НАЦЫЯНАЛЬНАЯ АКАДЭМІЯ НАВУК БЕЛАРУСІ

ЛІНГВІСТЫЧНЫ МІКРААТЛАС

ТУРАЎШЧЫНЫ

НАЦЫЯНАЛЬНАЯ АКАДЭМІЯ НАВУК БЕЛАРУСІ
Цэнтр даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры
Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа
ГРАМАДСКАЕ АБ'ЯДНАННЕ «ТУРАЎСКАЕ НАВУКОВА-АСВЕТНІЦКАЕ ТАВАРЫСТВА»

ЛІНГВІСТЫЧНЫ МІКРААТЛАС

ТУРАЎШЧЫНЫ

Мінск
«Беларуская навука»
2016

УДК 811.161.3'373'374.58(476.2)
ББК 81.2Беи-4
Л59

Аўтарскі калектыў:

А. А. Крывіцкі, Г. А. Цыхун, І. Я. Яшкін, П. А. Міхайлаў, Т. М. Трухан, Ф. Д. Клімчук

Укладальнікі:

Ф. Д. Клімчук, У. А. Кошчанка, І. І. Лапуцкая, М. А. Саскевіч

Навуковы рэдактар:

доктар філалагічных навук Г. А. Цыхун

Рэцэнзенты:

доктар філалагічных навук М. А. Даніловіч, кандыдат філалагічных навук Л. П. Кузьміч

Лінгвістычны мікраатлас Тураўшчыны / А. А. Крывіцкі [і інш.] ; уклад.: Ф. Д. Клімчук
Л59 [і інш.] ; навук. рэд. Г. А. Цыхун. – Мінск : Беларуская навука, 2016. – 275 с.
ISBN 978-985-08-2022-8.

У кнізе падаецца моўны матэрыял, сабраны ў населеных пунктах культурна-гістарычнага і прыродна-геаграфічнага рэгіёна Тураўшчыны і яго праекцыя на картах мікраатласа. Цэнтральнае становішча Тураўшчыны ў межах Беларускага Палесся дазваляе прасачыць яго сувязі з іншымі дыялектнымі зонамі і адначасова сведчыць пра захаванне рэгіянальнай моўнай культуры. Кніга з'яўляецца працягам пяцітомнага «Тураўскага слоўніка» (1982–1987).

Адрасуецца як спецыялістам-моваведам, так і шырокай грамадскасці, якая цікавіцца мовай, культурай і гісторыяй асобных рэгіёнаў Беларусі.

УДК 811.161.3'373'374.58(476.2)
ББК 81.2Беи-4

ISBN 978-985-08-2022-8

ПРАДМОВА

Ідэя «Лінгвістычнага мікраатласа Тураўшчыны» (ЛМТ) узнікла ў працэсе збірання матэрыялаў для складання «Тураўскага слоўніка». Ініцыятары яго стварэння меркавалі, што ён будзе заключнай часткай слоўніка[1]. Збіральнікі матэрыялаў, уяўляючы на першых парах Тураўшчыну як кампактны дыялектны арэал з аднатыпнай гаворкай, вельмі хутка заўважылі істотныя адрозненні на адносна невялікай тэрыторыі[2], якую звычайна да гэтага разглядалі ў дыялектным плане ў якасці працягу гаворак Мазырскага Палесся. Пры гэтым выявілася, што мясцовыя жыхары даволі добра ведаюць такія адрозненні і могуць больш-менш дакладна вызначыць межы шмат якіх асаблівасцей, арыентуючыся на бліжэйшыя суседнія населеныя пункты. Усё гэта сведчыла аб старажытным моўным ландшафце Тураўшчыны, што складваўся тут на працягу значнага часу. Адносная ізаляванасць тэрыторыі, стабільны гаспадарчы ўклад, а таксама адсутнасць істотных перамяшчэнняў і шматлікасць насельніцтва дазвалялі падтрымліваць выразны мясцовы узус у большасці абследаваных пасяленняў. Складзеныя на падставе сабраных па спецыяльным апытальніку матэрыялах карты ЛМТ маюць на мэце паказаць унутраную дыферэнцыяцыю гэтага старажытнага моўнага рэгіёна. Паколькі ён размешчаны ў цэнтральнай частцы Беларускага Палесся, была зроблена спроба прадэманстраваць яго сувязі як з усходнепалескімі, так і з заходнепалескімі гаворкамі, што запатрабавала пашырыць спіс абследаваных населеных пунктаў за межы гістарычнай Тураўшчыны. Умоўнасць гэтых меж з самага пачатку працы над складаннем слоўніка добра ўсведамлялася экспларатарамі[3]. Першапачаткова меркавалася акрамя 33 вёсак у наваколлі і самога Турава ахапіць каля 60 населеных пунктаў на больш аддаленай тэрыторыі[4], аднак фактычна была абследавана значна меншая колькасць сёл па суседству з гэтай зонай (гл. спіс абследаваных пунктаў).

Такім чынам, структура мікраатласа ўключае цэнтральную частку – уласна Тураўшчыну як прыродна-геаграфічны і культурна-гістарычны рэгіён, абмежаваны з поўначы Прыпяццю, на ўсходзе і поўдні яе прытокамі Маствой (па-мясцоваму – Моствай, Моўствай) і Сцвігай, а на захадзе Гарынню[5], і перыферыю – выбарачна абследаваныя па праграме населеныя пункты, што ўтвараюць гэтак званую бліжнюю перыферыю, якая ў агульных рысах абмяжоўваецца з поўначы чыгункай Брэст–Гомель, на поўдні – граніцай з Украінай, на захадзе – рэкамі Гарынню і Ланню, на ўсходзе – тэрыторыяй Жыткавіцкага раёна і ракой Свінавод[6], а таксама гэтак званую дальнюю перыферыю за межамі акрэсленага арэала, якую ўтвараюць населеныя пункты, што знаходзяцца на значнай адлегласці ад цэнтральнага рэгіёна ЛМТ і ўмоўна размешчаны на карце-схеме за вертыкальнай рысай. Такая структура мікраатласа, апрабаваная ў некаторых палескіх атласах[7], дазваляе ўключыць гаворкі Тураўшчыны ў больш шырокі дыялекталагічны кантэкст. Разам з тым у шмат якіх

[1] Крывіцкі А. А., Цыхун Г. А., Яшкін І. Я. Пра слоўнік Тураўшчыны // Народнае слова. – Мінск, 1976. – С. 292.

[2] Гэтым, у прыватнасці, тлумачыцца ўжыванне тэрміна «мікраатлас».

[3] Крывіцкі А. А. Тураўшчына і слоўнік яе гаворкі // Тураўскі слоўнік. – Мінск, 1982. – Т. 1. – С. 9.

[4] Крывіцкі А. А., Яшкін І. Я. Лінгвагеаграфічнае вывучэнне Тураўшчыны // Народная словатворчасць. – Мінск, 1979. – С. 302.

[5] Тураўскі слоўнік. – Т. 1. – С. 9.

[6] Крывіцкі А. А., Яшкін І. Я. Лінгвагеаграфічнае вывучэнне Тураўшчыны. – С. 303.

[7] Гл., напрыклад: Самуйлік Я. Р. Атлас гаворак Выганаўскага Палесся. – Брэст, 2013.

выпадках яна дэманструе іх своеасаблівасць у лінгвагеаграфічным плане[8], што дае падставы для арэальнай інтэрпрэтацыі разгледжаных з'яў у якасці мясцовых інавацый ці архаізмаў.

Збіранне матэрыялаў для складання ЛМТ пачалося ў 1979 г. Асновай працы стаў «Апытальнік Лінгвістычнага мікраатласа Тураўшчыны», складзены А. А. Крывіцкім на падставе наяўнай у той час картатэкі матэрыялаў для «Тураўскага слоўніка». У працэсе абследавання ў яго ўносіліся пэўныя папраўкі і ўдакладненні (гл. папраўлены поўны тэкст апытальніка). Змест яго ўключае наступныя раздзелы: «Анамастыка», «Фанетыка», «Марфалогія», «Лексічны склад». У межах гэтых раздзелаў падаюцца пранумараваныя ўкладальнікамі ЛМТ асобныя тэмы, да якіх аднесены адпаведныя карты-схемы. Па аб'ектыўных прычынах «Лінгвістычны мікраатлас Тураўшчыны» ахоплівае не ўсе адказы на пастаўленыя ў апытальніку пытанні, бо грунтуецца пераважна на матэрыялах, атрыманых ад носьбітаў гаворак абследаванага на працягу 1979–1992 гг. арэала па раздзелах «Марфалогія» і «Лексічны склад». Акрамя таго ў некаторых населеных пунктах па просьбе ўкладальнікаў, звычайна знаўцамі адпаведнай гаворкі, было праведзена дадатковае апытанне, а таксама выкарыстаны апублікаваныя матэрыялы і новыя, сабраныя аўтарскім калектывам гэтага выдання. Як відаць з яго зместу, асноўную частку складаюць карты, прысвечаныя лексічнаму складу тураўскай гаворкі і яе акружэння. У гэтым плане, як ужо адзначалася, «Лінгвістычны мікраатлас Тураўшчыны» як непасрэдны працяг «Тураўскага слоўніка» дае праекцыю найбольш цікавай лексікі на шырокую лінгвагеаграфічную прастору. Праўда, як аказалася ў рэальнасці, часавы прамежак паміж пачаткам стварэння картатэкі «Тураўскага слоўніка» (1966 г.) і працай па зборы матэрыялаў для мікраатласа паўплываў пэўным чынам на канчатковыя вынікі: шмат якіх слоў, зафіксаваных раней у некаторых населеных пунктах Тураўшчыны і прысутных у апытальніку, не ведалі ці не маглі дакладна падаць іх значэнне маладзейшыя інфарманты з тых самых мясцовасцей. Зразумела, што гэта магло быць адлюстраваннем рознай методыкі збору матэрыялаў: з аднаго боку, штодзённыя сустрэчы і размовы з вялікай колькасцю носьбітаў гаворкі з мэтай выявіць мясцовы лексічны узус, з другога боку, фактычнае апытванне шляхам інтэрв'ю ці анкетавання ў час кароткачасовага наведвання населенага пункта. Таму пры картаграфаванні мы не пераносілі геаграфічных даных, зафіксаваных у «Тураўскім слоўніку», у ЛМТ. Такая методыка збору матэрыялу магла паўплываць і на фіксацыю семантыкі некаторых слоў у мікраатласе – нярэдка яна адлюстроўвала індывідуальную рэакцыю інфарманта на зададзенае пытанне і была своеасаблівай сітуацыйнай імправізацыяй без суаднясення з адпаведным мясцовым узусам. Наогул, такое апытанне з прад'яўленнем у якасці стымулаў асобных лексем, асабліва слоў з падраздзелаў апытальніка «Ці ведаеце гэтыя словы ў адзначаным значэнні?» і «Ці ведаюць гэтыя словы і што яны абазначаюць?», у нечым нагадвала асацыятыўны эксперымент. У адказах на такія пытанні інфарманты часам падавалі блізкую па гучанні ці па значэнні назву, што мы палічылі неабходным адлюстраваць на картах-схемах, хаця гэтае слова і не з'яўлялася дакладным адказам на пастаўленае пытанне[9]. Зразумела, што ў гэтых выпадках лінгвагеаграфічная характарыстыка адносіцца толькі да слоў ці выразаў, якія былі прадметам апытання, што датычыць астатніх адказаў, то яны адзначаюцца на картах толькі ў тых пунктах, дзе зафіксаваны як дадатковая рэакцыя інфарманта, звязаная з пастаўленым пытаннем. Часам такія адказы сведчаць пра адсутнасць пытанага слова ў гэтым населеным пункце або пра невядомасць яго канкрэтнаму інфарманту.

У сувязі з гэтым «Лінгвістычны мікраатлас Тураўшчыны», з'яўляючыся ў значнай ступені своеасаблівым дадаткам да «Тураўскага слоўніка» (гл. таксама анатаваны спіс некаторых іншых апублікаваных крыніц лексічных матэрыялаў па Тураўшчыне), ставіць і часткова вырашае свае спецыфічныя задачы ў галіне лінгвагеаграфіі, сацыялінгвістыкі і псіхалінгвістыкі, бо нярэдка ў адказах інфармантаў, асабліва ў адносінах да слоў з іх пасіўнага запасу, прысутнічае «народнаэтымалагічны» аспект, які праяўляецца ў развагах тыпу: *До чого гэто можно прыкласці?* Гэтыя развагі і асацыяцыі адлюстраваны ў запісах адказаў на пытанні, якія прыводзяцца цалкам

[8] Параўн. ізаглосы, якія акрэсліваюць Тураўшчыну ў кн.: Лексічныя ландшафты Беларусі. Жывёльны свет. – Мінск, 1995. – С. 155.

[9] Паводле польскіх даследчыкаў, такая методыка паказвае, "jak różnicuje się poziom rozumienia i używania słownictwa gwarowego w zależności od parametrów socjalnych charakteryzujących poszczególnych użytkowników języka... Zwykle bowiem pytanie o jeden leksem powoduje przywołanie innego" (Kucharchyk R. O potrzebie socjolingwistycznego badania zmian w słownictwie gwarowym // Języki słowiańskie w ujęciu socjolingwistycznym. – Kraków, 2012. – S. 73).

у аўтэнтычным выглядзе, часам з тлумачэннямі па-руску, якія давалі маладзейшыя інфарманты. Для картаграфавання было праведзена абагульненне гэтых запісаў з улікам адпаведных матэрыялаў «Тураўскага слоўніка», бо нярэдка ў адказах змяшчаўся толькі намёк на ўжыванне пэўнага слова ці ўказанне на найбольш часты кантэкст такога ўжывання.

Асноўную працу па збіранні і апрацоўцы матэрыялаў для ЛМТ на працягу ўсяго перыяду падрыхтоўкі ажыццяўляў аўтарскі калектыў ініцыятараў і стваральнікаў «Тураўскага слоўніка». Актыўны ўдзел у зборы матэрыялаў як на самой Тураўшчыне, так і асабліва на яе бліжняй і дальняй перыферыі, прыняў Ф. Д. Клімчук, які разам з У. А. Кошчанкам правёў картаграфаванне ўсіх матэрыялаў. Пры падрыхтоўцы атласа да друку ў тэхнічным і арганізацыйным плане значную працу выканалі І. І. Лапуцкая і М. А. Саскевіч. Асобныя пункты за межамі Тураўшчыны, уключаныя ў ЛМТ, абследавалі В. М. Галай (№ 61, в. Ткачы), У. В. Грышанаў (№ 62, в. Лапацін), К. С. Карнялюк (№ 65, в. Андронава), В. В. Шапялевіч (№ 63, в. Каўняцін), В. В. Шур (№ 67, в. Стадолічы). Пэўныя ўдакладненні і дапаўненні ў матэрыялы ЛМТ унеслі С. А. Мышапуд, М. І. Пашкевіч, К. Ф. Руц, М. А. Скачэк і іншыя даследчыкі палескіх гаворак.

Такім чынам, «Лінгвістычны мікраатлас Тураўшчыны», у падрыхтоўцы якога на працягу больш чым 35 гадоў прымалі ўдзел як яго ініцыятары і стваральнікі «Тураўскага слоўніка», так і шырокае кола лінгвістаў і аматараў роднага слова, завяршае пэўны этап вывучэння мовы і багатай культурнай спадчыны гэтага ўнікальнага гістарычнага рэгіёна Беларусі.

Генадзь Цыхун

ТУРАЎШЧЫНА
(фрагмент геаграфічнай карты

І НАВАКОЛЛЕ

з адкрытых інтэрнэт-крыніц)

ЛЕКСІЧНЫЯ МАТЭРЫЯЛЫ ПА ТУРАЎШЧЫНЕ
(выбраная бібліяграфія)

1. Atlas Linguarum Europae. – Assen: Van Corcum, 1983. – Vol. 1. – Fasc. 1; 1986. – Vol. 1. – Fasc. 2; 1988. – Vol. 1. – Fasc. 3; 1990. – Vol. 1. – Fasc. 4; Roma: Poligrafico, 1997. – Vol. 1. – Fasc. 5; 2002. – Vol. 1. – Fasc. 6; 2007. – Vol. 1. – Fasc. 7; Bucureşti: Editura Univ. din Bucureşti, 2014. – Vol. 1. – Fasc. 8; Fasc. 9.

Лексіка Тураўшчыны прадстаўлена матэрыяламі, запісанымі ў населеным пункце Запясочча.

2. Атлас української мови. – Київ: Наукова думка, 1988. – Т. 2 (Волинь, Наддністрянщина, Закарпаття і суміжні землі).

З тэрыторыі Тураўшчыны падаюцца матэрыялы, запісаныя ў населеных пунктах Любавічы і Семігосцічы.

3. Вярэніч, В. Л. Палескі архіў. Лінгвістычныя, этнаграфічныя і гістарычныя матэрыялы / В. Л. Вярэніч. – Мінск: Выд. А. А. Вараксін, 2009.

У кнізе змешчаны розныя па аб'ёме слоўнікавыя і анамастычныя матэрыялы з наступных населеных пунктаў Тураўшчыны: Аздамічы, Альгомель, Альпень, Альшаны, Бярэжцы, Вароніна, Велямічы, Верасніца, Вялікае Малешава, Давыд-Гарадок, Дварэц, Запясочча, Кароцічы, Малешаў, Мачуль, Рамель, Рубель, Рыдча, Рычоў, Семігосцічы, Талмачава, Тураў, Хачэнь, Хільчыцы, Хотамель, Цераблічы і інш.

4. Дыялекталагічны атлас беларускай мовы. – Мінск: Выд-ва АН БССР, 1963.

З тэрыторыі Тураўшчыны лексічныя матэрыялы падаюцца з населеных пунктаў Аздамічы, Велямічы, Запясочча, Семігосцічы.

5. Дыялектны слоўнік Брэстчыны. – Мінск: Навука і тэхніка, 1989.

Тураўшчына прадстаўлена слоўнікавымі матэрыяламі, запісанымі ў населеных пунктах: Альгомель, Альпень, Альшаны, Велямічы, Вялікае Малешава, Давыд-Гарадок, Кароцічы, Мачуль, Рамель, Рубель, Семігосцічы, Талмачава, Хотамель, Цераблічы.

6. Крывіцкі, А. А. Пра слоўнік Тураўшчыны / А. А. Крывіцкі, Г. А. Цыхун, І. Я. Яшкін // Народнае слова. – Мінск: Навука і тэхніка, 1976. – С. 288–307.

Да публікацыі прыкладзены пробныя артыкулы на літары А–Г.

7. Кузьміч, Л. П. У слоўнік Тураўшчыны / Л. П. Кузьміч, Д. Д. Паўлавец // Гомельшчына. Народная духоўная культура. Дыялекты. Тапанімія: матэрыялы рэгіян. навук. канф., прысвеч. 850-годдзю летапіснага ўпамінання Гомеля. – Гомель, 1992. – С. 54–55.

Падборка лексікі, не зафіксаванай у «Тураўскім слоўніку», з населеных пунктаў Тураўшчыны.

8. Купрыенка, В. А. Матэрыялы да слоўніка гаворак Мазырскага Палесся / В. А. Купрыенка, В. В. Шур. – Мазыр: Мазыр. дзярж. пед. ін-т, 1996.

Асобныя словы і выразы, запісаныя ў населеных пунктах Верасніца, Вялікае Малешава, Запясочча і Пагост.

9. Лексіка гаворак беларускага Прыпяцкага Палесся. Атлас. Слоўнік. – Мінск: Права і эканоміка, 2008.

Матэрыялы з населеных пунктаў Тураўшчыны: Аздамічы, Альшаны, Буразь, Бярэжцы, Вялікае Малешава, Запясочча, Кароцічы, Рамель, Рубель, Цераблічы.

10. Лексика Полесья. Материалы для полесского диалектного словаря. – М.: Наука, 1968.

Прадстаўлены лексічныя матэрыялы, запісаныя ў населеных пунктах Альпень і Рубель.

11. Лексічны атлас беларускіх народных гаворак. – Мінск: Фонд фундам. дасл. Рэсп. Беларусь, Кам. геадэзіі пры Савеце Міністраў Рэсп. Беларусь, 1993. – Т. 1: Раслінны і жывёльны свет; 1994. – Т. 2: Сельская гаспадарка; 1996. – Т. 3: Чалавек; 1997. – Т. 4: Побыт; Т. 5: Семантыка, Словаўтварэнне. Нацiск.

Падборка лексікі па асобных тэмах з населеных пунктаў Запясочча і Луткі.

12. Ляшкевіч, І. Альпенскі дыялектны слоўнік / І. Ляшкевіч. – Альпень; Берасьце, 2004.

Дыферэнцыяльны слоўнік гаворкі в. Альпень.

13. Матэрыялы для дыялектнага слоўніка Гомельшчыны // Беларуская мова і мовазнаўства: міжвуз. зб. – Мінск: Выд-ва БДУ, 1975. – Вып. 3. – С. 161–260; 1976. – Вып. 4. – С. 134–272; 1977. – Вып. 5. – С. 98–181; 1978. – Вып. 6. – С. 120–236; 1980. – Вып. 7. – С. 138–175; Вып. 8. – С. 120–188; Вып. 9. – С. 107–175; 1982. – Вып. 10. – С. 110–159.

Асобныя словы, запісаныя ў населеных пунктах Тураўшчыны: Вароніна, Верасніца, Запясочча, Малешаў, Старажоўцы, Тураў, Хільчыцы.

14. Никончук, М. В. Матеріали до лексичного атласу української мови (Правобережне Полісся) / М. В. Никончук. – Київ: Наукова думка, 1979.

Лексіка розных тэматычных груп (рэльеф, гідранімія, лес, метэаралогія, рыбалоўства, дзікія жывёлы і птушкі, насякомыя, сельскагаспадарчыя прылады, хатняя гаспадарка, пчалаводства, прадзенне і ткацтва і інш.), запісаная на тэрыторыі Тураўшчыны ў населеных пунктах Альпень, Давыд-Гарадок, Пагост, Рубель, Тураў, Чэрнічы.

Невялікая колькасць слоў, запісаных на Тураўшчыне, падаецца ў манаграфіях (часткова ў суаўтарстве) М. В. Ніканчука: Сільскогосподарська лексика Правобережного Полісся (Київ, 1985); Будівельна лексика Правобережного Полісся в лексико-семантичній системи східнослов'янських мов (Житомир, 1990), Транспортна лексика Правобережного Полісся в лексико-семантичній системи східнослов'янських мов (Київ, 1990), Назви одягу та взуття Правобережного Полісся (Житомир, 1998).

15. Никончук, М. В. Лексичний атлас Правобережного Полісся / М. В. Никончук. – Київ; Житомир: Незалеж. ін-т екології Полісся, 1994. – 418 с.

У атласе прадстаўлена лексіка, запісаная ў наступных населеных пунктах Тураўшчыны: Альпень, Давыд-Гарадок, Пагост, Рубель, Сямурадцы, Тураў, Чэрнічы.

16. Общеславянский лингвистический атлас. Сер. лексико-словообразовательная. – М.: Наука, 1988. – Вып. 1: Животный мир; Warszawa: Ин-т пол. яз. ПАН, Ун-т в Белостоке, 2000. – Вып. 2: Животноводство; Минск: Ин-т языкознания НАН Беларуси, 2000. – Вып. 3: Растительный мир; Братислава: Ин-т языкознания САН, 2012. – Вып. 4: Сельское хозяйство; М.: Ин-т рус. яз. РАН, 2007. – Вып. 6: Домашнее хозяйство и приготовление пищи; Warszawa: Ин-т пол. яз. ПАН, 2003. – Вып. 8: Профессии и общественная жизнь; Kraków: Ин-т пол. яз. ПАН, 2009. – Вып. 9: Человек; М.; СПб.: Нестор-История, 2015. – Вып. 10: Народные обычаи.

Падаюцца лексічныя матэрыялы з населенага пункта Запясочча на Тураўшчыне.

17. Пашкевіч, М. І. Рубельскі лексіка-фразеалагічны слоўнік / М. І. Пашкевіч. – Брэст: Выд-ва БрДУ, 2008.

Матэрыялы для дыферэнцыяльнага дыялектнага слоўніка в. Рубель.

18. Пашкевіч, М. І. З лексікі рубельскай гаворкі / М. І. Пашкевіч // Беларуская дыялекталогія: матэрыялы і даследаванні. – Мінск: Беларус. навука, 2014. – Вып. 3. – С. 104–109.

Падборка лексікі з в. Рубель, якая адсутнічае ці падаецца з іншым значэннем у адпаведным слоўніку (гл. п. 17).

19. Рагаўцоў, В. І. З лексікі в. Пагост Жыткавіцкага раёна / В. І. Рагаўцоў, М. А. Саскевіч // Жывое слова. – Мінск: Навука і тэхніка, 1978. – С. 122–128.

Пераважная большасць слоў, запісаных у в. Пагост, пазней трапіла ў «Тураўскі слоўнік».

20. Самуйлік, Я. Р. Гаворкі Выганаўскага Палесся. Лінгвістычны атлас для студэнтаў філалагічнага факультэта ўніверсітэта / Я. Р. Самуйлік. – Брэст: БрДУ, 2009.

Выкарыстаны параўнальны лексічны матэрыял з Тураўшчыны, запісаны М. А. Саскевічам у в. Пагост.

21. Самуйлік, Я. Р. Атлас гаворак Выганаўскага Палесся / Я. Р. Самуйлік. – Брэст: Выд-ва БрДТУ, 2013.

У якасці параўнальнага матэрыялу прыводзіцца лексіка в. Пагост на Тураўшчыне, запісаная М. А. Саскевічам.

22. Саскевіч, М. А. Яшчэ з лексікі вёскі Пагост Жыткавіцкага раёна / М. А. Саскевіч // Народная словатворчасць. – Мінск: Навука і тэхніка, 1979. – С. 94–103.

Пераважная большасць слоў пазней была ўключана ў «Тураўскі слоўнік».

23. Саскевіч, М. А. З лексікі вёскі Пагост (Жыткавіцкі раён) / М. А. Саскевіч // Тураўшчына: мінулае, сучаснасць, будучыня. – Тураў; Мінск: Тэхнапрынт, 2001. – С. 60–73.

Дадаткі да «Тураўскага слоўніка».

24. Tarnacki, J. Studia porównawcze nad geografią wyrazów (Polesie – Mazowsze) / J. Tarnacki. – Warszawa, 1939.

У сетку атласа, уключанага ў манаграфію, увайшоў населены пункт з Тураўшчыны – в. Цераблічы, з якога падаецца лексічны матэрыял.

25. Тураўскі слоўнік / склад.: А. А. Крывіцкі, Г. А. Цыхун, І. Я. Яшкін. – Мінск: Навука і тэхніка, 1982. – Т. 1, 2; 1984. – Т. 3; склад.: А. А. Крывіцкі [і інш.]. – Мінск: Навука і тэхніка, 1985. – Т. 4; склад.: А. А. Крывіцкі [і інш.]. – Мінск: Навука і тэхніка, 1987. – Т. 5.

26. Яшкін, І. Я. Словы з наваколля і самой Тураўшчыны / І. Я. Яшкін // Жывое наша слова. – Мінск: Беларус. навука, 2001. – С. 191–211.

«Словы нашай падборкі не ўваходзілі ў склад картатэкі Тураўскага слоўніка і мікраатласа Тураўшчыны» (с. 191).

АПЫТАЛЬНІК
лінгвістычнага мікраатласа Тураўшчыны (ЛМТ)

АНАМАСТЫКА

[ТЭМА № 1]. **Уласныя назвы аб'ектаў**

1. Вёска (сяло)
2. Часткі вёскі (сяла)
3. Старыя калодзежы
4. Рэчка
5. Затоны на рэчцы
6. Глыбокія мясціны на рэчцы
7. Перамелы (мелкія мясціны) на рэчцы
8. Ручаі, пратокі
9. Азёры
10. Копані
11. Балоты
12. Перадолы (даліны)
13. Павышэнні, узгоркі
14. Груды, пясчаныя грады
15. Лясы
16. Розныя мясціны ў лесе, часткі лесу
17. Палі
18. Сенажаці
19. Пашы, выганы, дзе збіраюць скаціну
20. Летнія стойлы для скаціны, кашары
21. Брады, старыя масты
22. Курэні ў лесе
23. Рудніцы
24. Курганы
25. Паасобныя прыкметныя дрэвы.

[ТЭМА № 2]. **Асабовыя назвы**

1. Прозвішчы патомных мясцовых жыхароў вёскі

2. Як называюць па-мясцоваму мужчыну, які мае афіцыйнае імя Іван або Пётр, Павел, Мікалай, Аляксандр, Фёдар (напрыклад, жонка мужа)?

3. Як называюць малых хлопчыкаў, якія маюць адзначаныя вышэй імёны (напрыклад, маці)?

4. Як называюць па-мясцоваму жанчыну, якая мае афіцыйнае імя Ганна або Дар'я, Еўдакія, Екацярына, Меланння, Параскева, Таццяна, Ульяна (напрыклад, муж жонку)?

5. Як называюць малых дзяўчынак, якія маюць адзначаныя вышэй імёны (напрыклад, маці дачку)?

6. Ці называюць жонку паводле імя мужа і як утвараюцца такія асабовыя назвы (прыклады)?

7. Ці называюць сына паводле імя бацькі (ці маці) і як утвараюцца такія асабовыя назвы (прыклады)?

8. Ці называюць дачку паводле імя бацькі (ці маці) і як утвараюцца такія асабовыя назвы (прыклады)?

9. Назвы жыхароў вёскі «па-вулічнаму» (родавыя прозвішчы-празванні)

10. Найбольш цікавыя «ганьбы» (мянушкі) вясковых мужчын (з тлумачэннем)

11. Найбольш цікавыя «ганьбы» (мянушкі) вясковых жанчын (з тлумачэннем)

12. Назвы жыхароў вёскі (сяла) паводле яе ўласнай назвы

13. Назва аднаго мужчыны паводле ўласнай назвы вёскі (сяла)

14. Назва адной жанчыны паводле ўласнай назвы вёскі (сяла)

15. Да якой мясцовай групы насельніцтва адносяць сябе жыхары вёскі – палешукоў, замшукоў, літвякоў ці інш.?

[ТЭМА № 3]. **ФАНЕТЫКА**

Як вымаўляюць?

1. лес, ле^{і}с ці ліс?
2. ле́то, ле́^{і}то ці лíто?
3. чолове́к, чолове́^{і}к ці човіло́к?
4. дай мне, мне^{і}, мні ці дай мені́?
5. недзе́ля, недзе́^{і}ля ці нэді́ля?
6. кот, ко^{у}т, кут, кіт?
7. вол, во^{у}л, віл?
8. го́ркі, го́^{у}ркі, гі́ркі?
9. жо́нка, жо́^{у}нка, жі́нка?
10. вон (во^{у}н, він) прынёс, прынё^{ю}с, прыні́с?
11. то́лькі, то́^{у}лькі, ті́лькі, ты́лькі?
12. мёд, мед, мьёд, мэд?
13. цёмная ноч (но^{у}ч, ніч) або це́мна, тэ́мна?
14. зелёны, зеле́ны ці зэлэ́ны?
15. далёко, дале́ко ці далэ́ко?
16. овёс, ове́с, оўёс, оўё^{ю}с, овэ́с?
17. хлеў ці хлёў?
18. ве́цер ці ве́^{і}цёр?
19. жэна́ты ці жона́ты?
20. жолу́дзь ці жэлу́дзь?
21. пчэла́, пчола́ ці пшчола́?
22. жэло́, жоло́ ці жорло́?
23. чэсны́к ці чосны́к?
24. очэмрэ́ў ці очомрэ́ў?
25. чому́ ці чэму́?
26. ве́чэр ці ве́чор (вэ́чор, ва́чор)?
27. вялíке о́гнішчэ ці во́гнішчэ?
28. боля́ць о́чы, во́чы ці го́чы?
29. о́сень, во́сень ці го́сэнь?
30. на́ша у́ліца, ву́ліца ці гу́лыця?
31. у окно́, у вокно́, у гокно́?
32. ону́ча ці гону́ча?
33. он, вон, во^{у}н, ён, він?
34. она́, вона́, ена́?
35. оны́, воны́, ены́?
36. во́стры нож, о́стры но^{у}ж ці го́стры?
37. ніво́дного нема́, ніго́дного ці жо́дного?
38. э́той год, гэ́той ці е́той?
39. мы по́йдом, му по́йдом ці мі по́йдом?

40. вы пóйдзеце, ву пóйдзеце, ці ві пóйдзеце?
41. помы́ла подлóгу (пудлóгу), пому́ла подлóгу ці помíла?
42. пыл, пул ці піл?
43. пошлí по грыбы́, по грыбу́ ці по грыбí?
44. ву́пі молокá, вы́пі ці вíпі?
45. вы́кінулі вон, ву́кінулі ці вíкінулі?
46. вы́скоркі, ву́скоркі ці вíскоркі?
47. бы́стры (конь), бу́йстры ці бíстры?
48. лецíць ву́соко, вы́соко ці вíсоко?
49. мáбыць нéхто ідзé ці мáбуць, мáбіць, нáбудзь?
50. целя́ мы́кае, му́кае ці мíкае?
51. дзéрэво, дéрэво ці дэ́рэво?
52. ходзíлі, ходíлі ці ходы́лы?
53. мой дзя́дзько ці дя́дько?
54. цепéр, тепéр, тэпэ́р ці топéр?
55. цíхо, тíхо або ты́хо?
56. пяць годóў ці пьяць?
57. мя́со ці мья́со?
58. рэ́чка ці рéчка?
59. тры дні ці трі?
60. дзеру́жка ці дзерю́жка?
61. шáпка ці шя́пка?
62. шы́шэчка ці шíшечка?
63. чы́ста водá ці чíста?
64. печ, ноч ці печь, ночь?
65. жáбер ці жя́бер?
66. жы́жка ці жíжка?
67. веслó, вэслó ці васлó?
68. веснá, вэснá ці васнá?
69. песóк, пэсóк ці пасóк?
70. метлá, мэтлá ці матлá?
71. верэ́нька, вэрэ́нька, варэ́нька?
72. верóўка, ворóўка, варóўка?
73. перэплóў рэ́ку, пэрэплóў ці параплóў?
74. порохóд ці перэхóд?
75. сóўнечнік ці сóўнешнік?
76. я́чны ці я́шны?
77. смáчно ці смáшно?
78. ужэ́ (ужó) прыéхаў ці угэ́ прыé[і]хаў?
79. што рóбіш, шо рóбіш ці шчо рóбіш?
80. ведрó цечэ́ ці чэчэ́?
81. цéшча ці чэ́шча?
82. кáжны год прыежджáе ці прыеждáе?
83. содрáў кору́ ці зодрáў кору́?
84. усé я́блука собрáў ці ўсе я́блука зобрáў?
85. ідзí сорві я́блок ці ідзí зорві я́блок?
86. усю́ пшэніцу жжáлі, сожáлі ці зожáлі?

[ТЭМА № 4]. **МАРФАЛОГІЯ**

У якой форме (з якім канчаткам) ужываецца слова?

1. Вон жыў одзíн, у ёгó не булó своé... (сем'я)
2. Два гектáры (дзве дзесецíны)... (земля́)

3. Трэ́ба «спросі́ць» у стары́х дзедо́ў і... (бабы́)
4. У селе́ ма́ло стары́х... (ха́ты)
5. Огоро́д ора́лі... (конь)
6. Ку́ра соко́чэ (сокоры́ць), ек вона́ з... (яйцэ́)
7. Охо́тнік хо́дзіць на охо́ту з... (руж'е́)
8. Понапуха́ло, сі́не под... (о́чы)
9. Конь слу́хае... (у́шы)
10. Стрэ́ўса с чужы́мі... (лю́дзі)
11. Грыбу́ не росту́ць на по́лі, а ў... (лес)
12. На́сморк, кру́ціць у... (нос)
13. Мі́са стоі́ць на столе́, на само́м... (край)
14. Ходзе́м у я́годы, ... (Ва́ля, На́дзя, Га́ля)
15. Старэ́ ведро́ чэчэ́, трэ́ба купі́ць... (но́вы)
16. Ек побе́ляць полотно́, то вонэ́... (бе́лы)
17. Садо́ва гру́ша сма́чна, а дзі́ке я́блуко... (несма́чны)
18. Вон сам не з на́шого села́, а браў жо́нку ў... (на́шэ село́)
19. Побудова́ўса ў концэ́ села́, на... (хоро́шэ ме́сто)
20. Перэвезі́ его́ с того́ бе́рэга на... (гэ́ты)
21. Дождж ліў усю ноч і... (усе́й дзень)
22. Усе́ жо́нкі жа́лі, і вона́ жа́ла ра́зом з... (усі́)
23. Болі́ць у его́ под... (гру́дзі)
24. Ле́том е́здзяць во́зом, а зімо́ю... (са́ні)
25. До́брые халя́ву ў твоі́х... (чо́боты)
26. Дай мне обу́ць твоі́х гумо́вух (разі́новух)... (чо́боты)
27. Наследзі́ў своі́мі... (чо́боты)
28*. За́рэ на боло́ці хо́дзім у гумо́вых... (чо́боты)
30. Воро́та зачы́нены, а коро́ва стоі́ць под... (воро́ты)
31. Му ро́бім, а вон гуля́е, ні́як не хо́чэ... (робі́ць, робі́ц...)
32. Гу́сі дале́ко́ по рэцэ́ могу́ць... (заплы́ць, заплу́ць...)
33. Вон до́брэ пла́вае, вон на той бе́рэг рэкі́ без ло́дкі (на са́жкі)...
(перэплы́ў, перэпло́ў...)
34. Я не ба́чыў і не чуў, могу́ побожы́цца і... (поклясці́са, поклесці́са)
35. Заво́шчо ты его́ так га́ніш і... (клясці́)
36. Сцемне́ло, поча́лі лету́чые му́шы... (лёта́ць, ле́тацъ, лета́ць...)
37. До́ждж бу́дзе, ла́стоўкі ні́зко... (лета́ць)
38. Дро́ва пі́ло́ю... (рэ́жуць, пілу́юць...), соке́рою...(секу́ць, сечу́ць...), то́ўстые поле́на... (ко́люць, б'юць...)
39. Ка́шу, булён, борщ у печэ́... (ва́рацъ), карто́плі свіньям у печэ́... (па́рацъ), млінцэ́ на сково-родзе́... (пеку́ць, печу́ць...), са́ло на сковородзе́... (сма́жаць, печу́ць...), цёртые карто́плі ў го́р-шчыку... (сма́жаць...), карто́плі, порэ́заные скрылька́мі ў го́ршчыку... (ту́шаць...)
40. Натомі́ласа, ся́ду гро́шкі... (поседзе́ць)
41. Пойду́, тэ, шо не докосі́ў, ... (докосі́ць)
42. Дзе́ці, ці́хо, не дурэ́йце, шу́му не... (робі́ць), мо́цно не... (крыча́ць)
43. Часы́ на сцене́... (ві́сець)
44. І не сме́шно, а вон... (смее́цца ці смеі́цца)
45. Воны́ з его́... (смею́цца ці смея́цца)
46. Му ўчо́ро на па́шу корову́... (гоні́лі ці гоня́лі)
47. Я свою́ коро́ву на па́шу цепе́р не... (погоню́ ці пожэну́)
48. Пасту́х корову́ на па́шу... (жэне́ ці го́ніць)
49. Шо вон каза́ў, то й я... (кажу́, кагу́, ку...)
50. Слу́хаць нема́ чого́, шо вон... (ка́жэ, ка́ге, ка...)

* Пытанне 29 у Апытальніку адсутнічае.

51. Ве́цёр мо́цно ў окно́... (дзме, ду́е, ду́не...)
52. Устава́й, го́дзі... (ты спаў ці тобе́ спаць)
53. Моя́ до́чка ходзіла по я́годы тры... (раз ці ра́зы)
54. Мешо́чок два... (пу́ды, пуд), а мешо́к п'яць... (пу́ды ці пуд)
55. Шо ў цебе́ болі́ць... (дзе́тко ці дзе́ткі)?

ЛЕКСІЧНЫ СКЛАД

[ТЭМА № 5]. **Фізічныя з'явы**

1. Як называюць летняе надвор'е, калі суха і вельмі паліць сонца? ва́ра, спёка, жара́...
2. Як называецца дажджлівая пагода? него́да, нена́сьце...
3. Як называецца вельмі вялікі дождж? ле́я, уле́я, залі́ва...
4. Як называюцца пухіры на вадзе, якія ўскокваюць у дождж? бу́лькі, бу́льбаўкі, бу́льбахі...
5. Як называюцца дробненькія пухірчыкі, якія паднімаюцца з дна, калі паварушыш мул? жму́ры́, бу́лькі...
6. Як называецца зямля, перамешаная з вадою (на дарозе пасля дажджу)? кал, гразь...
7. Но́гі покалі́ў ці загра́зьніў?
8. Як называецца каляровая дуга на небе пасля навальніцы?
9. Як называецца светлая хмарка на небе летам? по́м'яг, по́хмарок...
10. Як называецца невялікая яма з вадою на лузе? ка́верт, ка́верць, верце́б...
11. У зато́не не мі́лко, а ... (глы́бко ці глыбо́ко)
12. Ек не ўме́еш пла́ваць, то на рэцэ́ мо́жэш... (пота́ць ці потону́ць)
13. Як называецца белае ўбранне дрэў у марознае ціхае надвор'е?

[ТЭМА № 6]. **Раслінны свет**

1. Як называюцца летнія грыбы (козлякі́), якія растуць на грудах па хвойніках, жоўценькія, не бываюць чарвівыя? смоля́нкі, жо́ўцікі...
2. Як называецца грыб (козля́к) на высокай ножцы з шэрай або светлай шапкай, які расце па маладых бярэзніках? ба́бка, оба́бок...
3. Як называецца вялікая сям'я грыбоў у адным месцы? шэрэ́н, чэрэ́н...
4. Як называюцца грыбы (козлякі́), якія не збіраюць і не ўжываюць? вужо́вікі, жабо́вікі...
5. Ву́росла велі́ка гарбу́за ці велі́кі гарбу́з?
6. Як называецца вязка цыбулі на шнурку? вено́к, плецёнка, нізо́лка, коса́нка...
7. Як называюцца ягады, якія ходзяць збіраць на балота? журахвіны, журахлі́ны...
8. Як называюцца чырвоныя ягады, якія растуць па краях балота? брусленіцы, брушленіцы...
9. Як называюцца кіслыя чырвоныя ягадкі, якія трапляюцца ў лесе паасобнымі шыпячкамі ў жніўні? каменіцы, касценіцы...
10. Як называецца расліна (пустазелле), што расце ў жыце і ў ярыне і цвіце сінімі кветачкамі? воло́шка...
11. Як называецца водная расліна з доўгімі вузкімі лістамі і пахучым тоўстым коранем? плешнік, лепешнік, лепеха́...
12. Як называецца расліна, што расце каля платоў і пячэцца, як дакранешся да яе? проківа, броківа...
13. Як называюць кіслыя лісты, якія збіраюць у траве для варыва? шча́ўе, квасліны...
14. У гу́сок, шо росту́ць у водзе́, бе́лые... (кве́ткі, цветы́)
15. У рого́за е чо́рные... (кі́цехі, буехі́...)
16. Як называецца смаловае дрэва з доўгімі іголкамі замест лісця? смолі́на, хвоіна...
17. Як называецца слабая гнілаватая драўніна? бердзева́тая, жэбердзева́тая...
18. Як называецца нарасць на ствале дрэва? баку́ла, могу́ла, гу́ла...
19. Як называецца самы верх у дрэве? ві́льчык, шчык...

[ТЭМА № 7]. **Жывёльны свет**

1. Якім выгукам адганяюць свіней?
2. Якім выгукам адганяюць парасят?

3. Якім выгукам падклікаюць свіней?
4. Якім выгукам падклікаюць парасят?
5. Якім выгукам адганяюць цяля?
6. Якім выгукам падклікаюць сабаку?
7. Якім выгукам адганяюць ката?
8. Кот мушэ́й до́брэ ўме́е... (лова́ць ці лові́ць)
9. Свінн̄я ў хлеве́ ў саломе робіць сабе... (берэло́г, коўпоці́ло)
10. Як называюць унутранасці ў жывёл? пля́хі, вантро́бы...
11. Як называецца невялікі звярок, пакрыты калючкамі? е́жык, во́жык...
12. Як называецца маленькая жывёліна, якая мае скураныя крылы і лётае па вечарах?
13. Як называюцца свойскія і дзікія вадаплаўныя птушкі, меншыя за гусей? ву́твы...
14. Як называецца самец у качак? вуця́к, селезён, се́лег, ка́чур...
15. Як называюцца свойскія птушкі, падобныя да курэй, але значна большыя за іх? анды́кі, янды́кі...
16. Як называецца курыца, якая спявае і паводзіць сябе, як певень? кура́к, кура́ч, кур'я́н...
17. Якім выгукам адганяюць курэй?
18. Як называецца птушка, падобная да вароны, але большая за яе?
19. Як называецца птушка, падобная да вароны, але меншая за яе?
20. Як называецца невялікая птушачка, якая жыве ў полі і добра спявае, узвіваючыся высока ў неба? жа́рворонок, жа́йворонка...
21. Як называецца невялікая шэрая птушачка, якая жыве ўсюды каля людзей? воробе́йко, конопля́нік, чво́роб...
22. Ку́ра зе́рнеты дзю́бою... (клюе́, дзеўбе́)
23. Дзя́цёл дзе́рэво дзю́бою... (дзеўбе́, доўбе́)
24. Як называецца курынае яйка без цвёрдай шалупіны? чу́чырэпок, ву́левок...
25. Як называецца тупы канец у яйку?
26. Як называецца рыба з зубатай пашчай, якая жывіцца другімі рыбамі? кожу́шка...
27. Як называецца рыба, падобная да со́ма, але невялікая па памеры? ро́пуха, менёк...
28. Як называецца цвёрдае покрыва на целе рыбы? кора́, луска́...
29. Поба́ч, у цебе́ на ву́ду ры́ба ўжэ поча́ла... (то́ркаць, ёрзаць)
30. Як называюцца круглыя дубцы ў жаку, на якія нацягнута сетка? каблукі́, облукі́, облучы́...
31. У траве поўзаюць ра́зные чэрвякі́ і ... (козу́лькі, кузу́ркі)
32. Як называецца мурашынае гняздо (кубло́), гура смецця, у якой яны жывуць?
33. Як называецца невялікі жучок з чырвонымі або жоўтымі крыламі, з чорнымі кропачкамі?
34. Як называюцца дробныя кусачыя мошкі? муско́ль, мра́га...
35. Як называюцца чарвякі, якія точаць бярвенне ў пабудовах?
36. З ікры жаб выходзяць... (шуполо́нікі, пра́чыкі...)
37. У боло́ці ў нагу можа упіцца... (п'еўга́, п'я́віца)
38. Вадзяныя істоты, якія жывуць у рэчцы ў чарапочках, падобных да начовачак? скоролю́шкі, скра́жкі...

[ТЭМА № 8]. **Чалавек**

1. До нас прышо́ў не́кі чужы́ чолове́к ці не́ка чужа́ люды́на?
2. У ее́ ўсе ў пора́дку ў ха́ці, она́ до́бра... (господы́ня, хозя́йка)
3. Як называюць сястру мужа? зові́ца...
4. Як называюць сына брата? брата́ніч, сыно́вец...
5. Як называюць сына сястры? сестры́нец, сестры́чыч...
6. Як называюць дачку сястры? сестры́чына, доча́ніца...
7. Як называюць дачку брата? брата́нка...
8. Як называецца сын роднага дзядзькі? стрэ́дні брат...
9. Ці ўжываюцца ў зваротах жанчын адна да адной словы ге́йка, та́йка?
10. У цебе́ порва́ласа соро́чка і го́лэ... (це́лесо, це́ло) відно́

11. Отсе́дзе́ла но́гу́, нога́... (закля́кла, замле́ла...)
12. Паму́ласа, паму́ла ру́кі і... (від, твар...)
13. Вона́ засаро́мелаcа і ў ее́ почырвоне́лі... (мо́рды)
14. О́ко закрыва́е... (ве́я, ве́йка)
15. Як скажуць, калі чалавек вельмі ўглядаецца ў каго: вон на цебе́ о́чы...
16. Як скажуць, калі чалавек прыплюшчвае вочы: вон о́чы...
17. У ёго́ шчэ нема́ ніго́дное сіво́е... (косі́на, волосі́на)
18. Як азначаецца чалавек, які дрэнна выгаворвае словы? гарка́вы...
19. Як называецца вадзяны пухір ад працы на руках або ад хадзьбы на нагах? му́ля́к, му́ле́нік...
20. Як называецца сіняе ўздуцце на целе ад удару? чэрня́к...
21. Як называецца дзіцячая хвароба з вачэй? подзі́ў, уро́кі...

[ТЭМА № 9]. **Дзейнасць**
1. Затрымлівацца доўга: шось вон там до́ўго... (ба́віцца, бары́цца)
2. Такі́ ўжэ́ чолове́к, вон ніко́му добра́ не... (бажа́е, зы́чыць)
3. Праяўляць клопат: ко́жна ма́цер свое́ дзіця́... (шкоду́е, жалку́е)
4. Одне́ згубі́ў, а дру́ге... (знайшо́ў, найшо́ў)
5. Поку́ль я збіра́ласа, так оны́ онь дзе... (опуні́ліса, опуну́ліса)
6. Така́ гразь, шо не мо́жно до села́... (доста́цца, добра́цца)
7. Як называюць такі дзень, калі не робяць, а адпачываюць і гуляюць? свято́к, сьето́к, сето́к...
8. У недзе́лю у Городку́ на база́ры велі́кі... (ге́ндзель, ге́ндэль)
9. У магазі́ні так не беру́ць, а за гро́шы... (купу́юць, купля́юць)
10. Вон з на́мі за стол не ся́дзе, вон на́мі... (груміча́е)
11. Калі дрэнным словам называюць каго, то гэта... (га́няць...)
12. Даводзіць да смеху дакрананнем да цела пад пахамі: лоскота́ць, шылько́чыць...
13. Насіцца, бегаць без справы: галя́ць, го́йсаць...
14. Як называецца месца, дзе слізка зімою, дзе дзеці возяцца на саначках, на каньках?
15. Нічога не рабіць, пазбягаць працы, бяздзейнічаць: байдыкова́ць, лайдакова́ць...
16. Так спалохаўся, што стаў і... (обопне́ў, остропе́ў...)

[ТЭМА № 10]. **Адносіны да рэчаіснасці**
1. Як сцвярджальна адказаць на пытанне, ці пойдзеш ты па грыбы (па ягады, у клуб і г. д.)? – Але́, пайду́ (ага́, агы́...)
2. Якім словам абазначаюць абыякавасць? – Мне голова́ болі́ць, а дзе́ці дурэ́юць, ім... (байду́жэ...)
3. Ба́цько чытаць тро́ху умеў, а пі́са́ць не ўмеў... (зоўсі́м, соўсё́м...)
4. Так спужа́ўса, шо ажно́ (ажны́, ажні́...) побеле́ў
5. Вон не то, шо говоры́ць, вон на́вэць (на́вет, на́ве...) і ду́маць про тэ не хо́чэ
6. Наволока́е, на́будзь (ма́буць, ма́йбіць...) дождж бу́дзе
7. Ні́яка жы́тка була́... (ко́лі́сь...)
8. Ко́лькі я спаў? Спаў (до́кі, доку́ль, за́кі, за́кіль...) ву́спаўса
9. До нас ву пры́ехалі не другі́, а... (пе́рвы, пе́ршы) раз
10. Пасля дзесяці будзе... (одзіна́нцаць, двана́нцаць)
11. Поста́ў глады́шку не там, а... (гэ, гэ́тта, го́ндэ...)

[ТЭМА № 11]. **Прадметны свет**
1. Месца, дзе пілуюць і колюць дровы
2. Прылада, па якой узлазяць на гару (гарышча)
3. Дошка, якой закладалі ніз пад варотамі
4. Майстэрня, дзе раней часалі воўну
5. Прылада, да якой прывязвалі кудзелю пры прадзенні
6. Як называецца пыл ад кудзелі лёну пры прадзенні

7. Прылада, на якой ткуць кросны
8. Кош у рэшаце, у сявеньцы
9. Машына на двух колах, на якой едуць, круцячы педалі нагамі
10. Рэчыва, якое палілі ў лямпе для асвятлення
11. Невялічкая лямпачка без шкла
12. Металічны цяж ад канца пярэдняй восі да сярэдзіны аглаблі
13. Частка збруі, пры дапамозе якой кіруюць у возе канём
14. Вяровачкі ў лапцях, пры дапамозе якіх яны падвязваліся да ног
15. Мужчынскі гарадскі галаўны ўбор
16. Скураны абутак з доўгімі халявамі
17. Трэсачка, якая ўбілася ў нагу, у руку
18. Ногу́ стрэ́мкой (ске́пкой) мо́цно... (застрэмі́ў, заколо́ў)
19. Невялікая звязка рэчаў, якую нясуць у руцэ
20. Як мно́го нагрузіш на воз, то коню́ бу́дзе...
21. Даў коро́ві сена до́бры...
22. Шырокая шкляная пасудзіна з крышкай...
23. Мяшочак, у якім выціскаюць сыры
24. Уваход у сярэдзіну печы, дзе гараць дровы
25. Спецыяльныя паглыбленні звонку ў печы, куды кладуць сушыць рукавіцы
26. Як добра напаліш, то ў печы...
27. Печ к святу, каб была белая, трэба...
28. Прылада, якой выграбаюць з печы жар
29. Прылада, якой вымаюць з печы скавароды
30. Месца каля печы для гаспадыніных прылад
31. Вялікая лыжка для разлівання стравы
32. Металічная пасудзіна для варкі стравы (падобная да гаршка)
33. Хлеб, калі ён доўга ляжыць, робіцца...
34. У булцы хлеба зверху цвёрдая...
35. Ма́цер росколоці́ла мукі́ і почала́ на сковородзе́ пекці́...
36. Юшка, якую вараць са свіных ног і потым студзяць, каб застыла
37. Свінны страўнік, начынены крышаным мясам.

[ТЭМА № 12]. **Звязка сцяблоў раслін пры ручной уборцы**
1. Жыта, пшаніцу, ячмень вяжуць у...
2. Авёс вяжуць у...
3. Проса вяжуць у...
4. Грэчку вяжуць у...
5. Лён вяжуць у...
6. Каноплі вяжуць у...
7. Боб вяжуць у...
8. Чарот вяжуць у...
9. Мак вяжуць у...
10. Лекавыя травы вяжуць у...

[ТЭМА № 13]. **Дзеянне па драбненню прадуктаў нажом**
1. Што можна зрабіць нажом з булкай хлеба?
2. З караваем на вяселлі?
3. З кавалкам сала, мяса?
4. З качаном капусты?
5. З бураком?
6. З бацьвіннем?
7. З ачышчанай бульбай?

8. З пер'ем цыбулі?
9. З яблыкамі (для сушкі)?
10. З лыкамі?
11. З пальцам (незнарок)?

[ТЭМА № 14]. **Апрацоўка глебы плугам**
1. Як скажуць, калі апрацоўваюць плугам цаліну (дзірван) першы раз?
2. Ворную зямлю вясною першы раз?
3. Ворыва другі раз?
4. Поле пасля ўборкі зерневых восенню?
5. Бульбянік пасля ўборкі бульбы?

[ТЭМА № 15]. **Апрацоўка глебы бараной**
1. Як скажуць, калі апрацоўваюць бараной ворыва першы раз?
2. Ворыва другі раз?
3. Восеньскае ворыва вясной?
4. Поле пасля засеву збожжам?
5. Бульбу, як узыходзіць?
6. Бульбянік пасля ўборкі бульбы?

[ТЭМА № 16]. **Паводзіны жывёл, птушак і іншых істот у стане веснавога ўзбуджэння**
1. Як скажуць, калі гуляе з самцом (бугаём) карова?
2. Кабыла?
3. Свіння?
4. Авечка?
5. Каза?
6. Кошка?
7. Сука?
8. Ваўкі?
9. Лісы?
10. Зайцы?
11. Певень (з курамі)?
12. Качар?
13. Гусак?
14. Бусел?
15. Рыбы?
16. Жабы?
17. Вужы?
18. Пчолы?
19. Камары?

[ТЭМА № 17]. **Прывядзенне прыплоду**
1. Як кажуць, калі прывяла карова цяля?
2. Кабыла жарабя?
3. Свіння парасят?
4. Авечка ягнят?
5. Каза казлянят?
6. Сука шчанят?
7. Кошка кацянят?
8. Ваўчыца ваўчанят?
9. Лісіца лісянят?

10. Зайчыха зайчанят?
11. Ласіха ласяня?
12. Мыш мышанят?
13. Курыца куранят?
14. Качка качанят?
15. Гусь гусянят?
16. Буслы буслянят?
17. Верабʼі верабʼянят?

[ТЭМА № 18]. **Малако, яго віды, прадукты з яго**
1. Як называюць малако, надоенае перад цяленнем каровы (густая маса, якую здойваюць)?
2. Надоенае адразу пасля цялення?
3. Наогул толькі што надоенае?
4. Якое пастаяла, ахалодала, але яшчэ не стала кіснуць?
5. Якое пачало пракісаць?
6. Верхні адстой у кіслым малацэ?
7. Самы верх у адстоі?
8. Ніжні адстой у кіслым малацэ?
9. Адагрэтае кіслае малако?
10. Тое, што сцэджваюць з адагрэтага кіслага малака?
11. Прадукт з адагрэтага кіслага малака пасля яго адціскання пад грузам?
12. Кіпячонае салодкае малако?
13. Кіпячонае салодкае малако, заквашанае кіслым малаком?
14. Перагнатае на машыну малако (або адстоенае ў банках)?
15. Тлустая частка з перагнатага (адстоенага) малака?
16. Густое кіслае малако, якое застаецца ад смятаны пасля збівання масла, маслёнка?

[ТЭМА № 19]. **Працэс адзявання (апранання)**
1. Як кажуць: шапку на галаву трэба...
2. Хустку?
3. Сарочку?
4. Штаны?
5. Спадніцу?
6. Рукавіцы?
7. Боты (чо́боты)?
8. Лапці?
9. Панчохі?
10. Анучы?
11. Кажух?
12. Пальто?
13. Коўдру?
14. Хамут каню?

[ТЭМА № 20]. **Працэс гатавання розных прадуктаў на скаварадзе**
1. Сала на скаварадзе будзем...
2. Яечню?
3. Бліны?
4. Крышаную скрылькамі бульбу?
5. Гарох, боб?

[ТЭМА № 21]. **Крык курэй**
1. Як скажуць, калі курыца падае голас, ходзячы па двары, збіраючыся несціся?
2. Знёсшы яйка?

3. Хочучы сесці на яйкі і вывесці куранят?
4. Водзячы куранят?
5. Як скажуць, калі выкрыквае сваю песню певень?

[ТЭМА № 22]. **Словаўтваральны выгляд груп слоў**
1. Зарасці бярозы: берэза́к, берэзня́к...
2. Зарасці дубкоў: дубня́к, дубні́к...
3. Зарасці асіны: осня́к, осні́к...
4. Зарасці маладняку іншых дрэў: смольня́к ці смо́льнік, лозня́к ці лозні́к...
5. Ручка ў граблях?
6. Шосцік у касе?
7. Ручка ў вілках (вілах)?
8. Прут (дубец) у вудзе?
9. Вельмі доўгі: доўжэ́лны, доўжэ́зны...
10. Вельмі добры?
11. Вельмі здаровы?
12. Вельмі высокі?
13. Вельмі мокры?
14. Вялікая нязграбная карова: короўзно́...
15. Вялікі сабака?
16. Вялікая свіння?
17. Вялікі чобат?
18. Павелічальна-ганьбуючыя назвы людзей: дзеўзно́, жонзно́, дочно́...

[ТЭМА № 23]. **Гукавы або словаўтваральны выгляд паасобных слоў**
1. А́йсцер ці га́йсцер?
2. Бэ́йбас ці ба́йбус?
3. Вэ́лень ці вэ́люм?
4. Вы́м'е ці і́м'е?
5. Дзыга́р ці джыга́р?
6. Долегу́е ему́ не́шчо ці долега́е?
7. Зозу́лька ці зоўзу́лька?
8. Зубе́ль ці зу́бленіца?
9. Коло́дзеж ці коло́дзедзь?
10. Лега́ць ці ложы́цца?
11. О́лупень ці ё́лупень?
12. Опле́н ці опле́нь?
13. Ске́мкаць ці ско́мкаць?
14. Суно́жаць ці сено́жаць?

[ТЭМА № 24]. **Ці ведаюць гэтыя словы ў адзначаным значэнні?**
1. Бага́зно (б. людзей)
2. Бе́рэст – ільміна
3. Бо́йло – бойка; нераст
4. Бро́хаць (б. па вадзе)
5. Буркова́ць (б. гусей)
6. Волоха́ты – кучаравы
7. Ву́гледка – люстэрка
8. Гологу́цкі (г. певень)
9. Га́пка – човен
10. Гі́рка – чуб
11. Глу́посць – глуш

12. Го́голь да вода́ (пра разліў)
13. Гу́весна – сустрэча вясны
14. Дале́зно – вельмі далёка
15. Дзе́рэш – масць каня
16. Додзева́ць – дакучаць
17. Дожджэ́ліца – лівень
18. Доро́дны – статны
19. Дрові́ца – першацёлка
20. Ду́біць – цягнуць
21. Зато́б (з. упаў)
22. І́буць – птушка бугай
23. Клочэні́к – анучнік
24. Кра́мень – крэмень
25. Красну́ць (к. весна)
26. Кромі́ць (к. хвою)
27. Кроп – вар
28. Колода́н – гаспадарчы нож
29. Колува́цца – вагацца
30. Коно́зіцца – капрызнічаць
31. Ксень – страўнік шчупака
32. Купа́ло – купальскі касцёр
33. Купе́ць – гарэць без полымя
34. Лобу́зье – буйныя сцяблы
35. Лоша́к – малады конь
36. Лошы́ца – маладая кабыла
37. Ма́хіны – вялікі
38. Ме́рва – гушчар
39. Мога́йбо – пажаданне
40. На́глы – высокі
41. Негі́пта (егі́пта) – непраходнае месца ў балоце
42. Ога́знуць – асіпнуць
43. Осто́пок – атопак
44. Очо́мацца – ачухацца
45. По́ўрэй – вырай
46. На про́весні – увесну
47. Пры́кры – круты
48. Сутоне́ць – цямнець
49. То́рок – звярыны праход
50. Тры́зна – памінкі
51. Ту́булец – мясцовы жыхар
52. Ту́луб – тулава
53. Ту́мно – млосна
54. Шча́вер – шчаўе
55. Я́па – нарасць
56. Яру́га – вялікая лужына
57. Я́цель – вузкая прастора.

[ТЭМА № 25]. **Ці ведаюць гэтыя словы і што яны абазначаюць?**
1. Аршэ́нец
2. Баба́к
3. Бабе́ць
4. Бабкова́ты

5. Ба́грэно
6. Беке́за
7. Блага́ць (вон блага́е)
8. Бо́рушно
9. Вага́н
10. Вагку́шы
11. Ва́лево (я́год ва́лево)
12. Ве́но
13. Весе́лік (птушка ці грыб?)
14. Гаму́лка
15. Га́нуць
16. Гнеч (гне́ча)
17. Грэ́чыць (ему́ грэ́чыць)
18. Дзевелі́ць (шо ты дзевелі́ш?)
19. Дзерэза́
20. Дзеці́нец
21. Дзя́бліць (моро́з дзя́бліць)
22. Дра́хлы
23. Доўна́ць (лежы́ць і доўна́е)
24. Ду́рбаць
25. Ду́чка (дуча́йка)
26. Ды́евы
27. Дыгова́ць
28. Заво́р*
29. Жмодзь
30. Жу́дра
31. Жывото́к
32. І́скоцень
33. Ко́нік
34. Кучугу́рка
35. Лу́цік
36. Мурова́ць (пра мурашак, мух)
37. Му́ры (масць каня?)
38. Ніхве́ць (ніхрэ́ць)
39. Остаркова́ты
40. Осы́рыць
41. О́тчына
42. Ошву́рок
43. Пізікі
44. Пла́зкі
45. Пле́вень
46. Полея́сака
47. Пра́тва
48. Прыстрэ́к
49. Пу́тра
50. Рахамо́сцье
51. Ра́хацца
52. Свор (сво́рок)
53. Скача́г
54. Скверо́та
55. Скірга́

* Парушэнне алфавіта ў першапачатковым варыянце Апытальніка (рэд.).

56. Склецъ (вонó склéе)
57. Скóіцца
58. Скýгаць
59. Слýдба
60. Смуг
61. Спаёвáць (спалёвáць)
62. Спáтошыць
63. Стáчыць
64. Стром
65. Стры́га
66. Стýга
67. Супя́чыцца
68. Сцóўкнуць
69. Сядрóвы
70. Тай
71. Талінá
72. Тáловаць
73. Талогýніцца
74. Тóча
75. Трýпесок
76. Тупеніць
77. Ты́льня
78. Ты́ня
79. Уздрóіцца
80. Узóхмацца
81. Унýрыцца
82. Упікýліць
83. Урэ́м'е
84. Устрóпіцца
85. Утрóн
86. Ухаменýць
87. Цвак (птушка)
88. Цепéр
89. Цівóся
90. Цóнік (цýнік)
91. Чамáра
92. Шáхворост
93. Шчыбрáву
94. Шчы́зье
95. Шчы́ковіца
96. Я́брудзь
97. Я́трацъ.

Аляксандр Крывіцкі

СПІС
абследаваных населеных пунктаў*

1. Тураў (Ту́роў)
2. Запясочча (Запесо́ч’е)
3. Дварэц (Дворэ́ц)
4. Буразь (Бу́рэзі)
5. Крамнае (Крэ́мно)
6. Чэрнічы (Чэ́рнічы)
7. Верасніца (Верэсні́ца)
8. Вароніна (Воро́ніно)
9. Малешаў (Малы́ Ма́лешоў)
10. Хільчыцы (Хі́льчычы)
11. Бярэжцы (Берэ́зцы)
12. Рычоў (Рычо́ў)
13. Хачэнь (Хочэ́нь)
14. Рыдча (Ры́дча)
15. Старажоўцы (Сторожо́ўцы)
16. Сямурадцы (Сему́родцы, Сему́радцы)
17. Знаменка (Сле́пцы)
18. Азяраны (Озера́ны)
19. Пагост (Пого́ст)
20. Вялікае Малешава (Велі́кі Ма́лешоў, Велі́ке Ма́лешэво)
21. Альгомель (О́льгомле, О́глемэль)
22. Талмачава (Толма́чоў)
23. Любавічы (Любові́чы)
24. Луткі (Лу́ткі)
25. Кароцічы (Коро́чычы)
26. Аздамічы (Озда́мічы)
27. Цераблічы (Церэблі́чы)
28. Семігосцічы (Семуго́шчы, Семіго́шчычы)
29. Альшаны (Ольша́ны)
30. Велямічы (Велемі́чы)
31. Рамель (Рэме́ль)
32. Альпень (Ольпе́нь)
33. Рубель (Рубе́ль, Рубэ́ль)
34. Мачуль (Мочу́ль, Мочу́ле)
35. Хотамель (Хо́томле)
36. Найда (Найда́)
37. Боркі (Бо́рок)
38. Доўгая Дуброва (До́ўга Дубро́ва)

---

* Нумарацыя адпавядае нумару населенага пункта на карце, у дужках падаецца мясцовае вымаўленне.

39. Вільча (Ві́льча)
40. Сітніца (Сі́тніца)
41. Вострава (О́строво)
42. Кажан-Гарадок (Кожа́н-Городо́к)
43. Давыд-Гарадок (Городо́к, Давы́д-Городо́к)
44. Лядзец (Лядзе́ц)
45. Беражное (Бэрэжнэ́, Бэ^{е}рэжнэ́)
46. Магільнае (Могі́льнэ, Могі́лнэ)
47. Дубай (Ду́бой)
48. Столін (Сто́лін, Сто́лын)
49. Вялікія Вікаравічы (Шылы́, Вэлі́кі Ві́коровіча)
50. Манькавічы (Ма́ньковіча)
51. Струга (Стру́га)
52. Верхні Церабяжоў (Тэрэбэжо́во, Тэрэбэжо́в)
53. Бухлічы (Бу́хліча)
54. Альманы (Ольма́ны)
55. Колкі (Ко́лок)
56. Мерлін (Мерлі́нскіе Хутора́)
57. Тонеж (То́нежы)
58. Сіманічы (Се́монічы)
59. Бечы (Бе́чы)
60. Ляскавічы (Ля́сковічы)
61. Ткачы (Ткачэ́)
62. Лапаціна (Лопа́тын, Лôпа́тын)
63. Каўняцін (Коўня́тын)
64. Сіманавічы (Сы́моновычы)
65. Андронава (Андро́ново)
66. Прылукі (Прылу́кі)
67. Стадолічы (Стодо́лічы)

АЛФАВІТНЫ ПАКАЗАЛЬНІК
абследаваных населеных пунктаў

РАЗМЕРКАВАННЕ НАСЕЛЕНЫХ ПУНКТАЎ СЕТКІ АТЛАСА ПА РАЁНАХ*

1. Берасцейскі: № 66 = 1 пункт;
2. Драгічынскі: № 64 = 1 пункт;
3. Жыткавіцкі: № 1–19, 23, 36–39, 59 = 25 пунктаў;
4. Кобрынскі: № 65 = 1 пункт;
5. Лельчыцкі: № 57, 58, 67 = 3 пункты;
6. Лунінецкі: № 40–42 = 3 пункты;
7. Петрыкаўскі: № 60 = 1 пункт;
8. Пінскі: № 62, 63 = 2 пункты;
9. Пружанскі: № 61 = 1 пункт;
10. Столінскі: № 20–22, 24–35, 43–56 = 29 пунктаў.

* У алфавітным парадку прыводзіцца спіс раёнаў, населеныя пункты з якіх увайшлі ў сетку атласа, і нумары гэтых пунктаў.

СПОСАБЫ КАРТАГРАФАВАННЯ І ПАДАЧЫ МАТЭРЫЯЛАЎ

Сетка Лінгвістычнага мікраатласа Тураўшчыны складаецца з дзвюх частак: асноўнай і дадатковай. Асноўная частка (№ 1–60, 67) уключае ўласна Тураўшчыну і бліжэйшыя наваколлі, дадатковая частка змешчана ў асобнай калонцы злева, уключае 6 пунктаў з Заходняга Палесся (№ 61–66).

У дадзеным выданні прыведзены: а) матэрыялы, на аснове якіх складзены карты, б) зводны індэкс, в) карты.

Пры кожнай карце прыводзіцца яе нумар, назва, легенда і зазначаецца, на аснове адказаў на якое пытанне Апытальніка складзена карта.

У легендзе прадстаўлены значкі, якія нанесены на карце, і найменні або дыялектныя асаблівасці, якія гэтыя значкі абазначаюць.

У значках:

а) корань слова звычайна абазначаецца фігурай (круг, трохвугольнік, квадрат і інш.);

б) суфікс, прыстаўка, некаторыя фанетычныя рысы і іншыя асаблівасці часцей за ўсё абазначаюцца рознымі запаўненнямі ўнутры фігуры, часам звонку фігуры;

в) складаныя назвы і складаныя словы звычайна абазначаюцца шляхам упісвання фігуры ў фігуру (напрыклад, трохвугольнік у круг);

г) адзінкавыя назвы з каранямі, якія ў выглядзе фігур пракартаграфаваны на дадзенай карце, картаграфуюцца такімі ж фігурамі з зорачкай унутры;

д) адзінкавыя назвы з каранямі, якія адсутнічаюць у дадзенай легендзе, абазначаюцца зорачкай (*);

е) адсутнасць назвы ці слова картаграфуецца гарызантальнай рыскай –; у тых выпадках, калі адсутнічае адпаведны матэрыял, пры картаграфаванні каля нумара нічога не ставіцца.

У легендзе пасля значка стаіць слова, яго фрагмент ці словазлучэнне, якія раскрываюць значэнне значка; нярэдкія выпадкі, калі слова ў легендзе аб'ядноўвае некалькі словаформ, блізкіх па гучанні – у такіх выпадках такое слова бярэцца ў квадратныя дужкі; словы і словазлучэнні падаюцца ў тых формах, у якіх яны ўжываюцца ў гаворках.

Дыялектныя матэрыялы пададзены спрошчанай транскрыпцыяй. Гэта беларускі алфавіт з некаторымі дабаўленнямі, да якіх адносяцца:

[ê] – так званае [е] «закрытае», па гучанні гэта [е] набліжанае да [і];

[ô] – так званае [о] «закрытае», па гучанні гэта [о] набліжанае да [у];

[ü] – у-ўмляўт;

гукі «сярэднія» па артыкуляцыйных і акустычных асаблівасцях абазначаюцца дзвюма літарамі, напрыклад, [б^{п}].

Націскі не пастаўлены над літарамі: [ё], [ê], [ô], [ü].

У індэксе пасля слова, сегмента або выразу прыведзены паметы: т. – нумар тэмы Апытальніка, п. – нумар пытання ў адпаведнай тэме, к. – нумар карты ў атласе.

Словы ў адказах на асобныя пытанні Апытальніка, іх сегменты, словаформы і выразы ў індэксе падаюцца ў алфавітным парадку.

Прыводзяцца ўсе абагульненыя адказы на пытанні Апытальніка. Словы, якія не адносяцца да тэмы карты, не картаграфуюцца.

Фёдар Клімчук

АДКАЗЫ
на апытальнік Лінгвістычнага мікраатласа Тураўшчыны

[Тэма № 4]. Марфалогія
У якой форме (з якім канчаткам) ужываецца слова?

Пытанне № 1. Вон жыў одзін, у ёго́ не було́ своé... (сем'я́)
сем'é 1–3, 6–10, 14–16, 19, 25, 26, 29, 30, 33, 37–42, 45, 54, 56, 61; сем'ê 11–13, 17, 18, 20, 23, 24, 27, 28, 32, 34, 35, 40, 44, 46, 49, 50, 55, 57, 58; сем'йí 36, 67; сым'йí 65, 66; сымні 64; сыᵊм'йі 62; сэм'ê 51, 53, 48; сэм'йí 47, 52, 61, 63.

Пытанне № 2. Два гекта́ры (дзве дзесецíны)... (земля́)
землé 1, 3, 4, 6–10, 14–16, 19, 25, 26, 29, 30, 33, 37, 39, 41, 42, 45, 54–56; землê 2, 4, 11–13, 17, 18, 20, 23, 24, 27, 28, 32, 34, 35, 40, 44, 46, 49, 50, 57, 58; землí 36, 38, 60, 67; зымлí 65, 66; зымні 64; зыᵊмлí 62; зэмлê 48, 51, 53; зэмлí 47, 52, 63; зэмнé 61.

Пытанне № 3. Трэ́ба «спросíць» у стары́х дзедóў і... (ба́бы)
баб 5, 14, 16, 23, 26, 33, 38, 43, 45, 50, 51, 54, 57–59, 67; бабíв 65, 66; бабóў 1–4, 6–13, 15, 17–20, 23–30, 32, 34, 36, 37, 39–42, 54–56, 58, 60; бабэ́й 31, 35, 44–53, 61–64.

Пытанне № 4. У селé ма́ло стары́х... (ха́ты)
хат 2–4, 7, 9–15, 17, 19, 23, 28, 29, 31–36, 38, 41, 43, 45, 54, 59, 60, 67; хатóў 1, 5, 6, 8, 10, 16–18, 20, 24–27, 29–31, 34, 37, 39–42, 55–58; хаты́в 65, 66; хатэ́й 35, 44–53, 61–64.

Пытанне № 5. Огоро́д ора́лі... (конь)
конéм 1–6, 8–11, 13–20, 23–37, 39–57, 61, 63, 64, 67; конём 4, 7, 9, 12, 31, 35, 38, 48, 57–59, 62, 65, 66; конэ́м 64.

Пытанне № 6. Ку́ра сокóчэ (сокоры́ць), ек вона́ з... (яйцэ́)
з ейцóм 1–3, 14, 43; з ейцэ́м 4–6, 8–13, 15–20, 23–40, 42–59, 61–63, 67; з йіцём 66; йійцэ́м 65; йіцéм 64; йіцэ́м 64.

Пытанне № 7. «Охóтнік» хóдзіць на «охóту» з... (руж'é)
з руж'éм 1–7, 9–20, 23–34, 37, 39, 40, 42, 44, 45, 49, 50, 52, 53, 56, 60; з руж'ём 4, 13, 35, 38, 41, 48, 54, 55, 57, 60; з ружжóм 14, 58; з ружóм 51, 64, 66; з ружэ́м 65.

Пытанне № 8. Понапуха́ло, сíне под... (óчы)
під оча́мі 32, 48; під очы́ма 51; под воча́мі 67; под вочы́ма 10, 19, 40, 41, 49, 50, 58, 60, 62; под гучы́ма 66; под оча́мі 4, 16, 20, 35, 38; под очы́ма 1–7, 9, 11–15, 17, 18, 20, 23–31, 33, 36–39, 42, 43, 45–47, 53–57, 59, 61, 63, 65; пуд гочы́ма 64; пуд оча́мі 52; пуд очы́ма 44; пыд оча́мі 34; пыд очы́ма 34.

Пытанне № 9. Конь слу́хае... (у́шы)
ву́хамы 66; вуша́мі 3–5, 7, 11, 16, 20, 24, 27, 32, 38, 41, 43, 50, 52, 54, 56, 59, 62, 67; вушмí 60; (в)ушы́ма 1–4, 6, 9–20, 23, 26, 28–31, 33, 34, 36, 37, 39, 40, 42, 44–49, 51, 53–55, 57, 58, 60, 62; гушы́ма 61, 64; у́хамы 65; уша́мі 35.

Пытанне № 10. Стрэ́уса с чужы́мі... (лю́дзі)
людзьмі 2–7, 9–18, 20, 23–31, 34, 36–44, 46, 49, 50, 54, 56–61, 67; людзя́мі 9, 60; людьмі 32, 35, 45, 48, 50, 52, 53, 55; людьмы́ 47, 51, 62–66; людьмы́ма 66.

Пытанне № 11. Грыбу́ не росту́ць на по́лі, а ў... (лес)
у ле́се 36, 37, 42, 50, 60; у ле́сі 1–4, 7, 9–12, 14–19, 23–35, 38–41, 43, 44, 48, 53–58, 61; у лесу́ 5, 6, 13, 20, 46, 54; у лêсі 49, 51; у лêсы 47; у лісі 52; у лісовы 64–66; у лісы 47, 62–66.

Пытанне № 12. На́сморк, кру́ціць у... (нос)
у но́се 36, 37; у но́сê 49; у но́сі 1–4, 7, 10, 11, 13, 17–19, 23–35, 38–42, 44, 45, 53, 54, 56–58, 60, 61, 67; у но́совы 64, 65; у носу́ 5, 6, 9, 12–17, 20, 23, 43, 46–48, 50–52, 55, 62–64; у нусо́вы 66.

Пытанне № 13. Міса стоіць на столе́, на само́м... (край)
на крае́ 1, 10, 11, 13, 19, 23, 25, 27–30, 41, 42, 51, 53–55, 59, 61; на крае́вы 65, 66; на крае́чку 3, 6, 7, 14, 15, 18, 47, 56, 64; на крае́чкувы 66; на краê 2, 12, 17, 24, 31, 32, 34, 39; на краёвы 66; на крайі 47, 49, 67; на краю́ 3, 4, 6, 7, 9, 13, 15, 16, 20, 23, 26, 33–38, 40, 43–46, 48–50, 52, 54, 55, 57–60, 62–64.

Пытанне № 14. Ходзе́м у я́годы, ... (Ва́ля, На́дзя, Га́ля...)
Ва́ля, Га́ля 45, 62, 63; Ва́ля, На́дзя, Га́ля 38, 43, 61; Ве́рэ 33; Га́лё 47, 64–66; Га́нно, Ле́но, Ні́но 6, 10–13, 18, 28, 29, 32, 34, 35, 39, 40, 42, 52, 54, 58, 59; Ма́не, Та́не 32, 48, 50–53, 55; На́де 32, 48, 50–53, 55; На́дё 47, 64–66; На́дзе, Ма́не, Та́не 1–7, 9–18, 20, 23–31, 33, 34, 36, 37, 39–42, 44, 46, 49, 54, 56–60; На́дзе, Ма́не, Та́не, Ве́ро, Га́нно, Ле́но, Ні́но 19; На́дзё, Га́лё 4, 40, 67; На́дя 45, 62–63; Са́шо, Пе́тё 45.

Пытанне № 15. Старэ́ ведро́ чэчэ́, трэ́ба купіць... (но́вы)
но́ве 1–3, 6, 8, 12, 19, 20, 38–41, 56–58; но́во 7, 36; но́вэ(е) 4, 5, 10, 11, 13–18, 23–38, 42–54, 59, 61–66.

Пытанне № 16. Ек побе́ляць полотно́, то вонэ́... (бе́лы)
бе́ле 1–3; бе́лэ 4–7, 10, 16, 18, 19, 24, 26, 30–32, 36–44, 46, 48–50, 54–61, 67; бêлэ 11–15, 17, 20, 23, 25, 27–29, 33–36, 45, 51, 53; бі́лэ 62–66; бі́лэ(е) 47; бйі́лэ 52.

Пытанне № 17. Садо́ва гру́ша сма́чна, а дзі́ке я́блуко... (несма́чны)
несма́чне 2, 3, 39; несма́чнэ 5–7, 9, 10, 12, 15, 17, 19, 20, 23–38, 40–43, 46, 49, 50, 54, 56, 58, 60–65; несма́шне 1; несма́шнэ 11, 14, 29, 30, 44, 55, 57, 66, 67; нысма́чнэ 64, 65, 66; ны[э]сма́чнэ 62; нэсма́чнэ 47, 48, 51, 53, 61, 63.

Пытанне № 18. Вон сам не з на́шого села́, а браў жо́нку ў... (на́шэ село́)
у на́шом 1, 3–6, 9–20, 23–42, 44–46, 48–51, 53–58, 61, 67; у на́шому 47, 62, 64; у на́шум 2, 43, 52, 63; в на́шуму 66; в на́шым 64, 65.

Пытанне № 19. Побудоваўса ў концэ́ села́, на... (хоро́шэ ме́сто)
на до́брум 47; на хоро́шом 1, 3–7, 9–15, 17–20, 23–31, 33, 34, 36–42, 44–46, 48–51, 53–58, 60, 61, 67; на хоро́шому 52, 64, 65; на хоро́шум 2, 43, 47, 63, 65; на хоро́шуму 66; на хоро́шы[і]м 62; на хоро́шым 64.

Пытанне № 20. Перэвезі ёго́ с того́ бе́рэга на... (гэ́ты)
е́той 55; е́ты 23, 36, 57, 58, 60; на ге́той 10; на ге́ты 10, 11, 15, 16, 19, 23, 41, 43, 61, 63; на гэ́той 17, 20, 23–29, 31–35, 37, 40, 44–53, 56, 62, 64, 65; на гэ́ты 1–6, 12–14, 18, 23, 30, 37, 39, 42, 59; на э́той 54; на э́ты 9, 16, 23, 38.

Пытанне № 21. Дождж ліў усю́ ноч і... (усе́й дзень)
ввыздэ́нь 64; ввэсь дэнь 64; весь дзень 1, 6, 9, 10, 20, 25–27, 59; всёй день 55; всёй дзень 41, 49; всёй дэнь 51–53, 65, 66; вэзь дэнь 51; вэсь дзень 33; вэсь дэнь 61; уве́сь дзень 2–5, 9, 11, 12, 14–19, 21, 22–24, 28, 30, 37–40, 42, 50, 56, 60, 67; уве́сь д[з]ень 50; увэ́з день 32; увэ́сь дзень 46; увэ́сь дэнь 62, 63; усе́й дзень 9, 38, 58; усе́й день 45; усе́й д[з]ень 35; усёй дзень 6–8, 12, 13, 17, 19, 20, 26, 29, 31, 33–36, 40, 44, 54, 57, 60; усёй дзэнь 43; усёй дэнь 47, 48; цы́лы.

Пытанне № 22. Усé жóнкі жáлі, і вонá жáла рáзом з... (усí)

з усемá 33, 46; з усéмі 33, 35, 42, 45, 48, 50; з усíма 6, 47, 61; з усімá 1–4, 6, 7, 9–11, 13–17, 23, 24, 26–29, 31, 37, 39–41, 43, 44, 54–59; з усíмі 5, 12, 18–20, 25, 29, 30, 36, 38, 51–53, 60, 62, 67; з усíмы 63, 64, 66; з усімы́ 64; зо всéмі 49; зо всíмы 65.

Пытанне № 23. Болíць у ёгó под... (грýдзі)

під грудíма 51; под грудзíма 1–4, 6, 7, 9–14, 16–20, 23–26, 28–31, 33, 34, 36–38, 40, 42, 43, 46, 54, 58, 60; под грудзьмá 59; под грудзьмí 5, 19, 20, 27, 38, 41, 44, 50, 55–57, 60, 67; под грудзя́мі 4, 15, 38; 49; под грудíма 32, 33, 45, 53; под груды́ма 65; под грудьмí 35, 45, 48, 50; под грудьмы́ 47, 64, 66; под грудьмы́ма 66; пуд грудíма 52; пуд грудьмы́ 64.

Пытанне № 24. Лéтом éздзяць вóзом, а зімóю... (сáні)

саньмí 1–7, 9–20, 23–46, 48, 50, 52, 54–61, 67; саньмы́ 47, 62–66.

Пытанне № 25. Дóбрые халя́ву ў твоíх... (чóботы)

у чóботах 5, 9, 13, 19, 35, 38, 50, 60, 61, 63, 67; у чобóтех 48; у чобóтёх 65; у чóбóтюх 64; у чобóтях 32, 45, 47, 48, 51–53, 62, 63; у чобóцех 6, 11, 15, 37, 39, 42; у чóбоцях 18; у чобóцях 1–4, 6, 12, 14, 16, 17, 19, 20, 23–31, 33, 34, 36, 40, 43, 44, 46, 49, 54–57; у чубóтюх 66.

Пытанне № 26. Дай мне обýць твоíх гумóвух (разíновух)... (чóботы)

чобíт 65; чóбот 38; чобóт 3, 6, 9, 11–13, 15, 18, 19 (гумóвух, разíновух чобóт), 20, 26, 27, 30, 32, 34, 35, 37, 39–43, 46, 55, 56, 67; чобôт 2, 5, 14, 17, 25, 47–49, 51, 53; чобýт 47, 52; чобы́т 64.

Пытанне № 27. Наследзíў своíмі... (чóботы)

чóботамі 12, 18, 38, 51, 67; чоботáмі 5, 20, 41, 45, 51, 60, 67; чоботáмы 62; чоботьмí 32, 45, 48, 50, 52, 53; чобот^{ц}ьмí 35; чоботьмы́ 47, 62–65; чобóтямы 63; чобоцíма 13; чобоцьмí 3, 4, 6, 7, 9–12, 14–17, 20, 23–27, 29–31, 33, 34, 36–40, 42–44, 46, 50, 54–59; чобóцямі 9, 49; чубутьмы́ 66; чубутьмы́ма 66.

Пытанне № 28*. Зáрэ на болóці хóдзім у гумóвых... (чóботы)

у чóботах 11, 18–20, 30 (нов.), 38, 50, 61, 63, 67; у чобóтёх 65; у чóбóтюх 64; у чобóтях 45, 47, 48, 51–53, 63; у чобóт^{ц}ях 35; у чобóцех 6, 10, 13, 15, 37, 39, 40, 43, 54, 58; у чобóцях 1–5, 7, 9, 12, 17, 19, 20, 25–27, 29, 30, 33, 41, 43, 44, 46, 49, 51–53, 55–57, 59, 60.

Пытанне № 30. Ворóта зачы́нены, а корóва стоíць под... (ворóты)

за ворíтьмы 64, 65; за ворóтамы 64; за ворóт^{ц}ьмі 53; за ворóцьмі 57, 58; за вурóтамы 66 (нов.); за двэрмí 52; за дзверáмі 24; за дзверы́ма 7, 23, 30; под ворóтамі 5, 7, 9–11, 15, 17, 20, 27, 31, 33, 36, 38, 39, 41, 45, 48–50, 54–56, 63; под воротьмí 48, 52; под ворóтямы 51; под вороцьмí 1–3, 14, 16, 44, 60, 67; под ворóцямі 4; пуд ворóтамі 46.

Пытанне № 31. Му рóбім, а вон гуля́е, нія́к не хóчэ... (робíць, робíц...)

робíті 45, 48, 51, 53; робíть 32, 33, 45, 50, 51, 53; робíт^{ц}ь 35; робíц, косíц 1–3, 43; робíці 7, 27, 30, 43, 49, 61; робíць 4–7, 9–20, 23–29, 31, 33, 34, 36–44, 46, 49, 54–60, 67; робы́^{і}ті, робы́^{і}ть 52; робы́ты 47, 62–65; рубы́ты 66.

Пытанне № 32. Гýсі далéко по рэцэ́ мóгýць... (заплы́ць, заплýць...)

заплíсті 48; заплíўті 63; заплусці 1–4, 6, 7, 9–19, 23–25, 27, 28, 37, 39, 49, 60; заплуўці 44; заплýць 36, 41, 60; заплывсті 33, 51; заплывсты́ 64, 65; заплыwты́ 62; заплысті 45, 52, 53; заплысты́ 47, 66; заплысці 5, 26, 29, 30, 38, 40, 49, 50, 54, 59; заплыўсці 35; заплыўці 32, 34, 42, 46, 55, 57; заплы́ць 20, 56, 58, 67.

Пытанне № 33. Вон дóбрэ плáвае, вон на той бéрэг рэкí без лóдкі... (пэрэплы́ў, пэрэплóў...)

параплóў 32, 34; параплы́ў 35; перэплóў 1–6, 9–18, 19 (без лóдкі, на сáжкі), 20, 23–30, 37, 39, 40, 43, 44, 46, 50, 54, 56; перэплýў 7, 11, 36, 41, 60; перэплы́ў 9, 38, 42, 51, 55, 57–59, 67; пырыплíв 64, 66; пырыплы́в 65; пы^{э}ры^{э}плíw 62; пэрэплíў 48; пэрэплóў 31, 33, 45, 49, 52, 53; пэрэплы́ў 47, 61, 63.

---

* Пытанне 29 у апытальніку адсутнічае (рэд.).

Пытанне № 34. Я не ба́чыў і не чуў, могу́ побожы́цца і... (поклясцíса, поклесцíса)

забожы́цца 52; заклестíса 32; заклінáе 20; заклястíса 48; заклясты́ся 66; поклестíс 35; поклесцíс 25; поклесцíса 1, 3, 5–7, 9–13, 15, 17–19, 23, 24, 27, 28, 34, 37–42, 60, 61, 67; поклястíс 45; поклястíса 51, 53; поклясты́са 47, 63; поклясты́сь 64, 65; поклясцíс 33, 43, 44, 46, 50, 54, 55, 57, 59; поклясцíса 2, 4, 14, 16, 26, 29, 31, 36, 49, 56, 58; по^{у}клясты́са 62.

Пытанне № 35. Заво́шчо ты ёго́ так гáніш і... (клясцí)

кленéш 1–3, 5, 12–14, 18, 59–61, 67; кленэ́ш 61; клінé(ш) 4, 6, 7, 9–11, 15–17, 19, 20, 23–29, 31–46, 49, 50, 54–58; клінэ́ш 48, 51–53, 63; клынэ́ш 47, 62, 64–66.

Пытанне № 36. Сцемнéло, почáлі летýчые мýшы... (лётаць, летáць...)

лéтаті 45, 48, 52; лéтать 32, 45, 51–53; лéтат^{ц}ь 35, 50, лéтаты 63; лéтаць 11, 13, 15, 17, 24–27, 29, 31, 33, 36, 37, 41–44, 46, 49, 55; летáц(ь) 1–7, 11, 14, 16, 18–20, 23, 28, 34, 38–40, 56–60; лётаць 9, 36, 61; лэ́таты 47, 62, 64–66; ля́таць 12.

Пытанне № 37. Дождж бýдзе, лáсточкі нíзко... (лéтáць)

лéтають 45, 48, 51–53, 63; лéтают^{ц}ь 35, 50; летáюц 1; лéтаюць 7, 9, 13, 15, 17, 18, 24–30, 33, 34, 36, 37, 42–44, 46, 49, 54–56, 61; летáюць 2–6, 9–11, 14, 16, 19, 20, 23, 24, 31, 38–41, 58–60; лётаюць 61; лэ́тають 47, 62, 64–66; ля́таюць 12.

Пытанне № 38. Дрóва пілóю... (рэ́жуць, пілýюць...), сокéрою... (секýць, сечýць...), тóўстые полéна... (кóлюць, б'юць...)

[а] пілой дровы:

пілýюць 42; піляць 13, 14, 20, 26, 29, 35, 45, 54; ріжуть 62, 64–66; рі^{ы}жуть 47, 52; ры́жуть 63; рэ́жуть 32, 35, 45, 48, 50, 51, 53; рэ́жуц(ь), піляц(ь) 1, 2, 6, 29, 45, 48; рэ́жуць 3–5, 7, 9–12, 15–19, 23–31, 33, 34, 36–41, 43, 44, 46, 49, 54–61, 67;

[б] сякерай дровы:

(полéно) рубáюц(ь) 1–6, 11, 13–17, 19, 37, 43, 54, 55, 57–59; кóлють 32, 35, 45, 47, 48, 50–53, 62–66; кóлюц(ь) 1, 2, 4–7, 9–20, 23–31, 33, 34, 36–44, 46, 49, 54–61, 67; рубáють 64, 66; рýбяць 18, 33; секýть 32, 35, 45, 50; секýць 7, 9–12, 17, 20, 23–31, 33, 34, 36, 38–42, 44, 46, 49, 54, 56, 60, 67; сы^{э}чýть 62; сэкýть 52, 53; сэчýть 47, 48, 51, 63; цёпають 65.

Пытанне № 39. Кáшу, булён, боршч у печэ́... (вáраць), картóплі свíньям у печэ́... (пáраць), млінцэ́ на сковорóдзé... (пекýць, печýць...), сáло на сковородзé... (смáжаць, печýць...), цёртые картóплі ў гóршчыку... (смáжаць...), картóплі, порэ́заные скрылькáмі ў гóршчыку... (тýшаць...)

[а] (кáшу, боршч): вáрат 61; вáрать 32, 33, 35, 45, 47, 48, 50–53, 62, 63; варáть 66; вáрац 1, 43; вáраць 4–7, 9–20, 23–28, 30, 31, 33, 34, 36–44, 46, 49, 54–60, 67; вáреть 64; вáрять 65; вáряць 29;

[б] (картóплі свíньям): вáрат 61; вáрать 32, 33, 35, 45, 47, 48, 50–53, 63, 65; варáть 66; вáрац 2, 3, 43; вáраць 4–7, 9–15, 17–20, 23–28, 30, 31, 33, 34, 36–42, 44, 46, 49, 54–60, 67; вáреть 64; вáряць 29; пáрать 62;

[в] (млінцэ́): пакýть 32, 35; пакýць 34, 42; пекýц 2, 3; пекýць 4–7, 9–20, 23–31, 36–41, 46, 54–58, 59, 60, 67; печýць 58; пычýть 62, 64–66; пэкýт 61; пэкýть 33, 45, 50, 52; пэкýць 44, 49; пэчýть 47, 48, 51, 53, 63;

[г] (сáло на сковородзé): жáрать 32, 33, 35, 47, 48; жáрац 3; жáраць 4, 5, 7, 9, 11, 12, 14–16, 18–20, 24, 26, 28, 31, 33, 34, 39, 40, 42–44, 49, 57; змáжать 65; пакýць 34; пекýць 13, 16, 36–38, 41, 46, 56, 59, 67; печýць 58; прагýть 35; прагýць 12, 15, 19, 23–25, 28, 31; прэгýц 2; прэгýць 6, 11, 17, 18, 27; прягýць 29; пычýть 64, 66; пэкýт 61; пэкýть 45; пэчýть 63; сквáрать 66; смáжать 50, 62; смáжаць 10, 13, 26, 54;

[д] (цёртые картóплі): вáрать 32, 35, 65, 66; вáраць 9, 10, 24, 30, 36, 38, 39; пекýцъ 5, 6, 14–20, 24, 25, 27, 28, 37, 46; пычýть 62, 64; пэкýть 45, 50, 52, 53; пэкýц 2, 3; пэкýць 43, 44, 49; пэчýть 47, 48, 51; смáжать 66; смáжаць 41, 54, 56, 60; смáжеть 64; тýшать 63; тýшаць 11–13, 23, 37, 42, 58, 59, 67;

[е] (картóплі порэ́заные): жáрать 52, 53; жáраць 49, 50, 55; тýшат 61; тýшать 45, 47, 48, 52, 62, 63; тýшац 2, 3; тýшаць 4–7, 9–12, 14–20, 23–26, 29, 30, 36, 38–40, 42, 43, 46, 49, 50, 55–60, 67; тушкýють 33, 45, 51; тушкýюць 26–28, 31, 34, 35, 44, 54.

Пытанне № 40. Натомі́ласа, ся́ду гро́шкі... (поседзе́ць)

(натоміласа, сяду) поседжу́ 1–7, 9–16, 18–20, 23–34, 36, 37, 39–46, 50, 56–59, 67; поседзю́ 49, 54; поседю́ 55; посежу́ 35, 38; посею́ 29; посыджу́ 64–66; посы^эдю́ 62; посэджу́ 43; посэдзю́ 61; посэдю́ 47, 48, 51–53, 63.

Пытанне № 41. Пойду́ тэ, шо не докосі́ў, ... (докосі́ць)

докосю́ 47–49, 51–55, 61–63; докошу́ 1–7, 10–20, 23–46, 50, 56–59, 64, 65, 67; дукушу́ 66.

Пытанне № 42. Дзе́ці, ці́хо, не дурэ́йце, шу́му не... (робі́ць), мо́цно не... (крыча́ць)

[а] не робе́те 32, 45, 50; не робе́це 3, 6, 7, 9, 12, 14, 15, 17–19, 23, 24, 27–29, 33, 34, 37, 41, 43, 44, 46, 56; не робếте 2, 51, 53; не робếтэ 48; не робі́те 35; не робі́це 1, 5, 16, 30, 31, 36, 38–40, 42, 49, 52, 54, 59, 60, 67; ны робі́тэ 64, 65; ны рубі́тэ 66; ны^э робі́тэ 62; нэ робе́тэ 61; нэ робі́тэ 47, 52, 63.

[б] не крычы́це 1, 3, 5–7, 9, 12, 14, 15, 31, 35, 36, 38, 40, 42, 49, 59, 60, 67; не крычэ́^ыце 2; не крычэ́те 32, 45, 50; не крычэ́це 16–19, 23, 24, 27–30, 33, 34, 37, 39, 41, 43, 44, 46, 54, 56; не крычэ́ць 4, 9–11, 13, 24–26, 55, 57, 58; ны крычі́тэ 64–66; ны^э крычы́тэ 62; нэ крычы́тэ 47, 52, 63; нэ крычэ́^ытэ 48, 51, 53; нэ крычэ́тэ 61.

[в] не шуме́ць 4, 9–11, 13, 24–26, 55, 57, 58.

Пытанне № 43. Часы́ на сцене́... (ві́сець)

ве́сят 61; ве́сять 32, 35, 45, 50; ве́сяць 20, 25, 33, 39, 44, 46, 50, 55; вếсять 48, 51, 53; ві́сять 47, 52, 62–66; ві́сяць 1–7, 9–20, 23–31, 34, 36–38, 40–43, 49, 54, 56–60, 67.

Пытанне № 44. І не сме́шно, а вон... (смее́цца ці смеі́цца)

смаі́цца 32, 34, 35; смее́цца 5, 31, 39–42, 49, 54; смеі́цца 1–4, 6, 7, 9–20, 23–31, 33, 36–38, 43, 44, 46, 55–60, 67; сміе́ццы 50; смые́цца 47; смые́цьця 64–66; смэ^ые́цца 62; смэе́цца 48, 51–53, 61, 63; смэі́цца 45.

Пытанне № 45. Воны́ з ёго́... (смею́цца ці смея́цца)

(воны) смая́цца 32, 34, 35; смею́цца 5, 38, 40–42, 46, 49–51, 55; смея́цца 1–4, 6, 7, 10–20, 23–29, 31, 33, 36, 37, 39, 43–45, 56–60, 67; смыю́цца 47; смыю́цця 64–66; смэ^ыю́цца 62; смэю́цца 48, 52, 53, 61, 63.

Пытанне № 46. Му ўчо́ро на па́шу корову́... (гоні́лі ці гоня́лі)

гоні́лі 1–7, 9, 11–20, 23, 25–29, 31–34, 36–46, 48–58, 60, 61; гоны́лы 47, 62, 64, 65; гоны́лі 63; гуны́лы 66; погна́лі 10, 30.

Пытанне № 47. Я свою́ коро́ву на па́шу цепе́р не... (погоню́ ці пожэну́)

погену́ 41, 60; погэну́ 20, 28, 29, 36, 38, 40; пожыну́ 64, 65; пожы^эну́ 62; пожэну́ 1–3, 5–14, 16–19, 23–27, 30, 32–35, 37, 39, 42–61, 63, 67; пужыну́ 66.

Пытанне № 48. Пасту́х корову́ на па́шу... (жэне́ ці го́ніць)

гене́ 9, 29, 36, 39, 41; го́ніть 45, 48, 50, 51, 52 (нов.), 53; го́ніць 4, 14, 15, 49, 55, 59, 60; гэне́ 20, 28, 38, 40; жынэ́ 64–66; жы^энэ́ 62; жэне́ 1–7, 10–14, 16–19, 23–27, 30–35, 37, 42–46, 51, 54, 56–60, 67; жэнэ́ 47, 52, 61, 63.

Пытанне № 49. Шо вон каза́ў, то й я... (кажу́, кагу́, ку...)

кагу́ 20, 28, 29, 36, 38–40, 64 (рэдк., арх.); кажу́ 1–7, 9–19, 23–27, 30–35, 37, 38, 40, 42–67; ку 54, 64 (арх.).

Пытанне № 50. Слу́хаць нема́ чого́, шо вон... (ка́жэ, ка́ге, ка...)

ка 54; ка́ге 39, 40; ка́гэ 20, 29, 36, 38; ка́жэ 1–7, 9–19, 23–28, 30–32, 34, 35, 37, 38, 40, 42–67;

Пытанне № 51. Вецёр мо́цно ў окно́... (дзме, ду́е, ду́не...)

буры́ць 51; ве́е 48, 54, 58; вếе 48; дмэ 62, 64–66; ду́е 7, 30, 39, 42, 43, 48–51, 59, 61–66; ду́не (вецер) 1–6, 9–20, 23–29, 31–37, 40, 41, 43–46, 54–57, 60, 67; ду́нэ 47, 48, 53; дунэ́ 52.

Пытанне № 52. Устава́й, го́дзі... (ты спаў ці тобе́ спаць)

го́де тобê спа́ті 48; го́де тобе́ спать 50–53, го́де тобе́ спаць 55; го́дзе тобе́ спа́ці 61; го́дзе тобе́ спаць 7, 19, 41, 42, 44, 49, 56; го́дзе ты спаць 39; го́дзі ты спаў 1–7, 9–18, 20, 23–31, 33, 34, 36–38, 40, 43, 46, 54, 57–60, 67; го́ді ты спаў 32, 35, 45; го́ды тобі́ спа́ты 62–66; го́ды ты спаў 47.

Пытанне № 53. Моя́ до́чка ходзі́ла по я́годы тры... (раз ці ра́зы)

тры раз 1–4, 6, 9, 11–17, 19, 20, 23–29, 32–39, 42–46, 54, 55, 58; тры ра́зы 5, 7, 47–53, 56, 57, 61–67; тры разы́ 10, 18, 31, 35, 38, 40, 41, 59, 60.

Пытанне № 54. Мешо́чок два... (пу́ды, пуд), а мешо́к п'яць... (пу́ды ці пуд)

два пу́ды 2–4, 6, 7, 9–12, 15, 16, 18, 20, 23, 24, 26, 28–34, 36–40, 42, 43, 48–50, 52–58, 61–67; два пуды́ 13, 14, 35, 41, 60; п'ять пудїв 65; п'ять пу́ды 66; п'яць пуд 7, 51; п'яць пудо́ў 1–6, 9, 11–20, 23–31, 33–41, 43–58, 60–63, 67; сім пу́дув 64.

Пытанне № 55. Шо ў цебе́ болі́ць... (дзе́тко ці дзе́ткі)?

де́тка 45; де́точка (агульн. і да дзяўчынкі) 64; де́точок (да хлопчыка) 64; де́тятко 32, 35; дѐтятко 48, 51; дзе́тка 16, 26, 36, 38; дзе́ткі 20, 31, 67; шо ў цебе боліц, дзеткі? 1, 7, 9, 10, 24, 56; дзе́тко 4, 7, 58; дзе́цетко 42; дзе́цятко 17, 28, 29, 34, 41, 44, 46, 54; дзѐцятко 49; дзіця́ 2, 12, 14, 23, 33, 37, 39, 40, 43; дзіцятко 13, 50, 61; дзіця́тко 5, 9, 11, 19, 25, 50, 57; дзіця́точко 27; дітятко 47, 62–66; дітя́тко 53; діцятко 55; дыты́на 66; дыты́нко 64; дыты́но 64; дыты́ночка 65; дытя́тко 64.

[Тэма № 5]. Фізічныя з'явы

Пытанне № 1. Як называюць летняе надвор'е, калі суха і вельмі паліць сонца? ва́ра, спёка, жара́...

вары́ть (!) 63, 64; га́рач 48, 52, 64; гарачі́нь 64–66; гарачо́та 64, 65; гарачыня́ 64; гарачэ́ 45, 49; духо́та 41; духота́ 19, 20; жара́ 1, 3–12, 14–18, 23–30, 32–37, 41, 43, 44, 49, 51, 52, 54–56, 60, 62–64, 66, 67; жаро́та 65; жары́шче 1, 11; жары́шчэ 9, 16, 20, 23, 31, 51, 53, 61; жарына́ 1; по́годзь 31; пого́да 47; спе́ка 42; спёка 3, 4, 6, 9, 12, 17, 18, 23, 24, 26, 29, 36–39, 48–50, 52, 57, 58; сп'ёка 38, 50, 53, 59; спяко́та 66; суха́я пого́да 58; су́ша 50.

Пытанне № 2. Як называецца дажджлівая пагода? него́да, нена́сцье...

него́да 1, 2, 4, 5–19, 22, 24–39, 41, 43–46, 49, 50, 54–60, 67; не́годзь 3, 20, 23, 27, 31; ныго́да 47, 64–66; нэго́да 48, 51–53, 61; нэгоды́на 63; нэ́погодь 62, 65.

Пытанне № 3. Як называецца вельмі вялікі дождж? ле́я, уле́я, залі́ва...

дождժы́шчэ 9; залів 51; залі́ва 2, 9, 24, 26, 27, 29, 39, 43, 44, 50; заліўны дошч 49; злі́ва 41, 46; ле́і 19; ле́я 1, 6, 7, 16, 36, 57, 59, 60, 67; лі́вань 42; лі́вень 1, 3–6, 10–12, 15–18, 20, 22, 23, 25, 26, 28, 29, 32, 34–39, 54, 55, 57, 58; лівэ́ль 33; лі́вэнь 33, 45, 47–49, 53, 61; лывны́ско 65; лы́вынь 62; нагайный дошч 66; наха́льный дошч 66; проліва 52; про́лівень 57; пролівны́ дошч 52; проліўны́ дошч 49; пролу́й 63; проли́й 64; прорїй 65; прулівны́й дошч 66; ту́ча 7, 10, 14, 23, 31, 47, 50, 56.

Пытанне № 4. Як называюцца пухіры на вадзе, якія ўскокваюць у дождж? бу́лькі, бу́льбаўкі, бу́льбахі...

ба́нька 43; ба́нькі 2, 8, 36, 38; банькі́ 45, 54; бу́лбаша 58; бу́лбашкі 4, 6, 57; булёчкі 50; бу́лкі 55; бу́льбахі 4, 7, 11, 23, 24; бульбахі́ 15; бу́льбашкі 10, 11, 16–18, 39, 59; бу́льбушкі 11, 14, 19, 37; бу́льбы 65; бу́лькавкы 63, 65; бу́лькі 1, 3, 5, 23; 27, 29, 31, 36, 41, 45, 49, 60; булькі́ 9, 20, 22, 25–30, 34, 35, 44, 46, 48, 50–53, 56; булькы́ 62, 64; бу́нькі 61; бунькі́ 32, 33, 42; бунькы́ 66; бу́рбалкі 41, 67.

Пытанне № 5. Як называюцца дробненькія пухірчыкі, якія паднімаюцца з дна, калі паварушыш мул? жмуры́, бу́лькі...

бу́лкі 55; бу́льбушкі 19; бу́лькавкы 65; бу́лькі 41; булькі́ 9, 48, 51–53; булькы́ 62, 64; бу́нькі 61; бунькы́ 66; бу́рбалкі 41; жмуре́ 12; жму́ркі 1, 3, 5, 11, 14–16, 18, 29, 35–38, 60; жмуркі́ 9, 17, 27–31, 33, 34, 43–46, 50, 54, 59; жму́ркы 63; жмуркы́ 47; жму́рокі 52; жму́ры 4, 7, 9, 10, 23–26, 49, 52, 56; жмуры́ 6, 20, 22, 32, 54.

Пытанне № 6. Як называецца зямля, перамешаная з вадою (на дарозе пасля дажджу)? кал, гразь...

було́то 66; гразь 1–7, 9, 10, 12–21, 23–27, 29–31, 33, 34, 36, 37, 39, 41, 43–46, 48–60, 62, 63, 67; грась 28, 32, 34, 35, 42, 47; грэзо́та 11; грязь 29, 38; грязю́ка 65; кал 61, 64–66; кале́калка 18; калю́га 18; колоту́ша 6; лепету́ха 12, 21; мазю́ка 65; мул 67.

Пытанне № 7. Нóгі покалíў ці загрáзьніў?

вікаляў 50; вімазаў 49, 53; вімарав 48; вімараў 50; вýмазаў 19, вы́бродыв 65; вы́каляв 64; вы́мазав 65; загразніў 36, 41, 42, 57, 58; загразны́ў 63; залепіў 3; замáзав 66; замáзаў 14, 54; замáзаўса 49; погразіў 5; покалéкаў 59; покалíў 2, 4, 6, 9–11, 13, 15, 16, 18–20, 22, 24–35, 37–39, 43, 45, 54, 56, 59, 61; покаля́в 51, 64; покаляў 4, 7, 12, 17, 23, 44, 60, 67; покóўзаў 46; полепіў 6; помáзаў 44; помарáв 48, 51, 62, 64; помарáў 1, 8, 46, 47; попéцкаў 36; пукаля́в 66; укалíў 54; умарáв 52.

Пытанне № 8. Як называецца каляровая дуга на небе пасля навальніцы?

веселýха 55, 57; весёлка 35, 58, 67; вэсёлуха 52; вэсэлуха 61, 63; грáдуха 32, 34; рáдзюга 50; рáдовіца 35; рáдоўніца 54; рáдуга 1–10, 13–20, 23, 25, 26, 28–31, 33, 37, 39, 41–45, 47–49, 52, 53, 55, 56, 59, 60, 62–66; рáдуніца 51; рáдуха 4, 11, 12, 22, 24, 26, 46; ря́дуга 38; цмок 22, 27.

Пытанне № 9. Як называецца светлая хмарка на небе летам? пóм'яг, пóхмарок...

балваны́ 59; бáхмарка 65; белая хмара 20; облáк 47; облакí 47; облачок 61; óблык 65; óболок 64; óбулок 66; памагí 43; памажóк 42; пáмэг 43; пáм'яг 52; пам'ягí 45, 52; пáхмурок 3, 4, 8, 9, 37; пóдхмаркі 57; помегí 31; пом'егí 34, 39; помня́г 53; помя́г 44; пóм'яг 49–51; пом'я́г 28, 29, 32, 33, 46, 48, 54; пом'ягí 46, 48, 51, 56; помяжóк 54; пом'ях 35; пóхмарка 5; пóхмарок 1, 2, 6, 7, 10–19, 22–27, 34, 36, 38, 39, 41, 55, 60, 62, 67; похмýрок 30; тýча 58; тýчка 50; хмáрка 63.

Пытанне № 10. Як называецца невялікая яма з вадою на лузе? кáверт, кáверць, верцéб...

бýхта 27; віжарнíк 52; вір 28, 44, 46; вірóк 7, 9, 20, 22, 25; вýжар 41; выртэ́б 62; еругá 35; кáверт 1–6, 8, 12, 15–18, 19, 23–25, 29, 36, 55, 57–60, 67; кáверть 10, 11, 38; кáверцень 44; кавертóк 57; кáвэрт 45; кавэрць 45; кáдоўб 11; калю́га 19, 48, 49, 55; калю́жа 66; кандóбель 39; котёл 47; коцёл 46; крыліца 54; лужóк 50; рэ́вэнь 49, 51; стýбло 63; я́ма 27, 28, 37, 50, 53, 56; я́мка 25; я́тёл 64.

Пытанне № 11. У затоне не мілко, а... (глы́бко ці глыбóко)

глібóко 48, 52, 63; глýбко 22, 25; глубóко 1, 7, 25, 43, 60, 65, 66; глы́бко 6, 9, 15, 16, 18–20, 24, 26, 29, 36–38, 41, 57, 67; глыбóкі 47; глы́боко 2–5, 10–12, 34, 59; глыбóко 17, 18, 23, 24, 26–28, 30–37, 39, 41, 42, 44–46, 49–51, 53–59, 61, 62; лыбóко 64.

Пытанне № 12. Ек не ўмéеш плáваць, то на рэцэ́ мóжэш... (потáць ці потонýць)

втопіцца 51; втопы́тысь 64, 65; втупы́тысь 66; заліцца, залíўса 9; потáты 47, 62, 63; потáў 3, 4, 6, 7 (пра прадмет), 9–13, 15–18, 22–27, 29, 34, 37–39, 41, 46, 54, 55, 57, 58; потанýць 14, 34, 35, 59; потáц 1, 2; потаць 5; потонýть 32; потонýці 61; потонýць 23, 27, 28, 31, 36, 42–44, 60, 64, 67; утонýць 30, 55; утопіцца 7, 8, 19, 20, 46, 48–50, 55, 56; утопы́цца 52, 53.

Пытанне № 13. Як называецца белае ўбранне дрэў у марознае ціхае надвор'е?

гы́ⁱнэй 51 (на зямлі); гы́нэй 64; íней 2, 4, 7, 10, 14, 15, 18 (на дрэве), 23 (на траве), 24, 26, 29 (на траве), 30, 31 (на траве), 33, 36 (на зямлі), 38 (на траве), 42 (на траве), 45, 49, 50, 55, 57–60, 63; íній 65; íнія 63; íный 66; íнэй 48, 52, 53, 59, 66; нáвесь 35; нáвісля 1, 5, 29; нáвісь 2–4, 6, 9–15, 17, 18, 20, 22–28, 32, 34, 36–39, 41–44, 49, 50, 54–56; óбледзень 58; óблівень 58; осýга 16, 47, 51, 52; усюгá 62; шэрэ́н 67.

[Тэма № 6]. Раслінны свет

Пытанне № 1. Як называюцца летнія грыбы (козлякí), якія растуць на грудах па хвойніках, жоўценькія, не бываюць чарвівыя? смоля́нкі, жóўцікі...

жóвты грыбы́ 65; жóўцікі 11; козлякí 7, 30, 60; лісíцы 12, 15–17, 22, 38, 48, 52, 53, 57–59; лісíцкі 9, 10, 14, 20, 21, 23, 24, 34; лісíчанкі 34, 41, 49, 50, 54–56; лісíчкі 1–6, 12, 13, 16, 18, 19, 25–32, 35–37, 42–44, 46, 48, 53, 63; лісíчэнкі 33, 39, 40, 45; лысы́ці 64; лысы́цы 62; лысы́чкі 47; плы́скы 65; плыскы́ 66; смолóвікі 26; смоля́нкі 31, 33, 45, 49, 51.

Пытанне № 2. Як называецца грыб (козля́к) на высокай ножцы з шэрай або светлай шапкай, які расце па маладых бярэзніках? бáбка, обáбок...

бáбка 1–7, 9–27, 29, 32, 34, 36–41, 43–46, 49–54, 56, 58–60, 62–64, 66, 67; бáпка 35, 42, 47, 55, 64; бабкí 33; бáбочка 57; бырызня́к 65; козя́к 65; пыдбэрóзовік 30.

Пытанне № 3. Як называецца вялікая сям'я грыбоў у адным месцы? шэрэ́н, чэрэ́н...

грыбо́вішчэ 21, 54, 56; гу́рба 35, 54, 55, 62; ку́па 33, 65; ку́ча 38, 53, 60; ме́сточко 25, месці́на 46; мі́стына 47; ско́пышчэ 65; чарі́нь 66; чырі́нь 64; чырэ́ня 64; чэрэда́ 48, 50, 52, 60; чэрэ́н 13, 40, 41, 49, 63, 67; чэ́рэнь 61; чэрэ́ын 51, 53; шар 17; шарэ́н 18, 57, 58; шэрэ́н 6, 10–12, 14–16, 19, 24, 34, 55, 67; шэ́рэн 1, 4, 23; шэрэ́нка 36, 59; шэрэ́ын 5, 17.

Пытанне № 4. Як называюцца грыбы (козлякі́), якія не збіраюць і не ўжываюць? вужо́вікі, жабо́вікі...

во́вчы 64, 65; во́вчые 48, 61; во́ўчые 45, 49, 54, 55, 63; вужо́ві 9; вужо́віе 46; вужо́вікі 2–6, 11–19, 21, 22, 24, 26, 36–41, 59, 60, 67; вужо́вые грыбы́ 57; дурны́е 58; жа́б'ечые 33, 35, 43; жабо́вікі 23, 43; жа́бськы 65, 66; жа́быны 47; жаб'ю́кі 1, 20, 27, 31, 34, 44; жаб'які́ 28, 29; жа́б'ячы 52, 53; жа́б'ячые 48–51, 62; нычо́гы грыбы́ 65; това́рачые козлякі 54; ужо́вікі 10, 42.

Пытанне № 5. Вуросла вялі́ка гарбу́за́ ці вялі́кі гарбуз?

гарбу́з 41, 47, 61–67; гарбу́за 36, 58; гарбуза́ 1, 3–7, 9–34, 37–40, 43–45, 48–60; гарбу́с 42, 46.

Пытанне № 6. Як называецца вязка цыбулі на шнурку? вяно́к, плецёнка, нізо́лка, коса́нка...

бунт 31, 41, 44–46, 50, 53, 54; вано́к 34, 43; вено́к 1, 3–19, 22–26, 37, 41, 57–59, 67; выно́к 62, 64–66; вэно́к 43, 52, 61, 63; коса́ 29, 30, 32, 49, 51; коса́нка 27, 31; ні́зка 60; ны́залка 62; плетю́нка 52; плеценя́ 55; плецёнка 7, 9, 20, 21, 28, 36, 38–40, 42, 46, 55, 56; плытёнка 47; плэтёнка 48; ста́лка 60.

Пытанне № 7. Як называюцца ягады, якія ходзяць збіраць на балота? журахвіны, журахліны...

джурафі́ны 48; джурафы́ны 53; жарові́ны 21; жураві́ны 1, 3–7, 9–27, 29–32, 34–45, 50, 55–60; журахві́ны 49–51, 67; журахвы́ны 47, 52, 62, 63; журахлі́ны 61; журахлы́ны 64–66; журові́ны 2, 46; кра́сные я́годы 34; чырво́ны я́годы 52; я́годы 33, 35, 54.

Пытанне № 8. Як называюцца чырвоныя ягады, якія растуць па краях балота? брусленіцы, брушленіцы...

баранці́ 66; брусленіцы 22, 26, 27, 33; бруслыны́цы 62; бруслэ́нэ 64 (в. Субаты); брусні́цы 1, 3–7, 9–11, 14–21, 23–25, 30, 32, 35–37, 39, 41–46, 48–50, 52–54, 56, 58, 60, 61; брусны́ці 64, 65; брусны́цы 47, 63; брушні́цы 31, 34, 40, 51, 54, 55, 59, 67; брушны́цы 51.

Пытанне № 9. Як называюцца кіслыя чырвоныя ягадкі, якія трапляюцца ў лесе пасобнымі шыпячкамі ў жніўні? каменіцы, касценіцы...

камані́цы 34; камені́цкі 14, 27; камені́цы 1, 2, 4–7, 10–13, 15–18, 21, 22, 24, 25, 31, 36–40, 42, 44, 54–60, 67; камыны́ці 64; камыны́цы 62; камэні́цы 33, 50, 52, 53; камэні́чкі 51; касцені́цы 61; костя́ночкы 47; косця́нкі 46; му́чэнік 41; суні́цы 19.

Пытанне № 10. Як называецца расліна (пустазелле), што расце ў жыце і ў ярыне і цвіце сінімі кветачкамі? воло́шка...

васілёк 38, 60; васількі 2, 36, 41, 55; воло́шка 1, 3–7, 9–35, 37, 39–53, 56–59, 61–65, 67; вуло́шка 66.

Пытанне № 11. Як называецца водная расліна з доўгімі вузкімі лістамі і пахучым тоўстым коранем? плешні́к, лепешні́к, лепеха́...

бабны́к 66; е́ер 18; ее́рнік 34; йі́рнік 34; коса́рнік 58; куклы́ 41; лепашня́ 31, 34; лепе́ха 26, 55; лепеха́ 10, 11, 21, 22, 24–27, 56; лепе́шнік 4, 11, 12; лепешні́к 27; лепешня́ 20, 28; лепэшні́к 49, 51, 53; лэ́пых 62; лэпэха́ 48; паны́ 61; плашны́к 65; плешні́ 42; пле́шнік 5, 8, 15–19, 37, 59, 60; плешні́к 1–3, 5, 6, 13, 14, 29, 30, 32, 43, 44, 50, 52, 54; плешня́ 46; плыся́к 64; плэ́шнык 47, 62; плю́шнік 7, 11, 23, 36, 57, 67; плюшні́к 39; плюшня́ 9, 40, 41; тата́рка 38; тата́рнік 33, 35, 45; ярэ́й 63.

Пытанне № 12. Як называецца расліна, што расце каля платоў і пячэцца, як дакранешся да яе? проківа, броківа...

брокі́ва 20, 25, 28, 41; жы́шка 61; крапі́ва 58, 60, 61, 67; крапыва́ 63; кропі́ва 1–3, 5, 14, 30, 32–36, 38, 43–46, 51, 54, 57; кропіва́ 42, 48–50; кропы́ва 47, 52, 53, 65; прокі́ва 4, 6, 7, 9–13, 15–19, 21–24, 27, 29, 31, 34, 37, 39, 55, 56, 59; проківа́ 40; прокы́ва 62, 64; пруківа́ 66.

Пытанне № 13. Як называюць кіслыя лісты, якія збіраюць у траве для варыва? шча́ўе, квасліны...

квасо́к 20, 29, 30–35, 54, 56; шчаве́й 1, 3, 32, 34, 35, 42, 43, 54; шча́вель 5, 30, 38, 56, 60; шчаве́ль 36, 67; шча́вер 3, 4, 6, 7, 9–11, 13–19, 21–27, 37, 40, 41, 58, 59; шчаве́р 12, 28, 55, 57; шчаву́х 66; шчавэ́й 44–53, 61–64; шчав'ю́х 64, 65; шчаўе́ 42, 43.

Пытанне № 14. У гу́сок, шо росту́ць у водзе́, бе́лые... (кве́ткі, цвеы́)

буцо́к 21; гу́скі 9, 19 (кветкі вадзяной лілеі), 21, 42; гускі 8; гу́сочкі 42; кве́ткі 9, 33; кві́точкы 65; кві́ты 63; квыткы́ 64–66; квыточкы́ 65; квыэткы 62; квэткі 61; квэткы́ 63; лісцье 20; цветкі 31, 56; цветы́ 1–3, 5–7, 10–19, 22–30, 32, 34–41, 44–46, 54, 55, 57–60, 67; цвэткі 53; цвэты́ 43, 47–52.

Пытанне № 15. У рого́за е чо́рные... (кіцехі́, буехі́...)

біцо́к 43; бо́йкі 51; буехі́ 6, 7, 22; буяхі́ 1–5, 8–11, 15–17, 19, 23–27, 34; быцкі 56; качаве́льнік 18; кача́лкі 13, 14, 38, 59; качалкі 12; кіехі́ 20, 21, 29, 58; кітахі́ 57; кіцюхі́ 60, 67; кіцяхі́ 39, 40; кіяхі́ 28, 36, 41, 42, 46, 47, 50, 53–55; кіяхы́ 52; котяхы́ 64, 65; котя́шкы 65; коцяхі́ 61; кытяхы́ 63; кыяхы́ 62; пу́шало 32; пушы́ло 28, 30, 31, 33, 35, 44, 45; свычкы́ 66; чорноголо́ў 49; чорноголо̂в 48; шышкі 48.

Пытанне № 16. Як называецца смаловае дрэва з доўгімі іголкамі замест лісця? смолі́на, хвоі́на...

бар'я́к 66; грыб 8; за́бердзь 10, 59; за́берць 24; смолі́на 7, 21, 23, 24, 31, 33, 43, 46, 54; смолы́на 47; со́сна 19, 44, 46, 49, 51; сосна́ 29, 31, 34, 35, 43, 48, 50, 56, 62; сусна́ 66; хво́я 1–6, 9–31, 34, 36–42, 45, 47, 52, 56–60, 63, 67; хвойі́на 51, 53, 54, 61, 64, 65.

Пытанне № 17. Як называецца слабая гнілаватая драўніна? бердзева́тая, жэбердзева́тая...

бердзева́тэе 21; всі́товата 51; вья́ліца 55; забердзева́тэ 22; забердзенёва́тэ 12; забердзёва 57; забердзёва́тэ 4, 23, 25–27; забе́рдзіна 58; забердзі́на 39; забе́рцеватэ 24; за́берць 14, 24; за́брэдзістэ 34; осі́т 53; осі́товатэ 48, 52; осі́товэ 61; осы́та 64; осы́тувата 64; осы́ть 65; оўсі́товата 49; перэбе́рдзёваты 36; пе́рэбердзь 36; перэ́бердзь 15; перэбо́рдзь 11; порохно́ 19; порохня́ва 41, 56, 60, 62; порохня́чына 60; сіт 45; смоло́вэ 46; со́сна 44, 46, 49; сосна́ 29, 31–35, 43, 48, 50; ўя́ліца 50; фа́утная 38; ха́вут 32; ха́вутна 32; ха́ут 5, 33; ха́утна 1, 12, 13, 17, 18, 28, 34, 43, 45, 54; ха́утная 20; ха́утнэ 6; шу́товая 67.

Пытанне № 18. Як называецца нарасць на ствале дрэва? baку́ла, могу́ла, гу́ла...

баку́ла 6, 27, 31, 34; барві́нка 49; губа́ 41; гу́бка 30, 62; губ'я́ка 7; гу́ла 31, 46; ґу́ла 44, 47; гулі́ґа 64; гу́лы 20, 32, 63; ґу́лы 35, 44, 54; ґу́ля 36, 38, 53, 64, 66; гу́та 45, 65; згу́ла 50, 51, 53; магу́ла 3, 4, 9–12, 23, 25, 28, 29; маґу́ла 1, 5, 14, 17, 24; могу́ла 37; моґу́ла 13; на́росля 51; на́росцень 3, 14, 43, 57; на́росць 4, 52, 62, 64, 66; скрыпе́ль 56; ску́ла 42; скула́ 21, 55; трухля́вая 63; уя́па 29, 58, 67; я́па 2, 4, 15, 16, 18, 23, 24, 26, 33, 36, 38, 40, 59, 60.

Пытанне № 19. Як называецца самы верх у дрэве? вільчык, шчык...

ве́нчык 9; верх 17, 23, 27, 38–42, 57, 58; вершо́к 9, 13, 18, 19, 23, 37, 55, 57; вершы́на 38, 58; вершэ́чок 7; вільчык 1, 3, 5, 6, 7 (толькі ў будынках), 10–17, 20–22, 24–35, 39, 43–46, 50, 53, 54, 56, 63, 67; вы́льчык 47, 62; выршо́к 64–66; вэрх 34, 46, 50, 51, 59, 65, 66; вэршо́к 47–53, 61; маку́шка 2, 4; струпо́к 64; шчык 2, 3, 19, 36, 60.

[Тэма № 8]. Чалавек

Пытанне № 1. До нас прышо́ў не́кі чужы́ чолове́к ці не́ка чужа́ люды́на?

людзі́на 11, 20, 46; людíна 45; люды́на 47, 64–66; чолове́к 1, 4–7, 9–17, 19–24, 26–30, 32–41, 43–45, 56–61, 67; чолове̂к 2, 3, 18, 25, 42, 48–51, 53–55; чолові́к 47, 52, 62–65; чулуві́к 66.

Пытанне № 2. У ее́ ўсе ў пора́дку ў ха́ці, вона́ до́бра... (господы́ня, хозя́йка)

гаспады́ня 36; господы́ня 13, 32, 34, 42, 43, 46, 47, 61, 62, 64, 65; гуспуды́ня 66; хадзя́йка 2, 17, 21; хазя́йка 1, 2, 5, 7, 8, 21, 25, 27, 30, 41, 46–49, 51, 53, 55, 62; ходзя́йка 59; хозя́йка 3, 4, 6, 9–12, 14–16, 18–20, 22–24, 26–29, 31–33, 35–40, 44, 45, 50, 52, 54, 56–60, 63, 64, 67.

Пытанне № 3. Як называюць сястру мужа? зовіца...

браціха 19; зовіца 1–7, 9–18, 20–46, 48–51, 54–58, 60, 67; зовы́ца 47, 52, 53, 62, 63; зовы́ця 64, 65; золо́вка 61; зувы́ця 66; шваге́рка 59.

Пытанне № 4. Як называюць сына брата? брата́ніч, сыно́вец...

брата́ніч 4, 8, 11, 12, 14, 18–23, 27–36, 39–46, 48–53, 55, 56; братані́ч 7, 9, 10, 13, 16, 17, 24–26, 37, 60; брата́ныч 47; брата́нэць 65; бра́тоў сын 19, 59; браце́нік 67; небо́ж 57, 58; ны^эбо́ж 62; нэбо́ж 63; племя́нік 2, 3, 15, 38; плем'я́нік 6; племя́ннік 66; плем'я́ннік 1, 5, 14, 17; пліму́ннік 65; сыно́вэц 61; сыно́вэць 64.

Пытанне № 5. Як называюць сына сястры? сестры́нец, сестры́чыч...

небо́ж 57, 58; ныбо́ж 62; племя́нік 15; плем'я́нік 6; племя́ннік 66; плем'я́ннік 14; плімя́ннік 65; сестры́н сын 13, 19, 59; сестрыне́ц 36, 42, 60; сестры́ніч 55; сестры́чанец 56; сестры́чын 12, 20; сестры́чыч 4, 7, 8–11, 13, 14, 16, 21–35, 37, 39–41, 43–47, 49, 50; сестрэ́нец 18; сыно́вэц 61; сыно́вэць 64; сыстра́нэць 65; сэстры́чніч 48; сэстры́чыч 47, 51–53.

Пытанне № 6. Як называюць дачку сястры? сестры́чына, доча́ніца...

доча́ніца 67; доча́нка 61; дочя́ныця 64; небо́га 23, 34, 57, 58; ныбо́га 62; нэбо́ж 63; племя́ніца 2, 3, 15, 38; плем'я́ніца 6; племя́нніца 66; плем'я́нніца 1, 5, 14, 17; плімя́нніца 65; сестры́ дочка 14; сестрына́ дочка 14, 16, 19, 59; сестры́чанка 56; сестры́чна 10, 13, 25, 27, 35, 37, 43, 46, 55, 60; сестрычна́ 60; сестры́чня 49, 50; сестры́чына 4, 7–9, 11, 12, 18, 21, 22, 24, 26, 28–34, 36, 39–42, 44–46; сестры́чэнка 20; сыстра́нка 65; сэстры́чня 47, 48, 51–53.

Пытанне № 7. Як называюць дачку брата? брата́нка...

братанічо́ва 60; брата́нка 4, 7, 9–14, 16–33, 35, 36, 39–41, 43, 44, 46–51, 53, 55, 56, 65; бра́това дочка́ 60; доча́нка 61; дочя́ныця 64; небо́га 34, 58; ныбо́га 62; нэбо́га 63; племя́ніца 2, 3; плем'я́ніца 6; племя́нка 15; племя́нніца 66; плем'я́нніца 1, 5, 14, 17; плімя́нніца 65.

Пытанне № 8. Як называецца сын роднага дзядзькі? стрэдні брат...

братко́ 58; двоеро́дны 41; двоййро́дны брат 53; двоюрі́дны брат 14; двоюро́дны брат 1–3, 5, 12, 24, 28, 36, 38, 40, 46, 47, 50, 55, 57, 58, 60, 61; двою́родный брат 48, 49, 60, 62–65; двую́рыдный брат 66; дзедзькове́ц 24, 28; дзя́дзькевіч 44; дзя́дзьковіч 33; дзядзькове́ц 21, 27; дзя́дзькоў сын 59; дя́дьковіч 51; пе́рвой стрэ́чы брат 23; пэ́рша стрынь 64; стрыдэ́чный брат 66; стрэ́дні брат 1, 2, 4–20, 22, 25–32, 34–37, 39, 42, 43, 45, 46, 48, 49, 51–54, 56, 57, 59, 60; стрэ́тны брат 44.

Пытанне № 9. Ці ўжываюцца ў зваротах жанчын адна да адной словы ге́йка, та́йка?

голу́бка 12, 47, 50, 53; голу́бко 48; голу́бонька 25–27, 46, 52; голу́бочка 14; голу́бочко 11, 34, 51; голу́пко 42; зоўзу́лечко 55; мамо́нька 25, 44; мамо́нько 17; моя́ голу́пка 46; моя́ зовзю́ленько 52; моя́ зовзю́лька 52; моя́ зозу́лічка 65; моя́ зозу́лька 64; моя́ ро̂дненька 50; моя́ соку́лка 47; моя́ сэстры́чка 51; моя́ та́йко 55; моя́ хоро́шая 49; муя́ зызу́лька 66; ох га́лочко 4; подру́жка 3, 5; сёстрык 43; серда́нонько 15; сестро́ 34; сестры́ца 29, 35, 40; сестры́цка 1; сестры́цо 11, 13; та́енька 9; та́енько 28; та́ечка 9, 14, 21, 39; та́ечко 55; та́йка 9; та́я 21, 39.

Пытанне № 10. У цебе порва́ласа соро́чка і го́лэ... (це́лесо, це́ло) відно

тêло 45, 48, 50, 51, 53; ті́ло 47, 52, 62–66; це́лесо 4, 15, 18, 21, 26, 29, 36, 38, 44, 46; целесо́ 40, 54; це́ло 1, 5–7, 9–17, 19–25, 27, 28, 30–39, 41–44, 46, 55–61, 67; цêло 2, 3, 49.

Пытанне № 11. Отсе́дзе́ла но́гу́, нога́... (закля́кла, зомле́ла...)

втэ́рпла 66; закля́кла 2–5, 11–18, 21, 24–26, 28–30, 32–36, 38, 40, 42, 44–46, 48, 49, 51–55, 57–61, 63, 64, 67; замле́ла 2, 3, 6, 9, 11, 12, 14, 17–20, 22–24, 28, 31, 32, 34, 35, 37, 40–43, 50, 55; замлêла 3; замэрла́ 49; заны́ла 56; заныміла 65; зомле́ла 1, 5, 7, 8, 15, 21, 25, 27, 39, 44; онеме́ла 60; о^утэ́рпла 47, 62; пересе́дела но́гу 55.

Пытанне № 12. Пому́ласа, пому́ла ру́кі і... (від, твар...)

від 1–7, 9–37, 39–46, 48–51, 54–59, 67; выд 47, 53, 63, 64; ліцо́ 1, 5, 14 (нов.), 16, 17, 23, 46–48, 64; ліцэ́ 49, 51; мо́рда 46, 48, 52, 53, 66; мо́рду 54, 60, 65; твар 27, 32, 36, 42, 44, 47, 48, 51, 62, 64.

Пытанне № 13. Вона́ засоро́меласа і ў ее́ почырвоне́лі... (морды)
від 19; грудкі́ 61; мо́рдочкі 2; мо́рды 1, 3, 5, 6, 8–18, 20–46, 48–50, 53, 56–60, 62, 67; морды́ 47, 51, 55, 61, 63; шчо́кі 7, 14 (нов.), 38, 46, 49, 50, 53, 54, 59, 61; шчо́кы 52, 64–66; я́блычка 66.

Пытанне № 14. Во́ко закрыва́е... (ве́я, ве́йка)
ве́йка 4–13, 15–35, 37–46, 54–60, 67; ве́я 44, 61; вếйка 2, 3, 14, 48–50; вếя 48; ві́йка 47, 52, 65; ві́йко 62; ві́я 63–66; вэ́^{ы}йка 51, 53.

Пытанне № 15. Як скажуць, калі чалавек вельмі ўглядаецца ў каго: вон на цебе́ во́чы...
ві́вэрнув 51; ві́рачыв 48, 51; ві́рачыў 49, 50, 53; ву́клаў 4, 5, 9, 16, 24, 25, 27, 39; ву́лопіў 16, 24; ву́лупіў 38, 67; ву́рачыў 3, 5, 6, 17, 55; ву́рочыў 1, 10–12, 14–16, 18, 23–25, 27, 28, 35–37, 39, 57; ву́рôчыў 8; ву́ставіў 19; ву́тарашчыў 67; ву́трашчыў 3, 60; ву́трошчыць 11, 14, 27, 34, 35; ву́трэшчыў 28, 41, 58; вы́зьверыў 46; вы́клаў 29; вы́лупіў 61; вы́лупыў 63; вы́рачыв 64, 65; вы́рачыў 30, 31, 40, 43, 44, 46, 60; вы́рочыў 13, 32, 34, 42; вы́тарашчыв 65; вы́трашчыў 63; вы́трошчыў 59; вы́трышчыв 66; вы́трэшчыў 61; дзі́віцца 21; замуры́жыў 36; зложы́ў 56; зы́рыть 62; кла́сці о́чы 21; наста́віў во́чы 19; о́чы вы́валів 52; прыгляда́ецца 47; скаліць 20; убі́ў 26, 29; упілі́ў 7; уторо́піў 41, 50; уторо́піўса 49; уту́півса 48; уту́піўса 50.

Пытанне № 16. Як скажуць, калі чалавек прыплюшчвае вочы: вон о́чы...
блю́хае гочы́ма 66; жму́рыть 62; зажму́рваецца 46; зажму́рыўса 5, 60; зажму́рыць 15, 30, 33, 38, 40, 42, 44, 46, 47, 60; зам́ору́жвае 17, 59; замору́жыў 1–3, 5–7, 10, 11, 13, 14, 16, 23, 24, 26, 27, 29, 34, 35, 43, 44, 54, 57; замору́жыўса 3, 5, 18; замуру́жвае 56, 58; заскальвае 56; мору́жыць 20, 21; плю́шчыт 61; плю́шчыть 48; прыжму́рвае 61, 67; прыжму́руе го́чы 66; прыжму́рыў 37, 49, 50, 52, 65; прымору́жвае 31; прымору́жыць 12, 19, 25, 28; прыплю́скваe 51; прыплю́шчвае 52, 53, 55; прыплю́шчуе 64, 65; прыплю́шчыць 20, 49; прыска́ліў 63; прышчу́рыў 41; сплю́шчыў 50.

Пытанне № 17. У ёго́ шчэ нема́ ніго́дное сіво́е... (косіна, волосіна)
во́лос 17; волосі́на 42, 60; волосы́ны 65; вулусы́на 66; косі́на 1–46, 48–61, 67; косы́на 47, 62–64.

Пытанне № 18. Як азначаецца чалавек, які дрэнна выгаворвае словы? гарка́вы...
гарка́ву 14; гарка́вы 12, 13, 32, 34, 41, 55; гарка́е 2; горка́ві 20, 28, 48–51; горка́ву 7, 9; горка́вы 4, 10, 11, 21, 22, 24, 26, 27, 30, 31, 33, 35, 38–40, 42, 44–46, 56, 61, 63; горка́вый 64; горта́ву 5; горта́е 3; дры́каві 48; дрэ́каві 53; дрэ́кавы 46, 47, 52, 62; дрэ́кавый 64; заі́коваты 11; карта́вы 37; корта́ву 19, 36; корта́вы 6, 15–18, 59, 60; пі́каві 48–51; пі́кавы 52; пы́каві 53; пы́кавый 64; тры́ковы 25; хорка́вы 58; шапеля́вы 22, 55; шыпыля́вый 65; шыпыля́е 66; шэпеля́вуй 67; шэпеля́вы 1, 24; шэпетлі́вы 40.

Пытанне № 19. Як называецца вадзяны пухір ад працы на руках або ад хадзьбы на нагах? му́ля́к, му́ле́нік...
водзе́нік 42; водзені́к 33, 45; водзяні́к 44, 54; водяны́к 62; мозо́ль 1, 3, 17; мозы́ль 14; музо́ль 16, 23, 43, 59; музốль 2; музуле́ 43; муле́нік 1–22, 24–26, 28–32, 34, 35, 37, 38, 40–42, 44–46, 50, 54, 56, 59; муле́нык 47; муля́к 16, 23, 26, 27, 36, 55, 57, 58, 60, 67; му́лянык 62, 63; муляны́к 64; наму́ленік 39; наму́льванікі 48, 49, 51–53; пі́хер 61; пухырі́ 65, 66.

Пытанне № 20. Як называецца сіняе ўздуцце на целе ад удару? чэрня́к...
сіне́нік 41; сіня́к 2–4, 9, 10, 12, 13, 16, 17, 19, 20, 23–36, 38, 39, 43–46, 48–61, 67; сыня́к 47, 62–66; чорня́к 7; чырня́к 64; чэрне́к 14; чэрне́нік 40, 41; чэрня́й 6, 15, 16, 18; чэрня́к 1–3, 5, 9, 11, 12, 17, 21, 22, 24, 25, 28, 32, 37–40, 42, 46.

Пытанне № 21. Як называецца дзіцячая хвароба з вачэй? подзі́ў, уро́кі...
вро́кі 51–53; вро́кы 64, 65; вуро́кі 50; зуро́чыв 66; подзі́ў 7, 18, 26, 28, 31, 34, 59; по^{у}во^{у}ро́чыв 62; прыстрэ́к 5, 10, 23, 24, 36, 57, 58; пувро́чыв 66; уро́кі 1–6, 8–46, 48, 49, 54–61, 67; уро́кы 47, 63, 64.

[Тэма № 9]. Дзейнасць

Пытанне № 1. Затрымліваецца доўга: шось вон там до́ўго... (ба́віцца, бары́цца)
ба́віцца 1–7, 9–18, 21, 23–29, 31–46, 48–50, 54, 56, 59–61; ба́выцца 47, 62, 63; ба́выцьця 64–66; бары́цца 51, 53, 55, 58, 67; бары́цьця 64; заба́віцца 8, 19, 20, 46, 50; забары́вса 51; забары́ласа 55, 57; зага́яўса 24; задэржа́вса 52; не заба́віцца 19 (не патраціць багата часу).

Пытанне № 2. Такі́ ўжэ́ чоловéк, вон нікóму добрá не... (бажáе, зы́чыць)

бажáе 1, 2, 11, 15, 23, 25, 27, 36, 49, 55, 58; дýмае 2, 6, 10, 14, 16, 20, 21, 24, 29, 31, 34, 45, 47, 49–52, 55, 66; дýмаць 9, 34; жадáць 38, 53; жы́чыть 48; жэлáе 60; зрóбіць 60; зы́чыть 64; зы́чыць 4, 9, 12, 13, 17–19, 22, 25–30, 32, 34, 35, 39–46, 49, 51, 57, 59–61, 63, 67; не бажáе 3; не зы́чыць 14; ны дбáе 65; ны хóчэ 62; рóбіць 56.

Пытанне № 3. Праяўляць клопат: кóжна мáцер своé дзіцЯ́... (шкодýе, жалкýе)

жалéе 21; жалкýе 18; жалýе 47; шанýе 65; шкодýе 1–28, 30–44, 46–65, 67; шкудýе 66.

Пытанне № 4. Однэ́ згубíў, а дрýге... (знайшóў, найшóў)

знайшóв 47, 48, 62, 64; знайшóў 4, 7, 11, 18, 19, 21, 28, 35, 36, 40, 41, 44, 46, 49, 53, 55, 58–61, 67; знашóв 52; найшóв 47, 64–66; найшóў 2, 3, 5, 6, 9, 11–17, 20, 22–27, 29–32, 34, 37–39, 44, 49, 54, 56, 57; нашóв 47, 48, 51; нашóў 8, 10, 33, 42, 45, 50, 63; трáпіў 36.

Пытанне № 5. Покýль я збірáласа, так вонЫ́ онь дзе... (опуні́ліса, опунýліса)

апынýліса 55; далэ́ко зайшлы́ 66; оказáлысь 64; опіні́ліса 49, 50; опі^ы^ні́ліса 46; опі^ы^нýліса 46; опуні́ліс 28; опуні́ліса 3, 4, 6, 8, 9, 11, 12, 15, 18, 19, 21, 23, 26, 29, 39, 41, 58, 60, 67; опунýліса 7, 20, 36, 41; опыні́ліс 25, 27; опыні́ліса 1, 2, 5, 10, 13, 14, 16, 17, 22, 30, 31, 32, 35, 37–39, 42, 43, 45, 48, 51, 52, 57; опыні́цца 34; опынýліса 43, 44, 53, 59, 61; опынýлыса 62; опыны́ліса 63; очуты́лыса 65; явíліса 56.

Пытанне № 6. Такá гразь, шо не мóжно до селá... (достáцца, добрáцца)

добíцца 21, 56; добрáтыса 62; добрáтысь 64, 66; добрáтыся 65; добрáцца 1–5, 9, 11, 12–14, 17–20, 24, 25, 27, 28, 31, 32, 34–42, 44–50, 52–55, 57, 59; добы́тысь 64; добы́цца 47; дойты́ 47, 65; дойцí 6, 10, 16, 20; достáтыса 63; достáцца 2, 3, 5, 7–9, 11–13, 15, 19, 21–34, 36–39, 43, 45, 46, 51, 55, 57, 58, 60, 61, 67.

Пытанне № 7. Як называюць такі дзень, калі не робяць, а адпачываюць і гуляюць? святóк, сьетóк, сетóк...

Прыведзены словы са значэннямі ‘свята’ і ‘фэст’: кéрмаш 19 (фэст); прáзнік 59; пры́светок 43; свéто 66; светóк 11, 13, 32–34; свя́то 2, 3, 11, 14, 19, 43, 45, 47, 48, 51–53, 55, 61–67; святóк 45, 47, 48, 51–53, 55, 62, 64, 65; ссЯ́то 6; сьетóк 4, 15–17, 21, 24–26, 39; сьЯ́то 57; сьятóк 7, 9, 10, 23, 27–31, 44, 46, 49, 50, 54; сЯ́то 37; с’Я́то 6, 9, 12, 14, 15, 18, 20, 31, 36, 38, 40, 41, 46, 50, 54, 58, 60; сятóк 35; с’яты́ дзень 22.

Пытанне № 8. У недзéлю ў Городкý на базáры велі́кі... (гéндзель, гéндэль)

базáр 7, 30, 38; гандлявáлі 55; гáндоль 36; гáндыль 62; гáндэль 1, 18, 23, 44, 47, 52, 60; гéндзель 3; гéндэль 10, 11, 16, 24, 41, 57, 59, 67; гэ́ндаль 43; гэ́ндыль 66; гэ́ндэль 9, 12–15, 21, 22, 25–28, 31, 32, 34, 37, 39, 46, 49, 50, 53, 54, 58, 64; кáрмаш 35; кармáш 63, 64; кéрмаш 1, 5, 17, 20, 40, 61; кэ́рмаш 42, 46; торг 48, 56; торгáш 65; тôргóвля 51; Я́рмолок 19.

Пытанне № 9. У магазі́ні так не берýць, а за грóшы... (купýюць, купля́юць)

купля́ють 45, 47, 48, 50–53, 62–66; купля́юц 1; купля́юць 2–7, 9–13, 16, 17, 20–24, 27–42, 44, 46, 49, 54, 56, 57, 60; купýюц 1; купýюць 2, 11, 13–15, 17–19, 21, 24, 25, 36, 37, 43, 55, 60, 61, 67; куп’Я́ють 64.

Пытанне № 10. Вон з нáмі за стол не сЯ́дзе, вон нáмі... (грумі́чае)

бры́згае 63; бры́скае 53; брэ́згуе 42, 60, 61, 63; ганьбýе 1–20, 22, 24–32, 34, 35, 37, 39, 41, 43, 44, 47–50, 53–57, 60, 62, 64–66; гідýе 36, 38, 58, 60; грамы́чае 46; груме́чае 28, 29, 33–35, 40, 54; груме́чэе 9, 43; грумêчае 51; грумі́чае 23; грумі́чыць 45; грумні́чае 52; грумы́чае 42, 52; грэ́бує 64.

Пытанне № 11. Калі дрэнным словам называюць каго, то гэта... (гáняць...)

бéсціць 10; гáнеть 64; гáніць 5; гáныты 64; гáньбіць 36; гáнят 61; гáнять 32, 35, 45, 47, 48, 50–53, 62, 63, 65, 66; гáняц 1; гáняць 2–4, 6, 7, 10–18, 20, 22–27, 29–31, 33, 34, 36, 37, 39–41, 43, 44, 46, 49, 54–58, 60, 67; ганЯ́ць 42; дрáжняць 38; цвéліць 10, 23.

Пытанне № 12. Даводзіць да смеху дакрананнем да цела пад пахамі: лоскотáць, шылькóчыць...

ґэльґотáць 55; ґэльґóчэ 55; жулі́каць 54; кітáць 42; кызытáты 65; кыці́каты 64; лоскотáті 48; лоскотáть 32, 35, 45, 50–53; лоскотáц 1; лоскотáць 2–20, 22, 24–31, 34, 37, 39, 40, 43, 46, 49, 50, 54, 56,

59; лоскота́ці 61; лускута́ты 66; шавелі́ць 37, 41; шлокота́ць 23, 36, 38, 57, 58, 60, 67; шчыката́ты 65; шчыкыта́ты 62; шэвэлі́ць 5, 11, 39, 40; шэлекта́ць 44; шэлеста́ть 33; шэлеста́ць 33; шэлехта́ць 32, 33; шэлэкта́ты 47, 63.

Пытанне № 13. Насіцца, бегаць без справы: галя́ць, го́йсаць...

бе́гать 51; бе́гаць 2, 23, 55; бі́гае 52; бі́гаты 66; гайса́е 1, 67; галёкаці 61; галя́е 1, 2, 9–15, 17–19, 22, 24–33, 35, 37, 39–46, 49–51, 53, 54, 56, 57, 59, 60; галя́ті 48; галя́ты 47, 62–64; галя́ць 3–5, 33, 34, 50; гарца́ць 5, 7; го́йсаты 62, 65; го́йсаць 36, 43, 58, 67; голя́ць 20; ле́таць 23, 38; лета́ць 16; ры́сувать 52; ры́суе 52.

Пытанне № 14. Як называецца месца, дзе слізка зімою, дзе дзеці возяцца на саначках, на каньках?

ко́взалка 65; ко́взало 47, 48, 51, 52; ко́взанка 62; ковзі́ль 64; ковзі́лька 64; ко́ўзайло 29; ко́ўзалка 2–10, 12–19, 22–28, 30, 36–38, 53, 55–61, 67; ко́ўзало 32–35, 43–45, 49, 50, 54, 63; ко́ўзанка 31, 40, 41, 46; ко́ўзолка 11, 20; ко́ўзоло 42; лёд 61; ско́взанка 66; спу́скалка 5–7, 10, 17–19 (для спу́ску на са́нках), 22, 24, 26, 28, 37; спу́сколка 11, 12, 39.

Пытанне № 15. Нічога не рабіць, пазбягаць працы, бяздзейнічаць: байдыкова́ць, лайдакова́ць...

байбакова́ць 2, 4; байдукова́ць 23; байдыкова́ц 1, 3; байдыкова́ць 5, 7, 9–19, 24, 26, 34, 37, 39, 59; байдыкува́ць 27; бурлакова́ть 51; гультава́ць 46; гультаёва́ты 64; гультаёва́ць 41; гультяёва́ты 63; лайдакава́ць 46; лайдакова́ть 45, 53; лайдакова́ці 61; лайдакова́ць 29, 33, 43, 49, 54, 67; лайдакова́ты 64, 65; лайдакува́ты 47; лайдокова́ты 62; лайдокова́ці 20; лайдокова́ць 40, 42; лайдыкова́ць 5, 8, 11, 25, 28, 30–32, 34–36, 38, 57, 58, 60; лайтружыць 67; лежнёвать 52; ленова́цца 56; ло́дарыць 22; лы́ндаць 60; лы́нды бы́ты 62; лыногу́зыты 65; лынува́цца 47; ніц рубы́ты ны хочэ́ 66; шве́ндацца 60.

Пытанне № 16. Так спалохаўся, што стаў і... (обопне́ў, острапе́ў...)

зляка́вса 47; зомлêв 51; обомле́ў 55; обомлêў 48–50, 53; обомлі́в 47, 65; обопне́ў 1, 4, 6–20, 22–44, 54, 56–59, 67; обопнêў 2, 3, 49; өнемеў 60; онеме́ць 22; ослупене́ў 60; остовбонêв 48; остопоне́ў 46; осторопе́ў 5; остоўбене́ў 60; остоўпе́ў 54; остоўпене́ў 57; остропе́ў 58; острыпыні́в 64; оступэні́ў 63; оторо́пеў 41; оторопе́ў 45; оторопі́в 62; отрупне́ў 61; ошоломі́в 52; спужа́ўса 7, 9, 55; став і ступі́ть 66; стаў то́цма 29.

[Тэма № 12]. Звязка сцяблоў раслін пры ручной уборцы

Пытанне № 1. Жыта, пшаніцу, ячмень вяжуць у...

сніп 66; сноп 15, 16, 23, 24, 31, 36, 38, 44, 46, 54, 57–59, 67; у снопі 20, 46, 48–51; у снопі[ы] 52, 53; у снопу́ 2, 5–7, 9, 14, 17, 19, 41, 43, 55, 58, 60; у снопы́ 62–65; снôп 10, 11, 13, 18, 28, 32, 34, 35, 37, 39, 40, 42, 53; снуп 47, 52, 63; у снупы́ 66; сны[і]п 62, 65; снып 64.

Пытанне № 2. Авёс вяжуць у...

сніп 66; сноп 9, 12, 15, 16, 23, 24, 31, 36, 38, 44, 46, 54, 57–59, 61, 67; у снопі 20, 46, 48–51; у снопі[ы] 52, 53; у снопу́ 2, 5–7, 14, 17, 19, 41, 43, 60; у снопы́ 1, 3, 4, 12, 14, 22, 25–27, 29, 33, 44–47, 55, 56, 62–65; снôп 10, 11, 13, 18, 28, 32, 34, 35, 37, 39, 40, 42, 53; снуп 47, 52, 63; у снупы́ 66; сны[і]п 62, 65; снып 64.

Пытанне № 3. Проса вяжуць у...

сніп 66; сноп 9, 12, 15, 16, 23, 24, 31, 36, 38, 44, 46, 57–59, 61, 67; у снопі 20, 46, 48–51; у снопі[ы] 52, 53; у снопу́ 2, 3, 6, 7, 14, 17, 19, 41, 43, 60; у снопы́ 1, 3, 4, 14, 22, 25–27, 29, 33, 44–47, 55, 56, 62–65; снôп 10, 11, 13, 18, 28, 32, 34, 35, 37, 39, 42, 53; снуп 47, 52, 63; у снупы́ 66; сны[і]п 62, 65; снып 64.

Пытанне № 4. Грэчку вяжуць у...

у вя́занкі 26; у ку́чкі 60; у кучкі 51; у ку́чку 61, 67; у пучкі 1; у пучэ́чок 6; сніп 66; сноп 15, 16, 23, 24, 31, 36, 44, 46, 57–59; у снопі 46, 48–50; у снопі[ы] 52, 53; снопкі 19, 60; у снопу́ 2, 5, 14, 17, 41, 43;

у снопы́ 3, 4, 12, 14, 22, 25–27, 44–47, 54–56, 62–65; снôп 10, 11, 13, 18, 34, 35, 37, 39, 40, 42, 53; снуп 47, 52, 63; у снупы́ 66; сны^{і}п 62, 65; сныпп 64.

Пытанне № 5. Лён вяжуць у...

в'я́занка 6, 9, 11, 15, 16, 23, 24, 31, 57, 59; у вя́занкі 26, 41; у в'я́занкі 29; у в'язанкі 7; у в'я́зкі 2 (са слішча), 8; у в'язкі 51, 53; у вя́зонкі 4; го́рстка 38; жмэ́ня 61; з'я́зка 13; у ку́чкі 20; у кучкі 44, 49, 50, 53, 56; у ку́чку 44, 61; у кучкы́^{і} 66; у кучкы́ 64, 65; ку́чэчка 32, 34; у по́ўязкі 1; пук 15, 16, 24, 31, 59; у пукі 4, 20, 22; пу́ндэль 15; у пучкі 1–3, 8, 14 (некалькі ўязанак), 19, 25, 33, 43, 45, 46, 48, 54; у пучкы́^{і} 47, 62; пучо́к 13, 24, 27, 31, 46, 48; пучэ́чэк 35; сноп 36, 57, 58, 67; у снопі 49, 50; у снопі^{ы} 52; у снопкі 19; снопо́к 13; у снопу́ 60; у сно́пы 26; у снопы́ 63; снôп 18, 40, 42; ўя́занка 6, 10–12, 17, 28, 39; ўяза́нка 14, 55; ўя́занкі 5, 11, 12; ўя́зка 14; ўя́зонка 37.

Пытанне № 6. Каноплі вяжуць у...

в'я́занка 6, 9, 11, 15, 16, 19, 23, 24, 31, 59; вя́занкі 41; в'язанкі 7; в'яза́нкы 62; в'язкі 53; у вя́зонкі 4; го́рстка 38; з'я́зка 13; ку́чка 42; у кучкі 56; ку́чэчка 32; пук 15, 16, 24, 27, 28, 31, 34, 57, 58, 60; у пукі 4, 14 (некалькі абмалочаных снапоў), 20, 22, 29, 45; у пучкі 1–3, 8, 25, 29, 43, 44, 46, 48, 54; у пучкы́^{і} 47, 64 (вялікія), 66; у пучкы́ 65; пучо́к 13, 24, 31, 44, 46; у пучэ́чкі 50; у пучэ́чкы 64; пучэ́чэк 35; сноп 36, 58; у снопі 49; у снопкі 51; снопо́к 40; у снопо́чкі 52; у снопу́ 60; у снопы́ 26, 63; снôп 13; ўя́занка 6, 10–12, 17, 18, 39; у ўя́занкі 5; у ўяза́нкі 14, 55; ўя́зка 14; ўя́зонка 37.

Пытанне № 7. Боб вяжуць у...

в'язкі 53; жмі́нька 47; у жмэнькы́^{і} 47; у куле́ 19; у пукі 22; у пучкы́^{і} 66; у пучкі 4, 20, 25, 41, 49, 60; у пучкы́ 62, 64, 65; сноп 36, 58, 59, 67; у снопі^{ы} 52; у снопу́ 14; у снопы́ 63; снôп 39; уя́занка 18.

Пытанне № 8. Чарот вяжуць у...

пук 9, 12, 28; у пукі 9, 20, 29; пу́ч'е 9 (зборн.); у пучкі 7, 14, 55; у пучкы́^{і} 47; у пучкы́ 52, 62; пучо́к 18; у пу́ч'я 7; сноп 15, 16, 23, 31, 34, 36, 38, 42, 44, 57–59, 67; у снопі 46, 48–51, 53; снопо́к 40; у снопу́ 2, 5, 6, 14, 17, 19, 41, 43, 60; у снопы́ 1, 3, 4, 11, 12, 22, 25–27, 33, 44–46, 54, 56, 63–65; снôп 10, 13, 32, 35, 37, 39; у снупы́ 66.

Пытанне № 9. Мак вяжуць у...

пук 12; у пукі 22; у пучкі 2–4, 14, 20, 25, 26, 41, 44, 48, 49, 60; у пучкы́ 63, 64; пучо́к 6, 7, 9, 11, 24, 28, 31, 36, 44, 45, 53; у пучо́чкі 4; у пучо́чкы 65; у пучэ́чкі 1, 4–6, 48, 51–53, 55; у пучэ́чкы́^{і} 66; у пучэ́чкы 47, 62; пучэ́чок 6, 46; сноп 12, 15, 16, 18, 38, 58, 67; снопо́чкі 59; у снопу́ 17; снôп 10, 13, 37, 39; ўя́зочка 46; ўя́зочкі 46.

Пытанне № 10. Лекавыя травы вяжуць у...

вязаночкі 19; у жмі́ньку 47; жме́нька 15; звя́зкі 19; кучкі 67; пукі 22; пучкі 3, 14, 25, 26, 41, 44, 45, 48, 49, 56, 60; пучкы́ 63, 64; пучо́к 6, 9–13, 17, 18, 23, 24, 27, 28, 31, 32, 36, 38, 39, 42, 44, 53, 58; пучо́чкі 4, 7, 65; пучо́чок 55; у пучэ́чкі 1, 2, 5, 14, 46, 48, 50, 53; у пучэ́чкы^{і} 66; у пучэ́чкы 62; пучэ́чок 6, 16, 46, 57; пучэ́чэк 34, 35, 37; сноп 59.

[Тэма № 16]. Паводзіны жывёл, птушак і іншых істот у стане веснавога ўзбуджэння

Пытанне № 1. Як скажуць, калі гуляе з самцом (бугаём) карова?

бе́гае 25, 41, 42, 54, 59, 61, 67; бêгае 48, 49, 51; бі́гае 62–66; зніма́ецца 60; кры́ецца 7, 30; покрыва́ецца 7, 8, 13; полю́е 1–6, 8–12, 14–18, 20, 23, 24, 26–40, 43–47, 49–58, 60.

Пытанне № 2. Як скажуць, калі гуляе з самцом (жарабцом) кабыла?

б'е́цца 1, 2, 4, 6, 9–18, 20, 23–46, 48–51, 53–60, 62, 67; еґеру́е 5; па́ліцца 52, 61; палі́цца 63; палы́цьця 64–66; покрыва́ецца 7, 8; полю́е 8.

Пытанне № 3. Як скажуць, калі гуляе з самцом (кныром) свіння?

гýкае 46–49, 52, 53, 55, 62, 64, 65; гýкаецца 1–18, 20, 23–26, 28–45, 51, 54, 56–60, 67; гукáецца 27; кнурýе 44, 49, 50, 61; лёхаіцьця 66; полю́е 65; ры́скае 63.

Пытанне № 4. Як скажуць, калі гуляе з самцом (маркачом) авечка?

гоньню́е 46; гоню́е 34; гýкаецца 30; злучáецца 60; кры́ецца 7; маркітýецца 12, 37; маркотýецца 4; маркутýецца 25; марцýе 48; марцýюць 31; меркетáецца 28; меркетýецца 1; меркéціцца 67; меркéчецца 14; меркéчыцца 4, 11; меркéчэ 3, 20, 38, 41, 43; меркéчэцца 2, 6, 9, 17, 23, 39, 40; меркотáецца 18; міркéчэцца 57; міркíчэцца 16, 36, 58, 60; моркíчэ 61; моркотýецца 26; моркóціцца 26; моркочýе 50; моркóчэ 10, 55; моркóчэцца 24; моркы́чэ 63; муркóчэ 65, 66; мэркéчэ 46; мэркітáе 44; мэркóчэ 45; мэркэ́чэ 49; покрывáецца 60; полю́е 27, 29, 54, 56; померкéталаса 29; померкетáласа 7; ры́скае 32, 33, 47, 52; ры́скаецца 51; ры́ськае 62; ры́ськаюцца 35; сморкы́чэ 64.

Пытанне № 5. Як скажуць, калі гуляе з самцом (казлом) каза?

бíгае 64, 65; гоньню́е 46; гуля́е 60; кры́ецца 7; маркітýецца 12, 37; маркотýецца 4, 25; меркéціцца 67; меркéчецца 14 (рэдк.); меркéчыцца 4, 11; меркéчэ 3, 20, 41, 43; меркéчэцца 2, 6, 9, 23, 39, 40; меркотáецца 18; мíркае 17; міркéчэцца 57; міркітáецца 17; міркíчэцца 16, 28, 36, 58, 60; моркíчэ 61; моркотýецца 26; моркóціцца 26; моркочýе 50; моркóчэ 10; моркóчэцца 24; мэркітáе 44; мэркэ́чэ 49; полю́е 29, 54, 56; померкéталаса 29; ры́скае 47, 52; ры́скаецца 51; ры́ськае 62; ры́ськаюцца 35; сморкы́чэ 64.

Пытанне № 6. Як скажуць, калі гуляе з самцом (катом) кошка?

мáркаецца 6, 15–17; маркітýецца 37; маркотýецца 4; марцýе 4, 5, 9–11, 13, 18, 20, 23, 26, 28, 31–34, 38, 39, 41–43, 45–48, 50, 52, 53, 55, 62, 63, 67; марцýецца 2, 7, 12, 14, 27, 35, 36, 44, 49, 51, 57, 58; марцýюцца 60; марцýюць 29, 54; марцю́е 64; марцю́йіцьця 66; мары́каецца 1, 8; моркíчэ 61; моркóцецца 24; морцýе 40, 56; морцýюцца 30; моры́каецца 3; муркоты́ть 65; ры́скае 33.

Пытанне № 7. Як скажуць, калі гуляе з самцом (сабакам) сука?

бêгае 53; гайнýецца 58; гойнá 54; гойнýе 4, 6, 7, 9, 10, 23, 24, 28, 39, 50; гойню́е 1, 3–5, 8, 11–18, 20, 25, 27, 30, 31, 33, 35–37, 41, 44, 56, 57, 67; гойню́юць 60; гонню́е 38, 43; гонцýе 29; гоньюе 2; гоню́е 26, 34, 40, 42, 45; полю́е 49, 51, 54, 55; ры́скае 32; тéчать 48; тíкае 47, 62–64; тíчыть 52; тучкýе 65, 66; тучкýйіцьця 66; цéкае 46, 49, 61; цíкаецца 57; ю́рыцца 51.

Пытанне № 8. Як скажуць, калі гуляюць ваўкі?

вóвча тíчка 52; вóўчэ вэсéлье 46; гайнýюцца 58; гойнá 49, 54; гойнýе 6, 10, 24, 28, 39; гойнýюць 4, 9, 23, 49, 50; гойню́е 11, 12, 16, 25, 57, 67; гойню́юц 1; гойню́юць 3, 4, 13–15, 17, 20, 27, 30–32, 37, 41, 44, 56, 60; гонню́юць 43, 46; гоння́ 38, 46; гоньюю́ць 2; гонья́ 45; гон'я́ 29; гоню́е 34, 40; гоню́юць 42; гоюню́юць 36; гуля́юць 60; полю́юць 65; пулю́юць 66; руíна 54; руя́ 26, 35; руя́цца 26, 45, 54; ры́скають 47; тéчать 48; тíкають 62–64; тíчать 52; тучкýють 66; т[ш]êчка 53; цéка 55; цéкают 61; юрáцца 51.

Пытанне № 9. Як скажуць, калі гуляюць лісы?

гойнá 49; гойнýюць 49, 50; гойню́е 16, 25, 57; гойню́юць 14 (рэдк.), 27, 60; гон лíса 15; гонню́е 38; гонню́юць 46; гоньюю́ць 2; гоню́е 34, 40; гоню́юць 41; гуля́юць 60; іграюць 67; марцýюцца 60; моркóчуцца 24; полю́юць 65; пулю́юць 66; тíкають 63, 64; тíчыть 52; юрáцца 51.

Пытанне № 10. Як скажуць, калі гуляюць зайцы?

бíгають 64; гойнýюць 9; гойню́е 16, 25; гойню́юць 5, 14 (рэдк.); гон зáйца 15; гонню́юць 46; гоньюю́ць 2; гоню́е 34; гоню́юць 42; гуля́юць 17, 67; іграе 60; марцýють 63; марцýюцца 44; марцýюць 41, 50; марцю́ють 64; моркóчуцца 24; полю́ють 51, 65; полю́юць 27; пулю́ють 66; сморкы́чуть 64.

Пытанне № 11. Як скажуць, калі гуляе певень (з курамі)?

грáе 16, 23, 24, 27, 29, 31–36, 42, 43, 45–47, 51–53, 57, 58, 61, 63; грáюць 7, 10, 30; гуля́е 4, 9, 20, 26; дýшыть 65, 66; іграе 1–3, 5, 6, 11–15, 17, 18, 25, 26, 28, 29, 37, 38, 40, 42, 44, 49, 50, 54, 55, 59, 60, 62; йгрáе 8, 39; тóпчэ 9, 20, 48, 49, 52, 53, 55, 64; чáвіть 51; чубáе 2 (экспр.).

Пытанне № 12. Як скажуць, калі гуляе качар?

гра́е 7, 10, 16, 24, 27, 29, 31–36, 41, 43, 45–47, 51–53, 57, 58, 61, 63; гра́юць 30; гуля́е 9, 26, 67; ду́шыть 65, 66; йгра́е 39; ігра́е 1–6, 9, 11–15, 17, 18, 25, 26, 28, 29, 37, 38, 40, 42, 44, 49, 50, 54, 55, 59, 60, 62; ігра́юць 49; то́пчэ 48, 49, 52, 53, 55, 64; ча́віть 51; чуба́е 2 (экспр.).

Пытанне № 13. Як скажуць, калі гуляе гусак?

гра́е 7, 10, 16, 24, 27, 29, 31–36, 41, 43, 45–47, 51–53, 57, 58, 61, 63; гра́юць 30; гуля́е 9, 26, 67; ду́шыть 65, 66; ігра́е 1–6, 9, 11–15, 17, 18, 25, 26, 28, 29, 37, 38, 40, 42, 44, 49, 50, 54, 55, 59, 62; то́пчэ 48, 49, 52, 53, 55, 64; ча́віть 51; чу́бае 14; чуба́е 2 (экспр.).

Пытанне № 14. Як скажуць, калі гуляе бусел?

гра́е 7, 10, 16, 24, 27, 29, 31–36, 41, 43, 45, 46, 51–53, 57, 58, 63; гра́ють 47; гра́юць 30; гуля́е 26, 67; ду́шыть 65, 66; ігра́е 1–5, 11–15, 17, 18, 25, 26, 28, 29, 37, 38, 40, 44, 49, 50, 55, 62; то́пчэ 48, 49, 52, 53, 55, 64; ча́віть 51; чуба́е 2 (экспр.).

Пытанне № 15. Як скажуць, калі гуляюць рыбы?

б'е́цца 1–3, 6–10, 14–16, 24, 29, 30, 44, 54; б'ю́цца 4, 12, 20, 26, 28, 34, 43; бо́йло 20; гра́е 54; на нэ́рэст выхо́діть 52; нерасту́е 33; нерасту́юць 9; нерэсту́е 18, 36, 40, 49, 57, 67; нерэсту́ецца 1, 54; нерэсту́юцца 4; нерэсту́юць 11, 34, 46, 50, 55, 56, 59; нерэсці́цца 17, 25, 27, 29, 49, 50, 58; нерэсці́ць 16; нерэсця́цца 5, 13, 24, 32, 35, 37, 38, 42, 43, 45, 60; нерэсця́ць 23, 31; нырасту́е 64; нырасту́ють 62; нырысту́ють 65, 66; нырысту́е 64; нэресту́ецца 14; нэ́рэст 51; нэрэсту́е 47, 48, 52, 53, 61; нэрэсту́ють 63; нэрэстя́цца 51.

Пытанне № 16. Як скажуць, калі гуляюць жабы?

б'ю́цца 26; клё́шчацца 32; крыча́ць 42; не́рэст жа́б'ечы 54; нерэсту́е 36; нерэсту́юць 10, 59; нерэсці́цца 17, 27; нерэсця́цца 2, 5, 6, 24; нерэсця́ць 16, 23, 31; нэресту́юцца 14 (рэдк.); по́ўзаюць 43; спаро́вуюцьця 64.

Пытанне № 17. Як скажуць, калі гуляюць вужы?

ігра́юць 14; клубка́мі хо́дзяць 34; клубка́мы хо́деть 4; нерэсці́цца 27; нерэсця́цца 5, 40; несу́ць я́йца 32; руя́цьця 65, 66; спаро́вуюцьця 64; схо́дяцца 51.

Пытанне № 18. Як скажуць, калі гуляюць пчолы?

заклада́ют^{ц}ь чэрву́ 50; заклада́ють чэрву́ 52; ма́тка чырвы́ть 64–66; ма́тка чэ^{ы}рвы́ть 62; ма́тка чэрві́ть 48; ма́тка чэрвы́^{і}ть 52; ма́тка чэрвы́ть 47; пуска́е роя́ 13; пло́дяцца 51, 52; рое́цьця – 64; ро́яцца 60; роя́цца 1–6, 9–18, 20, 23–26, 28–40, 42–51, 53–55, 57, 58, 60, 62, 63, 67; ро́яцьця 65, 66; руя́цца 29; спаро́вуюцьця 64.

Пытанне № 19. Як скажуць, калі гуляюць камары?

б'ю́цца 23, 55; мак тоўку́ць 36; пло́дзяцца 60; ро́ем іду́ць 49; спаро́вуюцця 64; стовпа́ б'ють 48; стовпо́м іду́ть 51; стоўпка́ б'юць 57; стоўпо́м б'юць 49; стоўпо́м іду́ць 49; сту́пку б'юць 28; сту́пкы^{і} б'ють 65, 66; сту́пу б'юць 24, 32, 34, 35, 40, 43, 44, 59; сту́пу товчу́ть 52; сту́пу тоўку́ть 45; сту́пу тоўку́ц 1; сту́пу тоўку́ць 2–6, 9–18, 20, 23, 25–27, 29, 31, 37–39, 42, 46; сту́пу тоўчу́ть 47; 50; то̂ўчу́цца 62; току́ють 48; тоўку́цца 67; у сту́пу тоўку́ць 54.

[Тэма № 18]. Малако, яго віды, прадукты з яго

Пытанне № 1. Як называюць малако, надоенае перад цяленнем каровы (густая маса, якую здойваюць)?

моло́дзіво 1, 4, 5, 7, 17, 22, 25–27, 56, 60; моло́зіво 3, 48, 52, 53, 55, 61; моло́зыво 47, 65; мо̂ло́зыво 62; муло́зыво 66; се́ра 29, 35, 39–41, 43–46, 54; се́рка 9, 28, 30, 32–34, 42; се̂рка 49–51, 53; смо́лка 6, 11, 12, 15, 16, 23, 37; смола́ 6, 10, 12, 16, 24, 31, 36, 38, 57–59, 61, 64; смо̂лка 2, 14, 18; смула́ 66.

Пытанне № 2. Надоенае адразу пасля цялення?

молóдзіво 1, 2, 4–19, 23–27, 34, 36–39, 42, 44–46, 61; молóдзьво 67; молóзіво 3, 48, 49, 52, 53, 55; молóзыво 47, 63–65; мôлóзыво 62; мулóзыво 66; сéра 29, 31, 35, 40, 41, 43–46, 54; сéрка 28, 30, 32, 33, 56; сêрка 49–51, 53.

Пытанне № 3. Наогул толькі што надоенае?

молокó от корóвы 64; свéжое молокó 45; свéжэ молокó 2, 46, 55, 57; свéжэе 42, 44; свêжэ молокó 48–51, 53; свíжэ молокó 47, 52, 64–66; с-пуд корóвы молокó 52; сырадóй 41; сыродóй 1, 4–19, 23–32, 34–40, 43, 48, 56, 59, 60, 67; сыродôй 2, 3; сырôдóй 62; тёплое молокó 46; тэ́плэ молокó 48, 63; ут курóвы мулукó 66; цéплэ молокó 29, 33; цёплэ молокó 54, 57, 58, 61.

Пытанне № 4. Якое пастаяла, ахалодала, але яшчэ не стала кіснуць?

вечэ́рэшне молокó 28; зостóенэ 26; зустóеўшэе 60; зы́мнэ мулукó 66; молокó 7, 29, 67; остóянэ молокó 24; прэ́снэ 4; рáнешне молокó 28; салóдкае 41; свéжэе молокó 38; солóдке молокó 2, 3, 14, 19, 49; солóткэ молокó 47, 48, 52, 64; сôлóдкэ мôлôкó 62; сулóткэ мулукó 66; холóдне молокó 2, 3, 14; холóднэ молокó 1, 5, 6, 11–13, 15–18, 23, 25–27, 31, 32, 34, 36, 37, 39, 40, 42, 44–53, 55–59, 61, 63–65; холóднэе молокó 43; холоднэ́ молокó 35.

Пытанне № 5. Якое пачало пракісаць?

брóзклое 36; брэ́зглэ 38; брэ́зклое 38; брэзне молоко 67; бурчáк 46; ёлкэе молоко 48; жýжа 19; жýжэль 19; забрэ́згло 59; заквáска 9; закы^ісáе мулукó 66; закысáе молокó 65; зробíлось бі джур 48; квас 24, 29; квасліны 9; квасóк 17; кíслое 60; кíслэ 7, 19, 29, 54, 57; кісловáтэ 3; кісловáтэ молокó 1, 6, 15, 16, 18, 37, 47; кісловáтэе молокó 46; кісловáценьке молоко 55; молокó квас проня́ў 11, 12; ні сякé ні такé молокó 27; ні сякэ́, ні такэ́ 43; ны^э він ны вонá 62; обры́скло молокó 14; оцóўкло молокó 53; ошчавíлэ молоко 64; постóялка 2; прожýрэнэ 46; проква́шэнэ молокó 9; прокíсло 28; прокíслэ молокó 23, 25, 34, 58; прокíсшэ 31; прокíшшэ 4; прокисáе 28; прокы́шшэе 63; протýхлэ молоко 6, 56; прошáўленэ молокó 50; прошчáвлёнэе молокó 48; прошчáўлёнэ 31; прошчáўлёнэе молокó 44; прошчавêло 50; прошчавéло 32, 44; прошчаверэ́ло 39, 40; тýхлэ молокó 24; цóвклэ молокó 51; цóўклэ 49, 53; шчав'янэ́е молокó 52; шчавелэ 61; шчаверóнэе 41; шчавэ́ 32, 33, 35; шчэвэ́е молокó 33; шчэўрэ́лое 42; шчэўрэджóное молокó 45.

Пытанне № 6. Верхні адстой у кіслым малацэ?

верх 1–3, 5–15, 17–19, 23–29, 34, 36–39, 54, 57, 58, 60; вершóк 24, 67; вэрх 30, 32, 33, 35, 42–44, 47, 48, 50, 53; вэршóк 44–47, 49, 51; сматáна 33; сметáна 2–4, 5, 7–9, 11–13, 15, 18, 26, 28, 32, 34–41, 43, 54–59; смытáна 64–66; смы^этáна 62; смэтáна 30, 32, 48–52, 61, 63.

Пытанне № 7. Самы верх у адстоі?

верх 1–3, 5, 7, 9–19, 23–29, 34, 36–38, 40, 54, 57–59; вершóк 9; вэрх 30, 32, 35, 42–45, 47, 48, 50, 52, 53, 62, 64, 66; вэршóк 45–47, 49, 51; плéўка 4, 29, 60; сметáна 2, 3, 9, 11–13, 15, 16, 18, 23, 28, 32, 34–39, 57, 58, 67; смытáна 64, 66; смытáнка 65; смэтáна 30, 31, 48, 51, 52, 63.

Пытанне № 8. Ніжні адстой у кіслым малацэ?

кíсле молокó 1–3, 14; кíслэ молокó 9–13, 15–18, 23–28, 31–37, 39, 40, 43–59; кíслэе молокó 38, 42; кісля́к 5, 7, 29, 38; кы́слэ мôлôкó 65; кы́слэ молоко 62, 64; кы́слэ мулукó 66; спод 43.

Пытанне № 9. Адагрэтае кіслае малако?

бры́нза 32; одогрíтэ молокó 65; одтóплене молокó 1; одтóпленэ молокó 4, 5, 10, 26, 29; отворóг 29, 42; отóпленэ молокó 11, 12, 34, 35, 37; отопы́лосо 53; оттопíлосо молокó 51; оттóпіцца 51; оттóплене молокó 2, 3; оттóпленое молокó 14; оттóпленэ 7, 9, 23, 46; оттóплёнэ молокó 52, 53; оттóплянэ молокó 44, 47, 49, 50, 55, 63, 64; оттóплянэе молокó 48; ôттóплянэ мôлôкó 62; парóне 8; сыр 6, 13, 15–18, 25, 29, 33, 34, 36, 38–40, 42, 45, 54, 57–60, 67; тварóг 61; творóг 28, 31, 32, 40, 45, 56; топлéнэ молоко 19; удугрíтэ мулукó 66.

Пытанне № 10. Тое, што сцэджваюць з адагрэтага кіслага малака?

сы́ровотка 42; сыро́ватка 1–5, 7, 9, 10, 13–18, 23–29, 31, 33, 35–39, 44–55, 57, 59, 62–67; сыро́вотка 11, 12, 19, 32, 34, 40, 43, 60.

Пытанне № 11. Прадукт з адагрэтага кіслага малака пасля яго адціскання пад грузам?

отворо́г 44; откы́^{і}дка 66; сыр 1–7, 9–19, 23–29, 31–43, 45–60, 63, 67; тварӥг 62; тваро́г 61; творіг 64, 65; творо́г 14, 27; твору́г 47, 52, 63; твуріг 66.

Пытанне № 12. Кіпячонае салодкае малако?

кіпечо́ное молоко́ 60; кіп'ячо́нэ молоко́ 51; одогрэ́тэ 38; откіпêло молоко́ 48; оттопілосо 54; па́ранэ 7, 12, 19, 24, 56, 58, 61, 62, 65–67; па́рэне молоко́ 1, 44; па́рэнэ молоко́ 9, 16, 27, 32–34, 37, 39, 42, 44, 46; паро́не молоко́ 3; паро́ное молоко́ 14; паро́нэ молоко́ 2, 4–7, 10, 11, 13, 15, 17, 18, 23, 24, 26, 28, 29, 31, 35, 40, 43, 45, 47–53, 55, 57, 59, 64; паро́нэе молоко́ 36, 41, 63.

Пытанне № 13. Кіпячонае салодкае малако, заквашанае кіслым малаком?

бра́жка 57, 58; ква́ша 19; кісля́к 60; мача́нка 39; моча́нье 11, 12; отто́пленое молоко 60; ра́жанка 7, 37, 39, 47, 52, 53, 66; ража́нка 59; ра́жонка 12, 14, 47; ра́жэнка 1, 2, 6, 9, 23, 24, 35; смета́на 15, 28.

Пытанне № 14. Перагнатае на машыну малако (або адстоенае ў банках)?

адго́н 36, 38; з ба́нкы молоко́ 64; одго́н 58; параго́н 34; переѓон 3, 14, 19, 29, 60; перэго́н 1, 4–7, 9–13, 15–18, 23–26, 28, 35–37, 39–42, 44, 56, 57, 67; перэѓôн 2, 27; пыры^{э}го́н 62; пэраго́н 43; пэрэго́н 31, 32, 46–53, 61, 63; сінюха 9; с-під ба́нкы мулуко́ 66; с-пуд ба́нкы молоко 65.

Пытанне № 15. Тлустая частка з перагнатага (адстоенага) малака?

верх 7, 24, 27, 29; вэрх 47, 53; вэршо́к 44, 46; слівок 49; слі́ўкі 2, 3, 5, 10, 12, 14, 16, 17, 19, 38, 41, 56–58, 60; сліўкі́ 23; смета́на 1, 4, 6, 9, 11, 12, 15, 17, 18, 25–29, 32, 34–37, 39, 40, 55, 57, 67; смета́нка 13, 42; смыта́на 64–66; смэта́на 31, 43, 48, 52, 61, 63; соло́тка смыта́на 64.

Пытанне № 16. Густое кіслае малако, якое застаецца ад смятаны пасля збівання масла, маслёнка?

масле́нка 66; маслёнка 1, 3, 4, 6, 7, 9–12, 14, 19, 23, 26–29, 31–35, 43–45, 48–51, 53–55; маслю́нка 52; масля́нка 2, 5, 13, 15–18, 24, 25, 31, 37, 39–42, 46, 47, 56–58, 60–67.

[Тэма № 20]. Працэс гатавання розных прадуктаў на скаварадзе

Пытанне № 1. Сала на скаварадзе будзем ...

жа́ры^{і}ты 47; жа́рыті 48; жа́рыты 65, 66; жа́рыть 51, 52; жа́рыт^{ц}ь 33, 35; жа́рыць 4, 7–9, 13, 15, 19, 33, 38, 40, 42, 49, 56, 60; пеку́ць 59; пекці 4, 29, 32, 36, 38, 40, 41, 56, 60; прагт^{ц}і 33, 35; прагці 9, 10, 12, 14, 17, 19, 20, 24, 25, 33, 34, 43, 54; прогці 12; прэ́гт^{ц}і 35; прэ́гці 13, 40; прэгці 1–3, 5, 6, 11, 15, 16, 23, 27, 28, 31, 37, 39, 57, 67; прягці 29; пычы́ 64–66; пэкті 45, 50, 52, 53, 63; пэкты́ 47; пэкт^{ц}і 50, 53; пэкці 44, 46, 49; пэчы́ 61; сква́рыты 66; сма́жыты 62; сма́жыць 31, 34, 50, 55, 58; спрэгці 26.

Пытанне № 2. Яечню?

жа́рыті 48; жа́рыты 66; жа́рыть 51, 52; жа́рыт^{ц}ь 35; жа́рыці 61; жа́рыць 8, 9, 13, 42; напэкті 63; пеку́ць 59; пекці 2, 4, 6–12, 14–17, 19, 20, 23–29, 31, 32, 34, 36–41, 54–58, 60; прэ́гці 13; прэгці 1, 3, 5; пыкты́ 62; пычы́ 64–66; пэкті 32, 50, 53; пэкт^{ц}і 33, 35; пэкты́ 47; пэкці 33, 43–46, 49; пэчы́ 61; сма́жыць 67; спэкт^{ц}і 50.

Пытанне № 3. Бліны?

пеку́ць 59; пекці 2–17, 19, 20, 23–29, 31, 34, 36–42, 54–58, 60, 67; печы́ ла́дкі 1; пыкты́ 62; пычы́ 64–66; пэкті 32, 45, 48, 51–53, 63; пэкты́ 47; пэкт^{ц}і́ 33, 35, 50; пэкці 33, 43, 44, 46, 49, 53; пэчы́ 61.

Пытанне № 4. Крышаную скрылькамі бульбу?

жа́ры^{і}ты 47; жа́рыті 48; жа́рыты 62; жа́рыть 35, 45, 51–53; жа́рыц 1; жа́рыці 61; жа́рыць 2–15, 17, 19, 20, 23, 25–28, 31, 32, 34–44, 46, 49, 50, 53–57, 60; жярыты 64; пекці 40, 67; подсма́жвалі 50;

подсма́жваць 5; подсма́жваюць 9; пра́жыты 64, 66; прэгці 40; пря́жыты 65; пэкті́ 45; пычы́ 65; сма́жылі 53; сма́жыты 62–64, 66; сма́жыть 53; сма́жыц 1; сма́жыць 2–4, 6, 11, 12, 14, 15, 17, 19, 23, 24, 26–29, 31, 34, 43, 46, 55, 57, 58, 67; сма́ржыць 49; тушкова́ть 33; тушы́ць 16.

Пытанне № 5. Гарох, боб?

жа́рыть 33; жа́рыць 8–10, 13, 25, 31, 35, 40–42, 44, 54–56, 60; піджа́рыть 51; поджа́рваць 11, 44, 49; поджа́рыті 48; поджа́рыць 29, 32, 37, 39; пра́жыты 64–66; пуджа́рвалі 53; пуджа́рваты 47; пуджа́рвать 52; сма́жыты 47, 62, 63.

[Тэма № 21]. Крык курэй

Пытанне № 1. Як кажуць, калі курыца падае голас, ходзячы па двары, збіраючыся несціся?

кво́хчэ 40; ко́гае 33; ко́кае 37; коко́чэ 47, 52; соко́чэ 1–7, 9–17, 19, 20, 23–29, 31–36, 38, 39, 41–51, 53–60, 62, 63, 67; сокоры́т 61; сокоры́ть 47, 48, 64, 65; сукуры́ть 66.

Пытанне № 2. Як кажуць, калі курыца падае голас, знёсшы яйка?

кокода́чэ 64, 65; коко́чэ 54; кокуда́чэ 61; куда́хкае 1–3, 11, 14, 42; куда́хтае 67; куда́хчэ 23, 42, 43, 48; куда́чэ 6, 43; кудкуда́чэ 38, 63; кукуда́чэ 62, 66; соко́чэ 4, 5, 7, 9–13, 15–17, 19, 20, 24–29, 31–37, 39–41, 44–47, 49–60.

Пытанне № 3. Як кажуць, калі курыца падае голас, хочучы сесці на яйкі і вывесці куранят?

кво́кчэ 1, 2, 4–7, 9–15, 17, 19, 20, 23–29, 31, 32, 34–39, 44, 45, 47–67; кво́хчэ 33, 41, 42, 44, 46; ко́хкае 43; ку́бліцца 43; ку́хкае 3, 16; соко́чэ 40.

Пытанне № 4. Як кажуць, калі курыца падае голас, водзячы куранят?

зове́ ціпліня́та 59; кво́кчэ 4, 6, 9, 11, 14, 19, 20, 25, 26, 28, 29, 32, 34, 36–40, 44, 45, 48–56, 60, 63–67; кво́хкае 40; кво́хчэ 33, 41, 42, 44, 46; кло́гае 35; ко́гае 47; ко́хкае 13, 43, 57, 58, 62; ку́хкае 1–3, 5, 7, 10, 12, 15–17, 23, 24, 27, 31, 34, 43.

Пытанне № 5. Як кажуць, калі выкрыквае сваю песню певень?

какарі́кае 64; какарэ́кае 51, 53, 55, 60; какарэ́чэ 43; кукаре́кае 19; кукарі́кае 62, 65; кукарэ́ыкае 48; кукарэ́ычэ 50; кукарэ́кае 33; кукорэ́кае 42, 63; кукурі́чэ 67; кукурэ́ыкае 49, 52; пее́ 10, 41; пое́ 7, 9, 20, 23, 25–29, 31–35, 39, 40, 42–45, 54; россniова́вса 61; спева́е 1–6, 10–17, 19, 24, 28, 36–38, 44, 54–57, 59, 67; спова́е 45, 46, 58; спова́юць 46; спое́ 33, 46, 49; спыва́е 47, 62, 64–66; спэва́е 48–53.

[Тэма № 24]. Ці ведаюць гэтыя словы ў адзначаным значэнні?

Пытанне № 1. Бага́зно (б. людзе́й)

бага́зно – вельмі многа 14, 41; бага́зно грыбу́в, я́год 52; бага́зно людзей 5, 17, 24, 49; бага́то 26, 29, 40, 43, 46, 47, 50, 51, 54, 60; бага́то – вельмі многа 14, 15; бага́то людэ́й 52; ба́гаць 29; багôзно 46; бога́зно 11, 16, 65; богачэ́лно 26; богачэ́лно людзей 29; быгві́дь кы́лько 64; мні́го 66;

– 24, 27, 31–33, 35, 38, 39, 45, 57, 59, 63, 67.

Пытанне № 2. Бе́рэст – ільміна

бе́рэст 7–9, 12, 13, 15, 18, 19 (кара бярозы; дрэва ільм), 20, 26, 29, 36, 54; бе́рэст – дрэва 3, 5, 17, 24, 25, 27; бе́рэст – ільміна 2, 4, 16, 23, 58; бе́рэст – кара бярозы 1–6, 11, 16, 17, 23–25, 38, 57, 60, 63; берэ́ста – кара бярозы 4; берэсці́на 38 (кара бярозы); бэ́рост – ільміна 64; бэ́рыст 65, 66; бэ́рэст 31–35, 42, 45, 59; бэ́рэст – дзе́рэво 14, 43, 44, 46–50, 53; бэ́рэст – кара з бярозы 14, 46, 51, 52; бэрэсті́на 33; бэрэсці́на 33; берэ́сто 55 (кора з беро́зы); вйаз 40; йімель 40;

– 28, 37, 39, 56, 67.

Пытанне № 3. Бóйло – бойка; нераст

бóйка 17 (нераст), 23; бóйло 4 (нераст), 8, 9 (бойка), 13, 14 (1. дзе людзі б'юцца, 2. дзе рыба б'ецца), 16, 20, 23, 24 (бойка), 25 (дзе хто поб'éцца), 26 (бойка), 29, 31; бóйня 46 (бóйню зробілі – 'бойку'); бôй 2; бôйка 47; бýйло 3 (от бýйло, хóдзіць, нічóго не рóбіць); лівень 12; нéрэст 7, 11, 19, 28, 29, 32, 34, 35, 37 (нéрэст), 39, 40, 41 (нераст), 42, 46, 49, 50;

– 1, 3, 5, 6, 15, 18, 27, 33, 36, 38, 41, 43–45, 48, 50–53, 56–59, 63–66.

Пытанне № 4. Брóхаць (б. па вадзе)

блёхаць 36, 60; брóхаті вóду 48; брóхаты 62, 63, 65, 66; брóхаты в жывоті 47, 64; брóхаты вóду в цэбэр 64; брóхаты по воді 47, 64; брóхать 32, 45; брóхать по водé 51; брóхать по воді 52; брóхат^{ц}ь 35; брóхат^{ц}ь по вод^{з}é 50, 53; брóхац 1 (по водзé); брóхаць 2–4, 6, 7, 9, 11–13, 16, 18–20, 23, 26, 28, 29, 31, 33–35, 37, 38, 40–43, 46, 54, 56–59, 67; брóхаць по водé 55; брóхаць по водзé 5, 8, 14, 15, 17, 24, 25, 27, 44, 49, 50, 55;

– 39.

Пытанне № 5. Бурковáць (б. гусéй)

баркáць 25 (гусéй, кýру, не заняўшы м'яса); бóркаць 34; борковáць 4, 11; борковáць гусéй 14; бýркаць 32; бýркаць – адсякаць крылы 44–47, 50, 52; буркáць 26; бурковáць 4, 7, 8, 12, 13, 17–19, 23, 28, 31, 33, 37, 42, 56, 57, 60; бурковáць – падрэзваць крылы 2, 3, 5, 6, 15, 16, 20, 24, 27, 29, 45; бурковáць – знаковáць 3; бурковáць – путаць за ногі, скубсці жывых 36; бурко^{у}вáты 62; быркáць 26; знаковáць 37, 39, 40; назнаковáць 9; назнáчыць 43; назначы́ць 54; обуркáць 26; підбýркваюць гýсі 51; подбýркаць гусéй 49; пудбýрквают^{ц}ь гýсі 53; пудбýрквают^{ц}ь кры́ла 53; пыдбýрквáць 51, 53;

– 1, 9, 38, 41, 43, 48, 55, 57–59, 63–67.

Пытанне № 6. Волохáты – кучаравы

волосáты 41 (доўгія валасы), 60 (кучэрáвуй); волохáты 1, 3 (гультаяваты, марудны), 8 (кошлáты), 9 (космáты), 13, 16 (лахматы), 17 (кучаравы), 18, 20, 23 (собáка), 32 (в. пéвень – з кашлатымі нагамі), 33 (і патлáты, кудлаты), 38, 42, 43 (обрóслы), 44 (аброслы), 45, 46 (обрóслы, кудлаты), 47 (кудлаты, зарослы), 48 (волохáты бі пêвэнь), 49 (зарóслы волосáмі), 50 («косматый, заросший волосами»), 51 (волохáты собáка, кучэрáві чоловêк), 52 (зарóслы, обрóслы), 53 (кудлаты; бýсько волохáты – бêгае наокóла хáты), 55 (волохáты = пейсáты = коўтуновáты), 56, 59 (касматы), 62 во^{у}ло^{у}хáтый (кучаравы), 64 (волохáтый – з празмерна вялікімі валасамі, пра людзей; з празмерна вялікай шэрсцю, пра жывёл; волохáтый ты, хлóпчэ, пудстрыжы́сь; якы́й собáка волохáтый), 65 (волохáтый), 66 (вулухáтый); волохáч 35; гороховáты 54; кóмлáты 36, 57; кошлáты 26; кудлáты 29, 33; кудрáву 19; патлáты 33;

– 2, 4–7, 11, 12, 14, 15, 19, 24–31, 34, 36, 37, 39–41, 44, 57, 58, 63, 67.

Пытанне № 7. Вýгледка – люстэрка

віглядка 49 (пóгляд чоловéка; такáя ў ёгó віглядка дзікая), 50 (віглядка пошлá – на людзей не звяртае ўвагі, вочы ўверх задрала); вýгледка 3, 6, 12, 13, 15, 17, 19, 24, 37; вýглядка 4, 8, 9, 16, 20, 23, 57, 67; вы́глядка 47 (знешні выгляд), 66 (вы́глядка); дзéркало 2, 3, 7, 13, 29, 39; дыві́ло 66; зéркайло 40, 42 (зéркало); лю́стро 11, 13, 32, 34, 35, 36 (лістро), 44, 54, 60, 64–66 (лю́стро); ю́стро 11, 12, 26, 28, 33, 44, 46, 64, 66 (в. Страдзеч – ю́стро);

– 1, 5, 7, 9, 11, 14, 18, 25–27, 30, 31, 36, 38–41, 43–45, 48, 51–53, 55, 56, 58, 59, 63, 64.

Пытанне № 8. Гологýцкі (г. пéвень)

ґалаґýн 5; ґалаґýт 64 (певень з вялікімі нарастамі пер'я на нагах); галагýцкі 1, 26, 45, 50 (галагýцкі пêвэнь); ґалаґýцкі 2, 3 (ґалаґýцкіе кýры), 4, 5 (ґалаґýцкі), 6, 9, 14 (г. пéвень – пародзісты певень), 17, 24 (ґ. пéвень), 25 (велікі, хорóшы пéвень), 27 (пéвень), 28, 29, 31, 39, 42, 43, 44 (ґ. пéвень), 46 (ґ. пéвень), 47 (ґалаґýцкы^{і} півэнь), 48 (ґалаґýцкі пêвэнь), 49 (г. пêвэнь), 50 (галагýцкі пêвэнь), 51 (ґалаґýцкі пêвэнь), 53 (ґалаґýцкі пêвэнь), 55 (ґалаґýцкі пéвень); галогýн 33; ґалоґýцкі 18, 60 (галогýцкі); ґолоґóнскі 32; гологýн 16 (гологýн – певень); гологýт 19; гологýцкі 15 (певень), 16, 19 (гологýцкі пéвень), 20, 23, 41, 58, 62 (го^{у}ло^{у}гýцкы певень), 63 (гологуцкы), 66; ґолоґýцкі 8 (певень,

парода), 11, 12 (ґолоґýцкі), 13, 33–35, 36 (ґолоґýцкі), 37, 38, 40, 52 (ґолоґýцкі півэнь, ґолоґýцка кýра), 54, 56, 57, 59;

– 7, 65, 66.

Пытанне № 9. Гáпка – човен

гáпка 1, 2 (выдаўбаная асовая лодка), 3 (човен з асіны), 4 (човен з асіны), 5 (маленькая дашчаная лодка), 14 (асовы чоўнік, лёгкі, невялікі або осóвочка); душэгýбка 20; осóвочка 14; осóўка 39; чóвен 19, 46 (чóвэн), 60;

– 6–9, 11–13, 15–20, 23–29, 31–59, 63–67.

Пытанне № 10. Гірка – чуб

бы́рка 35; гíра 1 (зачэшы́ гíру), 2 (гíру подрэ́зала), 4 (гíру настáвіў), 5 (як каротка пастрыжаны), 7, 11, 12 (гры́ўка), 13, 15 (гры́ўка валос), 17 (не рошчэсáўса), 24 (чуб), 25 (кóсы подняліса, як гíра), 26 (чуб), 27 (чуб), 28, 29 (гíрю не пострóіла), 33, 35, 37, 39 (ж. р.), 44 (одгодовáў гірý), 54, 59, 65, 66 (гíра – 'валасы', экспр.); гíрка 3 (такая дужка з ніткай, ее скручвалі да пускалі ў бороду, да вона скручвала бороду, то казалі: гíрку пусціць), 5 (гладышка з адбітым краем), 8, 9 (глечык ці спец. посудзіна), 14 (1. валасы над лбом, 2. жанчына з напушчанымі валасамі), 16, 20 (гíрка – збанóк), 24 (гладышка нашчэ́рблена), 29, 31, 33, 41 (пасмы кос на лбу), 42, 54, 61, 64 (гы́рка – кароценькая вузкая стрыжка ў пярэдняй частцы галавы; валасы апушчаны над ілбом; кóлысь дывчя́та гы́ркы собí робы́лы; і посýдына з обобы́тымы краáмы чы вы́шчырбляна – тóжэ гы́рка); гры́ўка 32, 34, 44 (одгодовáў гры́ву), 46, 50 (гры́ва), 52; чуб 19, 39 (м. р.), 44 (адгодовáў чýба), 60;

– 6, 18, 19, 23, 35, 36, 38, 40, 43, 45, 47–51, 53, 55–58, 63, 67.

Пытанне № 11. Глýпосць – глуш

глуп 50 (зайшоў у такýю глуп у лесе); глýпа ноч 4, 5, 15, 16, 19, 24 (глýпая), 27, 38, 49 (глýпа, цёмна нôч і пôзно), 54 (глýпая ноч), 57 (глýпая ноч); у сáму глýпу ноч 6, 17, 25, 28 (у глýпу ноч), 44, 50 (у глýпу нôч – сéрэд нóчы), 59 (у глýпу ноч); у глýпую ноч 3 (у сáмы глухí час), 14 (у сáмую глýпую пôўноч, сáмая глýпосць у 12), 26 (у глýпу ноч), 29, 51 (ў глýпую нôч, прышóў сэрэд нóчы); глýпосць 9, 11–13, 16, 18, 19 (глýпосць, глýпа ноч), 26, 33 («плохое место», урэ́м'е), 35, 36, 40 (прышóў у сáму глýпосць – позна ўночы), глýпосць 42 (дурасць), 54 (поўнач), 58 (поўнач); глýпы лес 16;

– 1, 2 (у глухýю нôч), 7, 12, 19, 20 (няма ў знач. 'глуш'), 23, 31, 32, 34, 36, 37, 39, 41–43, 45, 46, 47 (у сáму тэ́мраву), 48, 52 (у глухýю нуч прышóв, пýзны влéгы, влóгы, сэрэдíна нóчы; ў глухэ́е мíсце в лíсі зайшóв), 53, 55, 56, 60 (глуш), 63–66, 67 (сáма ноч).

Пытанне № 12. Гóголь да водá (пра разліў)

водá як гóголь 32 (вялікая маса вады); гóголь да водá 19 (пра разліў), 26; дым да водá 35; затопíло 60; мóрэ да водá 28, 43; тóлько нéбо і водá 46;

– 1–7, 9, 11–20, 23–25, 27–29, 31, 33–60, 63–67.

Пытанне № 13. Гýвесна – сустрэча вясны

гýвесна 1, 2, 3 (свята сустрэчы весны), 4, 5 (мáсленіца), 6–9, 11–13, 15–20, 23, 24 (дзень перад апошняй нядзеляй посту), 26, 36–38, 43 (гýвэсна), 45, 56–58; гукáць вéсну 14, 50 (вэснý гукáць, гукáт^{ч}ь); клíчуць вэ́сну 46, 47 (клы́каты, клы́калы вэснý);

– 14, 25, 27–29, 31–35, 38–42, 44, 46, 48, 49, 51–55, 59, 60, 63–67.

Пытанне № 14. Далéзно – вельмі далёка

далéзезно 19; далéзно 2, 4 (вельмі далёка), 5–9, 11–19, 23, 25 (жэ́нске слóво), 28, 29, 36, 37, 41 (вельмі далёка), 42, 44–46, 49 (далéзно до селá), 52 (далéзно так), 53, 55–57, 58, 60; далéко 40, 43, 44, 47 (далэ́ко), 50, 51; далéчно 63; далэ́зно 48 (далэ́зно пошóв), 62 (далэ́зно – вельмі далёка), 65–66 (далэ́зно); дáлэч 64 (вэ́льмі далёко, такáя дáлэч); долéзно 26;

– 1, 20, 24, 27, 31, 32, 34, 35, 38, 39, 43, 54, 59, 67.

Пытанне № 15. Дзéрэш – масць каня

гéрэш 41 (такая масць каня, колер якой падыходзіць да колеру племені), 50 (ґéрэш – масць коня́, сíва = гнедая), 49 (ґéрэш, ґерэшовáты кôнь), 64 (ґэ́рэш, ґэрышовáтый кынь, ґырышовáтый,

ґэрышова́та кобы́ла, гырышова́та); д^{з}ерэшова́ты 33; дзерэсова́ты 9; дзе́рэш 9, 14 (дэ́рэш – ніто́ сіва, ніто́ бе́ла, як гре́чкой посе́яна), 18, 20 (дэ́рэш), 25, 26 (дэ́рэш), 27 (ры́жы, по ём сівізна́), 29 (сіваваты), 32 (карычнева́ты), 33 (дзе́рэш, д^з'е́реш), 35 (сі́вы, яблукова́ты), 44, 54; дзерэшова́ты 9, 26 (дзерэшова́ты конь), 44 (дзерэшова́ты – 'карычневы з белым'); дзэ́рэш 43; до́рох 16 (масць каня); дэ́рэс 36, 59; дэрэсова́ты 36; дэ́рэш 24, 27 (ры́жы, по ём сівізна́), 28 (каштанаваты і з белым), 31, 34 (сіваваты), 45, 46 (одна́ шэрсці́на бі бе́ла, друга́ коры́чнева), 47 (чырво́но-сывова́ты), 48, 51, 52, 66 (дэ́рэш); дэрэ́шка 31; дэрэшова́ты 46 (д. кôнь), 48 (масць коня́), 51 (кôнь), 52 (кунь), 53 (дэрэшова́ты кôнь), 54, 63 (дэрэшова́ты кунь – чырвоны), 66 (дырышува́тый); е́рэш 58;

– 1 (се́льске сло́во), 2, 3, 5–7, 8 (?), 9, 11–13, 15–17, 19, 23, 37–42, 53, 55–57, 60, 65, 67.

Пытанне № 16. Додзева́ць – дакучаць

доде́ць 55 (от мне доде́ло – надакучыла); додзева́ц 1; додзева́ць 3–4 (дакучаць), 5–9, 11, 13, 14 (назоля́ць), 15–20, 24–28, 32–37, 39–46, 49 (додзева́е вôн нам – надакучвае), 51 (додэва́ть – надакучваць; додêв мнê), 54, 56, 57, 59; дотіна́е 52 («упрекает»); надодзева́ць 2; надодзе́ць 31, 46 (надодзе́ў ты мне), 50 (надодзе́ў мне); напека́ць 60 (докуча́ць); упіка́ецца 52 («надоедает»);

– 23, 38, 47, 48, 52, 53, 58, 60, 64–67.

Пытанне № 17. Дождждэ́ліца – лівень

дождждкы́лыця 65; дождждкы́шчэ 13, 28, 41 (вельмі вялікі дождж); дождждэ́віца 14, 36 (дождждо́віца), 58, 63 (дождждэ́выца); дождждэ́ліва 43; дождждэ́ліца 2, 4 (лівень), 6–9, 11, 12, 29, 45, 49 (така́я дождждэ́ліца ўсё лêто); дождждэ́ча 29; ле́і 19; ле́я 19; лі́вень 60; лі́вэнь 46; от улі́ў 46; про́лівень 57;

– 1, 3, 5, 13, 15–20, 23–27, 31–35, 37–40, 42–44, 46–48, 50–57, 59, 64, 66, 67.

Пытанне № 18. Доро́дны – статны

доро́дны 1 (хоро́шы, высо́кі), 3 (хоро́шы, пло́тны, лі́шнего нема́ (пра чалавека і пра жывёліну), 4 (статны), 5 (хоро́шы, вусо́кі, стро́йны), 6–9, 11–13, 14 (спры́тны такі́), 15–16 (статны), 17 (мо́цны, ву́мны), 18, 20, 24 (д. чолове́к), 25 (хоро́шы ч.), 27, 34–37, 39, 40, 41 (добры, статны чалавек), 42, 43, 44 (красі́вы, і здоровы, і статны), 45, 46 (д. чолове́к), 54 (статны), 55 (доро́дны чолове́к), 56, 58, 60, 62 (до^{у}ро́дный – статны), 64 (доро́дный; молоды́ця хоро́ша й доро́дна), 65 (доро́дный), 67; дорôдны 2, 23, 26; недоро́дны чоловêк такі́ 49 (недаразвіты); пло́тны 19; пры́ро́дны 28, 29, 32, 34, 54; уро́длівы 52 (хоро́шойі вро́ды; вэ́льмы^і прычы́льны); уродлы́вы 47, 66 (вродлы́вый);

– 19, 28, 29, 31, 33, 38, 47, 48, 50–53, 57, 59, 66.

Пытанне № 19. Дрові́ца – першацёлка

дрові́ца 4 (першацёлка), 7–9, 11–13, 14 (коро́ва пе́ршым целя́тком), 15, 16, 18, 20, 23–26, 39, 40, 41 (ведаюць), 43–45, 55 (первоцёлка), 57, 58, 67; дрові́цка 3 (первоцёлка, пе́рвым целя́м), 6, 11–13, 24, 26, 27 (першацёлка), 37, 39; дрові́чка 44; дроіца 28; дро́ўка 29, 36; дрэві́ца 2; первоцёлка 19, 29, 32, 34, 35, 60; першоцёлка 60; пэршы́нка 40, 42, 46;

– 1 (се́льске сло́во), 5, 17, 19, 31, 33, 38, 47–54, 56, 59, 64–66.

Пытанне № 20. Ду́біць – цягнуць

волокці 19; ду́біц 1; ду́біць 2, 3 (ду́біць) (волочэ́, не мо́жэ подня́ць на пле́чы), 4 (цягнуць), 5 (волочэ́), 6–9, 11–14 (цягне; красці), 15–17, 20 (рэдк.), 25, 27, 29 (поду́біў), 32, 35–37, 41 (ведаюць), 42–44, 47 (ду́быть мэшка на плэча́х), 50 (ду́біш – цягнеш; я дублю́), 51 (шо вôн ду́біть, волочэ́), 52 (ду́біть – п'е бага́то молока́ дітя́, чолові́к горі́^{ы}лкі, су́нэ бага́то), 49 (цягнуць, несці цяжкае), 53 (от вôн нêшо ду́біт^{ц}ь – нэсэ́), 55 (ду́біць – цягне («сосёт грудь») дзіця, цяля і цягне што-небудзь цяжкае), 57, 58, 60 (ду́біць, дубі́ць – ця́гнуць), 67; дубі́ць 5 (волочэ́), 18, 23 (цягнуць), 24, 26, 31, 33, 38, 45 (дубі́ть), 46 (но́шку прыдубі́ў, прыця́г; ду́біць і ду́біць додо́му; дубі́ць), 48 (подубі́в 'поцягнуў'), 54, 56; 63 (ду́быты), 65 (ду́быты); 62 (дубы́ты – цягнуць);

– 19, 28, 34, 39, 40, 59, 64, 66.

Пытанне № 21. Зато́б (з. упаў)

затоб 1, 2 (зато́б упа́ў), 3 (зато́б упа́ла – чуць-чуць не ўпа́ла), 4 (зато́б упа́ў), 5–9, 11–13, 14 (зато́б упа́ў), 15–20, 23–25 (зато́б упа́ў), 26–29, 31–38, 40, 41 (ведаюць), 42–46, 47 (зато́б упа́ў), 48 (зато́б нэ

впав – чуть), 50 (ішо́ў да зато́б, г. зн. чуць-чуць, «еле-еле», не ўпаў), 51 (зато́б упа́ў), 49 (зато́б не ўпаў), 54, 55 (зато́б упаў – «чуть не впал»), 56–58; чуть нэ впав 52, 53 (чут[и]ь нэ ўпа́ў);

– 39, 52, 53, 59, 60, 64–67.

Пытанне № 22. І́буць – птушка бугай

буга́й 46; грыцу́к 46 (грыцу́к: гры́цю-гры́цю); і́бут 4 (пугач), 11, 12, 16, 20, 24 (і́бут), 26 (1. лежань; 2. птушка), 27 (і́бут вы-вып крычы́ць), 28, 29, 31–35, 38, 43, 44 (і́бут гу́кае), 45; і́буць 4 (пугач), 9, 16; jі́бут 14 (нячысцік. Ой jі́бут ты!), 25 (jі́бут гука́лі: jі-бут!), 44 (jі́бут гу́кае); пэ́кач 46 (пэ́[ы]кач: пэ́ку-пэ́ку);

– 1, 3, 5–8, 13, 15, 16, 18, 19, 23, 36, 37, 39–42, 46–57, 59, 60, 64–67.

Пытанне № 23. Клочэні́к – анучнік

гану́чнік 35, 44, 45, 46 (хто збірае ганучы), 47 (ганучнык), 49, 50; клоча́нік 1, 16, клочэ́нік 8; клочані́к 7, 27, клочані́к 4 (1. анучнік, 2. прадзіва); клоча́нык – кло́ччэ збыра́в 47; клочаны́к – такы́й мо́туз то́встый с кло́чча, скру́чаный з отрі́пын чы с пачі́с на клю́чку; йім постолы́ пудплі́талы 64; кло́чнік 29; клочэні́к 2, 3 (грубая пража з клочча), 4, 6, 9, 11–13, 14 (клочэні́к або ону́чнік), 18, 20, 23, 24 (рэдк.), 25, 26, 28, 32–34, 39, 41, 51 (клочэні́к – як прадэ́ш на грэ́бэнь, то остае́цца с того́ бо́ку грэ́бэня), 54 (пража), 55 (клочэні́к кло́ччэ во́зіць), 56, 67; клучаны́к – шось с кло́чча зро́блянэ 66; кора́чнік 36, 60; ну́чнік 40; ону́чнік 15, 16, 19, 28 (ону́чнік – новае), 29, 32, 37, 42, 43, 57;

– 5, 15, 16, 19, 31, 38, 48, 52–54, 58, 59, 65.

Пытанне № 24. Кра́мень – крэмень

кра́мень 1–4, 6–8, 11–18, 20, 23–29, 33, 35–40, 41 (каменьчык, пры дапамозе якога, тручы адзін аб адзін, атрымлівалі агонь), 45, 54, 58, 67; кра́мэнь 31–35, 37, 42–47, 49–51, 53 (кра́мэнь – бі ка́мэнь), 56, 57, 64, 66; крэ́мень 5, 9, 48 (крэ́мэнь), 55, 60, 62 (крэ́мы[э]нь – крэмень), 65 (крэ́мэнь); крэ́сіво 52; о́гніво 19;

– 19, 52, 59.

Пытанне № 25. Красну́ць (к. весна́)

красна́ весна́ 19; красну́ла 1, 2 (красну́ла весна́), 5 (красну́ла весна́), 6 (красну́ла весна), 11, 14 (красну́ла весна́), 15 (красну́ла весна́ ужэ́), 17 (красну́ла весна́), 18, 20 (і крэсну́ла), 32, 43 (красну́ла васна́), 46 (красну́ла вэсна́), 48 (вэсна́ красну́ла), 50 (красну́ла вэсна́), 55 (весна́ красну́ла); красну́ло 3 (красну́ло ужэ́ – ужэ́ со́нцэ поднімае́цца, ужэ́ весна́), 4, 27, 34, 46 (ужэ́ красну́ло); красну́ць 4, 7–9, 12, 13, 16, 23, 24, 28, 31, 33, 36–39, 42, 44, 45, 54, 56–58; крысну́ла 29, 40 (крысну́ло); крэсну́ло 26 (ужэ́ крэсну́ло), 52 (крэсну́ло вжэ, вжэ одлі́га – калі пачынаецца вясна); крэсну́ць 26, 35, 47 (крэсну́ла вэсна́), 49 (крэсну́ла вэсна́, цепло́ ста́ло); скрэсла́ вэсна́ 51;

– 19, 38, 41, 53, 59, 60, 64–67.

Пытанне № 26. Кромі́ць (к. хвою)

коры́[і]ць дзе́рэво 49; крамі́ць хво́ю 6, 26; крôм (са́мы ві́льчык у дзе́рэве) 1; кромі́ць 9, 20, 43 (рэзаць на кавалкі), 50 (кромі́ць дзе́рэво – знімáць кору́), 54; кружа́ць 14 (кружа́ць хво́ю – рэзаць на кавалкі); крэмі́ць 26, 27 (крэмі́ць хво́ю); стоя́чую хво́ю окро́мліваюць і ро́бяць специя́льные окро́мкі, до жывóй коры́ 9; раскромені́ў хво́ю на то́ўстые коло́ды 18; скромі́ў хвою 34 (ссек верхавіну дрэва);

– 1–8, 11–17, 19, 23, 24, 28, 29, 31–33, 35–42, 44–49, 51–53, 55–60, 64–67.

Пытанне № 27. Кроп – вар

кроп 1, 3 (1. укроп, 2. вар), 4 (1. вар, 2. укроп), 5, 7, 9 (вар), 11–13, 15, 19, 20, 23, 24 (вар), 25, 26 (вар), 31, 34–36, 39, 42, 43 (вар), 45, 54, 56, 57, 60 (вар), 67; крôп 14 (1. вар, 2. укроп), 17 (1. вар, 2. укроп у агародзе), 27, 51 (1. кіпі́ть, 2. в горо́дê), 53 (1. на горо́дз[дз]і, 2. кіп'ято́к); шоб тобэ́ крôп (праклён)), 55 (1. у агародзе, 2. кіпяток; кро́пу напа́ру да повупа́львваю во́чы); кропе́ц 26 (укроп); ôкро́п 16, 45 (окро́п), 47 (окрôп), 48 (в горо́дê і кіпято́к), 58 (окро́п), 65 (окрі́п); укро́п 6, 8, 15, 18, 19 (на агародзе), 28, 32, 33 (1. кіпяток, 2. «растение»), 37, 38, 41 (расліна), 43 (на градах), 44 (на горо́дзе; закіпе́ла вода́), 46 (1. на горо́дзе, 2. кіпі́ць вода́, ключу́е, кі́пень), 47 (гара́ча бы ўкро́п), 49 (укрôп у горо́дзе),

54, 66 (укріп 'расліна'); укрôп 2 (1. агародная расліна, 2. вар), 13, 29 (1. кіпяток, 2. укроп), 50 (1. укрôп у горóдзе; 2. кіпйатóк), 52 (укрýп – 1. на агародзе, 2. кіп'ятóк), 55 (рэдка: 1 + 2 знач.);
– 40, 59, 64.

Пытанне № 28. Колодáн – гаспадарчы нож

колодáн 1, 2, 3 (нож з драўлянай ручкай), 4 (гаспадарчы нож), 5–9, 11, 13, 14 (нож з драўлянай ручкай), 15–20, 23, 24 (нож), 25, 26, 28, 29, 31, 33, 34, 36, 37, 39, 40, 43, 46, 56, 57 (?); колодáч 12, 13, 18, 27, 29, 31–33, 35, 38, 41 (гаспадарчы нож), 44–46, 47 (нуж вэлы́кы з дэрэв'я́ною рýчкою), 48, 50 (нож з колóдкою), 51 (нôж з колóдочкой), 52 (нож з драўлянай калодкай), 49 (нож з колóдкою), 53–55, 58, 67; колодýн 60;
– 42, 59, 64–66.

Пытанне № 29. Колувáцца – вагацца

валя́ецца 47 (валя́ецца чоловíк, як ідэ́); гітáецца 48 (зуб гітáецца); гутатáцца 49 (зрóбіш гутáлку гутатáцца); коловáцца 4, 11, 12, 18–20, 23, 24 (лодка), 27 (коловáецца), 37, 39, 42; колубáцца 25 (колубáецца лóдка на водзé); колувáцца 1, 3 (колывáцца – вагацца з боку на бок пры хадзьбе), 4 (вагацца ў лодцы), 6–9, 13, 14 (вагацца), 15, 17, 20, 26 (вагацца на вадзе), 28, 36, 41 (говóраць), 43 (колувáецца), 56, 57, 60, 67; колывáцца 2, 5, 16, 29 («на бровне»), 31, 32, 33 (колывáецца), 34, 35, 40, 44–46, 47 (колывáецца), 50 (колывáцца – хістáцца, бі качэ́лі, колывáшка такáя е), 49, 54 (колывáцца ў лóдцы, п'я́ны колывáецца), 58, 64 (кылывáтысь, ны можэ стоя́ты прóсто, кылывáйіцьця, табы́ од вíтру); хітáцца 46;
– 38, 51–53, 55, 59, 65, 66.

Пытанне № 30. Конóзіцца – капрызнічаць

гонозíцца 29; éсколіца 40; кавэ́зыцца 47 (і кэвэ́зыцца 'капрызнічае'); козю́біцца 48 (козю́біцца на мэнэ́); конóзіцца 2, 3 (1. фанабэрыцца, 2. прывярэднічаць (пра дзіця)), 4 (капрызнічаць), 5, 6, 8, 9, 11–13, 14 (конóзлівуе дзéці – дзіця якому не дагадзіш), 15, 18 (ганарыцца), 24 (конóзіцца, конóзлівы чоловéк – панýрысты), 32, 33, 35–38, 42–44, 54, 56, 58, 60, 67; конозíцца 1, 29, 31 (заносіцца), 45, 50 (ганары́цца; чогó ты конозíшса?), 60, 65 (конозы́тыся, конозы́тысь); конозóбіцца 49 (гордзіцца); 64 (конóзытысь 'гневацца, капрызнічаць'); 66 (кунóзытысь);
– 7, 16, 19, 20, 23, 25–28, 34, 39–41, 46, 47, 51–53, 55, 57, 59.

Пытанне № 31. Ксень – страўнік шчупака

капшýк 47 (страўнік шчупака); кóўбік 60; ксень 1, 2, 3 (страўнік у рыбы), 4 (страўнік у шчупака), 5 (мешóчок бéлы у кожýшка), 6, 7 (наогул вантробы, патрахі), 8, 9 (у любóе ры́бу е ксень), 11–13, 14 (страўнік з рыбы), 15, 17 (ксêнь), 20, 23–26, 27 (страўнік у шчупака), 28, 29, 33, 34, 37, 39 (ксенê), 44;
– 18, 19, 31, 35, 36, 38, 40–43, 45–48, 50–60, 64–67.

Пытанне № 32. Купáло – купальскі касцёр

вéд(дз)ьма 53 (кóлісь вêд[дз]ьму палíлі – гэта касцёр палілі); кýпайло 29; купáйло 20, 28 (!), 31 (купальскі касцёр), 34, 40, 41 (купальскі касцёр), 42, 46 (купáйло – напярэдадні Івáна Купáлного), 47 (1. свята перад Іванам Купалам, 2. костёр на купáйла), 48 (тэпэ́р купáйло взáвтра Івáн. В цыгáнкі пэрэодэвáліса. Пêсні спэвáлі. Пошлí на купáйло («на костер»). Наклав бі купáйло, бі на купáйло), 49 (купáйло – купáлны Іван. А вэ́чэром (напярэдадні), вêдзьму пáляць, кострá пáляць, купáцца йдуць, як цеплó. После купáйла русáўку вíгналі з жíта ў вóду, нéльга купáцца), 50 (сóнцэ купáецца, пэ́рэд Івáном Купáлным; купáйло – мóсцік, з якóго дзéці нырáюць, по-нáшому порнáюцца); (1. свято на купáйла вêд[з]ьму лякáють. Палíлі («костры») на купáйла; 2. наступны дзень свята), 52 (1. косцёр пэ́рэд Купáлным Івáном, вэ́чором; 2. дэнь пэ́рэд Купáлным Івáном), 53 (напярэдадні Івáна Купáлы), 55 (купáйло – ўставáлі рáно, дівíліса сóнцэ на купáйла (дзень Івана Купала), 62 (купáло – купальскі касцёр), 65 (купáйло); Купáлны Івáн (свя́то) 2, 39 (Купáлны Івáн), 44, 46, 47 (Купáлны Івáн), 51 (Купáлны Івáн – наступны дзень, яго могуць таксама назваць купáйло); купáло 7, 14 (касцёр купальскі), 19, 27 (купáло мо і цепéр шчэ куры́ць), 33 (свя́то), 45 (свя́то), 54 (свята), 64 (купáла – 1. дзень напярэдадні свята Іаанна Хрысціцеля, 2. купальскі касцёр, 3. перан. наогул вялікі касцёр); Купáльны Івáн 4, 26 (Купáлны Івáн), 37 (Купáлны Івáн); купáльны огóнь 43;
– 1, 3, 5, 6, 8, 9, 11–13, 15–18, 23–26, 35–39, 56–60, 66, 67.

Пытанне № 33. Купе́ць – гарэць без полымя

ку́пaць 34, 36, 42, 43 (ку́паюць дрова); ку́пелее се́но 2; ку́пець 25 (онно́ ку́пеюць дро́вы), 27 (ку́пеюць сыры́е дрова), 28, 31 (ку́пае – гарыць без полымя), 35 (ку́пэе), 36, 39, 41; купе́ць 20, 29 (ку́пее тро́хі), 40; курэ́ць 32, 46; ку́тае 47 (боло́то ку́тае – горы́ⁱть сла́бо); тлець 19, 44, 46, 50 (тлёйе), 56, 60;

– 1, 3–9, 11–19, 23, 24, 26, 32, 33, 37, 38, 44, 45, 48–59, 64–67.

Пытанне № 34. Лобу́зье – буйныя сцяблы

бады́лье 19, 60; лабу́зье 2 (агульная назва сцяблоў агуркоў, гарбузоў, карто́пляў); ло́буз 45, 49 (з бульбы); лобузе́нье 23 (буйныя сця́блы гарбузоў); лобу́ззе 46 (з бульбы і гарбузе́нье і гуркове́нье), 47 (бульбовы́нне), 48 (в бу́льбі), 51 (лабу́ззе – з бу́льбы, з гарбуза́), 52 (з бу́льбі, з гарбузы́), 53 (лобу́зе – на бу́льбі); лобу́знік 5 (хво́рост, трава́, бы́льнік), 18, 24 (у гарбузах), 29; ло́бузь 54; лобу́зье 1 (?), 3 (сцяблы расліны (вялікія) (не вельмі пашырана)), 4 (буйныя сцяблы), 6, 7, 9, 11, 12, 13, 14 (сцяблы з бульбы, гарбузоў), 15, 20, 25 (з гарбуза, гуркоў, бульбы), 26 (з гарбуза), 27 (з бульбы, гуркоў, гарбузоў), 28, 29, 32, 33 (з бульбы), 34, 35, 39, 40, 41 (ведаюць), 43 (з гарбуза), 44 (з бульбы, з гарбузоў, з огоро́дніны), 46 (з бульбы), 50 (з бульбы боцьві́нье), 49 (з бульбы), 55 (лобу́зье – на бульбе́нік і на гарбу́зьнік), 56; сця́бэль 42; цу́рбалкі 60;

– 8, 16, 17, 19, 31, 36–38, 42, 57–59, 64–67.

Пытанне № 35. Лоша́к – малады конь

жэрэб'ю́к 47; коню́к 56; лоша́к 1, 2 (гады тры), 3 (непакладаны жарабец (гады два, тры), 4 (малады конь і лось), 5 (жэрэ́бчык), 6–9, 11–14 (жарэбчык каля двух год), 15, 16 (малады конь ад года да двух), 17–20, 23–27 (до го́да), 32, 33 (малы́ ко́нік, жэрэ́бчык), 35–37, 39, 42, 43, 44 (мале́ньке жэрэб'я́), 45, 48 (бі лоша́к – бôльшы чым жэрэб'я́, бі годові́), 50 («жэрэб'ёночок»), 52 (ко́нік малы́), 49 (малады конік), 53 (бôльшы за лошэня́ малэ́), 55 (малады конь), 57, 58, 60, 65, 67; лошу́к 34, 46 (жороб'ё, яшчэ не конь, самец); лошэня́, лошэня́тко 51 (жэрэб'я́, лошачо́к), 52 (конік малы);

– 28, 29, 31, 38, 40, 41, 47, 53, 56, 59, 64, 66.

Пытанне № 36. Лошы́ца – маладая кабыла

жэрэбіцка 27, 41 (жэрабі́цка), 44; жэрэбы́ца 47; ло́ша 29, 34, 46 (самка лося); лошы́ца 1, 2, 3 (кабыла за трох год), 4 (маладая кабыла і ласі́ца), 5–9, 11–14 (кабылка каля двух год), 16–19, 23, 24, 26, 27, 32–37, 42, 44, 45, 46 (жороб'ё. Самка і яшчэ не кабыла), 48 (кобы́лка – і нэ лошэня́ і нэ кобы́ла), 50 (жэроб'ё жан. полу), 51 (молода́ кобіла; і лошы́чка), 52 (кабылка), 49 (кобы́лка), 53 (кабылка), 55 (самка лося), 57, 58, 60, 65 (лошы́ця), 67; лошы́цка 2, 15, 26, 39, 44; лошы́чка 52 (кабылка);

– 20, 25, 28, 31, 38, 40, 41, 43, 47, 54, 56, 59, 64, 66.

Пытанне № 37. Ма́хіны – вялікі

валі́кі 34; ду́най 19 (вельмі вялікі чалавек); мах 17 (мах чolове́к), 25 (высокі), 27, 29, 33, 44 (мах чolове́к), 46 (мах чolове́к), 48, 51 (от мах ві́рос), 52 (мах ві́рос, ві́махав), 53 (от мах), 54; махе́на 46; махе́чы 46 (махе́чы чolове́к); ма́хін 5 (ма́хін чolове́к), 25 (вялікі чалавек); махі́на 14 (вялікі), 29 (махіна гарбуз), 32, 33, 49 (така́ махіна, вэлікі), 54, 60; ма́хінны 19, махі́нны 8, 47 (махы́ⁱнны – вэ́льмы здоро́вы мужчы́на), 48 (махі́нны чоловêк; махі́ннэ дэ́рэво), 55 (вы́рос махі́нны (конь, чалавек)); ма́хіны 4 (вялікі – ма́хін чоловêк), 7, 11–13, 19, 20, 26, 27, 31, 36, 42, 46, 56, 67; махі́ны 23, 24, 28, 35, 41 (вялікі), 43, 45, 50 (ві́со́кі от мах ві́рос, махі́ны ві́рос), 53 (махі́ны ві́рос); от ма́хінь 2, 17 (ма́хінь пошо́ў);

– 1 (се́льске сло́во), 3, 6, 15, 16, 18, 33, 37–40, 57–59, 64–66.

Пытанне № 38. Ме́рва – гушчар

гне́ча 12, 50 (у гне́чу зашлі́); гушча́р 19, 60; зароcле́ 44 (гушчар); ме́рва 13, 49 (мэ́рва – ідзе́, тоску́е, «гру́сны»), мерва́ (гушчар), 66 (мэ́рва; сулo̓ма зрубы́лася на мэ́рву; потэ́рта чы сі́но, мы́шы пырыйі́лы), 67 (балота); ме́речь 29; наме́рвіў (насмяціў) 2; не́тра 26, 32; нэ́рва (?) 54; пу́шча 56;

– 1, 3–9, 11, 14–20, 23–29, 31, 33–48, 51–53, 55–58, 64, 65.

Пытанне № 39. Мога́йбо – пажаданне

Бог по́моч 65; мага́йбо (прывіта́нне) 1–3, 4 (пажаданне), 6, 11, 14 (прывітанне і пажаданне); мога́йбо 5 (добры дзень), 8, 9 (= помога́й Бог), 12, 13, 16, 17 (добры дзень), 18, 19, 29, 36, 37, 42, 43, 45, 57, 58 (вітанне), 60; пома́йбу 64 (старыннае прывітанне); помага́йбо! 25 (дзякуй!), 26 (помога́йбо), 28, 31 (помога́йбо), 32, 34, 39, 40, 41 (пожаданне), 44 (помога́йбо(г) – вітанне), 46 (прывітанне ў час работы – помога́йбо, вашэ́ці! – прывітанне пры сустрэчы), 47 (помога́йбу), 50 (помага́йбо або́ до́бры дзень), 51 (бі што до́бры дэнь), 52 (помога́йбу – гэ́то здоро́ваюцца, отка́зують: до́брэ здоро́в'е осо́бэнно на по́лі), 49 (як лю́дзі на робо́це, то гэ́то дзень до́бры), 53 (здоро́валіса так), 55 (помага́йбо – здоро́валісь), 56; помага́йбочко 47 (гэто дзя́куйе); помога́й Бох^{г} 24, 27 (прывітанне), 48 (помага́йбог – Каза́в Бôг, коб і ты помôг, а каза́ла Бо́жа ма́ті і нэ помага́ті, пумага́й Бог, Бог по́моч); помога́йбо 15, 33, 35, 54;

– 7, 20, 23, 24, 38, 59, 67.

Пытанне № 40. На́глы – высокі

на́глы 1 (вялікі), 2, 3 (вялізны), 4 (высо́кі і велі́кі), 5 (велі́кі), 7 (высокі), 8 (высокі), 9, 11–14 (высокі), 15–17 (на́глы^{й} 'велікі'), 18, 19 (пра плады), 20, 23, 24 (вялікі), 25 (вялікі), 26–29, 32–36, 38 (і нагле́ц вы́рос), 39–43, 44 («нахальны», нахабны; на́гла смерць – бы́стра, не ждалі), 45, 47 (коро́ва на́гла, кунь на́глы – лізэ в шко́ду, ра́ды нэ да́ты), 48 (на́глы – насты́рны; на́гла смэрть – скороспе́шна), 51 (сэрд^{з}іты), 52 (на́глы – бэссо́вэсны; на́гла смэрть – рапто́ва), 49 (на́глы – ўрэ́дны, нічо́гі; на́гла смэрць – насцігла смэрць зра́зу – нечакана), 53 («нахальны»), 56, 57 (?), 58, 60, 66 (на́глый), 67; наха́бный 66;

– 6, 31, 37, 40, 41, 46, 50 (нахабны), 54 (наха́льны, «жадны»), 55, 59, 64, 65.

Пытанне № 41. Негіпта (егі́пта) – непраходнае месца на балоце

ба́гна 12; бе́зна 56; дрыгва́ 55; егі́пта 2 (дзе вялі́ка гразь), (пошла́ за́муж – уле́зла як у егі́пту), 3 (драгва́, твонь, боло́то), 5 (про́пасць непроходзі́мая), 6–9 (пе́кло – цюрма́), 11, 13, 14 (јегі́пта – балота такое), 15–17 (то́пкае месца), 18, 24, 32, 36, 38, 40, 41, 44 (грузкае месца на балоце), 52 (у егі́пет попа́ла – у скупу́ю сэ́м'ю, «плоху́ю», як за́муж вішла), 58; моро́шня 48 (дрыгва); мулі́стэе ме́сто 46; негі́пта 33 (гразкае месца ў балоце), 35, 44 (гру́зкае месца на балоце), 45, 48 (попа́в бі в нэгі́пту – 'цяжкае становішча'), 50 (у яке́ боло́то войшо́ў, у негі́пту), 51 (нэгі́пта – дэ гру́зко), 49 (у боло́це, про́пасць, не вы́лезеш), 53 (нэгі́пта – бі заблу́д^{дз}іш, о зайшо́ў у нэгі́пту), 62 (ны^{э}гы́пта – непраходнае месца ў балоце); плаў 12, 56; топ 60;

– 1, 4, 12, 19, 20, 23, 25–29, 34, 37, 39, 41–43, 46, 47, 54, 57, 59, 64–67.

Пытанне № 42. Ога́знуць – асіпнуць

ога́знуц 1, 2 (осі́пнуць), 4 (асіпнуць), 16; ога́знуць 5–9, 11–14 (ахрыпнуць і асіпнуць), 15–18, 20, 23, 24, 25 (осі́пнуць), 26, 27, 29 (і осі́п вон), 36 (утаміцца), 37, 39, 56, 57; ога́нуць 3 (асіпнуць); ога́снуць 60 (у знач. стаміцца); осі́пнуць 19, 33 (осі́п), 43, 44 (осі́п го́лос), 46 (осі́п), 48 (осі́пнуті), 50, 52 (осі́п), 49, 53 (осі́пнут^{ць}), 54 (асі́пнуць); охрôпнуць 40; охры́пнуць 46, 47 (охры́п), 50;

– 28, 31–35, 38, 40–42, 45, 46, 50, 51, 54, 58–60, 64–67.

Пытанне № 43. Осто́пок – атопак

зно́шаны 66; осто́пок 1–3 (атопак, стаптаны лапаць), 4 (з лапцей), 5–9, 11–14 (стаптаны лапаць), 15–20, 23–29, 31–36, 38–41 (ведаюць), 42, 44 (осто́пок от постоло́ў), 45, 46 (стоптаны лапаць), 47 (осто́пок – стары́ посту́л), 48 (осто́пок), 50 (постôл пото́птаны), 51 (посто́л чы чо́бот як сто́пчэцца, вікіда́еш), 52 (остôпок – посту́л, чо́бот пото́птаты. Ба́ба молода́, то́вста, бі осто́пок), 49 (стаптаны лапаць), 53–55 (осто́пок), 56–59, 62 (о^{у}сто́пок, ото́пок), 64, 67; ото́пок 43; сто́пок 19, 37, 60;

– 65, 66.

Пытанне № 44. Очо́мацца – ачухацца

очму́хатысь 66; очо́мацца 1, 2 (абдумацца), 3 (адумацца), 4 (адумацца, прышоў «к соображению»), 5 (опом'яну́цца), 6–9, 11–14 (очо́моўса – вызваліўся), 15–19, 23–26, 29 (очо́маўса), 31–33 (прочо́маўса), 34–36, 38, 42–44 (і обчо́мацца), 45, 46 (очо́мацца не мо́жэ), 48 (очо́мавса – як спав), 50 (очо́маўса; росчо́маўса), 51 (очо́мавса – проспа́вса), 52 (як спы^{і}ш да вста́нэш: шчэ жовтку́в нэ вобра́в

в сэбэ́), 49 (проспа́цца), 53 (очо́мавса бі прочну́всa), 54 (очо́мацца), 56 (очо́мацца), 57–61, 63 (очо́матыса), 67; очо́мкацца 54 (= оду́мацца); очо́мхацца 47 (вза́втра вра́но); очу́матыся 65 (і очу́матысь); очу́хацца 20, 40, 41, 50 (очу́хаўса); росчму́хатысь 66; росчо́вматысь 64 (аправіцца ад сну);

– 20, 27, 28, 37, 39.

Пытанне № 45. По́ўрэй – вырай

цёплы край; вы́рэй 35, 45, 46 (вы́ірэй, вірэй – як ляцяць птушкі туды, на поўдзень), 47 (пташкы́ лэтя́ть), 48 (вірэй), 50 (вірэй), 51 (вірэй ‘вырай’), 52 (віырэй), 49 (вірэй – у вірэй птушкі вілецелі), 53 (вы́рэй), 54 (прыляцелі з вы́р’я), 64, 66 (вірйе); гы́рэй 64; у по́вэр 33; по́вэрэй 46 (як назад, з поўдня ляцяць – ужэ́ по́вэрэй («стая») прыляцеў; по́вір ужэ́ прылецє́ў); по́ўрэй 1–3 (вырай), 4 (вырай), 5–9, 11–14 (вырай), 15–20, 23–29 (по́ўрей), 31, 32, 34, 36, 37, 39, 40, 42, 43, 55 (у по́ўрэй пташкі), 56–60, 67;

– 38, 41, 44, 65.

Пытанне № 46. На про́весні – увесну

вэсна́ скрэсла́ 51; напро́весні 2, 4 (як ростае́ снег), 5–9, 11–14 (перад вясной, ранняй вясной), 16–20, 23–26 (ранняя вясна), 27–29, 32–38, 40, 41 (гавораць), 42, 44 (ранняй вясной), 45, 46 (на про́вэсні), 48 (напро́вэснê), 54–58, 60, 62 (напро́вісні – увесну), 67; на про́весня 15; напро́вэсні 31, 47, 50 (напро́вэснê), 51 (напро́вэсні), 49, 53, 64 (напро́высні ‘у пачатку вясны, напрадвесні’); про́весна 3 (ранняя вясна), 43 (про́весні);

– 1, 39, 59, 65, 66.

Пытанне № 47. Пры́кры – круты

круты́ бе́рэг 55, 60 (круты́(й); пры́кры (бе́рэг) 1–3 (круты), 4 (круты), 5 (бе́рэг), 6–9, 11–14 (абрывісты), 15–17 (пры́крыи), 18–20, 23, 24 (толькі бераг), 25 (пры́кры(й)), 26 (бераг, страха), 27–29, 31–41 (гавораць), 42–44 (пры́кры бе́рэг, пры́кра сцена́), 45, 46 (бэ́рэг пры́кры), 47 (пры́кры бэ́рог – круты), 50 (пры́кры бэ́рэг = прамы, абрывісты), 49 (прамы́ такі), 53 (пры́кры бэ́рэг), 54, 56–59, 62 (пры́крый – круты), 65 (пры́крый), 66 (пры́крый), 67; пры́крын 51 (дэ глыбо́ко, в рэцэ́, в кана́ві, там кру́тіть), 52 (над рíычкою вісо́кыі бэ́рэг, пры́крыністы такі); пры́крэнь 48 («обрыв»); стро́мый 66 (стро́мый бэ́руг);

– 55, 64.

Пытанне № 48. Сутоне́ць – цямнець

змэрка́е 46, 51 (ужэ́ змэрка́е); осутоне́ў 29 (осутоне́ў – сціх, успоко́іўса); сатане́е 60; смерка́е 41 (цямнее); суто́н – лёд 34, сутôн – лядок 18; сутонне́ць 2 (ужэ́ сутоне́е – дне́е), 4 (вечарэе), 7–9, 11, 12 (падмярзаць, пра лёд), 14 (1. пакрывацца тонкім лядком, 2. змяркаецца, цямнее, 3. (пра чалавека? – апускацца), 15 (пакрывацца тонкім лядком), 18 (пакрывацца лёдам), 20, 24–25 (цямнець), 28 (днець), 32, 37, 39, 42, 43, 57, 58, 67; сутоні́ты 65; сутоня́е – сцемне́ло ве́чэром 49; сутоня́цца 35 (цямнець; сутоня́ецца чолове́к – суму́е); сутоня́ць 6 (замярзаць), 46 (сутоня́е), 47 (ужэ́ сутоня́е – вечорíые), 50 (сутоня́е), 54; сутуны́іты 66; сутыні́ты 64 (пачынаць цямнець увечары); сутэня́е 53 (сутэня́е – на ра́нок); суценя́е 46; цемне́ць 40, 50 (цемне́е);

– 1, 3, 5, 13, 16, 17, 19, 23, 26, 27, 31, 33 (днее), 36, 38, 41, 44, 45, 48, 52, 55, 56, 59.

Пытанне № 49. То́рок – звярыны праход

сцёжка 50, 51 (стэжкі); токові́шчэ 45 (праход, сцяжынка); то́рок 4 (звярыны праход), 9, 11, 12, 14 (і торочо́к – звярыная сцежка), 17 (на торокі йдуць охо́тнікі), 18, торо́к 19 (торо́к – вузкі плыт пры сплаве па вузкіх канаве ці рэчцы), 20, 24 (звярыны), 25, 26 (на то́роцы), 27, 28, 29 (круго́м вода́, а там то́рок, торочо́к), 32, 33 (дарога звяроў), 34–36, 38 (высокае месца, града), 40, 41 (ведаюць), 42, 43, 44 (як звяры ідуць сцежкаю, качкі, свіня вы́білі то́рок), 45, 46 (торока́ – дзе звер ходзіць), 54 (праход у лесе, высокае месца), 55 (то́рок – ідзе́м ле́сом, дай торока́ – «тропа между»); торо́к (плыт) 2; тропа́ 52; чвур 67;

– 1, 3, 5–8, 13, 15, 16, 19, 23, 26, 31, 37, 39, 47–50, 52, 53, 56–60, 64–67.

Пытанне № 50. Тры́зна – памінкі

по́мінкі 19, 43–46, 49, 50, 55, 60; помі́нкі 48, 52; по́мынкі 47; помы́нкыі 63; помы́нкы 64, 65; поумы́нкыі 66; тры́зна 14 (вячэра памінальная) [?], 62 (тры́зна – памінкі); спраўля́ць тры́зну 14 (на памінках);

– 1, 3–9, 11–13, 15–20, 23–29, 31–43, 45, 47, 48, 51–54, 56–59, 64–67.

Пытанне № 51. Ту́булец – мясцовы жыхар

зродя́шны 52 (зродя́шны чоловік); та́булец 8; ту́балец 4 (мясцовы жыхар); ту́белец 54; ту́болец 1–3 (мясцовы жыхар), 5, 6, 11–14 (мясцовы жыхар), 15–19, 23–29, 31–35, 37, 39, 40, 41 (стары мясцовы жыхар), 42–46 (мясцовы жыхар), 47 (ту́болэц – мясцовы жыхар; ту́болцы), 50 (ту́бэлец – мясцовы жыхар), 49 (ту́бэлец 'мясцовы жыхар'); ту́болка 33; ту́большчык 55 (мясцовы жыхар); ту́булец 4 (мясцовы жыхар), 7, 9, 20, 36, 56; ту́былец 48; ту́былнык 'мясцовы жыхар' 64; ту́бы'лнык 'мясцовы жыхар' 62; ту́бэльнік 51 (мясцовы жыхар), 53; ту́тошній 66; тутэ́йшы 52, 60; тутэ́шні 63; ту́тэшній 66;

– 57–59, 65, 67.

Пытанне № 52. Ту́луб – тулава

ту́лоб 1, 6, 11, 13, 15, 23, 24, 26–29, 33 (ту́лоб, «тушка»), 35, 40, 44, 46 (тулава), 47 (тулава), 52 (тулава), 53 (тулава), 54 (тулава, без рукавоў), 55 (тулава), 56, 58; ту́лобішчэ 9, 17, 25, 46 (туло́бішчэ); ту́ловішчэ 3, 5, 16; ту́лово 60; ту́лôп – 'тулава' 51; ту́луб 7, 9 (целесо́), 12, 20, 32, 33, 41 (ведаюць), 50 (тулава), 57, 62 (ту́луб – тулава), 64 (1. від кажуха, рус. «тулуп», 2. ту́лава), 65 (і тулу́б), 66; ту́луп 48 (тулава), 49 (тулава);

– 2, 4, 8, 14, 16, 18, 19, 31, 34, 36–39, 42, 43, 45, 59, 67.

Пытанне № 53. Ту́мно – млосна

мло́сна 19 (мло́сно), 40 (мло́сно), 60 (мло́сно); мля́во 51; то́мно 28, 29, 31 (млосна), 35, 43 (то́мно у воча́х), 44 (от то́мно – «тошно»), 45, 46 (то́мно в воча́х), 54; ту́мно 1 (тума́нна; у вачах цёмна), 2 (ту́мно ў о́чах), 3 (туманна), 4 (цмяна і «вроде туман»), 5 (на дворэ́ ту́мно мне), 6 (ту́мно, о́чы не гледзя́ць мое́), 9, 11–14 (1. змрочна, 2. не здаровіцца), 15 (туманна, змрочна), 16 (цёмна), 17 (пого́да, у воча́х), 18, 20 (1. млосна, 2. цёмна), 23 (у во́чах), 24 (ту́мно у вочах), 25 ('туманна', ў оча́х ту́мно), 26 (туманна), 27 (на дворэ́ і чолове́ку бува́е), 29, 36 (хмурна, цёмна ў вачах), 41 (ведаюць), 42 (ту́мнэ), 55 (ту́мно – тума́нно на дворэ́), 56–58;

– 7, 8, 19, 32–34, 37–40, 44, 47–50, 52, 53, 59, 64–67.

Пытанне № 54. Шча́вер – шчаўе

ква
со́к 29, 32, 34, 35, 56 (квосо́к); шчаве́ль 36, 38 (шча́ве́ль), 60, 67; шча́вер 1–3 (шчаўе), 4–9, 11–19, 23–28, 37, 39, 40, 41 (гавораць), 42 (шча́вэр), 55 (шчаве́р), 57 (шчаве́р), 58, 59; шчав'ю́х 64, 65; шчаву́х 66; шчавэ́й 33, 44–53, 54 (шчаве́й і шчавэ́й), 64; шчаўе́ 43;

– 20, 29, 31, 64.

Пытанне № 55. Я́па – нарасць

баку́ла 34; в'я́па 29 (на осіні, на шы́і); гу́ла 43; згу́ла 45, 46 (згу́ла на дзе́рэве, у коро́вы, як сту́кне), 47 (згу́ла – в коро́вы вы́лэзла); на́росля 45; я́па 1 (бува́е коро́ва прыле́жыць я́пу), 2 (у коро́вы), 3 (грыжа), 4 (нарасць у каровы ад удара), 5 (у коро́вы), 6–9 (на коро́ві), 11–14 (на́рост, пухліна на целе і на дрэве, на жывоце́), 15–17 (у каровы, на дрэве), 18, 20, 23, 24 (я́па ў коро́вы і на дзе́рэве), 25 (у каровы і на дрэве), 26 (у коро́вы; на дрэве), 27 (на коро́ве, на дзе́рэве), 28, 33, 35–41 (гаворацъ), 42, 44 (ў дзе́рэве), 49 (гэ́то гу́бка на дзе́рэве, грыб), 54, 56 (я́па ў коро́вы), 57–60 (як на́росць на дрэве, або ўздуцце ў каровы), 67;

– 19, 31, 32, 46, 48, 50–55, 64–66.

Пытанне № 56. Яру́га – вялікая лужына

калюга 12, 19, 51, 52, 60; калюжно́ 52; яр 6; яру́га (не мо́жно прое́хаць) 2, 4 (вялікая лужына), 6, 7, 9 (калюга, канава, нізіна), 11, 13, 14 (ерýга – бяздоннае балота, багно), 20, 24 (лужына, гразкае месца), 25 (еру́га – е по ле́су такíе места́, шо не мо́жно пройці́), 26 (вялікая лужына), 27, 28 (еру́га), 31 (вялікая лужына), 32–35 (еру́га), 40, 41 (ведаюць), 42, 44 (лужа на болоце, выбоіна на дорозе), 45 («котлован»), 46 (лужа на доро́зе, я́мка з водо́ю, на лу́зе, калю́га), 47 (невялічкае паглыбленне з вадой, на дарозе і інш.), 48, 50 (з водо́ю і бэз воды́ – невялікае паглыбленне по доро́зе і інш.), 49 (на вуліцы, на сеноко́се, на лужку́), 53 (яру́га – як гразь), 54, 56, 64 (невялікае паглыбленне, калі запаўняецца вадой, утвараецца лу́жына, бывае вялікая, бывае малая), 66 (яру́га); ярь 29 (нізіна); ярю́га 29;

– 1, 3, 5, 12, 15–19, 23, 36–39, 43, 51, 52, 55, 57–59, 65, 67.

Пытанне № 57. Я́цель – вузкая прастора

вы'р, віᵘро́к 52 (по сэнокóсу); канáва 19; я́цель 27 (дзе процекáе трóху), 29 (даўняя рака), 31 (вузкая пратока), 32, 33, 35, 44 (урочышча, азярцо, мікратапонім), 46 (такóе кýп'е, «мéжду кýп'я яцеля́», нéльга пройці; ямка на рацэ), 47 (я́мка в болóті, вы́горыть пэнёк, водá там стоíть), 50 (по сенокóсу долíнка зарóсла і водá там зімóй і лётом), 51 (я́тэль 'пабочнае русла ракі'), 53 (я́тэль – бі канáва в лёсі), 54 (уласная назва ёсць), 64 (я́тёл – 1. невялічкае паглыбленне ў балоце, дзе летам астаецца вада, якую п'юць каровы, берагі невыразныя, неглыбокія, гэта не яма; 2. птушка дзяцел), 66 (дя́тюл – шо дубэ́, птáшка); яцéль 2 (уласная назва), 4 (урочышча каля Запясóчча за Прыпяццю), 24 (мікратапонім), 26 (даліна, дзе прабягае водá, цеч такá), 38 (мікратапонім), 49 (старáя загра́зненая рэкá);

– 1, 3, 5–7, 9, 11–20, 23, 25, 28, 34, 36, 37, 39–43, 45, 48, 52, 55–60, 65, 67.

[Тэма № 25]. Ці ведаюць гэтыя словы і што яны абазначаюць?

Пытанне № 1. Аршэ́нец

аршэ́нец 1 (Шоб цебé аршэ́нец узя́ў!), 3 (шоб на цебé аршэ́нец!), 5 (шоб на цебé аршэ́нец!), 6 (аршэ́нец – аршэ́нца дам), 8 (гéто кáжуць на дзіця, непаслушнае дзіця), 14 (коб аршэ́нец цебé ўзяў – баба з Запясóчча родам), 18, 40 (у лаянцы), 41 (калі хто з меньшых дзяцей не хоча есці, старэйшыя гаворац, што «з'еш аршэ́нца». Гэта значыць – нічога), 42 (у лаянцы); аршэ́нік 29 (аршэ́ніка дам), 46 (коб ёгó аршэ́нік узяў! Коб ёгó аршэ́нік схвацíў); аршэ́нь 9 (коб цебé аршэ́нь забрáў), 54 (аршэ́нь на цебé немá!); гаршэ́нік 35 (гаршэ́нік егó беры́!), 44 (Шоб ты гаршчэ́ніка з'еў! Шоб на цебé напáў гаршчэ́нік); ершéнец 14 (Ой, ершéнец ты, ек заéрш'ыцца, захóдзіцца на шо-небудзь (буразскі дзед)); оршэ́нец 2 (шоб на цебé оршэ́нец! Немá на цебé оршэ́нца!), 6 (оршэ́нца дáм); оршэ́нік 46 (Коб ты з'еў оршэ́ніка);

– 4, 7, 11–13, 15–17, 19–21, 23–28, 31–34, 36–39, 43, 45, 47–53, 55–60, 64–67.

Пытанне № 2. Бабáк

бабáй 65 (дытэ́й лякáють); 3 Бабáн – урочышча, 4 (у Полéсьі ўрóчышчэ за Тонежом), 5 (урочышча), 11 (гóло ек бабáн; гóло, ек на бабанé); бабíй 66 (шо хóдыть по бабáх);

– 1, 3, 6–9, 12–21, 23–29, 31–60, 64, 66, 67.

Пытанне № 3. Бабéць

бáбаць 42 (рукі); бабéць 1 (побабéлі рýкі, у бры́жыкі побрáліса, плю́склые), 2 (побабéлі рýкі, як з воды́ вýймеш), 3 (побабéлі рýкі), 4 (ужэ́ забабéла і рýкі побабéлі – маршчынамі), 5 (ногі бабéюць у лапця́х), 6 (рукі), 7 (белéюць рýкі от воды́, «стіральнего порошка»), 9 (рукі побабéлі, бабéць збірáюцца), 12, 13 (рукі), 14 (можна і пасля нейкай раны, болькі – ек набракáюць, то побабéлі рýкі), 15 (рýкі побабéлі), 17 (бабéюць рукі ад вады), 18, 20 (рýкі побабéлі), 21 (бабéюць рýкі), 23 (побабéлі рýкі), 25 (побабéлі рýкі ў водзé), 27 (побабéлі рýкі), 37 (рукі), 39 (бабéць, рýкі), 43 (рýкі бабéюць од воды́), 60 (старóе, оставáцца ў стары́х дзéўках), 67 (бабéць – быць без мýжа); бáбіць 50 (бáбіць – дзіч збаўля́юць, прымáнваюць, звук подробля́е, а стрэлéц стрэля́е, прыбаўля́е её); бáбыты 64 (бáба дыты́ну бáбыла пóсля родóв); бобéць 11, 16 (побобéлі = памерзлі, пабялелі ад холаду), 56 (рýкі бобéюць); пограбéць 26 (пограбéлі рукі), 29 (пограбéлі рýкі), 45 (пограбéлі, змэ́рзлі), 46 (жáбор напáў на рýкі, пограбéлі од хóлоду, погрáблі рýкі), 64 (пограбíлы рýкы од хóлоду); попýхлі 58; пошэ́рхнуць 54;

– 8, 19, 26, 28, 29, 31–36, 38, 40, 41, 44–49, 51–55, 57–59, 64–66.

Пытанне № 4. Бабковáты

бабковáты (молоды́, алé оплы́лы) 1, 2 (под старóго подхóдзіць), 4 (тупаваты; у маршчынах, абвіслы), 5 (на бáбку похóжы), 6 (не росцé берóза), 7 (вялікатвары, набрáклы), 8 (чоловéк ек бáба), 9 (на мужчы́ну не похóж), 13 (стары), 14 (малады, а падобны на старога), 15 (стараваты з выгляду), 16 (ек бáба), 17 (нехарошы), 20, 21 (?), 23 (стараваты), 24 (б. бу стары́), 25 (такі непровóрны), 26 (такі, як бáба, фізіяномія такáя), 27 (чоловéк з віду), 28 (стараваты), 42 (таўставаты), 43 (падобны да бабы,

малы, тоўсты), 44 (мордáты), 45 (з пухлым тварам, тоўстым стáнам), 46 (нізкі, тоўстовáты), 47 (бабковáты – як бáбка, малы́ мужчы́на), 48 (молоды́ шчэ, а стáро вы́глядіть), 50 (ек тóўстэе ліцó ў чоловêка), 51 (б. дзêд, стары́ і молоды́ – ліцó помóрхлэ), 52 (нізкі, тóвсты, ліцó мóрхлэ, бабковáтэ, тóвстэ), 49 (бабковáты – шырóкая мóрда, пóўны хлóпец, мужчы́на), 53 (ліцó вэлíкэ), 54 (мардаты, пухлы), 55 (нізкі, прысадзісты, тоўсты), 57 (бáбнік); бобковáты 12 (стараваты на від), 18, 34 (стараваты на від), 56 (ліцó бобковáтэ), 58 (старовáты, бобковáты);

– 19, 31, 36, 60, 64–67.

Пытанне № 5. Бáгрэно

бáгрыное нéбо 4; бáгрэво (на нéбе, гэ́то чы́рвань, морóз) 2, 38 (чырвань на небе), 43 (неба перад марозам); багрэ́е (нéбо) 1; бáгрэно 8 (на нéбі), 41 (пáхмурно), 50 (неўстóйлівая погóда); забáгрылос 14 (забáгрылос нéбо, зацегáе на хмáры); зáгрэво 46 (ек пожáр, як схóдзіць сóнцэ, што нéбо);

– 1, 3, 5–7, 9, 11, 13, 15–21, 23–29, 31–37, 39, 40, 42, 44–49, 51–60, 64–67.

Пытанне № 6. Бекéза

– 1–9, 11–13, 15–21, 23–29, 31–45, 47–60, 64–67.

Пытанне № 7. Благáць (вон благáе)

благáты 64 (рэдк.), 65 (благáты – просы́ты), 66 (благáты – прусы́ты); благáць (вон благáе – гаворыць і размышляе) 4, 6 (на когó ты благáеш!), 9 (обговáрваць), 12 (благáе – бурчыць), 14 (благáе – каму-небудзь робіць «паблáжкі»?), 15 (благáе – бурчыць), 16 (вон благáе = гаворыць без толку), 17 (благáе – болбóчэ обýшчо), 18 (благáе), 19 (гаварыць абы што), 20 (благáе – плявузгае), 21 (недóбрэ), 28 (благáць: кадзілом бáцюшко благáе (= махае)), 29 (вон благáе = емý нездорóвіцца), 31 (вон благáе = кáнькаць), 34 (бурчаць), 35 (прасіць, вымагаць), 37 (бурчаць), 41 (вон благáе – гаворыць), 43 (благáе – мы́сліць «плóхо»), 44 (вон благáе – сам собé говóрыць абы́ шчо), 45 (вон благáе = сварыцца), 46 (вон благáе – бурчы́ць, ворчы́ць), 51 (благáе – дзякуе), 54 (благáе ёго зашчó), 56; благатáць 40 (хітрэць); благодáць 46 (вон благодáе, благадáе бурчы́ць, ворчы́ць, «ругаецца», вýркае, свáрыцца); нáтто просы́ты, лáголыты 64; ублагáць 50 (я ублагíў цебэ́, я тобê даў – «удовлетворил»);

– 1–3, 5, 7, 8, 11, 13, 23–27, 32, 33, 36, 38–40, 42, 47, 48, 50, 52, 53, 55, 57–60, 67.

Пытанне № 8. Бóрушно

борохлó 26, 46 (барахлó); бóрухно 42 (барахло); бóрушно (барахло) 2, 9 (на сы́на, на мужыкá «плохого». Ідзі заберы́ своé бóрушно), 14 (бóрошно – своé прычындáлы), 35, 43 (шмáцье), 54 (прыéдзе по бóрушно = барахлó), 55 (бóрушно – назбірáў багáто бóрушна: боронá, хамýт і г. д. – што трэ́ба для чоловéка), 56, 65 (борýшно – вылы́кый ліс, бір);

– 1, 3–8, 11–13, 15–21, 23–27, 29, 31–34, 36–41, 44–53, 57–60, 64, 66, 67.

Пытанне № 9. Вагáн

вагáн 7 (мікратапонім, сенажаць), 9 (Ваган – возера), 29 (дзерэвя́нны кóўшык; ваганóк), 41 (урочышча), 43 (драўляная міска), 67 (у выразе: головá, ек вагáн); кóўшык 20, 21 (коўшык), 54 (коўшык, кузніца); коцёл 46; сагáн 9 (дóўгі чыгýнчык);

– 1–6, 8, 11–21, 23–28, 31, 33–40, 42, 44–60, 64–66.

Пытанне № 10. Вагкýшы

багýша 43 (сэрца, пячонка); вагкýша 43 (лёгкія); легкýша 20, 21 (лёгкýша), 28 (лёгкýша), 34, 35 (лёгкýша); легкýшы 19 (лёгкýшы – лёгкія ў худобы), 32; леўкýша 9 (лёгкіе); лехкýша 26 (лéхкіе); лягкýшы 14 (пячонка, пóтрохі, лёгкія); насілкí 42 (насіць сена);

– 1–9, 11–21, 23–29, 31, 33, 35–42, 44–60, 64–67.

Пытанне № 11. Вáлево (я́год вáлево)

багáто 45, 46; вáлева 21 (вáлева ягод), 24 (в. ягод), 28, 29 (вáлева я́год); вáлево 2, 5, 6 (багáто), 7 (багáто), 12, 18, 20 (вáлево я́год), 23 (я́год вáлево), 25 (вáлево я́год – жэ́нське слóво), 26 (я́год вáлево летóсь булó), 31 (многа, маса), 41 (вельмі многа), 54 (вáлево я́год, велíка вáлева снéгу, завалéнье),

55 (як навáліш багáто одéжы або́ чого́: от навалíло вáлево), 56; вáліва 11, 12; вáліво 4 (усёго вáліво), 8, 9 (вáліво ягод, вáлом), 13 (багата), 14 (вáліво на Полéсьі кáжуць; мно́го – сказаў дзед буразьскі – вáліво), 16 (ягод вáлево – многа), 32, 43 (вáліво я́год); вало́м 45, 60 (вал я́год);

– 1 (сéльске сло́во), 3, 11, 17, 19, 27, 33–40, 42, 44–53, 57–59, 64–67.

Пытанне № 12. Вéно

вéно 1 (карова на пасаг), 2 (вéно перэпівáлі, ек ідзé зáмуж – коро́ву, худо́біну), 3 (рагаты скот), 4 (пасаг – карова), 6 (пасаг), 7 (перэпо́й молодо́й – коро́ву, свінне, худо́бу), 9 (моé вéно шчэ ведзéцца – на товáр), 11 (пасага – жывёла), 13 (перэпо́й), 14 (пасажная карова, хата, але не землá), 15 («приданое»), 20 (вêно – коро́ва, посáг, перэпилі вéно), 21 (вéно, посáга, пры́данэ, перэпíў вéно), 28, 29 (пасаг), 32 (падарунак, грошы на вяселлі), 41 (спадчына), 43 (пасцель, карова, зямля, ўсё, што дораць на вяселлі), 45 (прыданнэ, вэ́но = пасаг), 59 (вéно – пасáга); перэпо́й 19; посáг 46, 54; пры́даннэ 45; прыдáнэ 19;

– 5, 8, 12, 16–19, 23–27, 31, 33–40, 42, 44, 46–58, 60, 64–67.

Пытанне № 13. Весéлік (птушка ці грыб?)

веселéц 4–6 (журавель), 9 (журавель), 12 (журавель), 13, 14 (кáжуць на жураўля́), 15, 20 (журавéль веснóю), 21 (веселцы́), 23 (журавель), 25 (журавель), 26 (журавель), 28, 29, 34, 43 (е такé птáство), 57, 58 (птушка нáгла); весéлько 6 (журавель), 15, 16 (журавель), 37 (журавель); весельцэ́ 11, 17 (жураўлі), 33 (веселцы́ прылетéлі – жураўлі); весёлкі леця́ць 29; весняны́ грыб 60; высёлык 64 (як пэ́ршый раз навысні пубáчыш журавля́, то трэ́ба сказáты: высёлык (чы высэ́лык), высёлык полытíв, то бу́дыш ввесь рык высылы́тысь, а як пэ́ршый раз скáжыш «журавэ́ль», то бу́дыш ввэсь рык журы́тысь); вэселéц 32, 59; вэсéлік 46 (на жураўля́ вэсно́й), 47 (вэсэ́лык – такá птáшка), 57 (весéлік), 62 (вы^эсэ́лык – так называюць жураўля, калі ўбачаць першы раз); вэсельчу́к 35 (журавель);

– 1–4, 7–9, 18, 19, 23, 24, 27, 31, 36, 38–42, 44, 45, 48–56, 65–67.

Пытанне № 14. Гаму́лка

гамо́лка 1 (сусла для дзіцяці), 3 (сусла), 5 (сусла), 17 (кукла), 18; гамôлка 13 (суп), 14 (у мáрлечку накусáе да даé дзіця́ці); гаму́лка (дзіцячая сусо́лка) 2, 8 (давалі дзіцяці «сосаць»), 15 (сусла), 36 (Гаму́лка – прозвішча), 42, 59 (дзіцячая су́сла, соска з хлéба); гому́лка 19 (лялька для дзяцей); гру́дка 54 (грудка сыра, масла); ку́кла 21, 43, 44 (кукла дзецям), 54 (ку́кла дзіця́ці), 58; пому́лка 11 (су́сло), 16 (кукла дзецям);

– 4, 6, 9, 12, 19–21, 23–29, 31–36, 38–41, 43–53, 55–57, 60, 64–67.

Пытанне № 15. Гáнуць

вгану́ты, одгану́ты, вгадáты, одгадáты 64, 66 (вгану́ты – ‘угадаць, адгадаць’); гáніць 7 (згáніць чоловéка); гáнулі 9 (рынуліся), 44 (вгáнулі на мэнé – рынуліся); гáнуць 11 (рынуцца), 12 (падумаць), 17 (гáнуць?), 18 (я й ні ганýла, шо трэ́ба так сказáць), 27 (усé гáнулі на менé), 60 (здагадацца); гану́ць 2 (дагадацца, успомніць), 14 (уздумаць, успомніць, дагадацца), 24 (не гану́лі – не адгадалі), 29 (нахлынуць), 41 (гану́ла – здагадáласа, наду́мала на гэ́тэ); грáнулі 20 (г. туды́ гáмузом), 25 (грáнуць), 45 (грáнулі), 54 (грáнулі), 58 (грáнулі); нагáнуць 4 (усé нагáнулі на менé да набілі);

– 1, 3, 5–7, 13, 15, 16, 19–21, 23, 26, 28, 31–40, 42, 43, 45–57, 59, 65, 67.

Пытанне № 16. Гнеч (гнéча)

гнеч 29 (дзе не мо́жно перэйці, не пройці), 45 (лозá); гнéча 11 (плаў), 28 (непраходнае балота), 29 (дзе не мо́жно перэйці, не пройці), 31 (трушчоба), 32 (гразь, непраходнае месца), 33 (нізкотá да лозá густáя), 34 (чарот, лаза, багна), 35 (багна), 41 (для чалавека – скупы́; для леса – вельмі густы́), 44 (непроходзімэ мéсто, зарослá такá), 45 (= трушчо́ба), 46 (гнéча – зарослá такая, там не пролéзці, не ўлéзці), гны́ча, гнíча (то такá зáросць), 50 (гнéча – непраходны лес), 52 (гнíча – от у гнíчу коро́ву вгнáлі, в боло́то, і згíнула, угру́зла, дна нэмá), 49 (гнêча – зáрослі лêса, і рукí не ўсу́неш), 53 (такá гнêча, шо там аж трасэ́цца, у боло́т^ці), 54 (гнéча у лесу́), 55 (гнéча цебé спалíла! – праклён. На цебé гнéчы ніякое немá); гнёт 67 (наложы́ гнёт на сыр, штоб сцекáў); гушчáр 20; нéтра 21; огнéча 31 (= трушчоба), 43 (непраходнае месца); хлы́нулі ў хáту 46;

– 1–9, 12–16, 18–21, 23–27, 36–40, 42, 48, 51, 56–60, 64–67.

Пытанне № 17. Грэ́чыць (ему́ грэ́чыць)

грэ́чыць 4 (сове́товаць), 6 (погрэ́чыло ему́ – пошанцова́ло), 15 (шанцуе), 20 (грэ́чыць – везе, падказаў), 25 (шанцу́е), 26 (ему грэ́чыць – шанцуе; ему́ погрэ́чыло = павязло), 29 (ты ему́ погре́чыў (= посоветоваў)), 34 (раіць, дапамагчы), 41 (саветаваць), 45 (советоваць), 49 (ёму рэкомэндуе добра́, советуе), 54 (ёму грэ́чаць – советоваць), 67; погрэ́чыло 11 (пашанцавала), 14 (погрэ́чыў = параіў, сказаў дзед – «фантазёр»), 16 (нагрэ́чыла = нара́іла), 24 (пошыхова́ло), 27 (ему́ ужэ́ погрэ́чыло), 31 (= даць параду), 50 (я тобê погрэ́чыў – пара́іў, посове́товаў);

– 1–3, 5, 7–9, 12, 13, 17, 19, 20, 23, 28, 32, 33, 35–40, 42–44, 46–48, 51–53, 55–60, 64–66.

Пытанне № 18. Дзевелі́ць (шо ты дзевелі́ш?)

дзевелі́ць 19 (балбатаць), 27 (дз., абы́шчо гово́рыць), 41 (памалу што-небудзь ро́біць);

– 1–9, 11–21, 23–26, 28, 29, 31–40, 42–60, 64–67.

Пытанне № 19. Дзерэза́

дзероза́ 8 (расліна на лу́зі; чэпля́ецца ек дзерэза́); дзерэза́ 1, 2 (у ле́се зе́лье), 3 (у ле́се), 4 (літ. дзераза), 5 (расліна ў лесе), 6 (у лесе), 7 (зелле на сеноко́сі), 9 (зелье цвёрдое), 12 (у лесе), 13 (у лесе), 14 (зе́лье до́ўгеньке ў ле́сі), 15, 16 (у лесе), 17 («у лесу»), 19, 20 (расліна), 21 (расліна ў ільне), 23 (1. у лесе, 2. у пашне), 24 (зелле на полі і ў ле́сі), 25 (зе́лье у льне), 26 (зе́лье ў ле́се, у хоро́шым ле́сі), 27 (у боло́ці росце́, ця́гнецца), 28 (у льне, у лесе), 29 (зелле на полі, у лесе, у боло́ці), 31 (1. павіліца, 2. дзераза (лес)), 32 (у льне), 33 (зелье), 34 (у лесе і ў ільне), 35 (у лесе), 36, 38 (плывун), 39 (у ле́се і ў лёне), 40 (у ле́се), 41 (лясная расліна), 44 («лесной плаун»), 45 (у ле́сі расліна), 46 (по земле́ росце́ зе́лье ў гору́), 50 («лесной плаун»), 49 (трава «лесной плаун»), 54 (зе́лье ў боло́ці, пры лугу́ дро́бненьке), 55 (зе́льейко), 57 (зе́лье), 58 (зе́лье по дубні́ку́, не по лёні), 59 (дзереза́), 60, 64 (дыроза́ – «лесной плаун»), 65 (дыроза́ – у лісы), 66 (дырыза́ – «лесной плаун»), 67 (венкі́ ро́бляць з дзерэзы́); дэрэза́ 37 (у лёне), 47 («лесной плаун», повіліка), 48 (расліна), 51 (по сэноко́су), 52 (зілле, трава́), 53 (расліна «лесной плаун»), 61 (дэроза́), 63;

– 18, 19, 42, 43, 56.

Пытанне № 20. Дзецíнец

дзедзі́нец 4 (двор у пана), 14 (перад панскім домам), 20 (у калодзежы дно дзедзі́нец), 21 (двор, харомы; дно ў колодзежы), 24 (у пана месца каля дому), 25 (велі́ка, хоро́ша посе́ля кругом хаты), 27 (ужэ́ упусцілі дзедзі́нец (у студню)), 28 (у калодзежы дно), 31 (у коло́дзежы), 34 (круг у калодзежы), 42 (прастора перад панскім домам), 44 (1. у пана буў дзедзі́нец – пляц да двор; 2. ніжняя частка зру́ба коло́дзезя; упусцілі дзедзі́нец), 45 (дедí́нцы ў па́нскім дворэ; деді́нец – за́городка коро́ў), 46 (1. дзе пан жыў, там дзедзі́нец, под до́мом, 2. вэлі́ка пло́шча па́шы, по́ля); дзецí́нец 1 (уро́дзе посе́ля, ро́дзіна моя́), 11 (высакарослае дзіця, высокі падлетак), 29 (скрыня у колодзежы, ніз), 32 (у калодзежы з альхі зруб), 33 (обруб у коло́дзежы), 43 (дзэцí́нец – ніжняя частка скрыні калодзежа), 54 (= скрыня у колодзежы); дыды́нэць 64 (в маёнтках двора́ зва́лы дыды́нэць, дзідзі́нец, алэ́ гэ́то по-по́льску); дыты́нэць 65 (дыты́нэць – месца, дзе любяць збірацца дзеці); 47 (дэ́дінец – кусо́к зэмлі у пану́в, ко́ло ха́ты, двур), 50 (панскі двôр); 52 (дэды́нэц – як хоро́ша вса́дьба і постро́йкі, двур хоро́шы, забудо́вано, а як пога́ны, то: о, які́ там в ёго́ дэды́нэц – ‘у сялян’);

– 2–9, 12, 13, 15–19, 23, 26, 35–41, 48, 49, 51, 53, 55–60, 66, 67.

Пытанне № 21. Дзя́бліць (моро́з дзя́бліць)

дзя́біць 20 (дзя́біць і дождж), 46, 59 (дзя́біць моро́з); дзя́бліць 12, 14 (пра мароз; одзябле́ў – прабраў мароз), 15, 16 (дзя́бліць моро́з), 25 (дзя́бліць моро́з), 42, 43 (моро́з дзя́бліць); зя́бліць 4 (зя́бліць моро́з, зя́бко), 41 (і зя́бнуць – прамярзаць, замярзаць); зя́бнуць 32 (маро́з); удзя́біц (удзя́біц пугоўе́шком по рэ́брыках) 1;

– 1–9, 11, 13, 17–19, 21, 23, 24, 26–29, 31, 33–40, 44–58, 60, 64–67.

Пытанне № 22. Дра́хлы

дра́хлы 1 (слабы), 2 (него́жы, слабы́ чоловéк, сара́й), 3 (слабы), 4 (худы, слабы, стары; «строение» дра́хлое), 5 (слабы), 6 (худы), 7 (стары), 8 («это от старосці»), 9 (слабы́, некуды́шні), 11 (худы), 12 (худы), 13 (пусты, худы), 14 (слабы́, негодзя́шчы, мо́жэ быць і молоды́), 15 (худы), 16 (дахадзя́га), 17 (худы),

18, 19 («состарившийся, никудышний»; старэ́нькі), 20, 23 (слабы, худы), 24 (сухі конь; дра́хла ха́та), 25 (худа́я коні́на, хата), 26 (худы; той дра́хлы, слабы́), 27 (стары, «плахі»), 28 (слабы), 29 («дряхлы»), 31 (слабы), 32 (стары), 33 (него́днэ, суха́ худо́біна, скоціна), 34 (худы), 35 (сухі, худы), 36 (слабы), 37 (слабы), 40 (хата), 41 (стары, нікчэмны), 42 (стары), 43 (слабы чалавек), 44 (ужэ не варты, слабы, стары; і молоды́ – як слабы́), 45 («плахі», тру́хлы), 46 (пога́ны воз, челове́к, одзёжа), 47 (дра́хлы – дра́хлая ха́та, хлів – стары́е; чоловік хво́ры, то дра́хлы), 48 (дра́хлы чоловêк, дра́хла ха́та), 50 (дра́хлая хата, дра́хлы чоловêк, стары́), 51 (дра́хлы ўжэ – стары, слабы і пра хату і інш.), 52 (стары, бэссільны; дра́хла одэ́жа), 49 (дра́хлы – чалаве́к, ха́та), 53 (дра́хлы – нэ ва́рты ўжэ́ чоловêк, ха́та), 54 (абы́ шчо такі), 55 (дра́хлы – сухі чолове́к, де́рэво), 56, 57 (слабы), 58 (негодзя́шчы, слабы́, драхліна), 59 (дра́хлы – слабы́), 60 (старое што-небудзь), 61, 62 (стары), 64 «дря́хлый» (рэдк., нов. з рус.), 65 (дра́хлый – ныду́жый; стары́й), 67 (вельмі стары, ліхі. Дра́хлы кошэ́ль);

– 21, 38, 39, 66.

Пытанне № 23. Доўна́ць (лежы́ць і доўна́е)

ворчы́ть 52; джоўна́е 3 (бо п'яны́); дзёўнае 3 (бо п'я́ны); доўна́е (бу́ркае, то тэ не так) 1, 2 (гово́рыць одно́ сло́во сто раз), 11 (сам собе́ гово́рыць), 14 (гаварыць сабе багата; п'я́ны, доўна́е сам), 15, 17, 18, 20 (доўна́е – гово́рыць «плохо» езы́к), 21 (лежы́ць і доўна́е на ба́бу абу́ шчо), 32 (бурчыць), 27, 29, 33 (сам нічо́го не ро́біць, на мене́ доўна́е; чого́ доўна́еш бесперэстанна), 37 (лежы́ць і доўна́е), 43 (доўна́е языко́м), 57; доўна́ць 4 (наракаць, бубніць), 5, 6 (бурчаць), 7 (экспр. надакучліва гаварыць), 8 (надакучліва гаварыць), 9 (да го́дзі ты доўна́ць), 12, 13 (гаварыць, бурчаць), 19 (доўна́ць – гаварыць надаедліва), 23 (лежы́ць і доўна́е), 24, 25 (го́дзі ты доўна́ў!), 26 (лежы́ць і даўна́е = ворчыць), 28 (гаварыць сам сабе пра ко́лішне), 29 (ка́паць на мазгі), 31 (бубніць), 35 (бурчаць), 39 (бурчаць), 41 (многа раз гаварыць тое самае, надакучаць), 42, 45 (бурчаць), 54 (говорыць абы шчо), 56, 59; доўны́кае 18, 35 (доўны́каць), 47 (довны́каты – лэжы́ть на пэчі[ы] і довны́чэ, абы шчо гово́рыть); жоўна́е (гово́рыць одно́ сло́во сто раз) 2, 44 (говоры́ць сам собе́ абы́ шчо, п'яны́), 45 (бурчаць), 46 (лежы́ць і жоўна́е = бурчы́ць; жоўніш без перэры́ву), 50 (абы́ шчо гово́рыць; есць пта́шка жоўна́); жоўна́каць 46 (лежы́ць і жоўна́кае); жовна́ті 48 (жовна́е альбы́ шчо – гаворыць абы што); жоўніць 55 (жоўніць як жоўна́); чаўпе́ 16;

– 16, 19, 34, 36, 38, 40, 49, 51–53, 58, 60, 64–67.

Пытанне № 24. Ду́рбаць

ду́рбало 64 (дурань); дурба́н 46 (дурань, дурыла); ду́рбаць 3 (розду́рбаўся), 9, 12 (будзіць), 16 («соображать»), 20, 26 (ду́рбае нічо́го шчэ), 29, 33 (чого́ ты мене́ ду́рбаеш? – «торгаеш, беспокоіш»), 48 (нэ ду́рбае собê – «не воспринимает, не розбирается»; нэ ду́рбае нічо́го), 50 (ду́рбаць – трыво́жыць), 52 (чого ты нэ ду́рбаеш – «не понімаеш»), 49 (ду́рбаць – «понімá́ць»), 55 (нічо́го не ду́рбае); ду́рбач 47 (дурны́), 51 (дурнова́ты, «не поніма́е»), 53 (вôн ду́рбач, шо вôн зна́е), 54 (ду́рбач – ду́рэнь); продуу́рбацца (спаў, спаў да ледзь о́чы продра́ў, продуу́рбаўса) 2, 6 («е́лі» продуу́рбаўса); розду́рбацца 7 (прачнуцца ад сну), 8 (розду́рбаўся – прачнуўся), 11 (розду́рбалас), 14 (пойду́, розду́рбаю чолове́ка – раскату́рхаю), 15 (розду́рбайса – прыйці ў сябе), 16 (розду́рбаўса – прышоў у сябе), 18 (розду́рбаць – разбудзіць), 23 (ого́лаўса), 24 (розду́рбаўса (пасля сну)), 27, 31, 34 (прачнуцца), 35 (прачнуцца); розду́рбаць 28 (не розду́рбала – разбудзіла), 29 (розду́рбай ёго́ разбудзі), 32 (разбудзіць);

– 1, 4, 5, 7, 13, 17, 19, 21, 25, 36–47, 56–60, 64–67.

Пытанне № 25. Ду́чка (дуча́йка)

дзірка 26; ду́ча 66; ду́чка 66, 67 (садзіць кортоплю ў дучкі); дучэ́ечка 4 (дучэ́ечка у камені – у жорнах); ечэ́йка 26; нечэя́ 54; очэя́ 44 (дзірка ў жорнах, куды сыплюць); ячая́ 29 (ячае́ у жорнах), 33 (ечэя́), 36 (ечэя́);

– 1–3, 5–9, 11–13, 14 (дзірка ў жорнах), 15–21, 23–29, 31–60, 64, 65.

Пытанне № 26. Дыевы

де́еві 48 (вёрткі), 53 (д[дз]е́яві такі розумны); ды́еві 28 (тоўсты, бадзёры, рухавы чалавек); ды́ёву 7 (чалавек, які выканаў сваю справу. Вон собе́ ды́ёву, а собе́ трэ косíць шчэ се́но), 9 (а ты, ды́ёва була

зробіць гэ́то – ‘а ты не магла зрабіць гэта?’); дьі́евы 29 (ты говоры́, а вон і не дьі́евы – увагі не звяртае), 39 (не дьі́евы седзі́ць, нія́кое робо́ты не хо́чэ робі́ць), 42 (задаволены), 50 (неразумны), 60 (праў у чым-небудзь, неві́нны), 62 (дьі́евы – жвавы, хітры);

– 1–5, 8, 11–21, 23–27, 31–38, 40–47, 49, 51–52, 54–59, 64–67.

Пытанне № 27. Дыгова́ць

дыгова́ць 7, 9 (дыґу́е жэрэбе́ц), 11 (дыґу́е – ідзе́ спра́ўно, с фо́рсом, го́рдо), 12 (выпручвацца), 19 (дыгова́ць – хутка ісці), 44 (дыґу́е – падгаворвае на дрэнныя справы; надыкова́ў – натравіў);

– 1–6, 8, 11, 14–21, 23–29, 31–41, 43, 45–60, 64–67.

Пытанне № 28. Заво́р

заво́й 40 (кішо́к з.); заво́р 20 (у заво́рі жыве́), 28 (такі́ заво́р, шчо вулезці не мо́жно, такі́ екадаў), 29 («закуток»), 34 (месца, дзе жылі); заво́рны 29 (у заво́рном ме́сці положы́ў); заво́рына 44 (жэрдка, якая засоўваецца ў воро́та); за́городзь 46; заці́шок 46; перэво́рына 46 (жэрдка, якой закладаюць вароты і г. д.);

– 1–9, 11–19, 21, 23–27, 31–33, 35–60, 64–67.

Пытанне № 29. Жмодзь

жма 47 (прышло йіх шчо жма (много) і пойілы всэ, бага́то пойілы); жмод 48 (жа́дны); жмодзь 1 (малы́х мно́го, прожо́рлівые), 3 (на дзяцей: шмат), 4 (там як жмодзь напа́ла; эта жмодзь туровцы), 5 (от жмо́дзі бе́гае – малы́х), 6 (мала́я дзетвора́), 8 (дробныя рэчы – карто́плі, я́блука; одна́ жмодзь), 9 (на дзеце́й), 11 (дзеці), 12 (малеча), 13 (дробнае непатрэбства), 15 (малеча), 16 (драбно́та), 17, 18 (драбно́та, малеча), 19 (жмодзь – мноства дзетак), 20 (жмодзь не наесца нічым), 21 (многа есці), 23 (драбяза), 24 (жмодзь напа́ла), 26 (эту жмодзь не вукорміць), 28 (пражорлівые), 29 (дзеці, аб’ядалы, пражоры), 32 (скупы), 36 (жадны), 41 (жадзіна), 42 (пражэ́рлівы – пра куранят), 45 (жмодзь – скупы, жадны, пражора), 46 (1. овады́, слепакі, 2. прожо́ры – на качо́к), 49 (жадны), 50 (жа́дны), 54 (жукі́ – жмодзь, качкі́ – жмодзь, пражо́ры), 55 (жмодь жадны), 56 (жмоць), 57 (мошкі), 59 (дробныя, пражорлівыя істоты (зб.), жмодь (жа́дный чолові́к); жмоць 34 (1. вутва, 2. скупаваты), 35 (скупы; ненаедны); жмôдзь 2 (мноства куранят), 14 (маса пражэрлівых істот. От, жмо́дзі найшло́ ў горо́д), 25 (напала і поела), 31 (малеча, драбяза); жмут 48 («жадны»), 66 (скупы); з’е́жа 33 (эта з’е́жа вутвы́); не́смуч 43 (уся́ка не́смуч напада́е);

– 7, 19, 27, 33, 37–40, 43, 44, 47, 51–53, 58, 64, 67.

Пытанне № 30. Жу́дра

жу́дра 4 (у водзе́ жу́дра – оса́док), 9 (боло́то, дрыгва́, твань, оса́док), 11 (густое першае блюда; гразь), 14 (нячыстая вада, гразь), 20 (балота таке́ – жу́дра), 21 (жу́дра; не мо́жно піць), 23 (асадак на дне, густая буза), 24 (аса́дкі), 25 (смецце ля ракі), 26 (оса́док у самого́нцы, у насто́йцы), 42 (пра яду); оса́дка 33;

– 1–3, 5–8, 12, 13, 15–19, 27–29, 31–41, 43–60, 64–67.

Пытанне № 31. Жывото́к

жывото́к 11 (крынічка), 12 (крынічнае месца), 15 (дзе сочыцца вада, раўчачок), 16 (бягучая вада, ручаёк), 19, 39 («животок = ручеёк»), 60 (вада бяжыць жывото́ком), 62 (жыво^у^то́к – жывот у насякомага), 64 (жывот у насякомых); жывото́ка 4 (цягне вода – жывото́ка), 12 (крынічнае месца), 14 (дзе прасочваецца вада), 23 (пратока); езда́ 31; слі́зіць вода́ оно 33, 46 (слі́зіць вода́);

– 1–9, 11, 13, 14, 17, 18, 20, 21, 24–29, 31–58, 65–67.

Пытанне № 32. І́скоцень

і́скоцень 25 (мороз і́скоцень), 26 (моро́з мо́цны), 27 (моро́з), 36; трэ́скоцень (трэ́скоцень, а не моро́з) 1, 2 (трэ́скоцень, моро́з берэ́), 4, 5, 9, 11 (моро́з), 13 (мароз), 14 (пра мароз), 20, 29, 33, 46 (моро́з), 58;

– 1, 3, 4, 7–9, 12, 15–21, 23, 24, 28, 29, 31–35, 37–45, 47–57, 59, 60, 64–67.

Пытанне № 33. Ко́нік

ко́нік 1 (страказа́), 2 (1. страказа, 2. вертыкальная дошка ў паліцы), 3 (стрэказа́), 4–6 (страказа), 7 (матылёк), 9 (страказа), 11 (ко́нікі – страказа), 12–13 (страказа), 14 (1. вертыкальная дошка

ў паліцы, 2. страказа, 3. конік з крылцамі – саранча), 15 (страказа, конік), 16 (страказа), 17 (страказа), 18–19 (стрекозá), 20 (страказа; кóнік пчолý поймáе), 21 (кóнікі, котóрые лéтаюць), 23–25 (страказа), 26 (кóнік, страказа), 27 (кóнік лéтае), 28 (стракозá), 29 (шо лéтаюць сарáнчыкі éтые), 31–35 (страказа), 36 («кузнечик»), 37 («стрекоза»), 38 («кузнечик»), 39 (стараваты), 40 (у жыце), 41 (насякомае), 42 (у жыце конік), 43 (кóнікі лéтаюць), 44 (кóнікі – 'страказа'; цвіркýн скáчэ), 45 (страказа), 46 (страказа), 47 (кóнык лэ́тае – 'страказа'), 48 («стрекоза»), 50 (страказа), 51 (кóнікі лéтають), 52 («стрекоза»), 49 («стреказа»), 53 (кóнікі – з дóвгімі ногáмі ?, лéтае ў жнівá), 54 (страказа), 55 (кóнік – скáчэ «кузнечик»), 57, 58 (на пóлі —»кузнéчык»), 59 (кóнік = страказá), 60 (насякомае, што скача), 67 (у травé кóнікі скáчуць); кóнык 62 (кóнык – насякомае), 63 (кóнык – рус. «кузнечик»), 64 (кóнык лэ́тае 'насякомае'), 65 (кóнык – лэ́тае коло воды́ найчастíй), 66 (кóнык, шо лэ́тае, а свистýн скáчэ);

– 8, 56.

Пытанне № 34. Кучугýрка

козá 43; кочегарэ́ча 57 (зарасці, купа); кочогýрка 12 (травы, лесу), 24 (кочагýрка – куча травы, жыта); кочугýрына 31 (купіна травы); кочэгýра 46 (1. на сенокосе кýпіна моховá, 2. перан. гэто мурашковéнне, муравéйнік у борý); круглявіна 54; кучугýр 25 (кучугýр травы́ вýрос на помёце); кучугýра 26 (кучугýра травы́ вýросце), 27 (кучугýра людзéй зобрáласа); кучугýрка 12 (травы, лесу), 14 (травы, навоза), 19, 21 (кучугýрка травы́, лéса, жы́та), 26; кучугýрнік 20 (бугóр, кýчка; жы́та кучугýгурнік); кучугýрына 4 (кучугýрына травы), 23 (травы), 28 (к. травы́ на папáсе), 34 (махавая купіна);

– 1 (сéльске слóво), 2–4, 6–9, 11, 13, 15–18, 29, 32, 33, 35–44, 47–56, 58–60, 64–67.

Пытанне № 35. Лýцік

вепручкі 35; кýцікі 21 (кýцікі-пýцікі); лупашэ́ 44 (як лозý обдзірáлі, остаéцца бéлы), 46 (лупáш); лýпік 23 (поросá худэ́ як лýпік); лут 11 (раскормлены гультай), 59 (кобáн як лут); чы́сты як лутóк 36; лýцік 6 (глáдкі, хорóшы), 14 (необлуплены лазовы дубчык), 15 (абдзертая палка ад лыка), 17 (як лýцік гóлы), 38 (поросáтка як луткí), 42 (бы лýцікі – пра парасят), 46 (худы́, як лýцік), 57 (гладкі, як лýцік), 58 (гладкі, як лýцік), 67 (поросá); лýцце 40 (глáдкіе поросáта), 46 (лýцье – без коры́ прýцье з лозы́);

– 1–5, 7–9, 11–13, 16, 18–21, 23–29, 31–35, 37, 39, 41, 43–56, 60, 64–66.

Пытанне № 36. Муровáць (пра мурáшак, мух)

замуровáлі 1 (замуровáлі мýхі посýду; павýцьем замурóваны óкна), 5 (морóз замуровáў окнó), 6 (замуровáць), 11 (замуровáлі мýхі хáту), 14 (мýхі замуровáлі міскі, пчолы замуровáлі ýлье мéдом, мурáшкі мурáўнікі намуровáлі, мýха намуровáла на окнé), 23 (мýхі замуровáлі міску), 24 (замуровáлі горшчóк мýхі – абселі), 43 (замуровáлі окнó мýхі, заграз́німі), 49 (замуровáлі мýхі ды́рку, хазяйка кýхню), 53 (мýхі замуровáлі мы́ску), 55 (мýхі замуровáлі там); мýров 26 (мýров зрóбляць мурашкі); муровáть 52 (муровáть хáту – рабіць з цэглы); муровáты 64 (мурýють пострóйку с цёглы); муровáць 1 (мурáшкі мурýюць, а не мýхі), 9 (не помýла посýду, мýхі мурýюць – ходзяць), 12 (мýхі; пáчкаць), 15, 18, 21 (мурáшкі мурýюць мураўнік), 25 (мýхі мурýюць), 29 (засéджваць), 32 (мýхі засéдзелі), 34 (запáчкаць; мухі з.), 35 (пачкаць – пра мух), 37 (мýхі), 42 (пэцкаць, гадзіць на вокнах – пра мух), 46 (ложыць кірпіч; замуровáлі мýхі ўсе, нечы́сто ў хазяйкі замуровáлі хáту. На жóнку кáжуць: корóха, калýха (неахайны); мурувáты 66 (мурýють піч); мýхі нерэсцáцца 33; роящца 54;

– 1, 3–5, 7, 8, 13, 16, 17, 19, 20, 27, 28, 31, 33, 36–41, 44, 45, 47, 48, 50, 51, 54, 56–60, 64–67.

Пытанне № 37. Мýры (масць каня?)

гнеды́ 54; мішáты 46 (мішáты конь – як мі[ы]ш); мýры 2 (конь і не крáсны і не кірпíчны), 4 (корóва мýра, сівовáта), 7 (карычневы), 8 (кары́чнёву), 9 (гнеды; Сцепа мура), 11 (бурага колеру), 12 (карычневы, цёмна; красна-кары́чневы), 13 (не чорны, не чырвоны, цёмны), 14 (коры́чневы з жóўтым), 15 (мýры конь), 18 (крáсны – масць), 19 (не чорны, не чырвоны, не сівы), 20 (у ёгó кобýла е мýра), 21 (муры́ – булáны), 23 (масць каня), 24 (мýры конь – 'падпаловы'), 25 (ані крáсны, ані чóрны, цёмны), 26 (е і корóва мýра), 27 (ані ры́жы, ані чóрны), 29 (загáрнэ ліцó, мýрэ, мýры конь), 31 (жаўтавата-чырвоны), 34 (цёмна-красны), 36, 37 (масць), 4 (гаворацць), 43, 44 (мýры конь, собáка цёмно-

ры́жы, под дзерэшова́ты, але цямнейшы), 51 (му́ры кôнь), 49 (і не красны, і не жоўты, і не бêлы – ры́жэ-чо́рны), 55 (волы́ му́рые булі́, кот му́ры), 57 (масць), 58 (буланы), 67;

– 1, 3, 5, 6, 16, 17, 28, 32, 33, 35, 38–40, 42, 45–48, 50, 52–54, 56, 59, 60, 64–66.

Пытанне № 38. Ніхве́ць (ніхрэ́ць)

заніхневець 16 (заніхневела коро́ва); заніхнуло 33; заніхрэло 33 (заслабе́ло); лохне́ць 43 (седзіць і лохне́е 'пераждывае'); ніхвее 5 (ніхвее: ні жыве́ ні ўміра́е), 11 (ніхвее – і не жыве́ і не ўміра́е), 14 (ніхвее дзіця́; на жыво́т ніхве́е – сказаў дзед), 15, 16 (ніхвее коро́ва), 17, 19 (ніхвее – ні жыве́, ні ўміра́е), 25 (ані жыве́, ані ўміра́е), 44 (ні жыве́, ні помира́е чолове́к; бу́льба), 46 (ніхвее чолове́к – со́хне, слабе́е – ніхвэе); ніхвець 6 (ніхвець – ні жыве́ ні уміра́е), 12 (ніхвець – хірэць), 13 (хварэць), 15, 21 (боле́е), 23, 24, 35 (усё заніхвее – застарэе), 37 (хварэць), 52 (ніхвэе «болеет»; ніхвыв дай умэ́р); ніхне 16, 17 (ніхнее); ніхневае 3 (ні жыве́, ні ўміра́е), ніхнівае 2 (ек не здоро́вы); ніхневац 1 (ніхневац: не ўміра́е, не ўжыва́е); ніхневець 4 (ніхневее коро́ва, не жыве́ і не здыха́е); ніхневе́ць 18; ніхніве́ць55 (ніхніве́ць – боле́ць, недомога́ць); ніхрэе 9 (хварэе), 20 (ні боле́е, ні здоро́вы), 27 (н.: ні сюды́, ні туды́), 45 (ніхрые вон), 54 (ніхрэць); нэ́хвыты 47 (нэ жывэ́, а нэ́хвіе); нюхріты 64 (всі булы́ занюхрілы на Куба́нь йіхаты); хірэе коро́ва 36;

– 7–9, 19, 26, 28, 29, 31, 32, 34, 36, 38–43, 48–51, 53, 56–60, 65–67.

Пытанне № 39. Остаркова́ты

оста́рковаты 2 (малады, але падобны на старога), 4 (молоды́ да оста́рковаты с ко́жы), 29 (го́ды молоды́е, а выгляда́е стары́м), 31 (стары на выгляд), 46 (остаркова́ты, оста́рыўса); 62 (оста́ркуватый – не стары, але падобны да старога), 64 (оста́ркуватый – старападобны, рус. «старообрядный»; вона́ ны стара́я, оно́ так оста́ркувата); осторкова́ты 43 (выгляда́е не па гадах стары), 65 (остаркова́тый – чоловік ны по года́м стары́й); поста́рковаты 48 (і нэ стары́, а ста́ро вы́глядіть); старкова́ты 8, 9, 11 (стараваты), 12 (стараваты), 14 (малады, па паводзінах падобны да старога), 21, 23 (старкова́ты на від), 24, 25 (пажылы), 26, 33, 39 (стараваты), 44 (сторова́ты на вы́гляд, ужэ под старо́го; на молодо́го; старкова́ты), 46 (староваты), 47 (остаркова́ты), 50 (прыстарэ́лы), 51 (морхлёва́ты на ліцо́), 52 (остаркова́ты по вне́шності, хоч молоды́), 49 (і не молоды́, і не стары́), 55 (старова́ты), 57, 66 (старкува́тый – мулуды́й, алэ́ пухо́жый на старо́го); старова́ты 53 (старова́ты чоловêк);

– 1, 3, 5–7, 13, 15–20, 27, 28, 32, 34–38, 40, 41, 42 (стараваты), 45, 53, 54, 56, 58–60, 67.

Пытанне № 40. Осы́рыць

од'зырыць 37 (ударыць); озырыць 18 (ударыць), 51 (озырыв нас, покінув); опрысы́рыты 47 (пошов і опрысы́рыв мэнэ́ – оста́вив одыно́кою); осіроціў жо́нку 26; осты́рны 52 (осты́рывса вун той чы вона́ ёму́ – «осточертел»); осы́рыц робо́ту 1 (пра сям'ю не кажуць); осы́рыць 2 (пакінуць), 3 (пакінуць), 4 (покіну; жо́нку осы́рыў), 5 (покі́нуць), 6 (покі́нуць), 7 (пакінуць – пра чалавека, дзяцей), 8 (осы́рыў дзеце́й), 9 (осы́рыў – пакінуў), 11 (осы́рыць 'пакінуць'), 12, 13 (кінуць), 14 (пакінуць сям'ю; забыцца што-н.), 15 (кінуць), 16 (пакінуць), 17, 20, 21 (осы́рыў – покінуў жонку, сям'ю), 23 (пакінуць), 24, 25 (пакінуць), 27 (осы́рыў то́рбу ко́ло людзе́й), 29 (осы́ріла на мені робо́ту, дзеці осы́риў, а сам пошоў піць), 31 (пакінуў), 33 (осыру – пакіну), 34 (пакінуць), 35 (пакінуць), 36, 42 (пугай ударыць), 43 (пакінуць), 44 (осыры́ў сем'ю свою́), 46 (осы́рыў робо́ту – покі́нуў і пошо́ў), 48 (осы́рыті; осы́рыв – оста́вів і забу́вса), 50 (покі́нуў і ўцёк), 49 (покі́нуць), 53 (осы́рыў – покі́нуў, осірот^{ц}іў), 54 (я цебе́ зусі́м осы́ру – кіну), 55 (осы́рыў дзеце́й, покі́нуў), 57 (пакінуў), 58 (осы́рыў домо́ўку), 59 (осы́рыць – кінуць), 65 (осы́рыты – ста́ты сыры́м); прысы́рыць 28 (пакінуць), 36 (пакінуць);

– 19, 26, 32, 37–41, 45, 50, 52, 56, 60, 64, 66, 67.

Пытанне № 41. О́тчына

ба́цькаўшчына 19 (ба́цькоўшчына), 44, 45 (ба́тькоўшчына), 46 (ба́цькоўшчына), 54; бацькові́на 24; віччына 65; о́тчына 9 (на́шэ, моя́ о́тчына), 14 (ха́та мо́го ба́цька – сказаў дзед; ба́ба сказа́ла – ба́цькоўшчына), 20 (у яко́й о́тчыні я жыву́), 21 (э́то на́ша отчы́на), 29 (абжытае месца на лузе), 43 (ба́цькоўшчына), 60 (ба́цькоўшчына), 66 (о́тчына = ба́тькувшчына);

– 1–8, 11–13, 15–19, 23–28, 31–42, 44, 46–53, 55–59, 64, 67.

Пытанне № 42. Ошву́рок

недое́док 19; ошва́рок 1 (недаедак), 2 (адрэзаны цурбан), 3 (палена, кавалак вяроўкі), 5 (абрэзак, кусок палена), 14 (кавалак палена), 15 (кавалак, чурбан), 17 (до́бры кава́ль са́ла, бервена́), 24 ошва́рок (звычайна дошкі), 25 (абрэзак, кусок матэрыі), 29 (кавалак валокі), 44 (кусо́к дзе́рэва, гу́жа, вэро́ўкі), 46 (кусо́к горбыля́, кусо́к дзе́рэва – ошва́рок ле́нты), 52 (парваны кажух), 54 (зно́шэнэ, кожу́х, не кожу́х – ошва́рок), 57 (ошво́рок, ошву́рок – вялікі кавалак); ошво́рок 36 (кавалак вяроўкі), 58; ошву́рок 4 (кусо́к па́лкі); ошкабу́рок 29 (стары́е чо́боты); ошму́рок 21 (ошму́ркі – ла́ты, шма́ты, клочэнік?), 43 (ошму́рок – рус. «чурбан»); ошы́йнік 40; шво́рка 38 (кавалак вяроўкі), 59; шу́рка 35 (гры́ўка травы́);

– 6–9, 11–13, 16, 18–21, 23, 26–28, 31–34, 37–42, 45, 47–51, 53, 55, 56, 60, 64–67.

Пытанне № 43. Пі́зікі

кі́зі 34 (пусці́ць кі́зі), 55 (кі́зі попусці́ў – слёзы), 57 (кі́зі пусці́ў), 59 (кі́зі попусці́ў); кі́зікі 21 (попусці́ла кі́зікі), 25 (кі́зікі попусці́ў), 26 (кі́зікі пуска́еш); кі́сікі 26 (кі́сікі пуска́еш); ню́нці попусті́в 52; пі́зі 12 (пі́зі пусці́ў), 13 (пі́зі попусці́ла), 14 (пі́зі пусці́ла – пла́чэ), 31 (шчо ты пі́зі пусці́ў), 35, 59, 64 (пы́зі неадабр. ‘плач’ – Чого ты пы́зі попусты́в? Чого ты слёзы ллеш?!); пі́зікі 4 (слёзы), 6 (пі́зікі попусці́ў, пла́чэ), 7 (слёзы), 9 (чого́ ты пі́зікі пусці́ў? пла́чэ), 11 (пі́зікі пуска́ць), 14 (пі́зікі пуска́е), 15, 17 (пі́зікі пусці́ў – пла́чэ), 20 (пусці́ла пі́зікі), 23 (пі́зікі пусці́ў), 24, 27 (п. попуска́лі), 28 (п. попусці́ў), 29, 38 (пі́зікі пусці́ў), 42 (пацёкі), 54 (пі́зікі; чого́ ты пі́зіш да́рма?), 60; пі́нды 33 (пі́нды попусці́ў, а чого́ ты піндзі́ш?), 51 (пі́нді попусті́в); пі́сі попуска́лі 1, 3 (пі́сі пусці́ў – заплакаў), 5 (пі́сі попусці́ў), 16 (пі́сі пусці́ў), 47 (попусты́в пы́сі – слёзы); пі́сікі 2 (попусці́ла пі́сікі, пла́чэ), 16 (пі́сікі пусці́ў), 19 пі́сікі пуска́ць – слёзна плакаць; пра дзяцей), 60 (пі́сікі – пла́какць, пусці́ць слёзы); попусці́ла псі́кі 36; поўро́зы 40; псі́кі попусці́ла 36; со́плі 44;

– 1, 8, 18, 19, 32, 33, 37, 39–41, 43–46, 48, 49, 52, 53, 56, 58, 65–67.

Пытанне № 44. Пла́зкі

пла́зкі 3 (прамасло́йны, пра драўніну), 24 (бы то́нкі, пло́скі), 26 (не круты́, а пла́зкі = пло́скі?), 27 (п. бе́рэг), 37 (бераг), 42, 43 (бе́рэг); пла́зма 29 (пла́зма положы́ў); пла́зны 14 (пахілы, палогі бераг, стрэха); пла́ксы 60; пла́скі 13 (палогі); плаўкі 23 (пла́ўкі по́лоз), 33 (эта плаўка́ дзерэві́на, а то то́пка, то́плік); плеска́ты 44 (пло́скі); пло́скі 28, 35 (пакаты бераг);

– 1, 2, 4–9, 11, 12, 15–21, 23, 25, 29, 31–33, 36, 38–41, 45–59, 64–67.

Пытанне № 45. Пле́вень

пле́вень 1 (дзетвора́, ву́сені), 2 (пра вусеня, вывадак), 3 (шмат істот пражорлівых), 4 (мо́шка; пле́вень нагодова́ласа, засыпáе о́чы), 5, 6 (на дзецéй; шкодныя насякомыя), 7 (экспр. дзеці), 8 (цепе́р пле́вень не мо́ліцца), 9 (э́тое пле́вені, коб чого́ до́брого), 11 (камары, мошкі), 12 (мошкі, камары, жукі), 13 (абы́шчо, драбяза), 14 (многа людзей, насякомых), 16 (з’яда, саранча), 17 (напалі як пле́вень), 18 (насобіра́лоса гэ́той пле́вені), 20 (назбіра́лоса пле́вені), 21 (жукі), 23 (дробныя шкоднікі), 24 (пле́вень напа́ла), 25 (пле́вень напа́ла – мошкі, насякомыя), 26 (на дзецéй), 27 (п. – мо́шкі, комарэ́), 28 (пле́вень напа́ла), 31 (з’яда, саранча), 37 (на дзяцей), 39 (чо́ртова пле́вень напала – пра людзей, род, радню), 43 (мноства), 56 (на карто́плі), 59 (пле́вэ^{и}нь);

– 19, 29, 32–36, 38, 40–42, 44–55, 57, 58, 60, 64–67.

Пытанне № 46. Полея́сака

– 1–9, 11–21, 23–29, 31–60, 64–67.

Пытанне № 47. Пра́тва

берва́ 29 (на берву́ пойду́ праць); кла́тка 33 (пэру́ть шмот’я, кла́тка, пра́лі коле хат); пра́тва 2 (месца, дзе мыюць бялізну), 3 (дошка для прання), 4 (шо му́юць бельё), 5 (пра́тва е про́сто ка́ждой ха́ты), 6 (пра́тва), 11 (калода, на якой пяруць), 12 (месца, дзе пяруць пла́цье), 14 (палена, дошка для прання на беразе), 15 (пра́тва – дзе пяруць), 17 (на беразе), 18, 19 (пра́тва – на чым перу́ць бялізну на рэчцы, возеры, пляскаючы бялізнай па ім), 21 (дзе перуць бельё), 23 (дзе мыюць бялізну – дошка), 24 (дошка або палена), 25, 26 (праць пла́цье), 27 (месца, дзе мыюць бялізну), 34 (мыць шма́цье), 37 (дзе бялізну мыюць), 44 (дзе бэльё ў рэ́ццэ перу́ць, кла́тка така́я); пра́тоўка 40; пра́чка

47 (пра́чка – цэ мы́лы коло воды), 51 (бі скры́нэчка, нэсэ́ш на бэ́рэг пра́чку, поста́віш і пэрэ́ш), 52 (пла́тте прать тры до́шкі чы чоты́ры збі́ты), 53 (шо пэрэ́м, такэ́ з дэ́рэва збро́бленэ, об ёго́ пэрэ́м); пря́тва 65 (як пряду́ть), 66 (пря́тва – шо ба́ба ні́ток мні́го напря́ла);

– 1, 7–9, 13, 16, 19, 20, 28, 29, 31–33, 35, 36, 38, 39, 41, 42, 43 (помо̂сцік – дошка, на які становіцца жанчына, калі мые бялізну), 45–50, 54–60, 64, 65, 67.

Пытанне № 48. Прыстрэ́к

прыстрэ́ык 2 (1. урокі, 2. лекавая трава, у якой ліст як у бабіны́); прыстрэ́к 1 (е зе́лье таке́), 4 (боле́зня, паду́чая боле́знь), 5 (урокі), 6 (з ветру), 7 (міфал., хвароба. Под вечо́р або́ с поўдня́ кло́ніць спаць), 8 (э́то хворо́ба), 11 (з ве́тру), 12 (хвароба ад ветру), 13 (з ве́тру), 14 (прыстрэ́к напа́ў: захворванне здаровага дзіцяці пасля сустрэчы з хворым), 17 (з ве́тру і з вачэй), 23 (з пу́ду, ад прастуды), 24 (з пу́ду, з ве́тру), 27 (прыстрэ́к, прыстрэ́ча дзіця́ці бува́е), 28 (з ветру), 36 (стан дзіцяці пры уро́ках), 37 (хвароба), 38 (эпілепсія), 39 (хвароба ад спуду, калі кладзе дзіця ў сон), 57 (прыстрэ́кі), 58 (урокі), 59 (хвароба з віхору – часцей у жанчын), 60 (прыстрэ́к напа́ў (хвароба з вачэ́й, або «спугаўся»), 67 (нейкая хвароба. Е́то ему́ прыстрэ́к); прыстрэ́т 9 (прыстрэ́т у ёго́, прыробі́ў што-то), 25 (хвароба, якую шэпчуць), 34 (простре́т; сквазня́к, падвей);

– 3, 9, 15, 16, 18–21, 26, 29, 31–33, 35, 40–56, 64–66.

Пытанне № 49. Пу́тра

ква́ша 45, 54; поцеру́ха 46; пу́тра 2 (пацяруха з сена), 11 (пацёртае сена, салома), 12 (сена змялі на путру), 14 (пацяруха, пацёртае сена – дзед сказаў; тут хутчэй по̂тра, бо баба сказала, што такога слова няма), 15 (пацяруха, мышарэ́зь), 29 (пу́тру робілі з мукі́; ква́ша кіслая, а пу́тра сало́дкая), 33 (ква́ша, засоло́дзяць), 54 (грэча́ная пу́тра // ква́ша); пу́тро 21 (як пу́тро зробілосо); труя́ 34 (рэзь, сечка, пацяруха), 46;

– 1, 3–9, 13, 16–20, 23–28, 31, 32, 35–53, 55–60, 64–67.

Пытанне № 50. Рахамо́сцье

крахому́дде 47; ла́ты 47; лахмо́цце 46; лахомо́цье 42; рахамо́нье 27 (барахло), 43 (шма́цье, лахманы́); рахамо́сце 15, 18, 20, 39; рахамо́сцье 17 (барахло́ него́дное), 24, рахамо́сцье 25 (шма́цье), 26 (шма́цье), 34, 59; рахамо̂цье 1 (одзе́жда абы́ека́), 3 (шма́цье), 6, 14 (шма́цье ўся́кое), 29 (барахло́), 35, 37 (ла́хі), 58; рахаму́сцье 2 (шма́цье), 4 (барахло́); рахмо́цье 54; рохо́мосці 34; рохомо́сцье 5 (барахло́ него́дное), рахомо́сцье 8 (роскі́дала рахомо́сцье з себе́, шма́цье), 12, 14 (шма́цье ўся́кае), 21 (шма́цье), 23 (мана́ткі); рахомо́цье 11 (шма́цье), 12, 13 (шма́цье), 57; рахому́дзье 16; трахомо́цье 9 (трахомо́цье беры́ да ідзі́); шма́ты 47; шму́тте 47 (шму́тте свое́ забра́ла);

– 19, 28, 31–33, 36, 38, 40–42, 44–53, 55, 56, 60, 64–67.

Пытанне № 51. Ра́хацца

по́рацца 58; ра́хацца 1 (собіра́цца), 2, 3 (вельмі доўга збірацца), 4 (строіцца куды ехаць), 5 («медленно собірацца»), 6 (збірацца), 7 (Трэ нно ра́хацца да іці́ робіць дзе́ло), 8 (рабіць павольна. Ра́хаюса собе́ помале́ньку), 9 (ра́хайса, рэдка), 11 (збірацца), 12 (збірацца), 14 (збірацца, у дарогу), 15, 16 (дава́й ра́хацца ў доро́гу), 17 (ў доро́гу), 19 (ра́хацца – пачынаць справу), 20 (ра́хайса скорэ́й – забіра́йса), 21 (доку́ль ты бу́дзеш ра́хацца), 23 (збірацца), 24 (ў дарогу), 25 (збірацца ў дарогу), 27 (збірацца), 28 (збірацца), 36 (збірацца, склада́цца), 37 (збірацца), 39 (збірацца на работу), 43 (збірацца ў дарогу), 46 (збірацца), 52 (ра́хацца додо́му – збірацца, рыхтавацца), 54 (ра́хаёмса = думаём; ру́хаемса), 55 (ра́хаецца на одно́м ме́сце, неповоро́тлівы), 65 (ра́хатыся – помалу збыра́тыся); рахова́цца 46 (дагава́рвацца); рухае́мса 54; ру́хацца 35, 51 (ру́хацца до робо́ты); руша́ць 38 (пачынаць рухацца); рэ́хацца 31 (збірацца), 34 (збірацца); ря́хацца 29 (хорошы́цца);

– 13, 18, 19, 26, 32, 33, 35, 38 (руша́ць ‘пачынаць рухацца’), 40–42, 44, 45, 47–50, 51 (ру́хацца до робо́ты), 53, 56–60, 64, 66, 67.

Пытанне № 52. Свор (сво́рок)

вузі́ра 19 (вышэйшая мясціна ў лесе); свор 31 (узвышша каля балота), 33 (пошо́ў у свор, коб не заблудзі́ў; молоды́ лес – ёму́ не даю́ць росці́), 34, 57; сво́рок 25 (сухая мясціна паміж балотамі), 27

(сво́рок у ле́сі – ву́шэйшэе ме́сто), 54 (сво́ркі, краты́ нато́чваюць; сво́ркі); чвор 25 (ідзі́ тым чворо́м – ‘сухая мясціна паміж балотамі’); швор 36 (праход звяроў), 58 (шворы́ – сцежкі звяроў);
– 1–9, 11–21, 23, 24, 26, 28, 29, 32, 35, 37–53, 55–57, 59, 60, 64–67.

Пытанне № 53. Скача́г
скоча́г 34 (малы язь);
– 1–9, 11–21, 23–29, 31–60, 64–67.

Пытанне № 54. Скверо́та
скверно́та 4, 54 («плохое»); скверо́та 15 (жа́дны), 18 (брыдота), 44 (хто жа́дны такі́); скверэ́цца 20, 29 (шо скверэ́цца), 46 (са́ло сквэрэ́цца – жа́рыцца); сквэро́та 44 (хто жа́дны такі́);
– 1–3, 5–9, 11–13, 14 («скверны» чоловéк – сказаў дзед), 16, 17, 19–21, 23–29, 31–43, 45–60, 64–67.

Пытанне № 55. Скірга́
ска́рга 2 (уе́длівая ба́ба); скарга́ 1 (уе́длівая, урэ́дна ба́ба), 3 (на сквапнага чалавека), 6 (лаянка, спрэчка), 8 (жа́дны чолове́к), 11 (карга́ стара́я), 14 (скупы́ чолове́к, на ба́бу ка́жуць), 18 (старая баба), 21 (крычыць як скарга́), 29 (скупы), 43 (такі́ нічо́гі, жа́дны), 44 (скупы́, жа́дны), 46 (скупа́ жо́нка), 50 (любіць «болтаць» ба́ба яка́я), 52 (скупы́ і сва́рыцца), 53 (жа́дны чоловêк), 55 (скарга́ – ўрэ́дны, сварлівы); скерга́та 20 (скерга́та ба́ба скерге́че); скерге́чэ 19 (скерге́чэ соро́ка); скірга́ 41 (скупы́ чолове́к), 55 (скірга́ бубні́ть, скіргі́чэ, жа́дная), 51 (скірга́ – нічо́гі чоловêк, злы), 54 (скіргі́чэ як скірга́); скіргі́чэ 9, 16 (скерге́чэ і скорго́чэ), 21 (скаргэ́чэ), 23 (скарге́чэ соро́ка), 24 (соро́ка скэрга́чэ, скэргэ́чэ), 28 (скіргі́чэ соро́ка), 31 (скоргэ́чэ), 31 (сарока), 38 (скірго́чэ – сарока), 38 (скрыгі́чэ – сарока); 47 (соро́ка скэргэ́чэ, бы[і] соро́ка, сплéтнічае), 59 (скэрге́чэ соро́ка); скрагна́ 29 (жадны); скрагні́цца 29; скэрга́ 47;
– 4, 5, 7, 9, 12, 13, 15–17, 19, 20, 23, 25–27, 31–40, 42, 45, 47, 49, 56–60, 64–67.

Пытанне № 56. Склець (воно́ скле́е)
зглíе 47 (зглíе, пу́хнэ і зглíе); склець 2, 14 (хай воно́ скле́е, шоб ёго́ не було́ – дзед не ведае), 20 (скле́е, «пло́хо» горы́ць, ні огня́, ні ды́му), 29 (хай вон там скле́е. Вот скле́ла, коро́ва, не е́ла = гібела), 32 (скле́е – гніе́, хворэ́е), 33 (вон там склее, пропада́е, не росце́), 34 (мерзнуць, стыць), 35 (не горы́ць, а скле́е), 40 (капрызнічаць), 43 (скле́е, ні жыве́ і ні ўміра́е), 44 (бу́льба не росце́, а скле́е, чолове́к склее без еды́, дзіця́ скле́е – пішчы́ць і пішчы́ць), 46 (скле́е бэз еды́; не жыве́, а скле́е), 48 (воно́ склêе – і жывэ́, нічо́го, вôн склêе), 52 (склíе з го́лоду), 54 (зябне, скле́е моро́зом, хо́лодом), 55 (скле́е – пога́но жыве́); 64 (склі́ты ‘недаядаць’. Пооддава́ла всэ мня́со, а сама́ склі́е); тле́е 58;
– 1, 3–9, 11–13, 15–19, 21, 23–28, 31, 36–39, 41, 42, 45, 47, 49, 50, 53, 56–60, 65–67.

Пытанне № 57. Ско́іцца
ко́іцца мне 20; ско́іцца 3 (полежы́, сыно́к, воно́ ско́іцца ‘перастане балець’), 14 (ку́ра ско́іла (здохла), ско́іцца – здарыцца (пра нешта дрэннае), 34 (супакоіцца – пра вецер, буран, дождж), 47 (як ва́ўка заго́іцца, то вэсілле ско́іцца – адбудзе), 54 (неха́й вона́ ско́ецца – «успокоіцца»), 62 (адбудзецца);
– 1, 2, 4–9, 11–13, 15–21, 23–28, 31–33, 35–40, 42–46, 48–53, 55–60, 64–67.

Пытанне № 58. Ску́гаць
скігі́чэ 46 (плача); ско́гліць 34 (парасяты вішчаць); скугаці́ць 14 (соро́ка, ку́ра); ску́гаць 37 (сава); скугі́чэ дзіця́ 46 (пла́чэ); ску́гліць 29 (ску́гліць, як за зве́ром бежы́ць – соба́ка); скуглі́ць 23, 26 (скугля́ць соба́кі), 31 (скуглі́ць соба́ка); скуго́ліць 19 (скуго́ліць соба́ка, во́ўка чу́е); скуугота́ць 39 (сава); скугу́ліць собака 16, 26; скугу́чэ 20 (сова́);
– 1–9, 11–15, 17–19, 21, 23–25, 27–29, 32, 33, 35, 36, 38, 39, 41–45, 47–60, 64–67.

Пытанне № 59. Слу́дба
слу́дба 6 («плотная земля у берегу реки, без песка»), 20 (удаві́ўса слудбою, ста́ло под грудзямі), 28 (земля́ бі слу́дба – ‘цвёрдая’); слу́два 2 (сівая глеістая зямля), 4 (слу́два, хлеб слу́двою ся́дзе);
– 1, 3, 5, 7–9, 11–19, 21, 23–27, 29, 31–60, 64–67.

Пытанне № 60. Смуг

волока́ 58 (рэчышча); смуг 64 (слімак без ракавіны); сму́га 1 (засаленае месца на адзежы), 2 (сму́гі на шчо́ках, на одзе́жы), 3 (пацёк брудны на твары, на адзежы), 4 (сму́га на руба́шкі от по́та, на водзе́), 11 (сляды бруду на бялізне), 12 (палоска бруду на адзенні), 19 (сму́га – нізіна з канаўкай), 25 (с. на водзе́), 14 (цякучая вада ў даліне; гра́зные сму́гі на рука́х), 23 (гразкае месца), 28 (вузкая палоска вады), 29 (1. тых сму́га ця́гнецца злодзеёў, 2. далі́на така́я ця́гнецца, сму́га, то́пкая, 3. остаю́цца сму́гі на ліцэ́?), 33 (сму́га – месца гразкае; у гэ́той сму́зі худо́ба пото́піцца), 36 (даліна, вузкая і доўгая палоска лесу), 44 (ручэёк, долі́ною, процяѓваецца, ця́гне вода́), 47 (дэ полоса́ в по́лы наса́дяна), 48 (сму́га в чоловêка, воды́ хо́чэ), 52 (сму́га в лі́сі – гу́сты за́роснік, тро́шкі вода́, нэ гру́зко, гу́стэ, нэвысо́кэ дэ́рэво, заро́слэ вэ́льмі), 54 (сму́га – пове́рх воды́ сму́га), 67 (выраз: Пому́ла одзе́жу, але́ сму́гі е – пля́мы); смуга́ 5 (дзень него́длівы), 6 (пратока; сму́гі появі́ліса на лбу), 9 (на пла́цці, сму́гі), 12 (1. палоска бруду на адзенні, 2. мокрая прадаўгаватая палоска на балоце), 15 (доўгая нізіна), 16 (ву́зкая поло́ска ле́су, травы́), 17 (сеноко́с, ні́зкое ме́сто), 18 (на сенакосе пацяжына), 19 (смуга́ – нізіна з канаўкай), 20, 24 (сляды бруду на бялізне; гразь каля рота), 32 (вузкая далінка), 34 (вузкая паласа лесу, вады), 35 (вузкая пратока), 38 (смуга́ на водзе́ плыве́, по той смузе́ ішоў), 40 (на губах), 43 (‘палоска бруду на адзенні’), 45 (мул, гразь), 46 (смуга́ – слі́мэнь; сму́га (смоўж на грыбах)), 51 (смуга́ натяга́е на по́лі, бі ва́тою, с пі́лу, бі паву́ткою), 59 (грузкае месца); смуга́віна 21 (смуга́віна, як пока́ліш штаны́), 35 (вузкая пратока); смугля́віна 57 (нізінка з канаўкай); смужа́віна 13 (нізіна), 23 (гразкае месца), 25 (вузкая палоска з вадой у лесе), 57 (нізінка з кана́ўкай); смужа́вынка 47 (поло́ска в боло́ті і інш.); сму́жка 20 (вода́); сму́жына 11 (сляды бруду на бялізне), 50 (як лужо́к які́, кругля́віна яка́я, ні́зіна з водо́ю);

– 1, 3, 4, 7, 8, 19, 21, 26, 27, 31, 37–39, 41, 42, 45, 49, 53, 55–58, 60, 65, 66.

Пытанне № 61. Спаёва́ць (спалёва́ць)

зграсова́ць 46 (зграсова́лі уве́сь горо́д, столочы́лі); змаёва́ў 13 (знішчыў); знаёва́ць 36; опалёва́ты 64 (опалёва́ты ‘адмежаваць з усіх бакоў калочкамі’); отпалёва́ты (‘адмежавацьз аднаго боку калочкамі’); пяя́ць 41; спаёва́ць 2 (спаёва́лі горо́да, згрэблі́, спусто́шылі), 7 (стаптаць у агародзе; горо́д спаёва́лі), 8 (знішчыць), 9 (усе́ спаёва́лі карто́плі), 11 (спаёва́лі ‘знішчылі’), 14 (1. ко́ні спаёва́лі посе́ў; 2. у вас кобы́ла, а ў нас жэрэбе́ц – мы іх спаёва́лі – злучыць), 15 (сталаваць гарод), 20 (спаёва́лі карто́плі), 21 (спаёва́ў – стоптаў), 23 (1. агарод, 2. лес), 25 (спаёва́ць горо́д), 28 (стаптаць), 29 (стаптаць), 31 (спаёва́лі усёй лес (= ссеклі)), 39 (стаптаць агарод), 48 (спаёва́ті – «сбыть какую-н. вещь, продать»), 55 (спаёва́ць – збыць якую-небудзь «вешч»); спалёва́ць 60 (знайсці не можна); споёва́ць 4 (згрэблі, споёва́лі, перэпоёва́лі), 12 (стаптаць агарод), 24 (споёва́лі), 26 (споёва́лі горо́д ку́ры, «рашы́лі»), 27 (горо́д), 34 (агарод с сабакамі), 40 (сабака агарод), 54 (споёва́лі, зодра́лі); сполёва́ць 38 (спустошыць), 59 (сполёва́лі огоро́д); столочы́ць 33 (і столочы́лі);

– 1–3, 5, 6, 13, 16, 17, 19, 32, 33, 35, 37, 38, 41–47, 49–53, 56–58, 65–67.

Пытанне № 62. Спа́тошыць

па́тока 51 (як тôлькі зашэрхáе, то па́тока); спаталы́чылі 33 (збілі с панталыку); спаточы́лі 46 (агарод); спа́тошыць 4 (перэпа́тошылі), 7 (спустошыць), 9 (спа́тошылі), 11 (спа́тошылі – ‘знішчылі’), 15 (сталаваць гарод), 17, 18, 20 (спа́тошылі), 21 (стопталі – спа́тошылі), 25, 27 (с. горо́д), 29 (стаптаць), 39 (агарод), 41 (не спакойна, хваляваецца), 44 (спа́тошылі горо́да ку́ры, ко́ні – траву́), 46 (спа́тошылі), 55 (спа́тошыў, ўністо́жыў шо), 57 (куры), 59, 60 (? можа спусто́шыць?); спотошы́ты (ху́тко шо́ся зьзісты) 65; ста́тошыць 14 (знішчыць пасевы);

– 1, 3, 5, 6, 8, 12, 13, 16, 17, 19, 23, 24, 26, 28, 31–38, 40, 42, 43, 45, 47–54, 56, 58, 59, 64, 66, 67.

Пытанне № 63. Ста́чыць

ста́чыць 29 (до́сыць ужэ́ мне, ста́чыць), 33 (хопіць), 55 (не ста́чыць – не хвата́е), 60 (ста́чыць – стачы́ць?); сточы́ць 7 (вяроўку, вожкі «соединить»; то́чка сточы́ла про́со, гуркі́), 21 (достачы́ць?), 40 (свінні огоро́д), сточы́ты (ху́тко шо́ся зьзісты);

– 1–6, 8, 9, 11–21, 23–28, 31, 32, 34–39, 41–54, 56–59, 64, 66, 67.

Пытанне № 64. Стром

застромілосо дзéрэво 46, 47 (застромы́ло дэрэвы́ну – нэ впáла, як зрі^{ы}зав, дрýгу трэ́ба рі^{ы}заты), 59 (застромілосо дзéрэво = завісла); стром 4 (упáло на стром, застромілосо), 5 (вéрціцца стром головы́), 18 (сáмы стрôм дзéрэва), 25 ('верхавіна дрэва'), 29 («крыша»), 32 (верхавіна дрэва), 33 (як валя́еш дзéрэво, упáло на другóе, то стром ёгó ця́жко вы́строміць, або дзе зломíць, то стром; як вонó застромілосо, то стром), 34 ('верх у дрэве'; 'лоўж з верхавін'), 35 (стрôм – «крутая крыша»), 36 («отд. высок. дерево в лесу»), 40 (стрôм – пад верх у пабудовах), 42 (вузкае месца ў пабудовах, паміж страпіламі), 44 (дзéрэво бэз голья́), 54 (стром – стрóмкее дзéрэво), 60 (стром); стрóмка 38 («заноза»); стрóмкі 4 (кры́ша е стрóмка), 9 (стрóмка соснá), 14 (стрóмкая кры́ша), 15 (страха), 20, 28 (стрóмка олéшына), 29 (стрéха стрôмкая), 41 (высокі, тонкі), 43 (стрóмка кры́ша), 45 (стрóмкі), 54 (якé то дзéрэво стрóмкее, прáвэ), 60 (стрóмка); стрóмо 64 (вертыкальна, блізка к ветрыкальнаму), 66 (стрóмо фýру зятягнýв); стрóмый 64 (стрóмый – вертыкальны ці блізкі к вертыкальнаму); строп 6 (прастора паміж кроквамі), 11 (пад страхой вышкі, месца пад страпіламі), 12 (пад крышай), 13 (стрэха), 14 (сено под самы стрôп), 15, 28 (сéна под сáмі стрôп), 35 (прастора паміж кроквамі), 37 (прастора паміж страпіламі), 39 (у будынку), 46 (наклáлі сена под сáмы строп);

– 1–3, 6–8, 14, 16, 17, 19–21, 23, 24, 26, 27, 31, 38, 39, 45, 48–53, 55–58, 65, 67.

Пытанне № 65. Стры́га

скры́га 48 (скры́га ты! – на дітя́, всю́ды влêзэ); стры́га 1 (дрэнна пастрыжаны – у дражнілцы, пры цвяленні), 2 (пастрыжаная асоба), 5 (стры́га-мары́га – пра стрыжанага), 6 (шо нема кос), 7 (экспр. коратка падстрыжаная жанчына), 9 (як остры́жэны), 12 (хóдзіць, як стры́га неакуратна), 14 (стры́га як постры́глі мнóго), 17 (стры́га-мары́га – дражнілка на стрыжанага), 18, 20 (не стры́га), 24 (як обстры́ганы чоловéк), 25 (дрэнна абстрыжаны чалавек), 26 (хлопец), 27 (як недóбрэ постры́гса), 28 (пастрыжаны), 29 (подрослá стріга у ёгó), 40 (неакуратна), 41 (у каго кароткія косы), 42 (неакуратны чалавек), 55 (абстрыжаны), 67 (жóнка, якая коратка пастрыжана);

– 4, 8, 11, 13, 15, 16, 19, 21, 23, 31–39, 43, 44, 46–54, 56–60, 64–66.

Пытанне № 66. Стýга

стýга 13 (як стýга гладкá, тоўстá), 14 (нешта вялікае і шырокае), 18 (ідзé як стýга – 'тоўстая'), 21 (корóбкі, бóчкі, звáлі стýга), 27 (стýга з лозы́ пукáта, ек бóчка), 29, 52 (хóлод; стýга на дворі^{ы}), 66 (вялікі посуд, плецены з саломы і лазы), 66 (посуд плецены з саломы і лазы); стýжа 49 («холодно»); стýжка 29 (бочка плеценая), 66 (менш – посуд плецены з саломы і лазы);

– 1–9, 11–13, 16, 17, 19, 20, 23–26, 28, 31–51, 53–60, 65, 67.

Пытанне № 67. Супя́чыцца

напэ́рчыла ёмý 46; спяціўса, спя́чыўса 49 (спужáўса); суп'якты́са 63 (вонá суп'яклá); супя́чыцца 2 (вон супя́чыцца, процівіцца), 4 (шо ты супя́чысса – фанабэ́рыцца), 9 («не соглашаецца»), 14 (суп'я́чыцца – пярэчыць; лезці не ў сваю справу), 15 (пярэчыць), 16 (шо ты суп'я́чысса, усераўнó нічóго не докáжэш), 18 (гаварыць насуперак), 20, 23 (чогó насупя́чыўса? – засердзíўся), 25 (1. поперэ́чыцца, 2. зажуры́цца), 27 (супя́чыўса, нішчó не говоры́ ёмý), 28 (сагнецца, невясёлы ідзе), 29 (поперéчыцца, процівіцца), 32 (пярэчыць), 33 (ідзе, ідзе, стаў, от вон супя́чыцца), 34 (быць сумным, без настрою), 39 (сердзіцца, пярэчыць), 40 (пярэчыць), 42 («расцярáцца»), 43 (пярэчыць, не згаджацца), 44 (адступаць назад од перэполóху); суп'я́чыцца 26 (поперэ́чыцца), 31 (працівіцца), 35 (упірацца, пярэ́чыцца); супя́чыць 24;

– 1, 3, 5–8, 11–14, 17, 19, 21, 36–38, 41, 45–48, 50–60, 64–67.

Пытанне № 68. Сцóўкнуць

збрэ́згнуць 38 (пра малако); квáснэ молокó 21; прошчавéло молокó 44; сквáсло 54; скісло молокó 45; ссéсціса 29 (молокó ссêлосо, пропя́ў квас молокó), 54 (сьсéлос); сцóўкнуць 42 (закіснуць, пачынаць кіснуць – пра малако), 53 (молокó сцóўкло – пачало пракісаць);

– 1–9, 11–21, 23–29, 31–41, 43–48, 50–52, 54–60, 64–67.

Пытанне № 69. Сядрóвы

дрэзковáто 54 (дрэзковáто на дворэ́); засéдріцца 29 (лобóк засéдріўса); сядрó 29 (сядрó – кішэнь у трыгубіцы; сядрó вісіць – агуззе); я́дрэны 28 (вéчэр, я́дрэна пшэніца);

– 1–9, 11–21, 23–28, 31–60, 64–67.

Пытанне № 70. Тай

тáйна 41;

– 1–9, 11–21, 23–29, 31–60, 64–67.

Пытанне № 71. Талінá

пратáліна 38, 42 (протáлінка), 54 (протáліна), 57 (протáліна), 58 (протáліна); протáлкі 36; талінá 2 (поéхаў по таліне̂), 4 (по талінé, ростáло), 9, 11 (праталіна), 12 (праталіна), 18, 20 (праталіна), 21 (як едзеш, то талінá), 23 (талая дарога), 24 (на дорóзе), 25 (на прóвесні, талінá – нéльга проéхаць), 27, 29 (талая мясціна, по таліне ехаць – протáліна), 31 (тáлая дарога зімой), 32 (праталіна), 33 (праталіна; поéхаў саньмі по талінé), 34 (праталіна), 35 (праталіна), 41 (гэта такая веснавая пара, калі ўжо амаль няма снегу, але яшчэ éздзяць сáнямі), 44 (месца без снегу – протáліна), 45 (саннóй дорóгі нема, талінá), 46 (талінá – пратáліны, мн.), 47 (талынá, як ростáнэ сніг), 48 (талінá – як снег тáе), 50 (бэз сне̂гу, сне̂г ростáне дзе), 51 (як ростаé сне̂г), 52 (сніг ростáв), 49 (талінá – сне̂г ростаé, земля́ без сне́гу), 53 (як снег ростáнэ), 54 (по талінé ця́жко), 55 (шо ростаé), 59 (на дарозе), 60 (вясной мясціны на зямлі, якія асвабадзіліся ад снегу); толінá 26 (снег ростáне, дзе толінá); чэ́чка 19 (прадушына ў лёдзе);

– 1, 3, 5–8, 13, 15–17, 19, 28, 37, 39, 40, 43, 48, 56, 64–67.

Пытанне № 72. Тáловаць

мýчыць 58; сталовáць 4 (сталовáлі), 31 (сталовáў горóд), 33 (стáловала худоба); стойловáлі 54; тáяць 40 (снег); тáловаць 29 (грошы, я́блука за пазуху тáлуе), 31 (сталовáў горóд), 33 (стáловала худóба), 34 (тузацца, борацца, біцца), 35 (абманьваць), 44 (носíць, тáловаць сéно, збіраць, «накапліваць»), 46 (дóбры кô̂т цáлу нô̂ч мíшы тáлуе); таловáты 47 (талýе дрóва – тя́гнэ, складáе, кóпыть), 48 (таловáті – топкáті. Мне̂ всю ковáть столовáлі), 49 (таловáць – сíлно мýчыць рабóтой, коня́ гоня́ць), 60 (тáловаць – таптáць); тáнуць 42; утáловать 52 (як сíно сóхнэ, да дíті отóпчуть сíно, да вун скáжэ: нэ́ талýйтэ; гэ́то – топтáть), 64 (вталовáтысь – ‘вельмі ўтаміцца’), 65 (вталовáтыся – замýчытыся), 66 (вталувáвся́; рубы́в); утомíвса, заморы́вса 51;

– 1–9, 11–13, 15, 17–21, 23–28, 32, 36–43, 45, 50–54, 56–59, 65, 67.

Пытанне № 73. Талогýніцца

столоковáць 16 (стаптаць); табуня́цца 33 (табуня́цца, тáбуном леця́ць); талогýніцца 4 (цягнуцца, валачыся), 9 (валачыся), 14 (цягнуцца, ледзь ісці), 15 (плесціся), 18 (ідзе да талогýніцца помáлу), 31 (збірацца натоўпам), 32, 36, 41 (памалу ісці), 55 (ззáду талогýніцца – цягнецца павольна), 67 (бары́цца, валавóдзіцца); тобуніцца 26 (тобуня́цца буськí); толагýніцца 2 (помáлу ідзé), 11 (плесціся, тологýняцца – валакуцца), 12 (доўга затрымацца), 13 (тологýніцца – іцí помалу), 23 (тоўпіцца), 54; тологýніць 12 (марна траціць час);

– 1, 3, 5–8, 16, 17, 19–21, 24–29, 33–35, 37–40, 42–53, 56–60, 64–66.

Пытанне № 74. Тóча

тóча 4 («есть»), 26 (тóча на рэцэ́ – промоіна), 54 (протóчваецца тóча), 59 (протóчваецца водá); точá 26 (на рэцэ́ дзірка ў лёдзі); тóчка 21, 42 (звярок); тýочка 19 (насякомае ў зямлі, якое выгрызае бульбу, мядзведка);

– 1–3, 5–9, 11–21, 23–29, 31–53, 55–58, 60, 64–67.

Пытанне № 75. Трýпесок

мукозóп 35 (м. сыплецца з дзерава, парахно); смéцье 58; трýпесок 1 (розбіла посýду ў хáце, трýпеску наробіла), 2 (наробíў трýпеску, посýду побíў, порубáў, поломáў), 3 (друз, рэшткі пабітых рэчаў), 5 (перагніўшае смецце), 6 (смецце, «мусор»), 8 (э́то шчо негóднее), 13 (і не песóк, і не глей),

15 (смецце з дрывотні), 32 (ад сена пацяруха), 43 (дробныя кавалкі чаго-н.), 44 (трýпэсóк – смéцье коло рэ́чкі); трýсок 18 (з парахна); труя́ 29 (труя́ сы́плецца), 32, 34 (труя́ – рэзь, сечка, пацяруха);

– 4, 7, 9, 11, 12, 14, 16, 17, 19–21, 23–29, 31, 33, 35–42, 45–60, 64, 65, 67.

Пытанне № 76. Тупеніць

ступенéў 26 (перастаў «болéць»); тупоніць 2 (тупоніць, ідзé, ступáе ногáмі), 14 (тупоніць шо-то ў сéнцах), 20 (тупоніць ногáмі);

– 1, 3–9, 11–13, 15–21, 23–29, 31–60, 64–67.

Пытанне № 77. Ты́льня

ты́льня 20 (прырóбок за сеньмі, бі шóпа);

– 1–9, 11–19, 21, 23–29, 31–60, 64–67.

Пытанне № 78. Ты́ня

твань 54; тын 42 (забор з бярвення); ты́ня 27 (гýшча, гушчáр), 44 (гушчар); тыня́ 16 (топкае месца);

– 1, 3–9, 11–15, 17–21, 23–26, 28, 29, 31–43, 45–49, 51–60, 64–67.

Пытанне № 79. Уздрóіцца

уздрóіцца 2 (уздрóіўса на менé – «вспылил»); уздрóсціўса 54;

– 1, 3–9, 11–21, 23–29, 31–60, 64–67.

Пытанне № 80. Узóхмацца

зóхмацца 47 (зóхмаўса дай пошóв – «сорвался с места»), 48 (зóхмацца; сяк-так зóхмаліса на вэсêлле, бêдные такіе. «Еле» зóхмавса – собрáвса), 52 (зóхмацца трэ́ба, зобрáцца ітí, зóхмайса скорі[ы]й), 66 (зóхматысь; зóхмайіцьця це як пумáлу выбырайіцьця); із́жóхмацца 4 (ізжóхмаўса – усходзіўса), 80; ужджóхмацца 14 (подхваціцца, заходзіцца – узбурыцца);

– 1–9, 11, 13, 15–21, 23–29, 31–42, 43–46, 49–51, 53–60, 64, 65, 67.

Пытанне № 81. Унýрыцца

чого ты насмýціўса? 33; опотýрыцца 46; понýры 13, 43 (панýры чоловéк); понýрыцца 29 (понýрыўса), 40 (панурыцца), 54 (понýрыўса дай пошóў; понýрыста жóнка); угнýрывса 62 (утаропіўся); унýрыцца 1 (як не вýп'е, то унýрэны хóдзіць), 2 (унýрыўса – панурыўся), 3 (дýмае шось, перэжываé), 4 (унýрыўса і позірáе), 6, 7 (пакрыўдзіцца), 8 (э́то засéрдзіўса), 9 (уставіцца; понýрыўса – ні с кім не говóрыць), 11 (унýрыўса – заю́шыўса; заня́ўса чым-н.; уны́рыўса), 12 (у работу), 14 (унýрыўса ў газéту), 15 (пільна заглядзецца; маўклівы), 16 (понýрыўса конь), 17 (засердзіцца), 18 (рабіць панура, заю́шыцца), 20 (вот унýрыўса, не бáчыць нічóго), 21 (унýрыўса, моўчы́ць), 23 (унýрыўса, нічóго «не отвечаеш»), 24 (няветлівы, ідзе), 25 (унýрыцца, не хóчэ говоры́ць), 26 (унýрыўса – нагнýў гóлову да не говóрыць), 27 (унýрыўса, не гледзíць), 28 (у работу), 32 (унýрыцца ў робóту), 34 (унýрыцца ў работу), 35 (паглыбіцца ў работу), 37 (пануараны), 41 (звярнуў увагу на адно «што-та» і доўга глядзіць ці дýмае), 44 (унýрыцца 'панурыцца'; унýрыўса да нічóго не говóрыць), 47 (унýрыцца – унýрывса, понýрывса – опáв дýхом), 47 (унýрывса, понýрывса – опáв дýхом), 52 (унýрывса в однэ́ мíсцэ), 55 (унýрыўса – такí невесёлы, угнýў гóлову), 63 (унýрытыса), 64 (вны́рытысь – утаропіцца ў аднó месца), 65 (унýрытыся – влюбы́тыся, втуропы́тыся), 66 (унýрывся, пунýрывся, втурóпывся); унуры́цца 5 (унуры́цца ў однý тóчку да ідзé);

– 31, 33, 36, 38, 39, 42, 43, 45, 46, 48–51, 53, 56–60, 67.

Пытанне № 82. Упікýліць

допекýліць 55 («донять», «довести»); отпікýліць 46 (адлупцаваць); упікýліцца 29 (упікýліўса – надоéў, упёкся); упікýліць 9 (запар), 11 (словам за жывое), 12 (камар), 14 (пчола ўпікýліла ў мóрду), 15 (урэзаць), 17 (укусіць), 18 (камар у.), 19 (моцна удырыць, балюча уджаліць), 20 (от упікýліла пчолá), 21 (упікýліў у когó), 28 (камар; словам), 29 (упікýліць – уéсць), 31 (чогó ты óчы упікýліў?), 32 (камар), 34 (камар), 41 (моцна, хутка ўкусіць), 54 (упікýліць – умсціць), 59 (ёсць – пра адносіны мужчын да жанчын); упіліць 2 (пра ўкус пчалы);

– 1, 3–8, 13, 16, 19, 23–27, 33, 35–40, 42–53, 56–58, 60, 64–67.

Пытанне № 83. Урэ́м'е

порá 48, 52, 53; урэ́м'е 1 (парá), 2 (урэ́м'е обéдаць), 3 (пара, час), 4 (час, пара), 5 (пара, час), 6, 7 («плохé» ўрэ́м'е подышлó – дождж, нічóго не зрóбіш), 8 («плохé» ўрэ́м'е), 9 (парá), 11 (гóды), 12 (час), 13 (урэ́м'е іці́), 14 (парá, час), 15 (час), 17 (парá, час), 18, 19 (Якé ўрэ́м'е? – Колькі часу? Такé ўрэ́м'е – Такі час); 20 (у «плохé» урэ́м'е ві прыêхалі, дождж), 21 (урэ́м'е дóброе), 23 (1. час, 2. поры года, 3. квадра месяца, 4. парá), 24 (1. час, 2. пара года, 3. квадры месяца), 25 (парá), 26 (1. якé у вас ўрэ́м'е на часáх, 2. парá), 27 (урэ́м'е бувáе мóкрэ), 28, 29 (порá, ужэ́ урэ́м'е обéдаць), 32, 33 (1. на часóх, 2. вонı́ добірáюць урэ́м'е у серэду ці у п'ятніцу, под пóўно (сеяць) бульбу; старáюцца до головосéка), 34 (час), 35, 37 (час), 38 (урэ́ме прышлó посéяць), 39 (урэ́м'е), 40, 41 (урэ́м'е – прыйшла парá, час), 42 (час), 43 (врэ́мйе обéдаць), 44 (ўрэ́ым'е гуркі сéяць, сéно убірáць), 45 (перыяд), 46, 47 (врэ́м'е – порá), 50 (порá), 51 (врэ́м'е = пора), 49 (по часáх, по сóнцу, вэснá, óсень), 54 (перыяд; жніво – ўрэ́м'е, то не бýдзе урóну), 55 (ўжэ ўрэ́м'е доíць корóвы, порá), 59 (ему урóм'ё прышлó поміpáць), 60, 65 (врэ́ме – 'час'), 66 (врэ́ме 'час'), 67 (час. Цепéр такé ўрэ́м'е);

– 16, 19, 31, 36, 48, 52, 53, 56–58, 64, 65.

Пытанне № 84. Устрóпіцца

вýтарышчэцца 60; острóпіць 1 (обвезáць); стропéц 54 (накрыўка на 10 снапоў); стрóпіцца 6 (спужацца); струпóк 64 (вершаліна дрэва, верх прамежку паміж бакамі страхі); устроміцца 35 (зачапіцца – пра верх дрэва пры валцы); устрóпаць 12 (ек устрóпаць – не паспець); устрóпіцца 2 (не ўстрóпіласа потхопіць дзіця́), 9, 20 (устрóпіўса – углéдзеўса), 26, 32, 41 (хварэ́ць), 54 (устрóпіўса – разгневаўса);

– 1, 3–5, 7, 8, 11, 13–19, 21, 23–25, 27–29, 31, 33–40, 42–53, 55–60, 64–67.

Пытанне № 85. Утрóн

трон 26; убы́ток 29; урóн 54 (то не будзе урóну); урóна 35 (страта), 36 (урон); утрóн 1 (згýба), 2 (згýба, ек пропадзé порося́), 3 (шкода), 4 (тобé утрóн у хозя́йстві – вуценя́ пропáло), 6, 8 (страта), 9 («утрата»), 11 – 13 (страта), 14 (вы мне зробілі утрóн – шкоду), 15 (страта), 16 (страта), 17 (згуба, «утрата»), 18, 20 (утрóн – пропáла корóва; велікі ўтрон), 21 («пацера»), 24 (утрóн зробіў – урэ́д, шкóду), 25 (згуба), 26 (утрóн хозя́йству), 27 (упáдок), 28 (страта), 29 («убыток»), 34 (страта), 37 (страта), 42 («пацера»), 44 (страта), 55 (утрóн – як загíбне шо: от у менé утрóн), 57 (утрóн – «урон»), 58 (утрóн – пропáжа); утрóна 29 («убыток»);

– 5, 7, 19, 23, 31–33, 38–41, 43, 45–53, 56, 59, 60, 64–67.

Пытанне № 86. Ухаменýць

схаменýцца 3 (схаменýўса ды пóзно), 9 (схаменýўса – обдýмаўса), 38 («апомніцца»); схаменýць 12 (абдумацца); схамынýтысь 'апамятацца' 64; схоменýўса 16 (спахапіўся); ухаменýў 20; ухаменýць 29 (от ухаменýлі – прíбрáлі, было справіліся; украсці, ухапіць); хаменýцца 20 (хаменíсе); хамэнýцца 51 (хамэнýўса; хамэнíса! – одýмайса, успокóйса – як зазліцца), 52 (хамэнýцца – нэ плач, хамэнíса – успокóйса!), 53 (хамэнýцца, хамэнíса – заспокóйса, як рострóйівса), 54 (хамнíса (опóмніса) да йдзі додóму); окамэніцца 48 (окамэніса, шо ты рóбіш?); охаменýцца 2 (роздýмацца), 4 (охаменýўса – обдýмаўса), 5, 6 (адумацца), 11 (охаменíса – покáйса!), 12 (охаменíса! – абдýмацца), 13 («апомніцца»), 14 (охаменýўса, што «нáдо здзéлаць» тóе, шо я учóро не «додзéлаў»), 17 (адумацца), 21 (охаменýўса – успомніў), 23 (охаменýцца – абдумацца), 25 (адумацца), 26 (охаменýўса – одýмаўса), 27 (обдýмацца), 28 (одýмацца), 32 (адумацца), 33 (охаменíса – охаменíса, да не спóрмоса), 34 (адумацца), 43 (одýмацца), 44 (адумацца), 45 (охаменíса – апомніся!), 55 (охаменýцца, охаменíса – апомніся); охамэнýцца 44 (адумацца), 46 (охамэнýцца), 47 (охамэнýцца; охамэныса – одýмайса); охоменýцца 24 (охоменíс – покáйса), 31 (охоменíса – адумайся), 42 (ухомэнýцца – супакоіцца?); охомьянýцца 35 (абдумацца); 46 (схамэнýцца);

– 1, 4, 7–9, 15, 18–20, 23, 36, 37, 39–41, 49, 50, 56–60, 65–67.

Пытанне № 87. Цвак (птушка)

цвак 19 (рэдк.), 29 (невялікая пташка – гук такí подаé), 34 (в. Высокае, цвак);
цьвак 48 («гвоздь»); цвях 64 (цвік);
– 1–9, 11–21, 23–28, 31–33, 35–54, 56–60, 64–67.

Пытанне № 88. Цепе́р

за́раз 60; тыпэ́р 64–66 (тыпэ́р – сёння); ты'пэ́р 62 (ты'пэ́р – сёння); тэпэ́р 51–53 (тэпэ́р – сёння), 47 (тэпэ́р – сёння), 48 (тэпэ́р – сёння), 63 (тэпэ́р); цепе́р 1 (сёння), 2, 3, 4 («сегодня»), 5, 6 (сёння), 7 (сёння), 8, 9 (сёння), 11–13 (сёння), 14 («это сёго́дня, сейча́с, у да́нный момент»), 15–19 (сёння), 20 («сегодня»), 23 (сёння), 24 (сёння), 25 (сёння, зараз), 26 («сегодня»), 27 (сёння), 28 (сёння), 29 («сегодня»), 34 (сёння), 37 (сёння), 39 (сёння), 40 (сёння), 41 (сяго́ння), 45 («сегодня»), 54 («сегодня»), 55 (цепе́р – сёння), 59 (сёння), 60; цепе́ра 28 (сёння); цепе́рэка 19 (сёння); цепэ́р 46 (цепэ́р – сёння); цепэ́ра 33; цэпэ́р 43 (цэпэ́р – сёння); сёння 31 (сёння), 32 (сёння), 35 (сёння), 42 (сёння), 44 (сёння), 49 (сёння), 50 (сёння);

– 19, 21, 36, 38, 56–58, 65, 67.

Пытанне № 89. Ціво́ся

ко́лісь 39; не так даўно́ 58; осёо́ 28; ціво́сь 15 (калісьці); ціво́ся 38 (даўно, калісьці; цепе́рся), 60 (даўно), 67 (ціво́ся вон ужэ́ до́ма); ціо́ся 8 (а ціо́ся воно́ було́ ге́тэ), 36 (доўга, даўно);

– 1–7, 9, 11–14, 16–21, 23–29, 31–35, 37, 39–49, 51–53, 55–59, 64–66.

Пытанне № 90. Цо́нік (цу́нік)

жу́нік 5 (зваць парасятка); самі́нцы, самі́нец 33, 35 (самі́нец – паміж вокнаў бервяно), 45, 54 (самі́цы); цо́нік 2 (на парасят падзыу́ныя), 4, 9 (кусок дрэва, адрэзак), 23 (кавалак бервяна, «каратыш»), 26 (1. коло́дочка то́ўстая; 2. у ха́це між во́кнамі цу́нікі); цôнік 1 (малэ́ порося́тко зову́ц), 4 (адрэзак, у сцяне «между окнами»); цу́нік 1 (малэ́ порося́тко зову́ц), 3 (ласк. назва парасяці), 5 (зваць парасятка), 6, 7 (кавалкі тоўстага дрэва; пра малога тоўстага чалавека), 11 (бервяно ў прасценку), 12 (кароткае між вакон бярвенца), 13 (кароткае бервяно), 14 (абрэзак бервяна, 20–30 см), 15, 18, 21 (у ха́ці, малы́е бярвенні), 24 («каратыш»), 25 (любы абрэзак; кароткае палена), 27 (цу́нікі між о́кнамі), 28 (у прасценку), 29 (коро́ткая коло́дочка), 31 («каратыш»), 34 (кароткія бярвенні паміж вокнаў), 44 (малы парсюк); цу́ня 44 (падзываюць парсюкоў маладых – цу́ня, цу́ня...); цю́нік 16 («каратыш»), 17 (падзываюць свіней);

– 8, 19, 20, 32, 33, 36–43, 45–53, 55–60, 64–67.

Пытанне № 91. Чама́ра

чама́ра 1 (лаянка), 2 (непанятлівая жанчына, не ўсе дома), 4 (Ой, чама́ро ты!), 5 («некрасівы» чалавек), 7 (экспр.), 8 (экспр.), 9 (дурні́ца), 11 (лахудра), 12 (чома́ра – неразумнае стварэнне), 12 (чама́ра), 13 (чу́чала, нехлям'я́жа), 14 (не́шчо незгра́бное), 17 (него́дны – лаянк.), 19 (чома́ра), 20 (чама́ра ты, ніч́ого не зна́еш, очамрэ́ў), 21 (чама́ра – смешы́ць, прыду́мае), 23 (пустая, неразумная па паводзінах жанчына), 24 (неподходзя́шчы чолове́к), 25 (лаянка), 26 («этих» чама́р поўсела́, жоно́к), 27 (неокура́тна), 29 («плохое слово, ругательное»), 31 (дурнаватая асоба), 35 (неахайны – чама́рышчэ), 39 (чамара – гэ́то не чолове́к), 44 (нерастаропны, непрыбраны, апу́шчэны – ты бы чама́ра хо́дзіш!); чамра́ 46 (хо́дзіць, як чамра́); чма́ра 15 («неряха»);

– 3, 6, 16, 18, 19, 28, 32–34, 36–38, 40–43, 45, 47–60, 64–67.

Пытанне № 92. Ша́хворост

шары́хворост 47 (жулікова́ты, вэ́рткы[і]); шары́хвост 13 (балаўнік), 16, 18, 19 (шары́хвост – непаседа), 58 (добры; завідны); ша́хворост 4 (кру́чаны хло́пец, ша́хворостліва дзе́ўка), 6, 7 (экспр. кру́чаны, непаседлівы), 8 (ско́ры хло́пец, кру́чаны), 9 (шустры), 11 (шустры), 12 (быстры, шустры, шкодлі́вы), 14 (праворны, гі́бкі чолове́к), 15 (балаўнік), 17 (разбалованы), 21 (быстры, свавольны), 23 (хуткі, шустры, неспакойны), 24 (жывы, шустры), 25 (бы́стры такі чоловек), 26 (дзело́к, абы як робіць), 27 (не поседзіць, не постоіць), 28 (кру́чэны, жыві́, нічо́гі), 29 (сярдзіты, быстры, абы скорэ́й, верхагляд, халтуршчык), 31 (бойкі і рухавы), 32 (непаседлівы, «плахі»), 33 (неспакойны, шы́морыцца дзіця), 34 (быстры, рухавы), 35 (быстры, круты), 36, 37 (быстры), 38 (вёрткае дзіця), 39 (быстры), 40 (бойкі), 41 (хуткі чалавек), 42 (бойкі), 43 (быстры), 44 (быстры, торопліві), 45, 46 (бойкі, жывы), 47, 48 (ша́хворост – «непоседа»), 50 (на малого пацана гаворацць – «весьма подвижный», празмерна рухомы), 51 (такі кру́чоны чоловêк), 52 (шу́стры чолові́к і тэй шко́ду зро́біть, всэ перэвэ́рнэ), 49 (такі́ бі́стры), 53 (шалабу́н – нэ всê вдо́ма), 54 (рострэ́паны), 55 (ша́хворост –

кру́чаны такі́; і на дзіця), 57, 60 (шустры, непаслухмяны); ша́хворосцень 1 (росторо́пны), 2 (быстры такі), 3 (разгільдзяісты, «бядовы»), 5 (спа́су од ёго́ нема́), 66, (ша́хворостэнь – чоловік, які́й ныць ны шану́е); ша́хворот 20 (ша́хворот – тэ подня́ў, тэ кі́нуў); ше́хвуруст 66 (ше́хвуруст, на́тто спышы́ть); шо́хвуруст 66 (шо́хвуруст, на́тто спышы́ть); шыры́хворост 62 (шыры́хворост – гарэзлівае дзіця); шы́хворост 16; шя́хворост 64 (мітуслівы чалавек);

– 1, 19, 56, 59, 65, 67.

Пытанне № 93. Шчыбра́вы

чэбра́нік 51 (чэбра́нік – зе́лье, па́хнэ, по го́рах ростэ́, бэ́зовымі цвэто́чкамі цвэтэ́, рвуть на чай); шчыбра́ві 28 (высокі, танклявы, харошы), 44 (шчэбра́ві – прыгожы хлопец, дародны, падцягнуты, адменны ва ўсіх адносінах), 46; шчы́бравы 5, 6 (кучаравы), 8 (хорошы, доліка́тны, «нежны»), 9 (шчы́браву – «правільные черты ліца», шчыбра́ву на ліцо́), 12 (харошы, статны, шчуплы), 13 (тонкі, высокі, стройны, прыгожы), 14 (шчі́бравы – усе́ ў ёго́ «хорошо́»), 15 (стройны, падцягнуты, тонкі), 16 (акуратны, падцягнуты), 17 (хоро́шы), 18 (шчубра́вы – худы), 19 (шчы́бра́ву), 20 (шчыбра́ві «па́рэнь», стройны, акуратны), 21 (худы, «нежырны», шчуплы), 23 (худы, стройны), 24 (тонкі, шчуплы), 25 (худы), 26 (стройны, далікатны), 27 (худы), 32 (прыгожы, ладны), 39 (танклявы), 40 (танклявы), 41 (тонкі, фігурны чалавек), 42 (танклявы, стройны), 43 («сімпацічны», «красівы», стройненькі), 54 (шчуплы, шчыбра́вы), 59 (го́лову несе́ як...); шчыбра́вы 1 (спраўны, шчупленькі), 3 (падцягнуты), 4 (жыве́нькі), 33 (стройны), 35 (худы, статны), 37 (танклявы); шчы́брынькі 2 (кошча́венькі, дро́бненькі, дро́бнэ ліцо́); шчыбря́вы 29 (далікатны, худы, тонкі, шчыбря́вы);

– 7, 9, 11, 19, 31, 34, 36, 38, 45, 47–53, 55–58, 60, 64–67.

Пытанне № 94. Шчы́зье

кры́ж'е 32, 35; пліцье 36; сціжйе 43 (пліты на агародзе пасля ворыва), 44 (пласт на ворыве; ко́лісь са́ло поло́жыш, сціжыну́; сціжына́ са́ла); шчы́бле 59; шчы́га 54 (шчы́гамі такі́мі); шчы́ж'е 1 (груда), 3 (з-пад плуга пласты; яка́ холе́ра вы́росце на том шчы́ж'і?), 4 (шчы́ж'е зве́рнецца, шчы́га), 5 (груды), 12 (шчы́га – на полі), 15 (грудкі на полі), 20 (таке́ шчы́жье), 21 (дзерно́), 23 (і шчы́га), 25 (пліцье на по́лі, шо борона́ не берэ́), 27, 28 (на полі гру́да), 29 (шчы́ж'е тэ обуха́мі розбіва́лі), 31 (пліты зямлі, комлы́гі), 33 (пліты землі; э́тому шчы́ж'ю ра́ды не дасі), 39 (сухі кавалак глебы на полі), 42 (сухія скібы глебы), 46 (лусты зямлі пры аранні), 54 (пласты дзёрну, як аруць); шчы́зье 2 (гру́дзье веліке), 24 (груды на полі), 26 (лусты зямлі), 29, 34 (на полі);

– 6–9, 11, 13, 16–19, 23, 32, 36–38, 40, 41, 45, 47–49, 51–53, 55–60, 64–67.

Пытанне № 95. Шчы́ковіца

шчы́ковіца 2 (самы верх дзерава), 4 (на шчы́ковіцу пошлі́ ко́ні – «молодая травка»), 9 (ікотка), 14 (шчі́ковіца – тра́ўка моло́дзенькая, е чёго́ шчёка́ць; уже́ конь ву́шоў на шчёковіцу), 20 (вон шчы́ковіцы боіцца), 21 (верх, вільчык), 27 (ек весно́й па́ша росце́), 34 (маладая трава ў лесе вясной), 44 (Я вас шчы́кнуў і вот шчы́ковіца – прышчыпнуў), 54 (шчы́ковіца, нема́ па́шы, вышчы́квае – усхо́д траві́), 67 (паша, калі мала травы);

– 1, 3, 5–8, 11–13, 15–19, 23–26, 28, 29, 31–33, 35–43, 45–53, 55–60, 64–66.

Пытанне № 96. Я́брудзь

збру́я 60; обро́дзь 60; я́бродзь 3 (отмолодзь), 13 (маладыя парасткі дрэў), 16, 26, 29 (дрэннае слова, саўсем «плохое»; урэднае стварэнне), 34 (коцікі на лазе ў час цвіцення), 45 (я́бродь – вырублены ўчастак у ле́сі і там галлё – дробныя галінкі, якія адкусвае скаціна); я́бруць 42 (жоўтыя коцікі на вярбе, лазе);

– 1, 2, 4–9, 11, 12, 14, 15, 17, 19–21, 23–25, 27, 28, 31–33, 35–41, 43, 44, 46–60, 64–67.

Пытанне № 97. Я́траць

едрэне́ць 28 (нога́ едрэне́е – ірдзіцца, чырванее рана), 32 (едрэне́ць – набірацца соку, пра дрэва); ірдзіцца ра́на 44; ірдзіць ра́на 46; от'я́трываецца обра́тно ра́на 54; от'ятрыцца 4 (от'ятрылаcа ра́на – адкрылаcа), 45 (от'я́трываецца); прыя́трылаcа боля́чка 27, 66 (рана прыятры́лась); рдзіцца 43 (рдзіцца ра́на), 44 (ірдзіцца, рдзіцца ра́на); я́дрыцца 11 (ра́на, почына́е гноіцца), 18 (пра рану), 35 (рана); я́рыцца (рана) 12; ятра́ 64 (пачырваненне вакол раны); я́траць 9 (на целе у дзяцей вы́сыпка),

26 (роз'ятрылосо, стало болець); я́тросць 36 («красната», пухліна, раздражэнне «вокруг» раны), 38 (чырвань вакол раны); я́тры 21 (болéзнь, пошэпчы́ я́тры); ятры́тысь 64 (ятры́цьця рáна); я́трыцца рáна 5, 12, 13 (я́трыцца – нарывае), 20 (я́трыцца – гноіцца), 23 (я́трыцца рáна, нарывáе), 24 (я́трыцца; зардзéцца), 33 (од'я́трываецца болячка), 37 (рáна, скýла я.), 47 (ятры́цца рáна), 54 (я́трыцца рана), 59 (ятры́цца рана – «краснее»); я́трыць 7 (станавіцца чырвоным, напухшым; як чыры на целе); ятрэ́е рáна 46;

– 1, 3, 4, 6, 8, 14–17, 19, 25, 29, 31, 33, 34, 36, 39–44, 48–53, 56, 58–60, 64, 65, 67.

СПІС КАРТ

Карта № 42. Цела
Карта № 43. Замлець (пра нагу, калі адседзець)
Карта № 44. Твар
Карта № 45. Шчокі
Карта № 46. Павека
Карта № 47. Вылупіць вочы
Карта № 48. Прыжмурваць вочы
Карта № 49. Картавы
Карта № 50. Вадзяны мазоль
Карта № 51. Сіняк на целе
Карта № 52. Сурокі
Карта № 53. Затрымацца на пэўны час
Карта № 54. Жадаць (зычыць) што-н. каму-н.
Карта № 55. Знайсці што-н.
Карта № 56. Апынуцца
Карта № 57. Дабрацца, дастацца
Карта № 58. Свята
Карта № 59. Фэст, парафіяльнае свята
Карта № 60. Таргі, гандаль
Карта № 61. Купляць
Карта № 62. Грэбаваць
Карта № 63. Казытаць
Карта № 64. Гойсаць, бегаць без справы
Карта № 65. Коўзанка
Карта № 66. Пазбягаць працы, лодарнічаць
Карта № 67. Аслупянець
Карта № 68. Вымаўленне слова *[сноп]*
Карта № 69. Жыта, пшаніцу, ячмень, авёс, проса вяжуць...
Карта № 70. Грэчку вяжуць...
Карта № 71. Лён вяжуць...
Карта № 72. Каноплі вяжуць...
Карта № 73. Боб вяжуць...
Карта № 74. Чарот вяжуць...
Карта № 75. Мак вяжуць...
Карта № 76. Лекавыя травы вяжуць...
Карта № 77. Вымаўленне галосных *[у], [і]* на месцы гістарычнага **ы*: *вýсыпаў, снопý – вíсыпаў, снопí*
Карта № 78. Стан цечкі ў каровы
Карта № 79. Стан цечкі ў кабылы
Карта № 80. Стан цечкі ў свінні
Карта № 81. Стан цечкі ў авечкі
Карта № 82. Стан цечкі ў казы
Карта № 83. Стан цечкі ў катоў
Карта № 84. Стан цечкі ў сабак
Карта № 85. Стан цечкі ў ваўкоў
Карта № 86. Стан цечкі ў лісіц
Карта № 87. Стан цечкі ў зайцоў
Карта № 88. Самец апладняе самку ў курэй, гусей, качак, буслоў
Карта № 89. Нерасціцца (пра рыбу)
Карта № 90. Спароўвацца (пра жаб)
Карта № 91. Спароўвацца (пра вужоў)
Карта № 92. Утвараць новую сям'ю (пра пчол)

Карта № 93. Спароўванне ў камароў
Карта № 94. Густая маса ці малодзіва, надоеныя перад цяленнем каровы
Карта № 95. Малодзіва (надоенае адразу пасля цялення)
Карта № 96. Сырадой (толькі што надоенае малако)
Карта № 97. Малако, якое пастаяла, але не стала кіснуць
Карта № 98. Малако, якое пачало пракісаць
Карта № 99. Верхні адстой у кіслым малацэ, смятана
Карта № 100. Кіслае малако (без смятаны)
Карта № 101. Адагрэтае (загусцелае пасля падагравання) кіслае малако
Карта № 102. Сыроватка
Карта № 103. Адціснутае адагрэтае (загусцелае пасля падагравання) кіслае малако
Карта № 104. Паранае малако
Карта № 105. Ражанка
Карта № 106. Перагнанае або адстоенае малако
Карта № 107. Смятана з перагнанага або адстоенага салодкага малака
Карта № 108. Маслёнка (густое кіслае малако, якое застаецца ад смятаны пасля збівання масла)
Карта № 109. Скварыць сала на патэльні
Карта № 110. Смажыць яечню на патэльні
Карта № 111. Пячы бліны на патэльні
Карта № 112. Смажыць бульбу на патэльні
Карта № 113. Пражыць гарох на патэльні
Карта № 114. Курыца сакоча (ходзячы па двары і інш.)
Карта № 115. Курыца кудахча (знёсшы яйка, спужаўшыся)
Карта № 116. Курыца квокча (хочучы сесці на яйкі і вывесці куранят)
Карта № 117. Курыца квокча (водзячы куранят)
Карта № 118. Певень кукарэкае
Карта № 119. Пашырэнне слова *багáзно* 'вельмі многа' і аднатыпных
Карта № 120. Пашырэнне і значэнне слова *бéрэст*
Карта № 121. Пашырэнне і значэнне слова *бóйло*
Карта № 122. Варыянты слова *брóхаць* 'боўтаць вадкасць з вялікім шумам'
Карта № 123. Пашырэнне і значэнне слова *бурковáць* 'значыць хатнюю птушку'
Карта № 124. Пашырэнне слова *волохáты* 'валасаты (пра чалавека), калматы (пра жывёлу)'
Карта № 125. Пашырэнне слова *вýгледка* '1) люстра, люстэрка; 2) знешні выгляд чалавека'
Карта № 126. Пашырэнне назвы *ґалаґýцкі пéвень, ґалаґýт* 'парода пеўняў з вялікімі нарастамі пер'яў на нагах'
Карта № 127. Пашырэнне слоў *гáпка* 'від лодкі' і *гóголь* 'вялікая вада'
Карта № 128. Пашырэнне і значэнне слоў *гíрка, гíра*
Карта № 129. Пашырэнне назваў *глýпая ноч, [глýпосць]*
Карта № 130. Пашырэнне слова *гýвесна* 'сустрэча вясны'
Карта № 131. Пашырэнне слова *далéзно* 'вельмі далёка' і аднакарэнных
Карта № 132. Пашырэнне слова *дзéрэш* 'масць каня'
Карта № 133. Пашырэнне і значэнне слова *додзевáць* 'дакучаць' і аднакарэнных
Карта № 134. Пашырэнне слова *дожджэ́ліца* 'дажджлівае надвор'е' і аднакарэнных
Карта № 135. Пашырэнне слова *[дорóдны]* 'статны'
Карта № 136. Пашырэнне слоў *дровíца, дровíцка* 'карова першым цялём, пяршачка' і аднакарэнных
Карта № 137. Пашырэнне слова *дýбіць* 'несці цяжкі груз'
Карта № 138. Пашырэнне слова *затóб* (затоб упаў 'ледзь не ўпаў')
Карта № 139. Пашырэнне слова *íбут* 'птушка бугай'
Карта № 140. Пашырэнне і значэнне слова *[клочэнíк]* і падобных
Карта № 141. Пашырэнне слова *[крáмень]* 'крэмень'

Карта № 142. Пашырэнне слова *краснýць* 'устанавіцца (пра вясну)'
Карта № 143. Пашырэнне і значэнне слова *кромíць* і падобных
Карта № 144. Значэнне слоў *кроп, укрóп* і аднакарэнных
Карта № 145. Словы *кроп, укроп* і аднакарэнныя – фанетычныя варыянты
Карта № 146. Пашырэнне слоў *колодáн, колодáч* 'нож з драўлянай ручкай'
Карта № 147. Пашырэнне слоў *колывáцца, колувáцца, коловáцца* 'хістацца' і аднакарэнных
Карта № 148. Пашырэнне слова *конóзіцца* 'капрызіць; глядзець спадылба' і аднакарэнных
Карта № 149. Пашырэнне слова *ксень* 'страўнік у рыбы'
Карта № 150. Пашырэнне і значэнне слова *купáйло* і аднакарэнных
Карта № 151. Пашырэнне слоў *кýпéць, кýпаць* 'гарэць без полымя' і падобных
Карта № 152. Пашырэнне слова *лобýзье* 'буйныя сцяблíны' і аднакарэнных
Карта № 153. Пашырэнне слова *лошáк* 'малады конік' і аднакарэнных
Карта № 154. Пашырэнне слова *лошы́ца* 'маладая кабылка' і аднакарэнных
Карта № 155. Пашырэнне слова *махíнны* 'вельмі вялікі' і аднакарэнных
Карта № 156. Пашырэнне слова *[мéрвá]* і падобных
Карта № 157. Пашырэнне слоў *могáйбо, помогáйбо* 'вітанне, пажаданне' і аднатыпных
Карта № 158. Пашырэнне і значэнне слова *нáглы*
Карта № 159. Пашырэнне слоў *егíпта, негíпта* 'непраходнае месца на балоце'
Карта № 160. Пашырэнне і значэнне слова *[огáзнуць]*
Карта № 161. Пашырэнне слова *остóпок* 'атопак, зношаны абутак' і аднакарэнных
Карта № 162. Пашырэнне слова *очóмацца* 'ачухацца' і падобных
Карта № 163. Вырай
Карта № 164. Напрадвесні
Карта № 165. Круты (бераг)
Карта № 166. Пашырэнне і значэнне слова *сутонéць* і аднакарэнных
Карта № 167. Пашырэнне слова *тóрок* 'звярыная сцежка' і падобных
Карта № 168. Пашырэнне слоў *пóмíнкі* і *[тры́зна]*
Карта № 169. Тубылец
Карта № 170. *[тýлуб]* 'тулава'
Карта № 171. Пашырэнне слоў *тýмно, тóмно* 'млосна; цьмяна ў вачах; туманна; змрочна'
Карта № 172. Шчаўе
Карта № 173. *Япа* 'нарасць на дрэве, пухліна ці нарасць у свойскай жывёлы, чалавека'
Карта № 174. Пашырэнне і значэнне слова *ярýга*
Карта № 175. *Яцель* 'невялікая мясціна, дзе ўсё лета захоўваецца вада (паніжэнне на балоце, пратока і інш.)'
Карта № 176. Пашырэнне і значэнне слова *аршэ́нец* і падобных
Карта № 177. Пашырэнне і значэнне слова *бабéць* і блізкіх па форме ці значэнні
Карта № 178. Пашырэнне і значэнне слова *бабковáты*
Карта № 179. Пашырэнне слова *бáгрэно* і аднакарэнных
Карта № 180. Пашырэнне і значэнне слова *благáць* і аднакарэнных
Карта № 181. Пашырэнне слова *бóрушно* і падобных
Карта № 182. Пашырэнне і значэнне слова *вагáн*
Карта № 183. Пашырэнне слова *легкýша* 'лёгкія, вантробы' і аднатыпных
Карта № 184. Пашырэнне слова *вáлево* 'вельмі многа'
Карта № 185. Пашырэнне і значэнне слова *вéно*
Карта № 186. Эўфемістычная назва жураўля
Карта № 187. Пашырэнне і значэнне слоў *[гамýлка]* і *кýкла*
Карта № 188. Назвы з асновай *-гануць*
Карта № 189. Пашырэнне слова *гнéча* 'непраходная мясціна' і аднакарэнных
Карта № 190. Пашырэнне і значэнне слова *грэ́чыць*
Карта № 191. Пашырэнне і значэнне слоў *дзеці́нец* і *дзедзíнец*
Карта № 192. Пашырэнне слоў *дзя́бліць, дзя́біць, зя́бліць* (пра мароз, холад)

Карта № 193. Пашырэнне слоў *жоўнáць, доўнáць* 'бурчаць, мармытаць, бубніць' і падобных

Карта № 194. Пашырэнне слова *дýрбаць* і аднакарэнных

Карта № 195. Пашырэнне і значэнне слоў *дýчка* і *[ечэя́]*

Карта № 196. Пашырэнне і значэнне слова *[дыевы]*

Карта № 197. Пашырэнне і значэнне слоў *дыґовáць* і *дзевелíць*

Карта № 198. Пашырэнне і значэнне слова *завóр* і аднакарэнных

Карта № 199. Пашырэнне і значэнне слова *жмодзь* і аднакарэнных

Карта № 200. Пашырэнне і значэнне слова *жýдра*

Карта № 201. Пашырэнне і значэнне слова *жыватóк*

Карта № 202. Пашырэнне слоў *трэ́скоцень* і *íскоцень* 'моцны мароз'

Карта № 203. Пашырэнне і значэнне слова *кóнік*

Карта № 204. Словы з коранем *[кучугýр]* 'купіна травы, моху; кавал нязжатага жыта; участак лесу; купка людзей' і інш.

Карта № 205. Пашырэнне і значэнне слова *лýцік* і падобных

Карта № 206. Пашырэнне і значэнне слова *[муровáць]* і аднакарэнных

Карта № 207. Пашырэнне слова *мýры* 'цёмна-шэры' (масць хатняй жывёлы), 'смуглы' (пра чалавека) і інш.

Карта № 208. Пашырэнне слоў *ніхвець, ніхнуць, ніхневéць, ніхрэ́ць* 'марнець, чахнуць' і падобных

Карта № 209. Пашырэнне слоў *остáрковаты, старковáты, постáрковаты* 'старападобны'

Карта № 210. Пашырэнне слова *осы́рыць*, аднакарэнных і падобных

Карта № 211. Пашырэнне слова *óтчына* 'бацькаўшчына; абжытае месца'

Карта № 212. Пашырэнне і значэнне слова *ошвáрок*, аднакарэнных і аднатыпных

Карта № 213. Назоўнік у выразе *попусціць пізікі* 'разрумзацца'

Карта № 214. Пакаты, спадзісты (бераг)

Карта № 215. Пашырэнне слова *плéвень* 'дробныя істоты; дзятва'

Карта № 216. Прыстасаванне, на якім мыюць бялізну і месца для мыцця бялізны

Карта № 217. Пашырэнне і значэнне слоў *прыстрэ́к, прыстрэ́т*

Карта № 218. Пашырэнне слова *пýтра* 'пацяруха; страва'

Карта № 219. Пашырэнне слова *рахамóцье* 'лахманы, барахло' і падобных

Карта № 220. Пашырэнне слова *рáхацца* 'збірацца' і аднакарэнных

Карта № 221. Пашырэнне слоў *свор, свóрок, чвор, чворок, швор* 'узвышаная мясціна'

Карта № 222. Пашырэнне слоў *сквернота, [скверота]* 'брыдота; скнара', *скверэ́цца* 'смажыцца, скварыцца'

Карта № 223. Пашырэнне слова *[скаргá]* 'балбатлівая жанчына, пляткарка' і падобных

Карта № 224. Пашырэнне і значэнне слова *скіргатáць* і аднакарэнных

Карта № 225. Пашырэнне слова *склець* 'недаядаць, пакутваць, хварэць' і падобных

Карта № 226. Пашырэнне і значэнне слова *[скóіцца]*

Карта № 227. Словы з каранямі *скуг-/скоґ-/скіг-* 'падаваць голас'

Карта № 228. Пашырэнне слоў *слýдба, слýдва* 'цвёрдае, зацвярдзелае (пра зямлю, хлеб)'

Карта № 229. Словы з коранем *смуг-/смуж-*

Карта № 230. Пашырэнне і значэнне слоў *спаёваць, споёваць, сполёваць*

Карта № 231. Пашырэнне і значэнне слова *спáтошыць* і аднатыпных

Карта № 232. Пашырэнне слова *стáчыць* 'хопіць, дастаткова'

Карта № 233. Словы з каранямі *стром-/строп-*

Карта № 234. Пашырэнне слова *стры́га* 'неакуратна пастрыжаны чалавек і інш.'

Карта № 235. Пашырэнне і значэнне слова *стýга*

Карта № 236. Пашырэнне і значэнне слоў *супя́чыцца, супя́чыць* і аднакарэнных

Карта № 237. Пашырэнне слоў *талінá* 'праталіна, талая мясціна' і аднакарэнных

Карта № 238. Пашырэнне і значэнне слова *тáловаць* і аднакарэнных

Карта № 239. Пашырэнне слоў *талагýніцца, тологýніцца* 'павольна ісці і інш.' і аднакарэнных

Карта № 240. Пашырэнне і значэнне слова *то́ча*

Карта № 241. Пашырэнне і значэнне слова *тру́песок* і падобных

Карта № 242. Пашырэнне і значэнне слоў *тупоніць, ступене́ць, цвак, [цвях]*

Карта № 243. Ужыванне слоў *ізжо́хмацца, ужджо́хмацца, зо́хмацца* 'сабрацца, падрыхтавацца; усхадзіцца'

Карта № 244. Пашырэнне слова *уну́рыцца* 'засяродзіцца над чым-н.; утаропіцца' і аднакарэнных

Карта № 245. Пашырэнне і значэнне слова *упіку́ліць* і аднакарэнных

Карта № 246. Пашырэнне і значэнне слова *урэ́м'е*

Карта № 247. Пашырэнне слоў з коранем *-строп-* (у розных значэннях)

Карта № 248. Пашырэнне і значэнне слова *утро́н* 'страта, шкода' і аднакарэнных

Карта № 249. Пашырэнне слова *охамену́цца* 'апамятацца, абдумацца' і аднакарэнных

Карта № 250. Слова *цепе́р* 'сёння'

Карта № 251. Ужыванне слоў *ціво́ся, ціво́сь, ціо́ся* 'даўно, калісьці'

Карта № 252. Пашырэнне і значэнне слова *цу́нік*, аднакарэнных і блізкіх па значэнні

Карта № 253. Пашырэнне слова *чама́ра* 'асоба, якая характарызуецца негатыўна' і аднакарэнных

Карта № 254. Пашырэнне слова *ша́хворост* 'мітуслівы чалавек' і падобных

Карта № 255. Пашырэнне слова *шчыбра́вы* 'прыгожы, зграбны малады чалавек' і аднакарэнных

Карта № 256. Пашырэнне слова *шчы́ж'е* 'цвёрдыя камякі зямлі і г. д.' і іншых лексем, блізкіх па значэнні

Карта № 257. Пашырэнне слова *шчы́ковіца* ў розных значэннях

Карта № 258. Ужыванне слова *я́бродзь* 'маладыя парасткі, дробныя галінкі дрэў; «коцікі» на вярбе, лазе' і падобных

Карта № 259. Назвы з каранямі *-ятр-, -ядр-/-едр, -(і)рдз-, -яр-* 'пачырваненне і высыпка на скуры'

Карта № 260. У яго не было сваёй [сям'і]

Карта № 261. Два гектары [зямлі]

Карта № 262. Спытацца ў старых дзядоў і [баб]

Карта № 263. У нашым сяле мала старых [хат]

Карта № 264. Агарод аралі [канём]

Карта № 265. Курыца з [яйкам]

Карта № 266. Паляўнічы ходзіць на паляванне з [ружжом]

Карта № 267. Панапухала [пад вачыма]

Карта № 268. Конь слухае [вушамі]

Карта № 269. Сустрэўся з чужымі [людзьмі]

Карта № 270. Грыбы растуць у [лесе]

Карта № 271. Насмарк, круціць у [носе]

Карта № 272. [На краі] стала

Карта № 273. Клічная форма

Карта № 274. *Новае*, прым. н. роду

Карта № 275. *Белае*, прым. н. роду

Карта № 276. Нясмачнае

Карта № 277. У [нашым] сяле

Карта № 278. На [харошым] месцы

Карта № 279. Перавязі яго з таго берага на [гэты]

Карта № 280. Дождж ліў [увесь] дзень

Карта № 281. Дзень

Карта № 282. Жала жыта разам з [усімі]

Карта № 283. У яго баліць пад [грудзьмі]

Карта № 284. Добрыя халявы ў тваіх *[чобо́цях]*

Карта № 285. Дай мне абуць тваіх гумовых *[чобо́т]*
Карта № 286. Наслядзіў сваімі *[чобоцьмí]*
Карта № 287. Карова стаіць пад [варотамі]
Карта № 288. Ён не хоча [рабіць]
Карта № 289. Гусі на рэчцы могуць далёка [заплысці]
Карта № 290. [Пераплыў] раку
Карта № 291. Што гэта праўда, я магу пабажыцца і [паклясціся]
Карта № 292. За што ты яго так ганіш і [клянеш]
Карта № 293. Сцямнела, пачалі лятучыя мышы [лятаць]
Карта № 294. Дождж будзе, ластаўкі нізка [лятаюць]
Карта № 295. Дровы пілою [пілуюць]
Карта № 296. Дровы сякераю [сякуць]
Карта № 297. Бліны на патэльні [пякуць]
Карта № 298. Сала на патэльні [пякуць]
Карта № 299. Парэзаную скрылькамі бульбу ў гаршку [тушаць]
Карта № 300. Натамілася, сяду трошкі [пасяджу]
Карта № 301. Тое, што не дакасіў, то пайду [дакашу]
Карта № 302. Дзеці, ціха, [не рабіце] шуму, [не шуміце]
Карта № 303. Дзеці, моцна [не крычыце]
Карта № 304. *Часы́ на сьцене́ [вісяць]* і інш.
Карта № 305. Ён [смяецца]
Карта № 306. Яны [смяюцца]
Карта № 307. Карову [паганю] на пашу
Карта № 308. Пастух [гоніць] каровы на пашу
Карта № 309. Што ён казаў, тое і я [кажу]
Карта № 310. Што ён [кажа]
Карта № 311. Вецер моцна [дзьме]
Карта № 312. Годзе табе спаць
Карта № 313. Хадзіла ў ягады [тры разы]
Карта № 314. Два пуды
Карта № 315. Што табе баліць, [дзіцятка]?

МІКРААТЛАС

Карта №1. Спёка

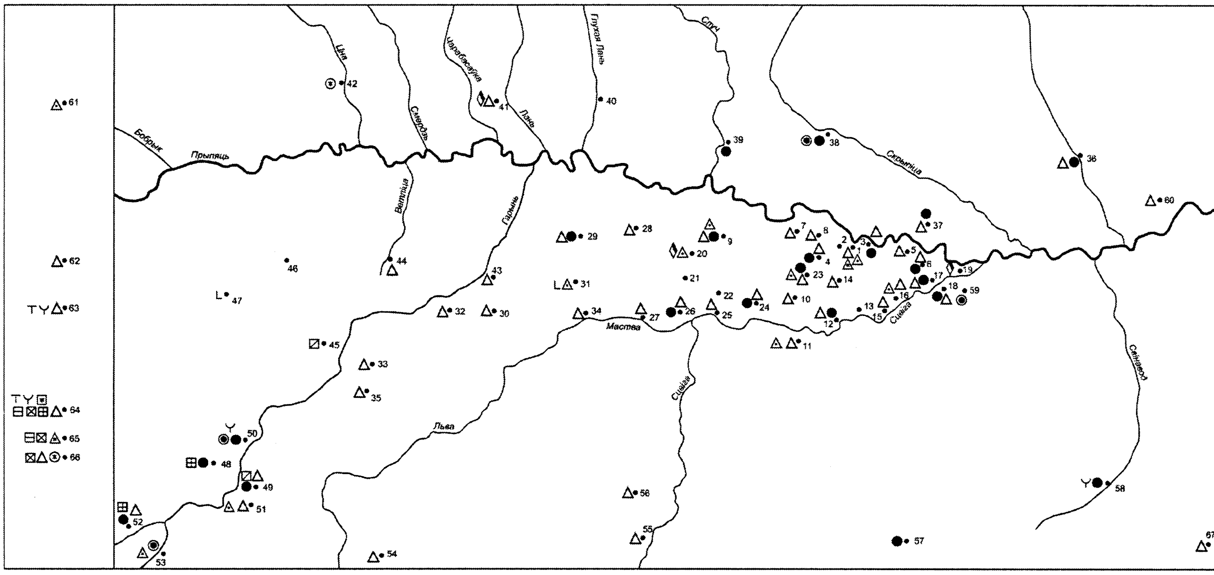

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №1 тэмы №5

- ● спёка
- ◉ сп'ёка
- ⊙ спéка, спыкóта
- △ жарá
- ◬ жары́шчэ
- ◬ жарынá, жарóта
- ⊞ гáрач
- ⊠ гарачíнь
- ⊟ гарачóта
- ⧄ гарачэ́
- ▣ гарачыня́
- ◊ духóта
- ∟ погóда, пóгодзь
- Y сýша, сухáя погóда
- ⊤ вары́ть

Карта №2. Непагадзь

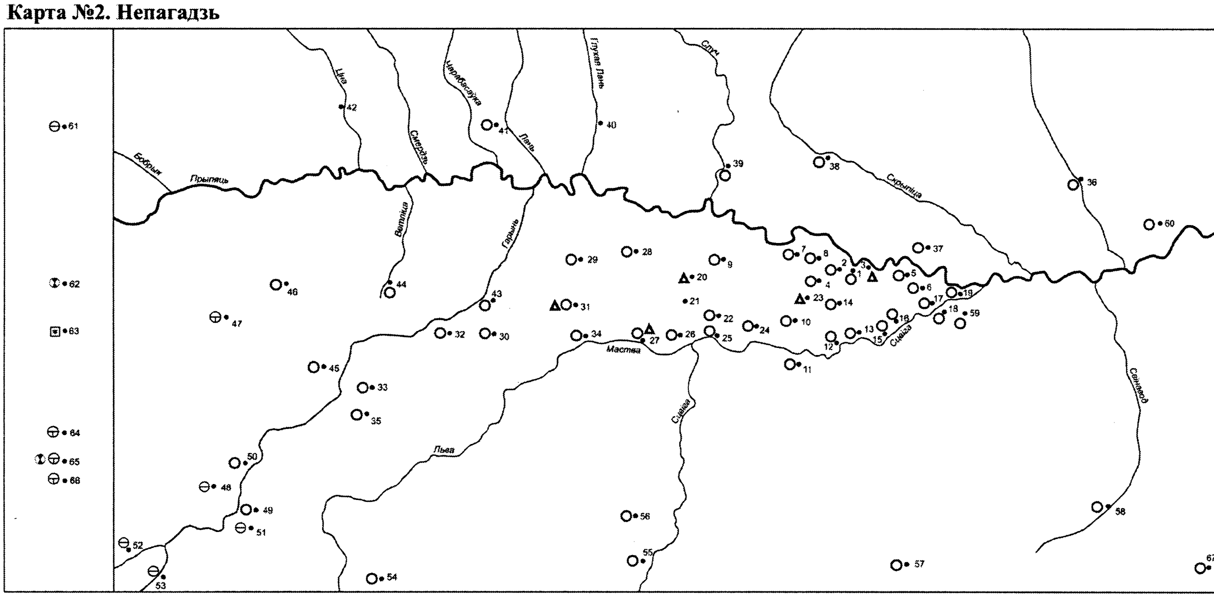

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №2 тэмы №5

- ○ негóда
- ⊝ нэгóда
- ⊕ ныгóда
- ▲ нéгодзь
- ◐ нэ́погодь
- ▣ нэгоды́на

Карта №3. Праліўны дождж, лівень

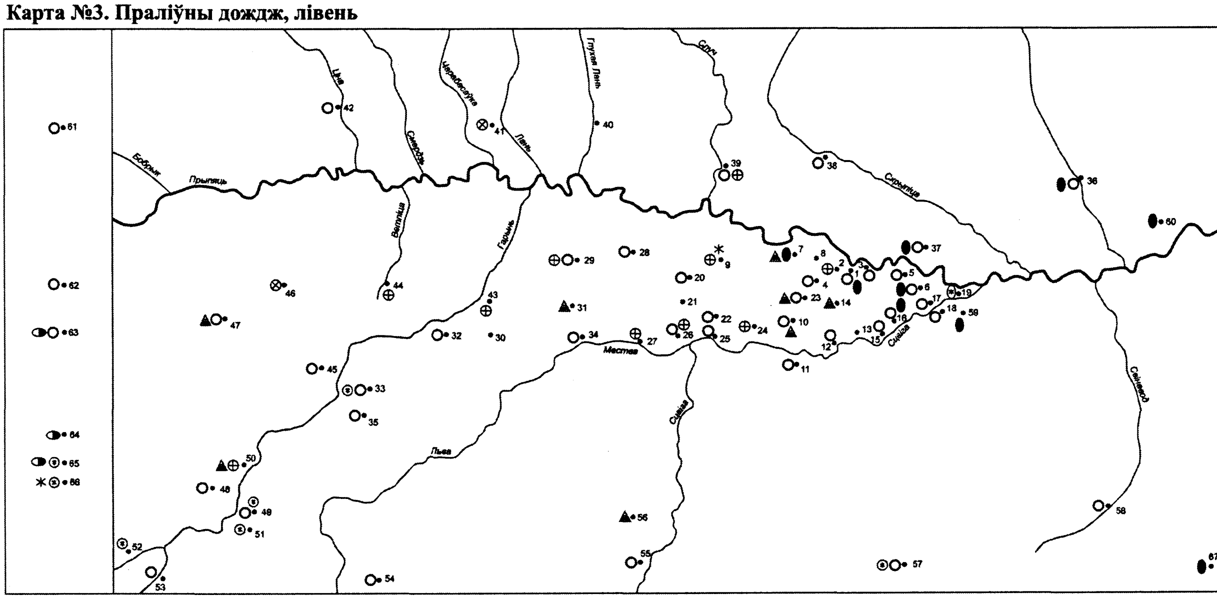

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №3 тэмы №5

- ○ [лівень]
- ⊕ заліва
- ⊗ зліва
- ⊙ іншыя назвы з коранем *-лів-*
- ⬮ лéя
- ⊜ лéі
- ◑ пролы́й, пролу́й, проры́й
- ▲ ту́ча
- ✳ адзінкавыя назвы

Карта №4. Бурбалкі на вадзе ў час дажджу

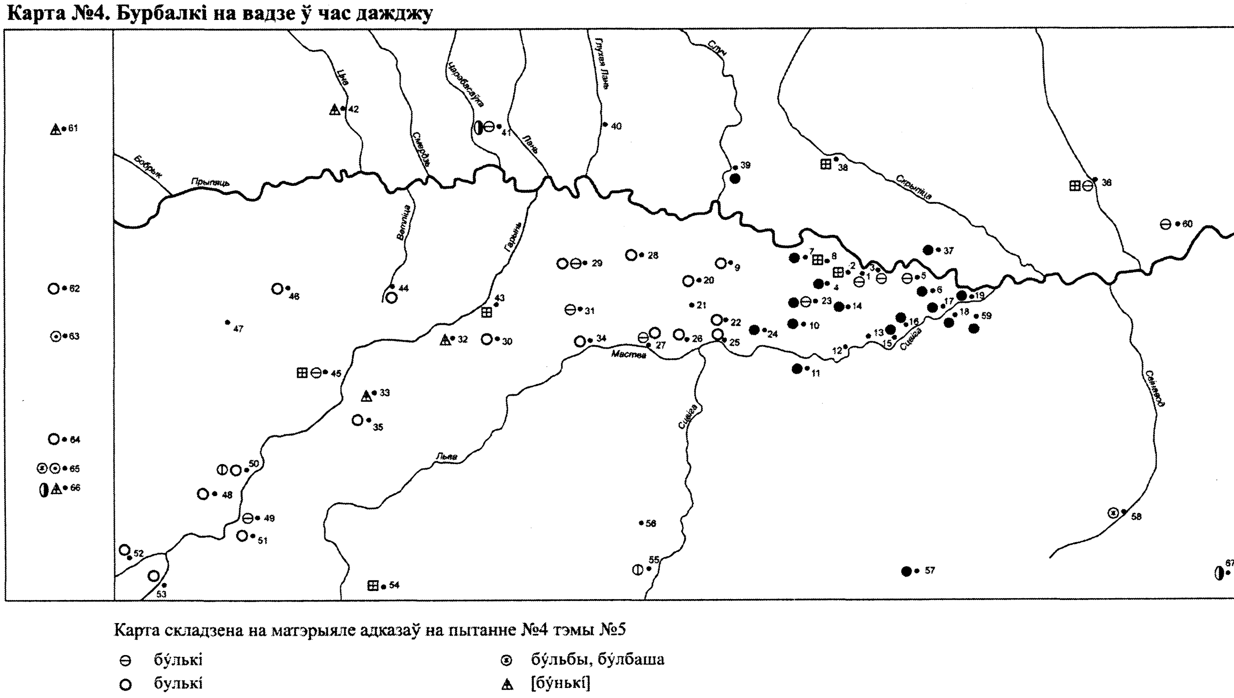

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №4 тэмы №5

- ⊖ бу́лькі
- ○ булькі
- ⊙ бу́лькавкы
- ● бу́льбашкі, бу́лбашкі, бу́льбушкі, бу́льбохі
- ⏀ бу́лкі, булёчкі
- ⊛ бу́льбы, бу́лбаша
- ▲ [бу́нькі]
- ◐ бу́рбалкі
- ⊞ ба́нькі

Карта №5. Бурбалкі, што падымаюцца на паверхню з дна глеістага вадаёма

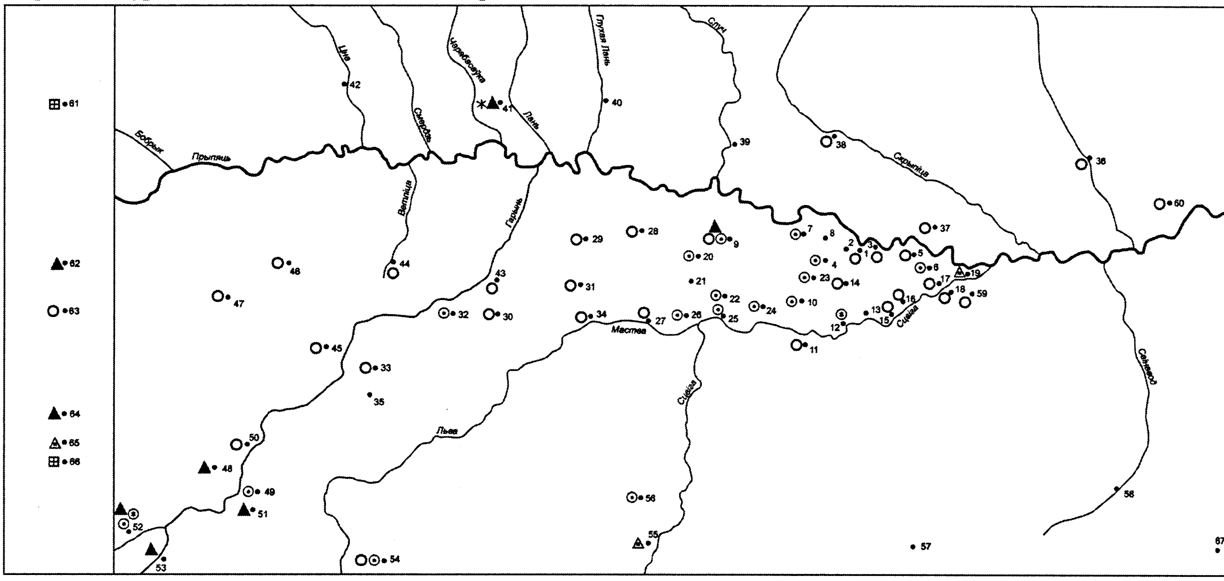

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №5 тэмы №5

- ⊙ жму́ры
- ○ [жму́ркі]
- ⦿ жмуре́, жму́рокі
- ▲ [бу́лькі]
- ◬ адзінкавыя ўтварэнні з коранем *бул-*
- ⊞ [бу́нькі]
- ⁎ бу́рбалкі

Карта №6. Гразь (на дарозе пасля дажджу)

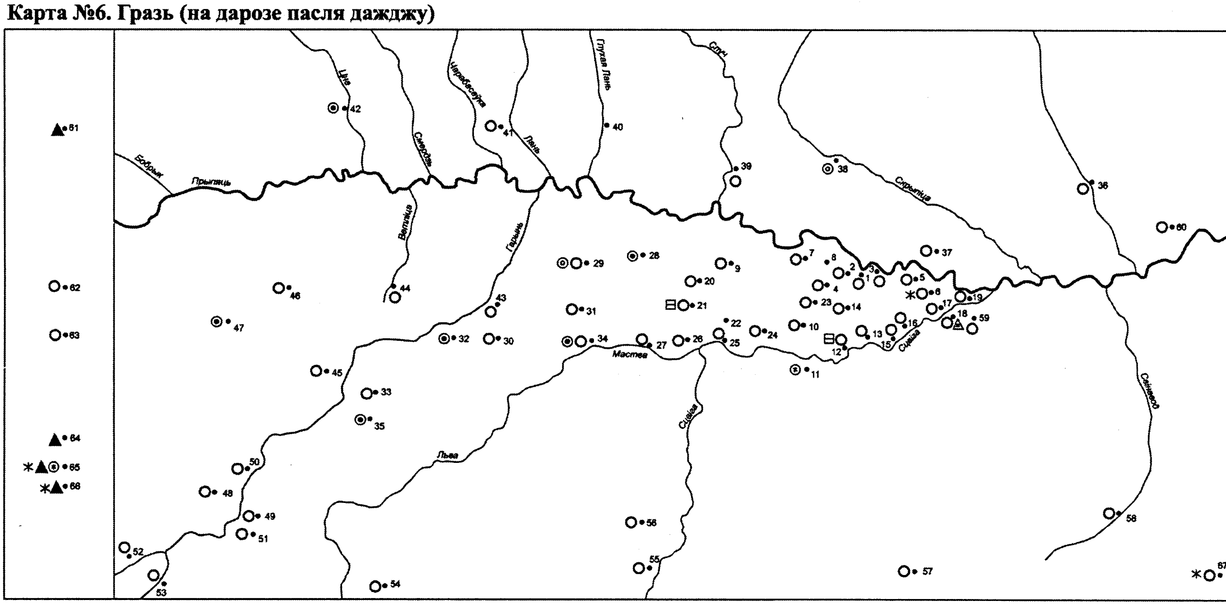

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №6 тэмы №5

- ○ гразь
- ◉ грась
- ◎ грязь
- ⦿ грязю́ка, грэзо́та
- ▲ кал
- ◬ кале́кала, калю́га
- ⊟ лепету́ха
- ⁎ адзінкавыя назвы

Карта №7. Запэцкаў ногі граззю

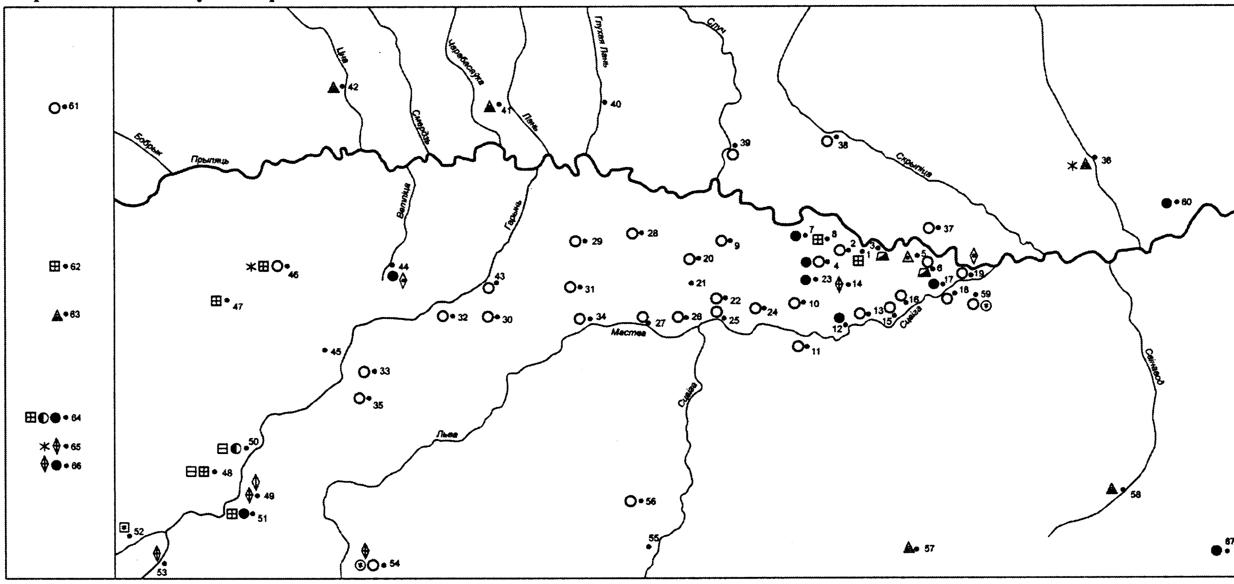

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №7 тэмы №5

- ○ покалі́ў
- ● [покаля́ў]
- ◐ [вы́каляў]
- ⊛ покале́каў, укалі́ў
- ▲ [загра́зніў]
- ◭ погра́зіў
- ⊞ [помара́ў]
- ⊟ [вы́мараў]
- ⊡ умара́ў
- ◈ [вы́мазаў], [зама́заў]
- ◈ ву́мазаў
- ◈ зама́заўса
- ◈ пома́заў
- ◢ полепі́ў, зале́піў
- ∗ адзінкавыя назвы

Карта №8. Вясёлка

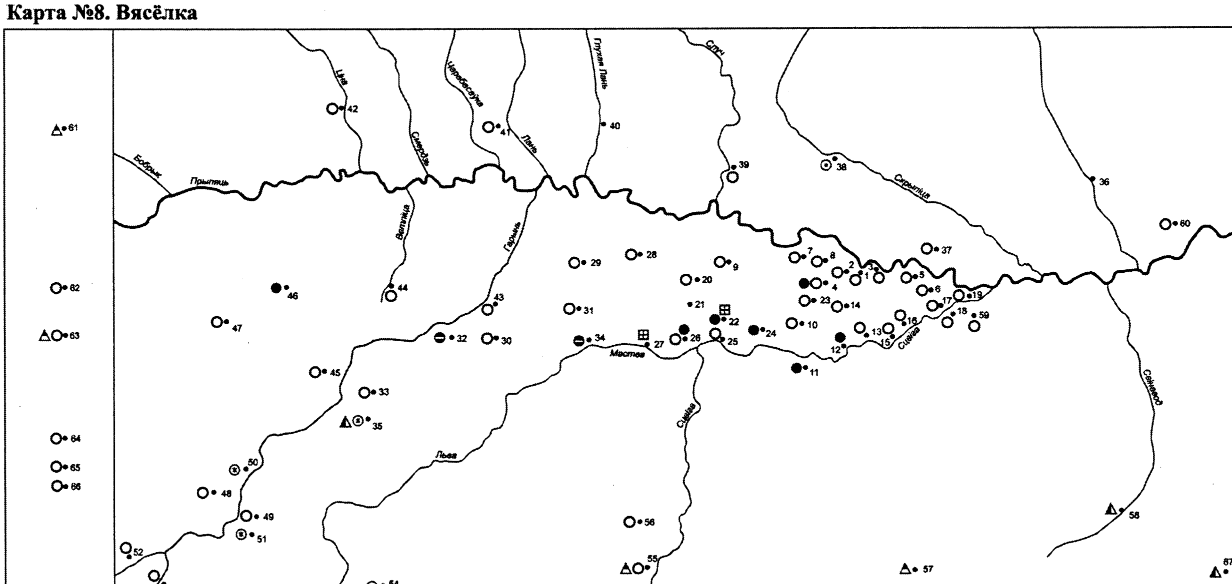

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №8 тэмы №5

- ○ ра́дуга
- ● ра́духа
- ⊖ гра́духа
- ⊙ ря́дуга
- ⊛ адзінкавыя ўтварэнні з коранем *рад-*
- ▲ весёлка
- △ [весел́уха]
- ⊞ цмок

Карта №9. Воблака

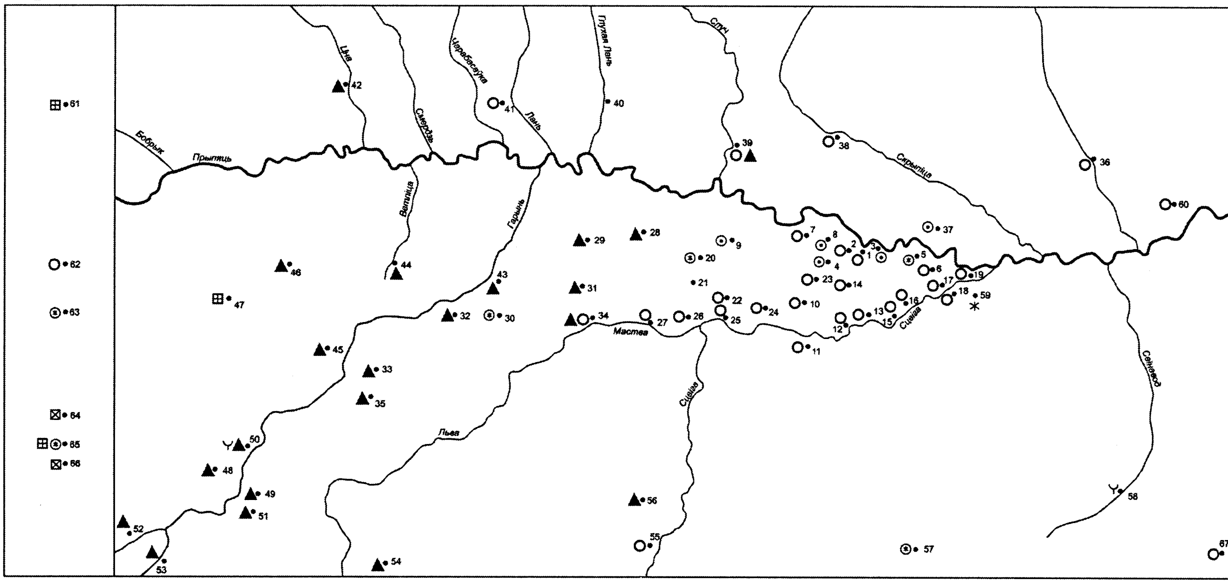

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №9 тэмы №5

- ○ по́хмарок
- ⊙ па́хмурок
- ⊛ іншыя назвы з коранем *хмар-/хмур-*
- ▲ [по́м'яг]
- ⊞ назвы з коранем *обл-*
- ⊠ о́болок, о́булок
- Y ту́ча, ту́чка
- ✳ балваны́

Карта №10. Невялікая яма з вадой на лузе

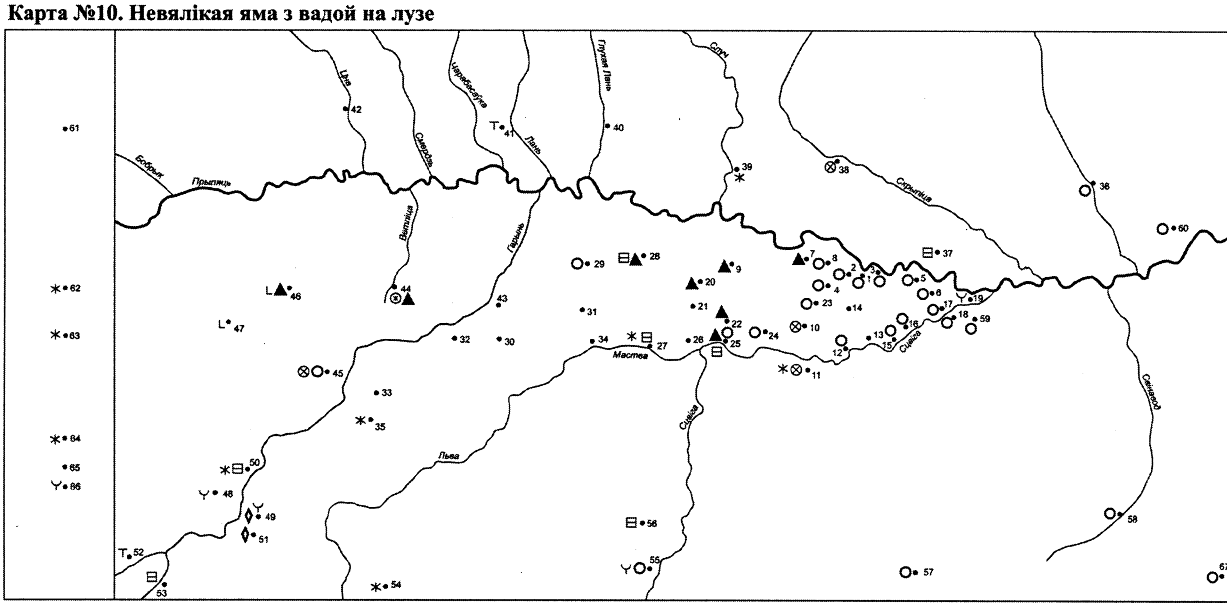

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №10 тэмы №5

- ○ [ка́верт]
- ⊗ [ка́верць]
- ⊙ ка́верцень
- ▲ віро́к, вір
- ⊟ я́ма, я́мка
- ◊ рэ́вень
- Y калю́га, калю́жа
- T ву́жар, віжарнік
- L коцёл, котёл
- ✳ адзінкавыя назвы

Карта №11. Глыбока

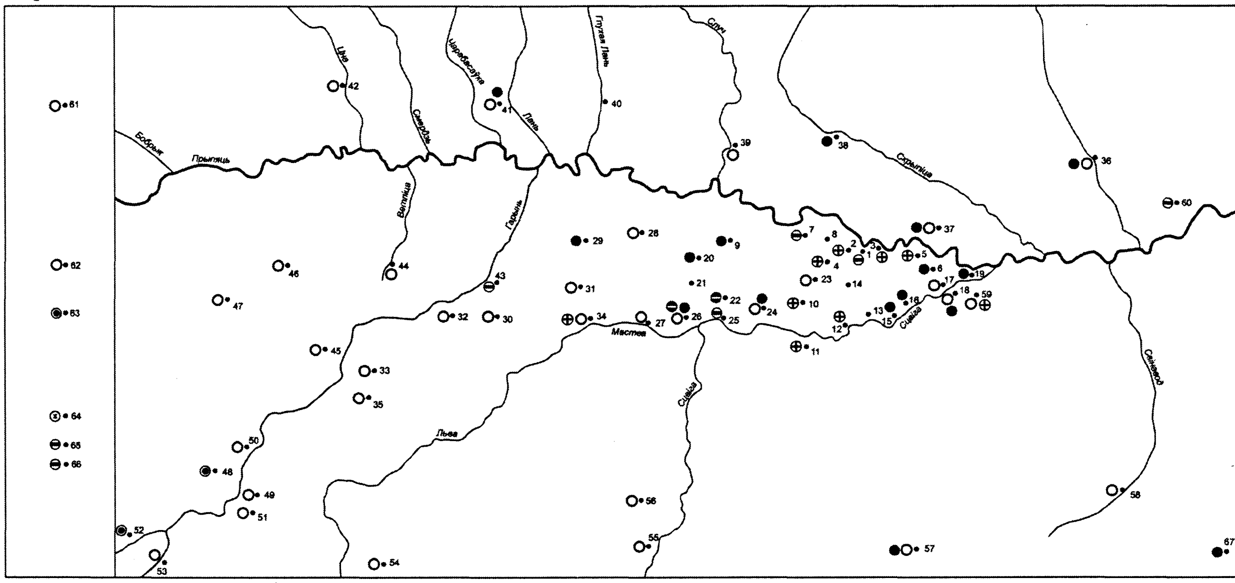

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №11 тэмы №5

- ○ глыбо́ко
- ◉ глібо́ко
- ⊕ глы́боко
- ⊖ глубо́ко
- ● глы́бко
- ⊖ глу́бко
- ⊙ лыбо́ко

Карта №12. Патануў, утапіўся

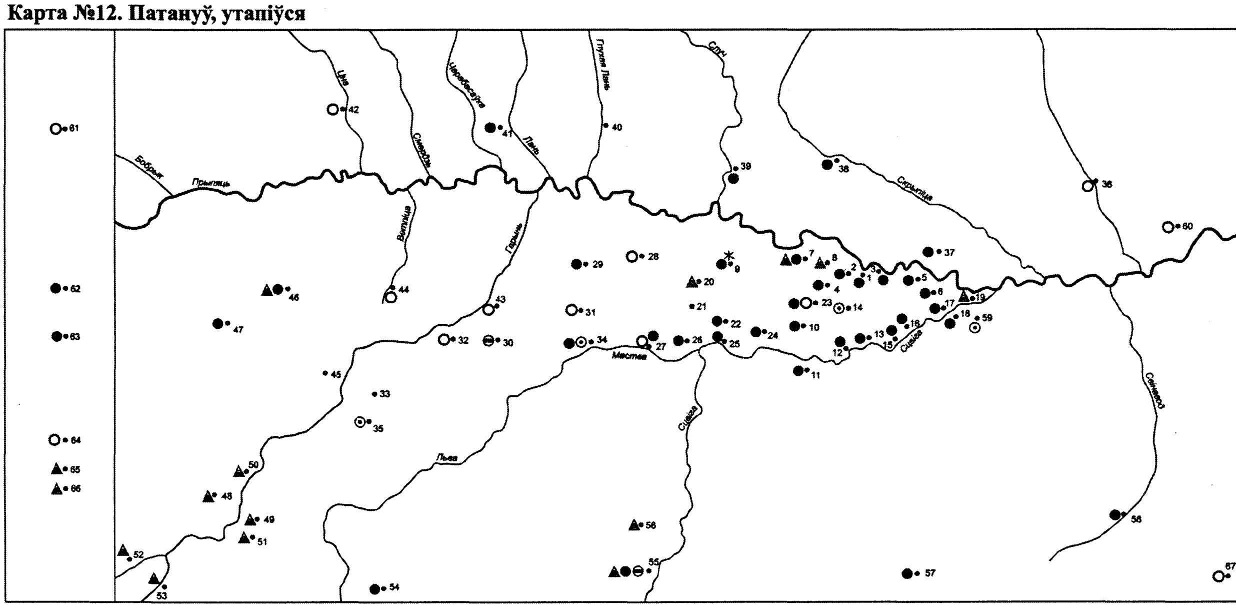

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №12 тэмы №5

- ○ [потону́ў]
- ⊙ [потану́ў]
- ⊖ [утону́ў]
- ● [пота́ў]
- ▲ [утопі́ўся]
- ∗ залі́ўса

Карта №13. Іней, шэрань

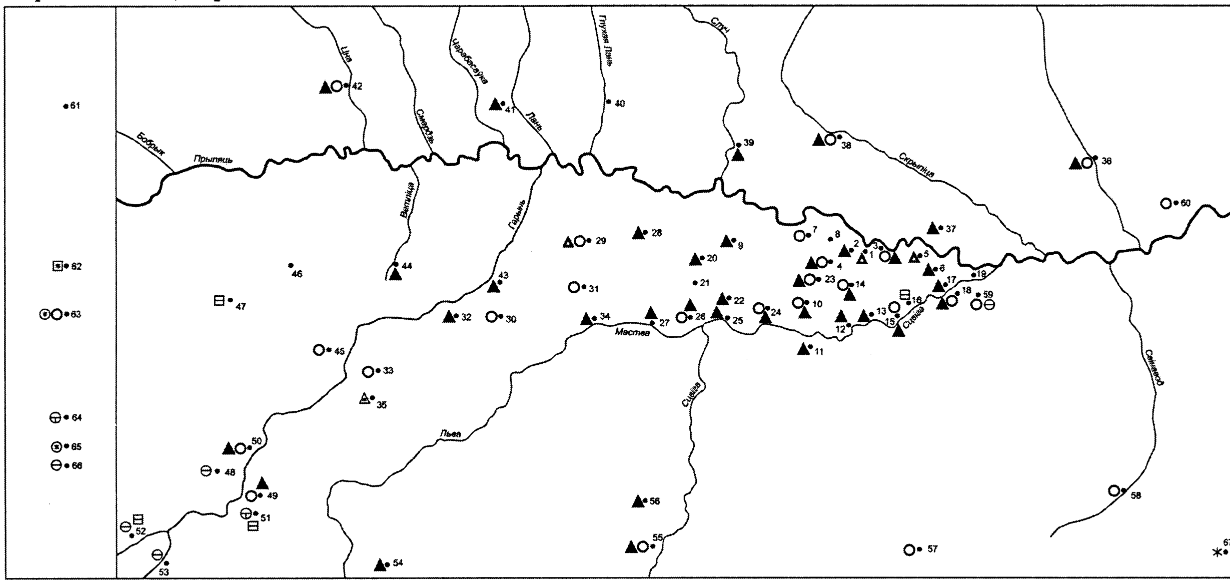

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №13 тэмы №5

○	іней	▲	навіслЯ́
⊖	інэй, іный	◬	на́весь
⊕	гы́нэй	⊟	осу́га
⊛	ініі, інія	⊡	усюга́
▲	на́вісь	∗	шэрэ́н

Карта №14. Лісічкі (грыбы)

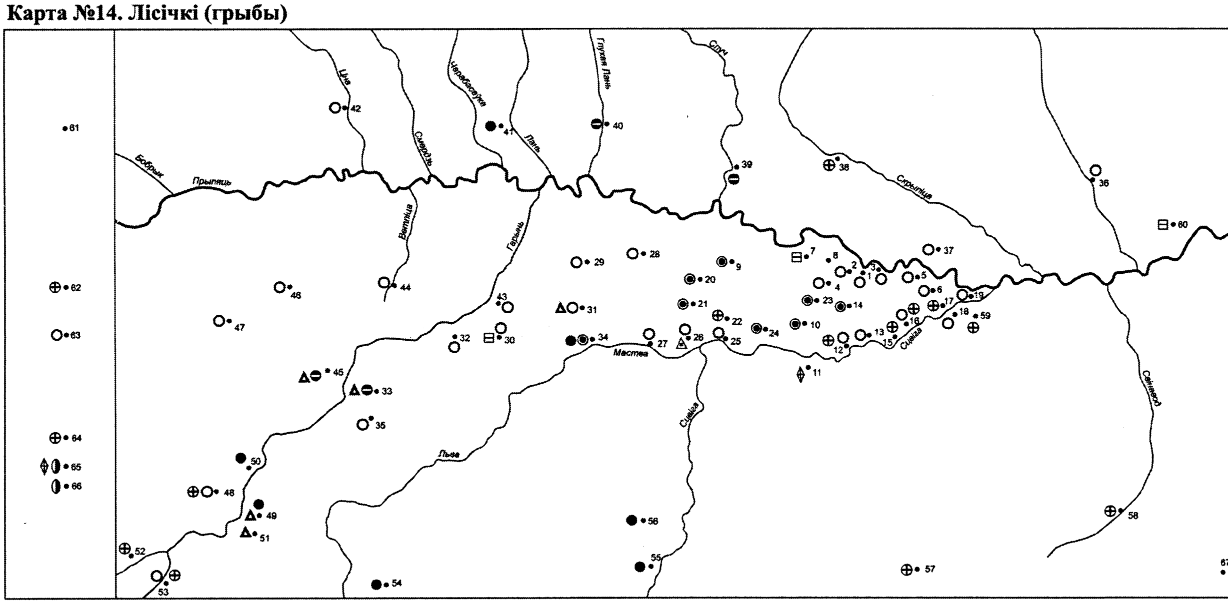

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №1 тэмы №6

○	[лісічкі]	▵	смоля́нкі
◉	лісіцкі	◬	смоло́вікі
●	лісічанкі	⊟	козлякі
⊖	лісічэнкі	◊	жо́ўцікі, жо́вты грыбы́
⊕	[лісіцы]	◐	плы́скы́

Карта №15. Падбярозавік (грыб)

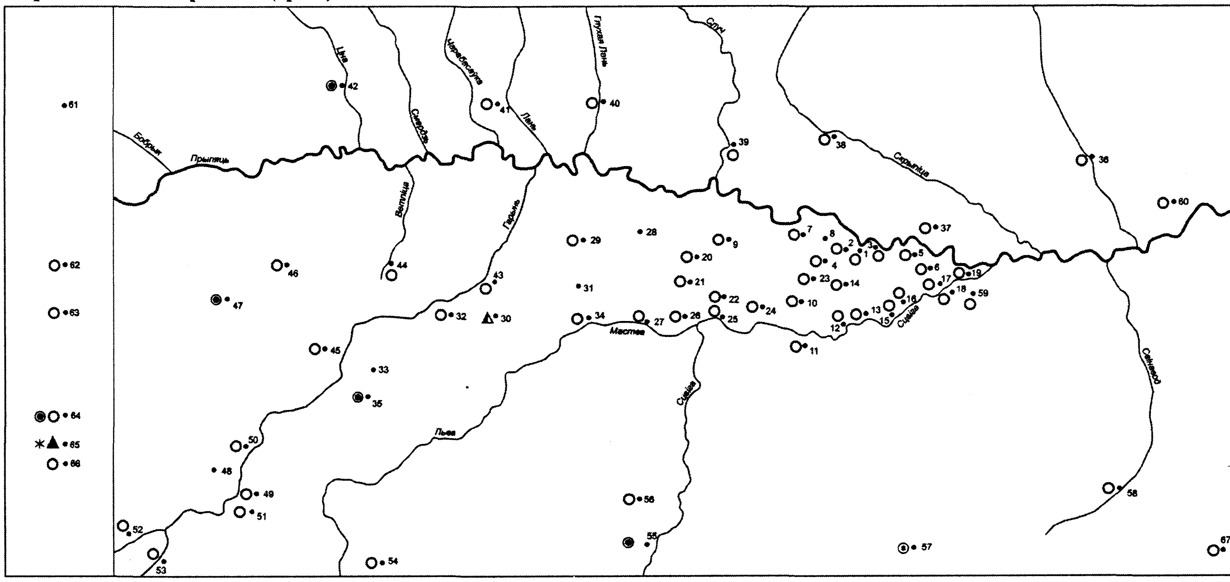

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №2 тэмы №6

○	ба́бка	▲	бырызня́к
◉	ба́пка	△	пыдбэро́зовік
⊙	ба́бочка	∗	козя́к

Карта №16. Вялікая колькасць грыбоў у адной мясціне

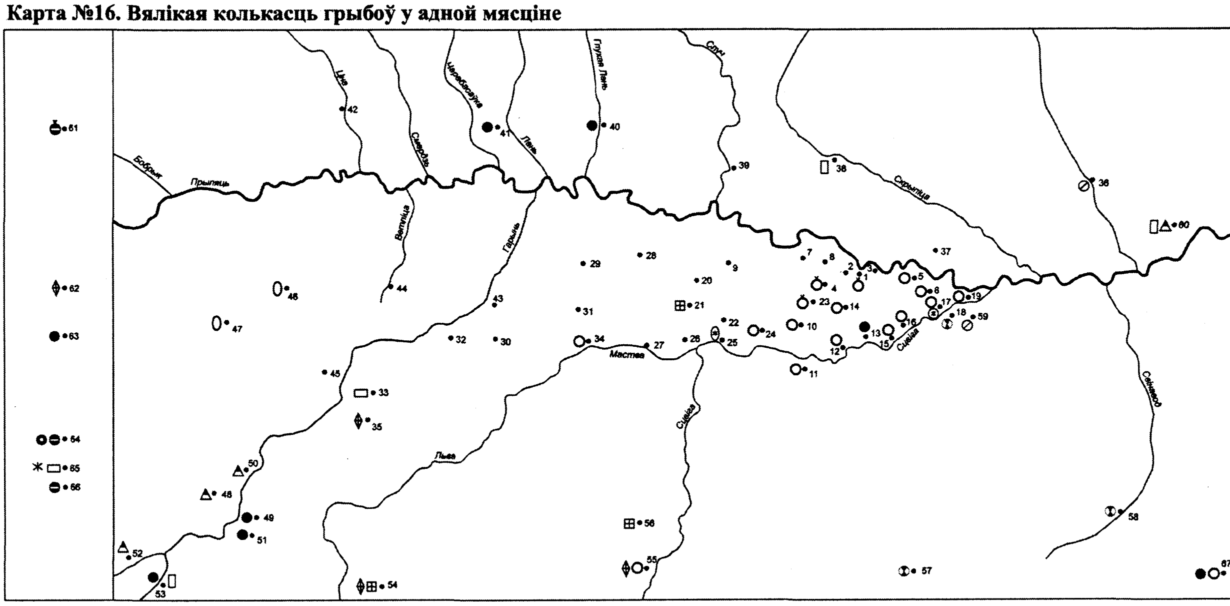

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №3 тэмы №6

○	[шэрэ́н]	●	[чэрэ́н]	⊞	грыбо́вішчэ	⊜	ме́сточко
⊕	шарэ́н	⊖	чарі́нь, чырі́нь	♦	гу́рба	∗	ско́пышчэ
Ǒ	шэ́рэн	♁	чэ́рэнь	▯	ку́ча		
⊘	шэрэ́нка	●	чырэ́ня	▭	ку́па		
⊙	шар	△	чэрэда́	0	месціна, містына		

Карта №17. Неядомыя грыбы

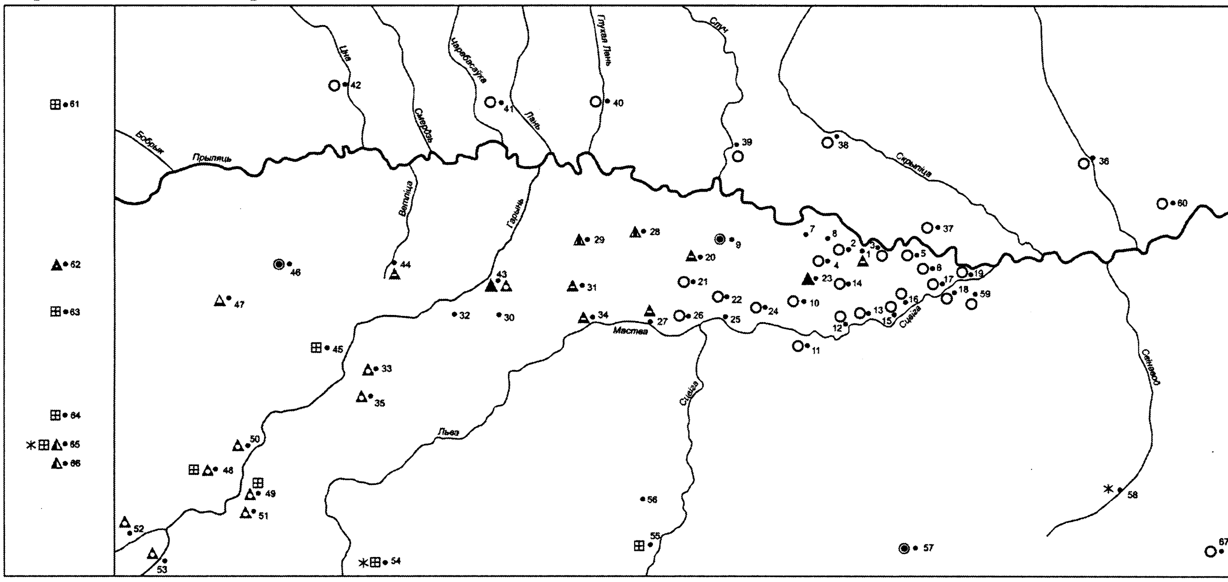

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №4 тэмы №6

- ○ [вужóвікі]
- ◉ [вужóвые]
- ▲ жабóвікі
- △ жаб'юкí
- ▲ жаб'якí
- △ [жáб'ячые]
- ▲ жáбськы
- △ жáбыны
- ⊞ вóўчые
- ✳ адзінкавыя назвы

Карта №18. Гарбуз

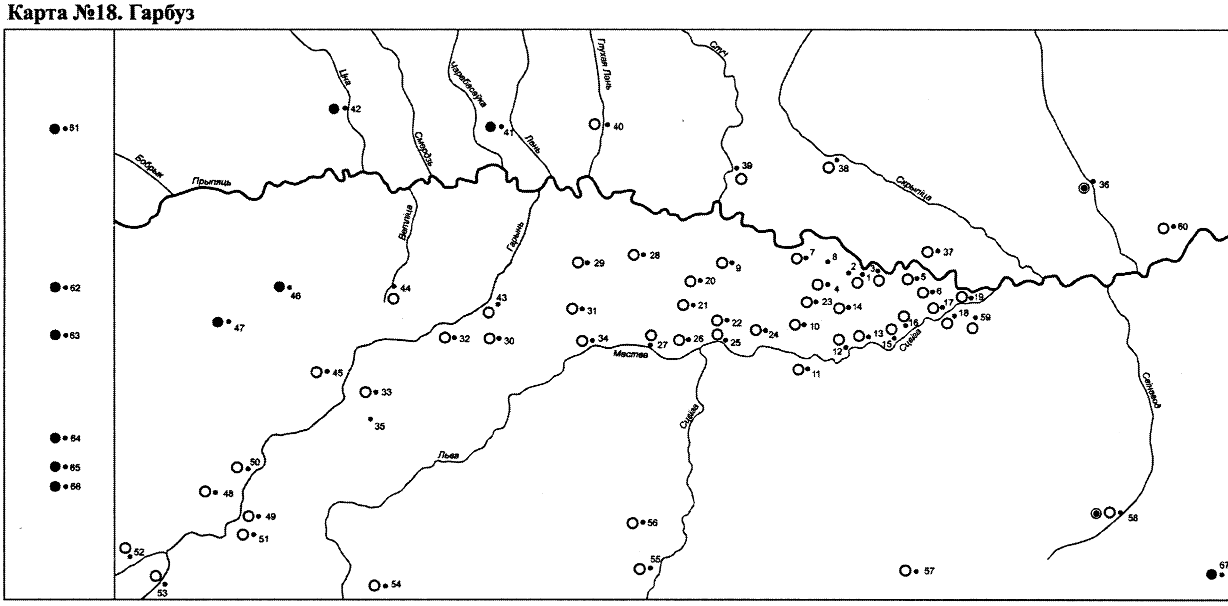

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №5 тэмы №6

- ● [гарбýз]
- ○ гарбузá
- ◉ гарбýза

Карта №19. Пляцёнка цыбулі

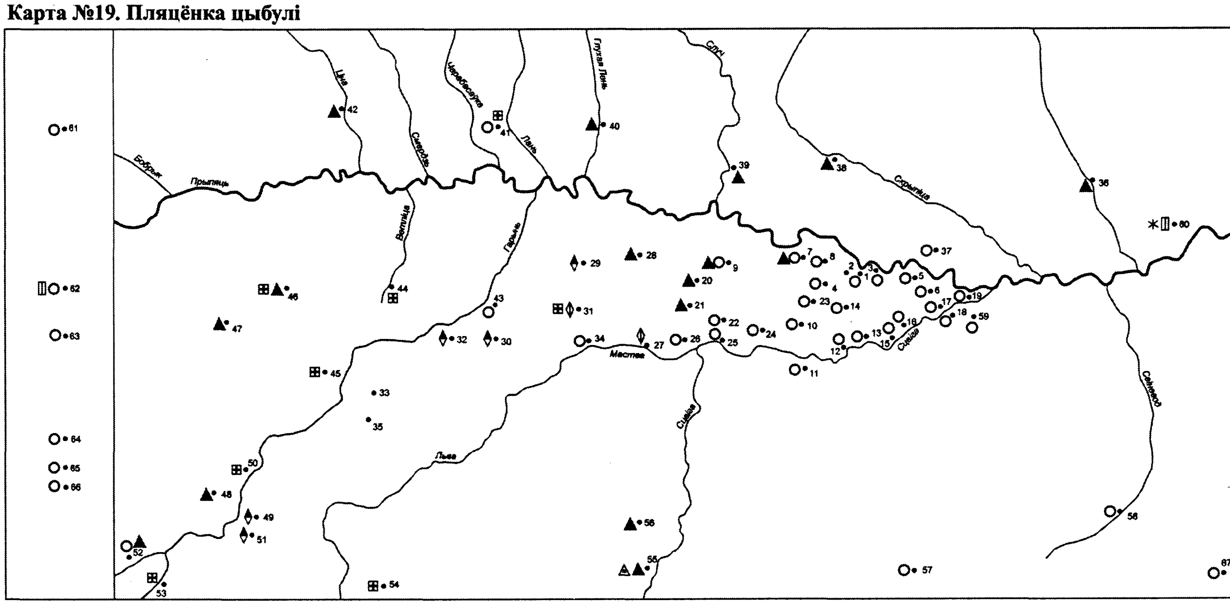

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №6 тэмы №6

- ○ [венóк]
- ▲ [плецёнка]
- △ плецен́я
- ⊞ бунт
- ♦ косá
- ◊ косáнка
- ▯ нізка, ны́залка
- ✱ стáлка

Карта №20. Журавіны

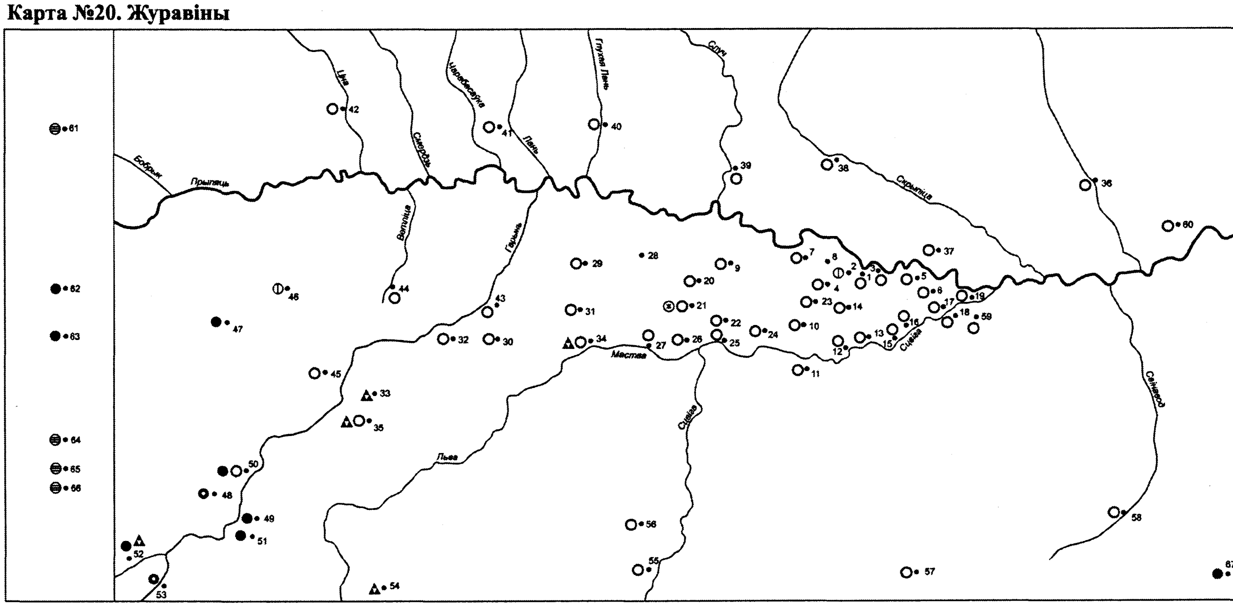

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №7 тэмы №6

- ○ журавіны
- ⦶ журовіны
- ⊙ жаровіны
- ● [журахвіны]
- ◉ [джурафíны]
- ⊜ [журахлíны]
- △ я́годы, чырвóны я́годы, крáсные я́годы

Карта №21. Брусніцы

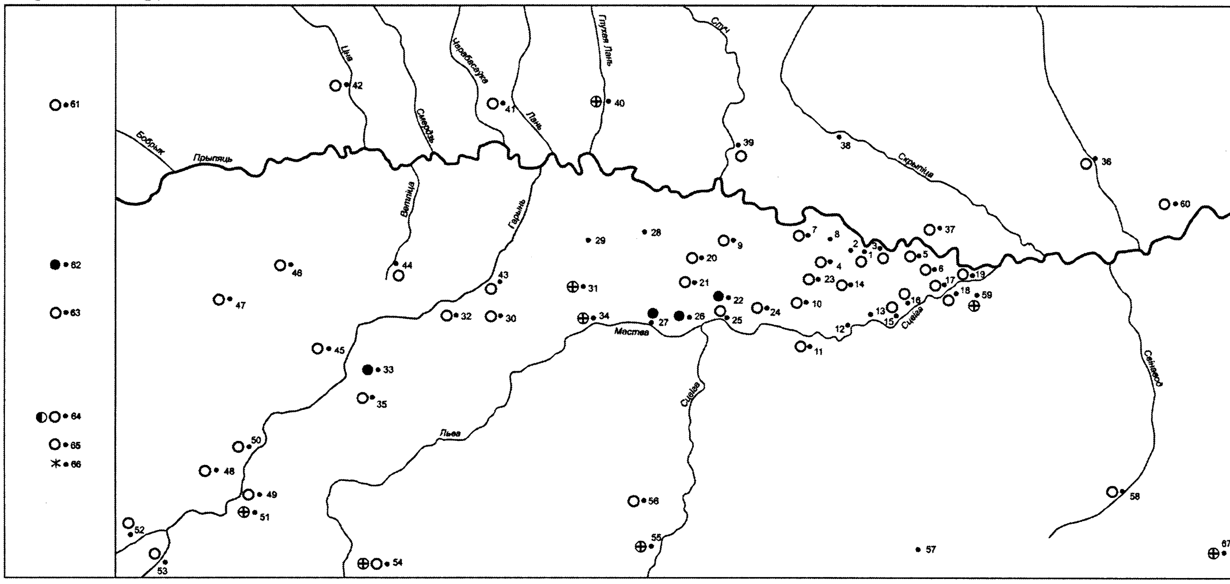

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №8 тэмы №6

- ○ [брусніцы]
- ⊕ [брушніцы]
- ● [брусленіцы]
- ◐ бруслэ́нэ
- ∗ баранці

Карта №22. Камяніцы

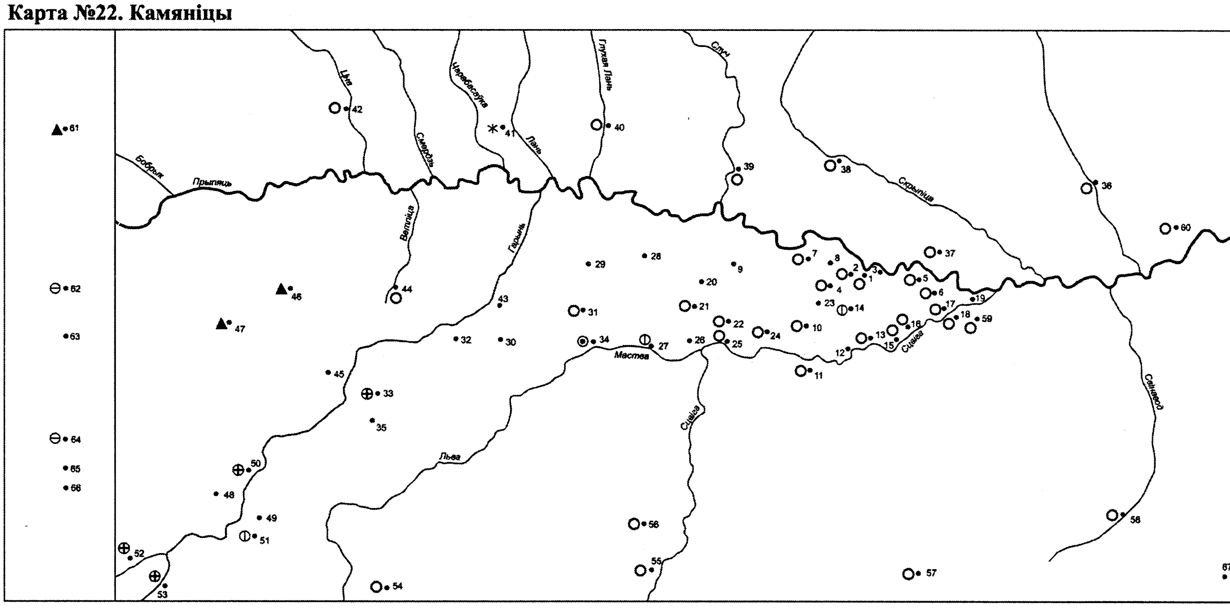

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №9 тэмы №6

- ○ каменіцы
- ⊕ камэніцы
- ◉ каманіцы
- ⊖ камыны́цы, камыны́ці
- ⦶ каменіцкі, камэнічкі
- ▲ касценіцы, косця́нкі, костя́ночкы
- ∗ му́чэнік

Карта №23. Валошка, васілёк

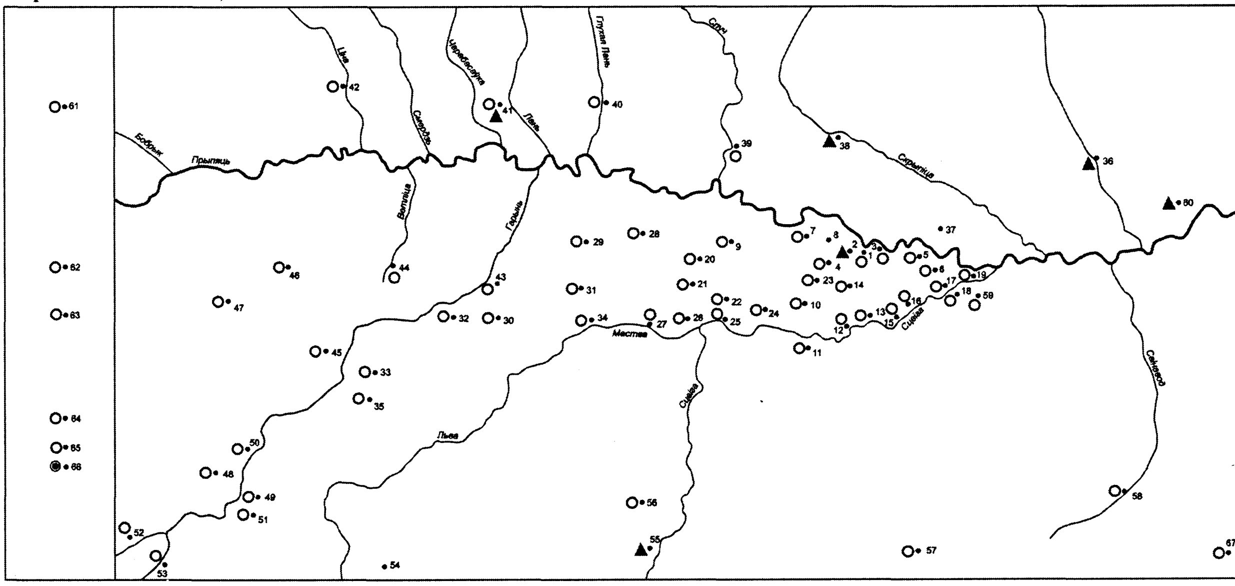

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №10 тэмы №6

- ○ валóшка
- ◉ вулóшка
- ▲ васілёк

Карта №24. Плешнік

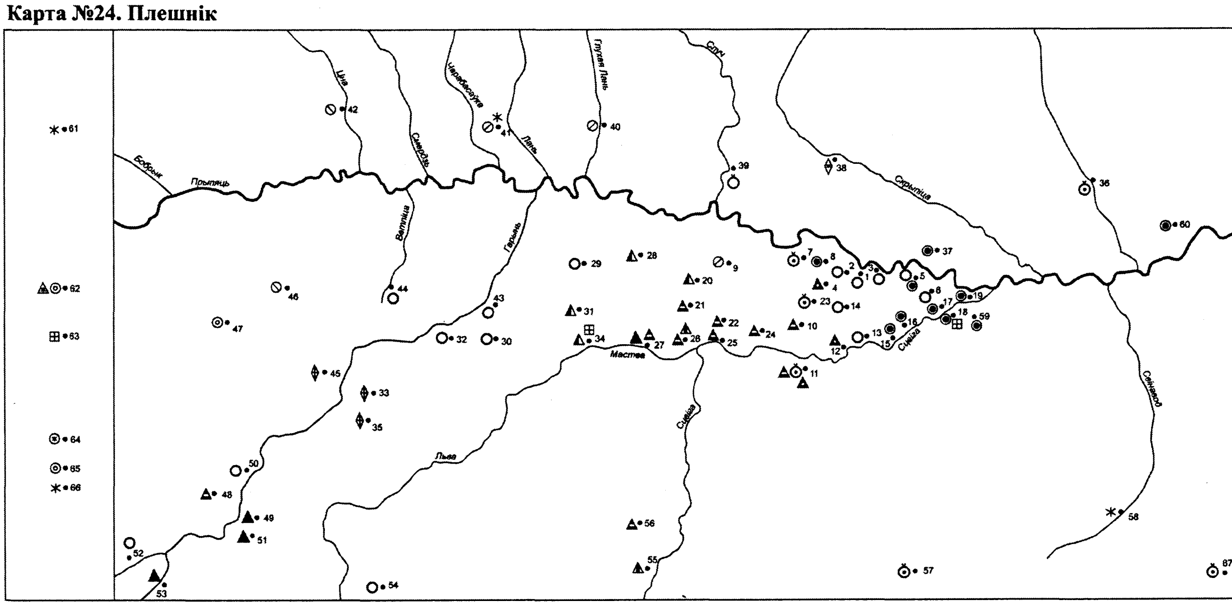

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №11 тэмы №6

- ○ плешнíк
- ◉ плéшнік
- ◎ [плэ́шнык]
- Ŏ плюшнік
- ⊙ плю́шнік
- ⦸ [плешня́]
- ⊘ плюшня́
- ⊙ плы́сня́к
- △ [лепеха́]
- ▲ лепéха
- ▲ лепешня́, лепашня́
- ▲ [лепешнíк]
- ▲ лепéшнік
- ▲ лэ́пых
- ♦ татáрнік
- ♦ татáрка
- ⊞ назвы з каранямі *еер-, йір-, яр-*
- ⁎ адзінкавыя назвы

Карта №25. Крапіва

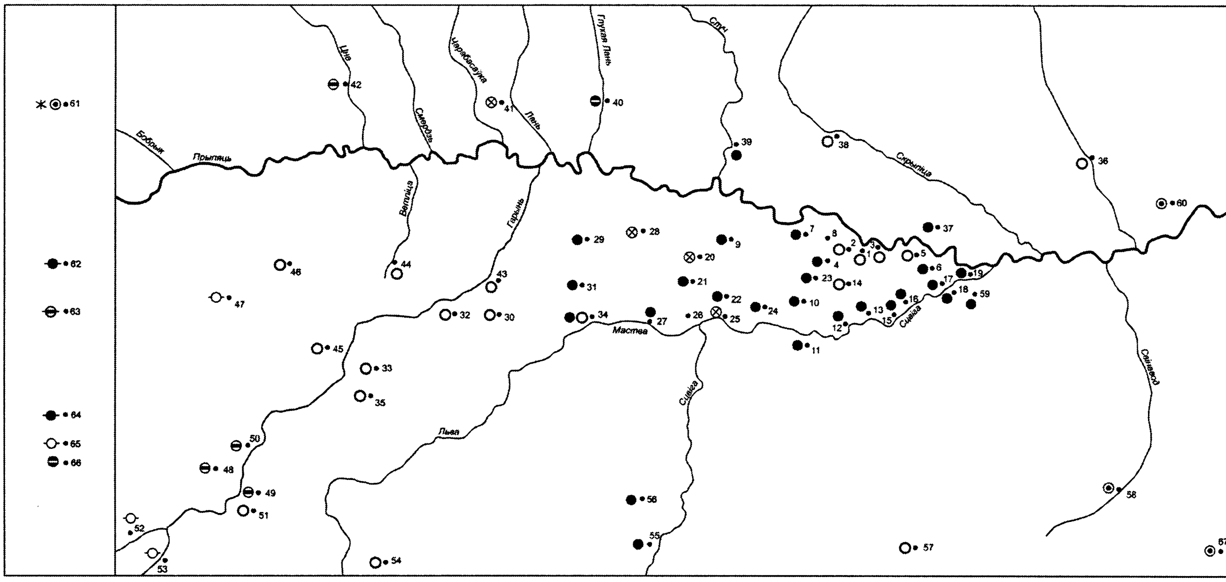

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №12 тэмы №6

○	кропіва	●	проківа
⊙	крапіва	-●-	прокы́ва
-○-	кропы́ва	⊖	проківа́, пруківá
⊖	кропіва́	⊗	броківа
-⊖-	крапывá	∗	жы́жка

Карта №26. Шчаўе

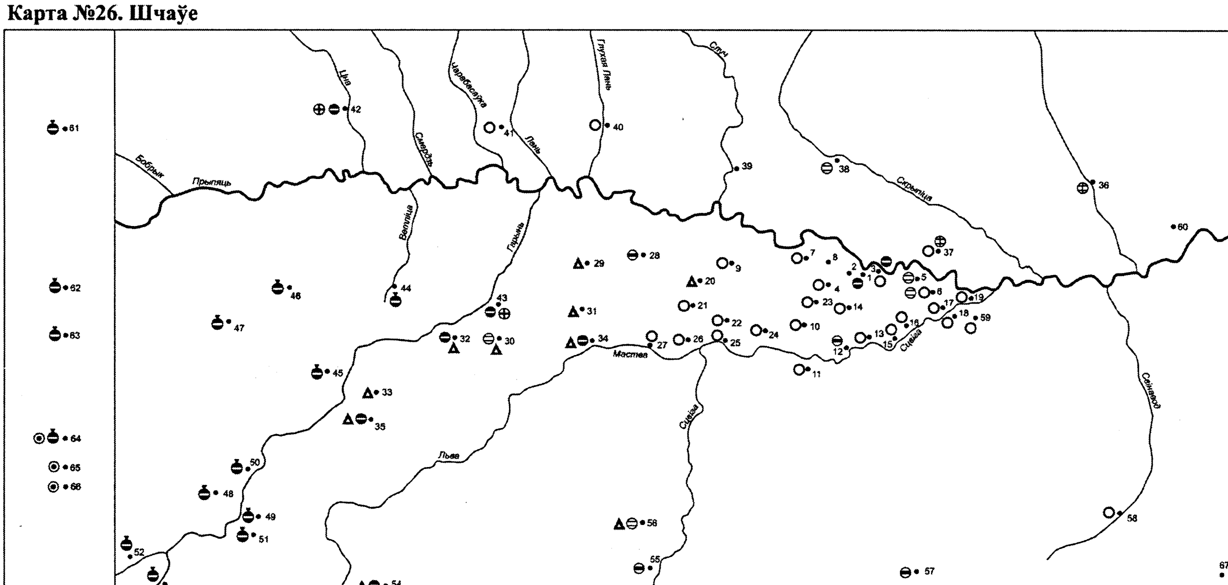

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №13 тэмы №6

○	шча́вер	⊖	шча́вель
⊖	шчаве́р	⊙	шчав'ю́х, шчаву́х
⊖	шчаве́й	⊕	шчаўе́
⊖	шчаву́й	▲	квасо́к
⊕	шчаве́ль		

Карта №27. Кветкі гарлачыка (вадзяной лілеі)

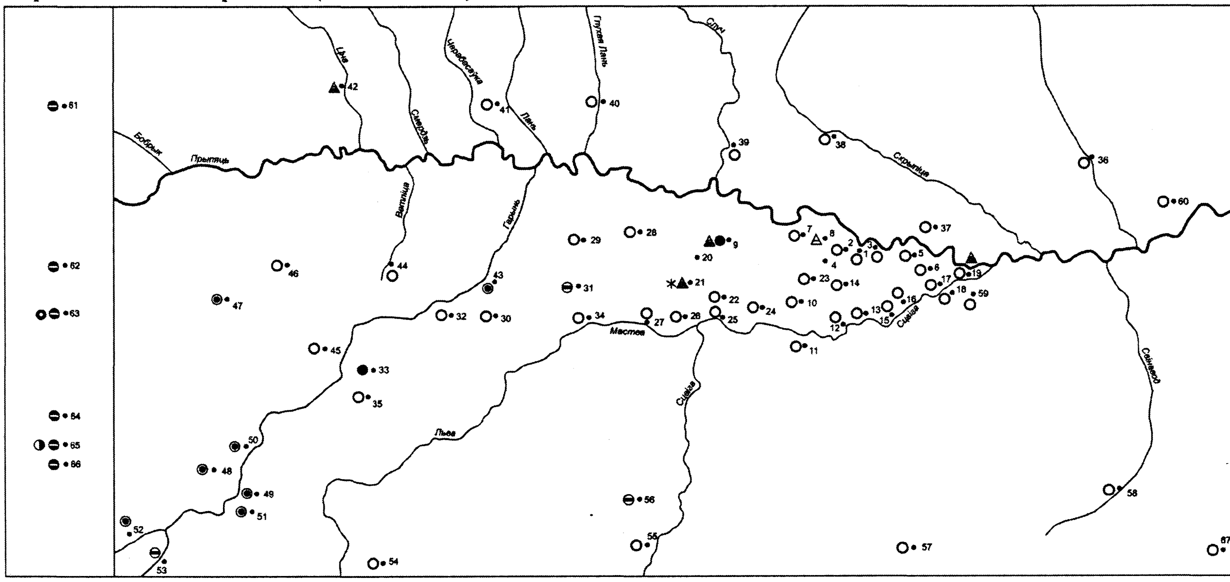

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №14 тэмы №6

- ○ цветы́
- ◉ цвэты́
- ⊖ цветкі, цвэткі
- ● кве́ткі
- ⊖ кветкі, квэткы́, квыткы́
- ⭘ квіты
- ◑ квіточкы, квыточкы́
- ▲ гу́скі
- △ гускі
- ∗ буцо́к

Карта №28. Катахі рагозу

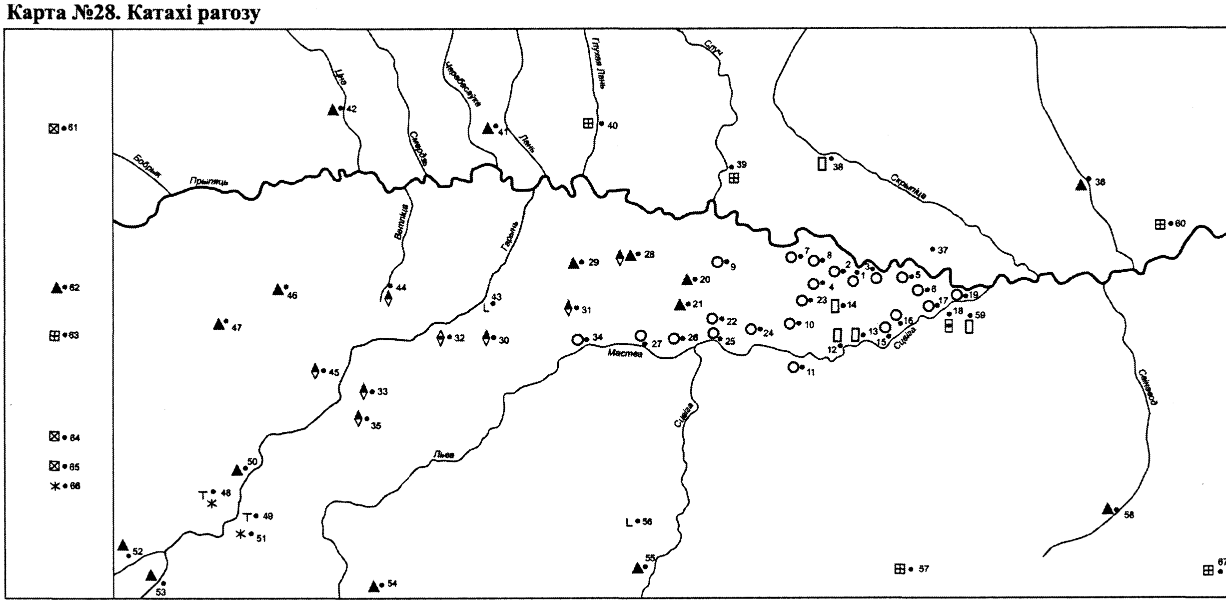

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №15 тэмы №6

- ○ [буяхі]
- ▲ [кіяхі]
- ⊞ кітахі, кытяхы́, кіцюхі, кіцяхі
- ⊠ коцяхі, котяхы́, котя́шкы
- ⧫ пушы́ло
- ⧫ пу́шало
- ▯ кача́лкі
- ▯ качаве́льнік
- ⊤ [чорноголо́ў]
- ∟ біцо́к, быцкі
- ∗ адзінкавыя назвы

Карта №29. Хвоя

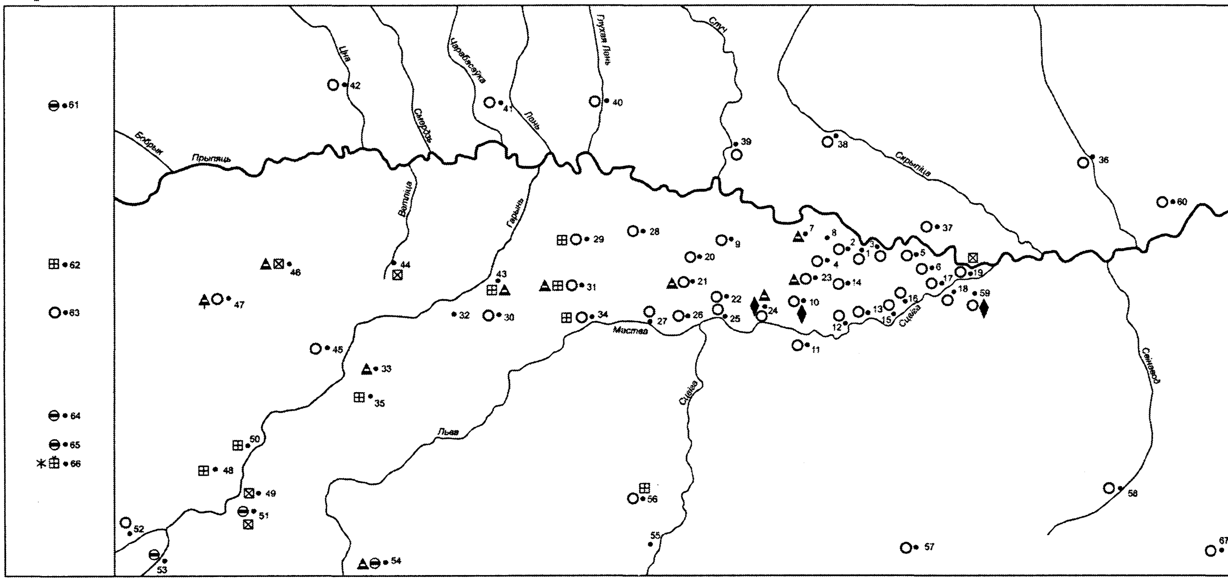

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №16 тэмы №6

- ○ хво́я
- ⊖ хвойіна
- ⊞ сосна́
- ⊞ сусна́
- ⊠ со́сна
- △ смоліна
- △ смолы́на
- ♦ [за́бердзь]
- ⁎ бар'я́к

Карта №30. Рыхлая драўніна

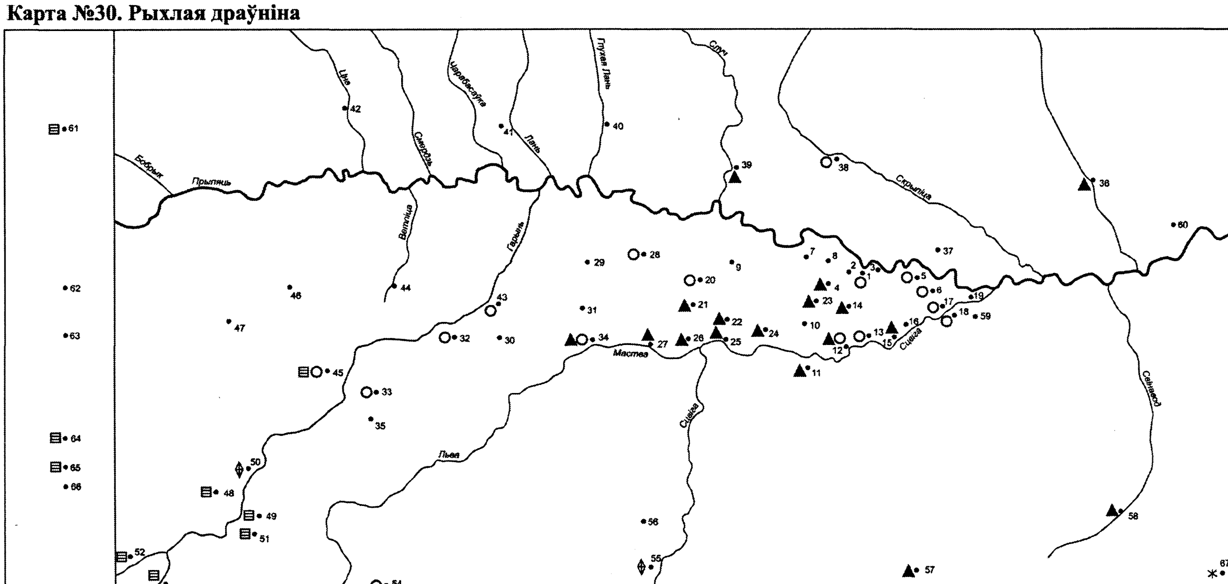

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №17 тэмы №6

- ○ назвы з коранем *хаут-*
- ▲ назвы з коранем *бердзь-*
- ⊟ назвы з коранем *осіт-*
- ◊ ўяліца, выяліца
- ⁎ шу́товая

Карта №31. Нарасць на ствале дрэва

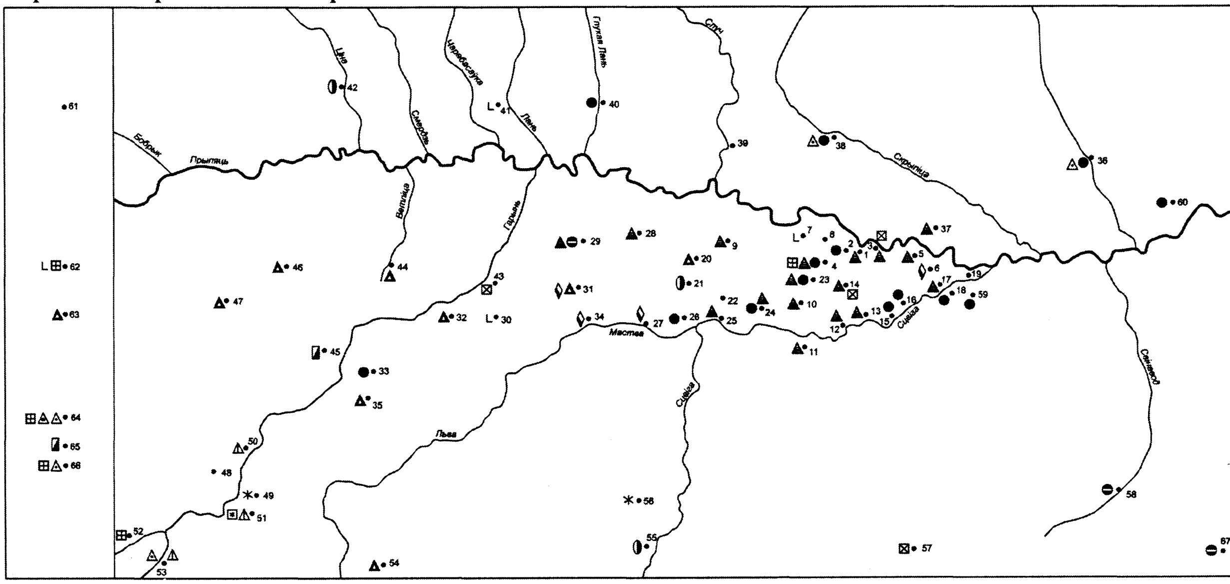

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №18 тэмы №6 (гл. таксама карту №173)

●	я́па	▲	[магу́ла], [магу́ла]	◊	баку́ла
⊖	уя́па	◬	гулі́га	◐	ску́ла́
▲	гу́ла, гу́ла	⊞	на́росць	◪	гу́та
△	гу́ля	⊠	на́росцень	L	назвы з коранем *губ-*
◭	[згу́ла]	⊡	на́росля	*	адзінкавыя назвы

Карта №32. Верхавіна дрэва

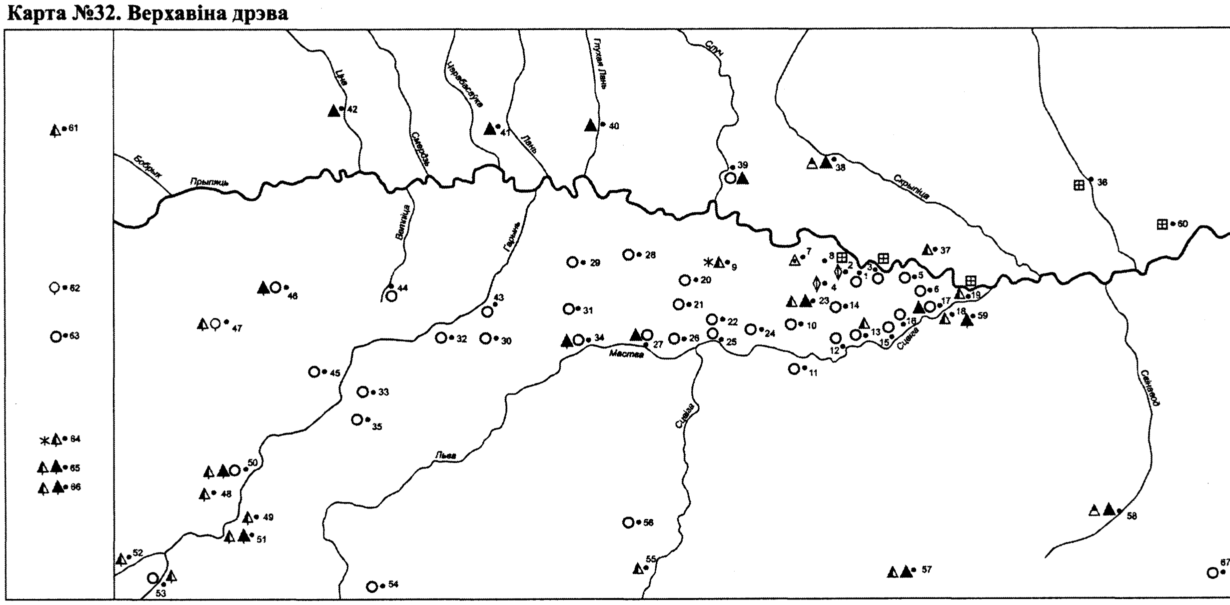

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №19 тэмы №6

○	ві́льчык	◭	вэршо́к, выршо́к	*	адзінкавыя назвы
♀	вы́льчык	△	вершы́на		
▲	верх	◬	вершэ́чок		
▲	вэрх	⊞	шчык		
◭	вершо́к	◊	маку́шка		

Карта №33. Чалавек

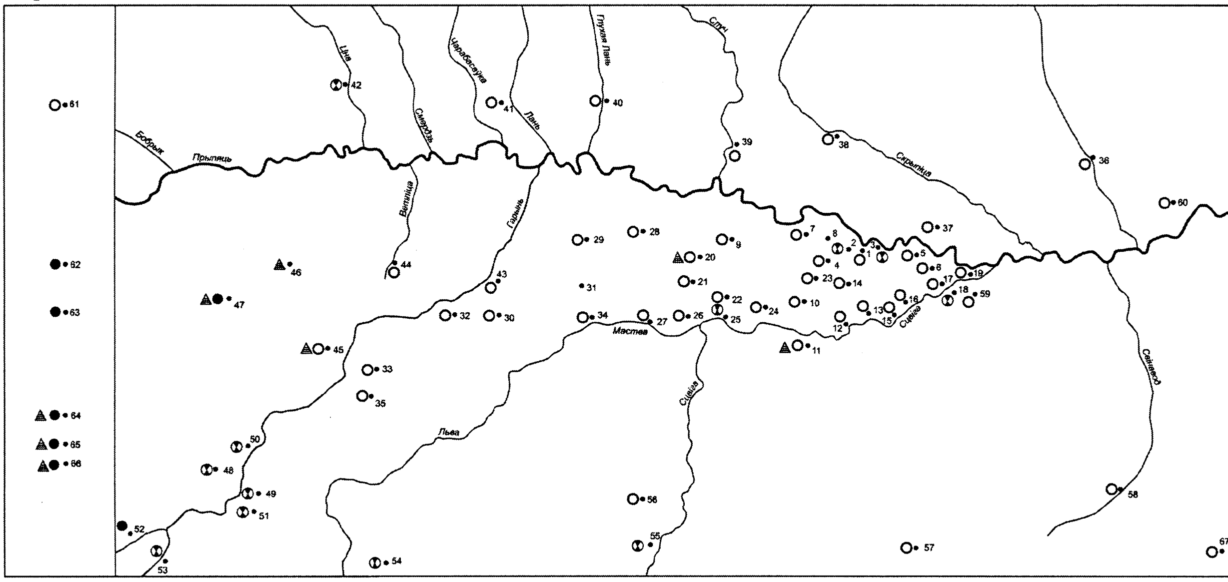

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №1 тэмы №8

- ○ чоловéк
- ⦶ чоловêк
- ● чоловíк, чулувíк
- ▲ [людзíна]

Карта №34. Гаспадыня

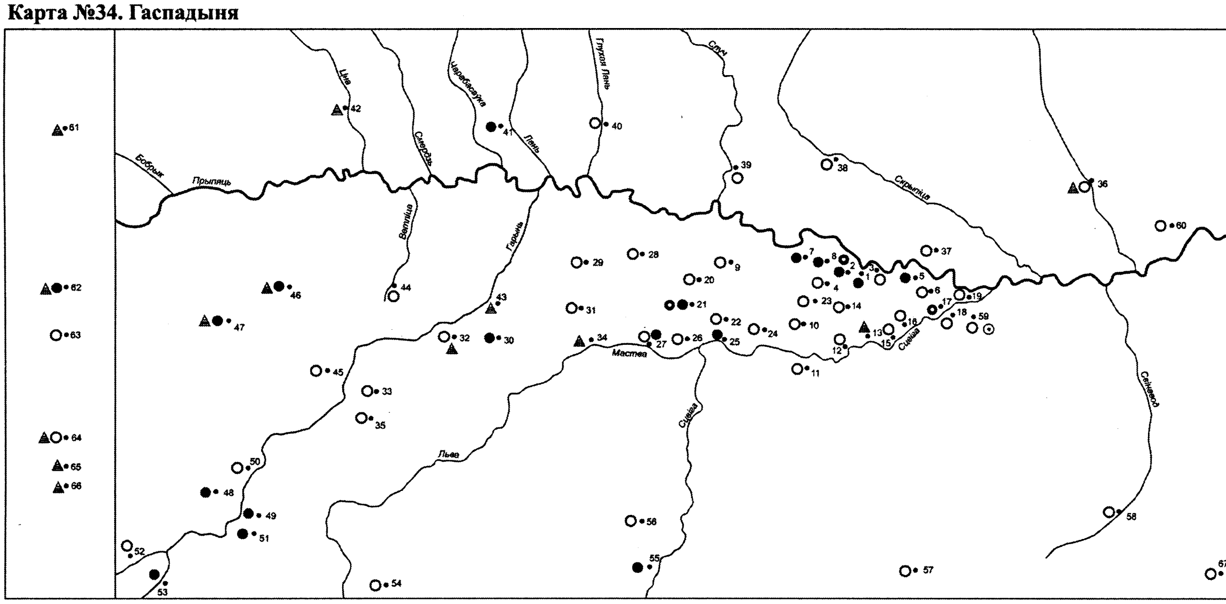

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №2 тэмы №8

- ○ хозя́йка
- ● хазя́йка
- ⊙ ходзя́йка
- ⊙ хадзя́йка
- ▲ [господы́ня]

Карта №35. Сястра мужа

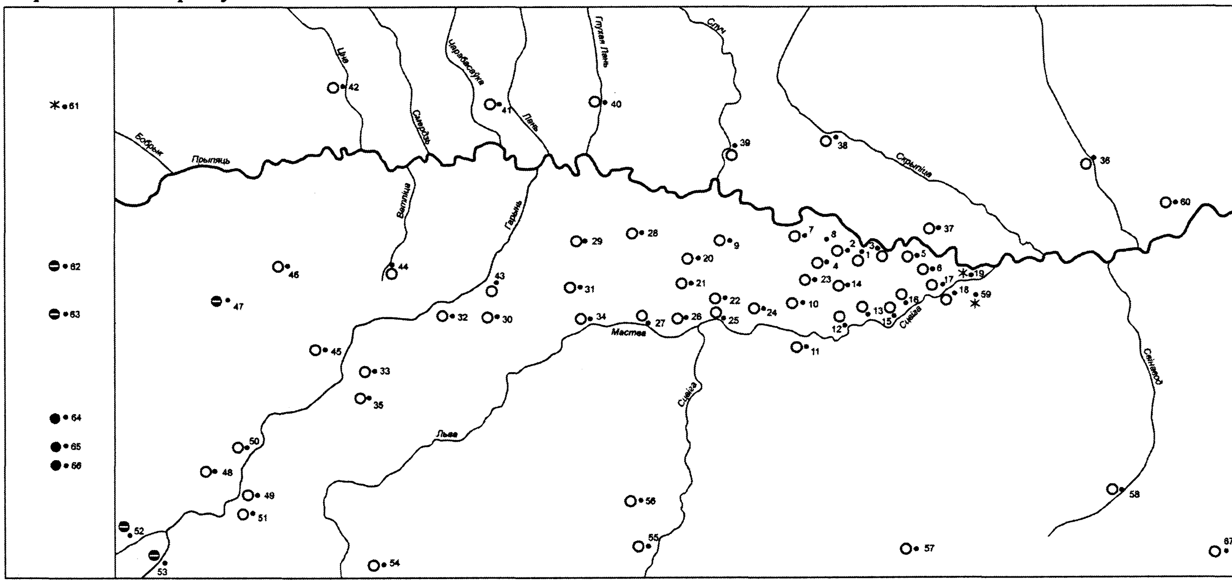

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №3 тэмы №8

- ○ зовіца
- ⊖ зовыца
- ● зовыця, зувыця
- ✳ адзінкавыя назвы

Карта №36. Сын брата

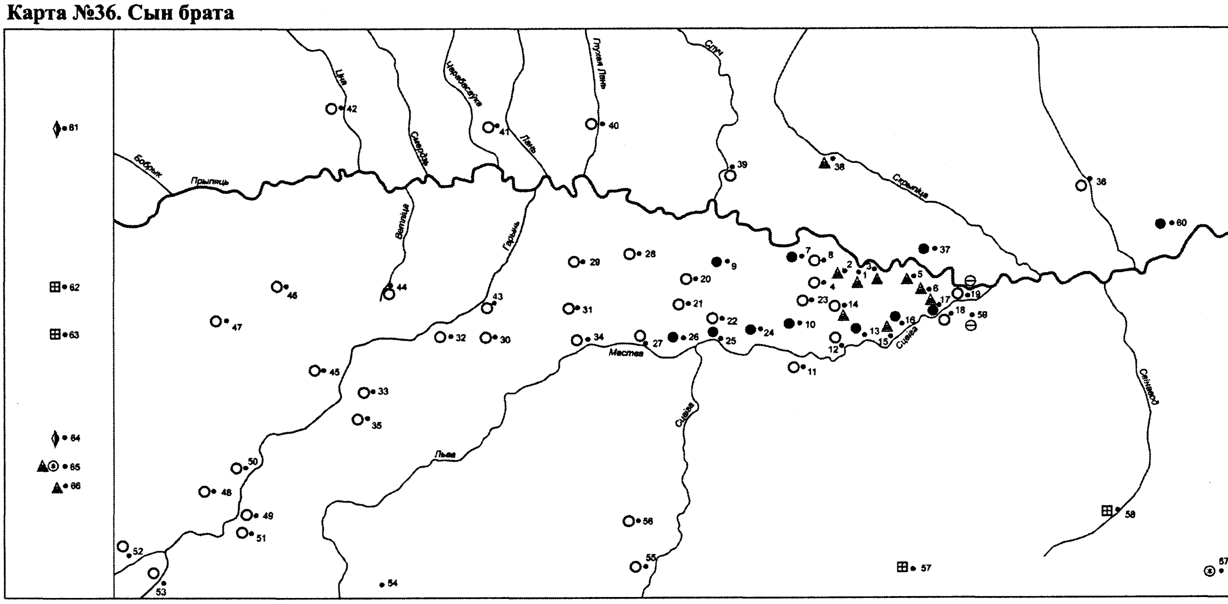

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №4 тэмы №8

- ○ [братáніч]
- ● братанíч
- ⊖ брáтоў сын
- ⊙ брацéнік, братáнэць
- ▲ [племя́нік]
- ⊞ [небóж]
- ◊ [сынóвэц]

Карта №37. Сын сястры

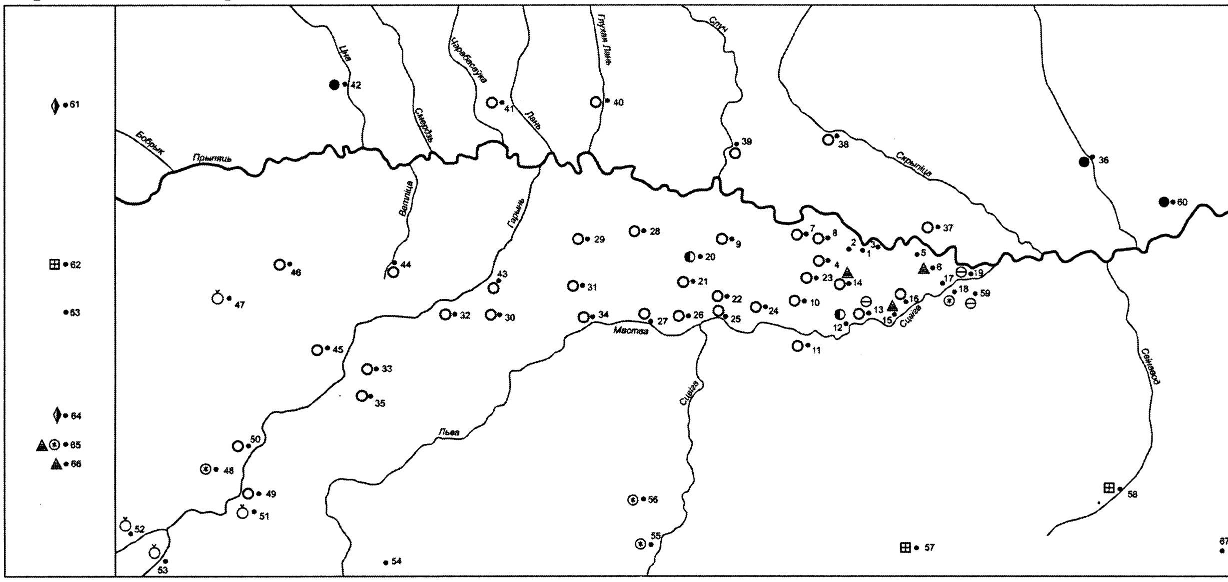

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №5 тэмы №8

- ○ сестры́чыч
- ○̆ сэстры́чыч
- ◐ сестры́чын
- ● сестрыне́ц
- ⊖ сестры́н сын
- ⊛ адзінкавыя ўтварэнні ад таго ж кораня
- ▲ [племя́нік]
- ⊞ [небо́ж]
- ◊ [сыно́вэц]

Карта №38. Дачка брата

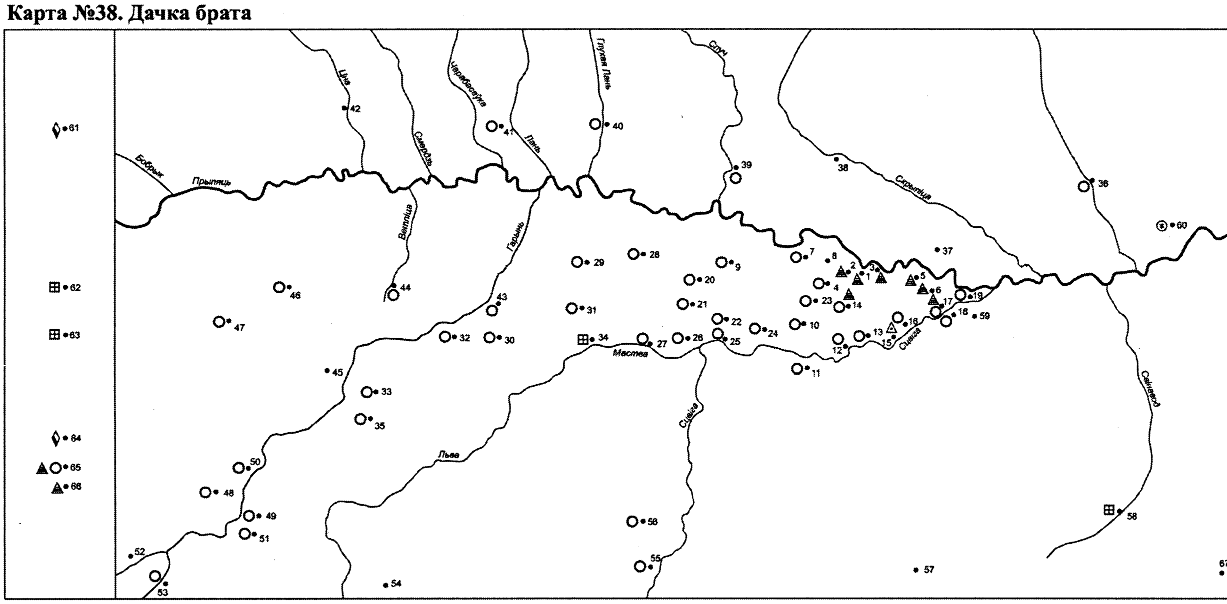

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №7 тэмы №8

- ○ брата́нка
- ⊛ адзінкавыя ўтварэнні ад таго ж кораня
- ⊞ [небо́га]
- ▲ [племя́ніца]
- △ племя́нка
- ◊ доча́нка, дочя́ныця

Карта №39. Дачка сястры

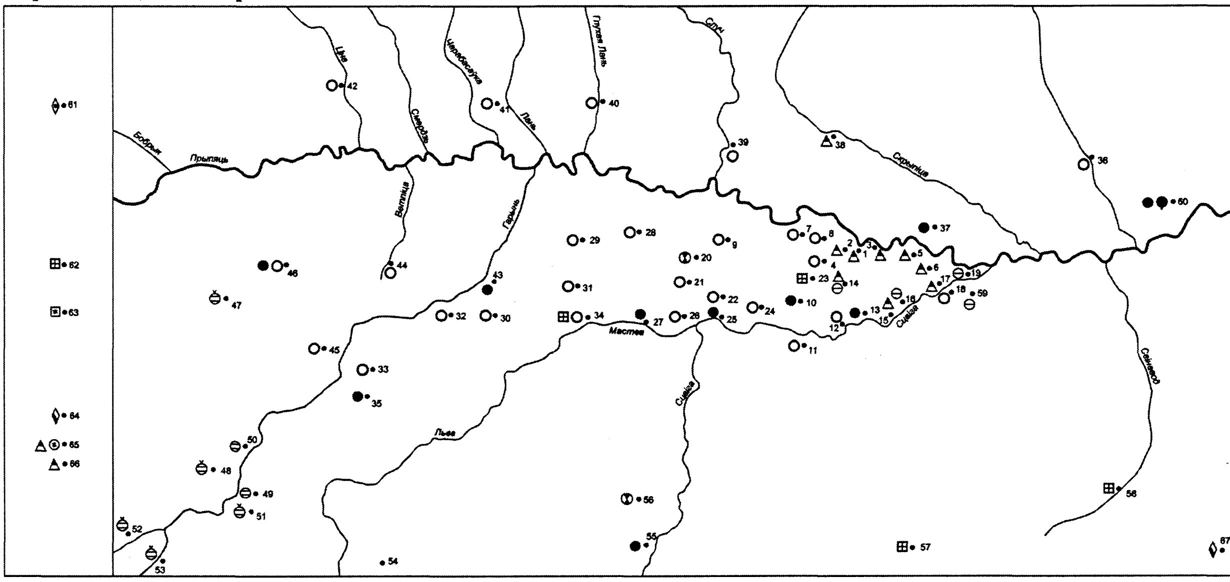

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №6 тэмы №8

- ○ сестры́чына
- ● сестры́чна
- сестрычна́
- ⊖ сестры́чня
- сэстры́чня
- [сестры́чэнка]
- ⊖ сестрына́ (сестры́) дочка
- ⊛ сыстра́нка
- △ [племя́ніца]
- ⊞ [небо́га]
- ⊡ нэбо́ж
- [доча́ніца]
- доча́нка

Карта №40. Сын роднага дзядзькі

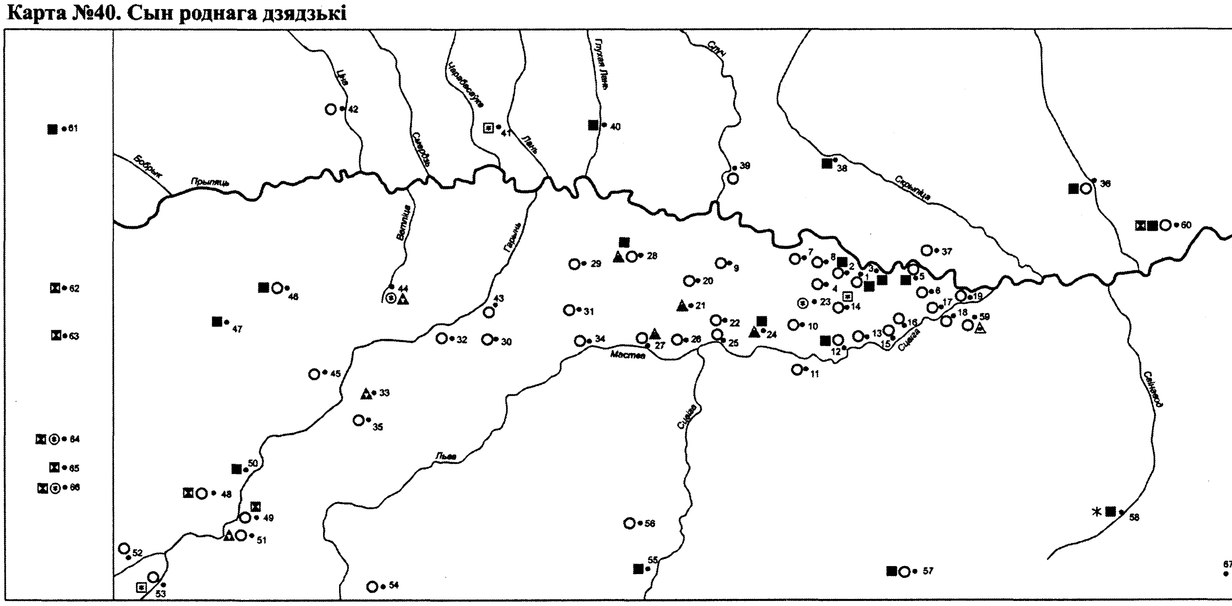

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №8 тэмы №8

- ○ стрэ́дні брат
- ⊛ адзінкавыя назвы з каранёвай асновай *стр-*
- ▲ дзядзькове́ц, дзедзькове́ц
- △ [дзя́дзьковіч]
- дзя́дзькоў сын
- ■ двоюро́дны брат
- [двою́родны] брат
- ⊡ адзінкавыя ўтварэнні з асновай *двоюрі́дн-, двоі́іродн-, двоеро́дн-*
- ∗ братко́

Карта №41. Слова, з якім даверліва звяртаюцца жанчыны адна да адной

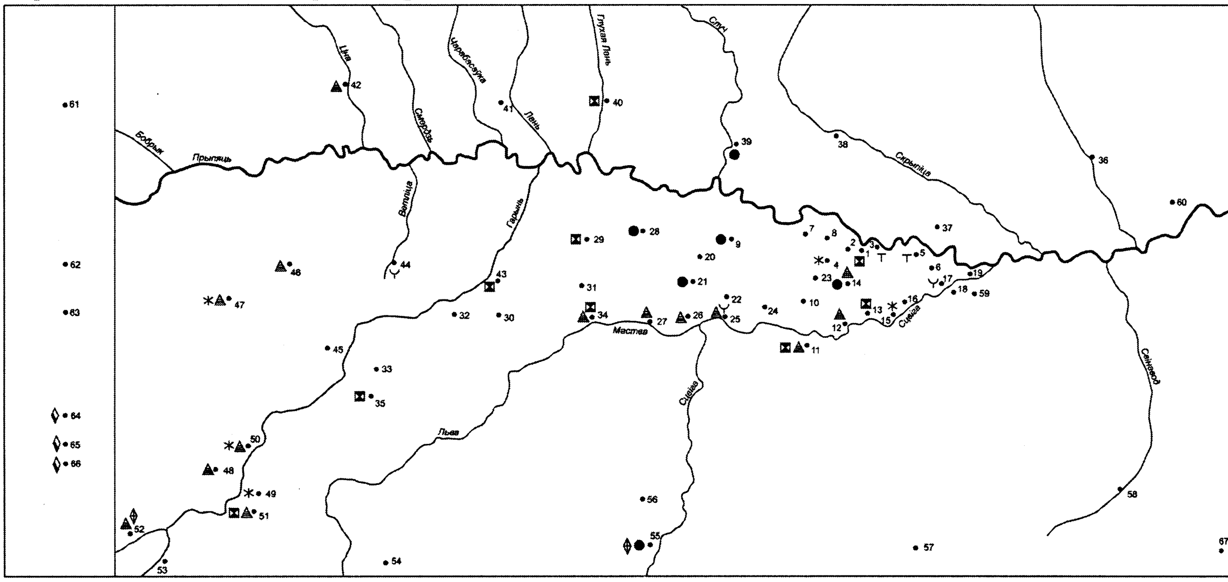

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №9 тэмы №8

- ● та́я, та́йка, та́ечка, та́енька
- ▲ [голу́бка], голу́бонька, голу́бочка
- ⌧ [сестры́ца], [сестры́чка], сестро́, сёстрык
- ◊ [зозу́лька], зозу́лічка
- ◊ зоў́зу́лечка, зовзю́лька, зовзю́ленька
- Y [мамо́нька]
- T подру́жка
- ✱ адзінкавыя назвы

Карта №42. Цела

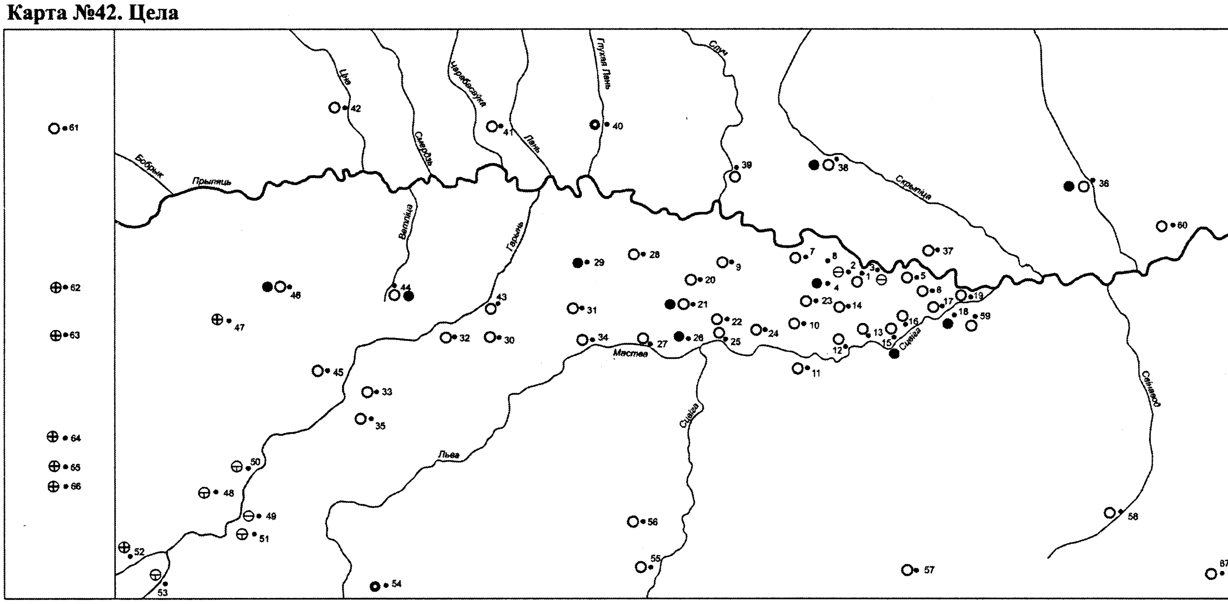

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №10 тэмы №8

- ○ це́ло
- ⊖ цêло
- ⊖ тêло
- ⊕ тíло
- ● це́лесо
- ⊙ целесо́

Карта №43. Замлець (пра нагу, калі адседзець)

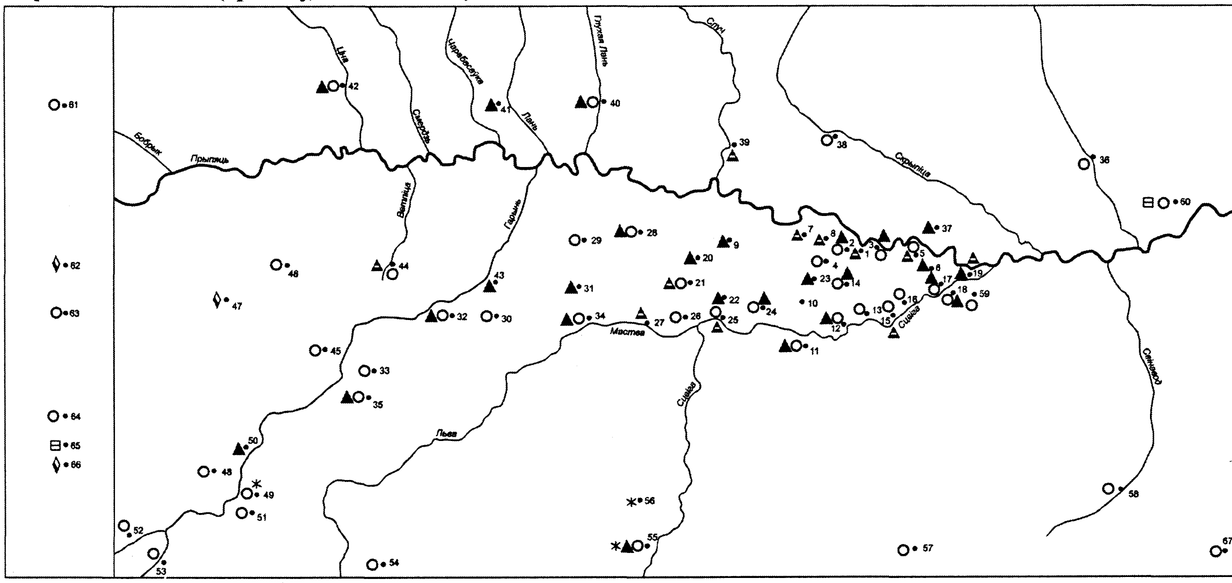

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №11 тэмы №8

- ○ заклякла
- ▲ [замле́ла]
- ▵ земле́ла
- ⊟ онеме́ла, заныміла
- ◊ [отэ́рпла]
- ✳ адзінкавыя назвы

Карта №44. Твар

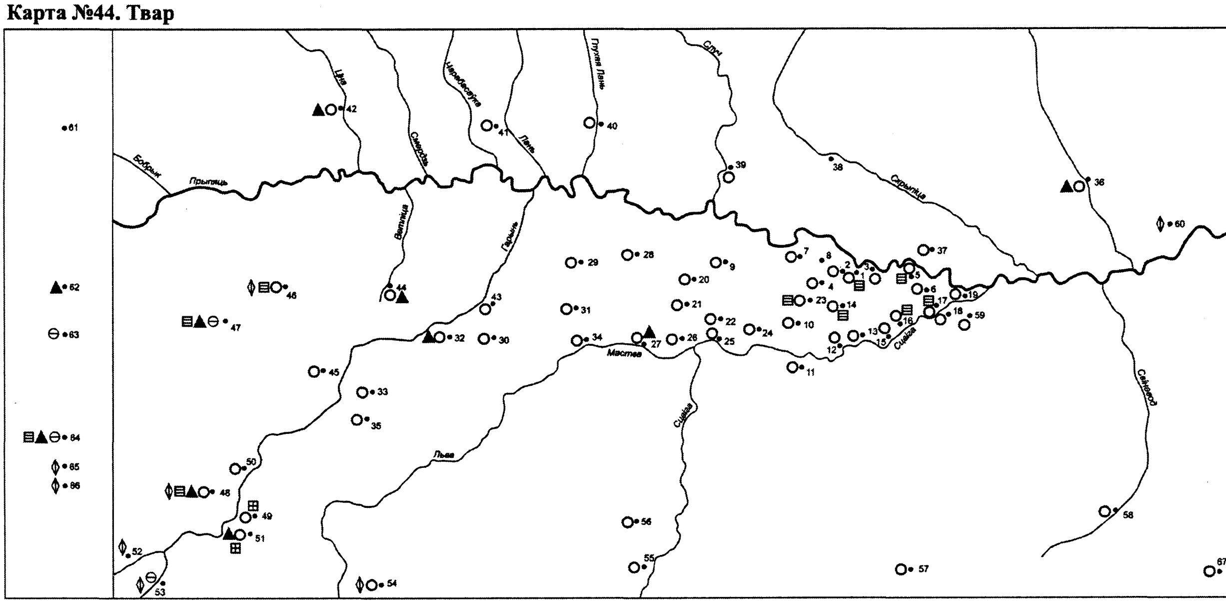

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №12 тэмы №8

- ○ від
- ⊖ выд
- ▲ твар
- ⊟ ліцо́
- ⊞ ліцэ́
- ◊ [мо́рда]

Карта №45. Шчокі

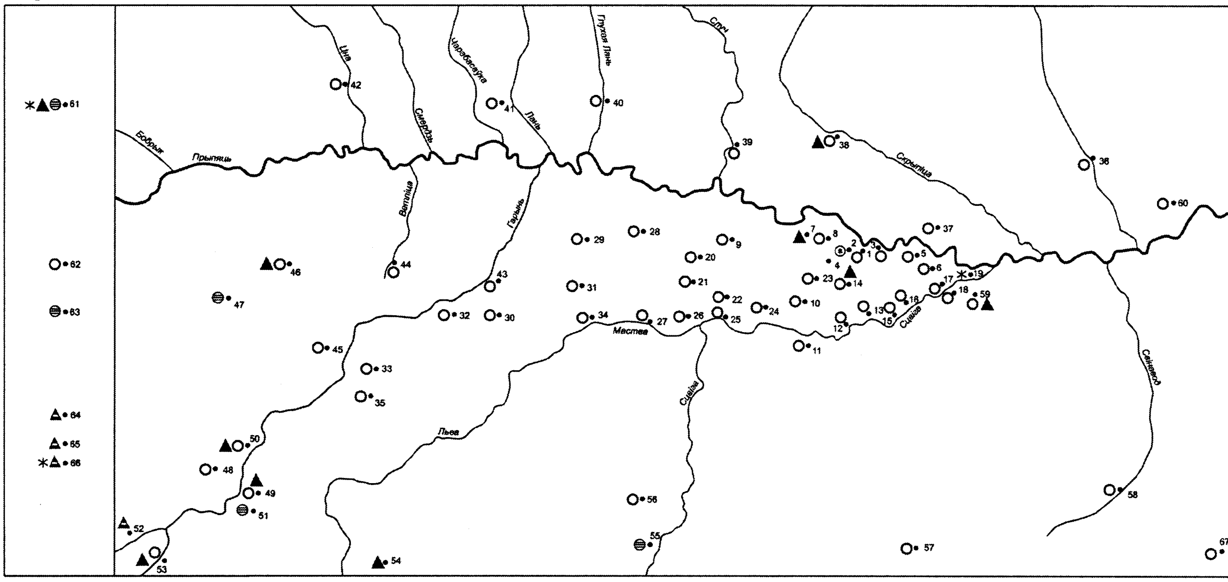

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №13 тэмы №8

○	мо́рды	▲	шчо́кі
⊜	морды́	△	шчо́кы
⊛	мо́рдочкі	✳	адзінкавыя назвы

Карта №46. Павека

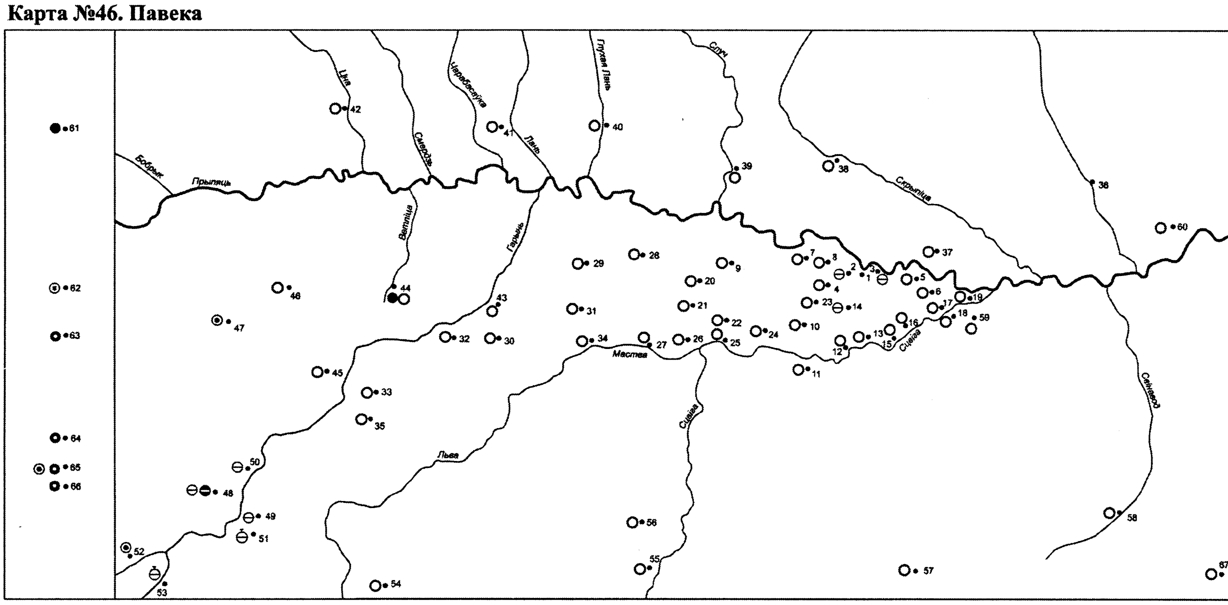

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №14 тэмы №8

○	ве́йка	⊛	ві́йко
⊖	вếйка	●	ве́я
⊖̇	вэ̂йка	⊖	вếя
⊙	ві́йка	⭘	ві́я

Карта №47. Вылупіць вочы

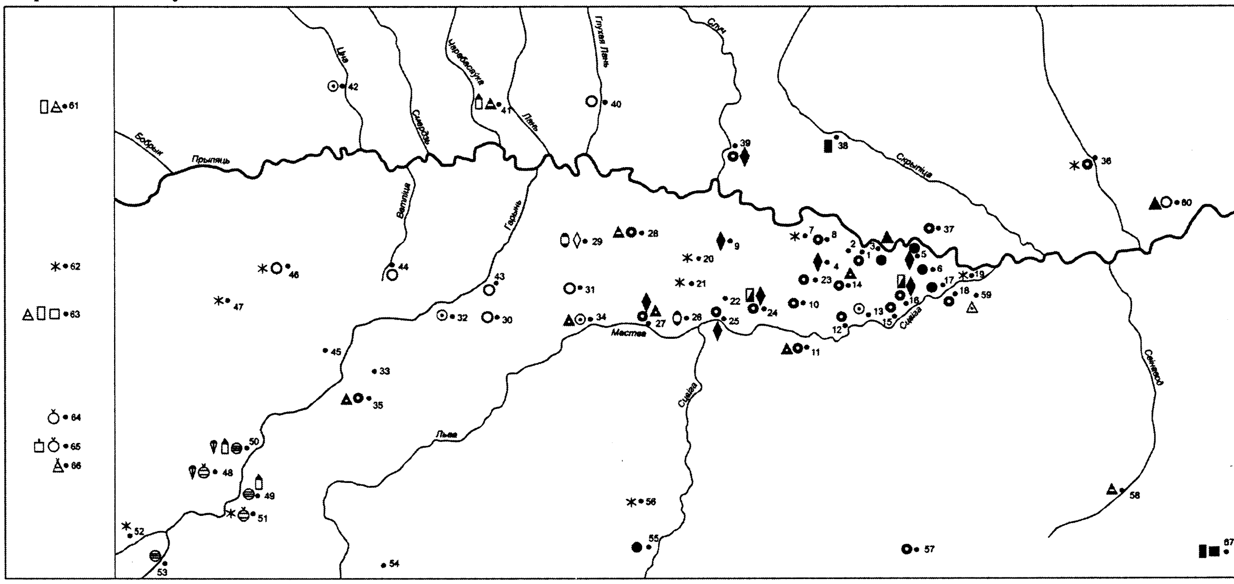

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №15 тэмы №8

● [вýрочыў]
⊖ вірачыў
▲ вýтрашчыў
■ вýтарашчыў
◪ вýлопіў
⊙ вýрачыў
ô вірачыв
▲ вýтрошчыў
◊ выклаў
⌂ уторóпіў(са)
○ вы́рачыў
△ вы́трошчыў
▲ вýтрэшчыў
♦ вýклаў
♥ [утýпіўса]
ŏ вы́рачыв
△ вы́трэшчыў
□ вы́тарашчыў
▯ [вы́лупіў]
0 убіў
⊙ вы́рочыў
Ă вы́трышчыв
⌂ вы́тарашчыв
▮ вýлупіў
* адзінкавыя назвы

Карта №48. Прыжмурваць вочы

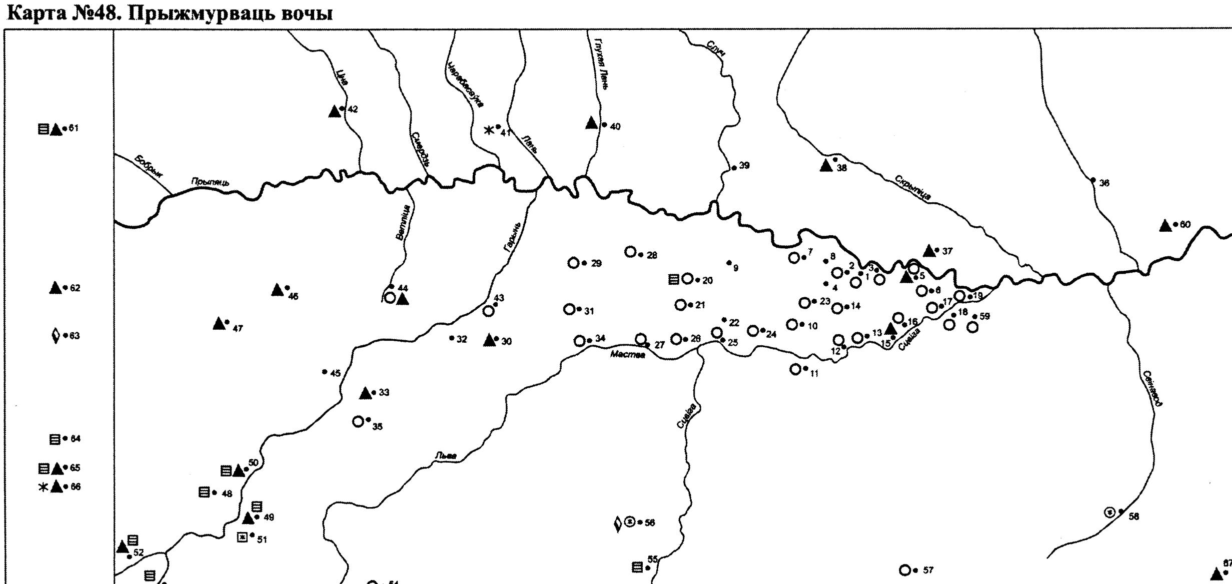

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №16 тэмы №8

○ назвы з коранем *-морýж-*
⊡ прыплю́скваае
⊙ замурýжвае
◊ назвы з коранем *-скал-*
▲ назвы з коранем *-жмур-*
* адзінкавыя назвы
⊟ назвы з коранем *-плюшч-*

Карта №49. Картавы

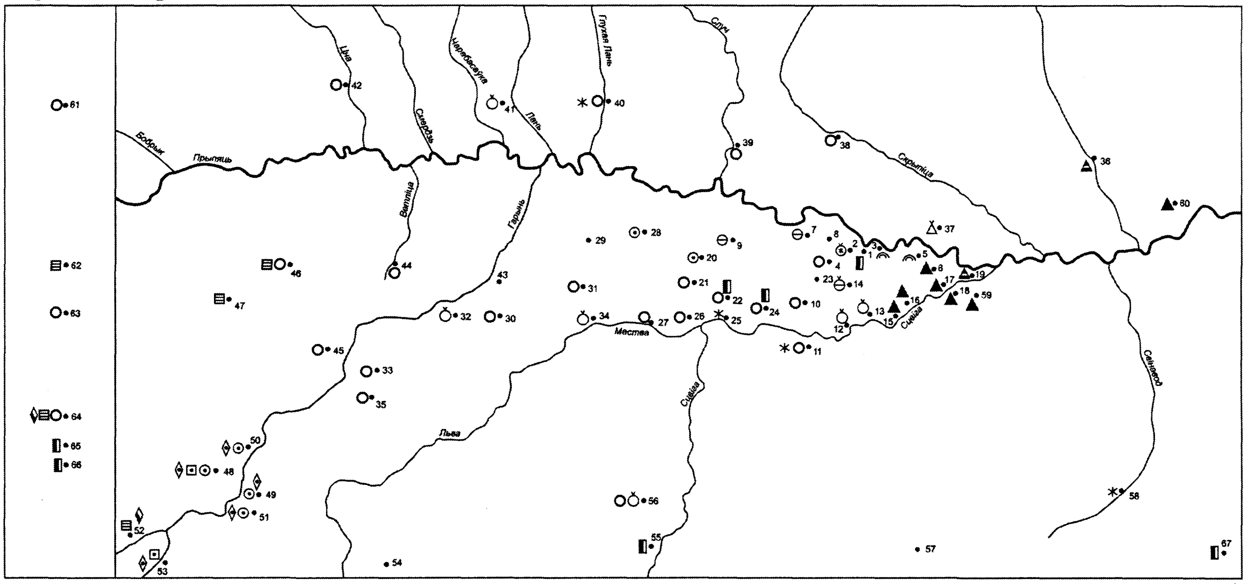

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №18 тэмы №8

- гаркáвы
- гаркáву
- [горкáвы]
- горкáву
- горкáві
- гаркáе
- кортáвы
- кортáву
- картáвы
- дрэ́кавы
- дрэ́каві, дры́каві
- [пíкавы]
- [пíкаві]
- [шэпеля́вы]
- [гортáвы]
- адзінкавыя назвы

Карта №50. Вадзяны мазоль

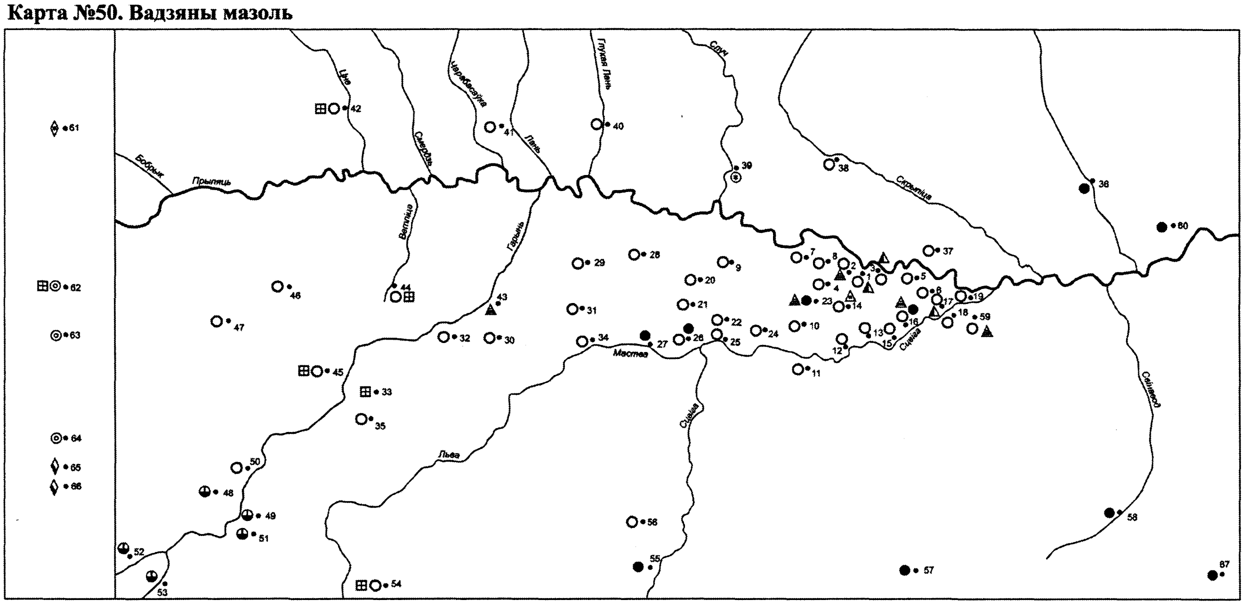

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №19 тэмы №8

- [мулéнік]
- му́ляны́к
- [наму́льванік]
- муля́к
- наму́ленік
- [музóль]
- мозóль
- мозы́ль
- [водзенíк]
- [пухíр]
- пíхер

Карта №51. Сіняк на целе

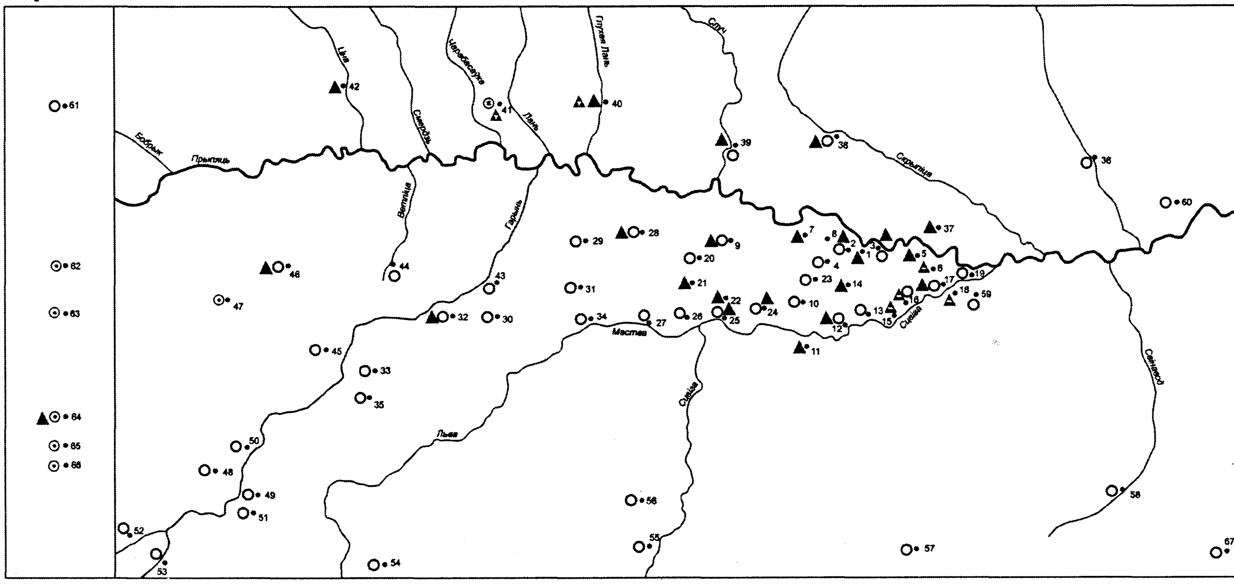

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №20 тэмы №8

- ○ сіня́к
- ⊙ сыня́к
- ⊛ сіне́нік
- ▲ [чэрня́к]
- △ чэрня́й
- △ чэрне́нік

Карта №52. Сурокі

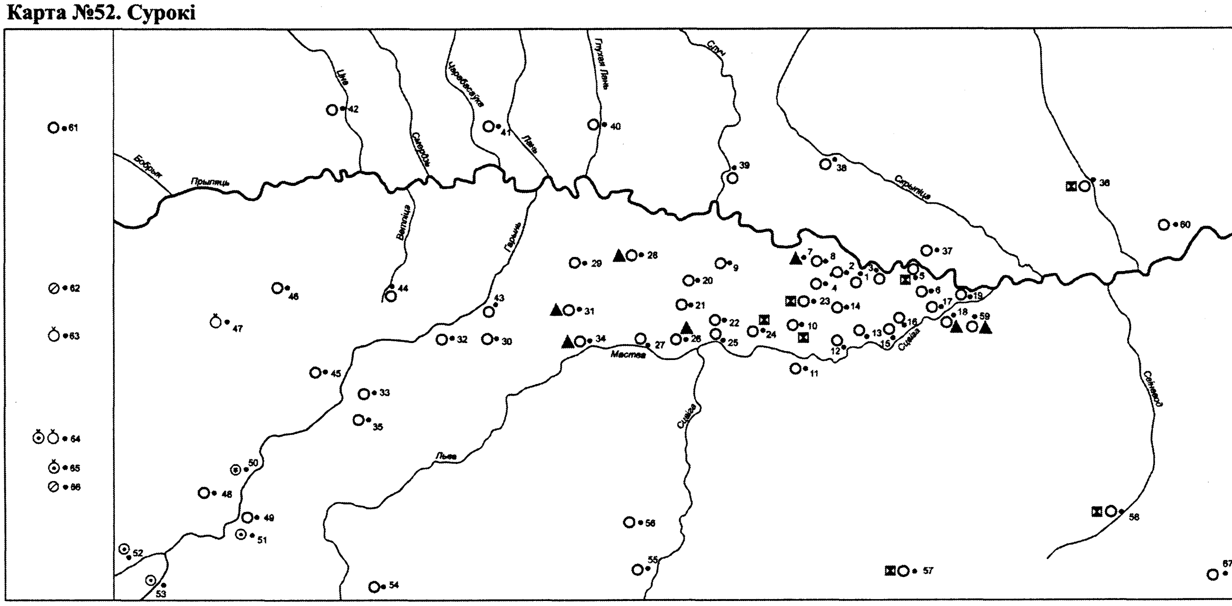

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №21 тэмы №8

- ○ уро́кі
- ○̌ уро́кы
- ⊙ вро́кі
- ⊙̌ вро́кы
- ⊘ дзеяслоўная форма з коранем *-уроч-/-вроч-/-вороч-*
- ⊛ вуро́кі
- ▲ подзіў
- ⊠ прыстрэ́к

Карта №53. Затрымацца на пэўны час

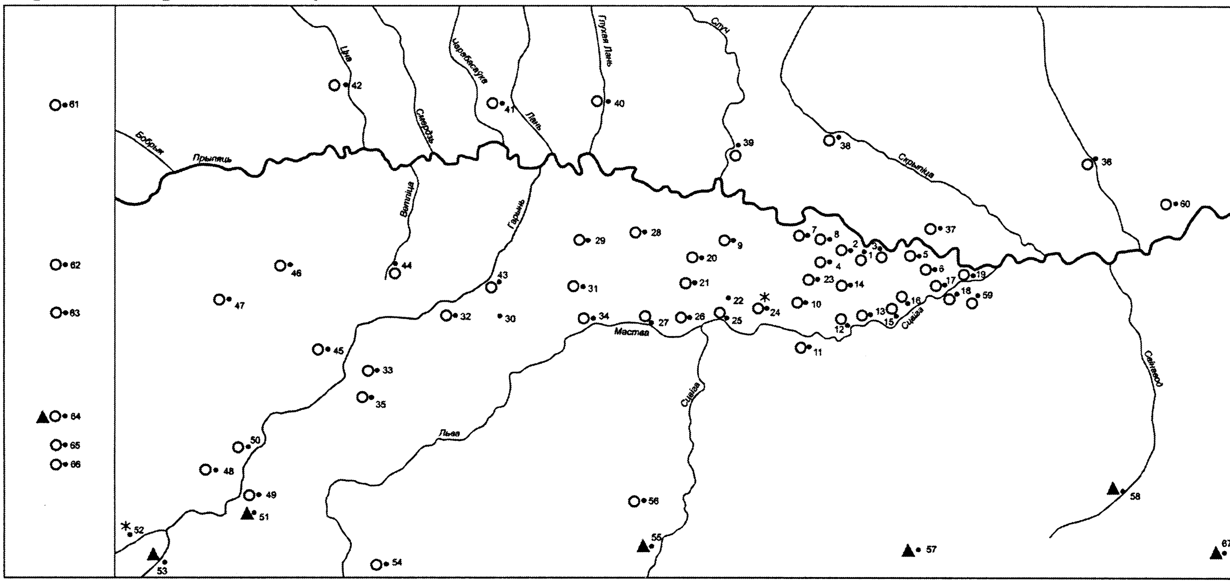

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №1 тэмы №9

- ○ [забáвіцца]
- ▲ [забарыцца]
- ⁎ адзінкавыя назвы

Карта №54. Жадаць (зычыць) што-н. каму-н.

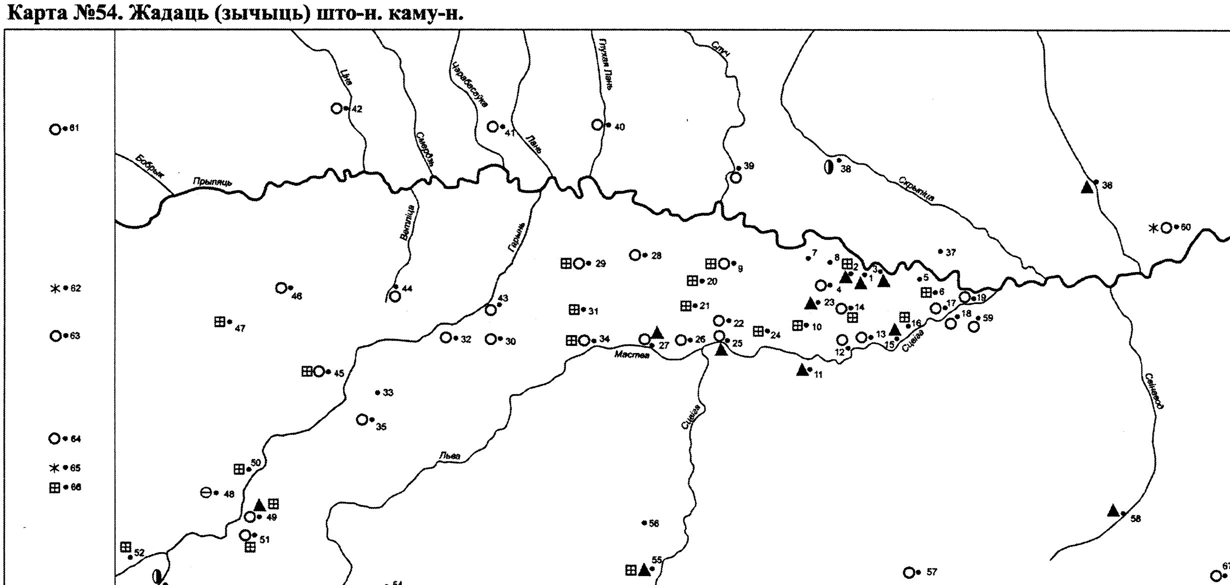

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №2 тэмы №9

- ○ [зычыць]
- ⊖ жычыть
- ▲ бажáе
- ⊞ дýмае
- ◑ жадáе
- ⁎ адзінкавыя назвы

Карта №55. Знайсці што-н.

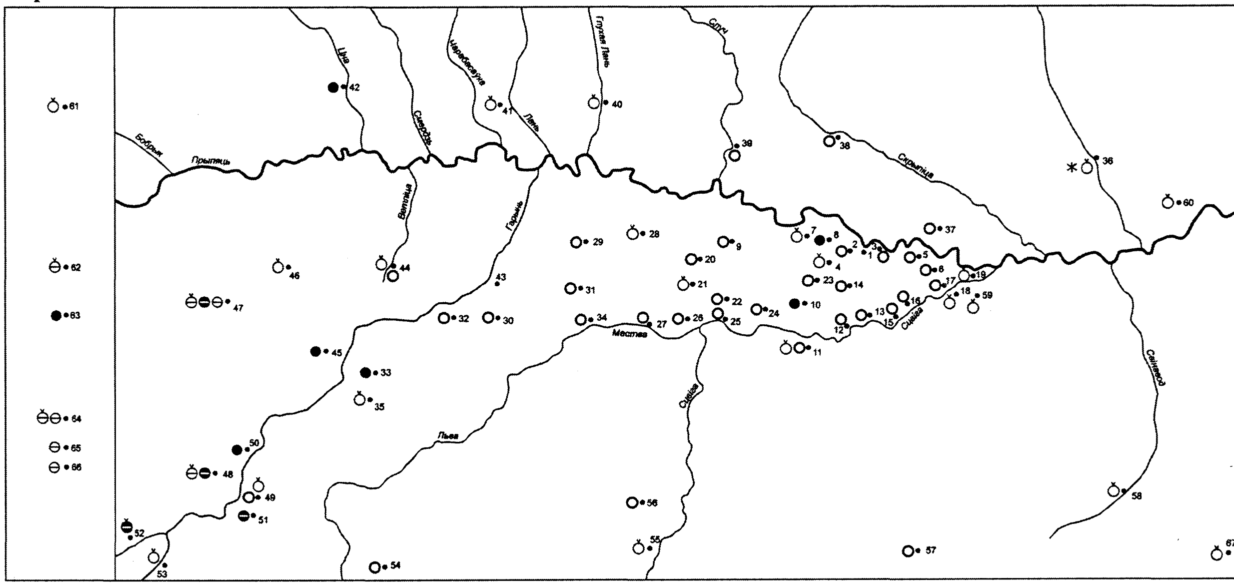

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №4 тэмы №9

- ○ найшоў
- ⊖ найшов
- ● нашоў
- ⊖ нашов
- ○ знайшоў
- ⊖ знайшов
- ● знашов
- ∗ трапіў

Карта №56. Апынуцца

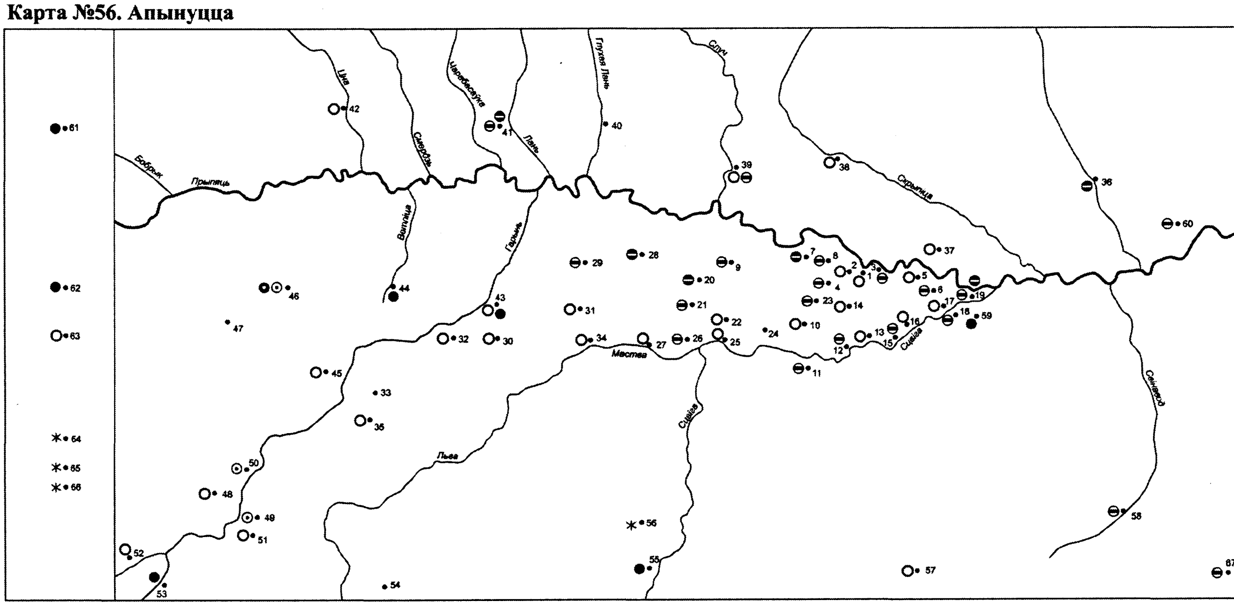

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №5 тэмы №9

- ○ [опыніліса]
- ⊖ [апуніліса]
- ⊙ [опініліса]
- ● [опынуліса]
- ⊖ [опунуліса]
- ○ [опінуліса]
- ∗ адзінкавыя назвы

Карта №57. Дабрацца, дастацца

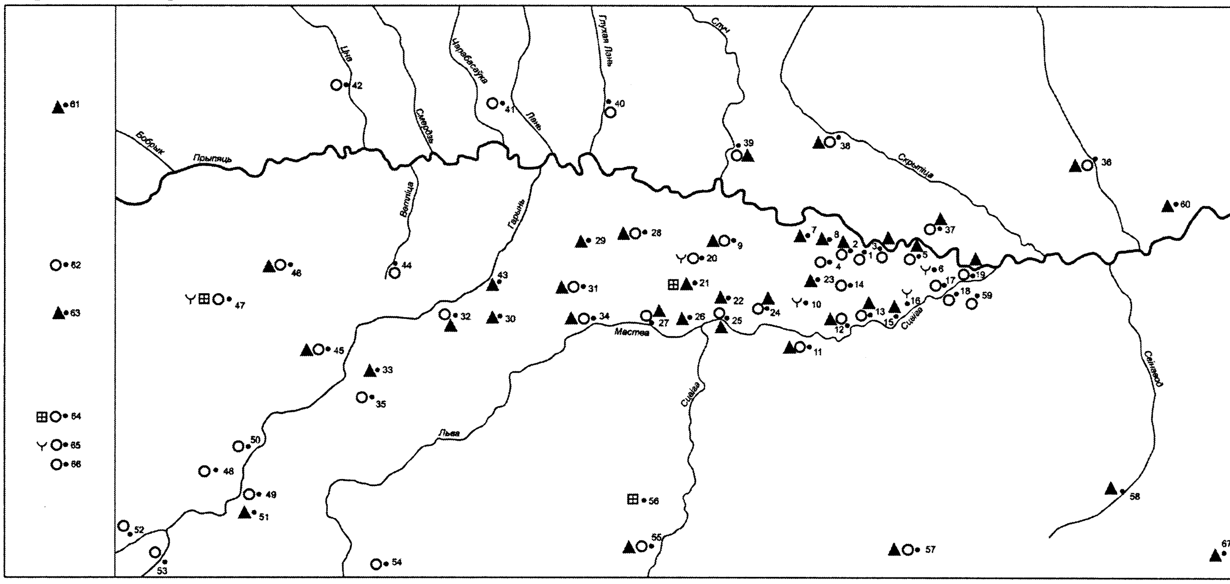

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №6 тэмы №9

- ○ [добрáцца]
- ▲ [достáцца]
- ⊞ [добіцца]
- ⋎ дойці, дойты́

Карта №58. Свята

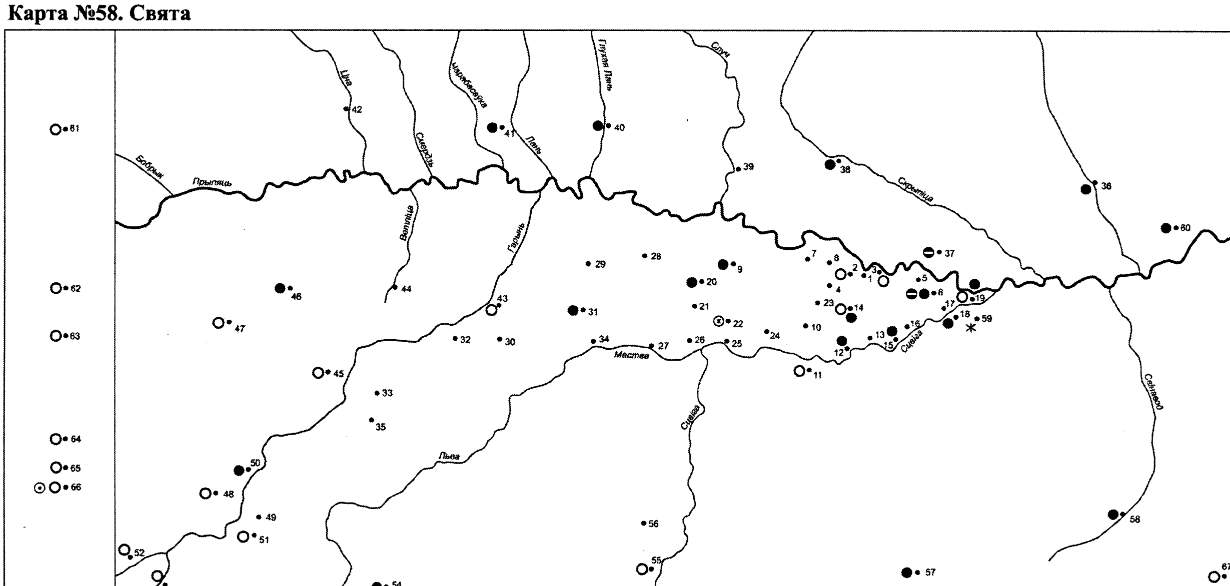

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №7 тэмы №9

○	свя́то	⊙	свéто
●	[с'я́то]	⊛	с'яты́ дзень
⊖	ссятó, ся́то	∗	прáзнік

Карта №59. Фэст, парафіяльнае свята

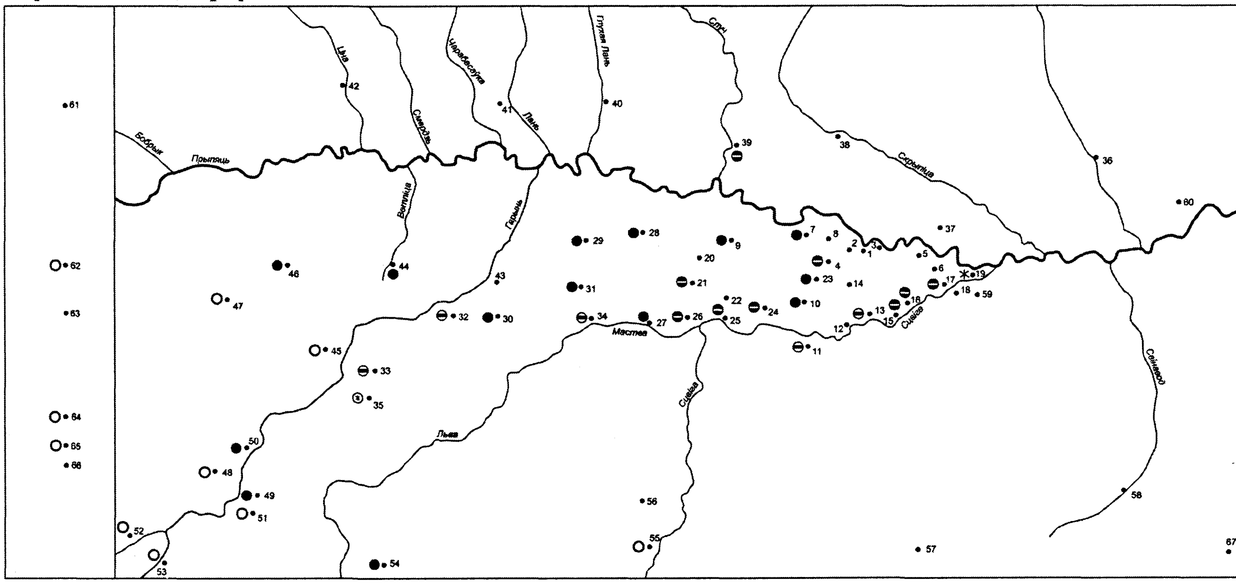

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №7 тэмы №9

- ○ святóк
- ⊖ светóк
- ● сьятóк
- ⊖ сьетóк
- ⊙ сятóк
- ж кéрмаш

Карта №60. Таргі, гандаль

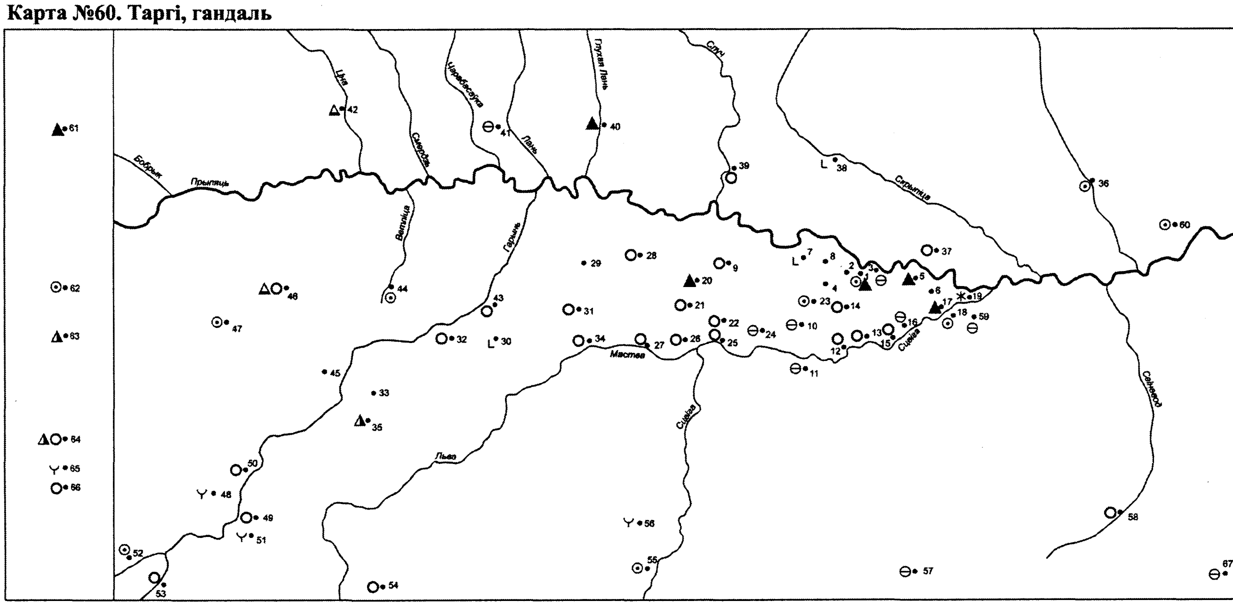

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №8 тэмы №9

○	[гэ́ндэль]	▲	кáрмáш
⊖	[гéндэль]	L	базáр
⊙	[гáндэль]	Y	назвы з коранем *торг-*
▲	кéрмаш	ж	я́рмолок
△	кэ́рмаш		

Карта №61. Купляць

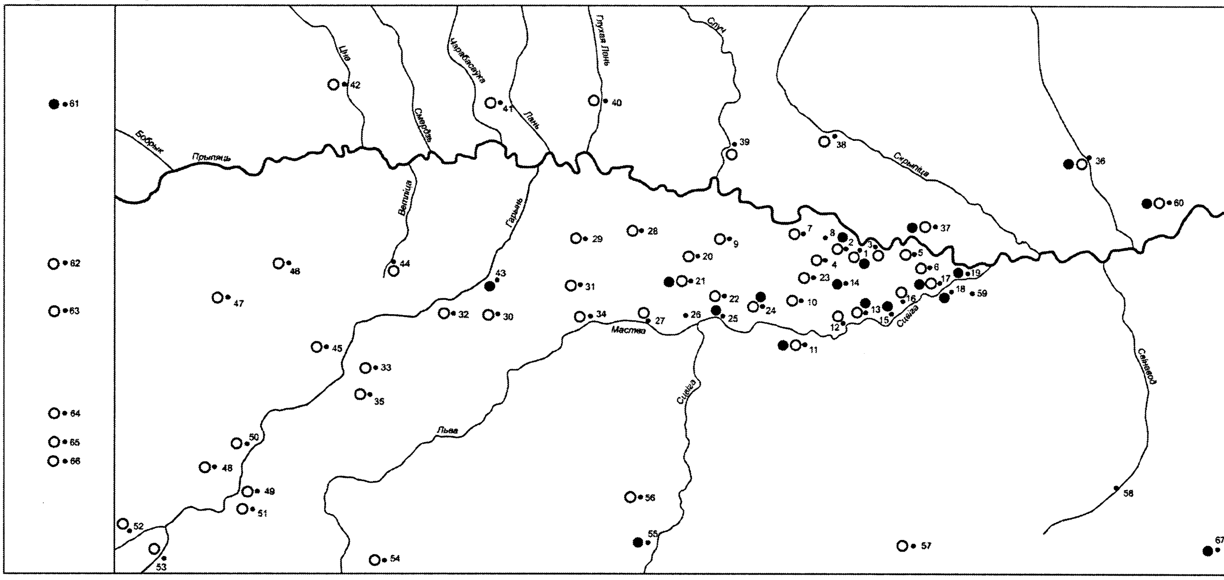

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №9 тэмы №9

- ○ [купля́юць]
- ● [купу́юць]

Карта №62. Грэбаваць

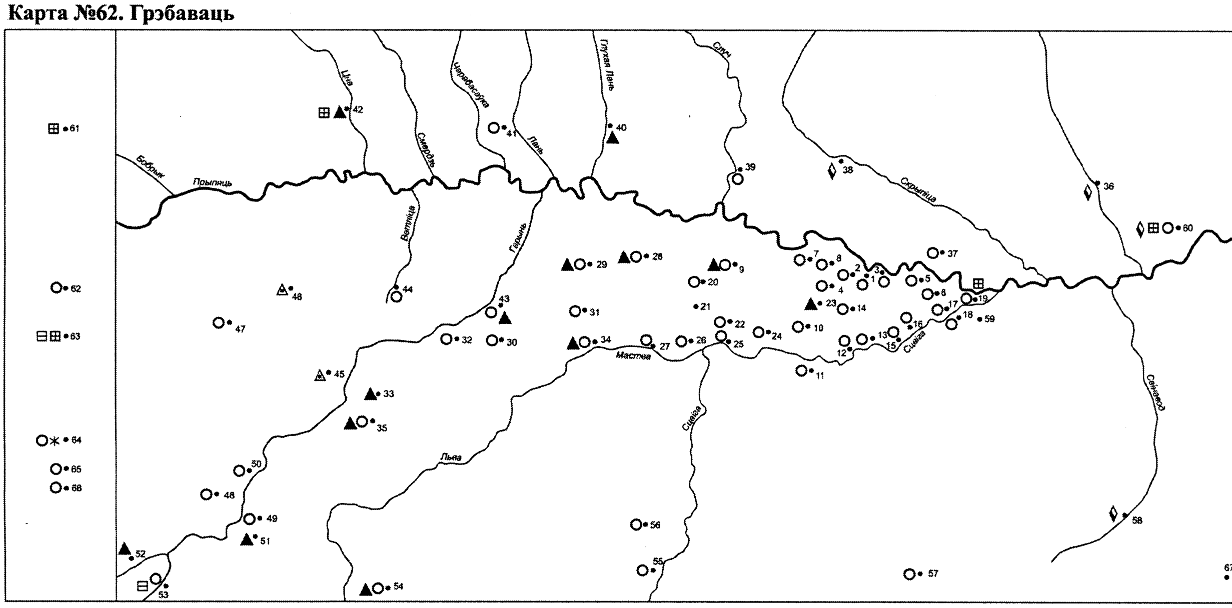

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №10 тэмы №9

- ○ ганьбу́е
- ▲ [груме́чае], [груміічае]
- ◬ грумічыць, грамы́чае
- ⊞ брэ́згуе
- ⊟ бры́згае, бры́скае
- ◊ гіду́е
- ⁎ грэ́бує

Карта №63. Казытаць

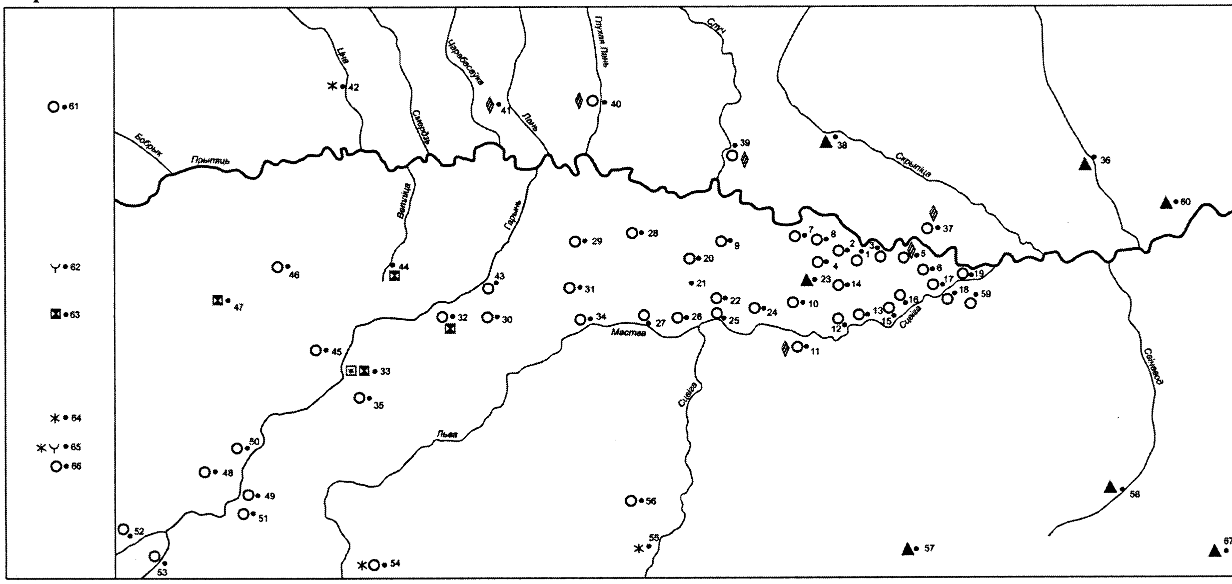

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №12 тэмы №9

- ○ [лоскотáць]
- ▲ шлокотáць
- ⊠ [шэлехтáць]
- ▣ шэлестáць
- ◊ [шэвэлíць]
- Y [шчыкытáты]
- ✻ адзінкавыя назвы

Карта №64. Гойсаць, бегаць без справы

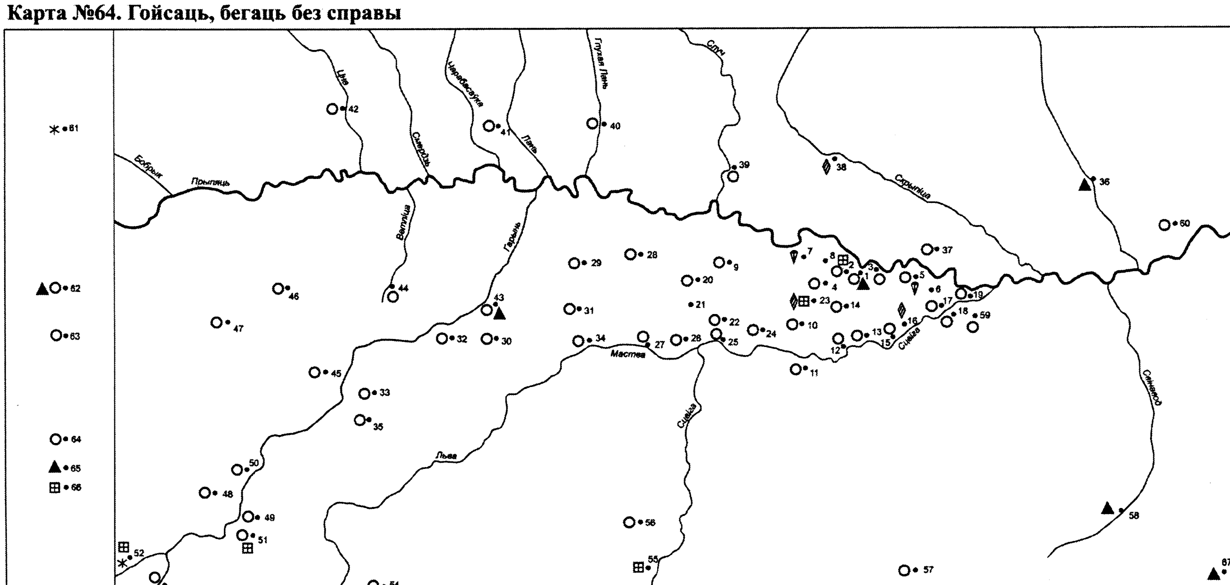

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №13 тэмы №9

- ○ [галя́е]
- ▲ [гóйсае]
- ⊞ [бéгае]
- ◊ [лётáе]
- ▽ [гарцáе]
- ✻ адзінкавыя назвы

Карта №65. Коўзанка

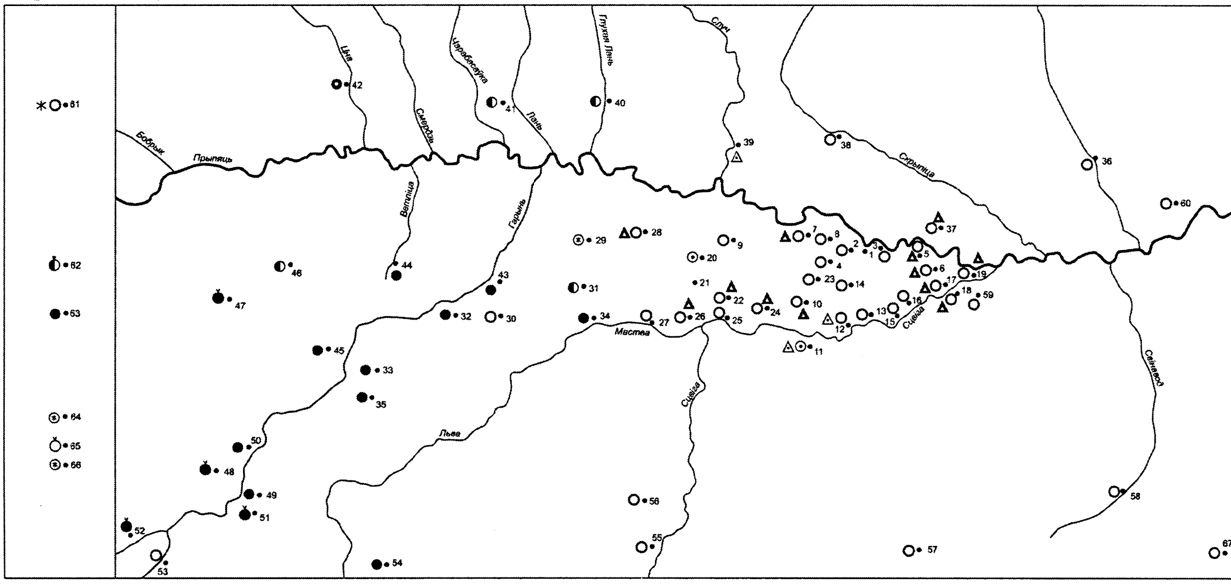

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №14 тэмы №9

○ [коўзалка]
⊙ ко́ўзолка
ꝺ ко́взалка
● ко́ўзало
o ко́ўзоло
ꝺ ко́взало
◐ ко́ўзанка
ꝺ ко́взанка
⊛ адзінкавыя ўтварэнні ад таго ж кораня
▲ спу́скалка
△ спу́сколка
⁎ лёд

Карта №66. Пазбягаць працы, лодарнічаць

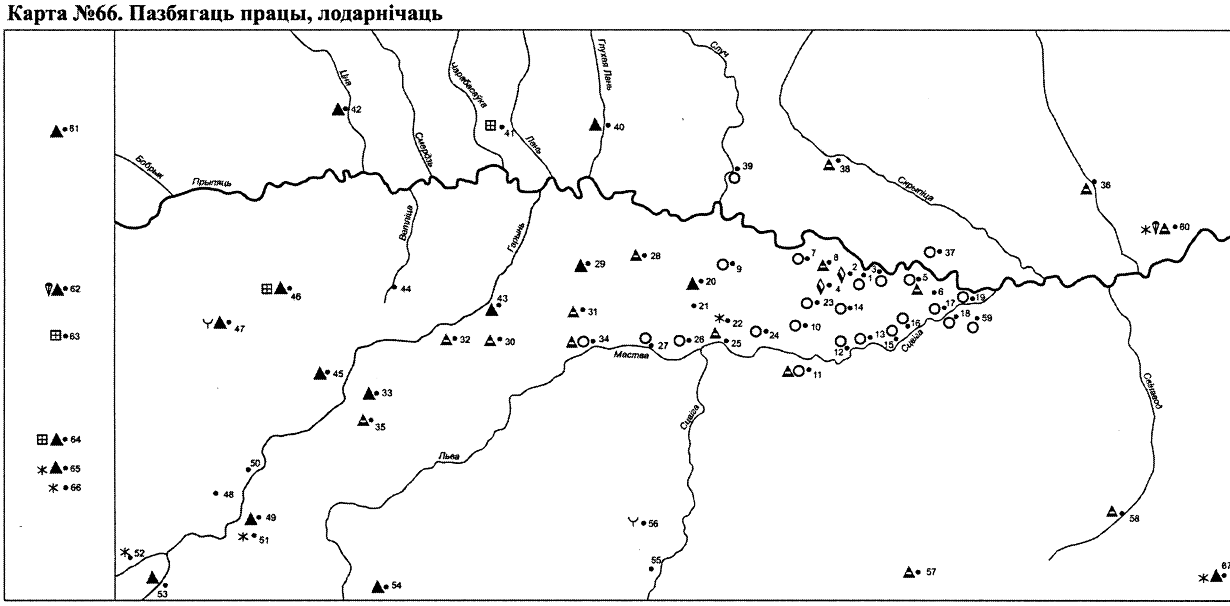

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №15 тэмы №9

○ [байдыкова́ць]
▲ [лайдакова́ць]
△ лайдыкова́ць
⊞ [гультаёва́ць]
♁ назвы з коранем *лынд-*
◊ байбакова́ць
Y [ленова́цца]
⁎ адзінкавыя назвы

Карта №67. Аслупянець

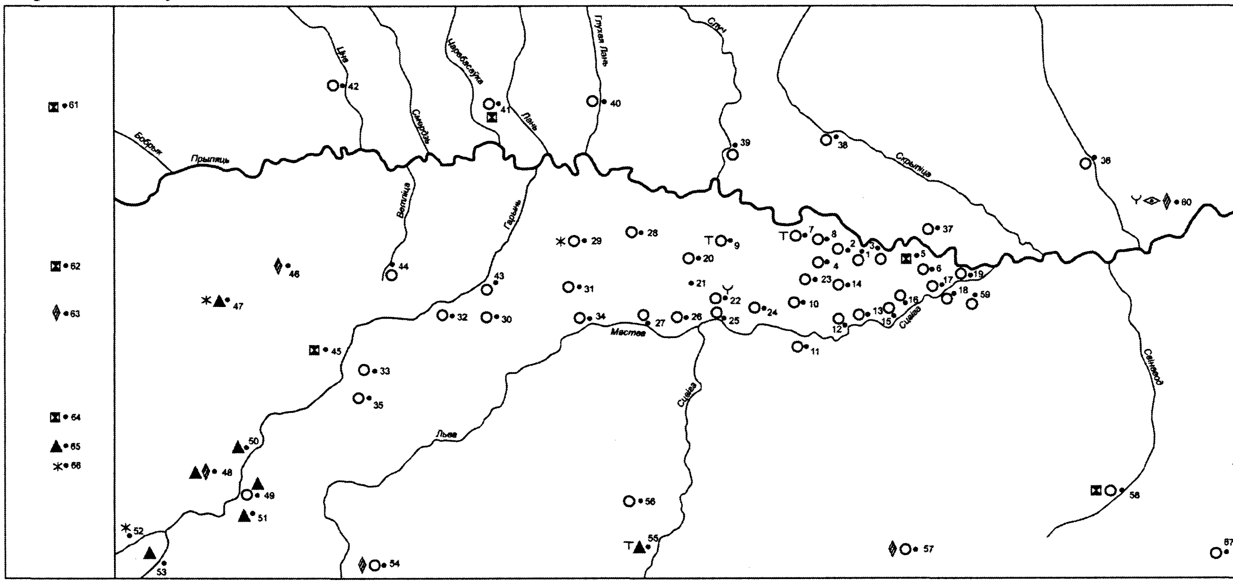

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №16 тэмы №9

- ○ [обопнéў]
- ◊ назвы з каранямі *-стоўп-*, *-стоўб-*, *-стоп-*, *-ступ-*
- ⟐ ослупенéў
- ▲ [обомлéў]
- ⊠ назвы з каранямі *-тороп-*, *-троп-*, *-труп-*, *-трып-*
- Y [онемéў]
- ⊤ спужáўся
- ⁎ адзінкавыя назвы

Карта №68. Вымаўленне слова ***[сноп]***

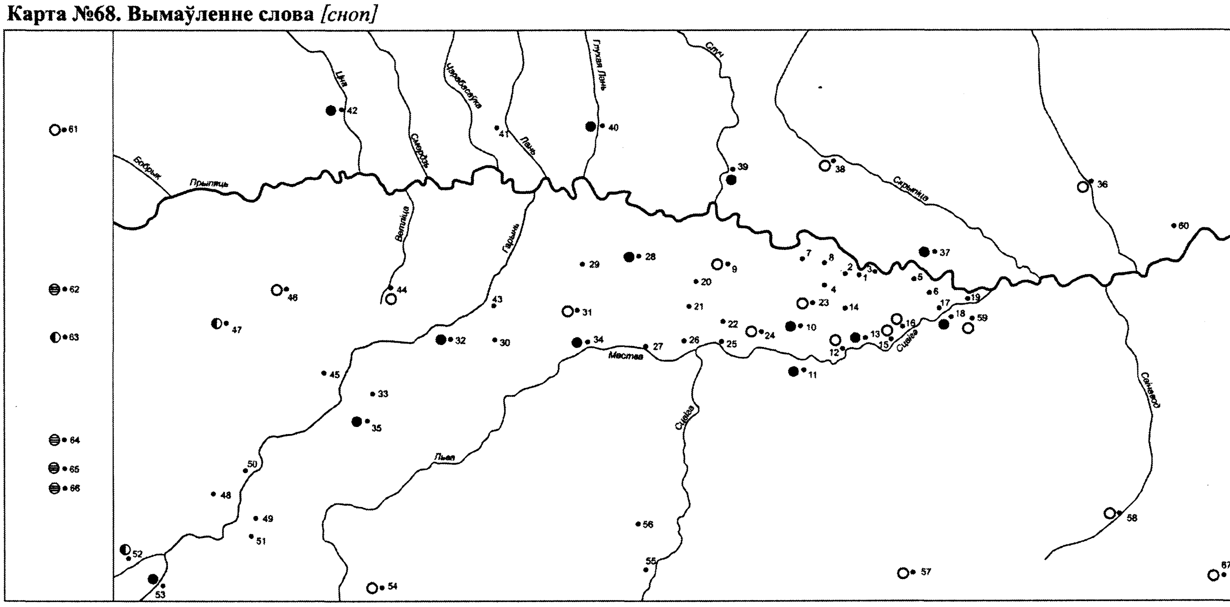

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанні №1–4 тэмы №12

- ○ сноп
- ● снôп
- ◐ снуп
- ⊜ снып, сныіп, сніп

Карта №69. Жыта, пшаніцу, ячмень, авёс, проса вяжуць...

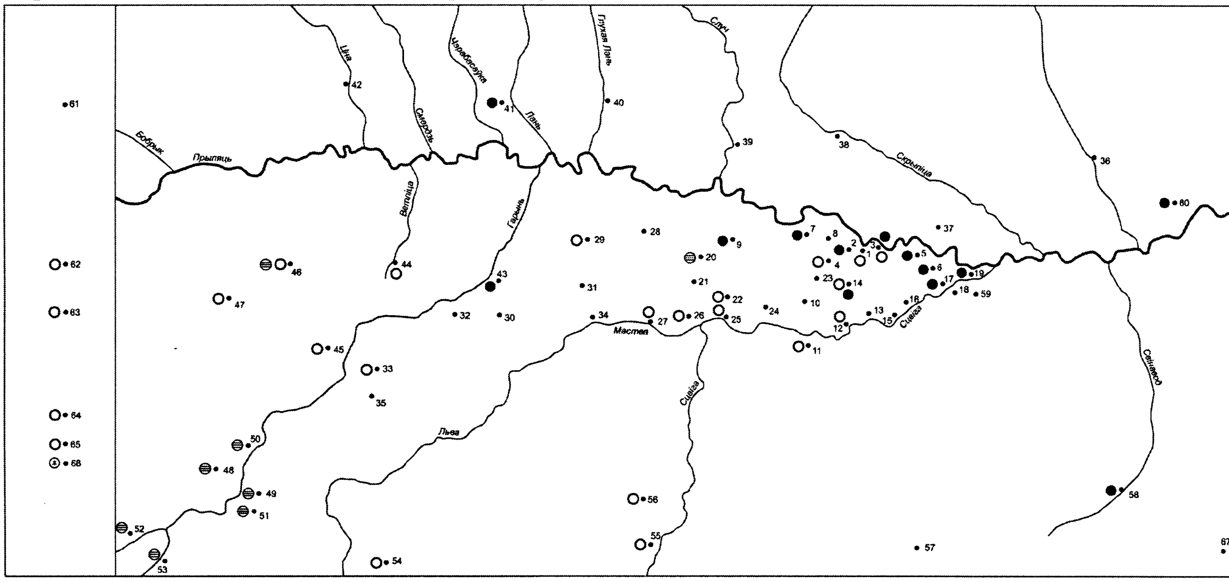

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанні №1–3 тэмы №12

- ○ у снопы́
- ● у снопу́
- ⊜ у снопі, у снопі^{и}
- ⊙ у снупы́

Карта №70. Грэчку вяжуць...

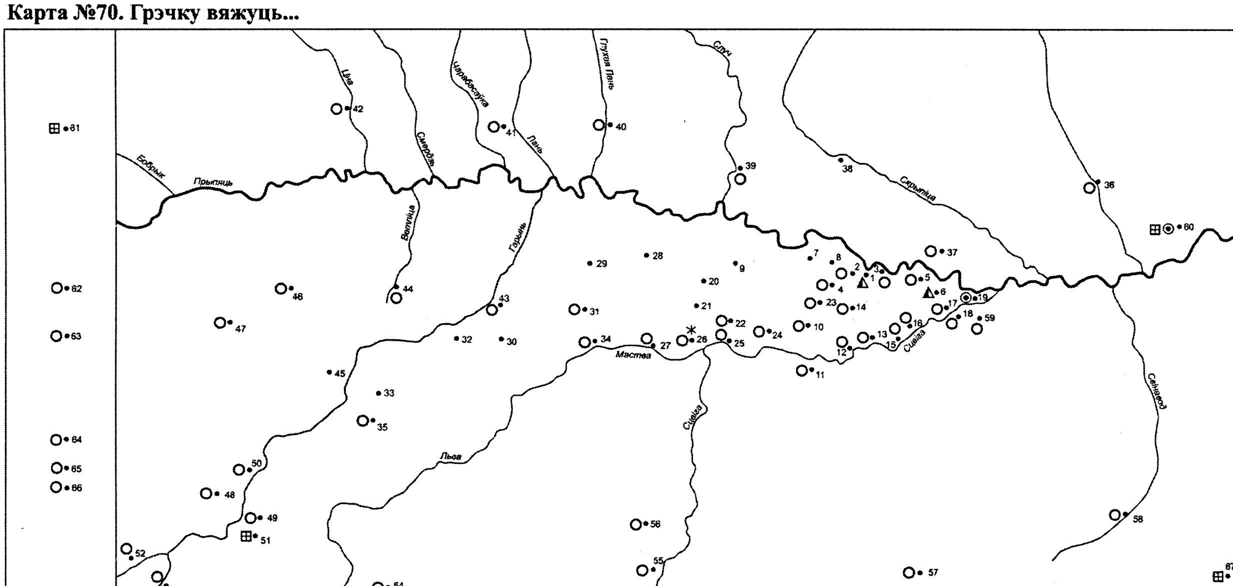

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №4 тэмы №12

- ○ у снопы́, снопу́, снопі, снопі^{и}, снупы́
- ◉ у снопкі
- ▲ у пучэ́чок, у пучкі
- ⊞ у ку́чкі
- ∗ у вя́занкі

Карта №71. Лён вяжуць...

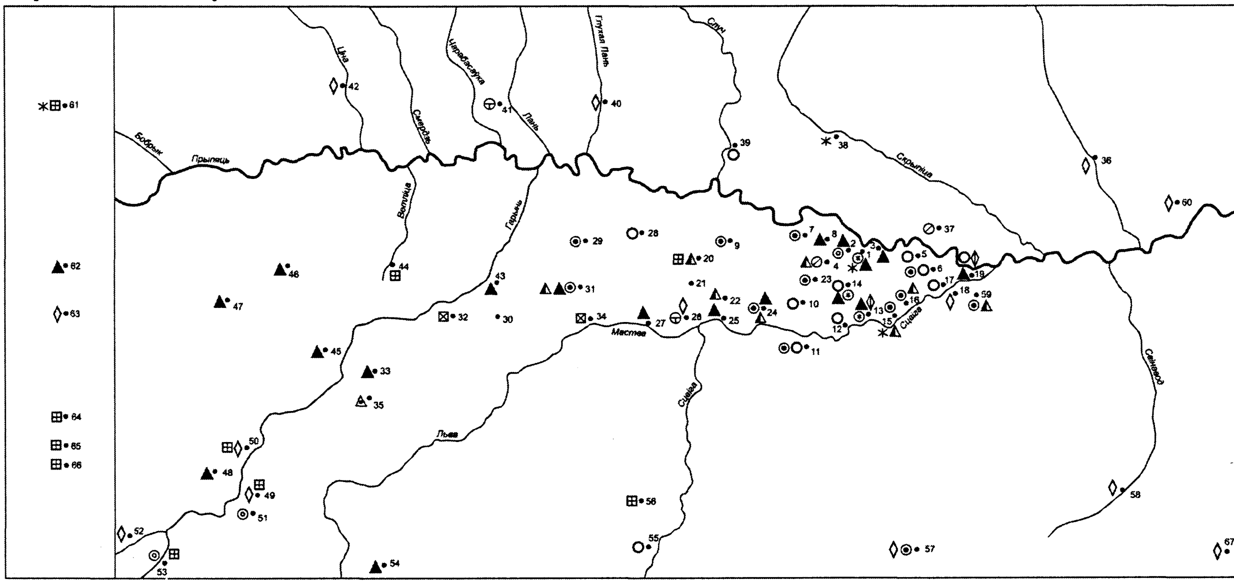

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №5 тэмы №12

- ○ у ўя́занкі
- ◉ у в'я́занкі
- ⊖ у вя́занкі
- ⊘ у ўя́зонкі, вя́зонкі
- ◎ у в'я́зкі
- ⊛ адзінкавыя ўтварэнні ад таго ж кораня
- ▲ у пучкі́
- ◭ у пукі́
- ◬ пучэ́чэк
- ◊ у сно́пы, снопу́, снопі́
- ⧫ у снопкі́
- ⊞ у ку́чкі, кучкы́
- ⊠ у ку́чэчкі
- ⁎ адзінкавыя назвы

Карта №72. Каноплі вяжуць...

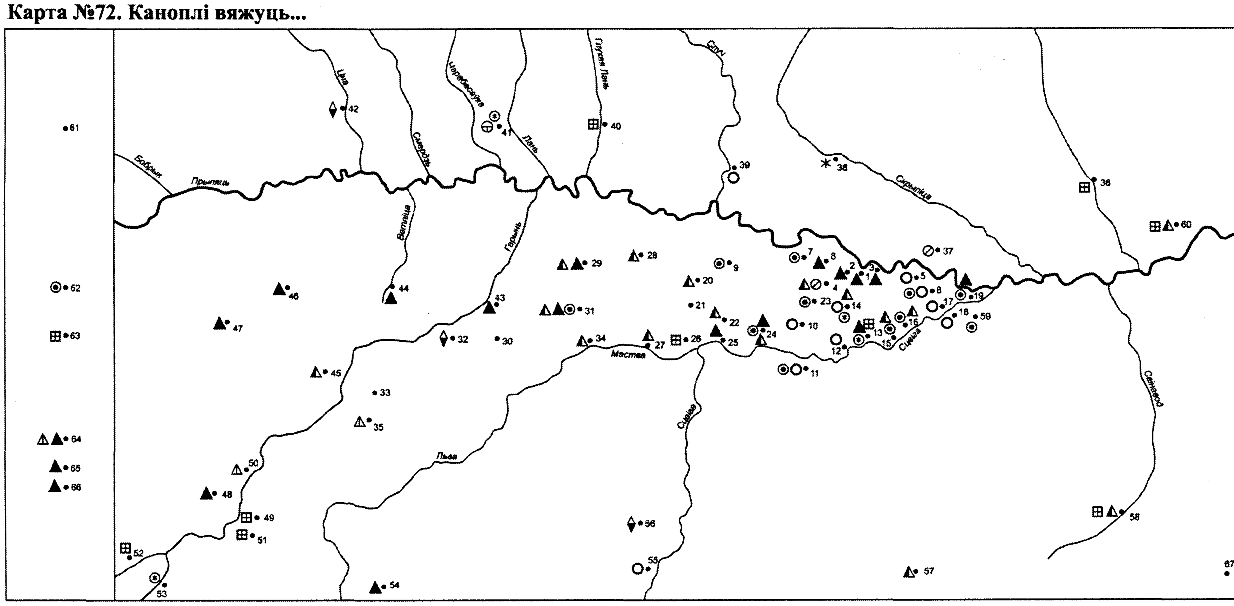

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №6 тэмы №12

- ○ у ўя́занкі
- ◉ [у в'я́занкі]
- ⊖ у вя́занкі
- ⊘ у ўя́занкі, вя́зонкі
- ⊛ адзінкавыя ўтварэнні ад таго ж кораня
- ▲ [у пучкі́]
- ◭ у пукі́
- △ [у пучэ́чкі]
- ⊞ назвы з коранем *сноп-*
- ⧫ у ку́чкі, ку́чэчкі
- ⁎ у го́рстку

Карта №73. Боб вяжуць...

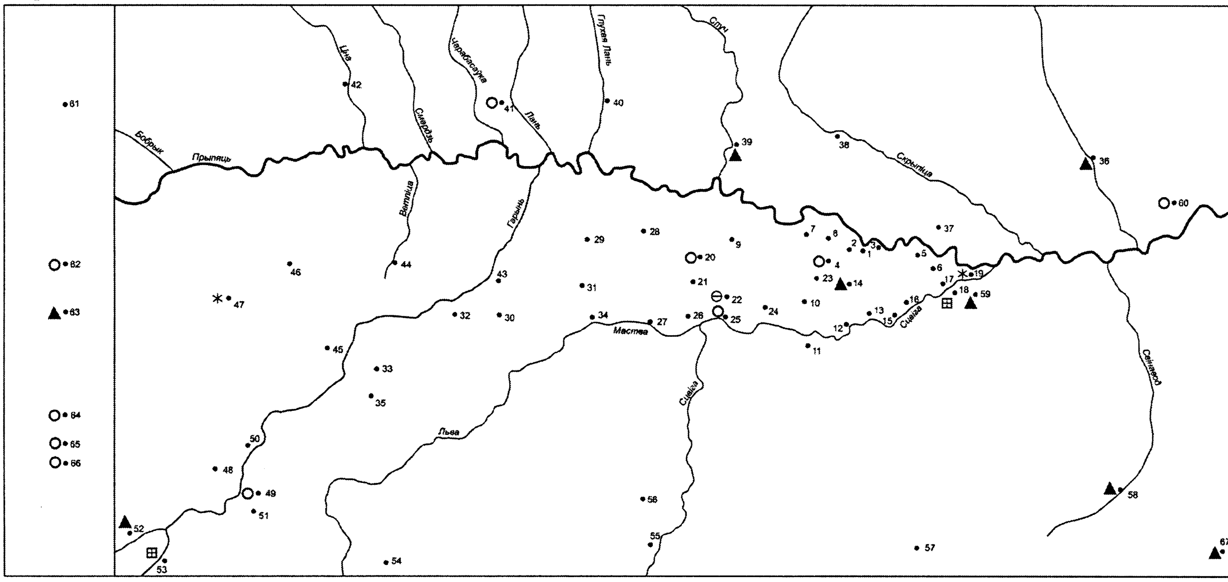

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №7 тэмы №12

- ○ у пучкі, пучкы́
- ⊖ у пукі
- ▲ назвы з коранем *снап-*
- ⊞ у ўя́занкі, в'язкі
- ✳ адзінкавыя назвы

Карта №74. Чарот вяжуць...

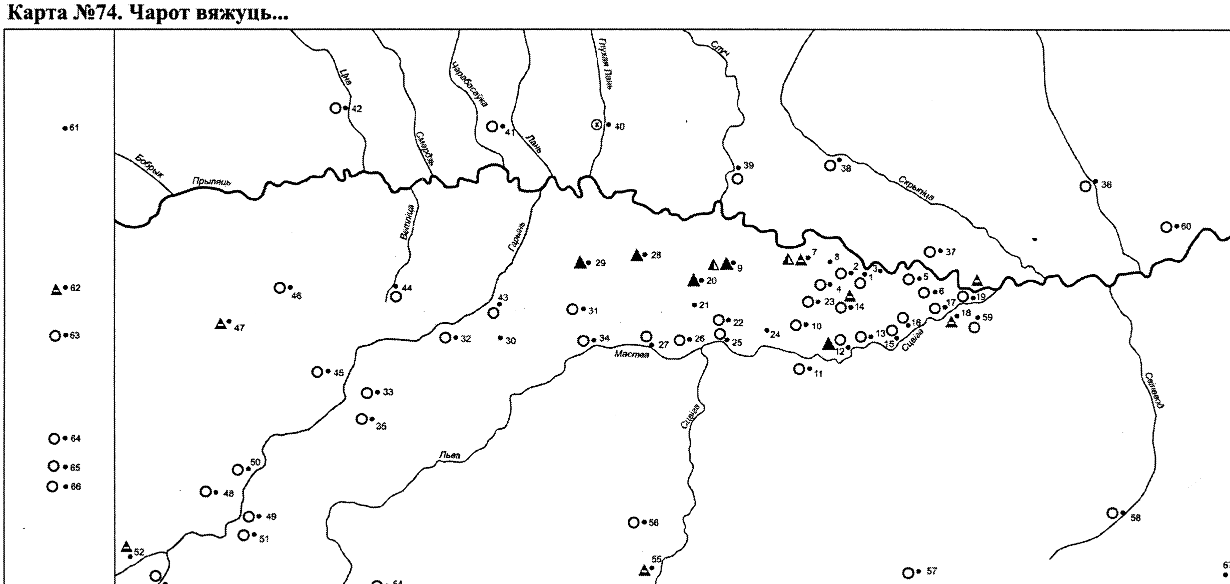

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №8 тэмы №12

- ○ у снопы́, снопу́, снопі
- ⊙ у снопкі
- ▲ у пукі
- ▲ у пучкі, пучкы́
- ▲ у пу́ч'я, у пу́ч'е

Карта №75. Мак вяжуць...

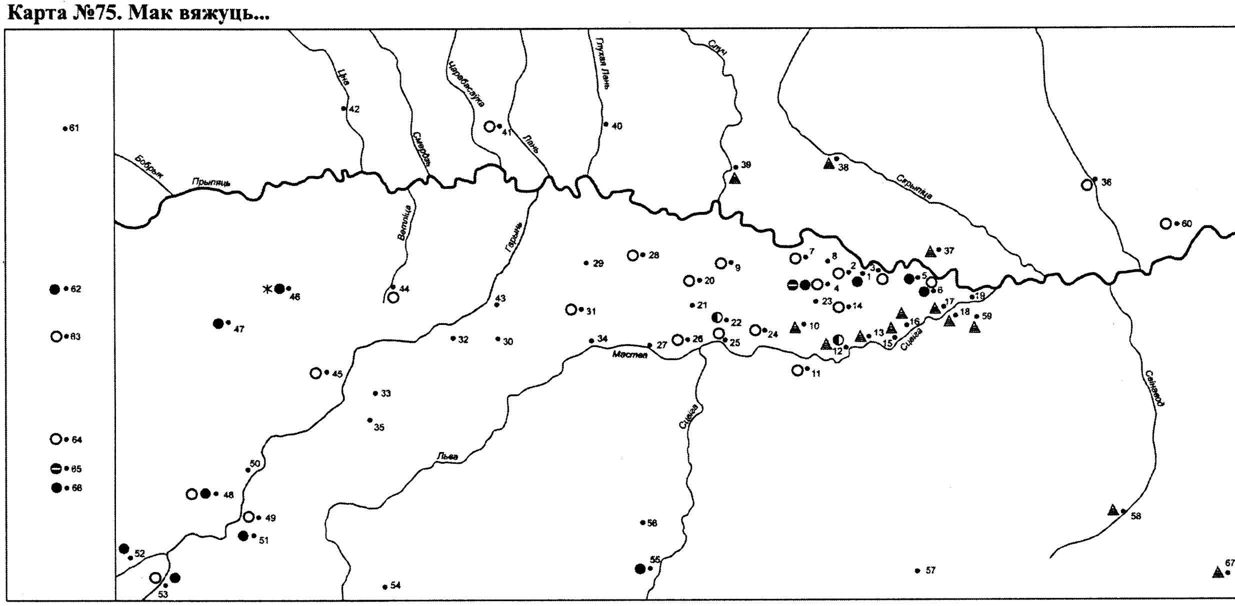

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №9 тэмы №12

- ○ [у пучкі]
- ● у пучэ́чкі
- ⊖ у пучо́чкі
- ◐ у пукі
- ▲ у снопы́, снопу́, снопо́чкі
- ⁎ ў́язочкі

Карта №76. Лекавыя травы вяжуць...

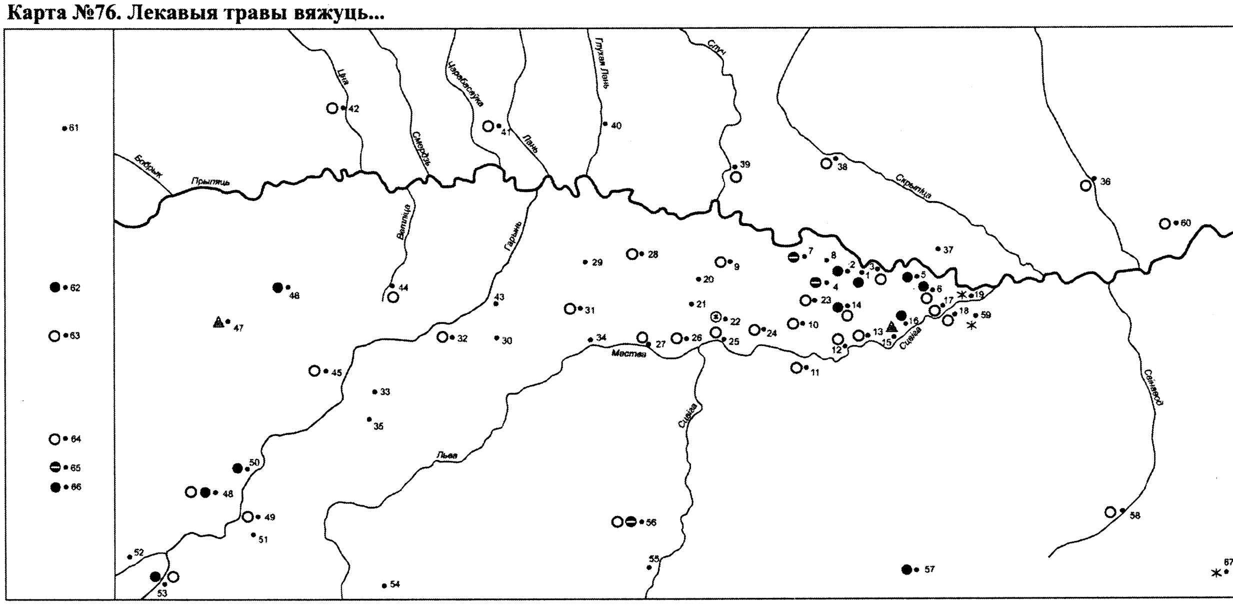

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №10 тэмы №12

- ● [у пучэ́чкі]
- ⊖ [у пучо́чкі]
- ○ [у пучкі]
- ⊛ у пукі
- ▲ у жме́нькі
- ⁎ адзінкавыя назвы

Карта №77. Вымаўленне галосных *[у], [і]* на месцы гістарычнага *ы: *вýсыпаў, снопý – вíсыпаў, снопí*

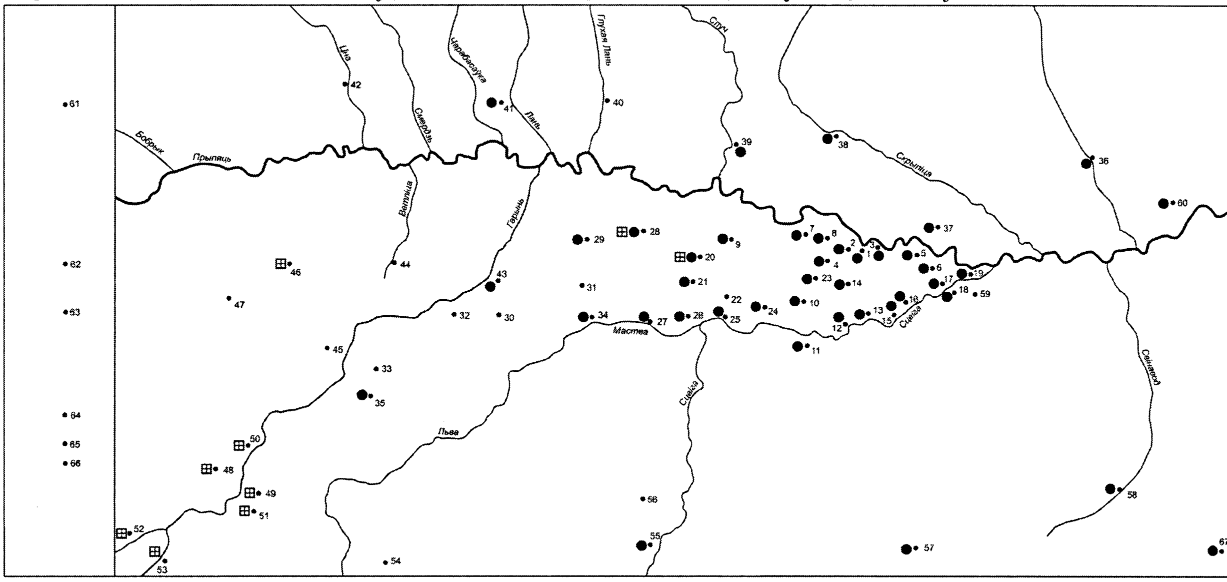

Карта складзена на матэрыяле адказаў на асобныя пытанні тэм №5, 8, 9, 12, 24

- ● Адзначаны галосны [*у*]: *вýсыпаў, снопý*
- ⊞ Адзначаны галосны [*і*]: *вíсыпаў, снопí*

Карта №78. Стан цечкі ў каровы

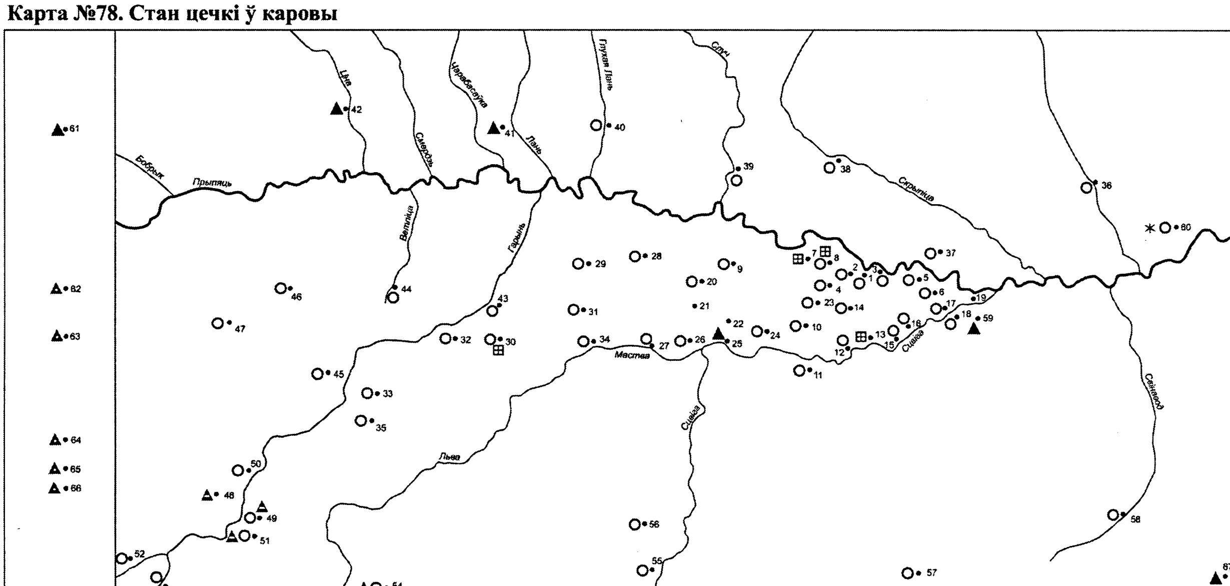

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №1 тэмы №16

○	полю́е	▲	бíгае
▲	бéгае	⊞	крыéцца, покрыва́ецца
▲	бêгае	∗	зніма́ецца

Карта №79. Стан цечкі ў кабылы

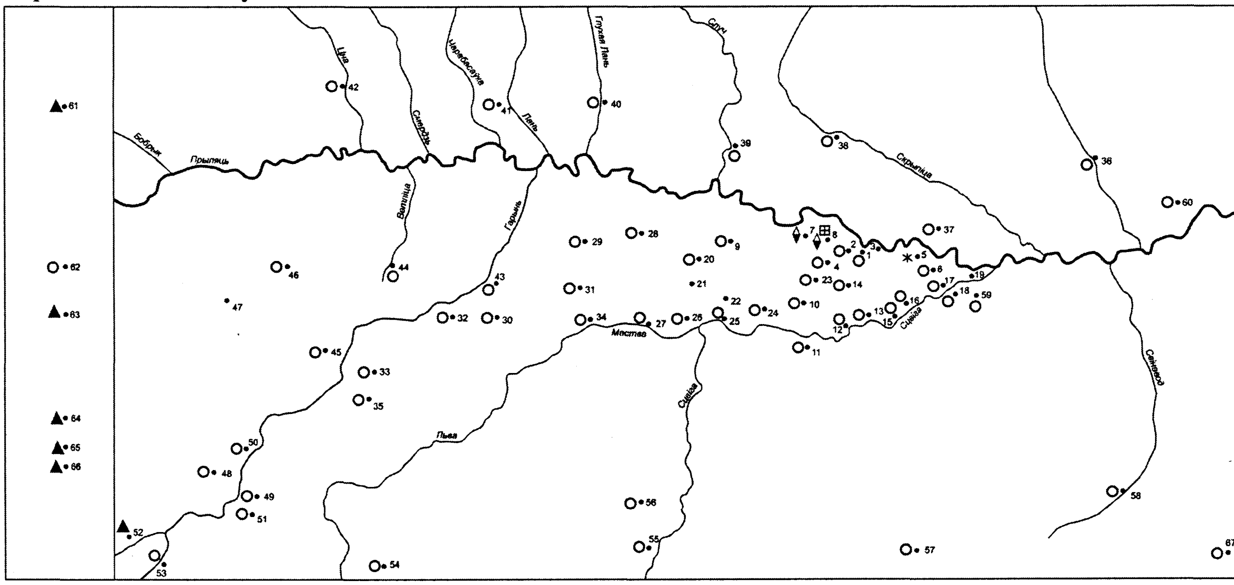

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №2 тэмы №16

- ○ б'е́цца
- ▲ па́ліцца, палы́цьця
- ⊞ полю́е
- ♦ покрыва́ецца
- ∗ егеру́е

Карта №80. Стан цечкі ў свінні

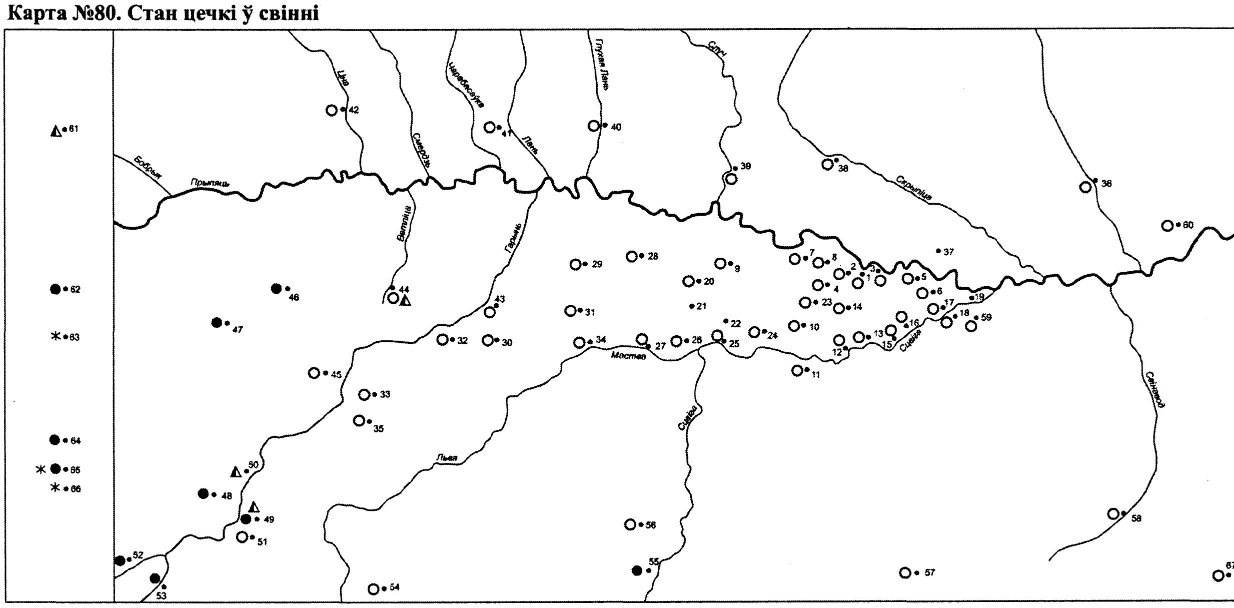

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №3 тэмы №16

- ○ гу́каецца
- ● гу́кае
- ◭ кнуру́е
- ∗ адзінкавыя назвы

Карта №81. Стан цечкі ў авечкі

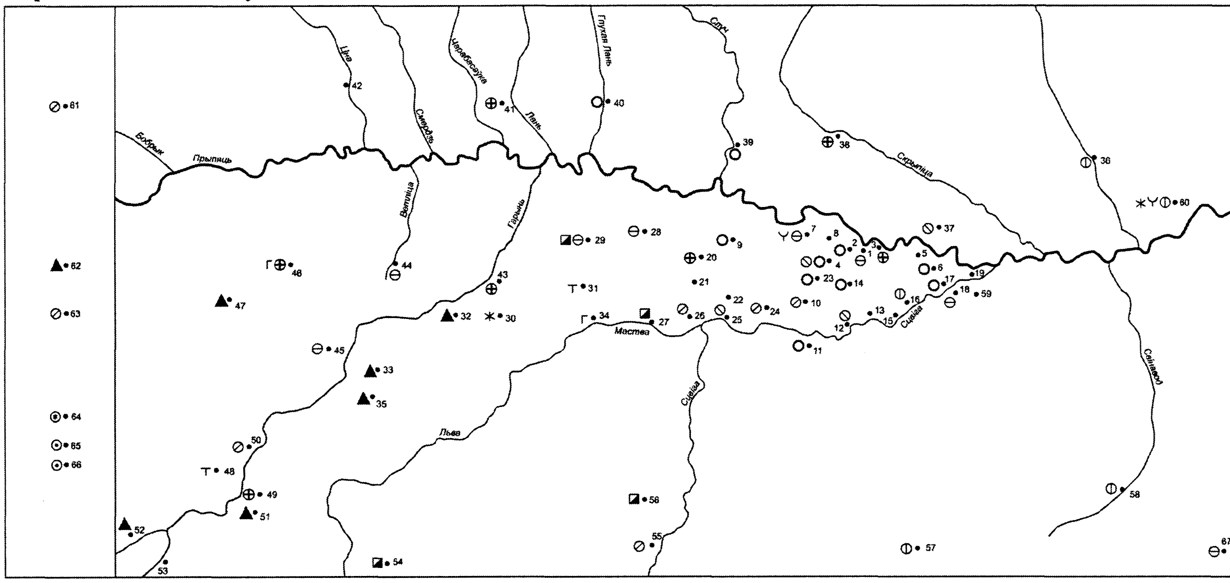

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №4 тэмы №16

- ○ меркéчэцца
- ⊕ меркéчэ
- ⊖ іншыя назвы з коранем *мерк-*
- ⦶ назвы з коранем *мірк-*
- ⊘ назвы з коранем *морк-*
- ⦸ назвы з коранем *марк-*
- ⊙ муркóчэ
- ◉ сморкы́чэ
- ▲ ры́скае, ры́ськае, ры́скаецца
- ⊤ марцýе
- ◪ полю́е
- г гоню́е, гоньню́е
- Y кры́ецца, покрывáецца
- ∗ адзінкавыя назвы

Карта №82. Стан цечкі ў казы

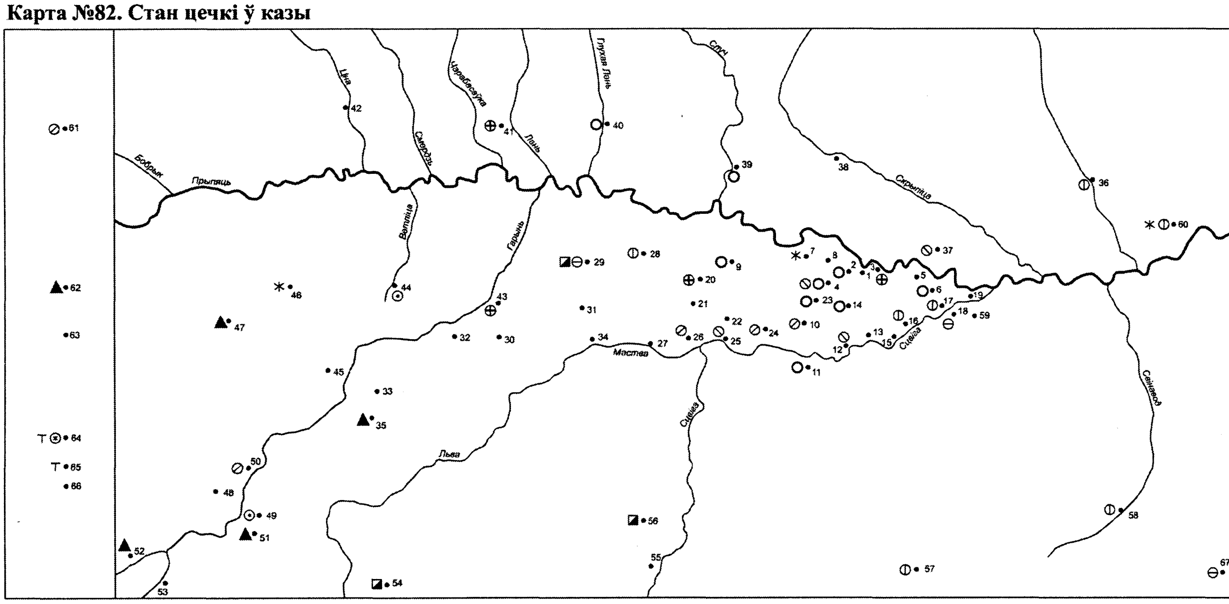

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №5 тэмы №16

- ○ меркéчэцца
- ⊕ меркéчэ
- ⊖ іншыя назвы з коранем *мерк-*
- ⦶ назвы з коранем *мірк-*
- ⊘ назвы з коранем *морк-*
- ⦸ назвы з коранем *марк-*
- ⊙ мэркітáе, мэркóчэ
- ◉ сморкы́чэ
- ▲ ры́скае, ры́ськае, ры́скаецца
- ⊤ бíгае
- ◪ полю́е
- ∗ адзінкавыя назвы

Карта №83. Стан цечкі ў катоў

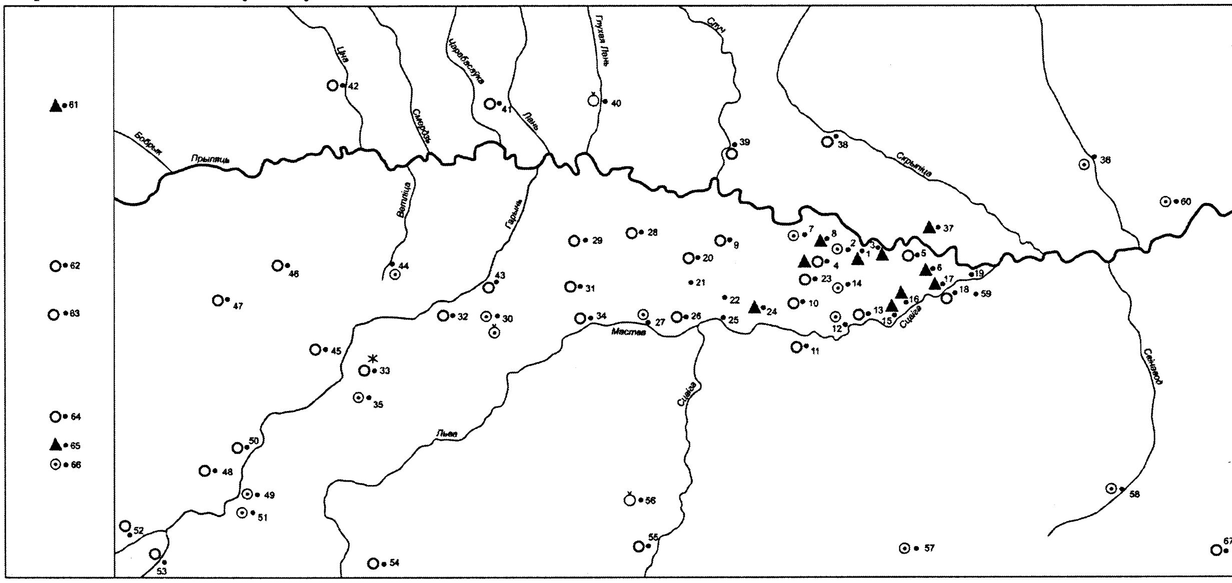

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №6 тэмы №16

- ○ [марцу́е]
- ○̆ морцу́е
- ⊙ [марцу́ецца]
- ⊙̆ морцу́ецца
- ▲ назвы з каранямі *марк-*, *морк-*, *мурк-*, *марык-*, *морык-*
- ⁎ рыскае

Карта №84. Стан цечкі ў сабак

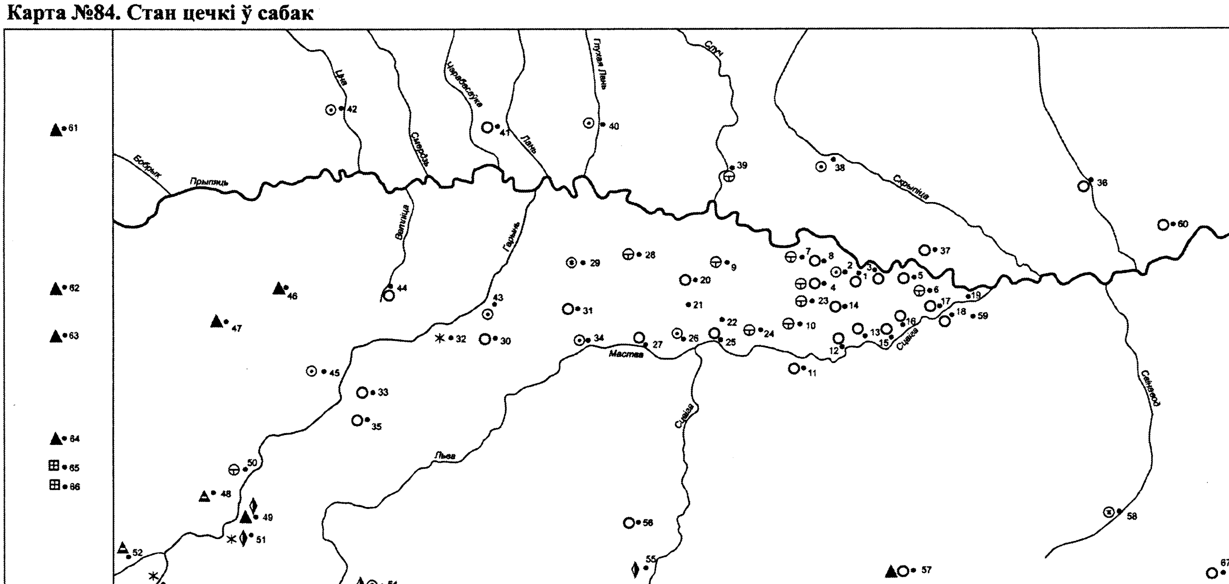

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №7 тэмы №16

- ○ гойнюе
- ⊙ гоньнюе, гонюе
- ⊖ гойну́е
- ⊛ адзінкавыя ўтварэнні ад таго ж кораня
- ▲ це́кае, ті́кае, це́каецца
- △ те́чыть, ті́чыть
- ⊞ тучку́е, тучку́ецца
- ◊ полюе
- ⁎ адзінкавыя назвы

Карта №85. Стан цечкі ў ваўкоў

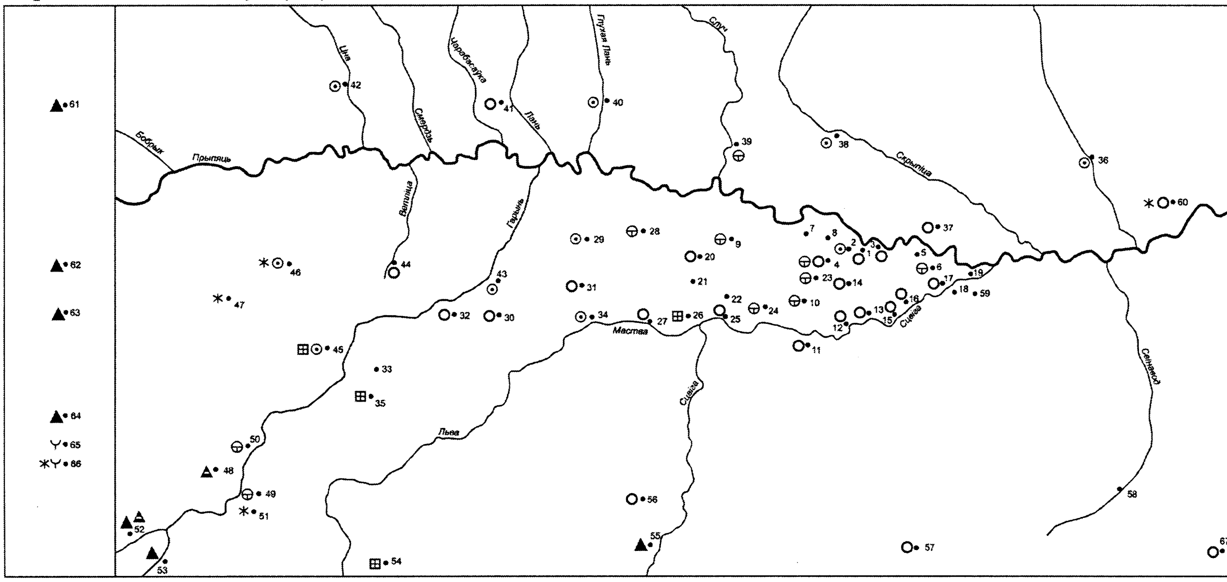

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №8 тэмы №16

○	гойнюющь	△	тéчать, тíчать
⊙	гоньнюющь, гоньюющь, гонюющь	⊞	руя́цца
⊖	гойну́ющь	Y	полюють, пулюють
▲	цéкаюць, тíкають	✱	адзінкавыя назвы

Карта №86. Стан цечкі ў лісіц

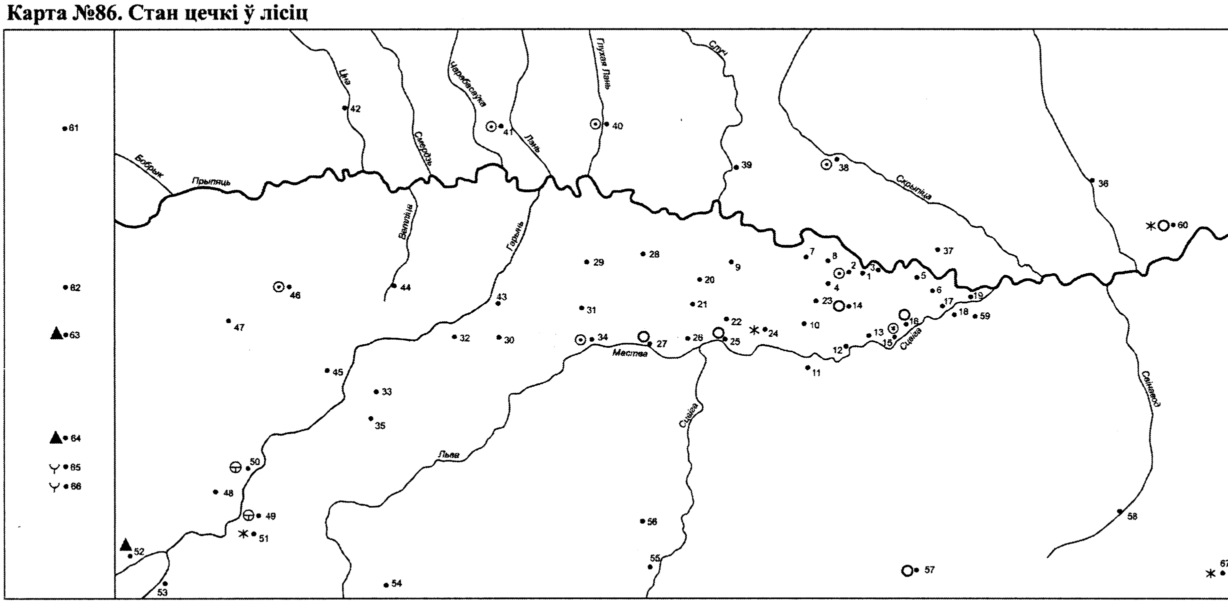

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №9 тэмы №16

○	гойнюющь	▲	тíкають, тíчать
⊙	гоньнюющь, гонюющь	Y	полюють, пулюють
⊖	гойну́ющь	✱	адзінкавыя назвы
◉	гон ліса		

Карта №87. Стан цечкі ў зайцоў

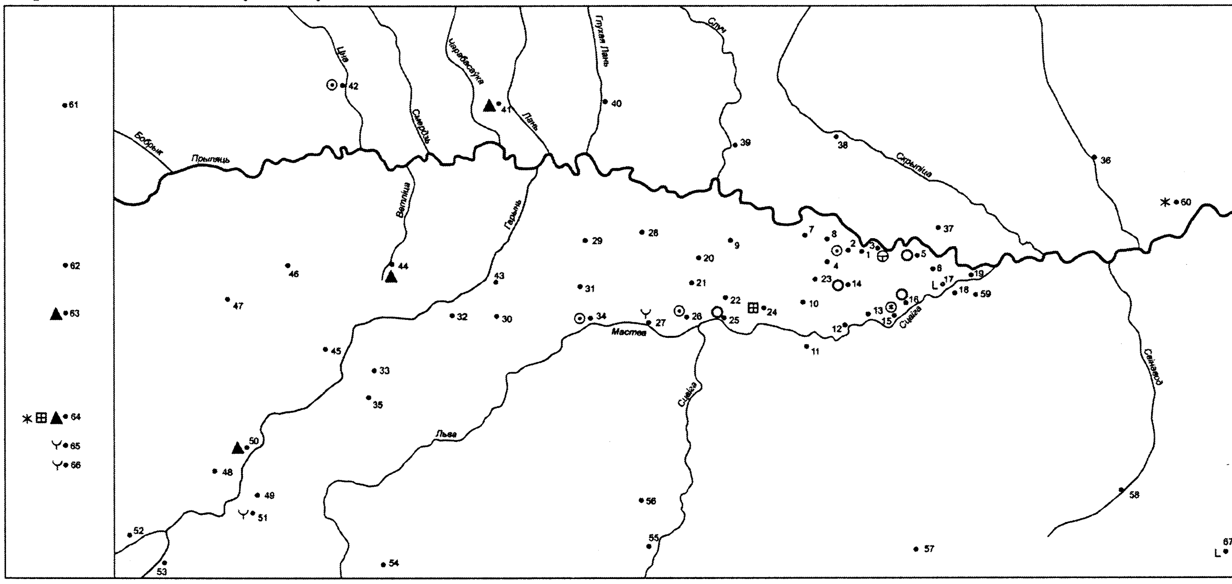

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №10 тэмы №16

- O гойнююць
- ⊙ гоньнююць, гоньююць, гонююць
- ⊕ гойнуюць
- ◉ гон зайца
- ▲ марцуюць, марцуюць, марцююць, марцуюцца
- ⊞ маркочуцца, сморкычуть
- Y полююць, полюють, пулюють
- L гуляюць
- ✳ адзінкавыя назвы

Карта №88. Самец апладняе самку ў курэй, гусей, качак, буслоў

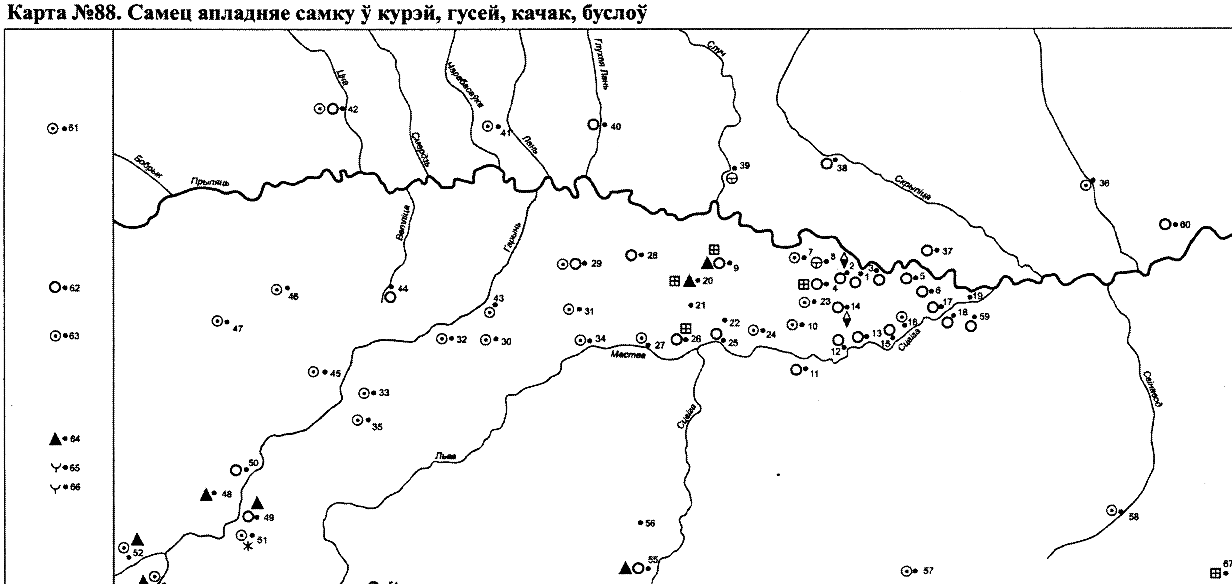

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанні №11–14 тэмы №16

- O іграе
- ⊙ грае
- ⊖ йграе
- ▲ топчэ
- ⊞ гуляе
- ◊ чубае
- Y душыць
- ✳ чавіць

Карта №89. Нерасціцца (пра рыбу)

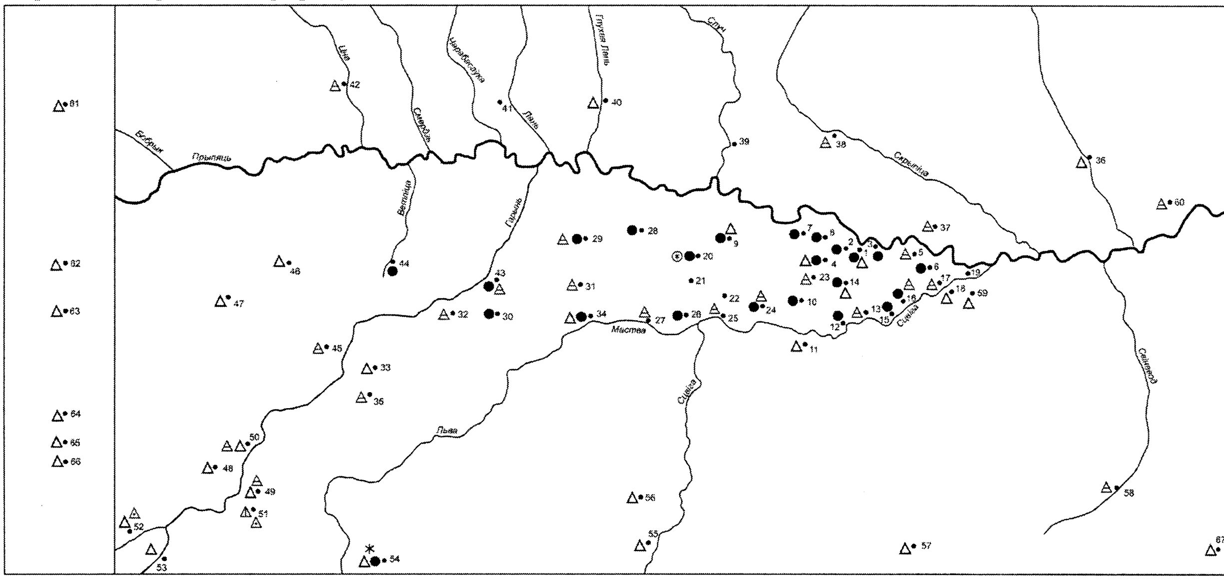

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №15 тэмы №16

- ● б'ёцца, б'юцца
- ⊛ бойло
- △ [нерэстýе]
- ◬ [нерэсціцца], нерэсціць
- ◬ нэрэстя́цца
- △ нэ́рэст
- ✱ грáе

Карта №90. Спароўвацца (пра жаб)

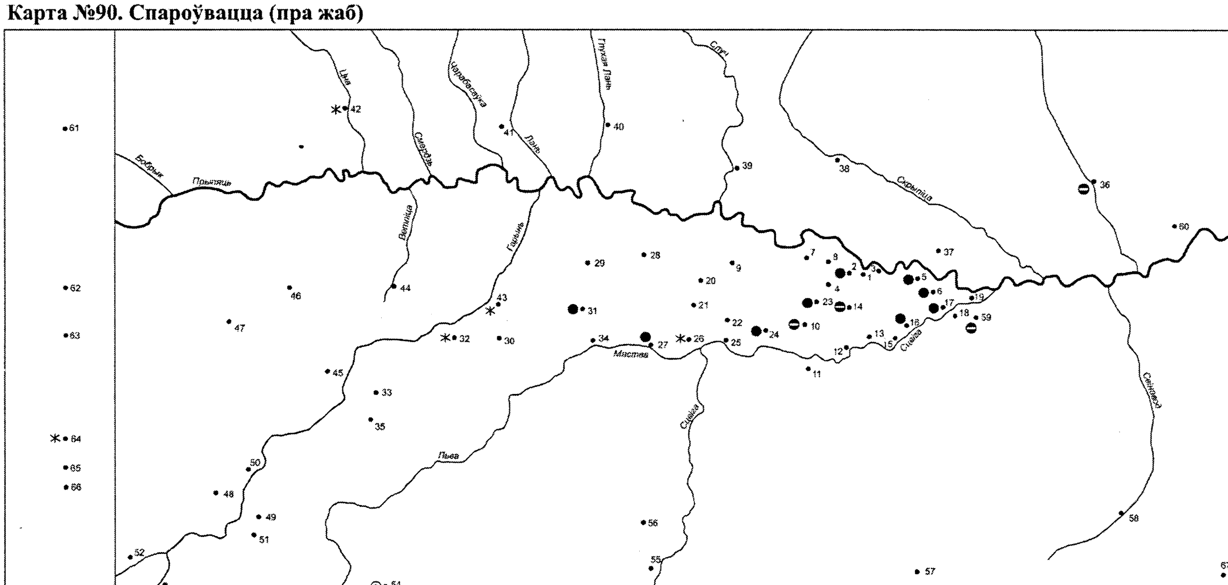

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №16 тэмы №16

- ● [нерэсця́цца]
- ⊖ нерэстýюць, нерэстýюцца
- ⊛ нéрэст жáб'ечы
- ✱ адзінкавыя назвы

Карта №91. Спароўвацца (пра вужоў)

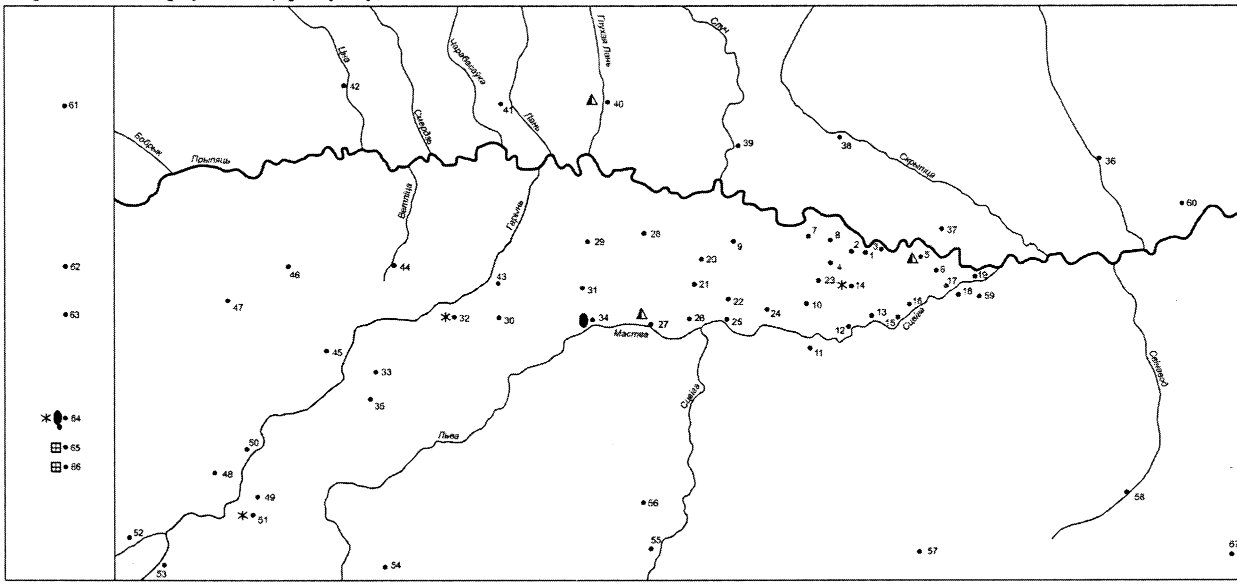

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №17 тэмы №16

- ⬮ [клубка́мі хо́дзяць]
- ◭ нэрэсція́цца
- ⊞ руя́цца
- ∗ адзінкавыя назвы

Карта №92. Утвараць новую сям'ю (пра пчол)

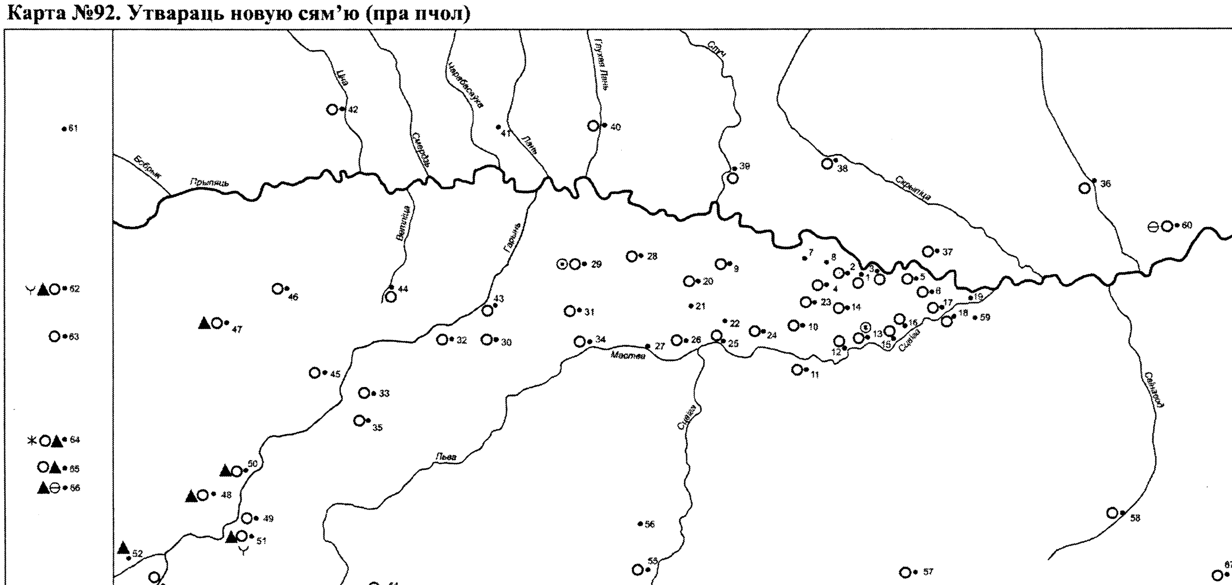

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №18 тэмы №16

- ○ [роя́цца]
- ⊖ [ро́яцца]
- ⊙ руя́цца
- ⊙ пуска́е роя́
- ▲ назвы з коранем *чэрв-* (адкладваць *чарву*)
- Y пло́дзяцца
- ∗ спаро́вуюцьця

Карта №93. Спароўванне ў камароў

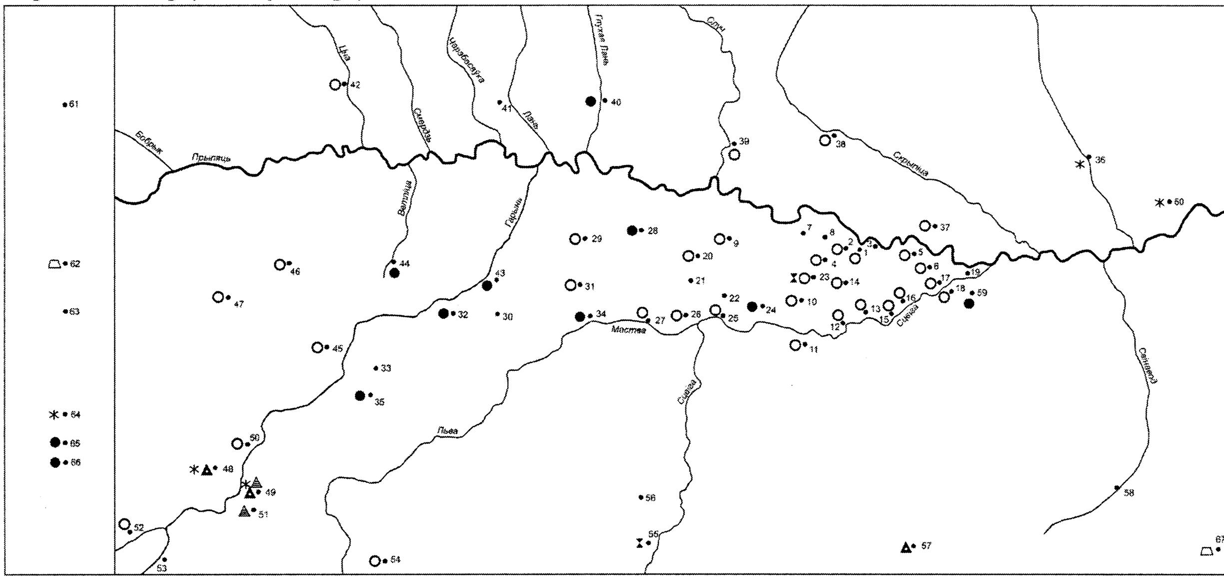

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №19 тэмы №16

- ○ (у) сту́пу тоўку́ць (товку́ть), товчу́ть
- ● сту́пу (сту́пку, сту́пкы) б'юць (б'ють)
- ▲ стоўпка́ (стовпа́, стовпо́м) б'юць (б'ють)
- ▲ стоўпо́м (стовпо́м) іду́ць (іду́ть)
- ⧗ б'юцца
- ⏢ тоўчу́цца, тоўку́цца
- ∗ адзінкавыя назвы

Карта №94. Густая маса ці малодзіва, надоеныя перад цяленнем каровы

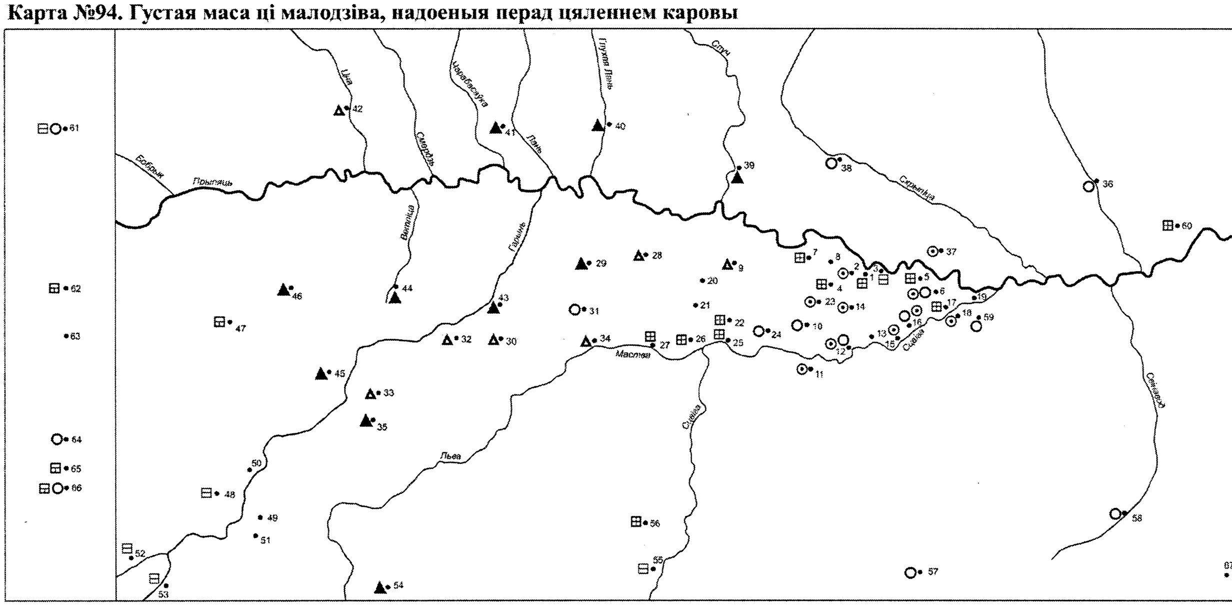

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №1 тэмы №18

- ○ [смола́]
- ⊙ смо́лка
- ▲ се́ра
- △ се́рка
- ⊞ моло́дзіво
- ⊟ [моло́зіво]
- ⊟ мо̂ло́зыво, муло́зыво

Карта №95. Малодзіва (надоенае адразу пасля цялення)

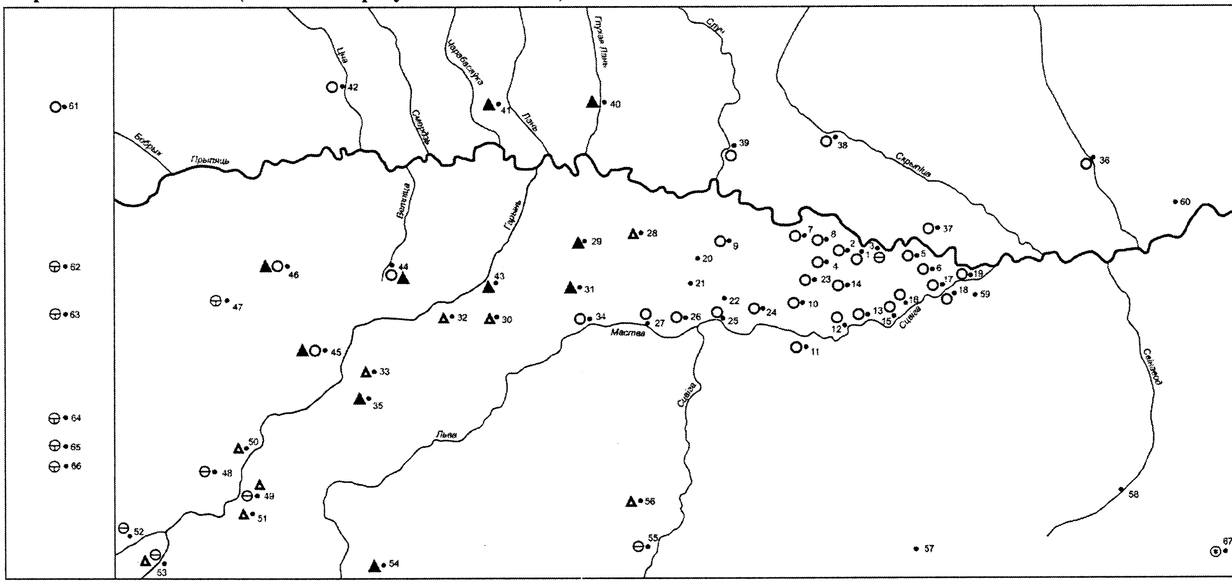

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №2 тэмы №18

○	молóдзіво	⊛	молóдзьво
⊖	молóзіво	▲	сéра
⊕	мо̂лóзыво, мулóзыво	▵	[сéрка]

Карта №96. Сырадой (толькі што надоенае малако)

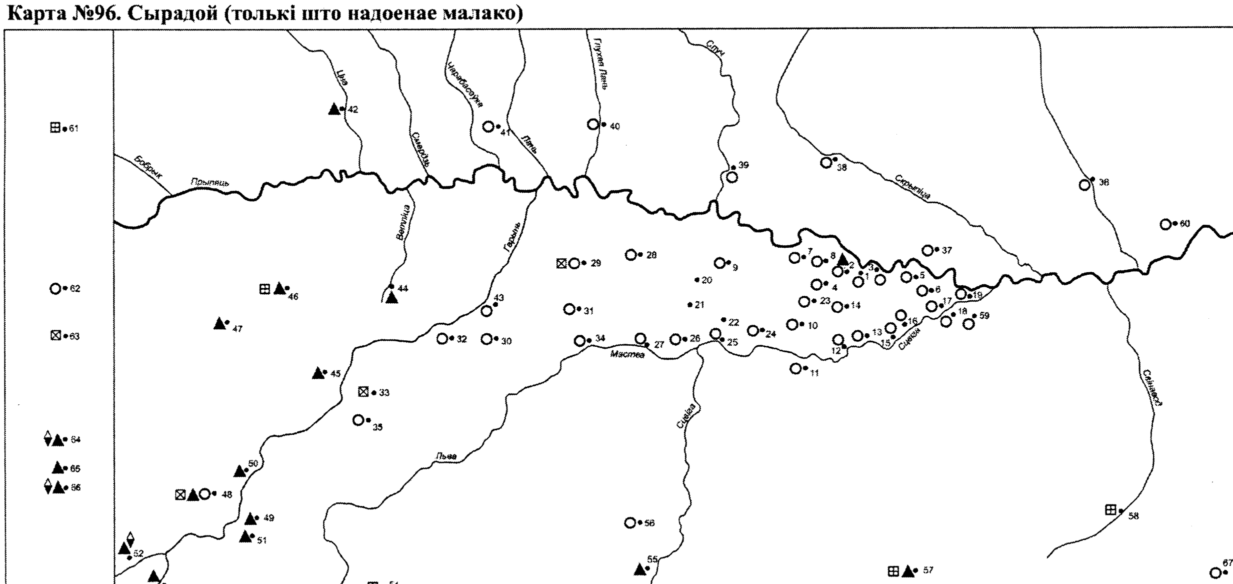

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №3 тэмы №18

- ○ [сыродóй]
- ▲ [свéжэе молокó]
- ⊞ молоко цёплэ, тёплое
- ⊠ молокó цéплэ, тэ́плэ
- ♦ молокó с-пуд корóвы, от корóвы, ут корóвы

Карта №97. Малако, якое пастаяла, але не стала кіснуць

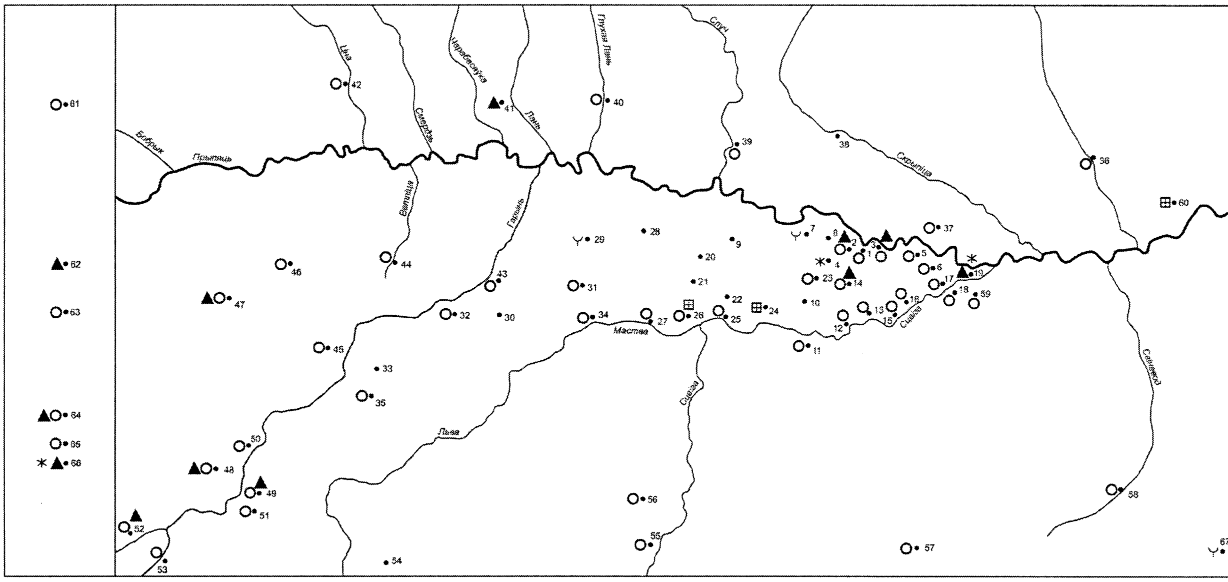

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №4 тэмы №18

- ○ [холо́днэ]
- ▲ [соло́дке]
- ⊞ назвы з коранем - *стой-*
- Y молоко́
- ∗ адзінкавыя назвы

Карта №98. Малако, якое пачало пракісаць

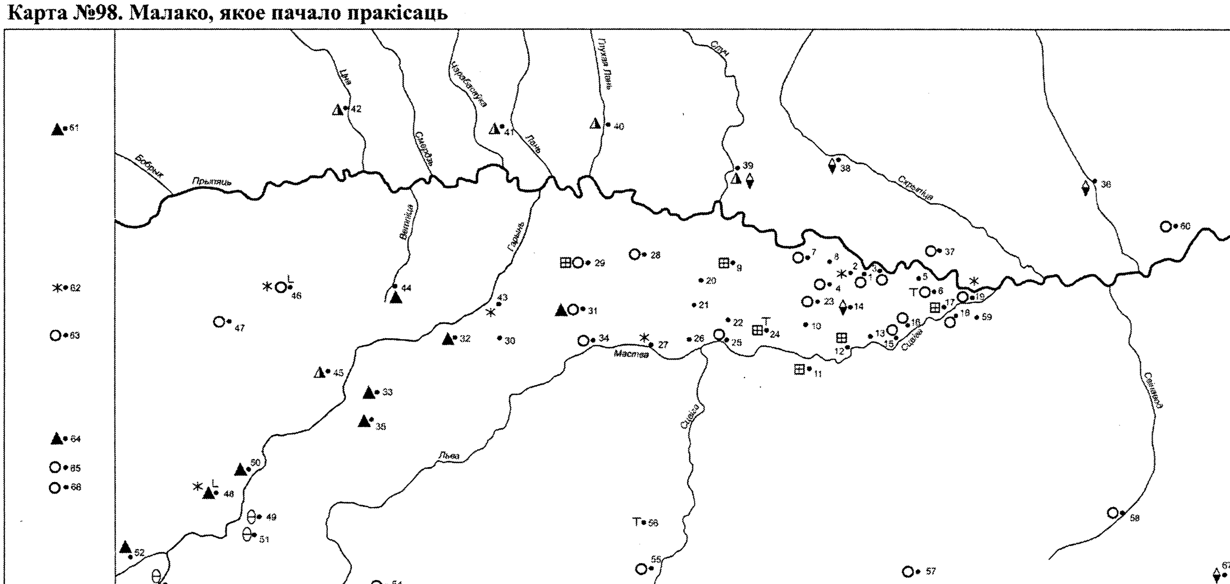

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №5 тэмы №18

- ○ назвы з коранем *-кіс-*
- ▲ назвы з коранем *-шчав-/-шчаў-*
- ∆ назвы з коранем *-шчавер-/-шчаўр-*
- ⊞ назвы з коранем *-квас-*
- ◊ назвы з коранем *-брэзг-/-брэск-/-брэз-/-брозк-/-брыск-*
- θ назвы з коранем *-цовк-/-цоўк-*
- ⊤ назвы з коранем *-тух-*
- ∟ назвы з коранем *-жур-/-джур-*
- ∗ адзінкавыя назвы

Карта №99. Верхні адстой у кіслым малацэ, смятана

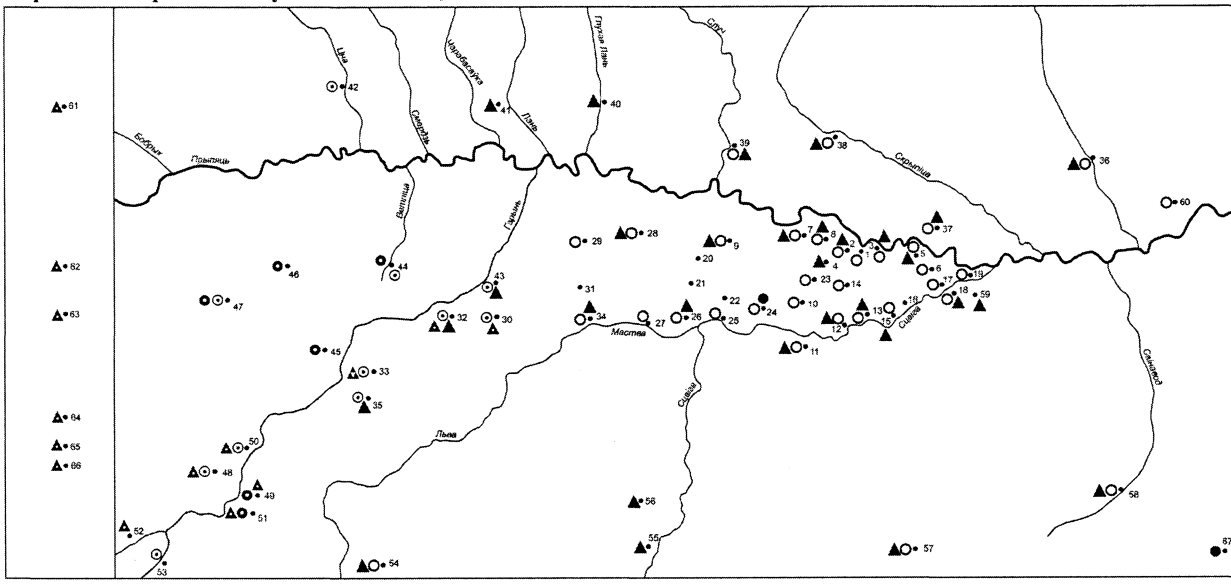

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанні №6–7 тэмы №18

- ○ верх
- ⊙ вэрх
- ● верщóк
- ⭘ вэршóк
- ▲ сметáна
- ▲ смэтáна, смытáна
- △ сматáна

Карта №100. Кіслае малако (без смятаны)

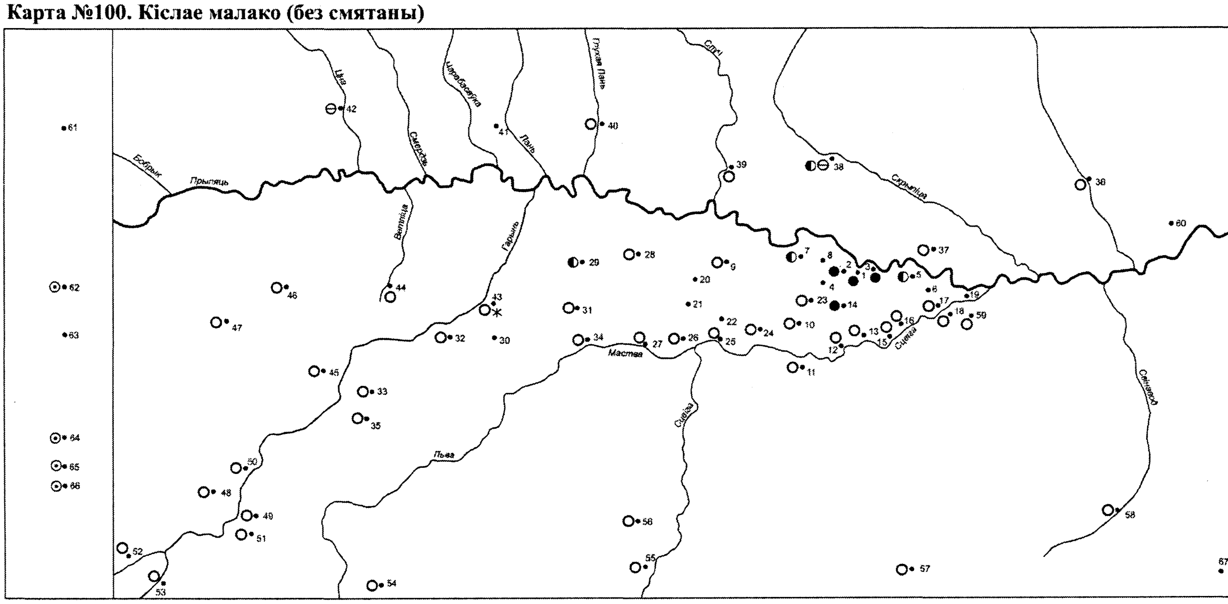

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №8 тэмы №18

- ○ кíслэ молокó
- ⊖ кíслэе молокó
- ● кíсле молокó
- ⊙ кы́слэ [молокó]
- ◐ кісля́к
- ∗ спод

Карта №101. Адагрэтае (загусцелае пасля падагравання) кіслае малако

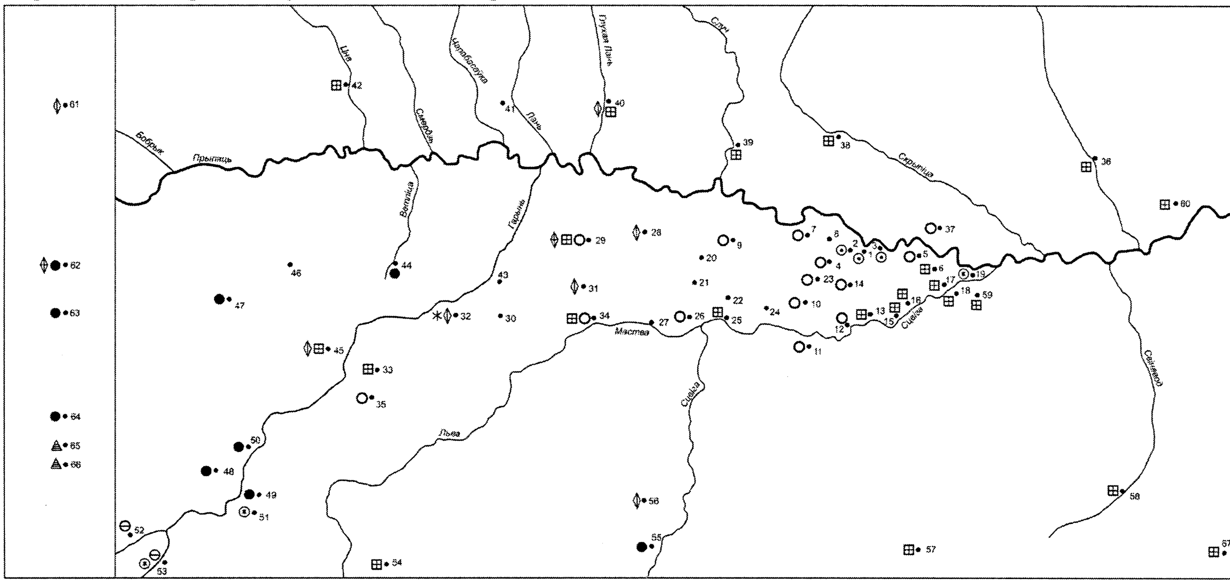

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №9 тэмы №18

- ○ [одто́пленэ]
- ⊙ [одто́плене]
- ● [одто́плянэ]
- ⊖ отто́плёнэ
- ⊛ іншыя назвы з коранем *топ-*
- ▲ одогрі́тэ, удугрі́тэ
- ⊞ сыр
- ◊ [творо́г]
- ◊ отворо́г
- ∗ бры́нза

Карта №102. Сыроватка

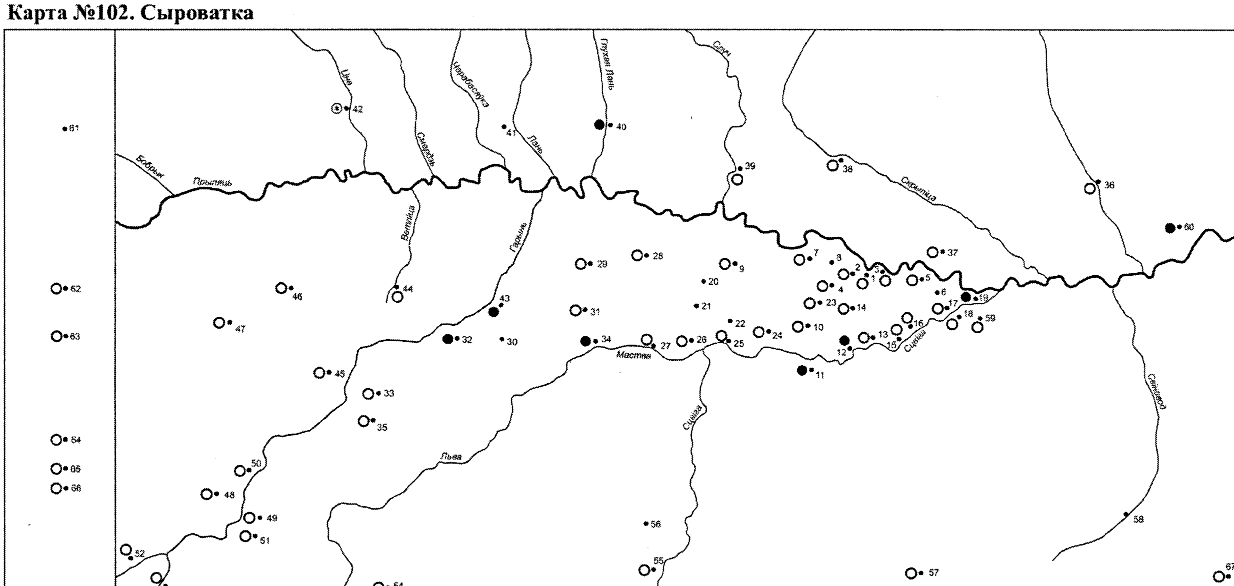

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №10 тэмы №18

- ○ сыро́ватка
- ● сыро́вотка
- ⊛ сы́ровотка

Карта №103. Адціснутае адагрэтае (загусцелае пасля падагравання) кіслае малако

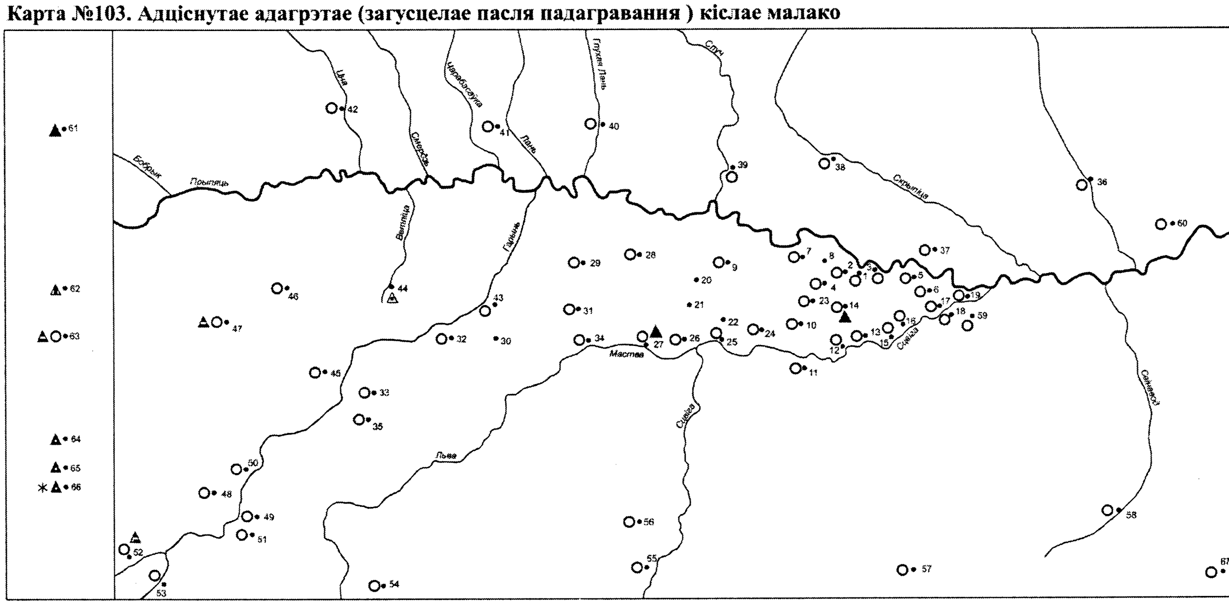

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №11 тэмы №18

- ○ сыр
- ▲ твор́ог, твар́ог
- △ творýг
- твоpӥг
- твоpíг, твурíг
- отворóг
- ✱ откы́дка

Карта №104. Паранае малако

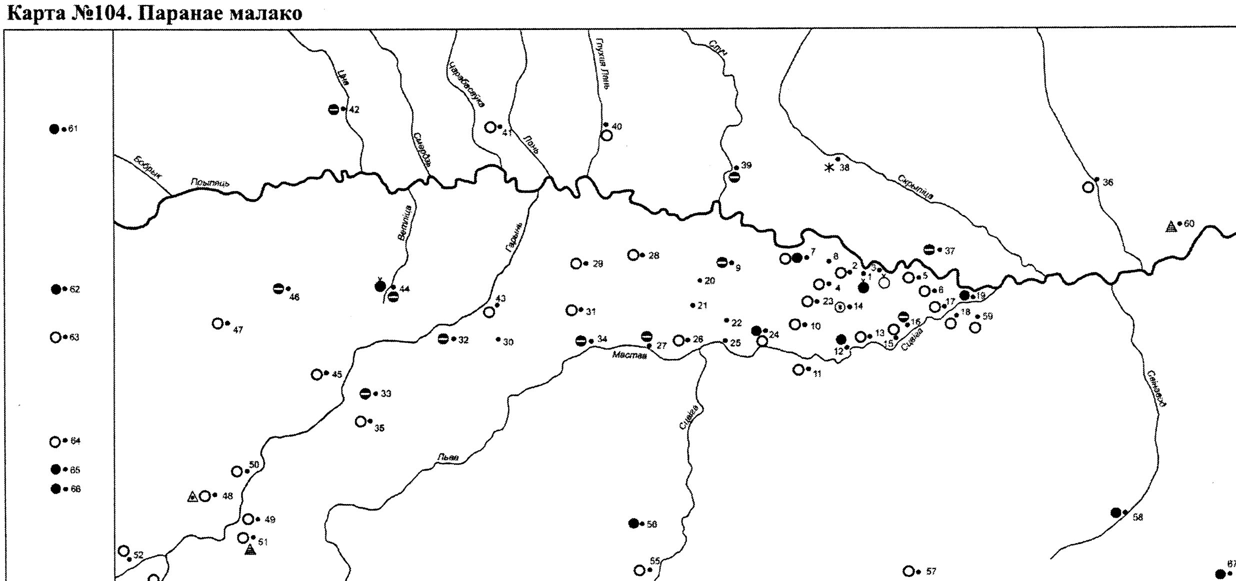

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №12 тэмы №18

- ● пáранэ
- ⊖ пáрэнэ
- пáрэне
- ○ парóнэ(е)
- парóне
- ⊙ парóное
- кіп'ячóнэ, кіпечóное
- откіпéло
- ✱ адзінкавыя назвы

Карта №105. Ражанка

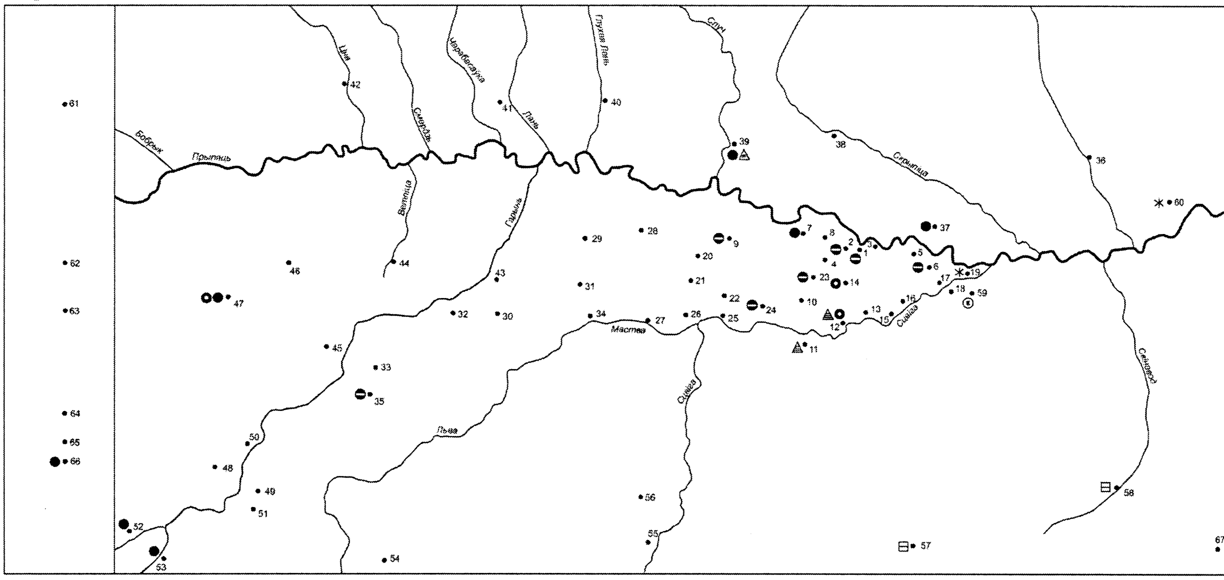

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №13 тэмы №18

- ● ра́жанка
- ⊖ ра́жэнка
- ○ ра́жонка
- ⊙ ража́нка
- ▲ моча́нье
- △ мача́нка
- ⊟ бра́жка
- * адзінкавыя назвы

Карта №106. Перагнанае або адстоенае малако

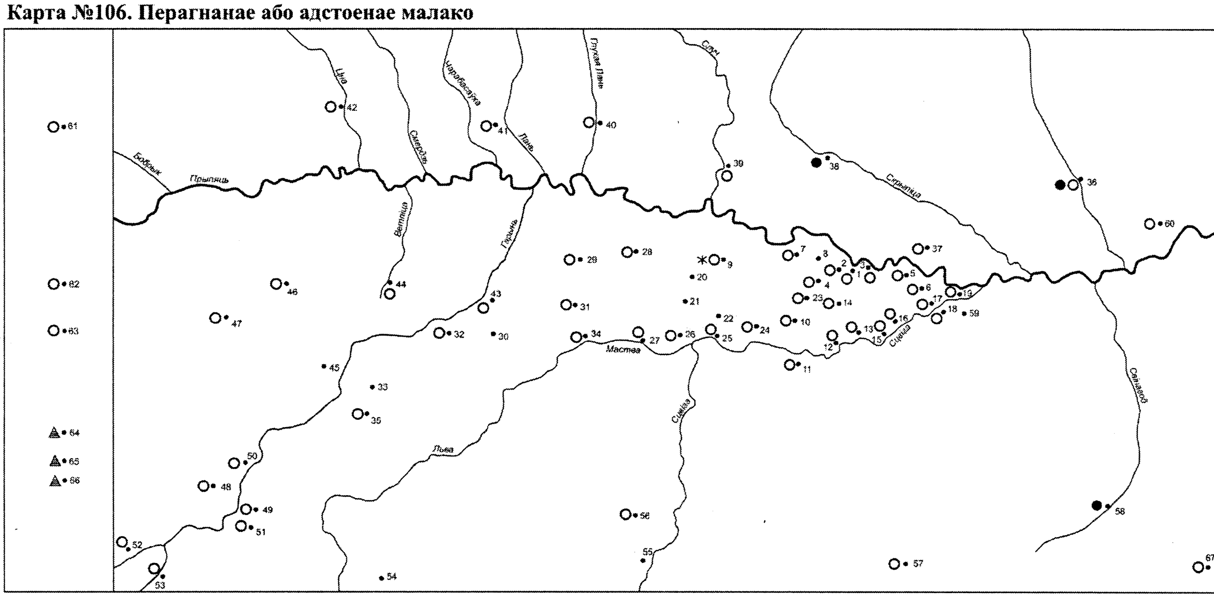

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №14 тэмы №18

- ○ [перэго́н]
- ● одго́н
- ▲ [молоко] з (с-пуд, с-під) ба́нкы
- * сіню́ха

Карта №107. Смятана з перагнанага або адстоенага салодкага малака

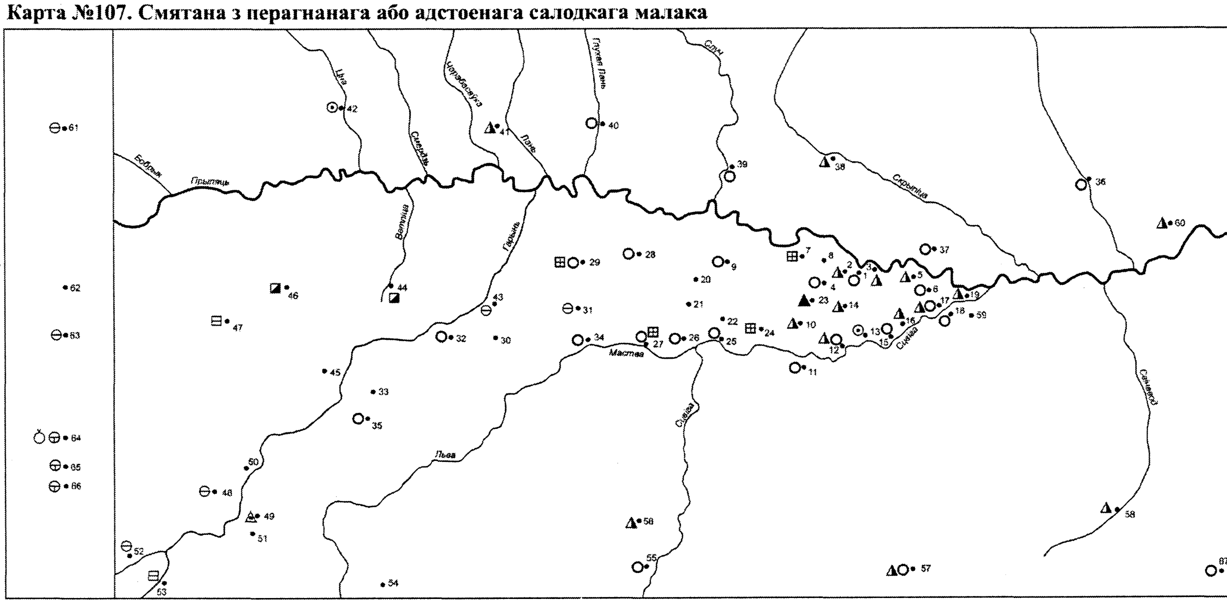

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №15 тэмы №18

- ○ сметáна
- ⊖ смэтáна
- ⊕ смытáна
- ⊙ сметáнка
- ○̌ солóтка смытáна
- △ сліўкі
- ▲ сліўкі
- ◬ слівок
- ⊞ верх
- ⊟ вэрх
- ◪ вэршóк

Карта №108. Маслёнка (густое кіслае малако, якое застаецца ад смятаны пасля збівання масла)

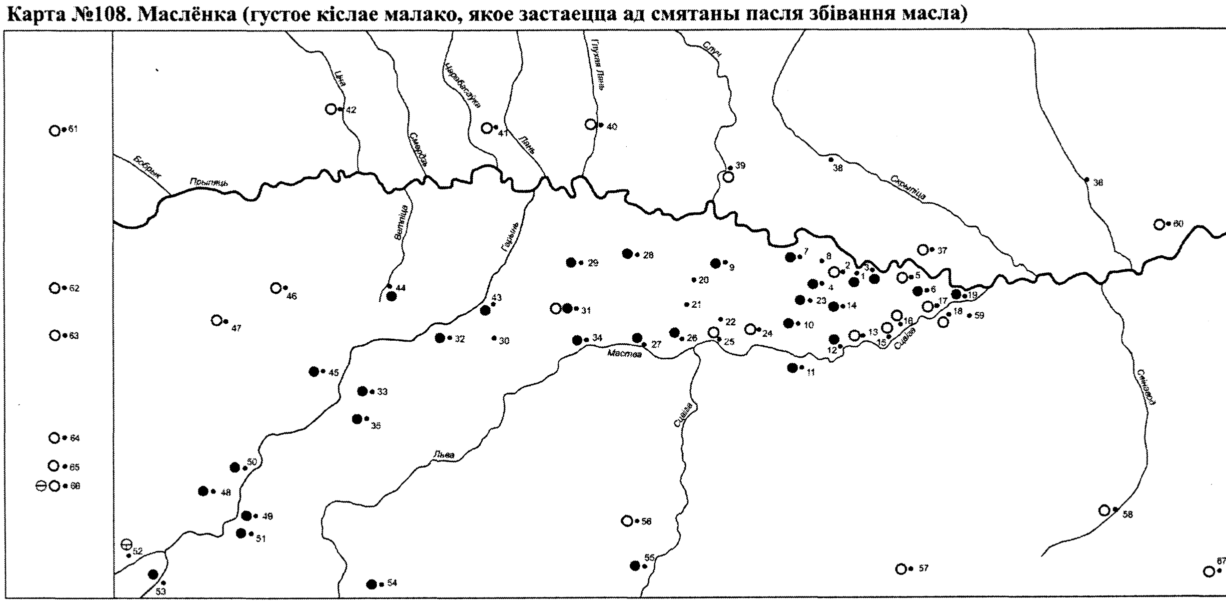

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №16 тэмы №18

- ● маслёнка
- ○ маслянка
- ⊕ маслюнка
- ⊖ маслéнка

Карта №109. Скварыць сала на патэльні

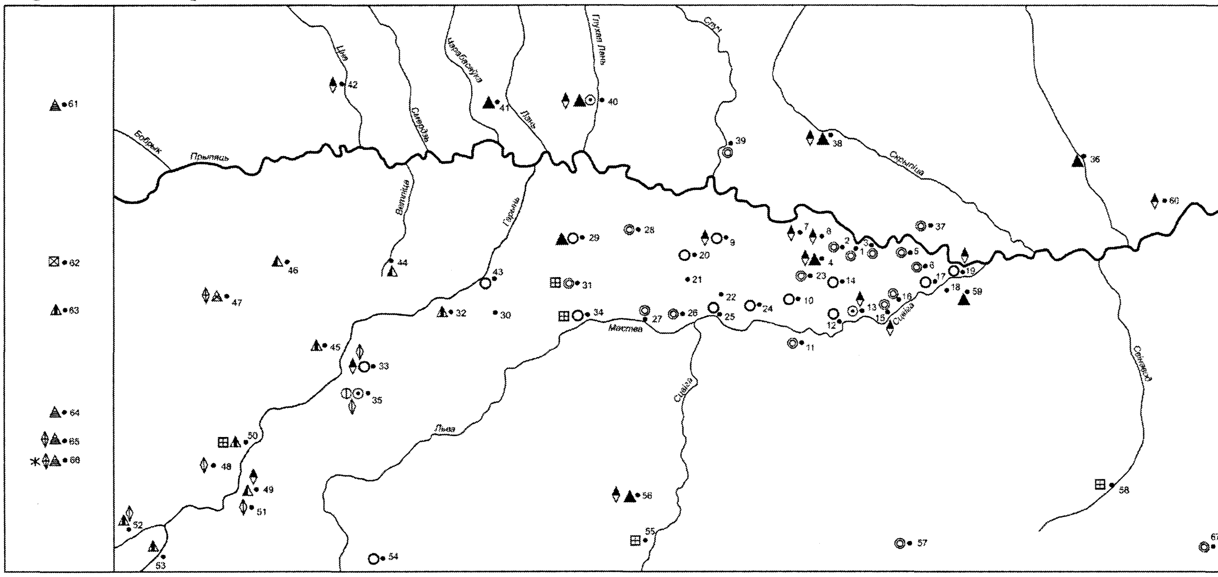

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №1 тэмы №20

- ○ [прагці]
- ◎ [прэгці]
- ⊙ прэ́гці
- ⦶ [прагті]
- ▲ пекці
- △ пэкці
- ▲ пэкті
- ▲ пэкты́
- ▲ пычы́, пэчы́
- ⊞ [сма́жыць]
- ⊠ сма́жыты
- ♦ жа́рыць
- ♦ жа́рыть, жа́рыті
- ♦ жа́рыты
- ＊ сква́рыты

Карта №110. Смажыць яечню на патэльні

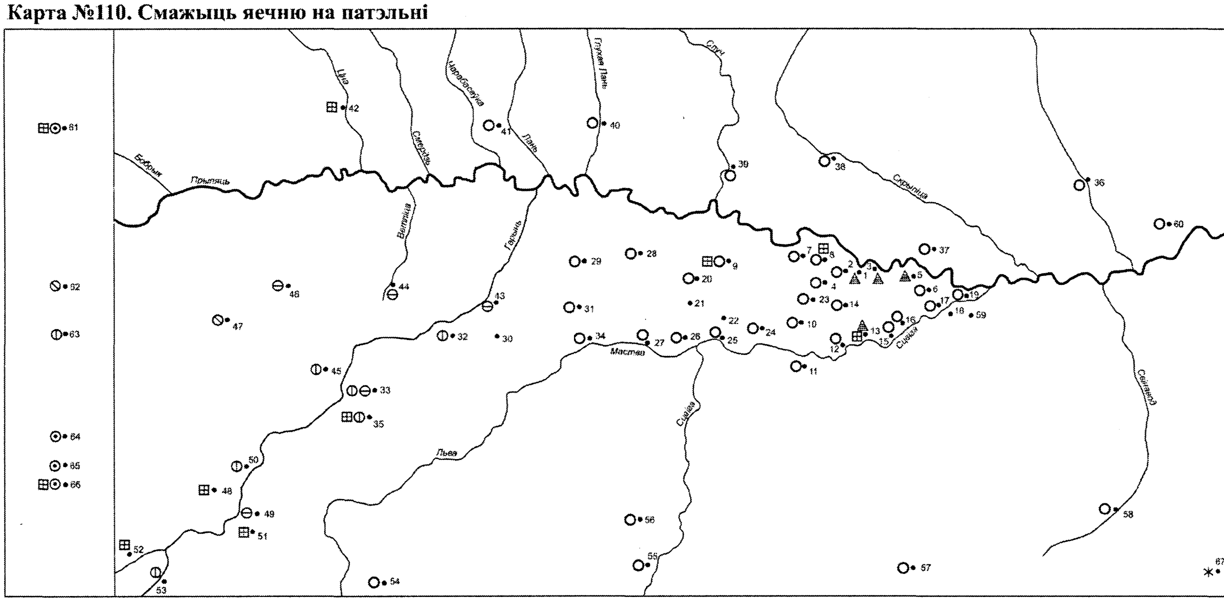

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №2 тэмы №20

- ○ пекці
- ⊖ пэкці
- ⦶ пэкті
- ⃠ пэкты, пыкты
- ⊙ пычы́, пэчы́
- ▲ прэ́гці
- ⊞ [жа́рыць]
- ＊ сма́жыць

Карта №111. Пячы бліны на патэльні

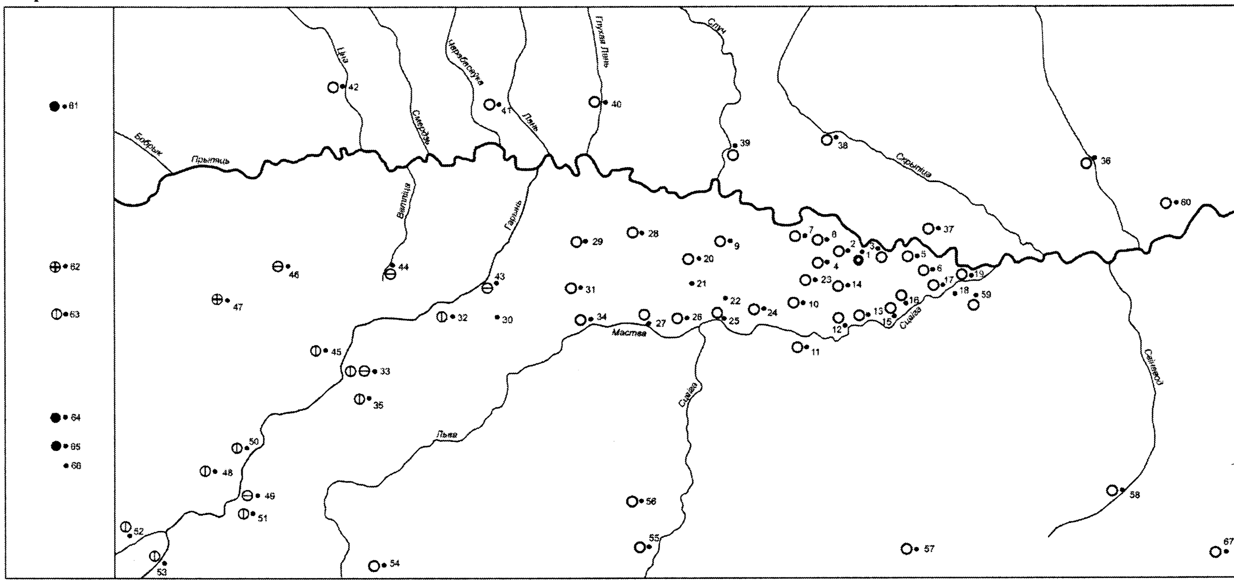

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №3 тэмы №20

- ○ пекці
- ⊖ пэкці
- Φ [пэкті]
- ⊕ пэкты́, пыкты́
- ◉ печы́
- ● пычы́, пэчы́

Карта №112. Смажыць бульбу на патэльні

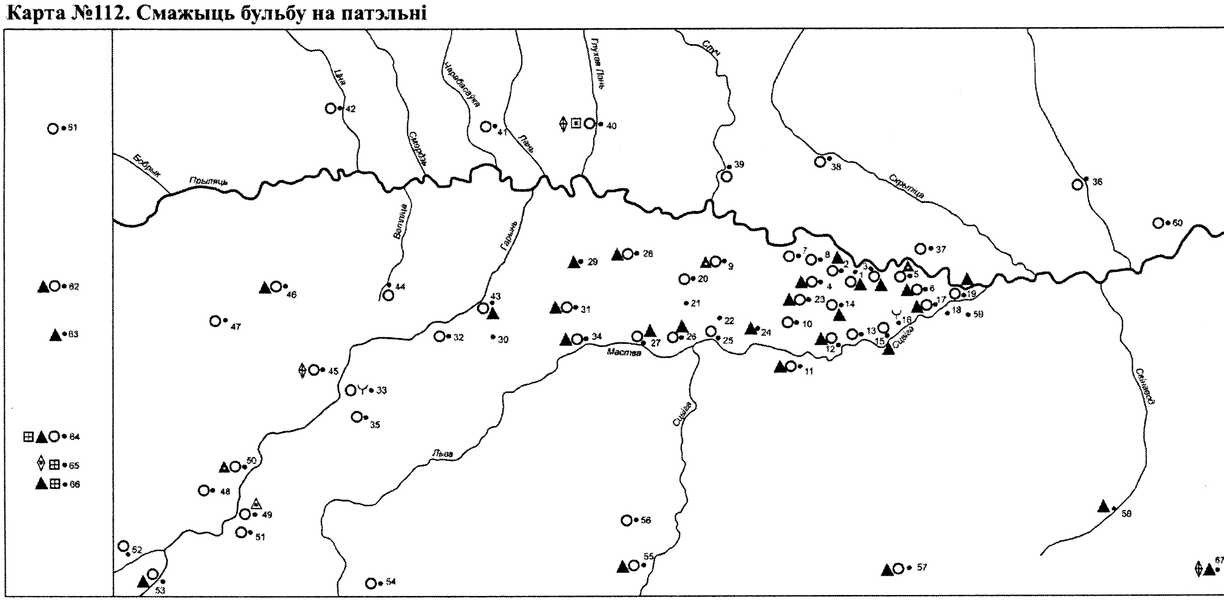

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №4 тэмы №20

- ○ [жа́рыць]
- ▲ [сма́жыць]
- ▴ [подсма́жваць]
- ◬ сма́ржыць
- ⊞ пра́жыты, пря́жыты
- ⊡ прэгці
- ◊ [пекці]
- ◊ пычы́
- Y тушы́ць, тушкова́ць

Карта №113. Пражыць гарох на патэльні

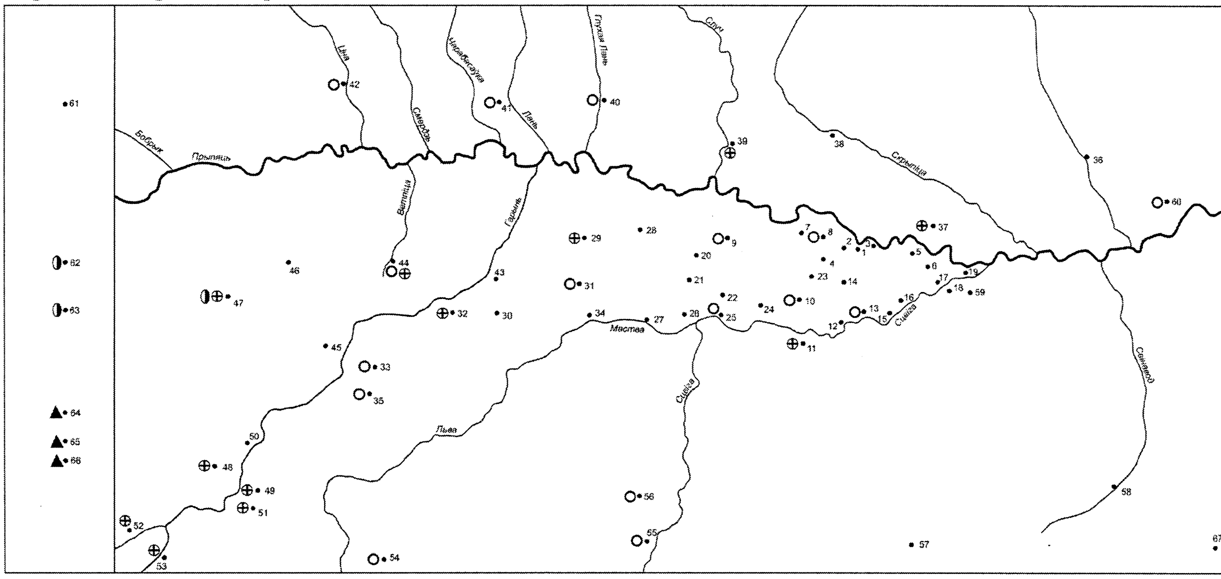

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №5 тэмы №20

- ○ [жáрыць]
- ⊕ [поджáрвацъ]
- ▲ прáжыты
- ◐ смáжыты

Карта №114. Курыца сакоча (ходзячы па двары і інш.)

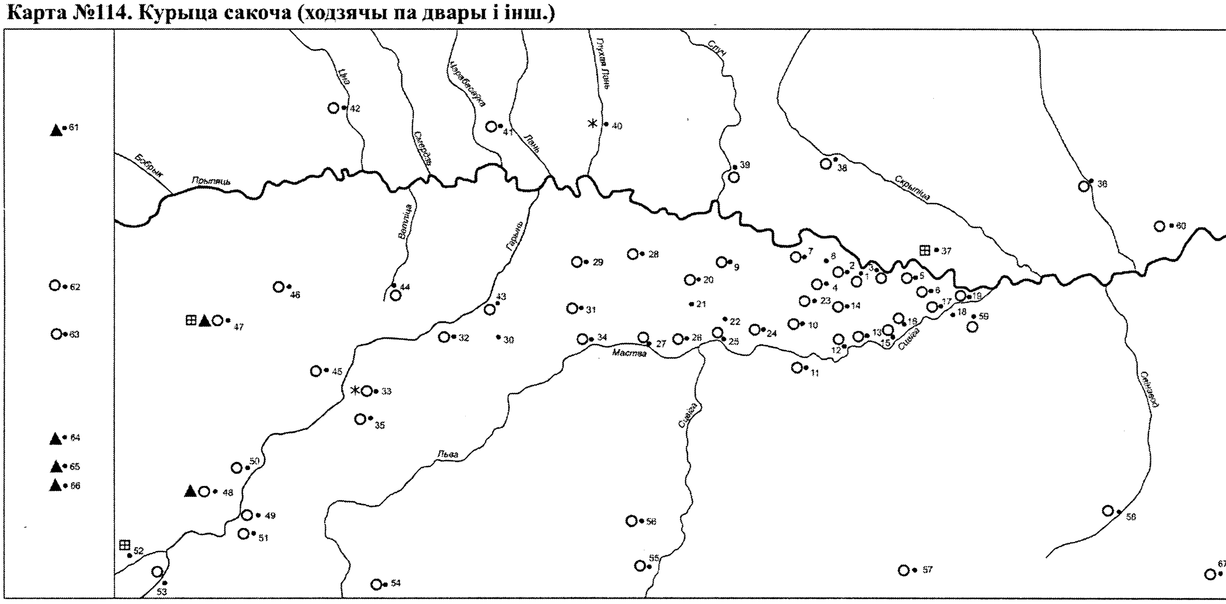

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №1 тэмы №21

- ○ сокóчэ
- ▲ сокоры́ть, сокоры́т, сукуры́ть
- ⊞ кокóчэ, кóкае
- ⁎ адзінкавыя назвы

Карта №115. Курыца кудахча (знёсшы яйка, спужаўшыся)

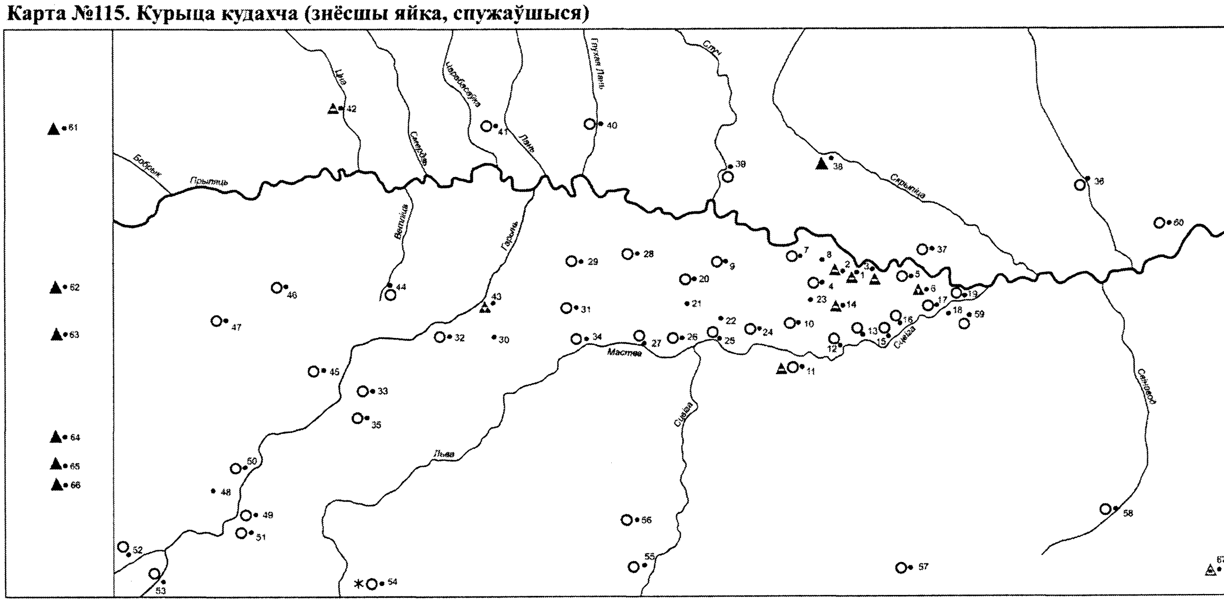

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №2 тэмы №21

- ○ сокóчэ
- ▲ кудкудáчэ, кокудáчэ, кокодáчэ, кукудáчэ
- △ кудáххае
- △ кудáчэ
- △ кудáхтае
- ✳ кокóчэ

Карта №116. Курыца квокча (хочучы сесці на яйкі і вывесці куранят)

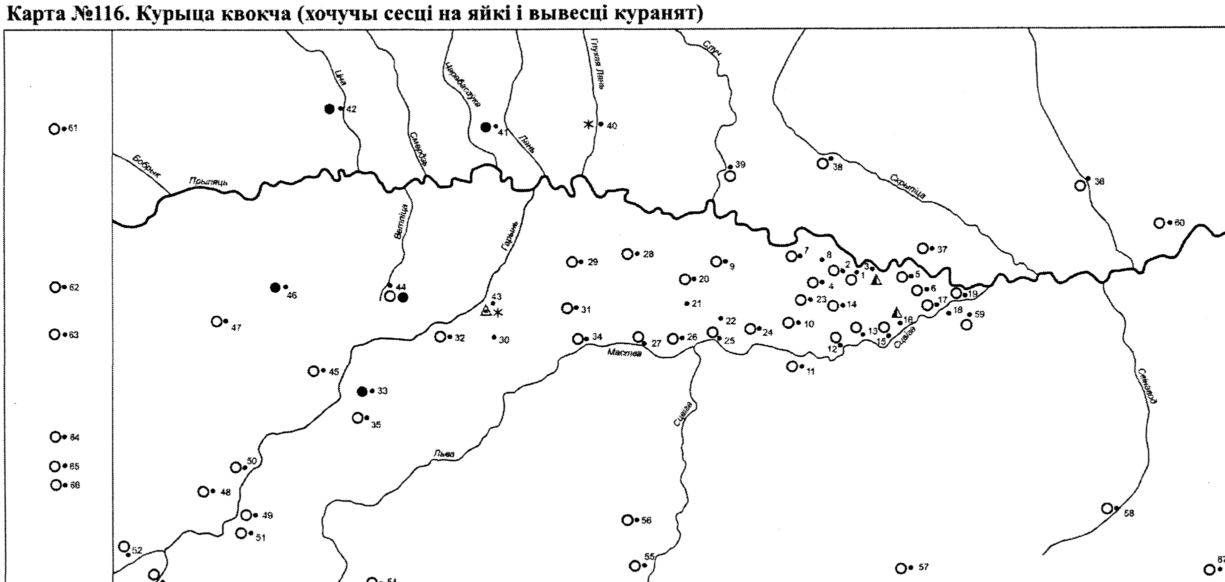

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №3 тэмы 21

- ○ квóкчэ
- ● квóхчэ
- △ кýххае
- △ кóххае
- ✳ адзінкавыя назвы

Карта №117. Курыца квокча (водзячы куранят)

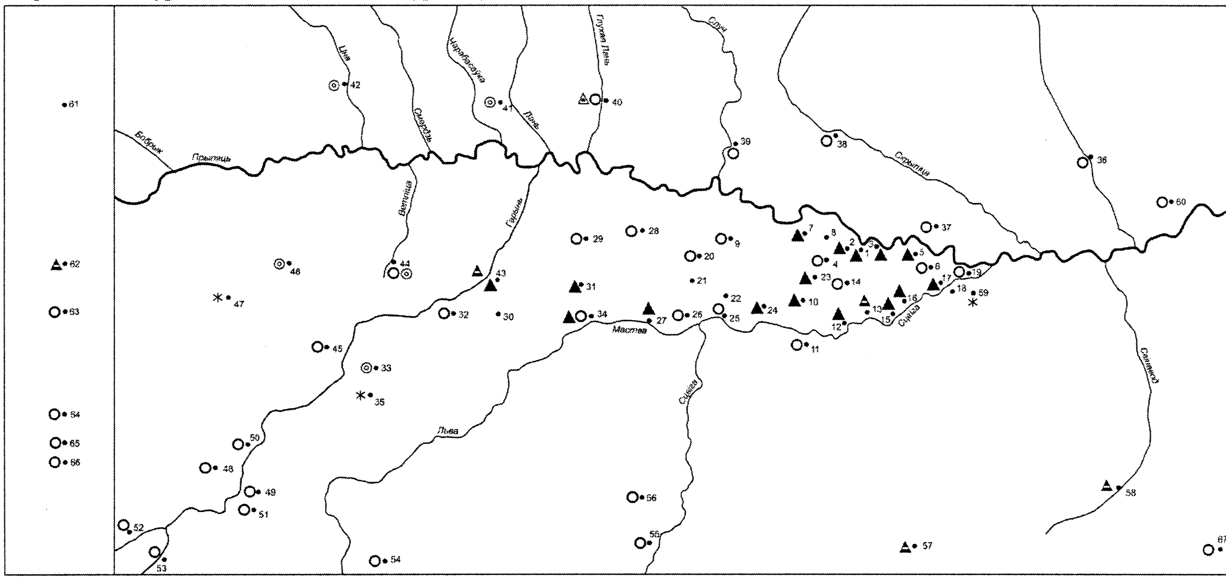

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №4 тэмы №21

- ○ квóкчэ
- ◎ квóхчэ
- ▲ кýхкае
- △ кóхкае
- △ квóхкае
- * адзінкавыя назвы

Карта №118. Певень кукарэкае

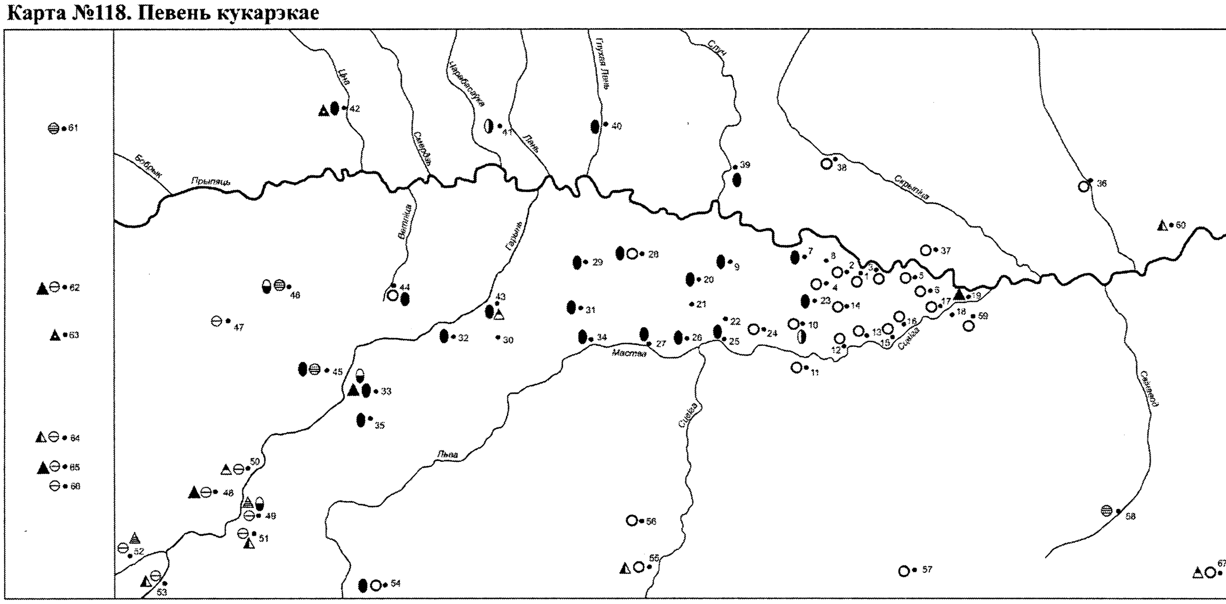

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №5 тэмы №21

- ○ спевáе
- ⊖ спэвáе, спывáе
- ⊜ сповáе
- ⬮ поé
- ◑ пеé
- ⬮ спoé
- ▲ кукарэ́кае, кукарéкае, кукарíкае
- ▲ какарэ́кае, какарíкае
- ▲ кукорэ́кае
- ▲ кукурэ́кае
- △ кукарэ́чэ, какарэ́чэ, кукурíчэ

Карта №119. Пашырэнне слова *багáзно* 'вельмі многа' і аднатыпных

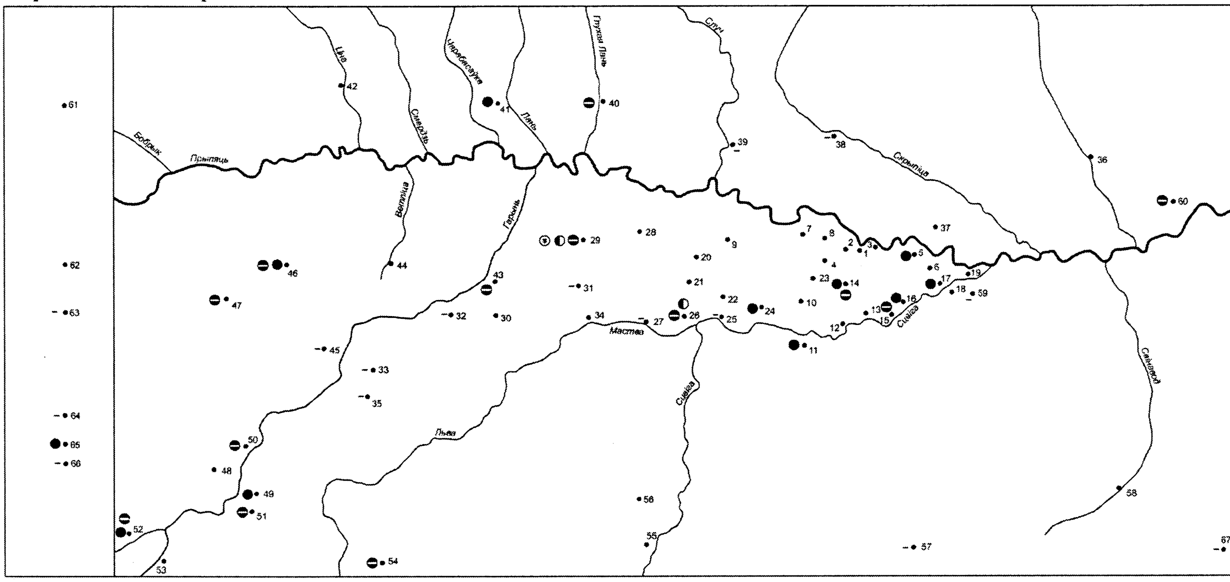

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №1 тэмы №24

- ● [багáзно]
- ⊖ багáто
- ◐ богачэ́лно
- ⊙ бáгаць

Карта №120. Пашырэнне і значэнне слова *бéрэст*

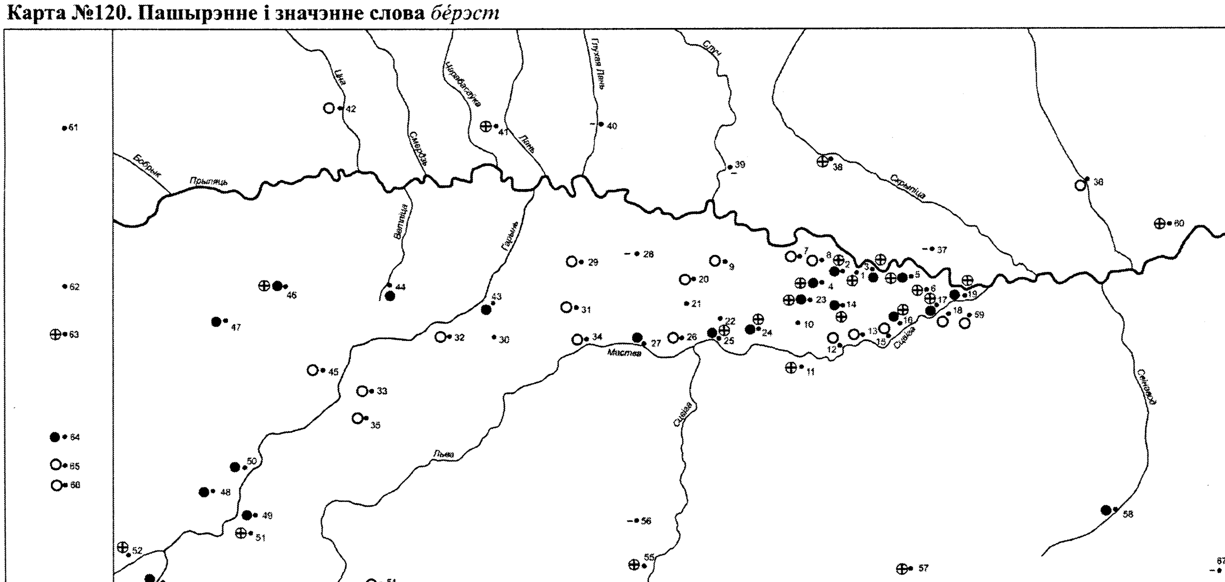

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №2 тэмы №24

- ● [бéрэст] 'дрэва'
- ⊕ [бéрэст] 'кара бярозы'
- ○ значэнне не адзначана

Карта №121. Пашырэнне і значэнне слова *бóйло*

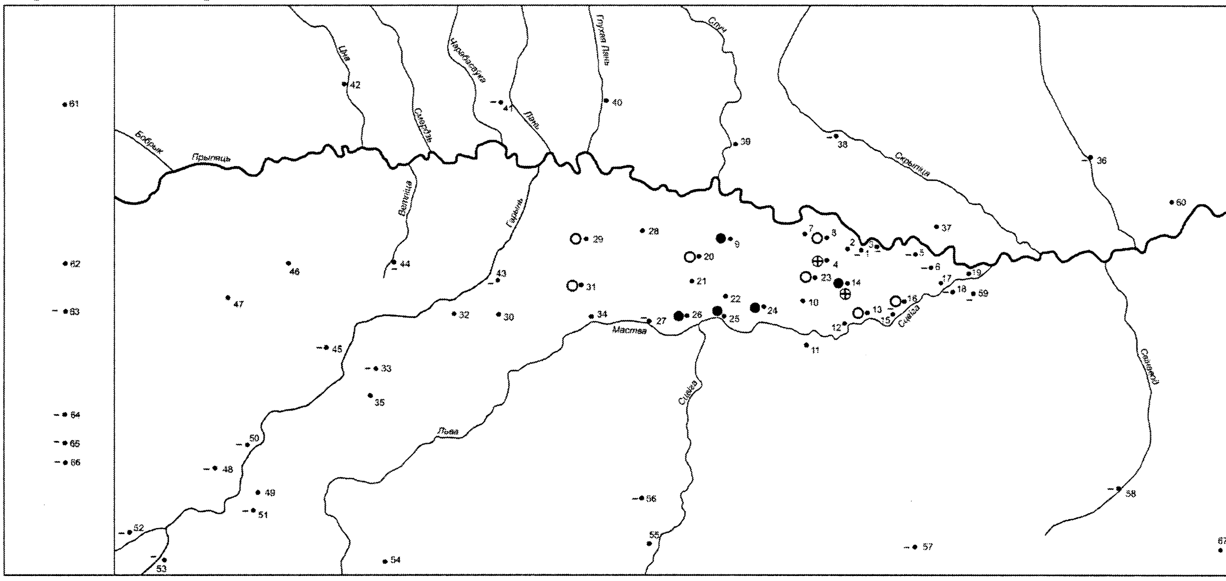

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №3 тэмы №24

- ● [бóйло] 'бойка'
- ⊕ бóйло 'нераст'
- ○ значэнне не адзначана

Карта №122. Варыянты слова *брóхаць* 'боўтаць вадкасць з вялікім шумам'

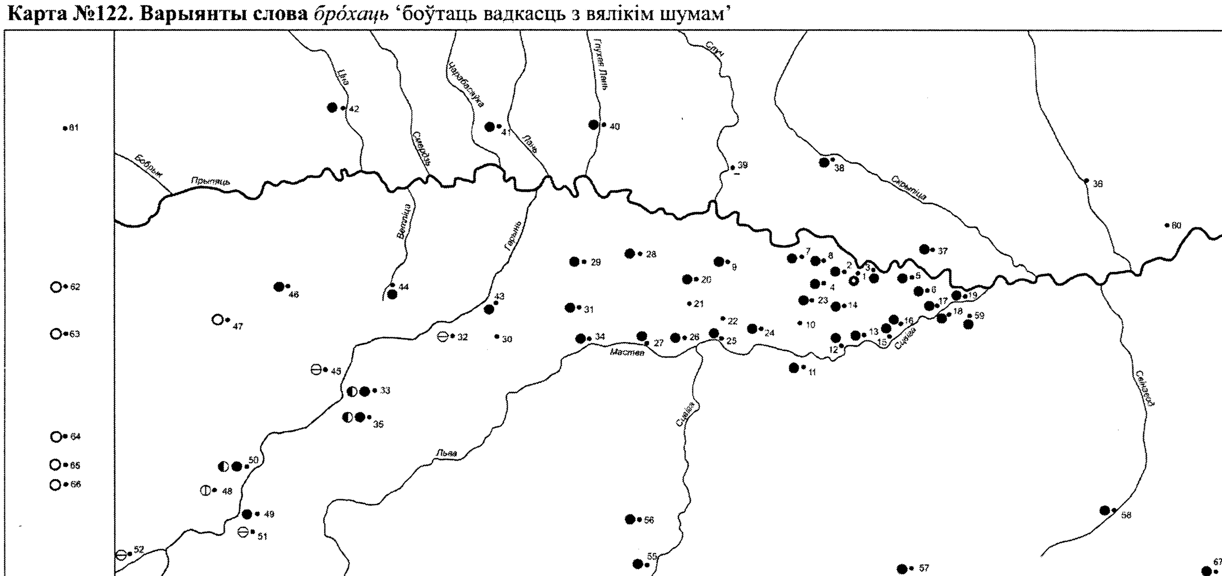

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №4 тэмы №24

●	брóхаць	⊖	брóхать
◉	брóхац	⦶	брóхаті
◐	брóхатˠь	○	брóхаты

Карта №123. Пашырэнне і значэнне слова *бурковáць* 'значы́ць хатнюю птушку'

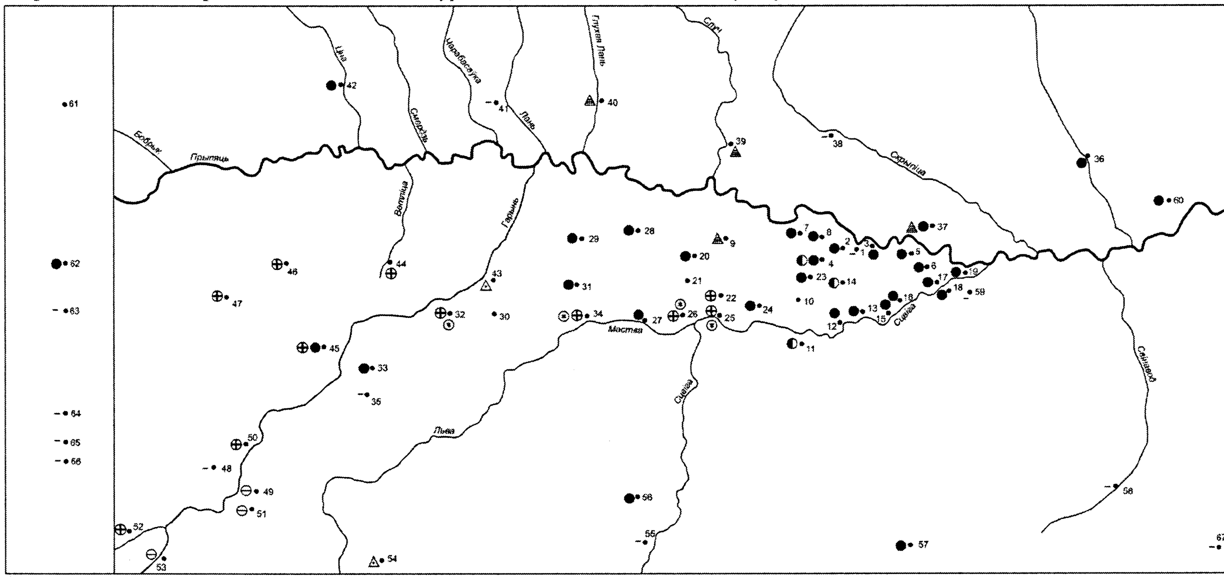

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №5 тэмы №24

● [бурковáць]
◐ борковáць
⊕ [бу́ркáць]
⊖ [подбу́рквацъ]
⊙ іншыя назвы з коранем *барк-/борк-/бурк-/бырк-*
▲ [знаковáць]
△ назнáчы́ць

Карта №124. Пашырэнне слова *волохáты* 'валасаты (пра чалавека), калматы (пра жывёлу)'

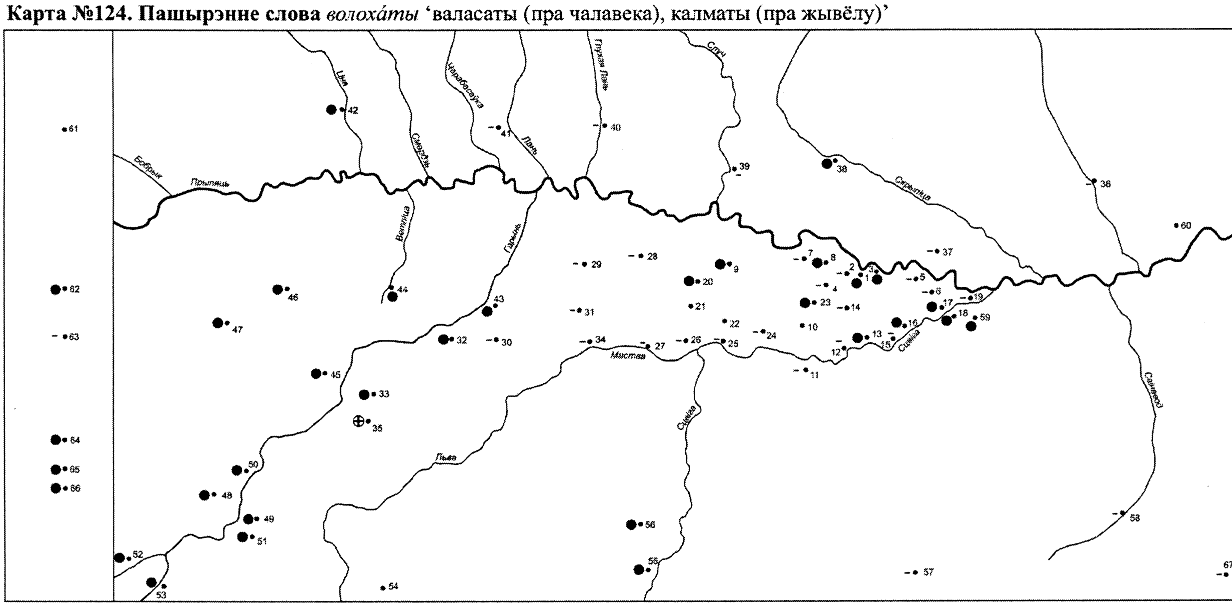

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №6 тэмы №24

● [волохáты]
⊕ волохáч

Карта №125. Пашырэнне слова *вýгледка* ‘1) люстра, люстэрка; 2) знешні выгляд чалавека’

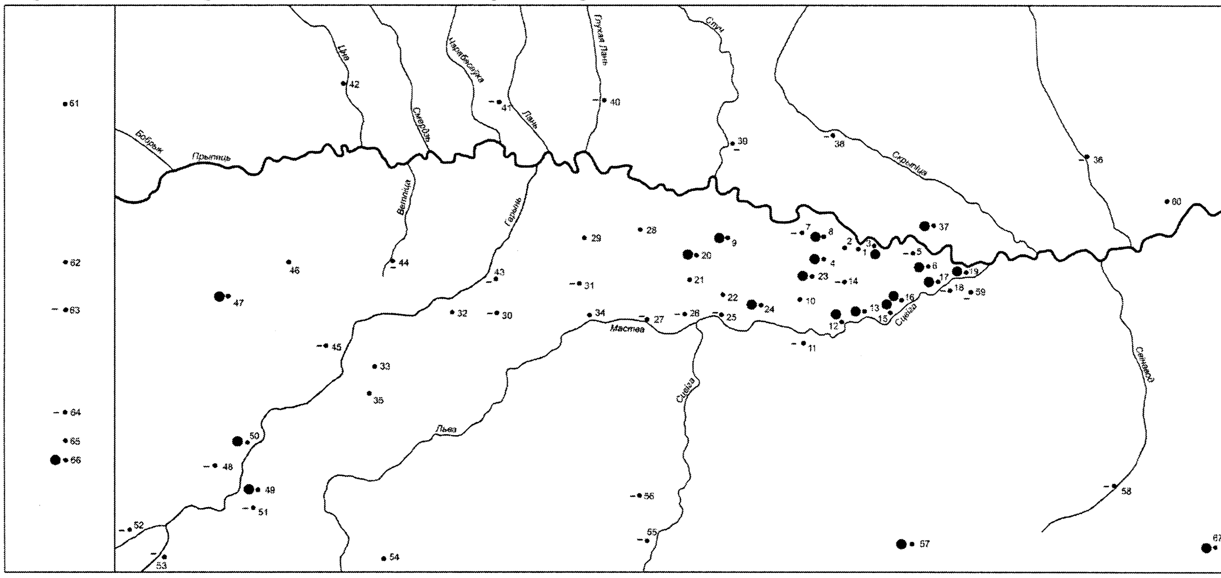

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №7 тэмы №24

● [вýгледка]

Карта №126. Пашырэнне назвы *галаґýцкі пéвень, галаґýт* ‘парода пеўняў з вялікімі нарастамі пер’яў на нагах’

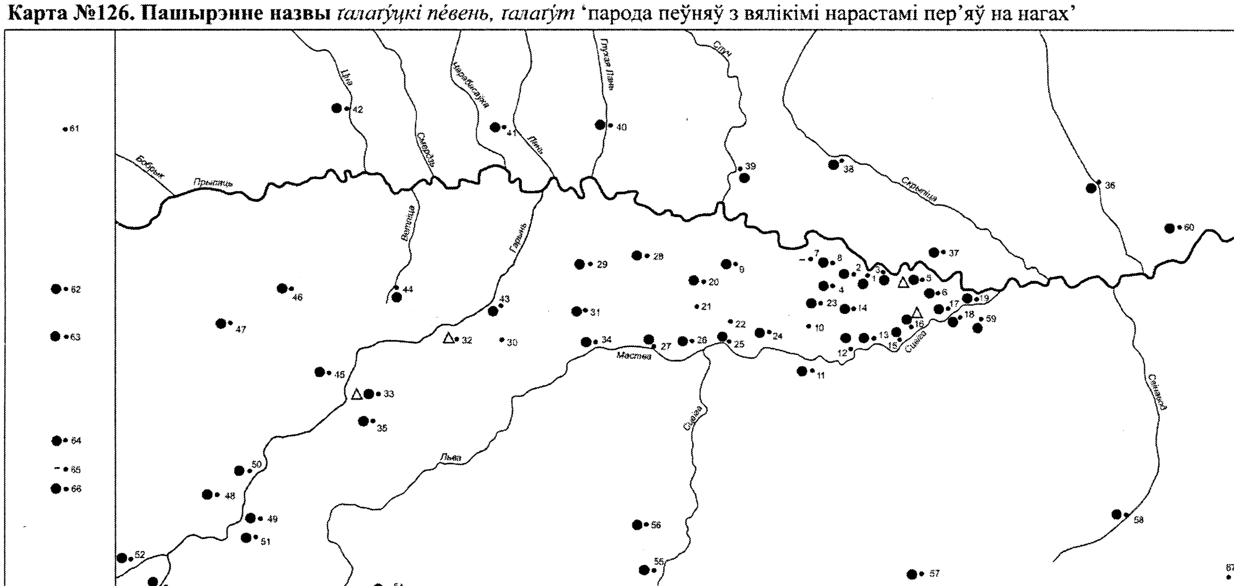

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №8 тэмы №24

● [галаґýцкі пéвень], галаґýт

△ ґологóнскі певень, [гологýн]

Карта №127. Пашырэнне слоў *гáпка* 'від лодкі' і *гóголь* 'вялікая вада'

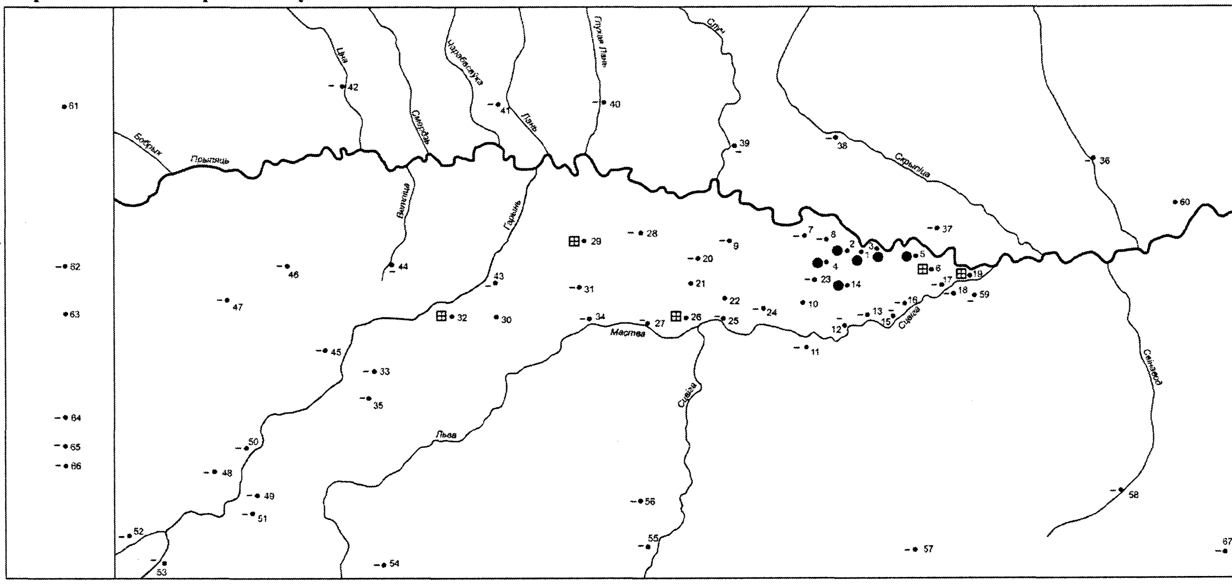

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанні №9 і 12 тэмы №24

- ● гáпка
- ⊞ гóголь

Карта №128. Пашырэнне і значэнне слоў *гíрка, гíра*

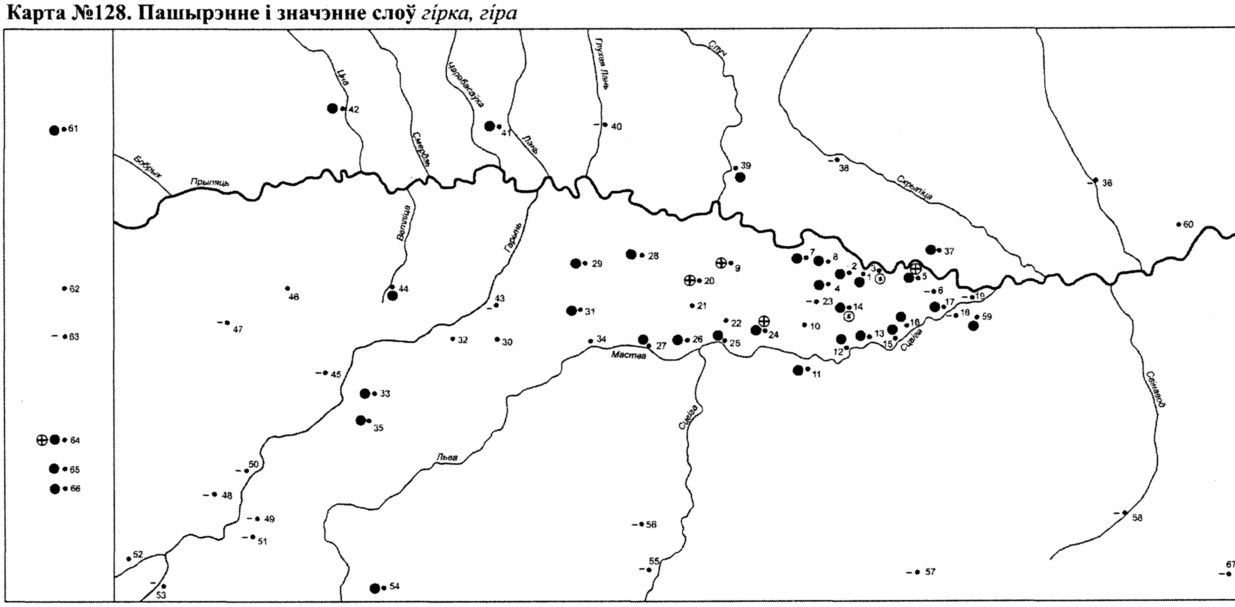

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №10 тэмы №24

- ● [гíрка], [гíра] 'падстрыжаныя валасы над ілбом; валасы'
- ⊕ [гíрка], [гíра] 'абламаны або абрэзаны зверху гліняны посуд'
- ⊙ іншыя значэнні

Карта №129. Пашырэнне назваў *глýпая ноч, [глýпосць]*

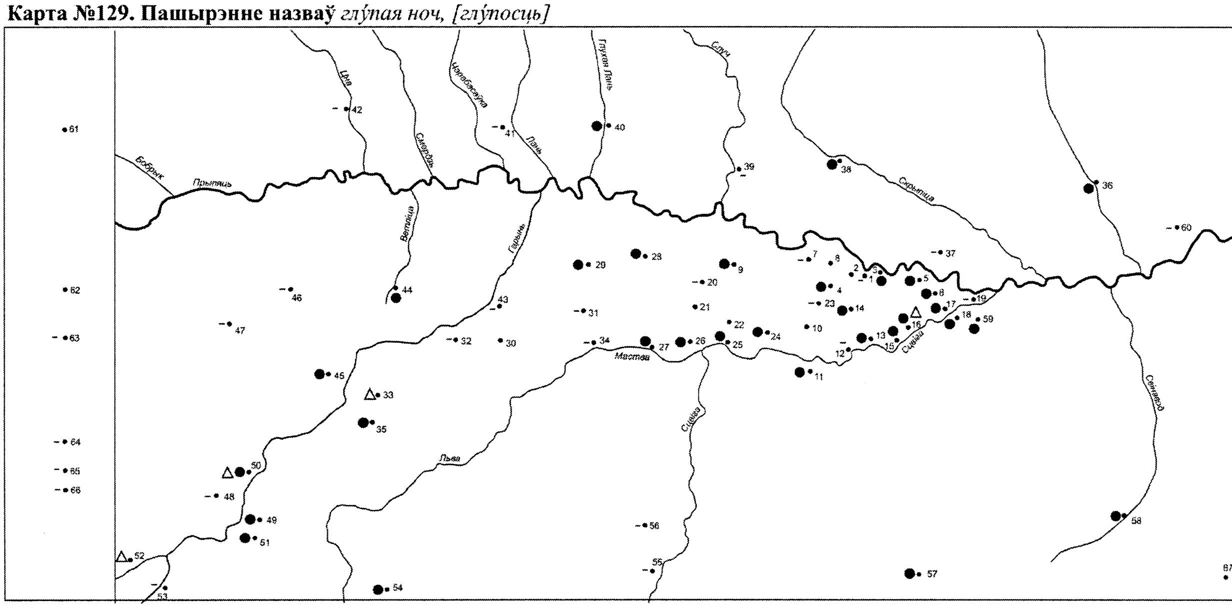

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №11 тэмы №24

● ‘сярэдзіна ночы’

△ ‘глухое месца ў лесе, на балоце’

Карта №130. Пашырэнне слова *гýвесна* ‘сустрэча вясны’

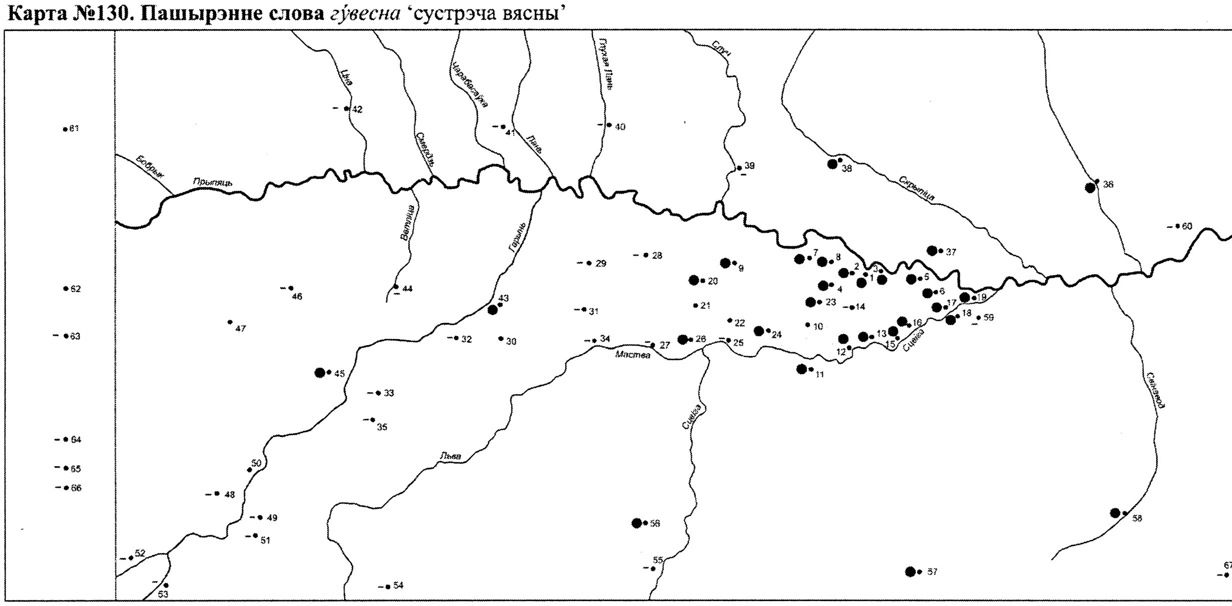

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №13 тэмы №24

● [гýвесна]

Карта №131. Пашырэнне слова *далéзно* 'вельмі далёка' і аднакарэнных

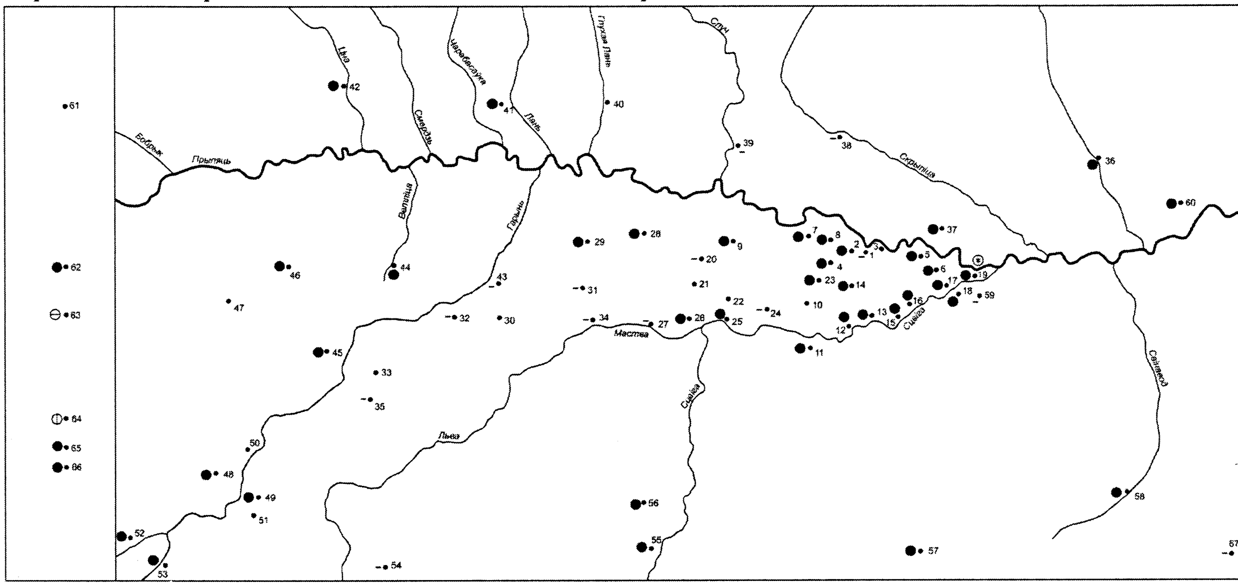

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №14 тэмы №24

- ● [далéзно]
- ⊛ далезéзно
- ⊖ далéчно
- ⦶ дáлеч 'далячынь'

Карта №132. Пашырэнне слова *дзéрэш* 'масць каня'

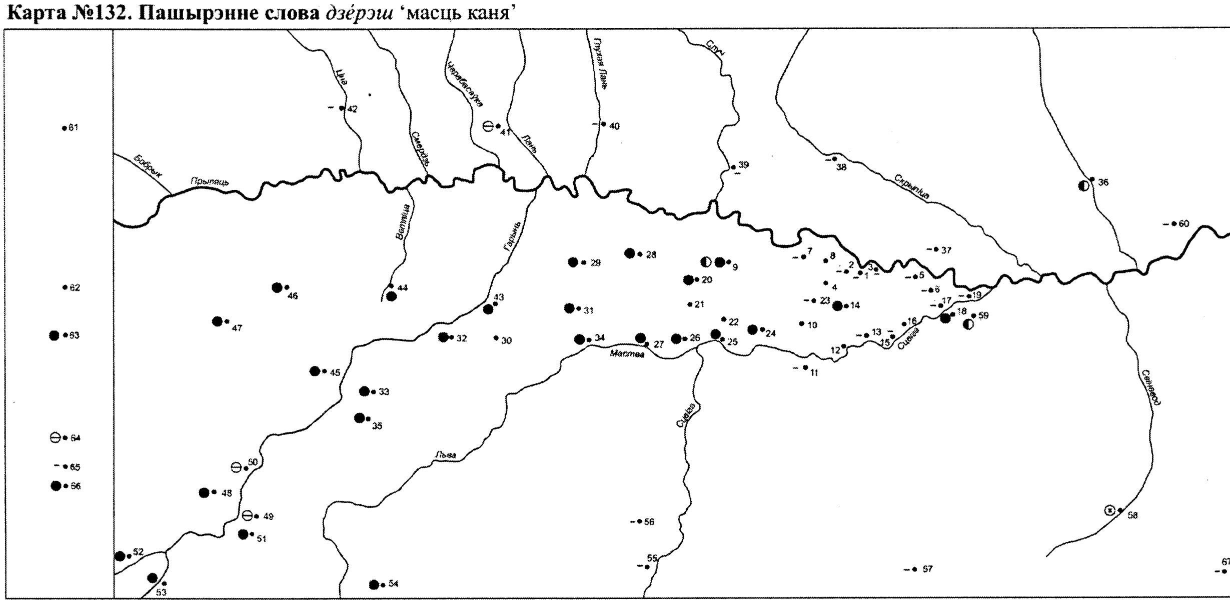

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №15 тэмы №24

- ● [дзéрэш], [дзерэшовáты]
- ◐ дэ́рэс, дэрэсовáты
- ⊖ [гéрэш], [герэшовáты]
- ⊛ éрэш

Карта №133. Пашырэнне і значэнне слова *додзеваць* 'дакучаць' і аднакарэнных

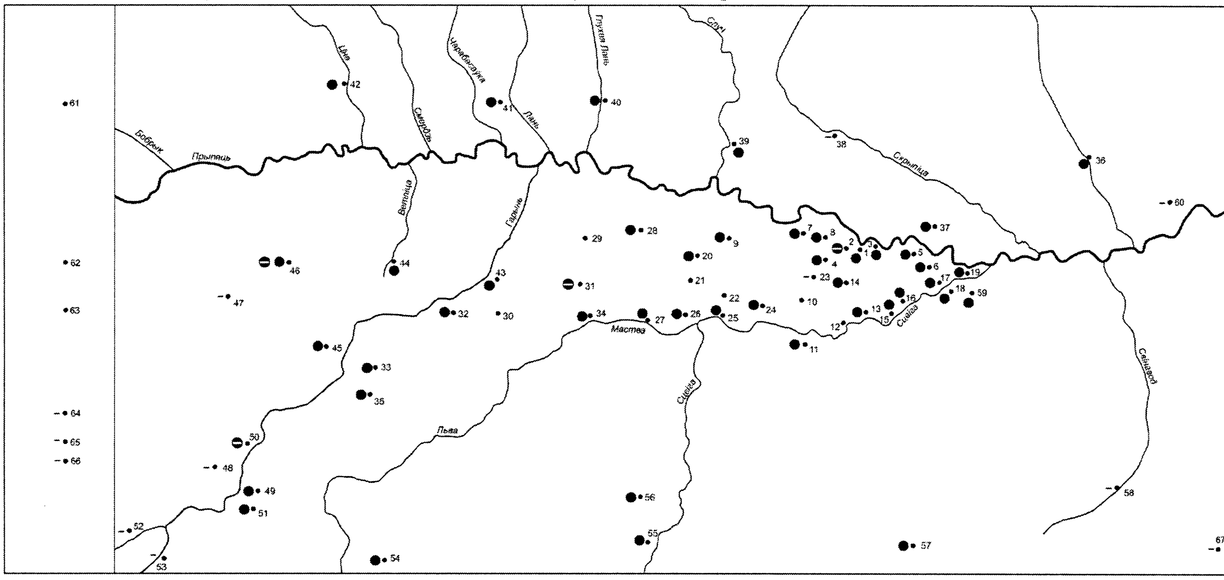

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №16 тэмы №24

- ● [додзева́ць]
- ⊖ надодзева́ць

Карта №134. Пашырэнне слова *дождж́эліца* 'дажджлівае надвор'е' і аднакарэнных

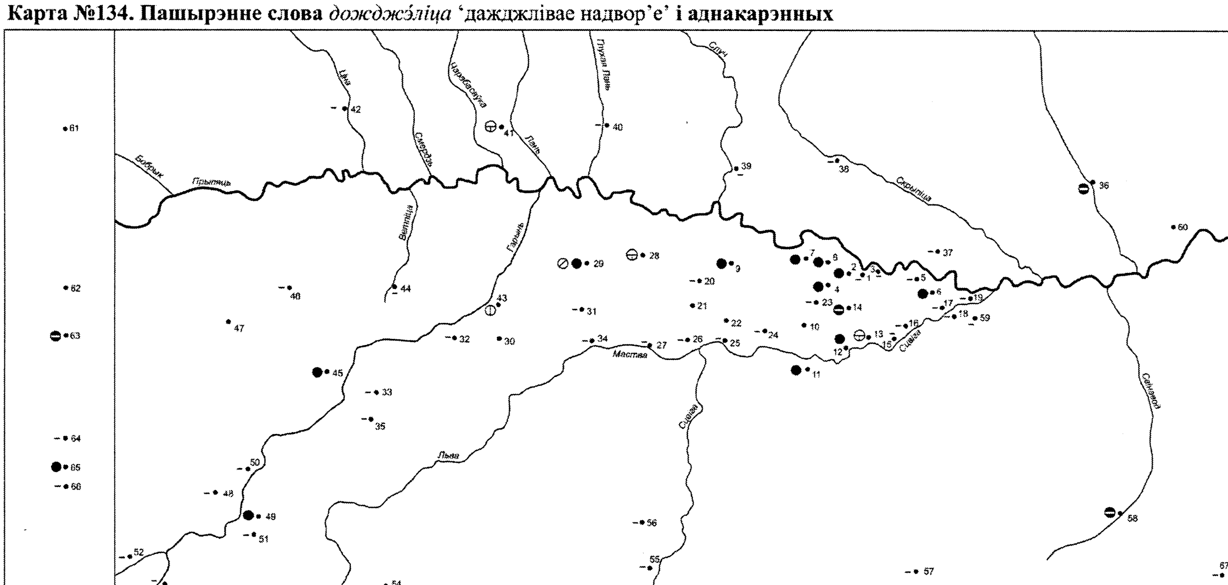

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №17 тэмы №24

- ● [дождж́эліца]
- ⊖ [дождж́эвіца]
- ⊕ дождж́ышчэ
- ⦶ дождж́эліва
- ⊘ дождж́эча

Карта №135. Пашырэнне слова *[доро́дны]* 'статны'

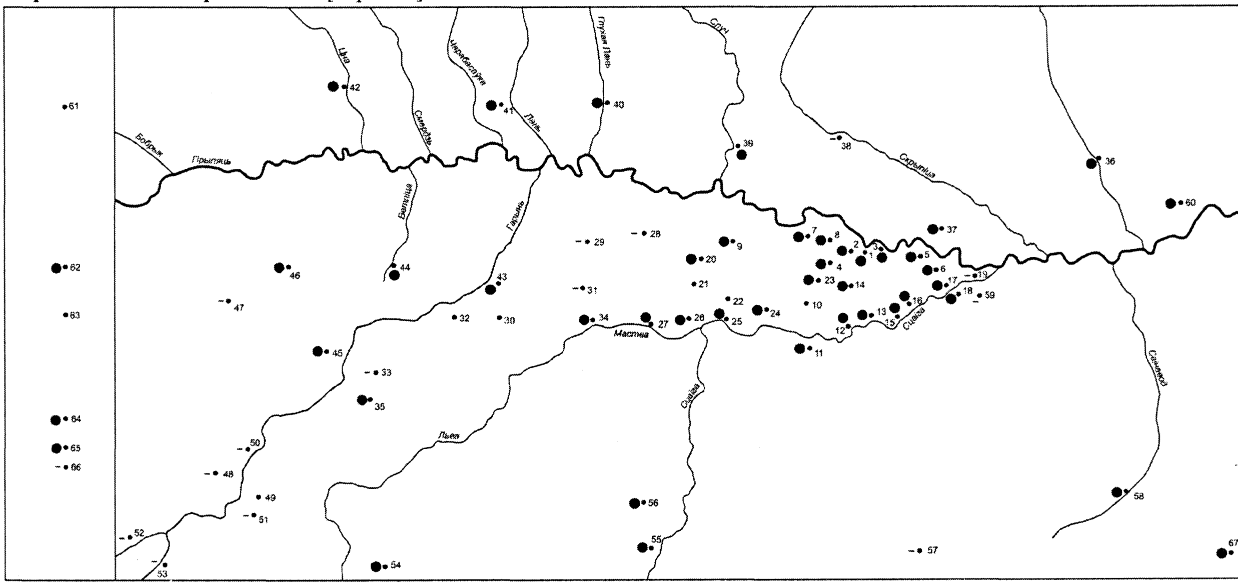

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №18 тэмы №24

● [доро́дны]

Карта №136. Пашырэнне слоў *дровіца, дровіцка* 'карова першым цялём, пяршачка' **і аднакарэнных**

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №19 тэмы №24

● [дровіца, дровіцка]

Карта №137. Пашырэнне слова *дýбіць* 'несці цяжкі груз'

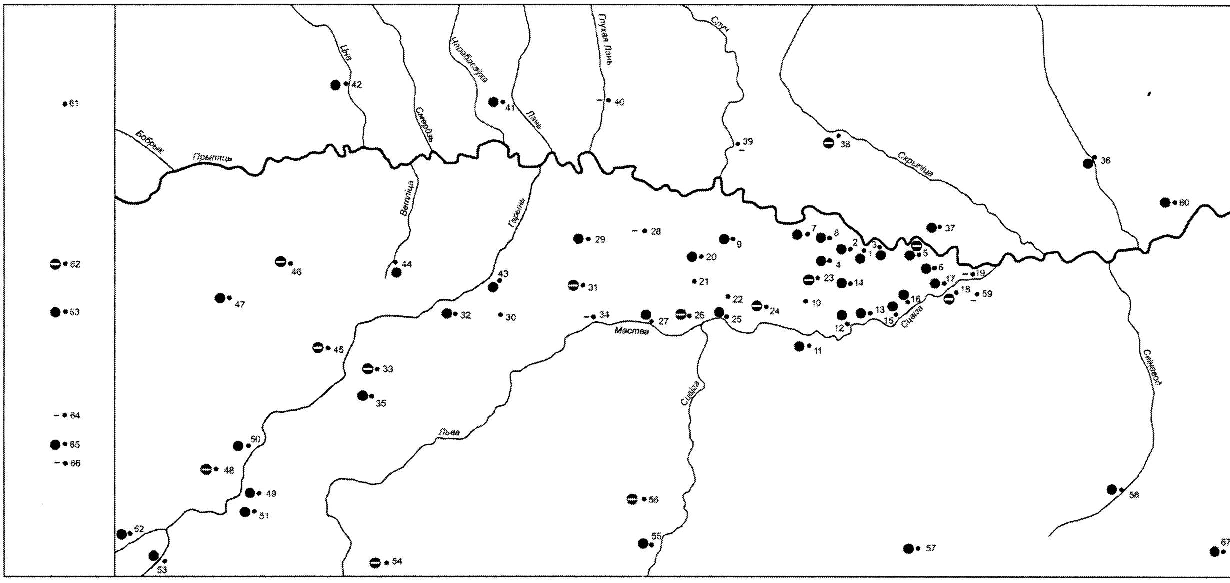

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №20 тэмы №24

● [дýбіць]

⊖ [ˈдубіць]

Карта №138. Пашырэнне слова *затóб (затоб упаў* 'ледзь не ўпаў'*)*

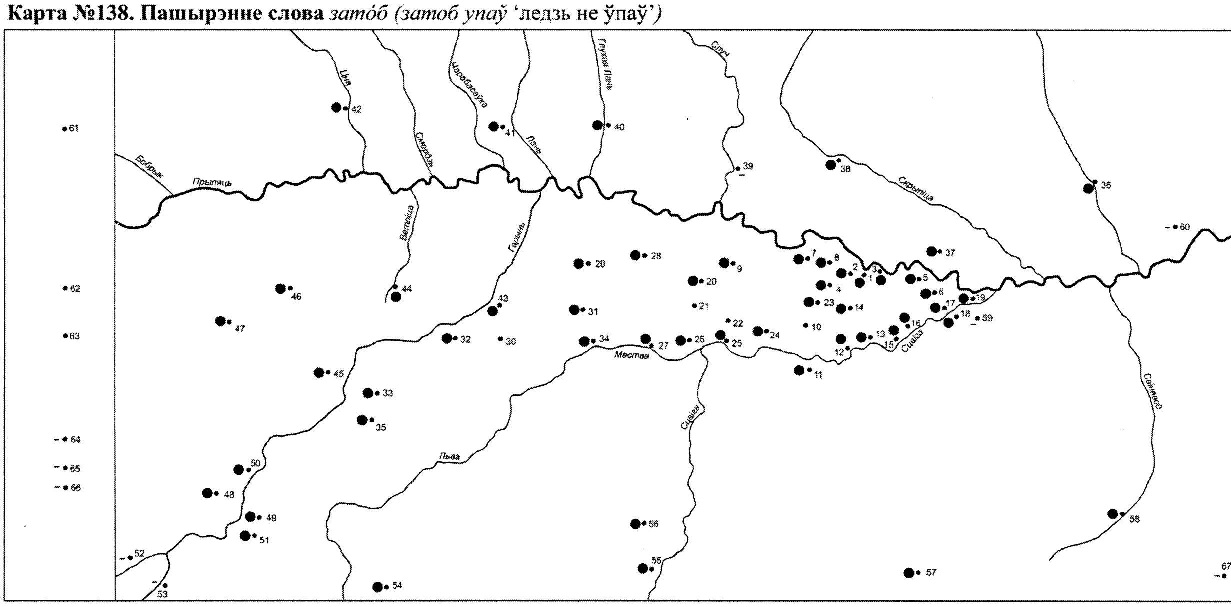

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №21 тэмы №24

● затóб

Карта №139. Пашырэнне слова *ібут* ‘птушка бугай’

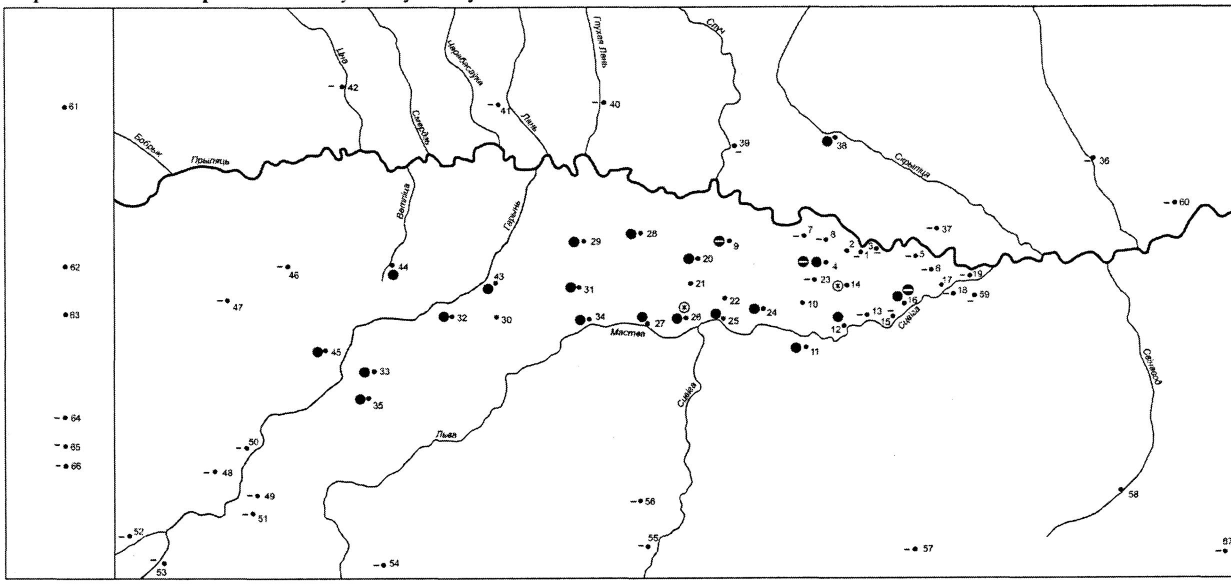

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №22 тэмы №24

- ● ібут
- ⊖ ібуць
- ⊙ іншыя значэнні

Карта №140. Пашырэнне і значэнне слова *[клочэнік]* і падобных

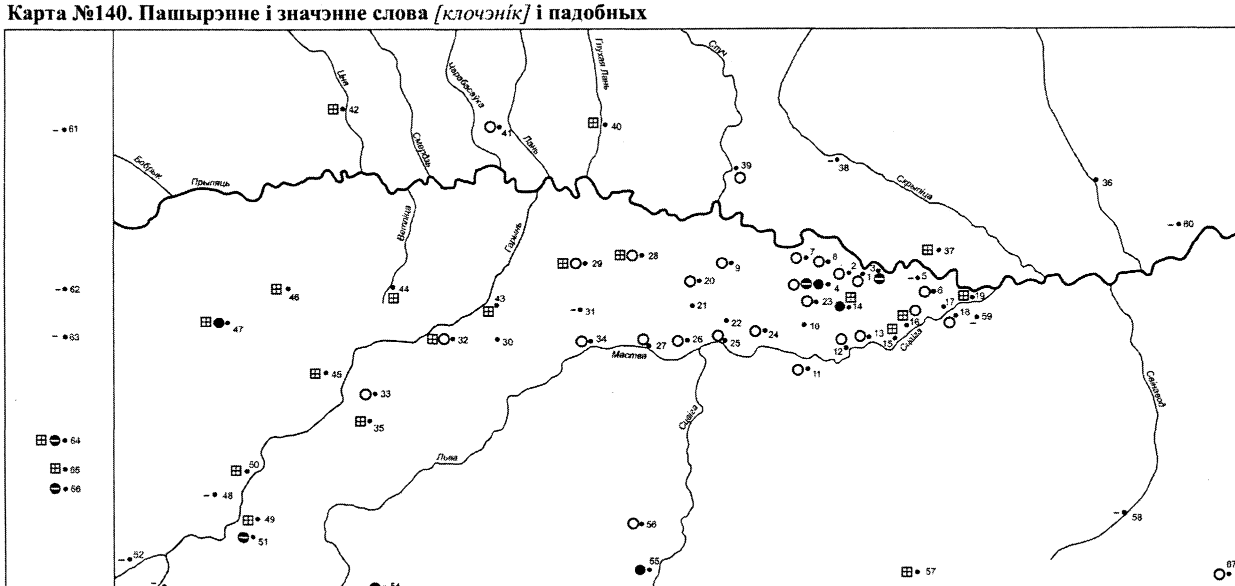

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №23 тэмы №24

- ● [клочэнік] ‘чалавек, які збірае анучы, пакулле, шмаццё і пад.’
- ⊖ [клочэнік] ‘тоўсты матуз з пакулля’
- ○ [клочэнік] значэнне не адзначана
- ⊞ [онўчнік] ‘чалавек, які збірае анучы, пакулле, шмаццё і пад.’

Карта №141. Пашырэнне слова *[кра́мень]* ‘крэмень’

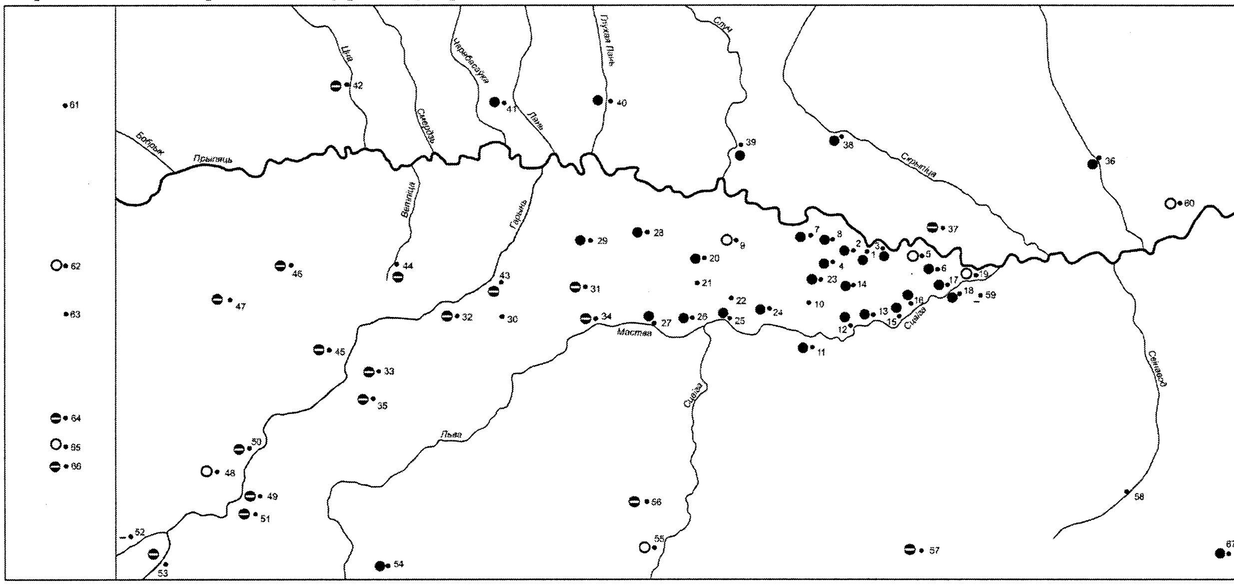

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №24 тэмы №24

- ● кра́мень
- ⊖ кра́мэнь
- ○ [крэ́мень]

Карта №142. Пашырэнне слова *краснýць* ‘устанавіцца (пра вясну)’

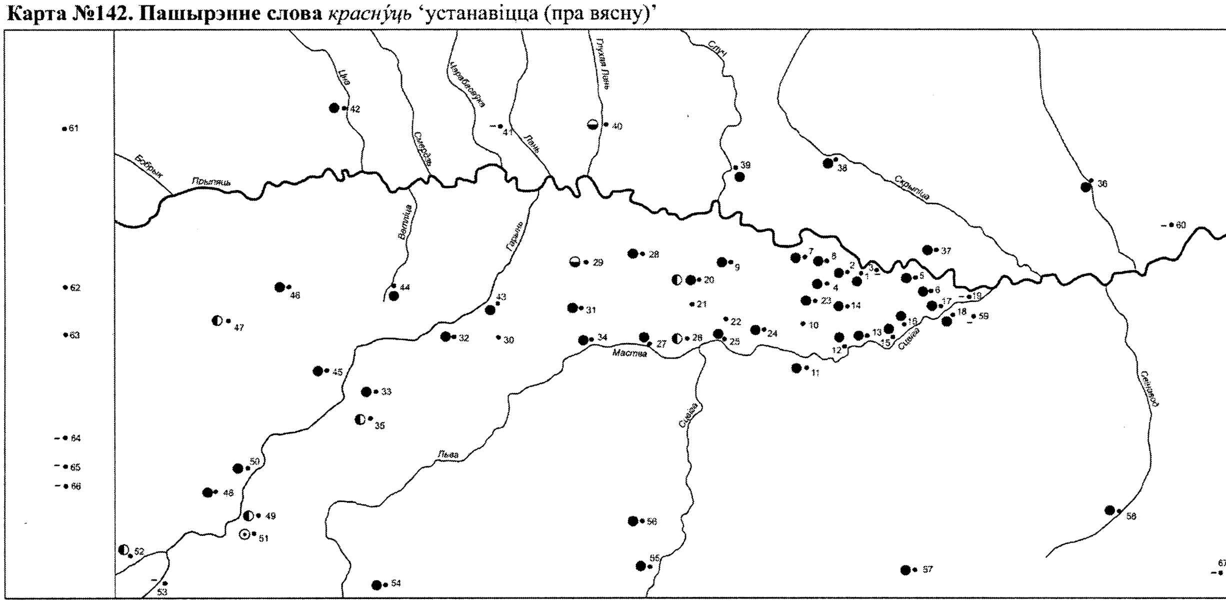

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №25 тэмы №24

- ● [краснýць]
- ◒ [крыснýць]
- ◐ [крэснýць]
- ⊙ [скрэснýць]

Карта №143. Пашырэнне і значэнне слова *кроміць* і падобных

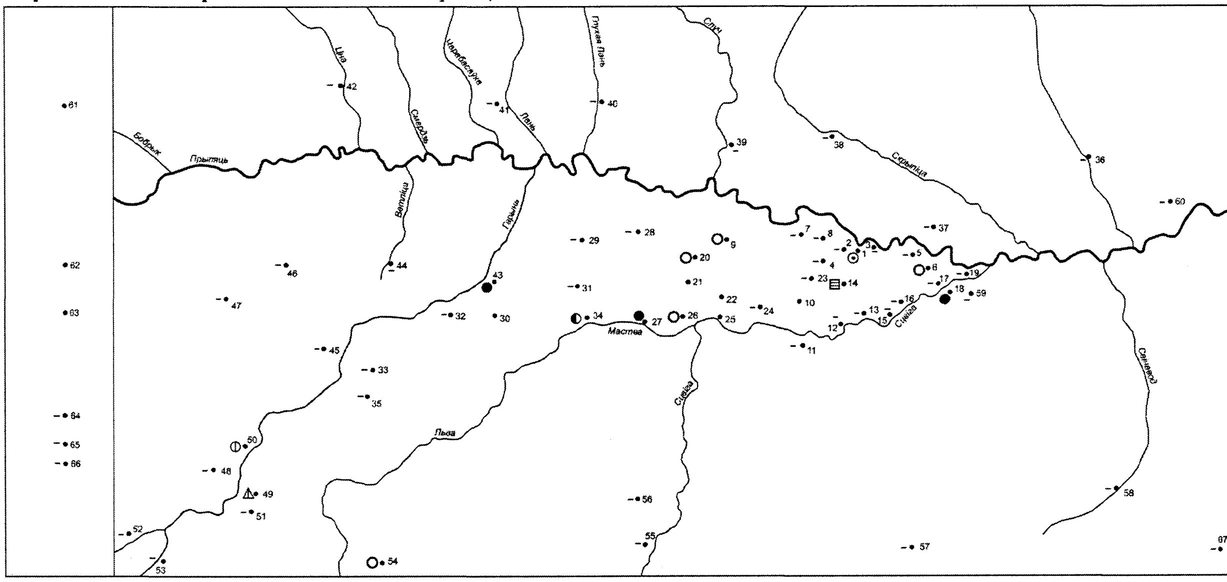

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №26 тэмы №24

- ● [кроміць] 'рэзаць дрэва на калоды'
- ◐ кроміць 'адразаць вершаліну ў дрэве'
- ⦶ кромітᵊь 'здымаць кару'
- ⊙ крôм 'вільчык у дрэве'
- ○ значэнне не адзначана
- ⊟ кружа́ць 'рэзаць дрэва на кавалкі'
- ⚠ коры́ць дзе́рэво 'здымаць кару'

Карта №144. Значэнне слоў *кроп, укро́п* і аднакарэнных

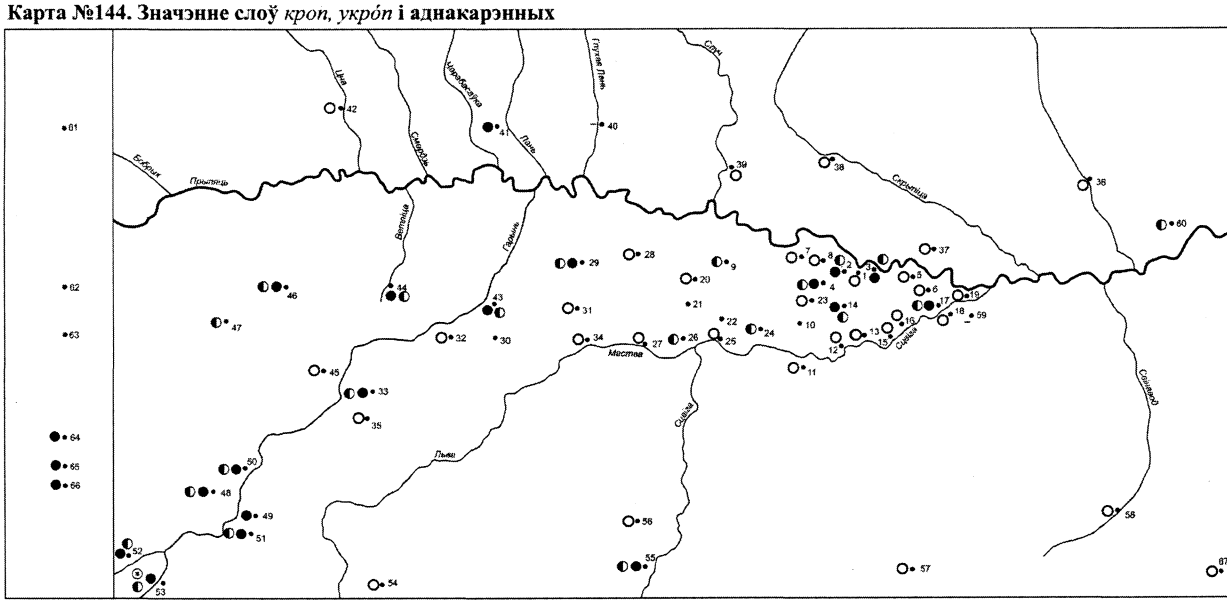

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №27 тэмы №24

- ● 'кроп (расліна)'
- ◐ 'кіпень, вар'
- ⊛ іншыя значэнні
- ○ значэнне не адзначана

Карта №145. Словы *кроп, укрóп* і аднакарэнныя – фанетычныя варыянты

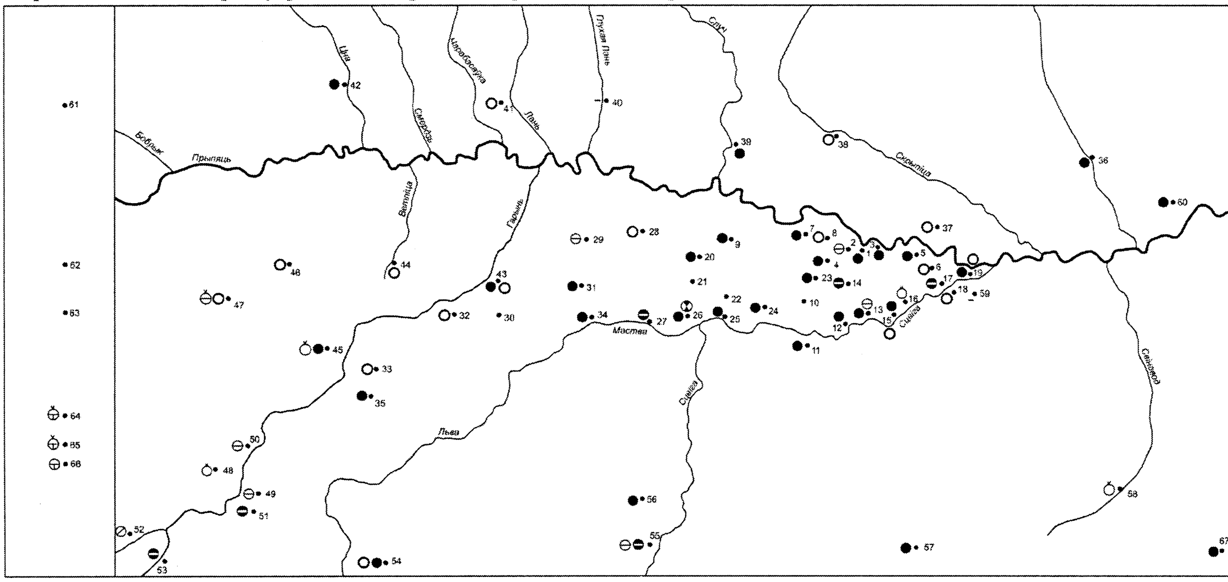

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №27 тэмы №24

- ● кроп
- ⊖ крôп
- ○ укрóп
- ⊖ укрôп
- ⊘ укрýп
- ⊕ укрíп
- ○ ôкрóп
- ○ окрóп
- ⊖ окрôп
- ⊕ окрíп
- ◑ кропéц

Карта №146. Пашырэнне слоў *колодáн, колодáч* 'нож з драўлянай ручкай'

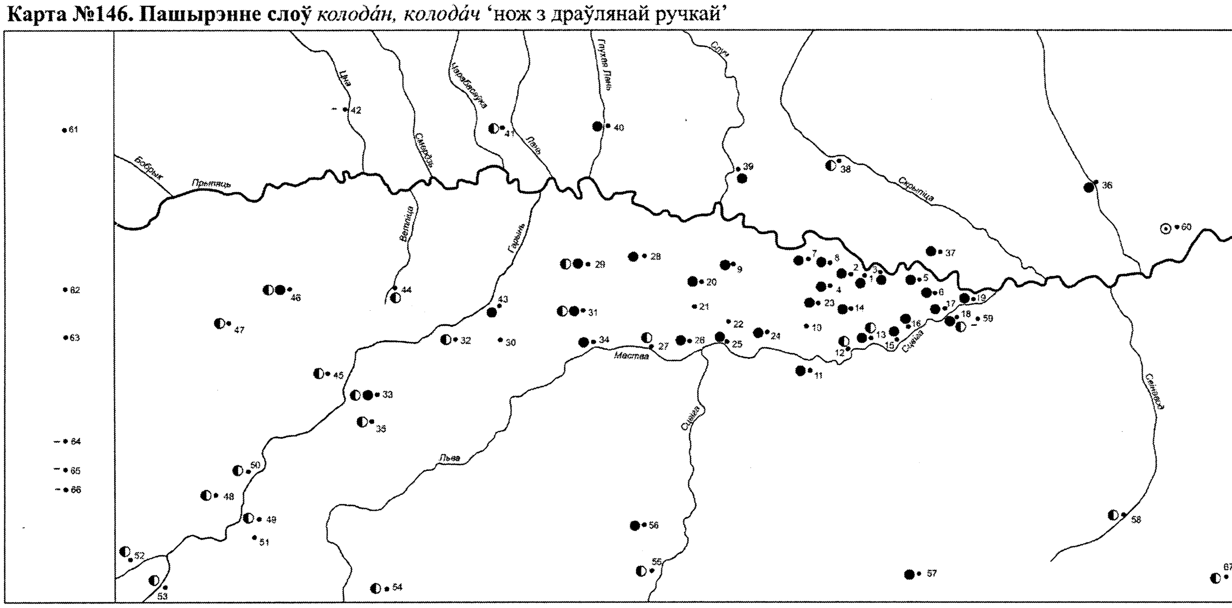

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №28 тэмы №24

- ● колодáн
- ◐ колодáч
- ⊙ колодýн

Карта №147. Пашырэнне слоў *колыва́цца, колува́цца, колова́цца* 'хістацца' і аднакарэнных

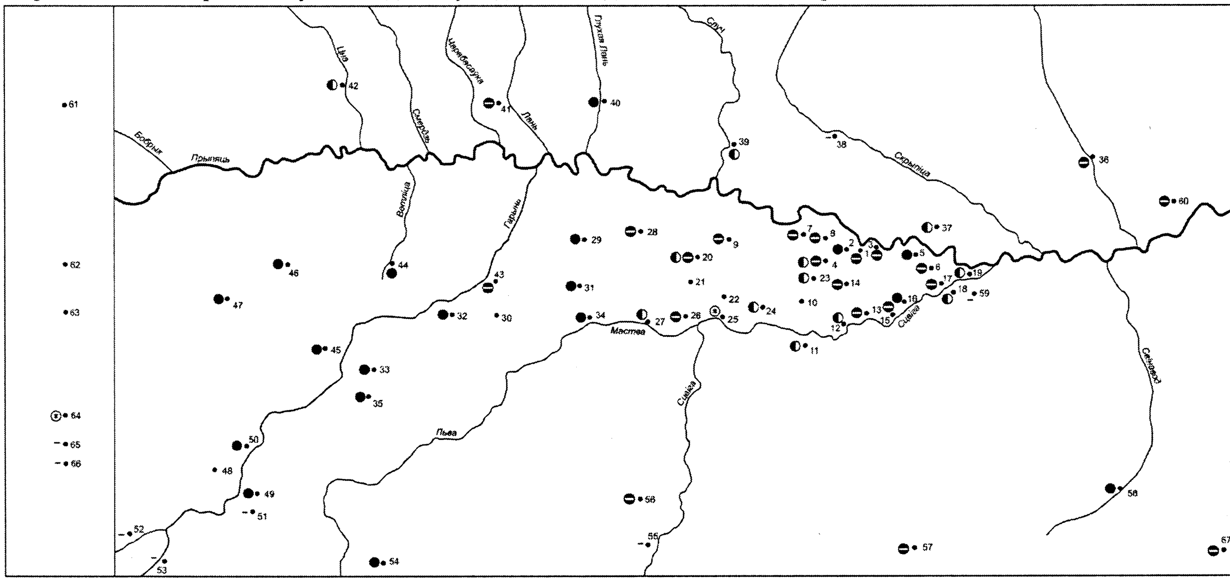

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №29 тэмы №24

- ● колыва́цца
- ⊖ колува́цца
- ◐ колова́цца
- ⊛ адзінкавыя ўтварэнні ад таго ж кораня

Карта №148. Пашырэнне слова *коно́зіцца* 'капрызіць; глядзець спадылба' і аднакарэнных

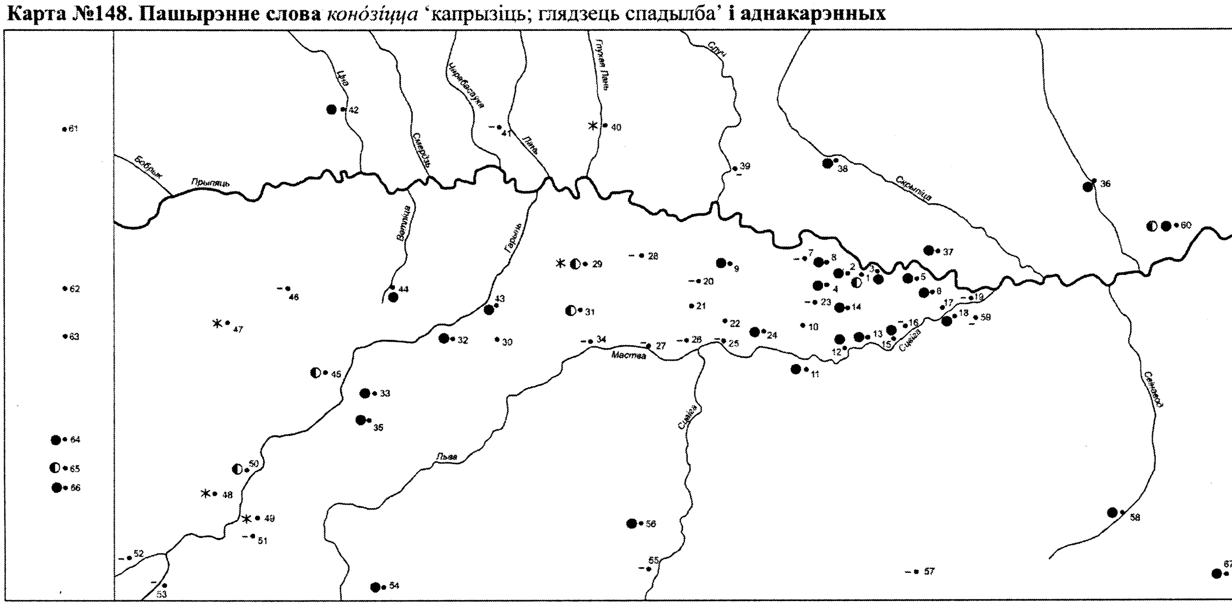

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №30 тэмы №24

- ● [коно́зіцца]
- ◐ конозіцца
- ⁎ іншыя словы з падобным значэннем

Карта №149. Пашырэнне слова *ксень* 'страўнік у рыбы'

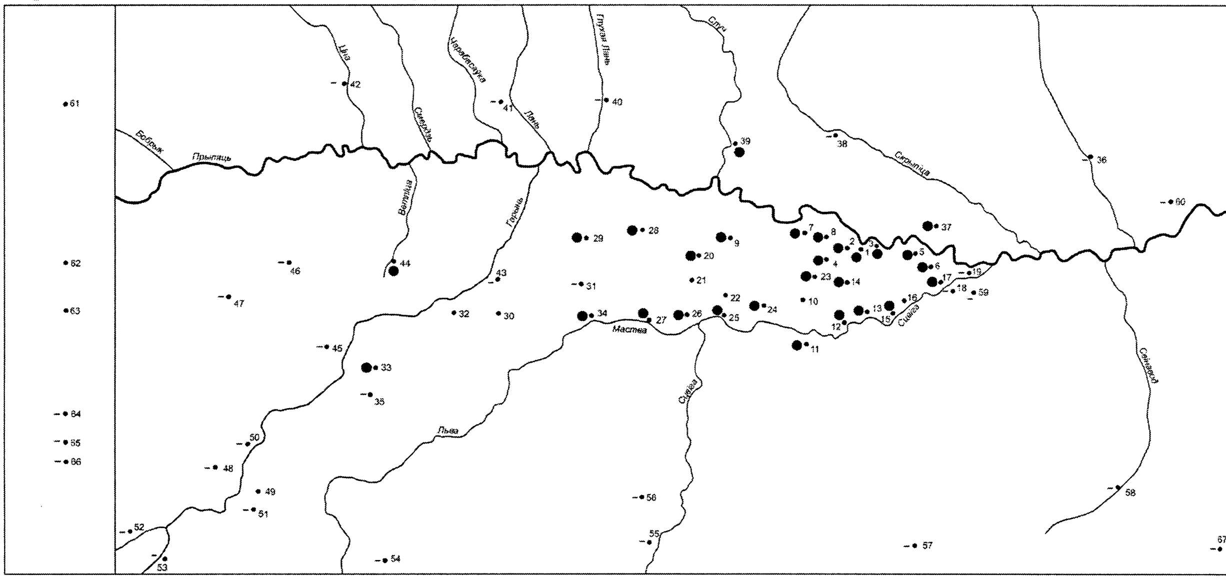

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №31 тэмы №24

● ксень

Карта №150. Пашырэнне і значэнне слова *купáйло* і аднакарэнных

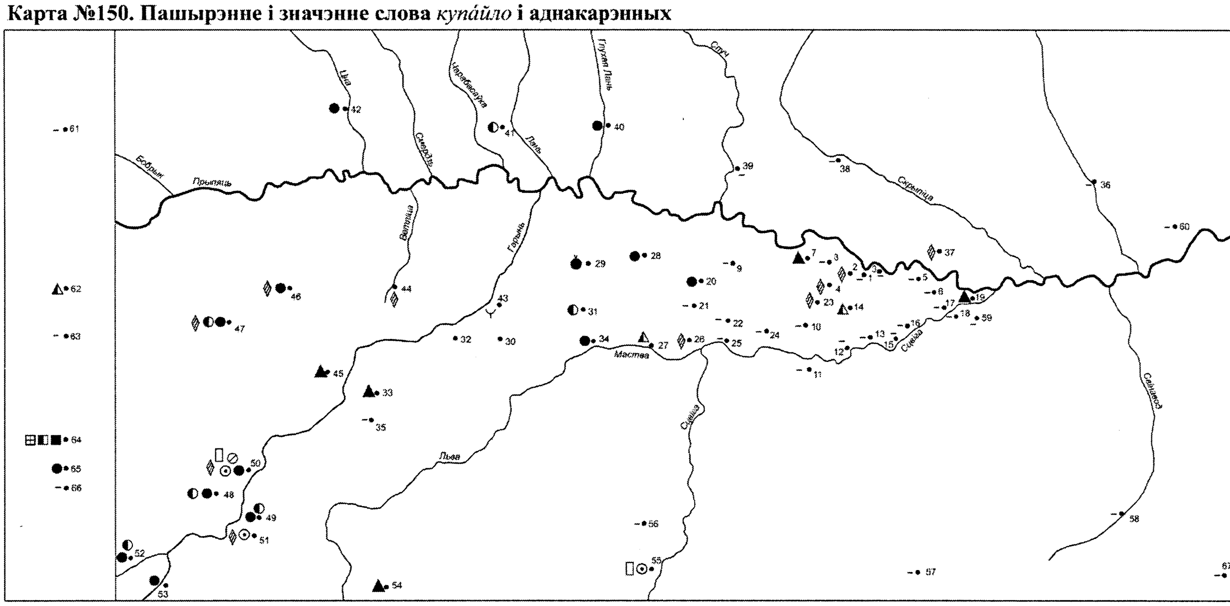

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №32 тэмы №24

- ● купáйло 'свята Купалле'
- ● кýпайло 'свята Купалле'
- ◐ купáйло 'купальскае вогнішча'
- ⊙ купáйло 'дзень Яна Хрысціцеля'
- ⊘ купáйло 'мосцік, з якога дзеці давалі нырца ў ваду'
- ▲ купáло 'свята Купалле'
- ◭ купáло 'купальскае вогнішча'
- ■ купáла 'свята Купалле'
- ◧ купáла 'купальскае вогнішча'
- ⊞ купáла 'вялікае вогнішча наогул'
- Y купáльны огóнь 'купальскае вогнішча'
- ◊ [Іван Купалны] 'дзень Яна Хрысціцеля'
- ▯ купáецца сóнцэ 'на Купалле ўвечары, на дзень Яна Хрысціцеля раніцай'

Карта №151. Пашырэнне слоў *ку́пе́ць, ку́паць* ‘гарэць без полымя’ **і падобных**

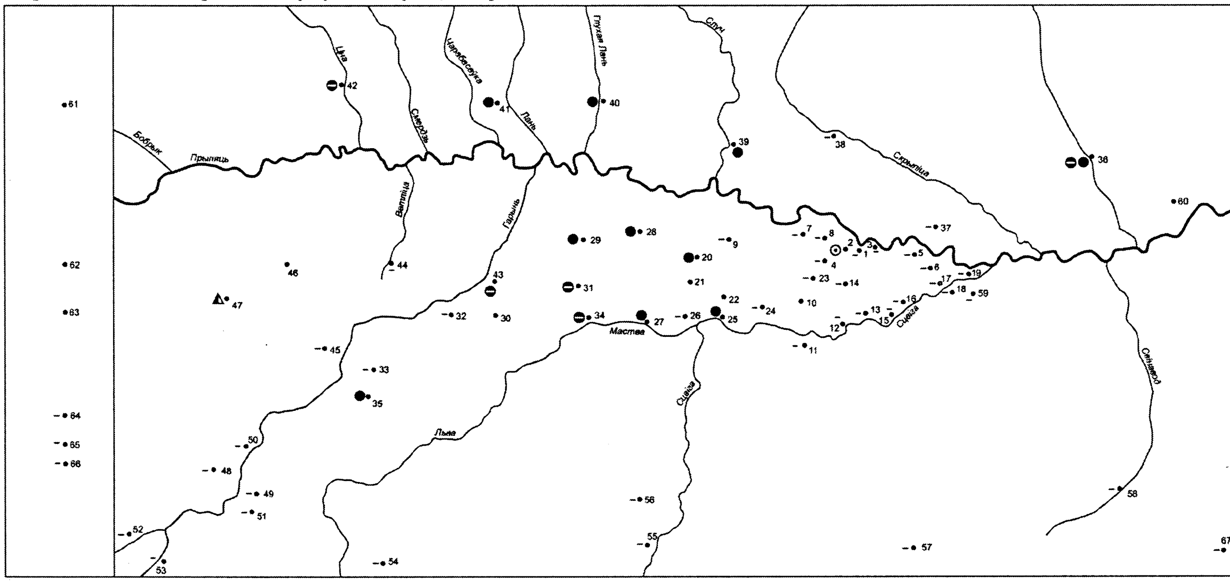

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №33 тэмы №24

- ● [ку́пе́ць]
- ⊖ ку́паць
- ⊙ ку́пелець
- ▲ [ку́таць]

Карта №152. Пашырэнне слова *лобу́зье* ‘буйныя сцяблiны’ **i аднакарэнных**

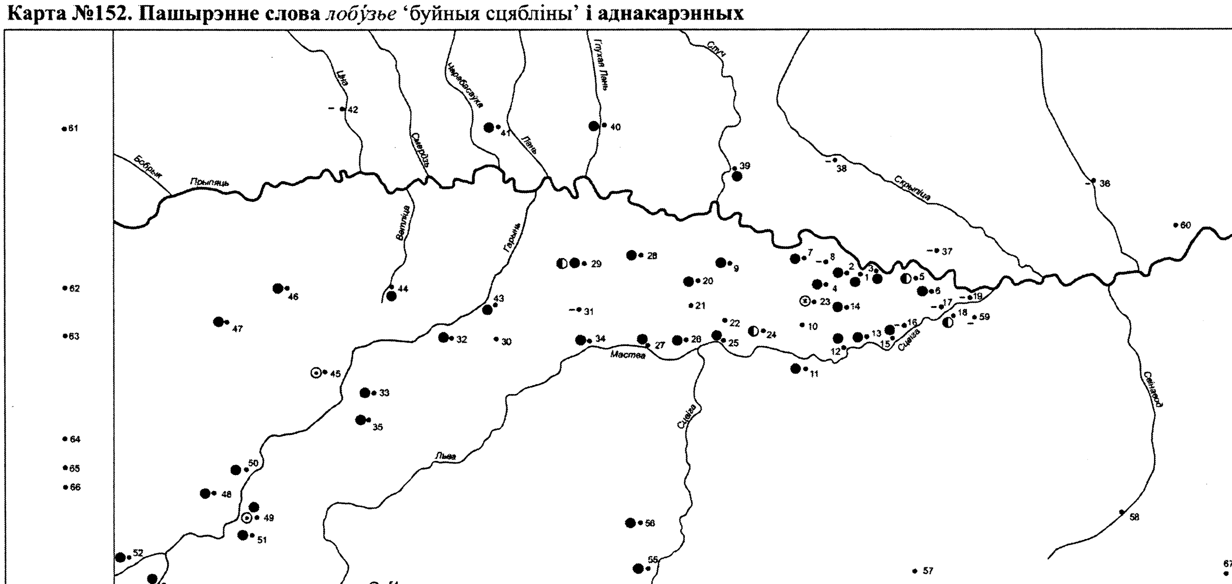

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №34 тэмы №24

- ● [лобу́зье]
- ◐ лобу́знік
- ⊙ [ло́буз]
- ⊛ лобузе́нье

Карта №153. Пашырэнне слова *лошáк* 'малады конік' і аднакарэнных

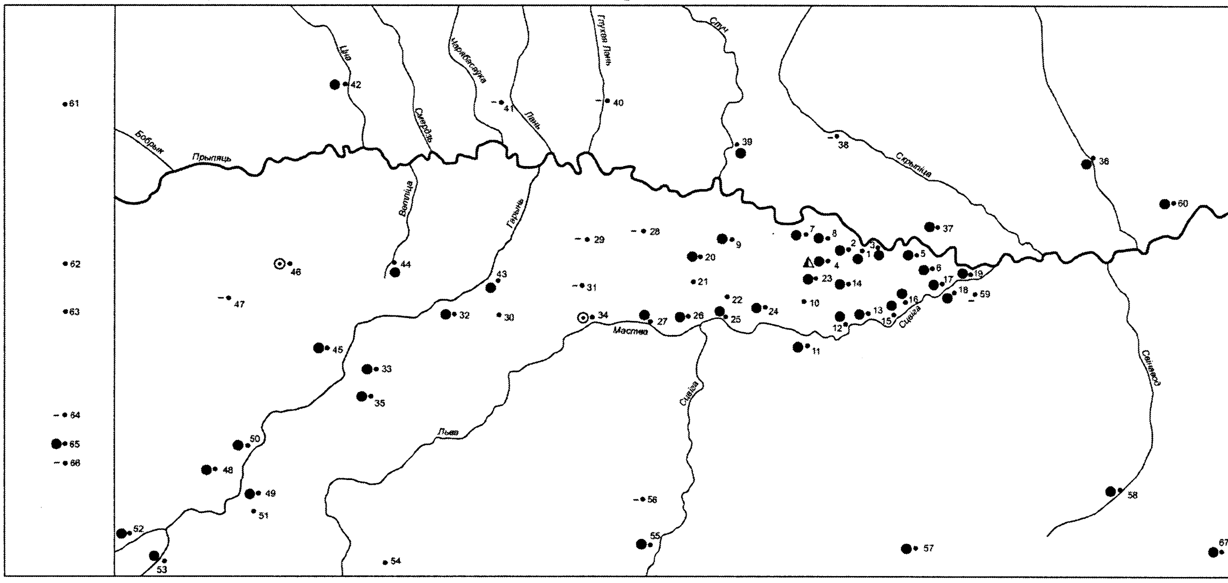

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №35 тэмы №24

- ● лошáк
- ⊙ лошýк
- ▲ лошáк *'лось'*

Карта №154. Пашырэнне слова *лошыца* 'маладая кабылка' і аднакарэнных

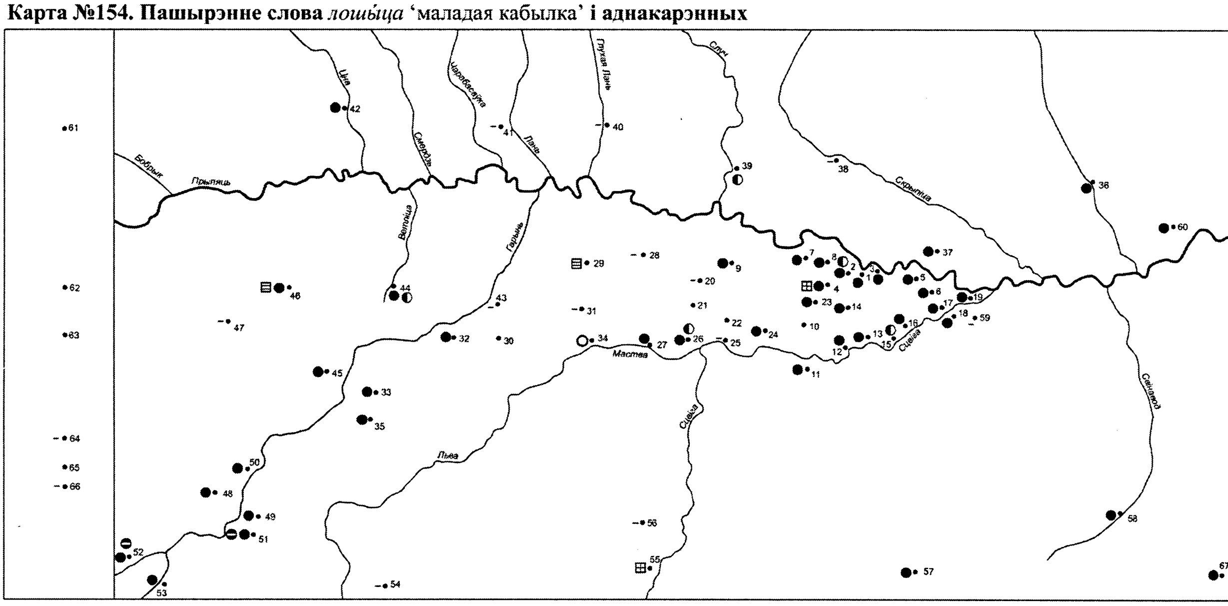

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №36 тэмы №24

- ● лошыца
- ⊖ лошычка
- ◐ лошыцка
- ○ лóша
- ⊞ лошыца 'самка лася'
- ⊟ лóша 'самка лася'

Карта №155. Пашырэнне слова ***махінны*** **'вельмі вялікі' і аднакарэнных**

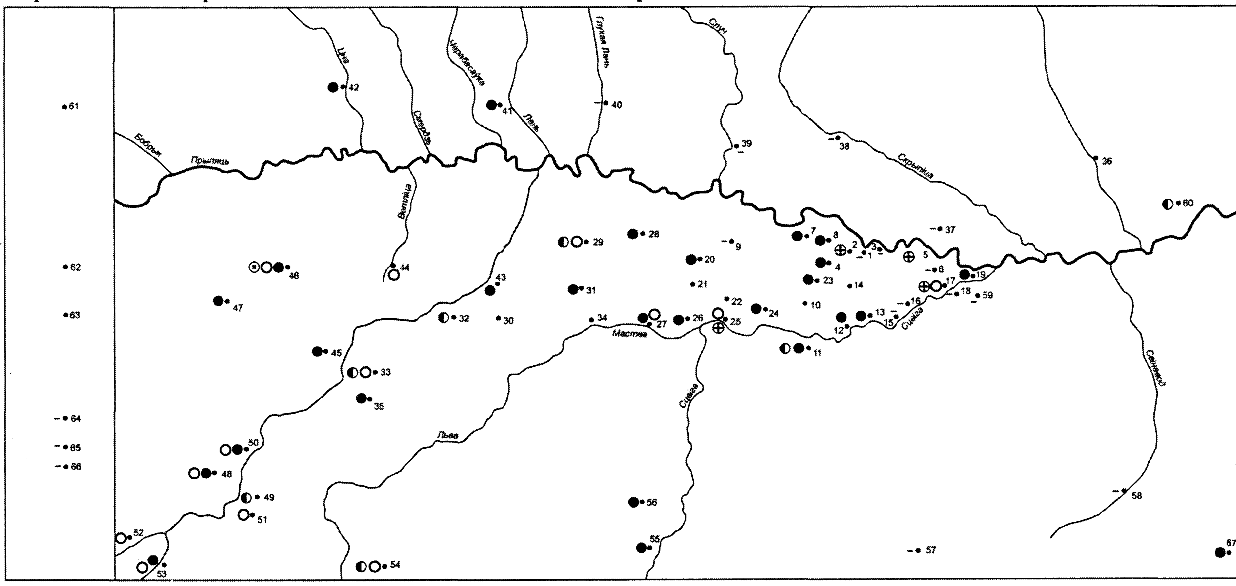

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №37 тэмы №24

● [ма́хінны]
○ мах
◐ махіна
⊕ ма́хін, ма́хінь
⊛ махе́чы

Карта №156. Пашырэнне слова ***[ме́рва́]*** **і падобных**

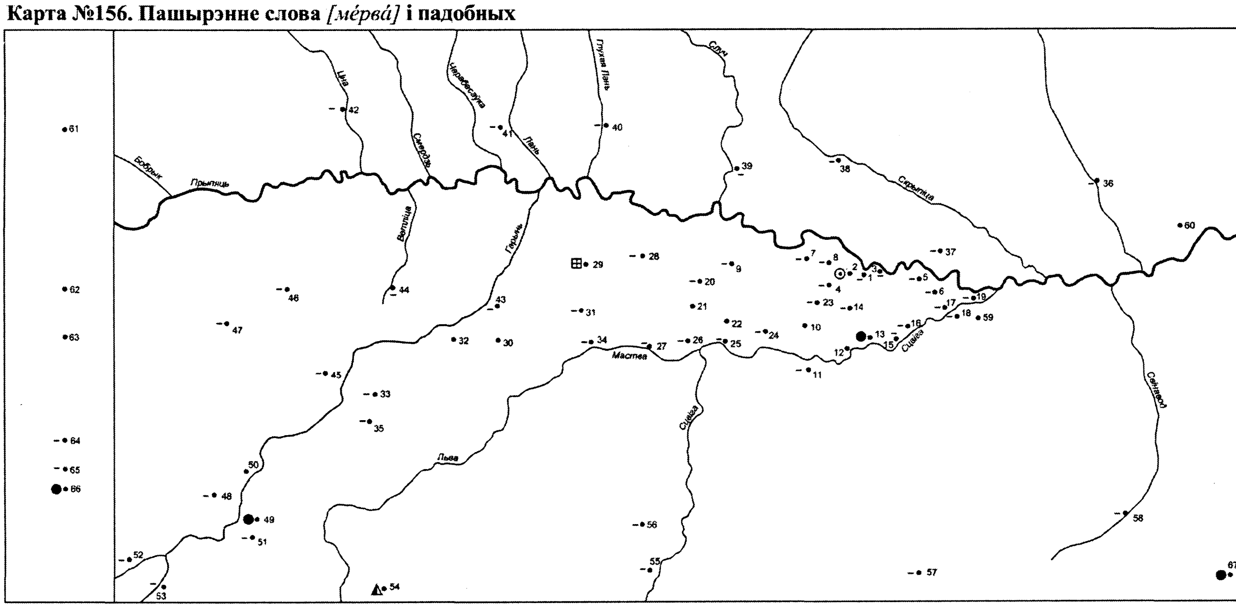

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №38 тэмы №24

● [ме́рва́]
▲ нэ́рва
⊞ ме́речь
⊙ наме́рвіў 'насмяціў'

Карта №157. Пашырэнне слоў *могáйбо, помогáйбо* 'вітанне, пажаданне' і аднатыпных

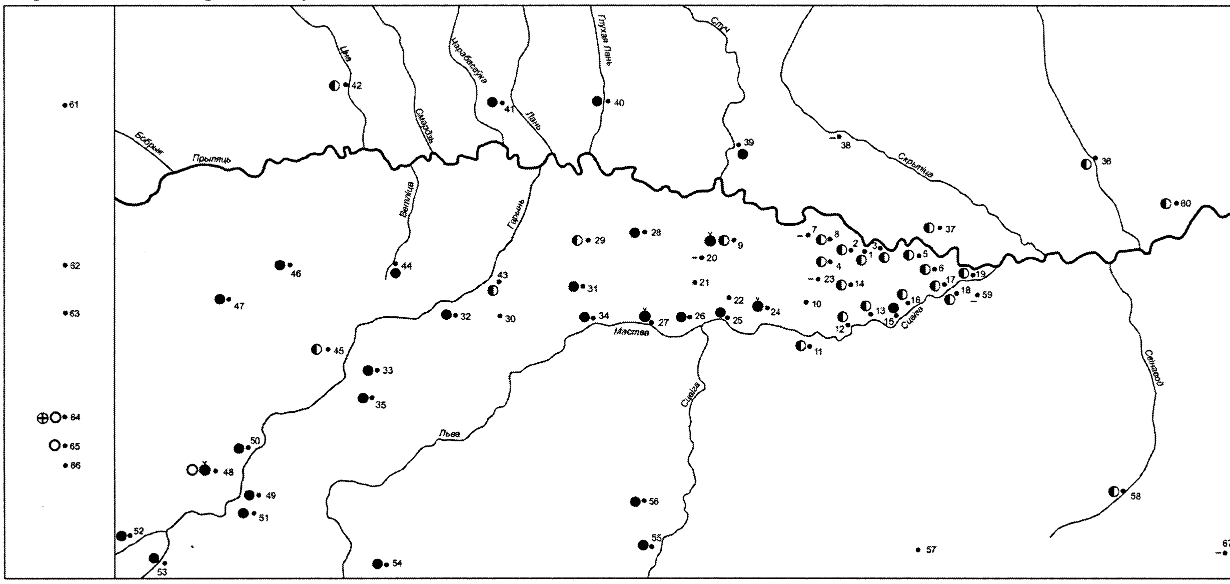

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №39 тэмы №24

- ◐ [могáйбо]
- ● [помогáйбо]
- помогáй Бог
- ○ Бог пóмоч
- ⊕ помáйбу

Карта №158. Пашырэнне і значэнне слова *нáглы*

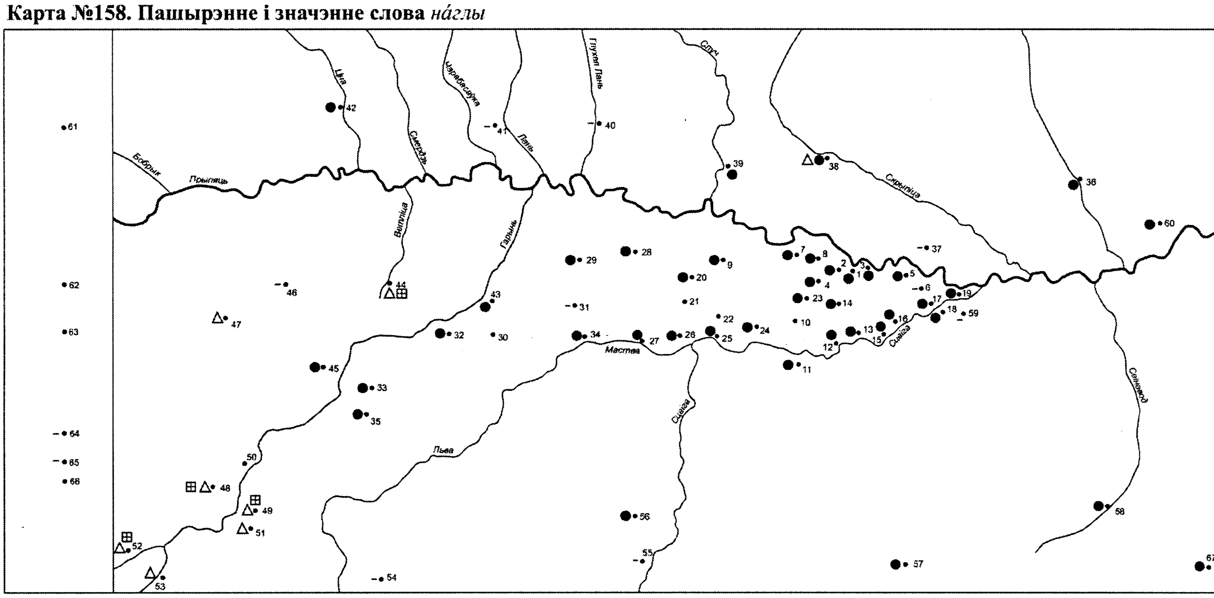

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №40 тэмы №24

- ● нáглы 'вялізны'
- △ нáглы 'нахабны'
- ⊞ [нагла смерць] 'раптоўная смерць'

Карта №159. Пашырэнне слоў *егіпта, негіпта* ‘непраходнае месца на балоце’

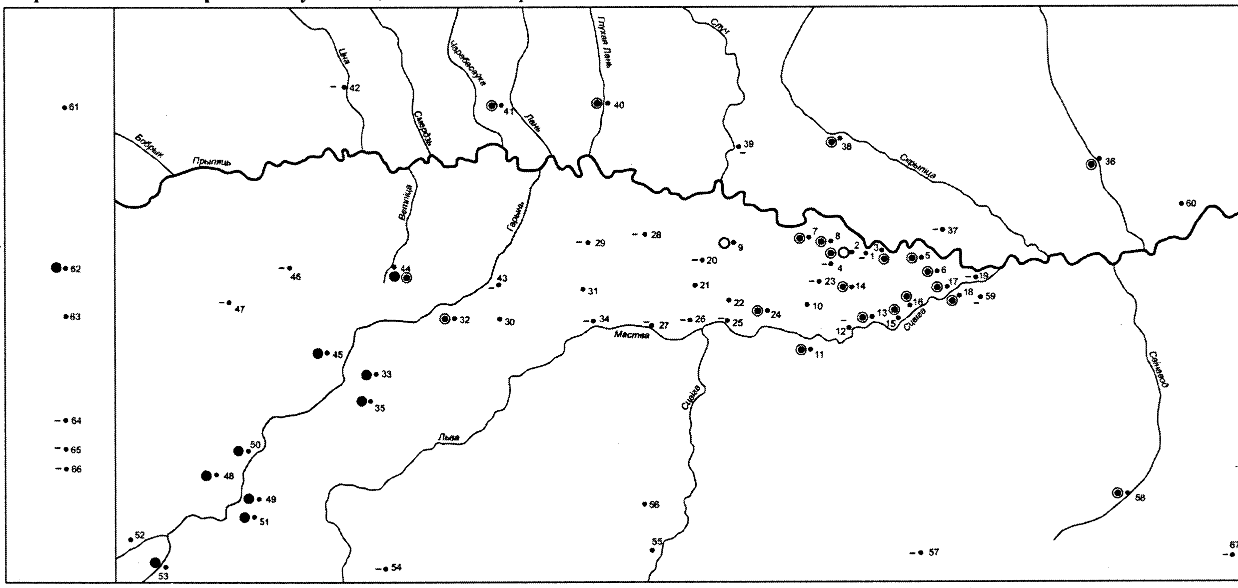

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №41 тэмы №24

- ◉ егіпта
- ○ егіпта ‘цяжкія ўмовы жыцця’
- ● [негіпта]

Карта №160. Пашырэнне і значэнне слова *[огáзнуць]*

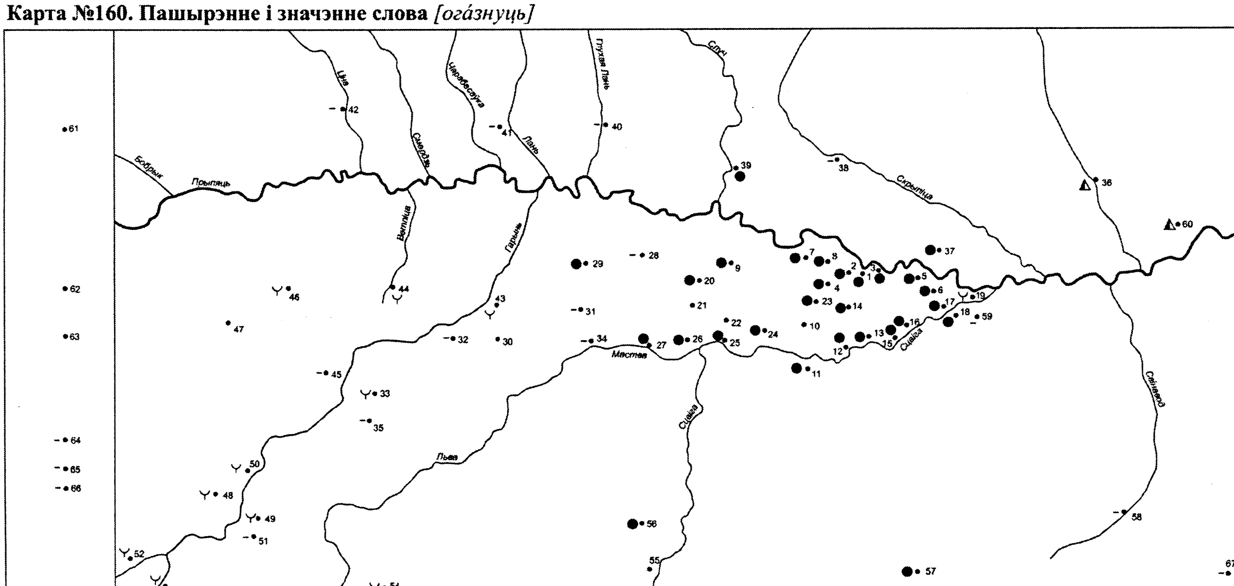

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №42 тэмы №24

- ● [огáзнуць] ‘асіпнуць’
- ▲ [огáзнуць] ‘стаміцца’
- Y адзначана слова осіпнуць

Карта №161. Пашырэнне слова *остóпок* 'атопак, зношаны абутак' **і аднакарэнных**

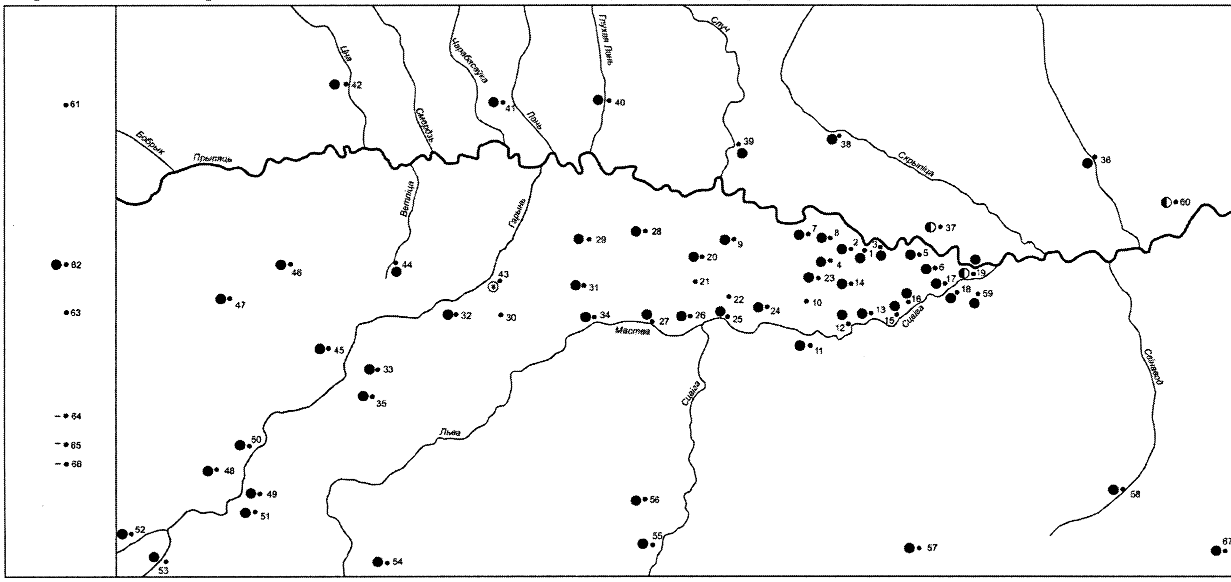

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №43 тэмы №24

- ● остóпок
- ◐ стóпок
- ⊛ отóпок

Карта №162. Пашырэнне слова *очóмацца* 'ачухацца' **і падобных**

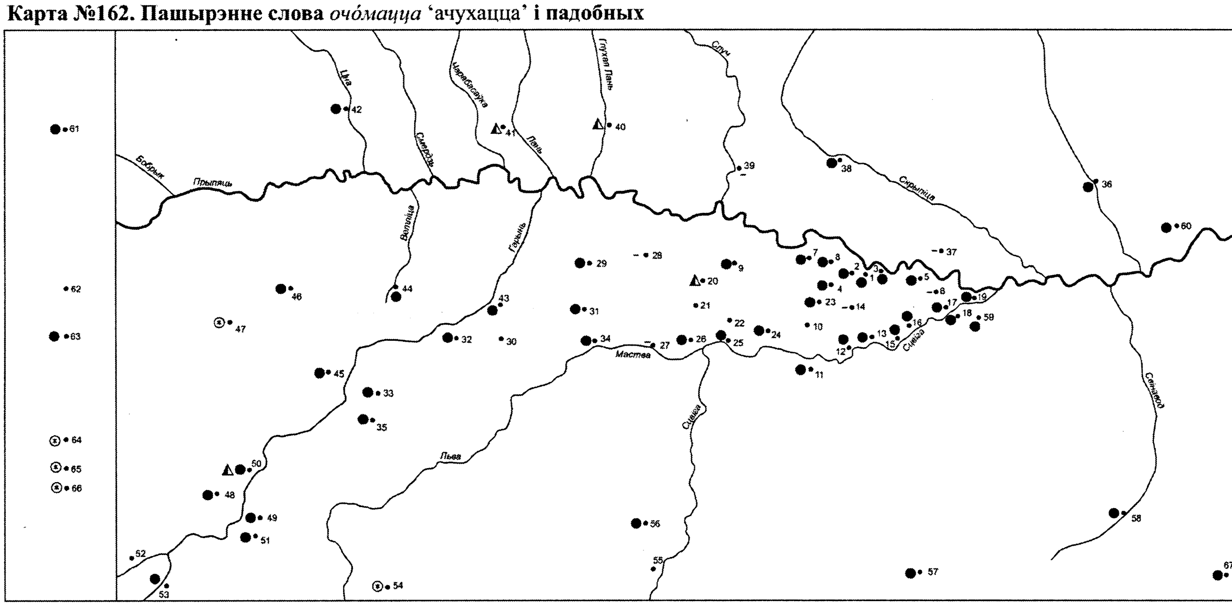

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №44 тэмы №24

- ● [очóмацца]
- ⊛ іншыя словы з коранем *[-чом-]*
- ▲ очýхацца

Карта №163. Вырай

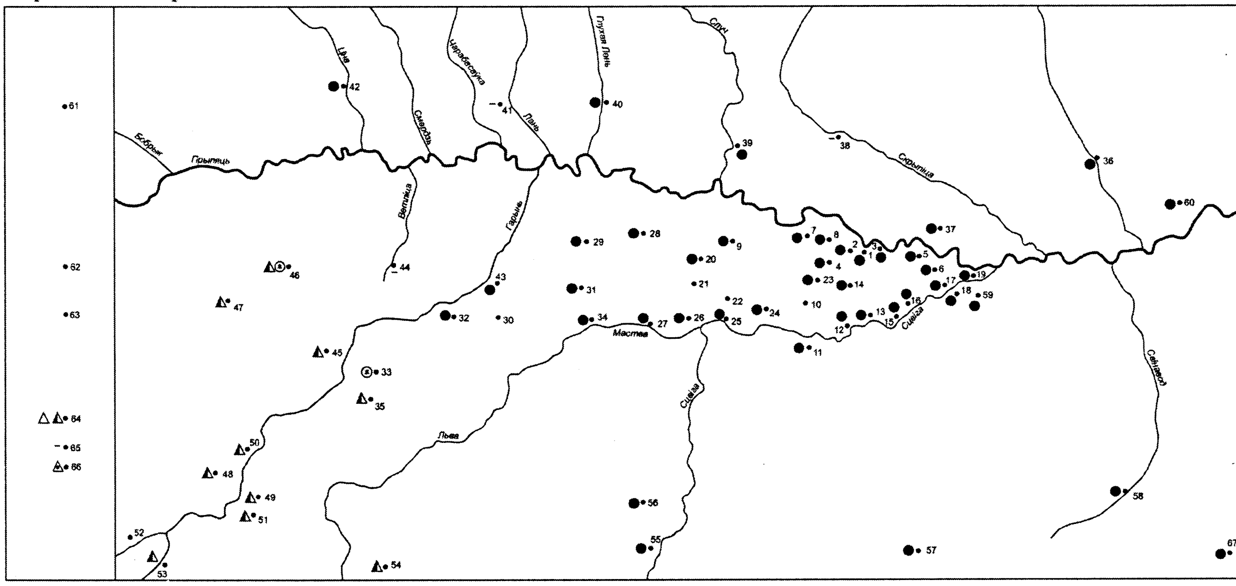

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №45 тэмы №24

- ● [по́ўрэй]
- ⊙ по́вэрэй, по́вэр, по́вір
- ▲ [вы́рэй]
- ◬ вір'е
- △ гы́рэй

Карта №164. Напрадвесні

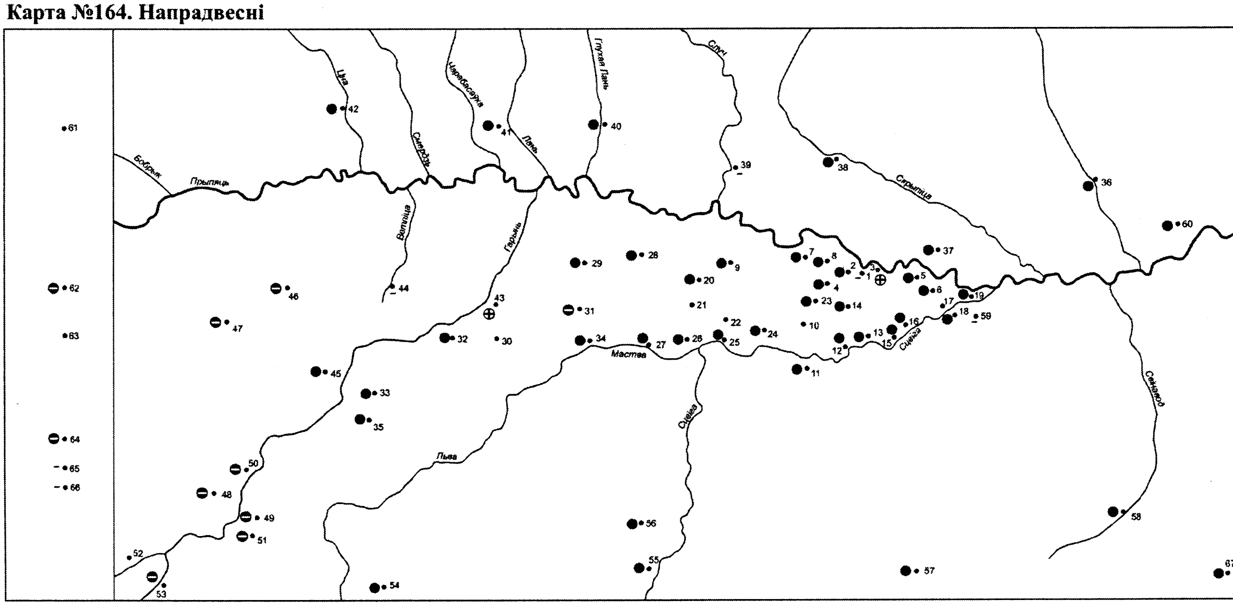

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №46 тэмы №24

- ● [напро́весні]
- ⊖ [напро́вэсні]
- ⊕ про́весна, про́весні

Карта №165. Круты (бераг)

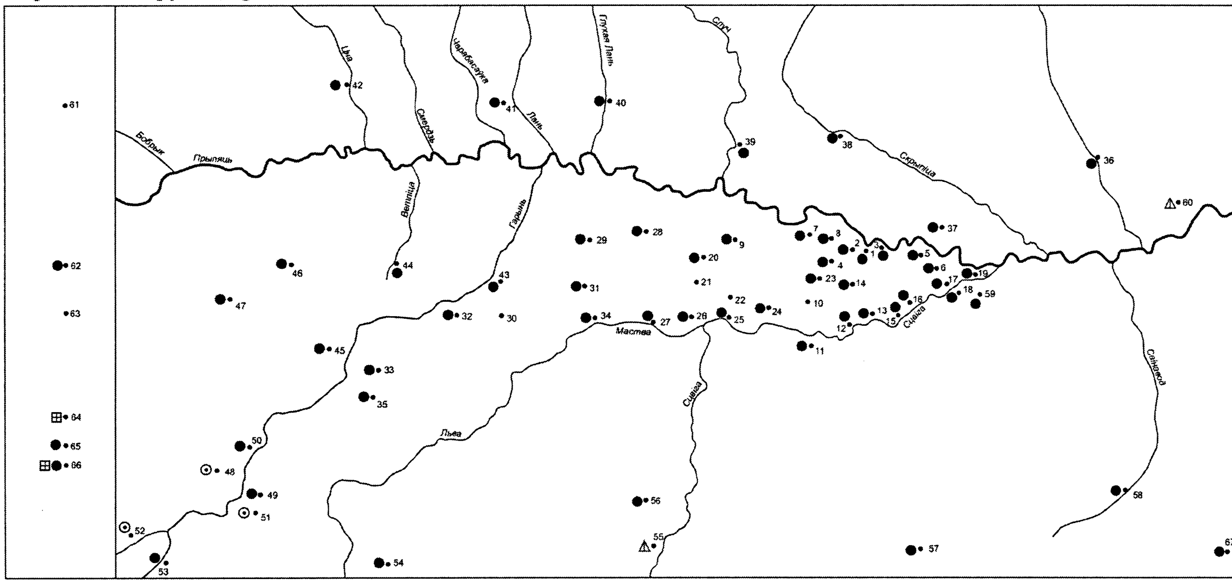

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №47 тэмы №24

- ● пры́кры
- ⊙ пры́крын, пры́крэнь
- ⚠ круты́
- ⊞ стро́мый

Карта №166. Пашырэнне і значэнне слова *сутонéць* і аднакарэнных

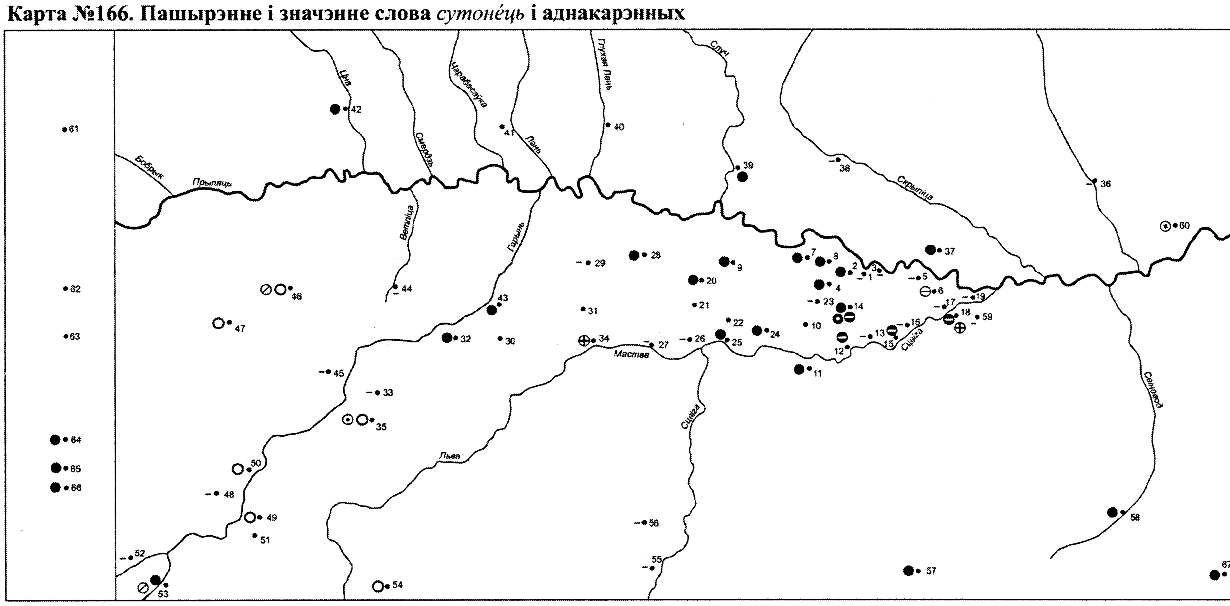

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №48 тэмы №24

- ● [сутонéць] 'вечарэць або світаць'
- ⊖ сутонéць 'пакрывацца тонкім ільдом'
- ⭘ сутонéць 'сумаваць'
- ○ [сутоня́ць] 'вечарэць'
- ⊖ сутоня́ць 'замярзаць' (пра ваду)
- ⊙ сутоня́цца 'сумаваць'
- ⊘ [суценя́ць] 'цямнець; развідніваццa'
- ⊕ [суто́н] 'тонкі лядок'
- ⊙ сатанéе – у матэрыялах значэнне не адзначана

Карта №167. Пашырэнне слова *тóрок* ‘звярыная сцежка’ і падобных

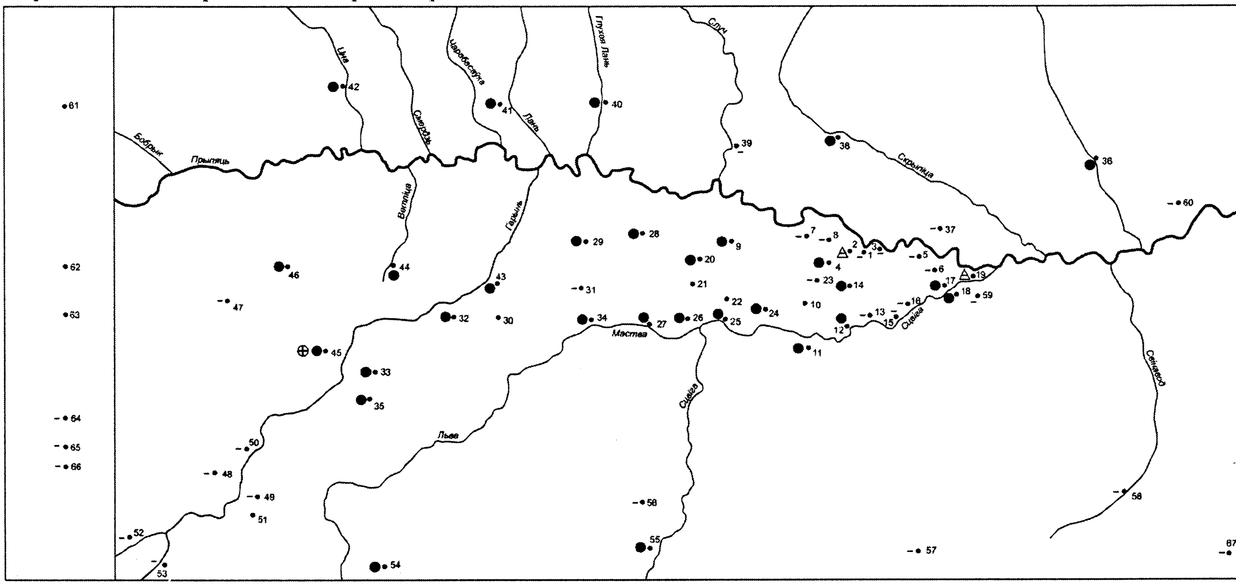

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №49 тэмы №24

- ● [тóрок]
- ⊕ токовішчэ ‘праход, сцяжынка’
- △ торóк ‘плыт’

Карта №168. Пашырэнне слоў *пóмінкі* і *[трызна]*

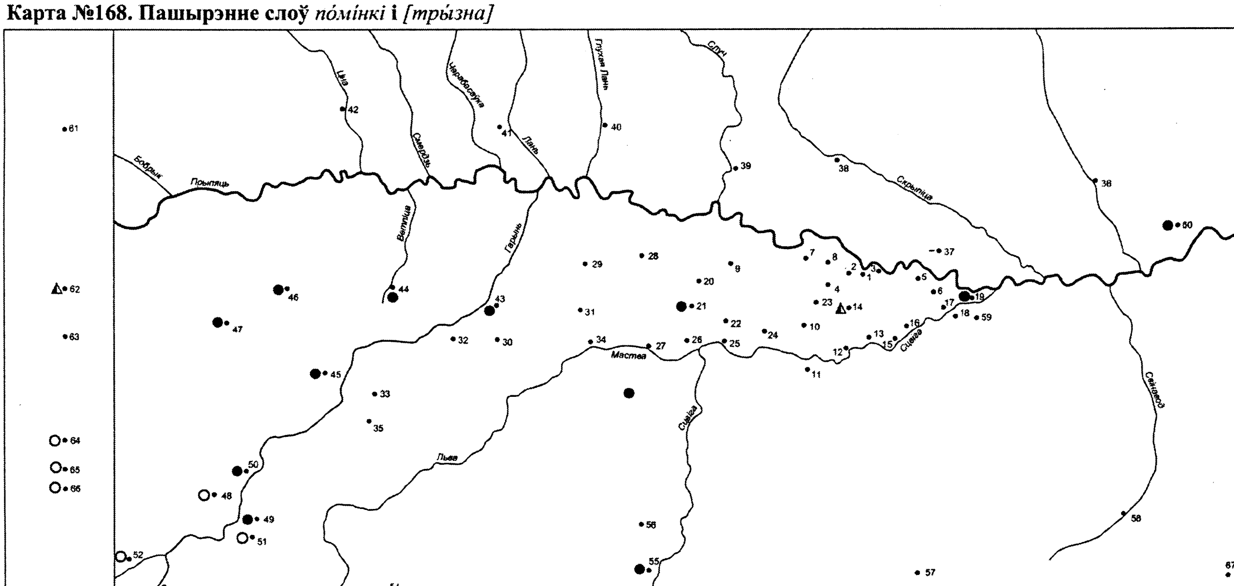

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №50 тэмы №24

Матэрыял няпоўны, паколькі пытанне было арыентавана толькі на слова *трызна*

- ● [пóмінкі]
- ○ [помíнкі]
- ▲ трызна

Карта №169. Тубылец

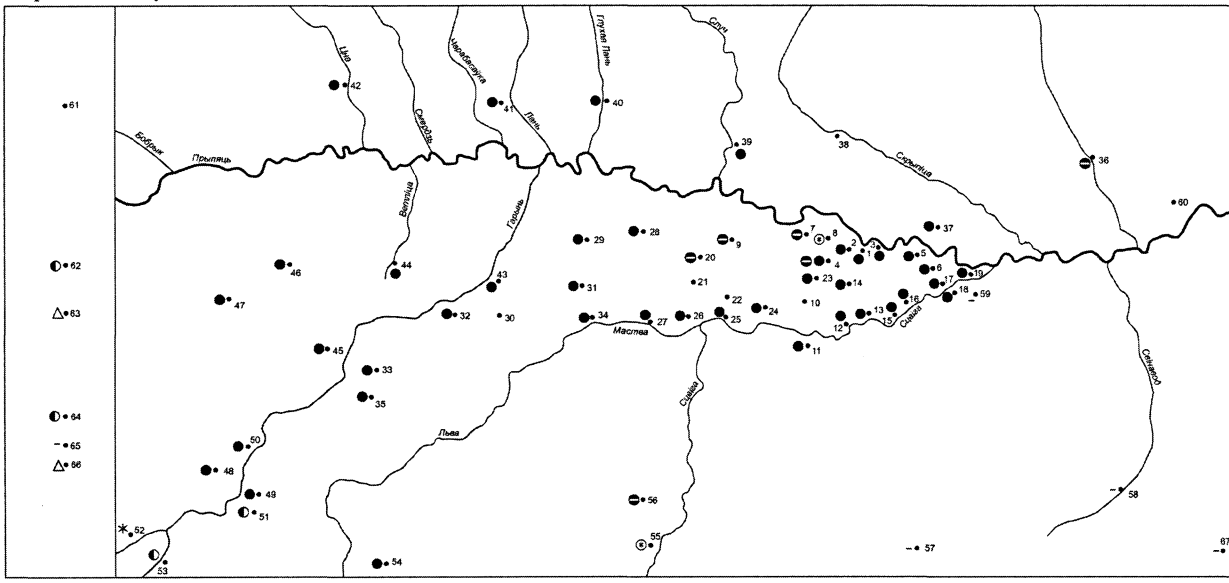

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №51 тэмы №24

- ● [ту́болец]
- ⊖ ту́булец
- ◐ [ту́бельнік]
- ⊛ адзінкавыя ўтварэнні з каранямі *туб-, таб-*
- △ [ту́тэшні]
- ∗ зродя́шны

Карта №170. *[ту́луб]* ‘тулава’

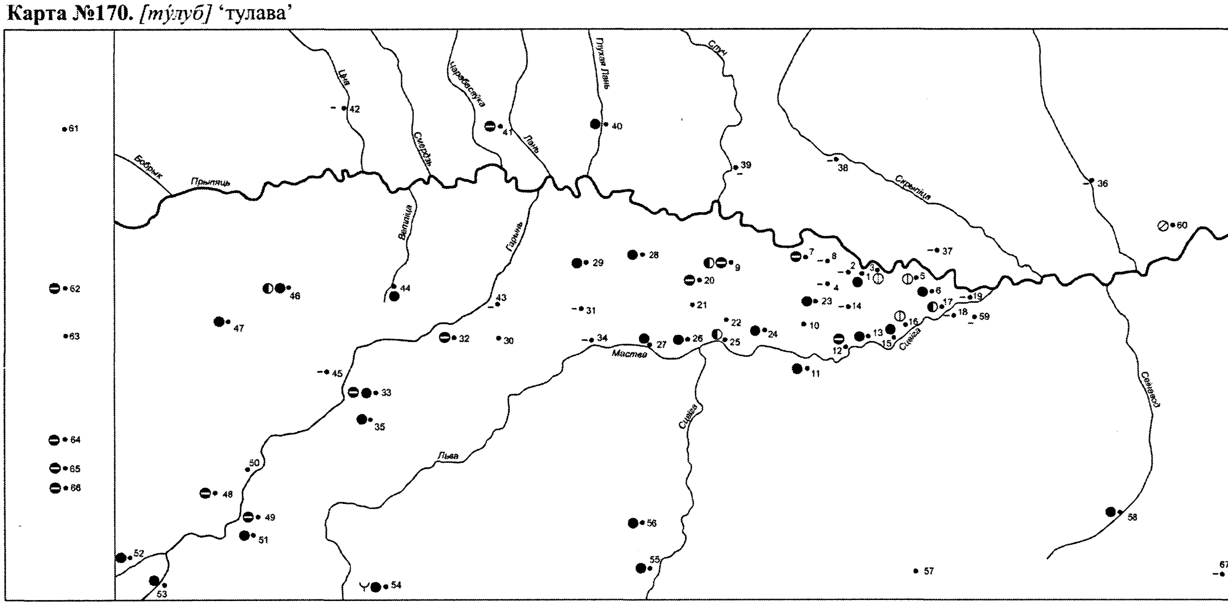

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №52 тэмы №24

- ● [ту́лоб]
- ⊖ [ту́луб]
- ◐ [ту́ло́бішчэ]
- ⦶ ту́ловішчэ
- ⊘ ту́лово
- ⋎ ту́луб ‘станіна ў адзежыне’

Карта №171. Пашырэнне слоў *ту́мно, то́мно* ‘млосна; цьмяна ў вачах; туманна; змрочна’

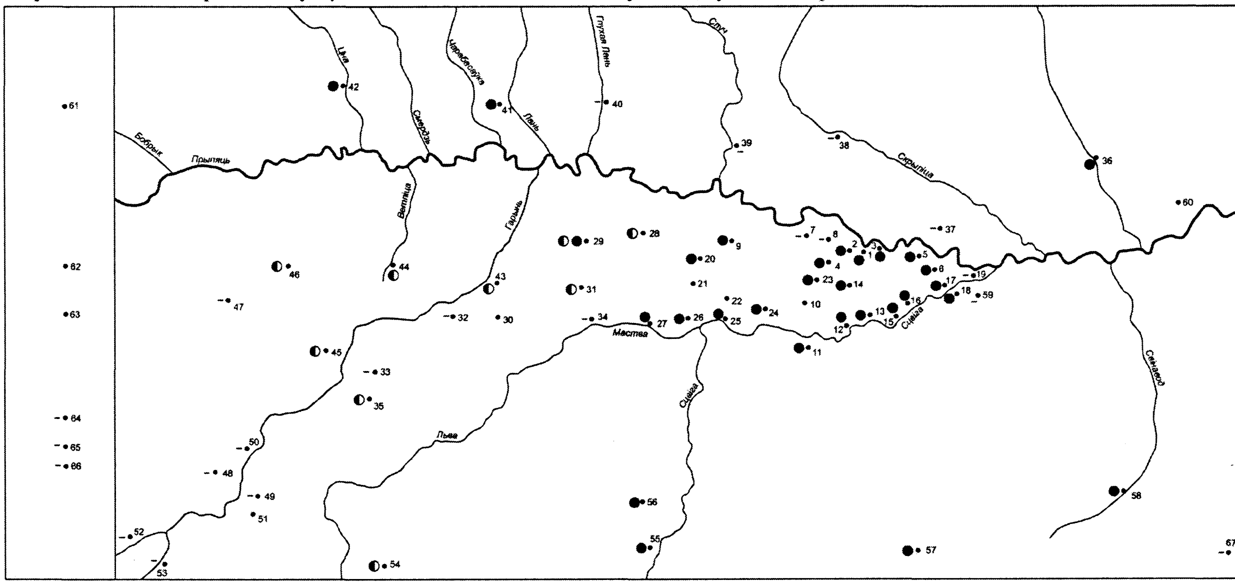

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №53 тэмы №24

- ● ту́мно
- ◐ то́мно

Карта №172. Шчаўе

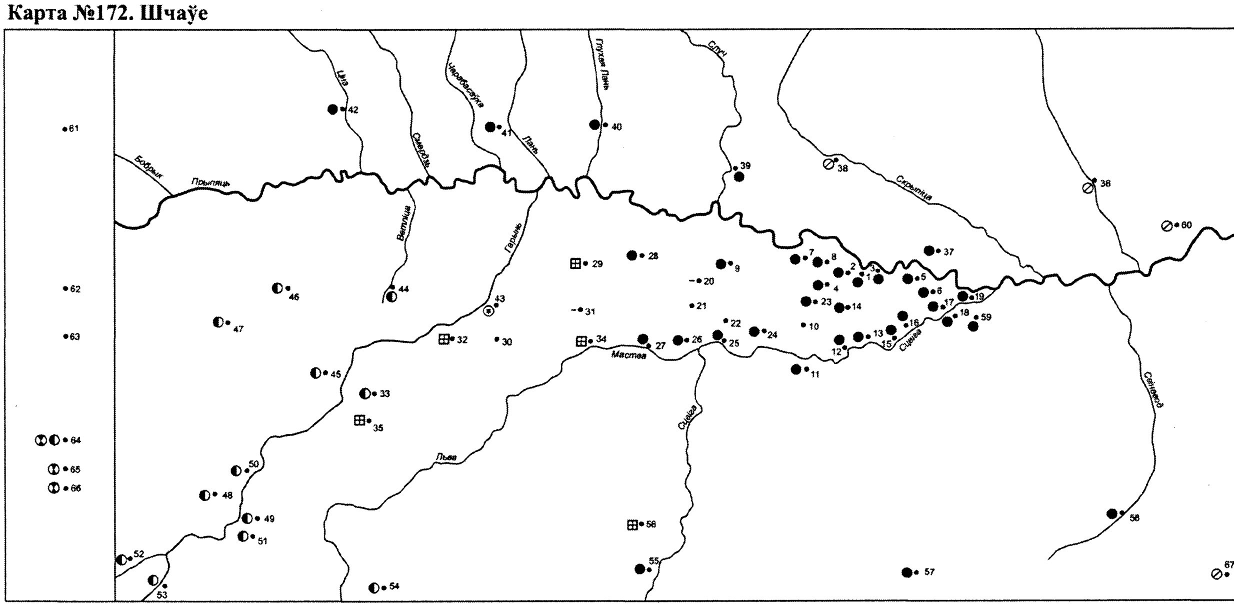

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №54 тэмы №24

●	[шча́вер]	⦶	шчав’ю́х
◐	[шчавʒ́и́й]	⊙	шча́ўе
⊘	[шча́ве́ль]	⊞	[квасо́к]

Карта №173. *Япа* ‘нарасць на дрэве, пухліна ці нарасць у свойскай жывёлы, чалавека’

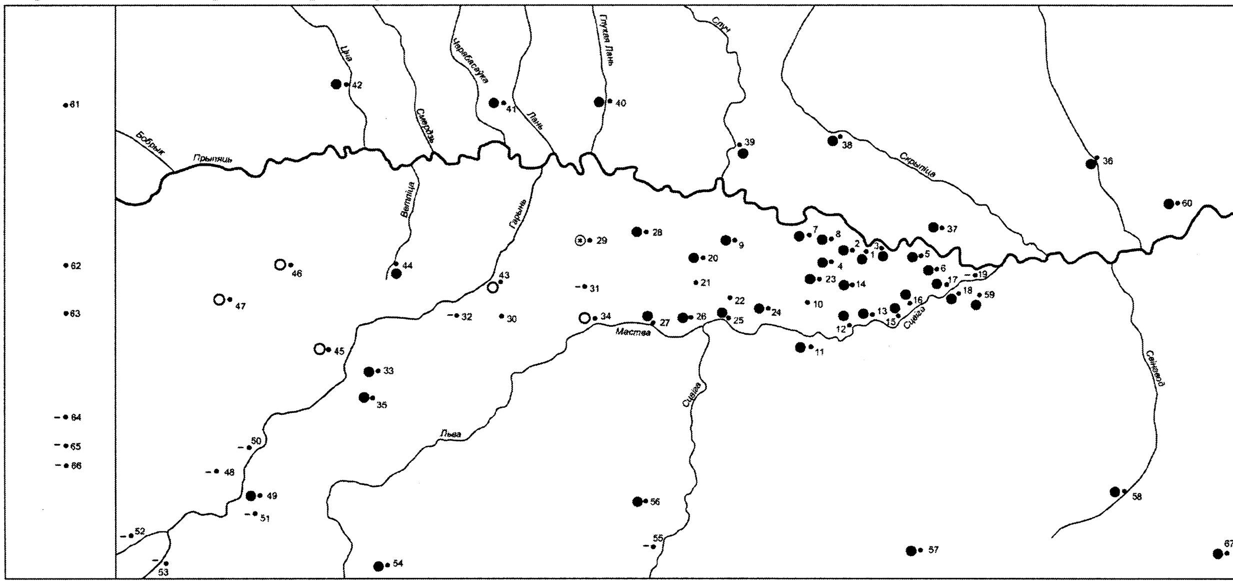

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №55 тэмы №24

- ● я́па
- ⊙ вийа́па
- ○ іншыя назвы з тым самым значэннем

Карта №174. Пашырэнне і значэнне слова *яру́га*

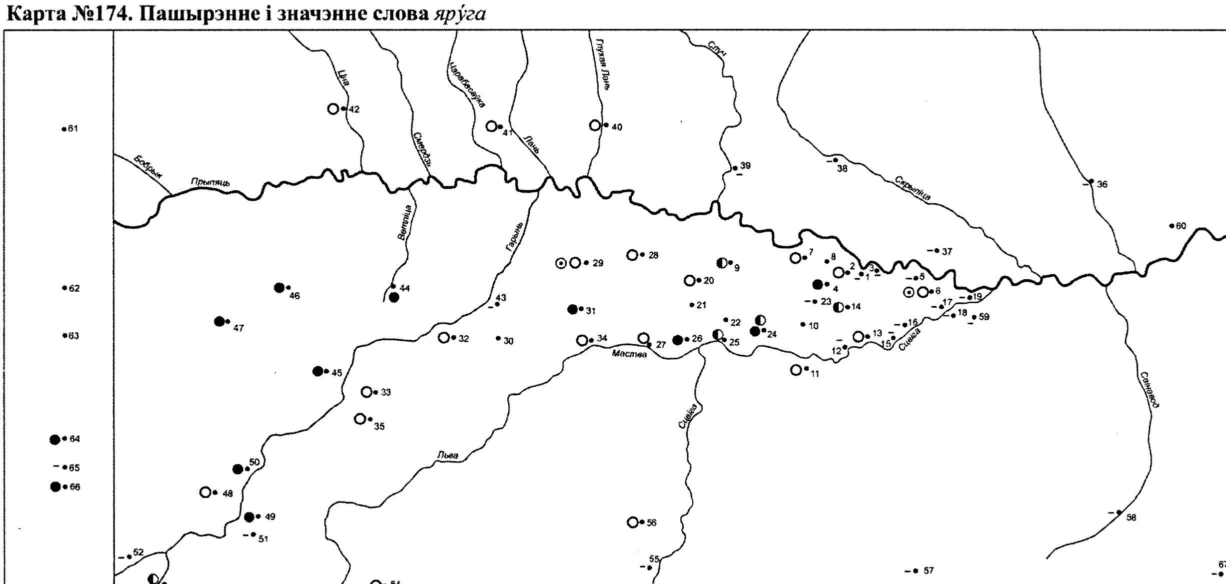

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №56 тэмы №24

- ● [яру́га] ‘невялікае паглыбленне на сухадоле, запаўняецца вадой у час вялікага дажджу ці раставання снегу’
- ◐ [яру́га] ‘гразная ці багністая мясціна’
- ○ [яру́га] – значэнне не адзначана
- ⊙ [яр] – значэнне не адзначана

Карта №175. *Яцель* ‘невялікая мясціна, дзе ўсё лета захоўваецца вада (паніжэнне на балоце, пратока і інш.)’

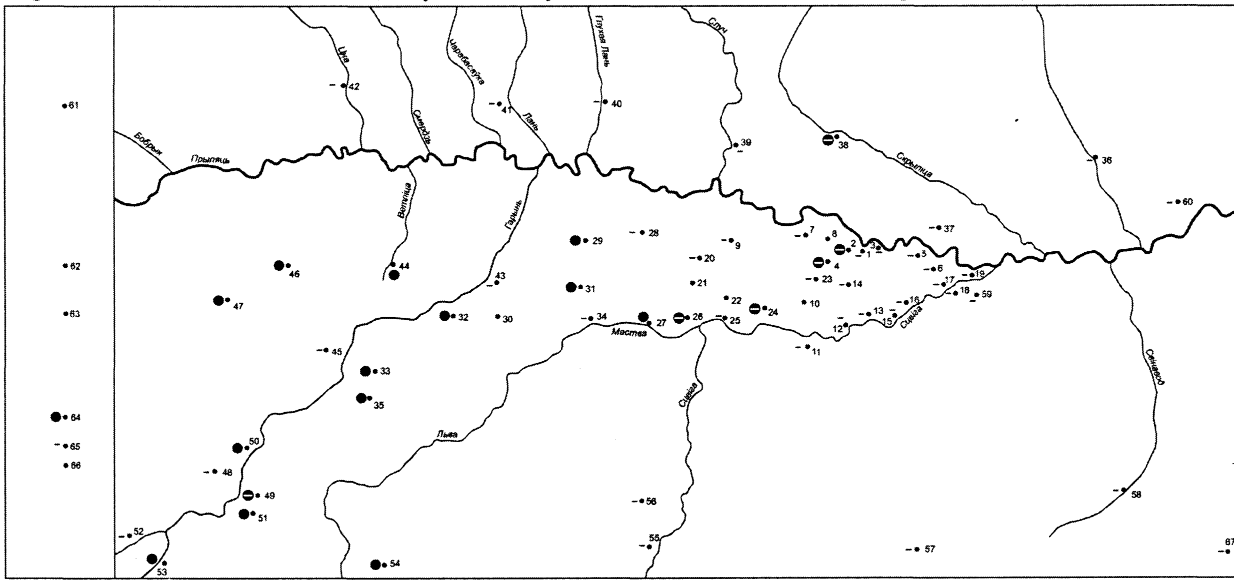

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №57 тэмы №24

● [я̆цель]

⊖ яце́ль

Карта №176. Пашырэнне і значэнне слова ***аршэ́нец*** **і падобных**

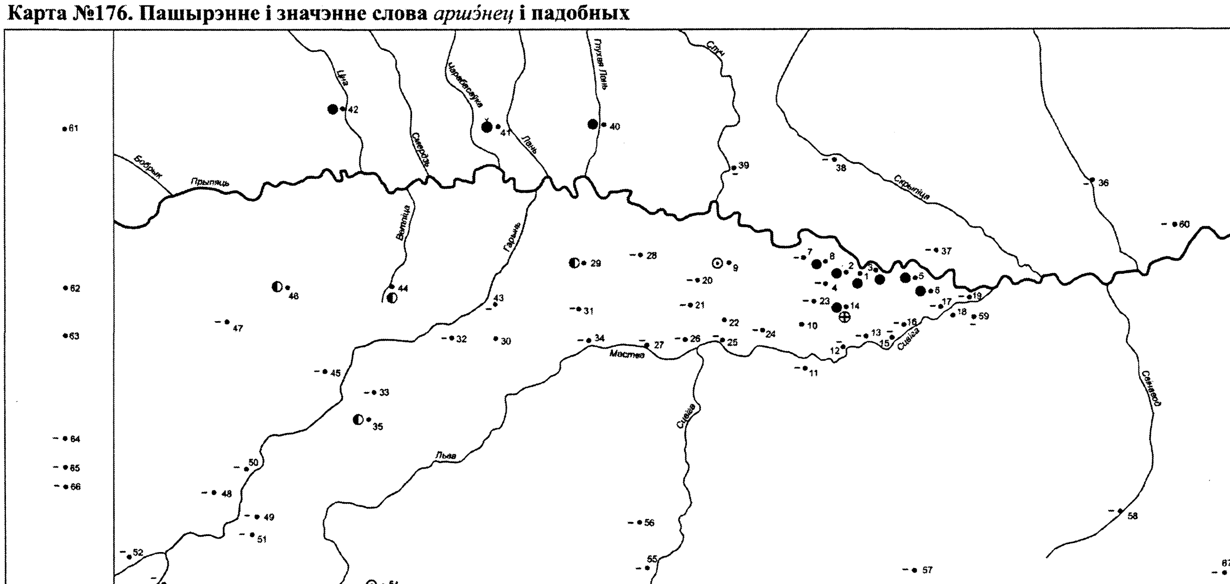

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №1 тэмы №25

Значэнне ‘нейкая непрыемасць або сілы, якія яе выклікаюць’:

- ⊙ аршэ́нь
- ● [аршэ́нец]
- ◐ [аршэ́нік]

Іншыя значэнні:

- ● аршэ́нец ‘нічога’
- ⊕ ершéнец ‘чалавек, якога лёгка раззлаваць’

Карта №177. Пашырэнне і значэнне слова ***бабе́ць*** **і блізкіх па форме ці значэнні**

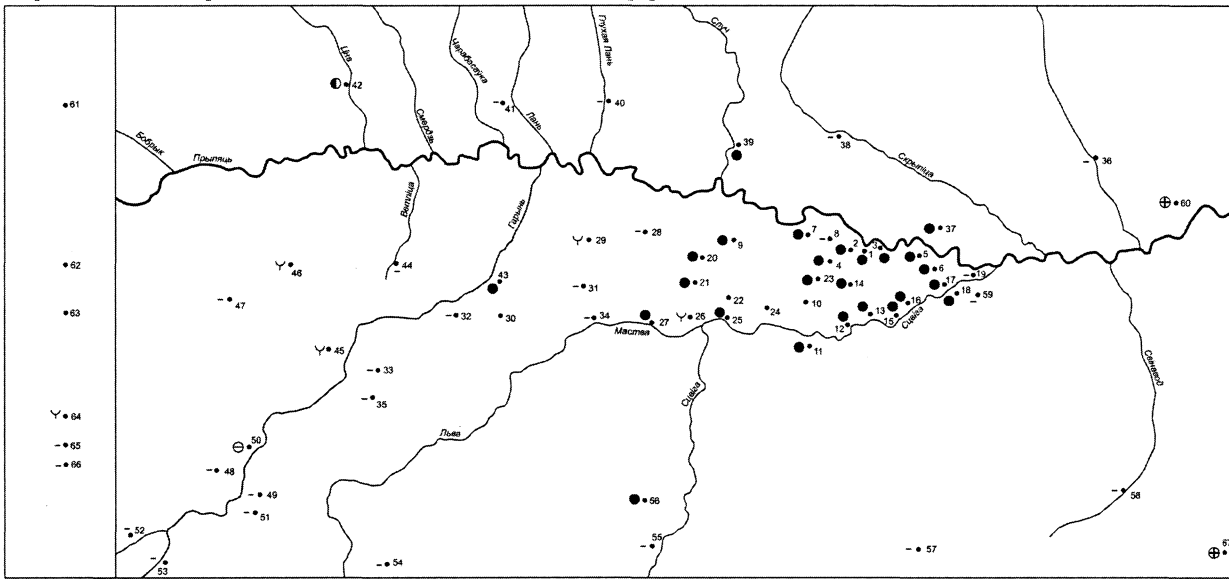

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №3 тэмы №25

● [бабе́ць] ‘моршчыцца ад холаду (пра рукі)’
◐ ба́баць ‘моршчыцца ад холаду (пра рукі)’
⊕ бабе́ць ‘быць у старых дзеўках, быць без мужа’
⊖ [ба́біць] ‘заваблівать дзічыну’ (зблíжана з *ва́біць*)
Ү [паграбе́ць] ‘адубець ад холаду’

Карта №178. Пашырэнне і значэнне слова ***бабкова́ты***

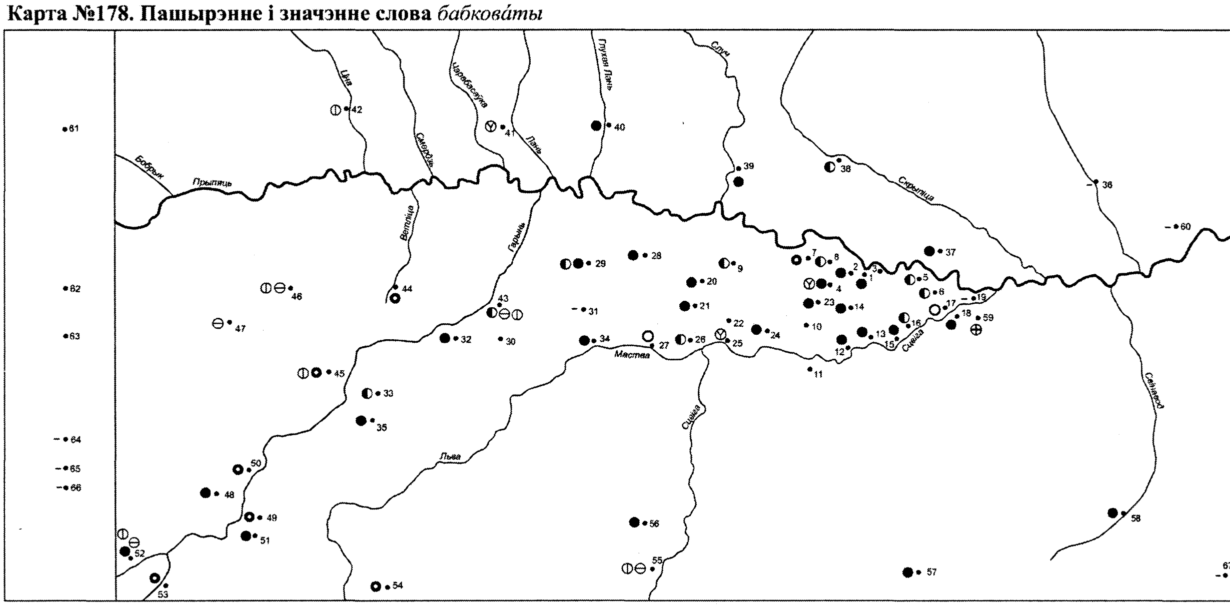

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №4 тэмы №25

● ‘твар, які выглядае старападобным’
o ‘шыракатвары чалавек (пра мужчыну)’
◐ ‘з тварам падобным на жаночы’
⊖ ‘нізкарослы мужчына’
⦶ ‘таўставаты’
⊗ ‘нерашучы, някемлівы’
⊕ ‘бабнік’
○ значэнне не адзначана

Карта №179. Пашырэнне слова *бáгрэно* і аднакарэнных

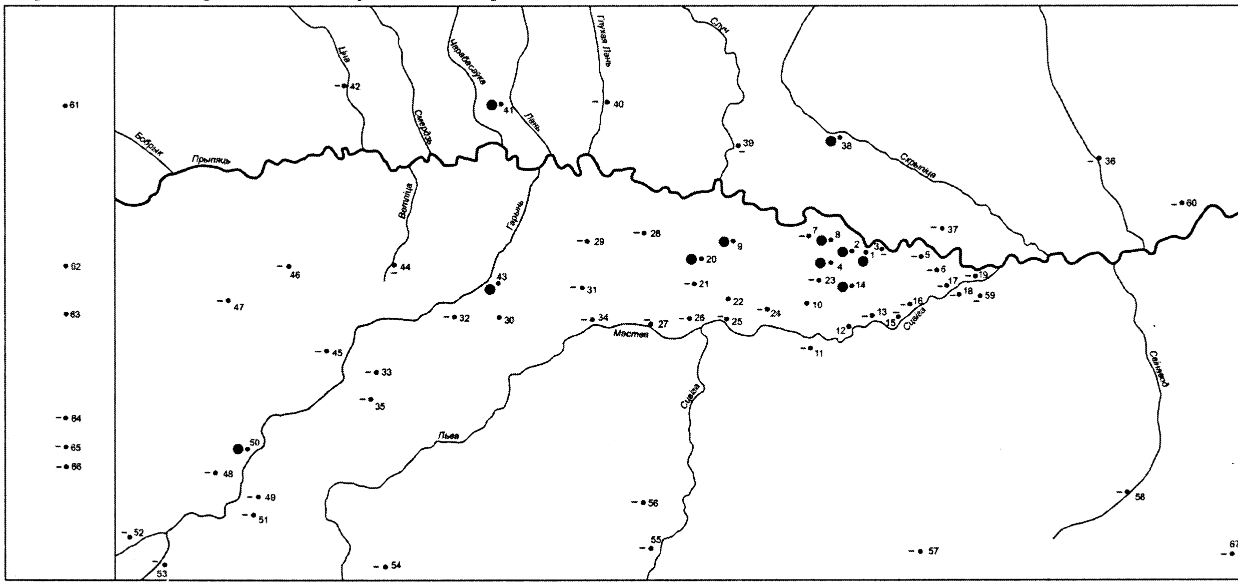

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №5 тэмы №25

● [бáгрэно] ‘пра надвор’е, неба, узыход сонца’

Карта №180. Пашырэнне і значэнне слова *благáць* і аднакарэнных

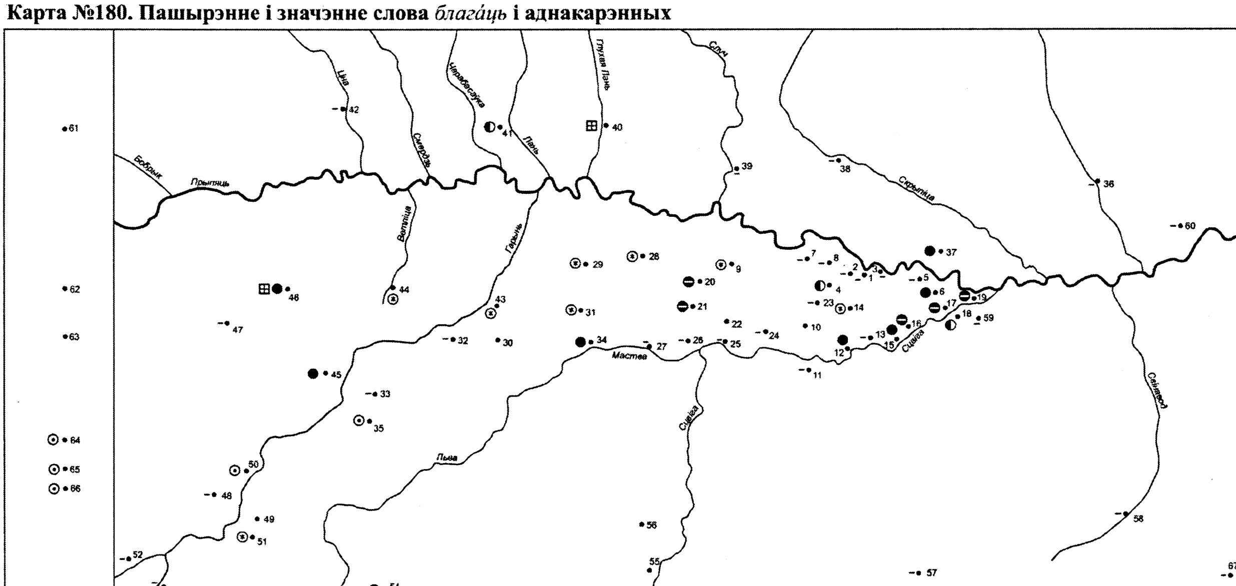

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №7 тэмы №25

◐ ‘гаварыць, разважаючы’ ● ‘бурчэць, сварыцца’
⊙ ‘моцна прасіць’ ⊛ іншыя значэнні
⊖ ‘плявузгаць’ ⊞ ужыванне дзеясловаў *благодáць, благотáць*

Карта №181. Пашырэнне слова *бóрушно* і падобных

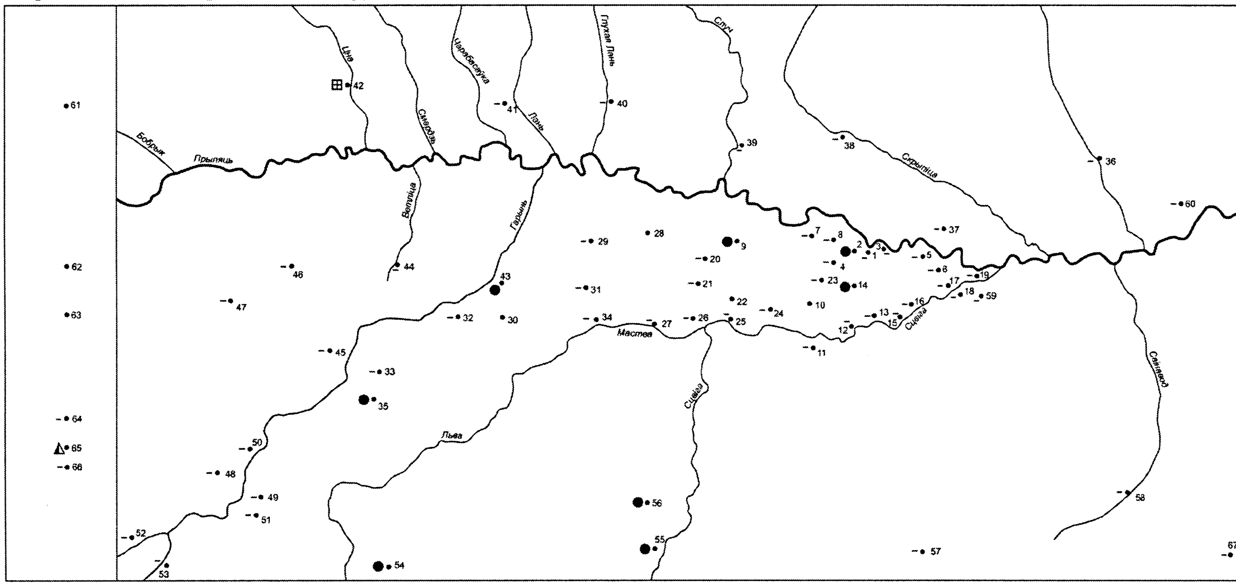

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №8 тэмы №25

- ● бóрушно 'розныя рэчы: барахло, снасці, прылады працы і пад.'
- ⊞ бóрухно 'барахло'
- ▲ борýшно 'вялікі лес, бор'

Карта №182. Пашырэнне і значэнне слова *вагáн*

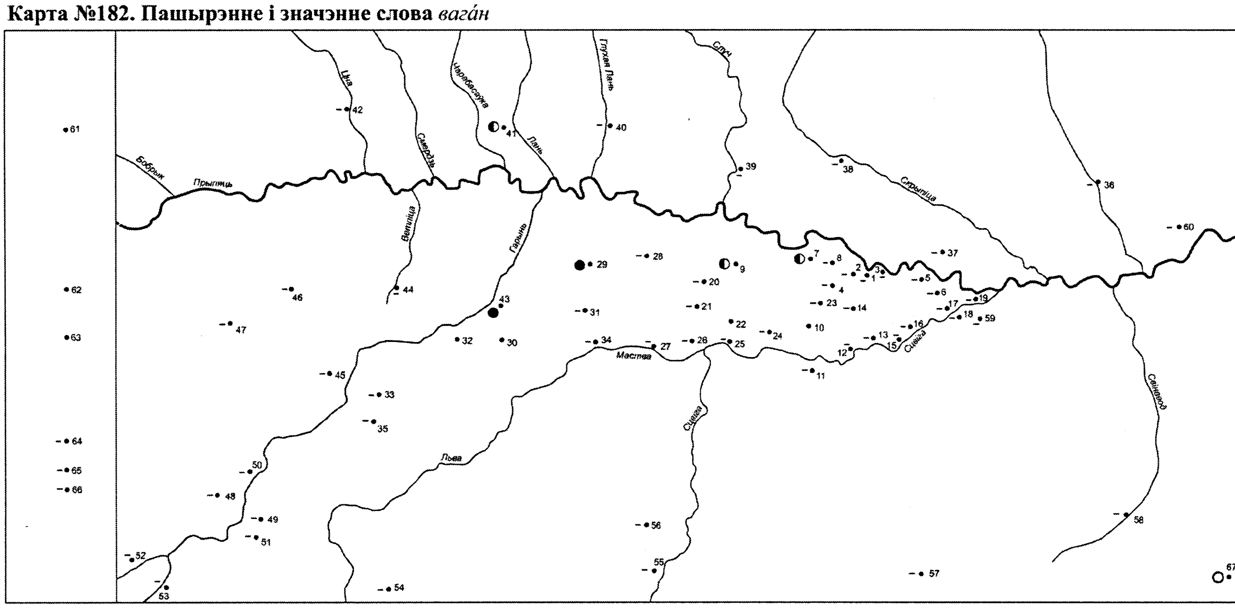

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №9 тэмы №25

- ● посуд
- ◐ тапонім
- ○ у выразе

Карта №183. Пашырэнне слова *легкýша* 'лёгкія, вантробы' **і аднатыпных**

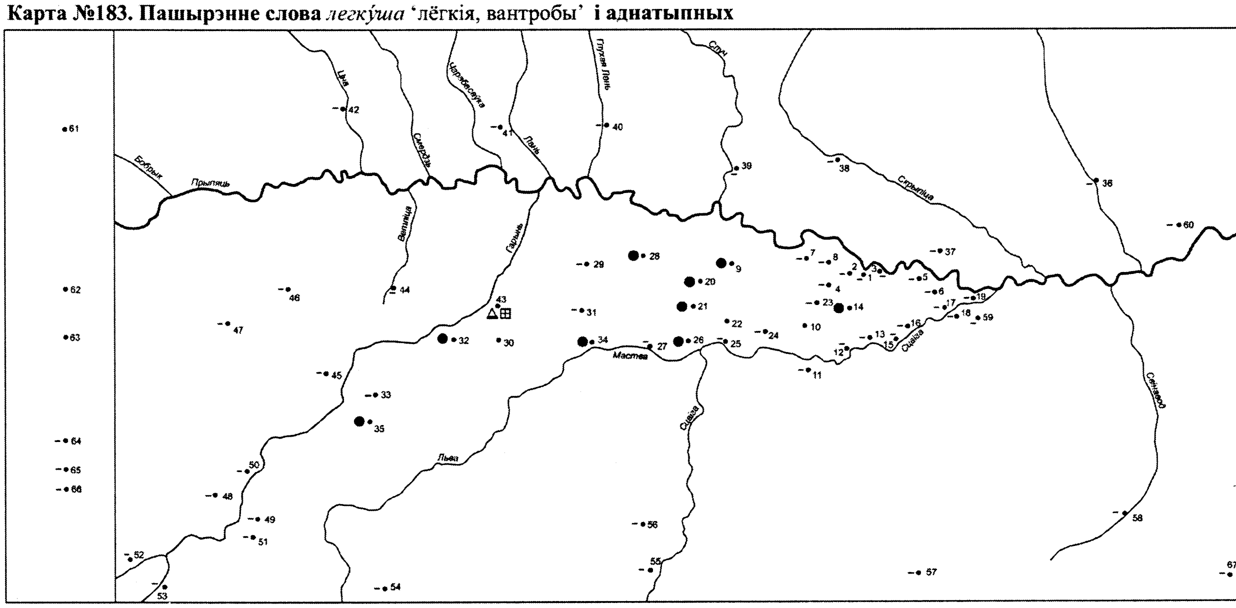

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №10 тэмы №25

● [легкýша]

△ вакýша

⊞ багýша

Карта №184. Пашырэнне слова *вáлево* 'вельмі многа'

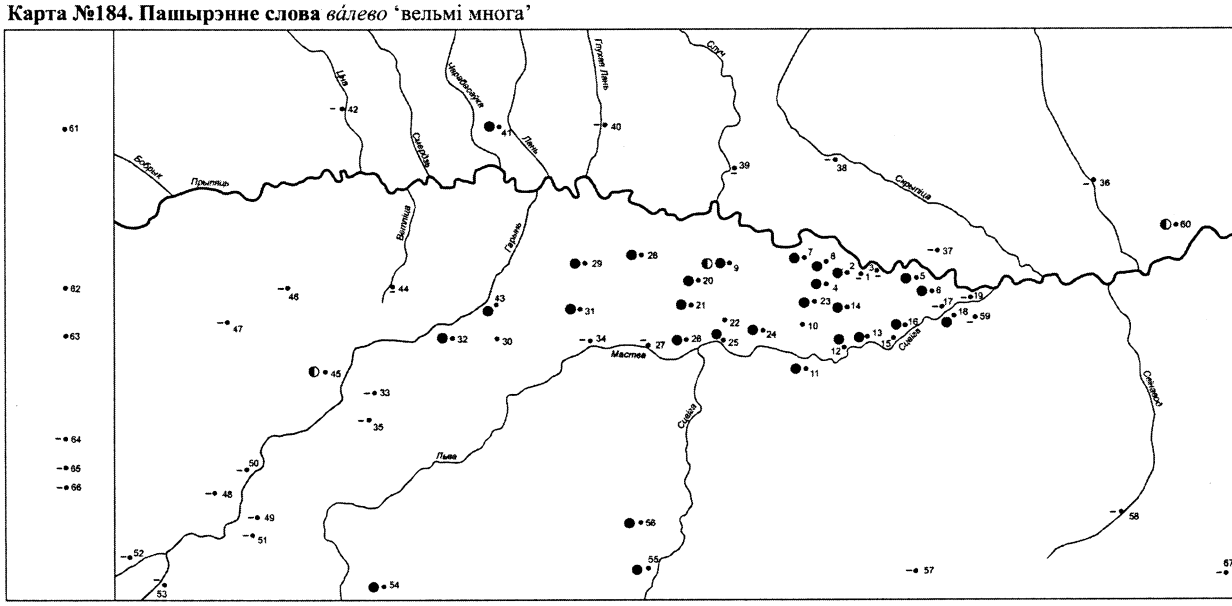

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №11 тэмы №25

● [вáлево]

◐ вáлóм

Карта №185. Пашырэнне і значэнне слова *вéно*

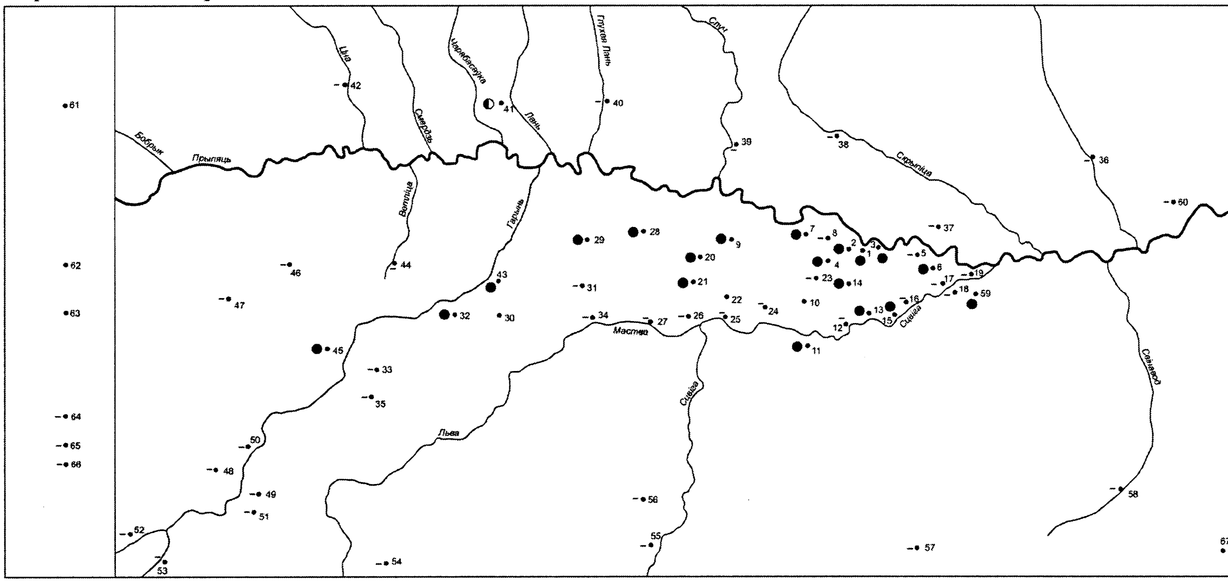

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №12 тэмы №25

- ● ‘пасаг’
- ◐ ‘спадчына’

Карта №186. Эўфемістычная назва жураўля

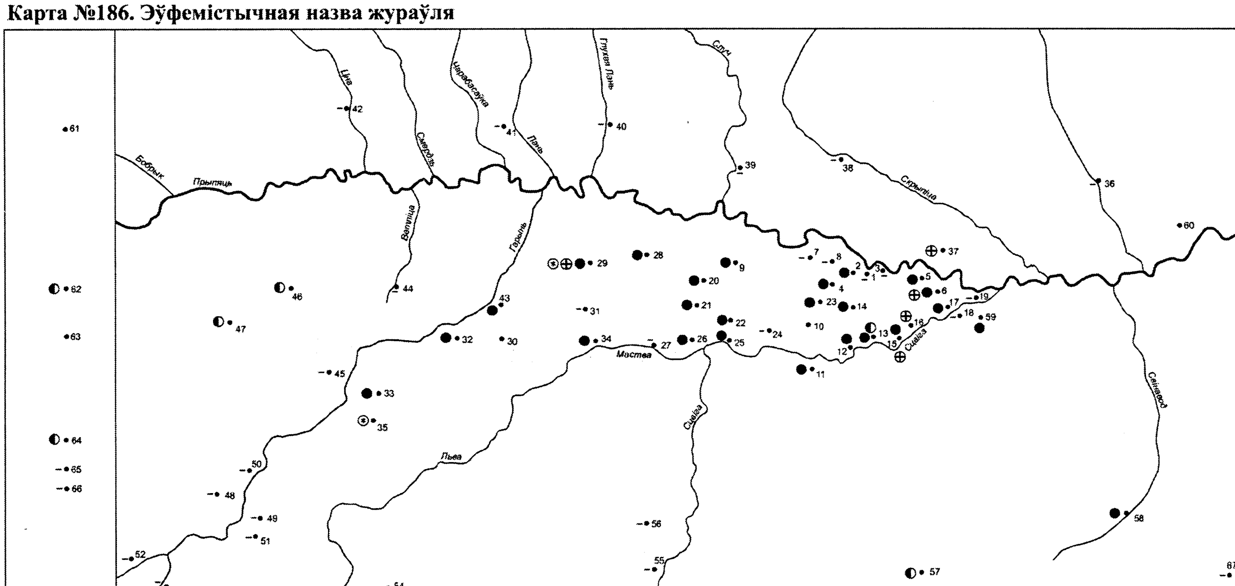

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №13 тэмы №25

- ● [веселéц]
- ◐ [весéлік]
- ⊕ весёлко, весéлько
- ⊙ адзінкавыя назвы ад таго ж кораня

Карта №187. Пашырэнне і значэнне слоў *[гаму́лка]* **і** *ку́кла*

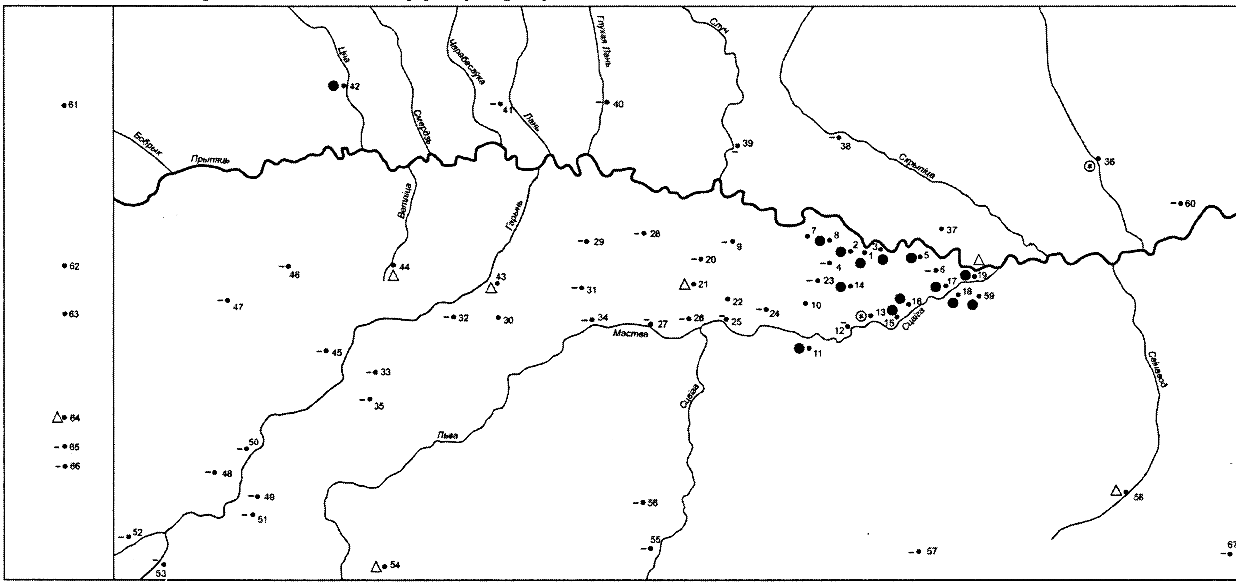

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №14 тэмы №25

- ● [гаму́лка] ‘сусла для дзіцяці’
- ⊙ [гаму́лка] – іншыя значэнні
- △ ку́кла ‘сусла для дзіцяці’

Карта №188. Назвы з асновай *-гануць*

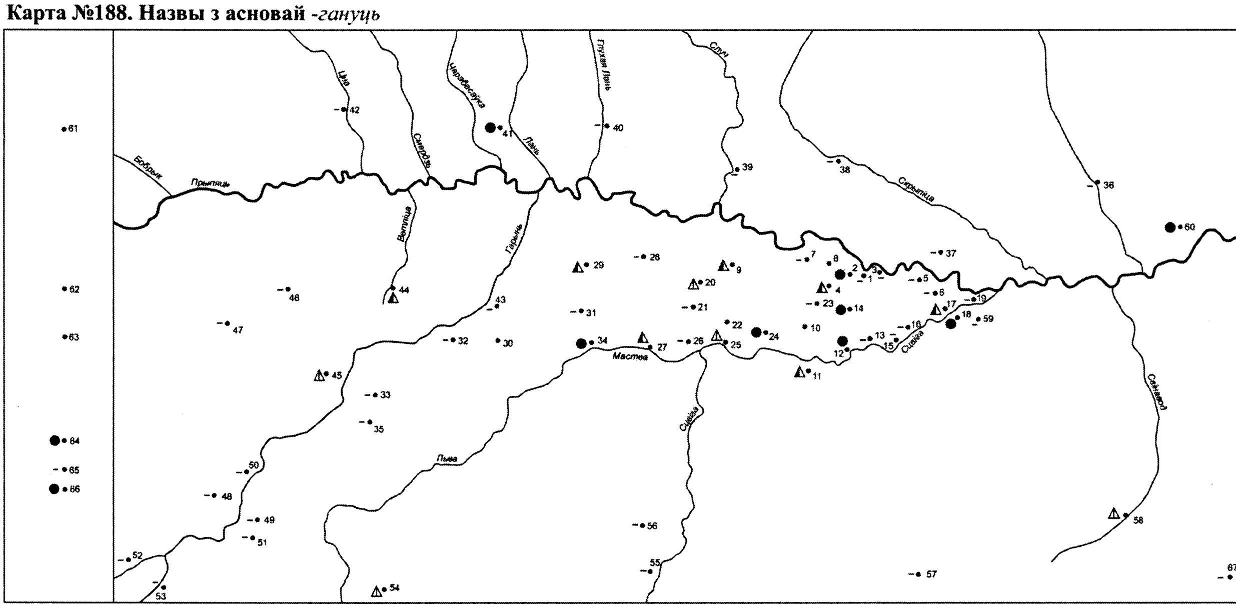

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №15 тэмы №25

- ● [-гану́ць] ‘адгадаць; успомніць; нагадаць; падумаць’
- ▲ [-га́нуць] ‘рынуцца’
- ⚠ гра́нуць ‘рынуцца’

Карта №189. Пашырэнне слова *гнéча* ‘непраходная мясціна’ і аднакарэнных

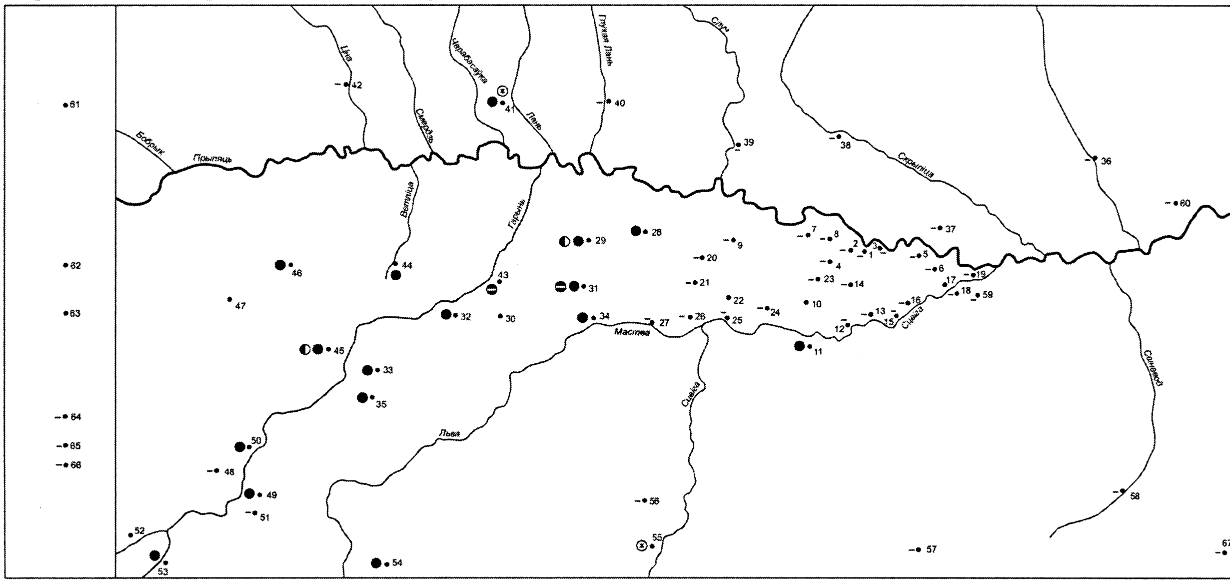

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №16 тэмы №25

- ● [гнéча]
- ◐ гнéч
- ⊖ огнéча
- ⊛ іншыя значэнні

Карта №190. Пашырэнне і значэнне слова *грэ́чыць*

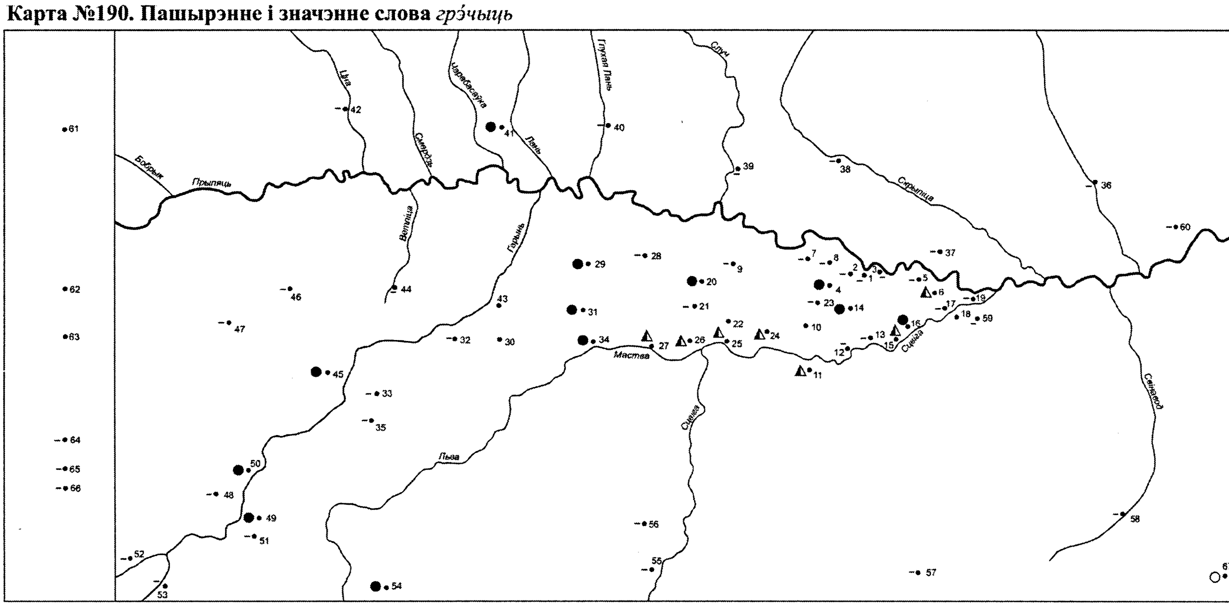

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №17 тэмы №25

- ● ‘раіць’
- ▲ ‘шанцаваць’
- ○ значэнне не адзначана

Карта №191. Пашырэнне і значэнне слоў *дзецінец* **і** *дзедзінец*

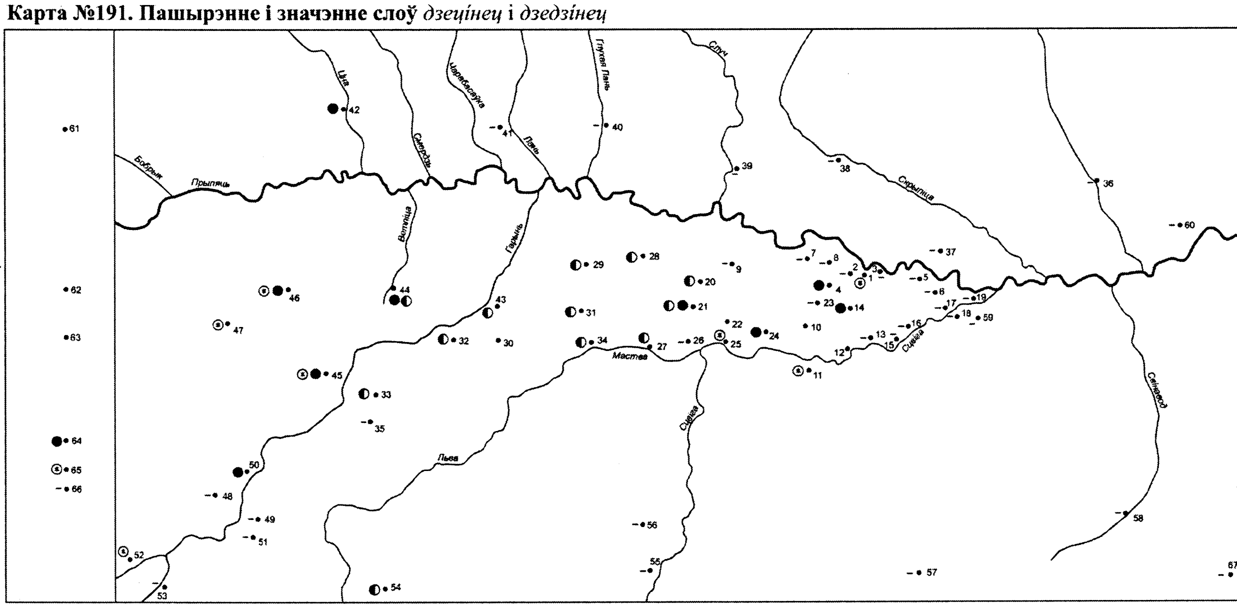

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №20 тэмы №25

- ● 'падворак у маёнтку'
- ◐ 'зруб у калодзежы'
- ⊛ іншыя значэнні

Карта №192. Пашырэнне слоў *дзя́бліць, дзя́біць, зя́бліць* **(пра мароз, холад)**

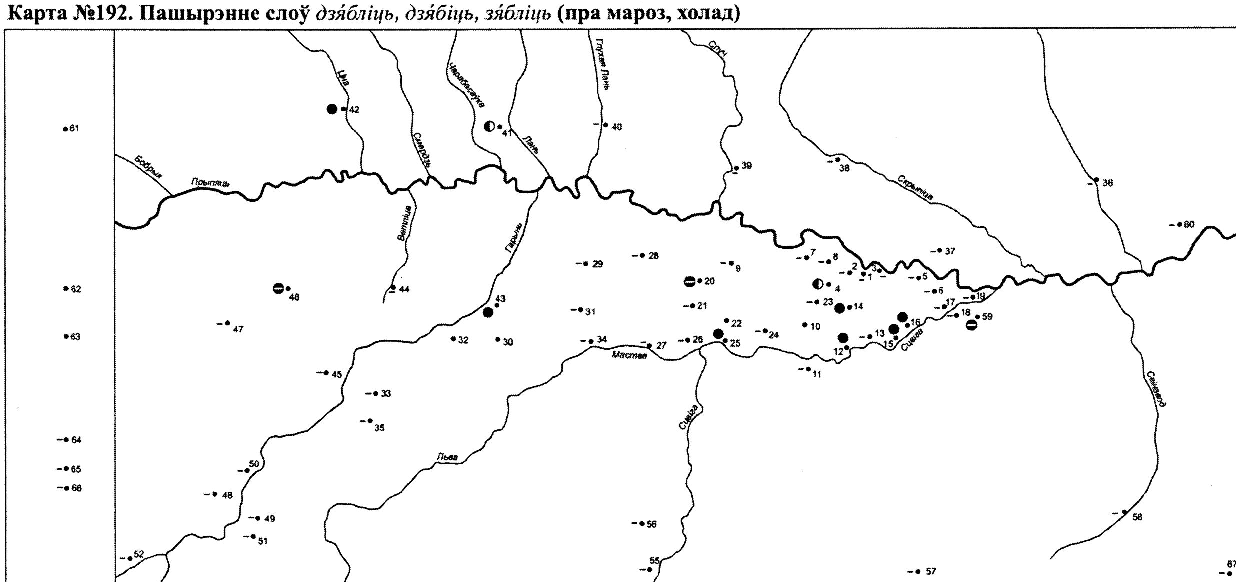

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №21 тэмы №25

- ● дзя́бліць
- ⊖ [дзя́біць]
- ◐ зя́бліць

Карта №193. Пашырэнне слоў *жоўна́ць, доўна́ць* 'бурчаць, мармытаць, бубніць' і падобных

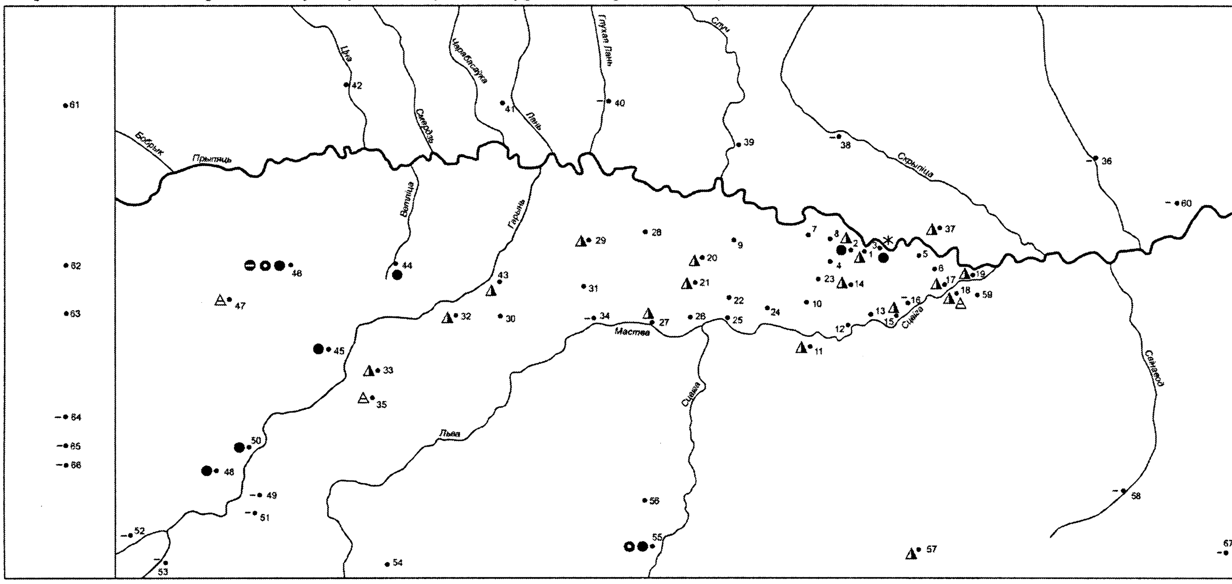

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №23 тэмы №25

- ● [жоўна́ць]
- ▲ доўна́ць
- ⭘ жоўніць
- △ [доўныкаць]
- ⊖ жоўна́каць
- ✱ дзёўна́ць

Карта №194. Пашырэнне слова *ду́рбаць* і аднакарэнных

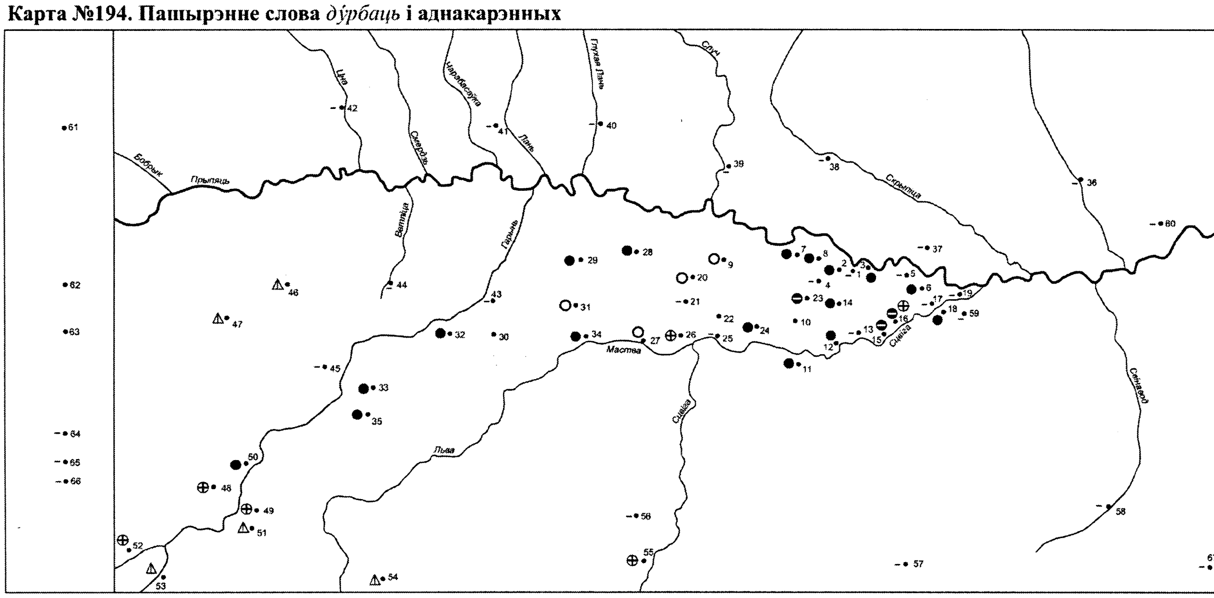

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №24 тэмы №25

- ● [ду́рбаць] 'будзіць, турбаваць', разду́рбаць 'разбудзіць', разду́рбацца 'прачнуцца'
- ⊖ разду́рбацца 'апамятацца'
- ⊕ ду́рбаць 'разумець, кеміць'
- ○ ду́рбаць – значэнне не адзначана
- ⚠ дурба́н, ду́рбач 'дурань'

Карта №195. Пашырэнне і значэнне слоў ***ду́чка*** **і** ***[ечэя́]***

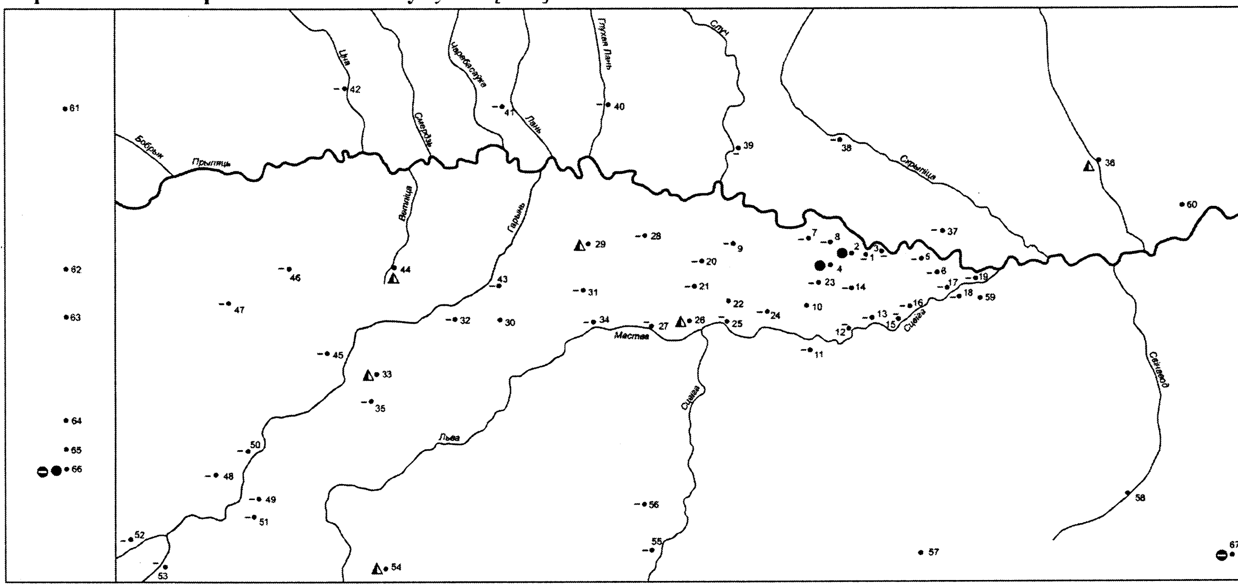

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №25 тэмы №25

- ● [ду́чка] 'адтуліна ў жорнавым камені'
- ⊖ ду́чка 'ямка для пасадкі бульбы'
- ▲ ечэя́, очэя́, ечэ́йка, нечэя́ 'адтуліна ў жорнавым камені'

Карта №196. Пашырэнне і значэнне слова ***[ды́евы]***

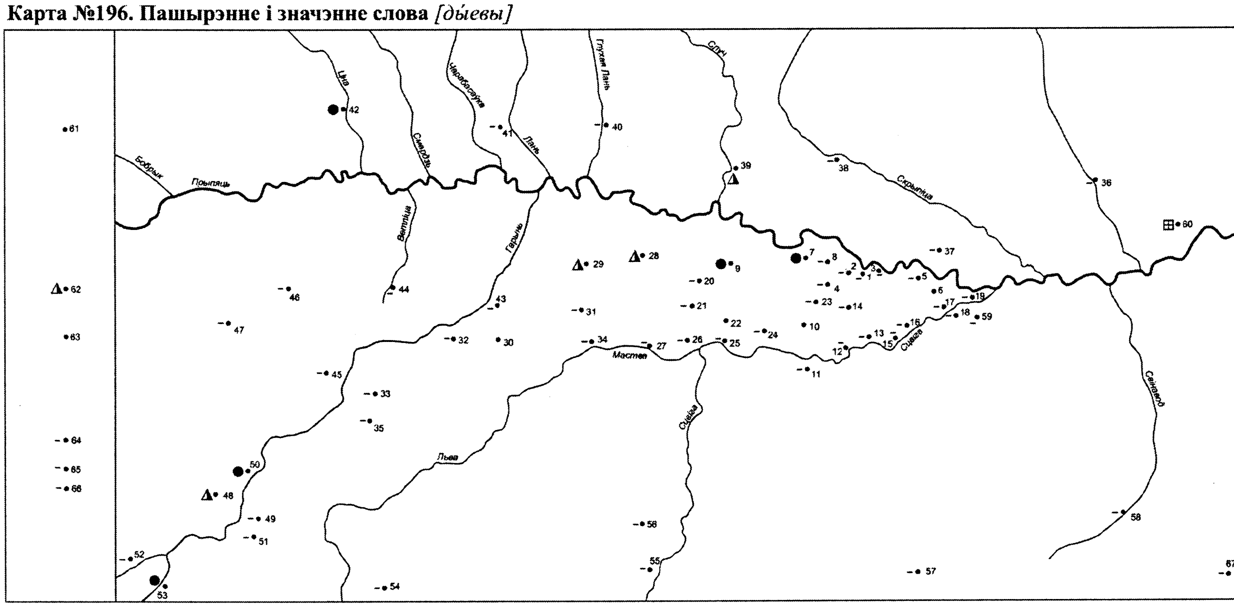

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №26 тэмы №25

- ● 'задаволены, упэўнены, здольны'
- ▲ 'рухавы, актыўны'
- ⊞ 'слушны, справядлівы, правы'

Карта №197. Пашырэнне і значэнне слоў *дыговáць* і *дзевеліць*

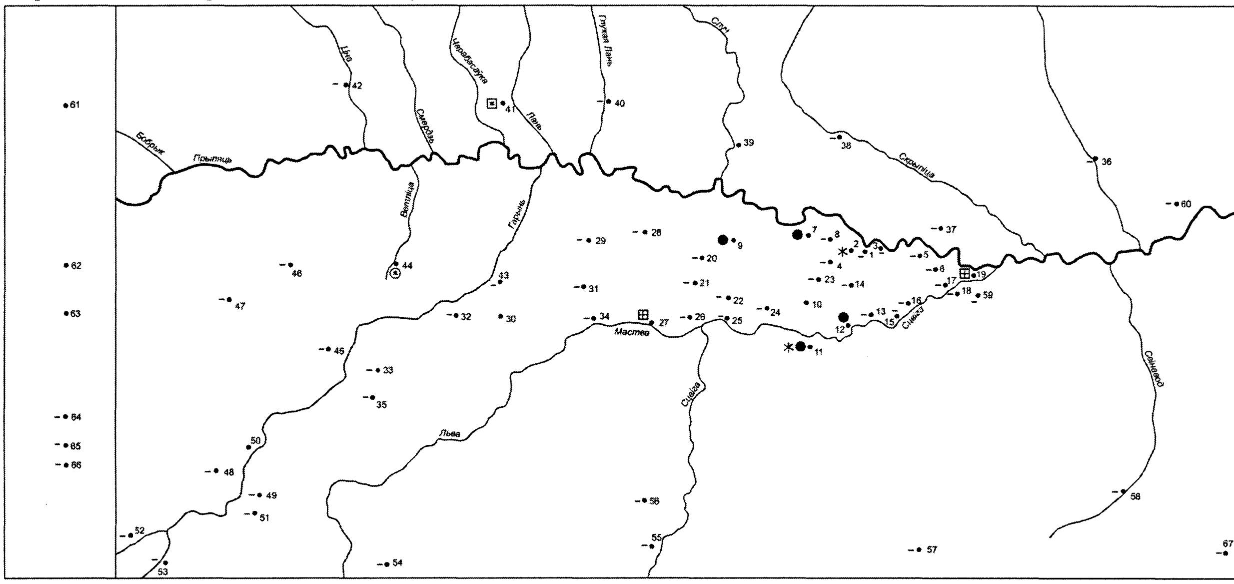

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №18 і 27 тэмы №25

- ● дыговáць 'прыгожа ісці'
- ⊙ дыговáць 'падгаворваць на дрэнныя ўчынкі'
- ⊞ дзевеліць 'балбатаць'
- ⊡ дзевеліць 'павольна што-н. рабіць'
- ∗ іншыя значэнні

Карта №198. Пашырэнне і значэнне слова *завóр* і аднакарэнных

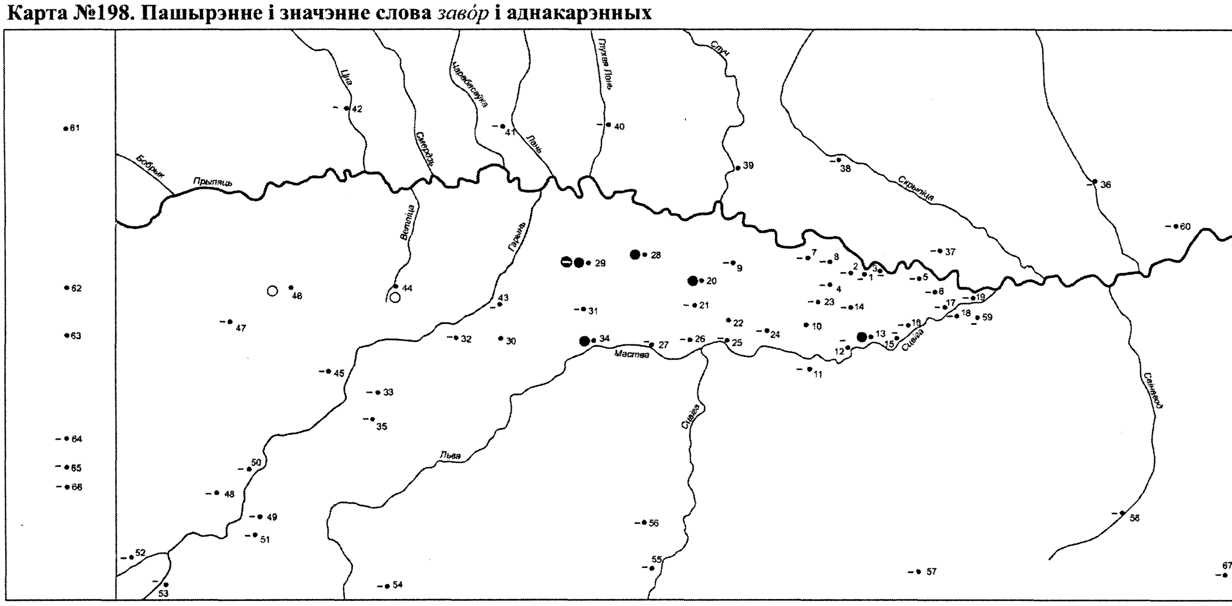

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №28 тэмы №25

- ● завóр 'закутак, закавулак'
- ⊖ завóрное мéсцэ 'у закутку'
- ○ завóрына, перэвóрына 'жэрдка, якая закладаецца ў вароты'

Карта №199. Пашырэнне і значэнне слова *жмодзь* і аднакарэнных

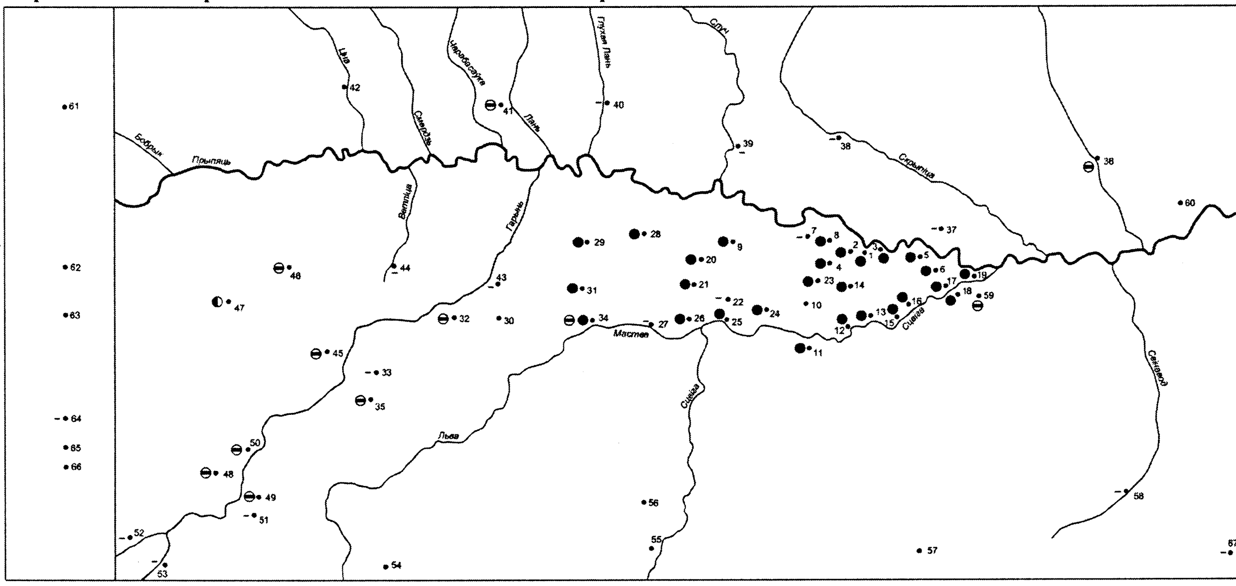

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №29 тэмы №25

- ● жмодзь 'мноства малых аб'ектаў'
- ◐ жма 'мноства малых аб'ектаў'
- ⊖ [жмодзь], жмод, жмут 'скнара'

Карта №200. Пашырэнне і значэнне слова *жу́дра*

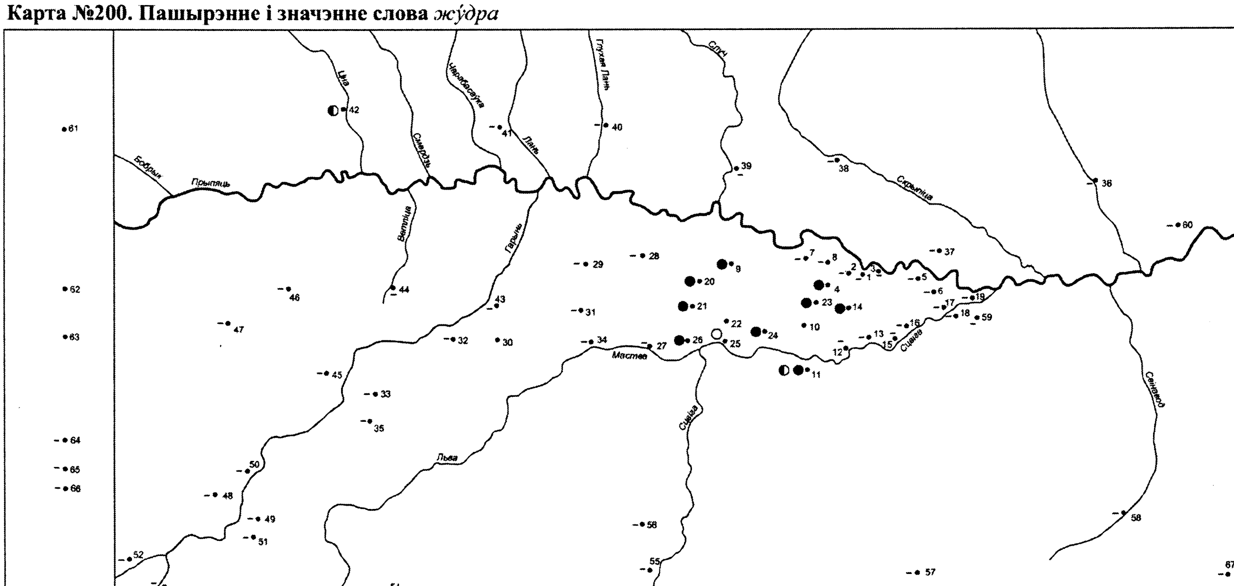

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №30 тэмы №25

- ● 'асадак у вадкасці'
- ◐ 'густая першая страва'
- ○ 'смецце'

Карта №201. Пашырэнне і значэнне слова *жывоток*

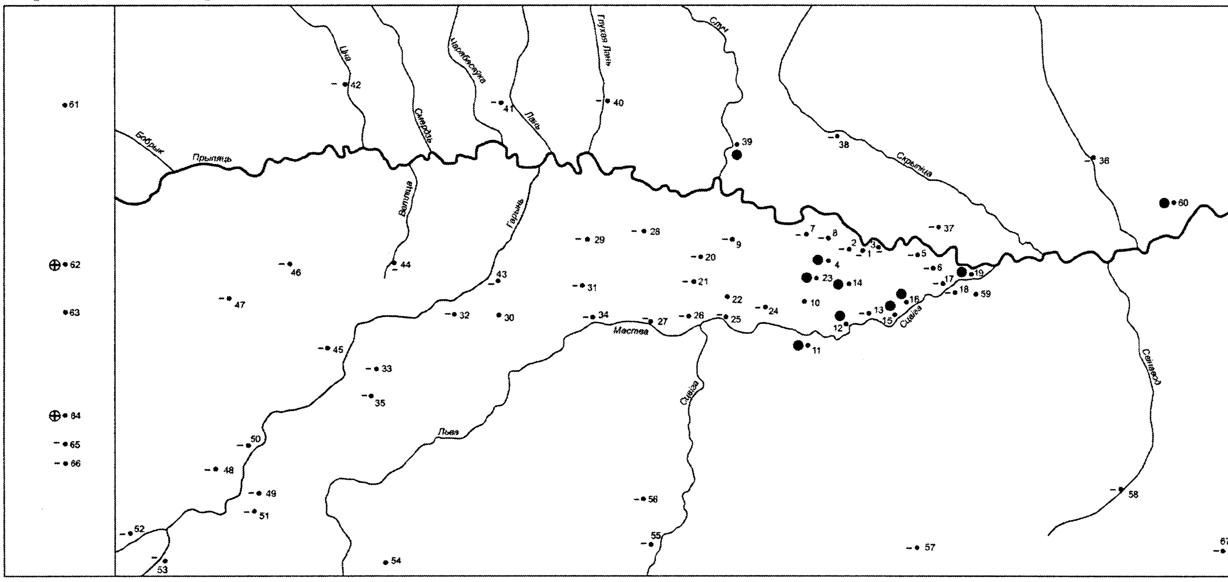

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №31 тэмы №25

● [жывото́к] 'бягучая вада'

⊕ жывото́к 'жывот у насякомых'

Карта №202. Пашырэнне слоў *трэ́скоцень* і *і́скоцень* 'моцны мароз'

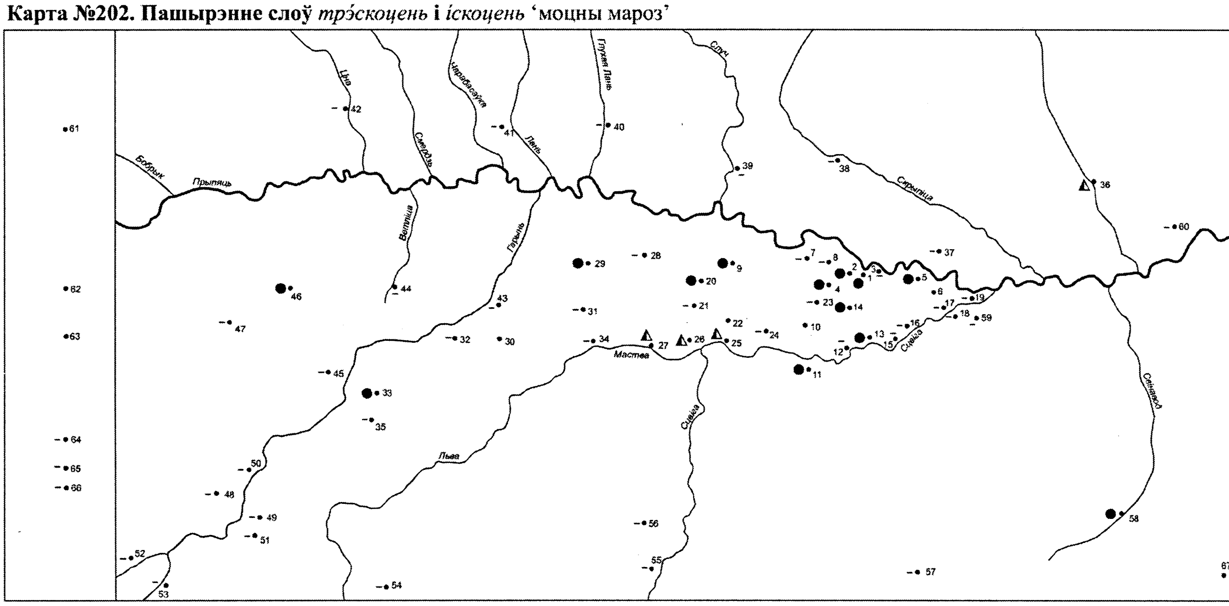

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №32 тэмы №25

● трэ́скоцень

▲ і́скоцень

Карта №203. Пашырэнне і значэнне слова *кóнік*

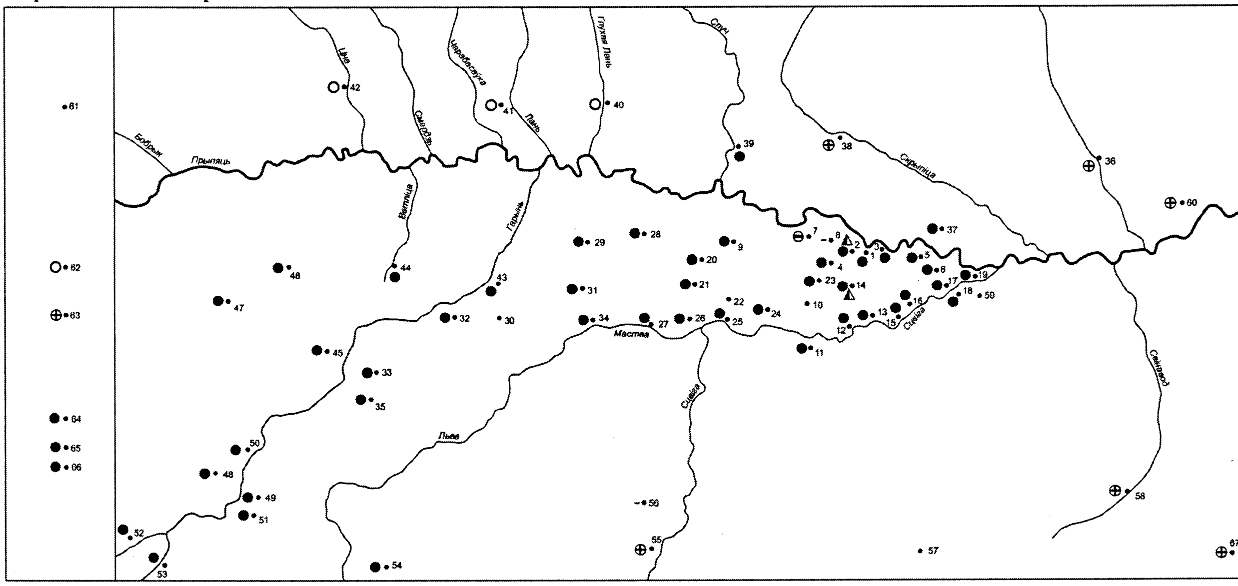

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №33 тэмы №25

- ● [кóнік] 'страказа'
- ⊕ [кóнік] 'конік'
- ⊖ кóнік 'матылёк'
- ▲ кóнік 'вертыкальная дошка ў паліцы'
- ○ кóнік – значэнне не адзначана

Карта №204. Словы з коранем *[кучугýр]* 'купіна травы, моху; кавал нязжатага жыта; участак лесу; купка людзей' і інш.

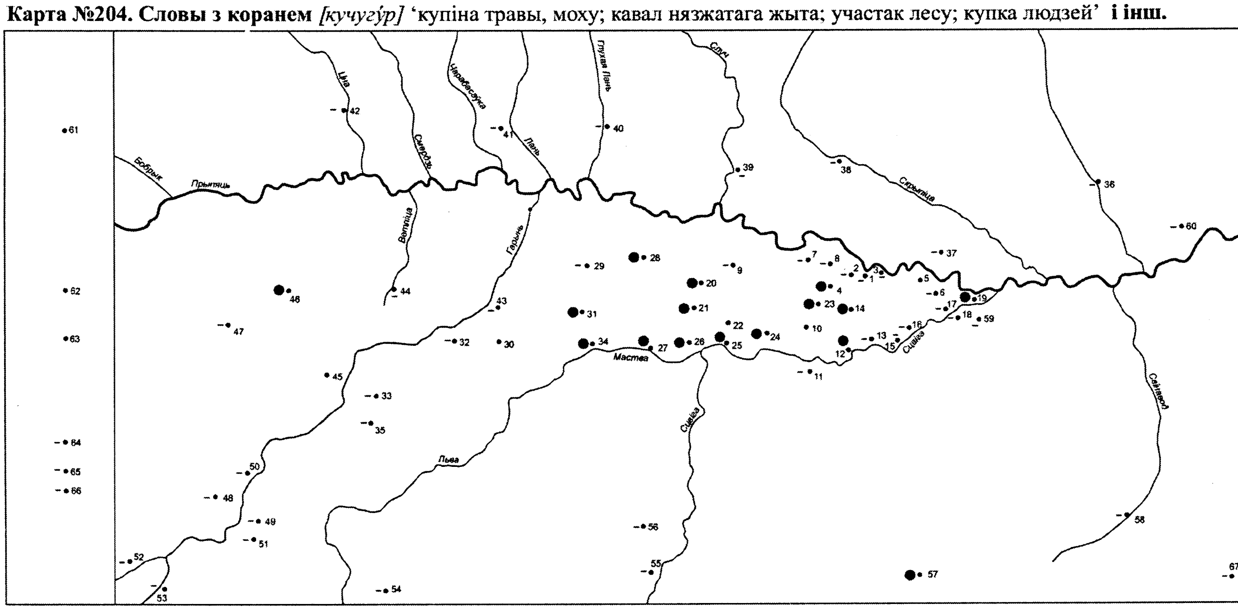

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №34 тэмы №25

- ● кучугýр-, кочугýр-, кочогýр-, кочэгýр-, кочегар-

Карта №205. Пашырэнне і значэнне слова *лу́цік* і падобных

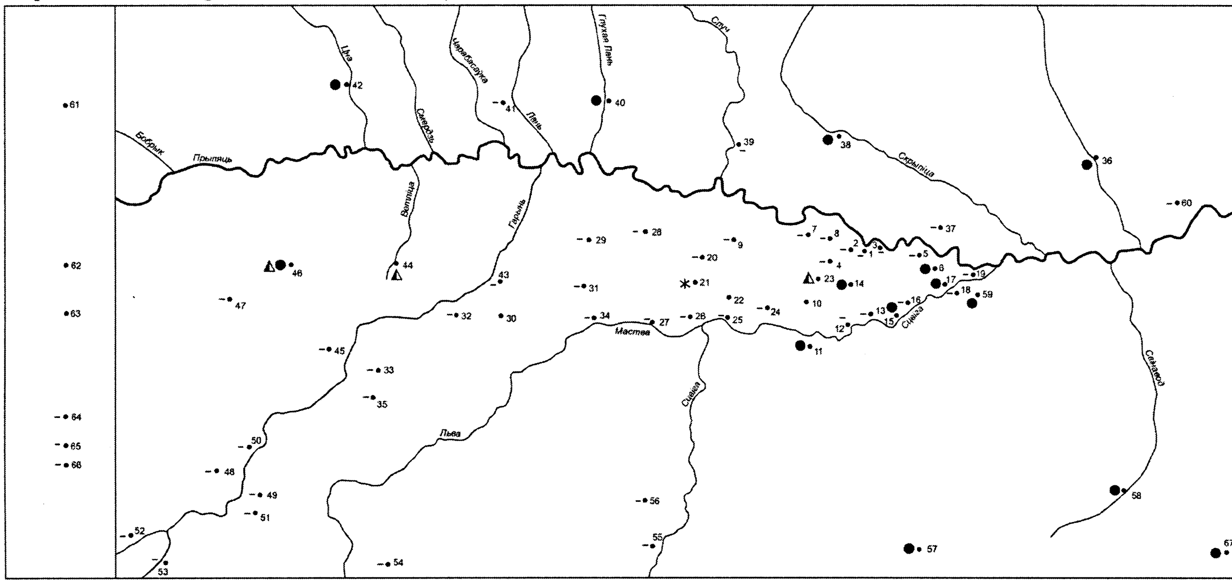

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №35 тэмы №25

- ● лу́цік, як лу́цік (як лут, луто́к, лу́цце, луткі́)
- ▲ лу́пік, лупа́ш
- ∗ ку́цікі-пу́цікі

Асноўныя значэнні:
'лазовы дубец ці кій са знятай карой';
у параўнаннях - звычайна пра парасят

Карта №206. Пашырэнне і значэнне слова *[мурова́ць]* і аднакарэнных

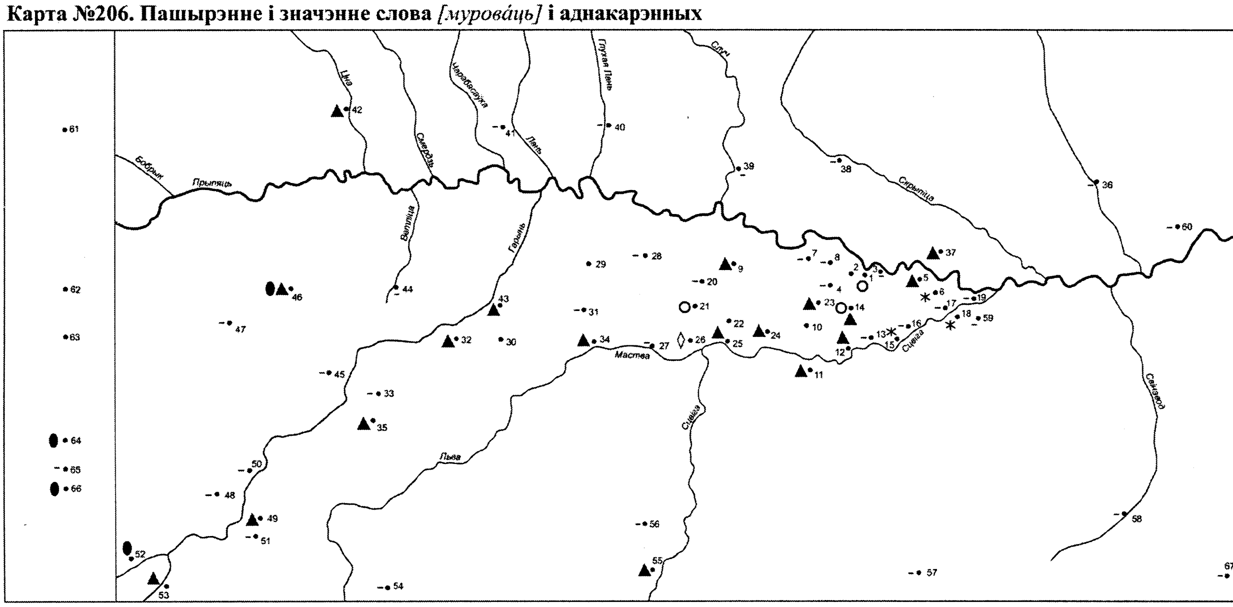

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №36 тэмы №25

- ▲ 'запаўняць (пра мух і інш.)'
- ○ 'будаваць мурашнік (пра мурашоў)'
- ⬮ 'рабіць з цэглы'
- ∗ значэнне не адзначана
- ◊ му́роў 'мурашнік'

Карта №207. Пашырэнне слова *му́ры* ‘цёмна-шэры’ (масць хатняй жывёлы), ‘смуглы’ (пра чалавека) **і інш.**

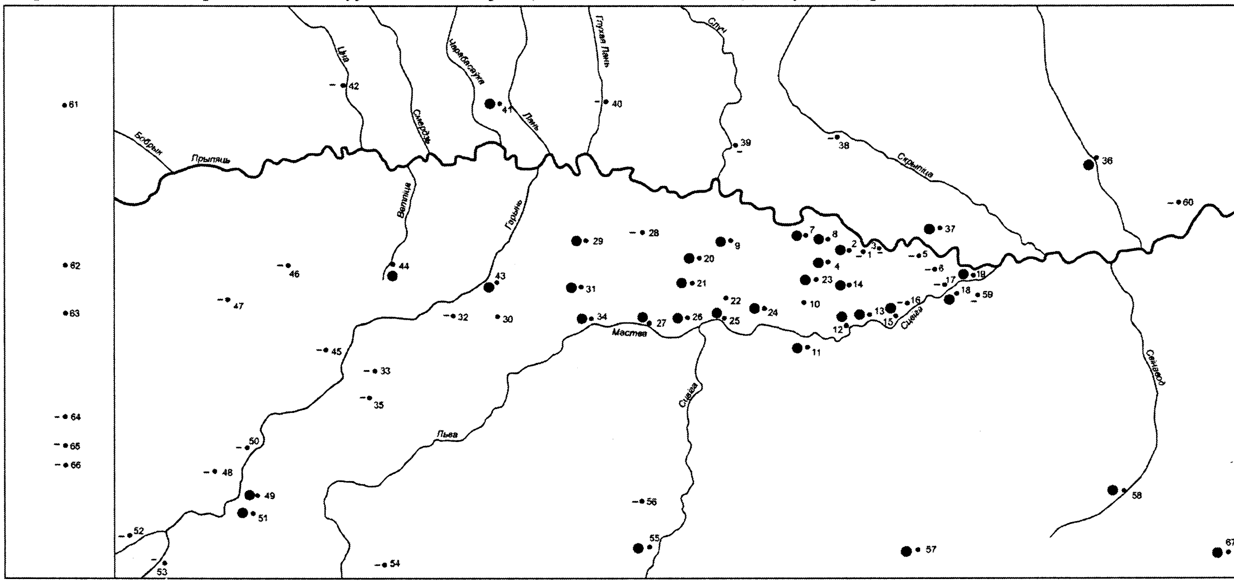

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №37 тэмы №25

- ● му́ры

Карта №208. Пашырэнне слоў *ніхвець, ніхнуць, ніхневе́ць, ніхрэ́ць* ‘марнець, чахнуць’ **і падобных**

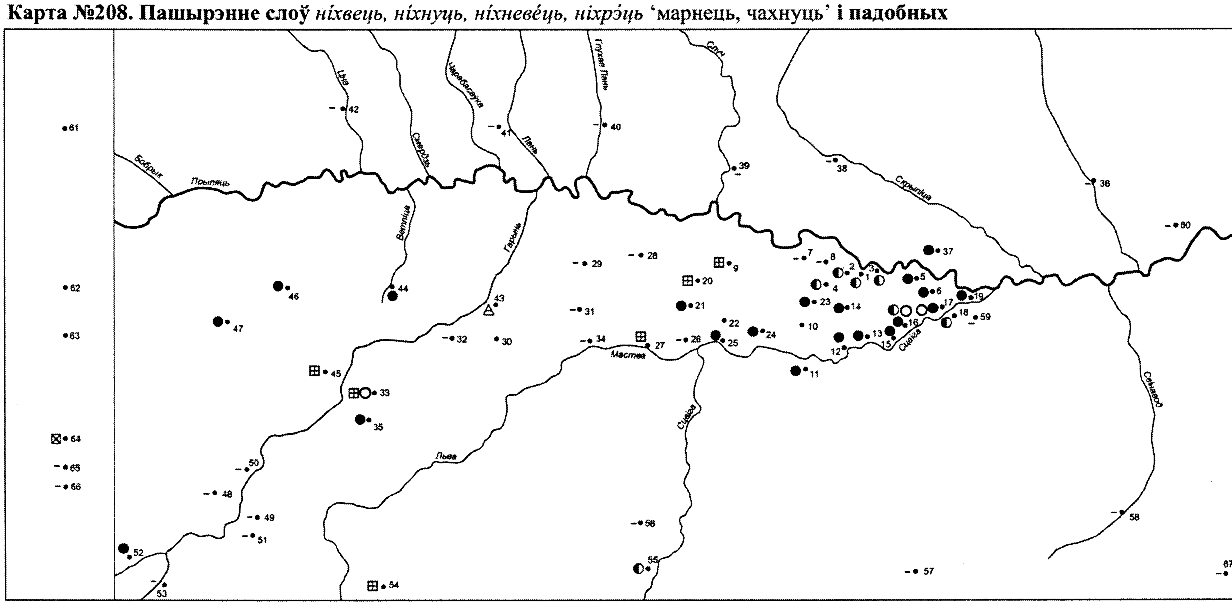

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №38 тэмы №25

●	[ніхвець]	⊞	ніхрэ́ць
○	[ніхнуць]	⊠	нюхрі́ты ‘прагнуць’
◐	[ніхневе́ць]	△	лохне́ць ‘перажываць’

Карта №209. Пашырэнне слоў *оста́рковаты, старкова́ты, поста́рковаты* 'старападобны'

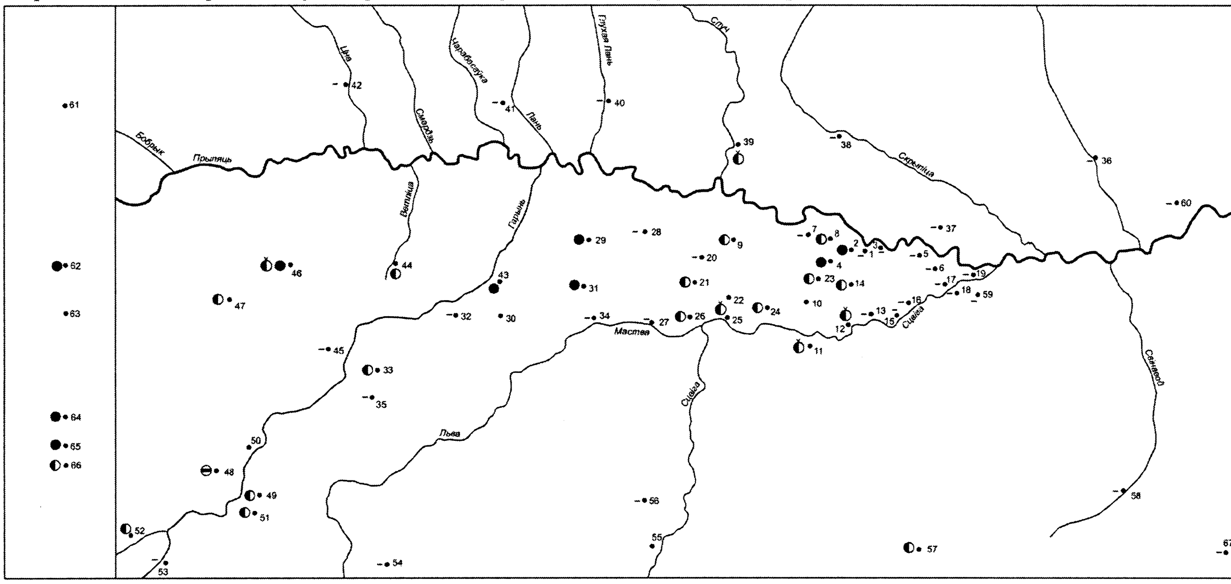

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №39 тэмы №25

- ● [оста́рковаты]
- ◐ старкова́ты
- ⊖ поста́рковаты
- ◐ старкова́ты 'стараваты'

Карта №210. Пашырэнне слова *осы́рыць*, аднакарэнных і падобных

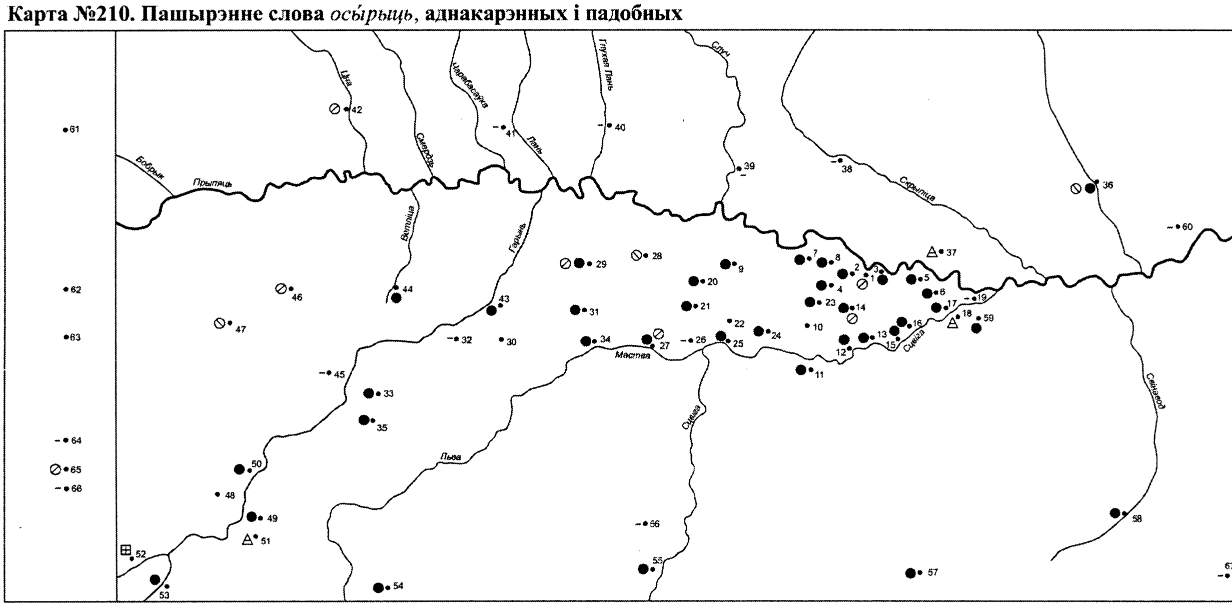

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №40 тэмы №25

- ● осы́рыць 'кінуць сям'ю, дзяцей'
- ⊘ осы́рыць 'кінуць працу; забыцца; ударыць; стаць сырым; інш. значэнні'
- ⦸ прысы́рыць, опрысы́рыць 'кінуць сям'ю, дзяцей'
- △ адзы́рыць, озы́рыць 'кінуць сям'ю, дзяцей; ударыць'
- ⊞ осты́рыцца 'збрыднуць'

Карта №211. Пашырэнне слова *óтчына* 'бацькаўшчына; абжытае месца'

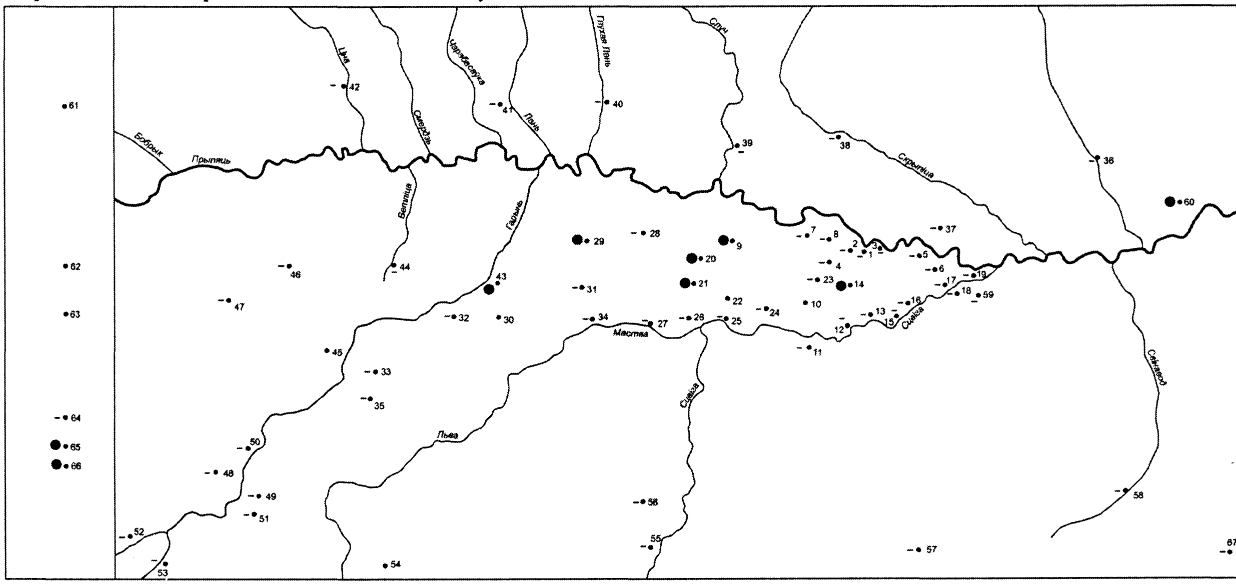

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №41 тэмы №25

● [óтчына]

Карта №212. Пашырэнне і значэнне слова *ошвáрок*, аднакарэнных і аднатыпных

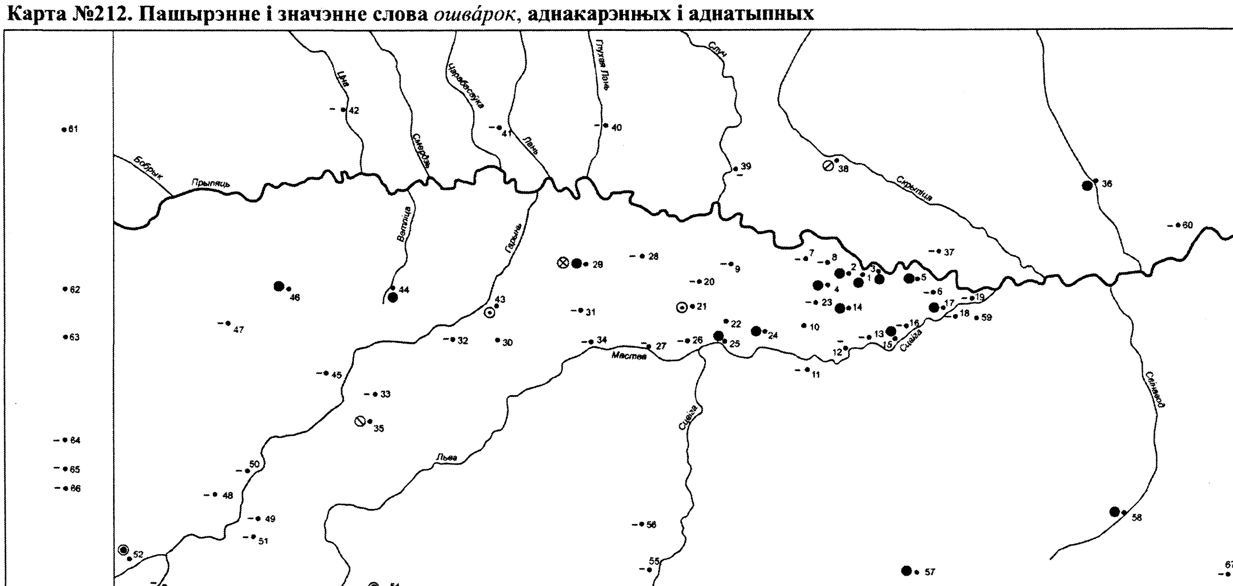

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №42 тэмы №25

- ● [ошвáрок] 'кавалак чаго-н.'
- ◉ ошвáрок 'зношаная адзежына'
- ⊙ ошмýрок 'кавалак чаго-н.; зношаная адзежына'
- ⊘ швóрка 'кавалак вяроўкі'
- ⃠ шýрка 'касмык травы'
- ⊗ ошкабýрок 'старыя боты'

Карта №213. Назоўнік у выразе *попусціць пізікі* ‘разрумзацца’

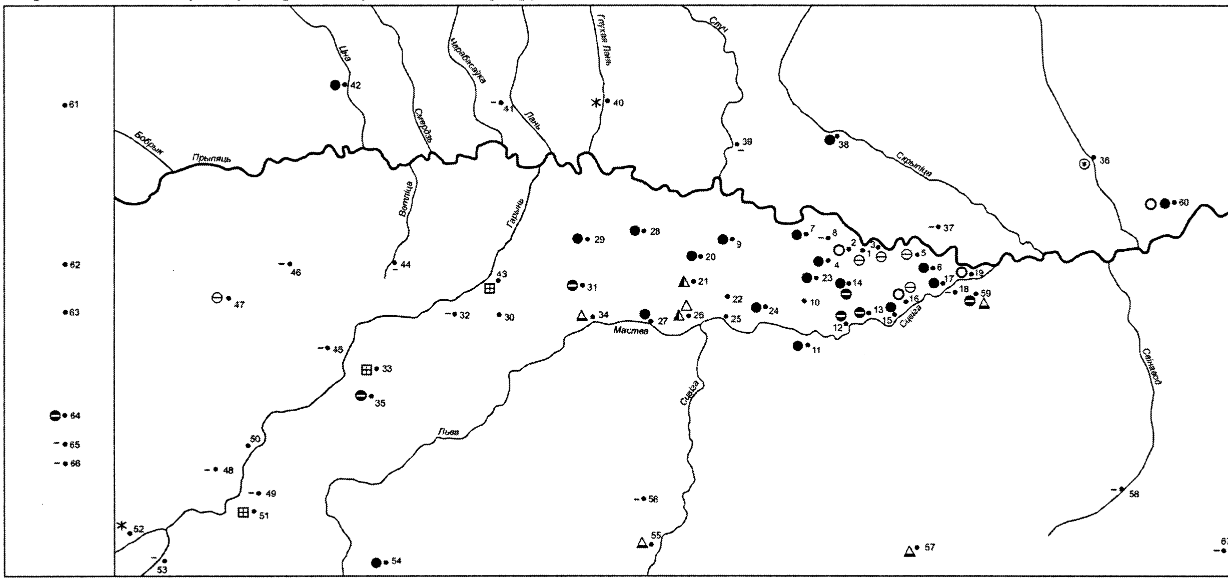

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №43 тэмы №25

- ● пізікі
- ⊖ [пізі]
- ○ [пісікі]
- ⊖ пісі
- ⊙ псікі
- ▲ кізікі
- △ кізі
- △ кісікі
- ⊞ [пінды]
- ∗ адзінкавыя назвы

Карта №214. Пакаты, спадзісты (бераг)

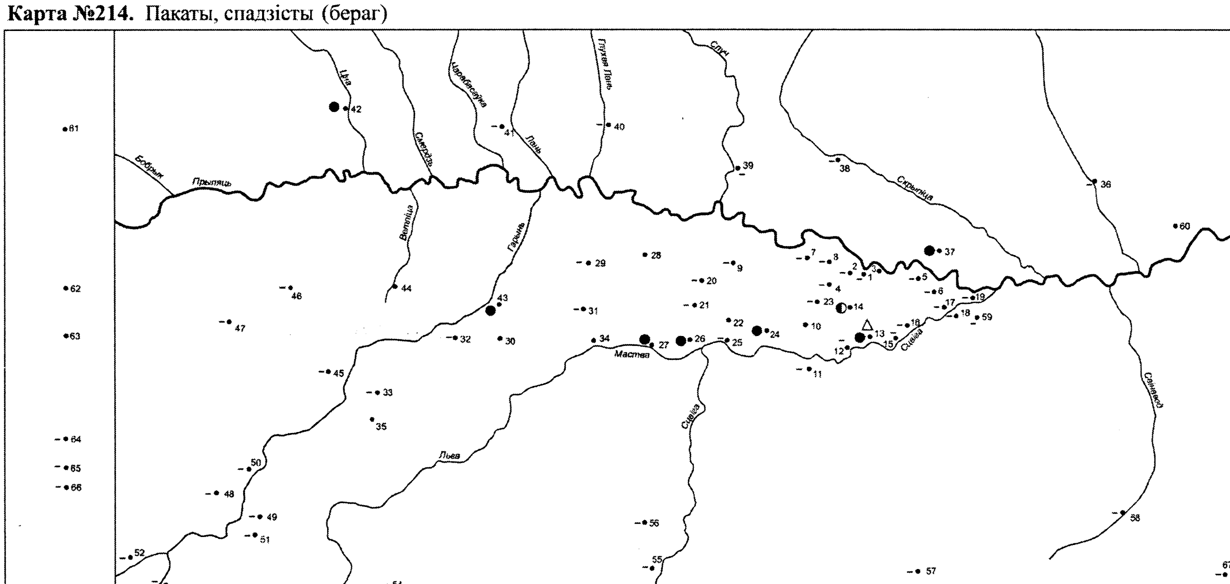

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №44 тэмы №25

- ● [пла́зкі]
- ◐ пла́зны
- △ пло́скі

Карта №215. Пашырэнне слова *плéвень* 'дробныя істоты; дзятва'

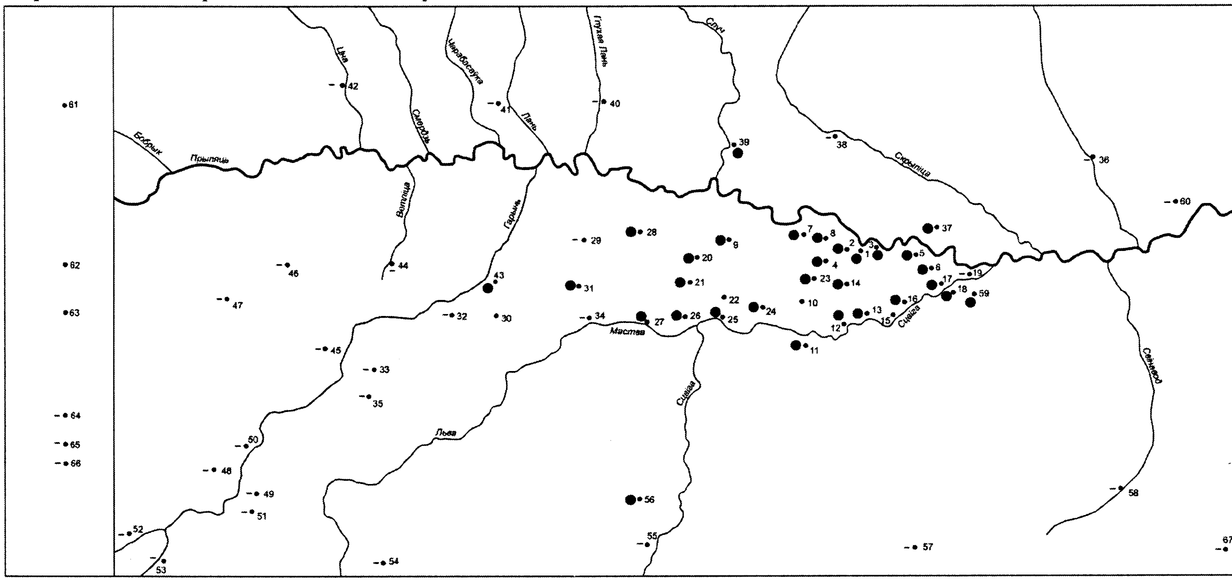

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №45 тэмы №25

● плéвень

Карта №216. Прыстасаванне, на якім мыюць бялізну і месца для мыцця бялізны

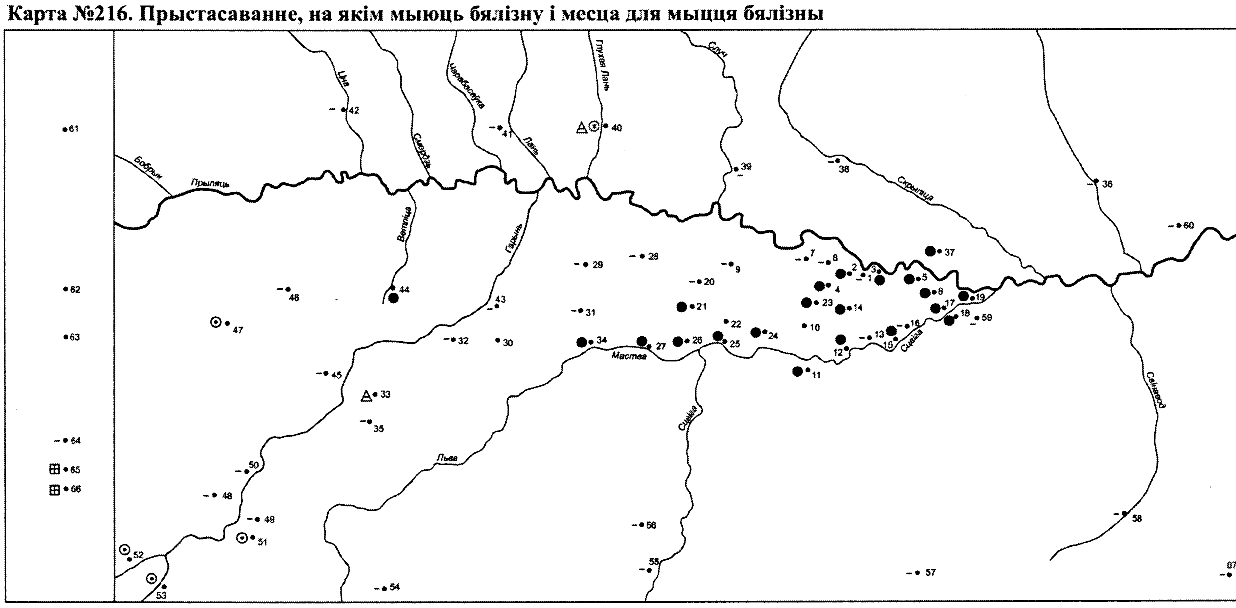

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №47 тэмы №25

● прáтва
⊙ прáчка
◉ прáтоўка
△ бéрва, клáтка
⊞ пря́тва 'прадзенне'

Карта №217. Пашырэнне і значэнне слоў *прыстрэ́к, прыстрэ́т*

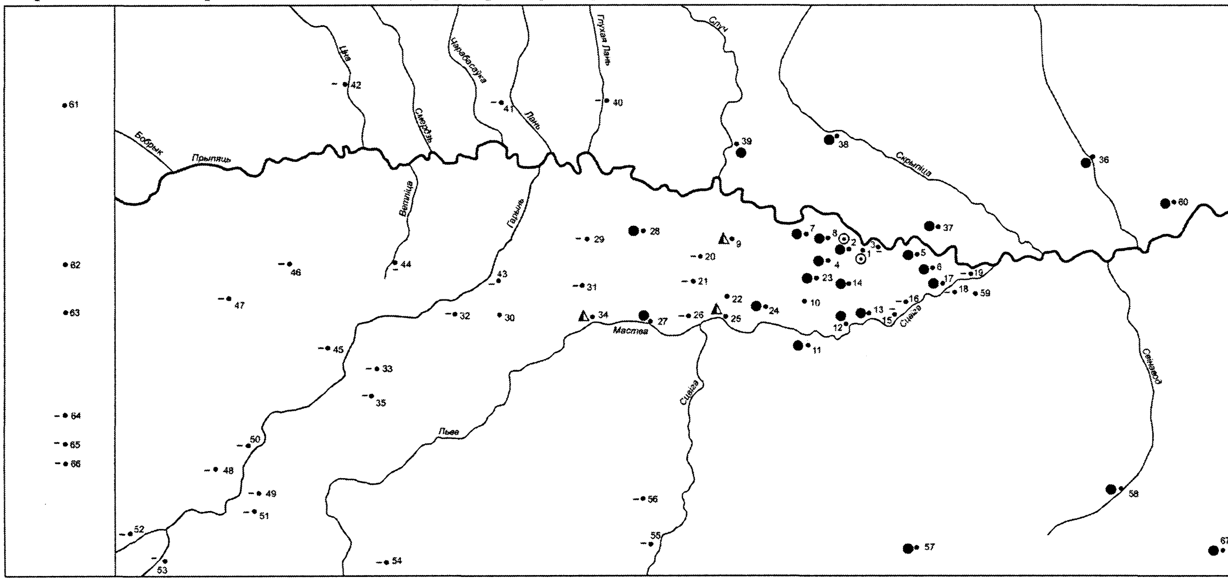

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №48 тэмы №25

- ● прыстрэ́к 'хвароба'
- ⊙ прыстрэ́к 'лекавая трава'
- ◭ прыстрэ́т 'хвароба'

Карта №218. Пашырэнне слова *пу́тра* 'пацяруха; страва'

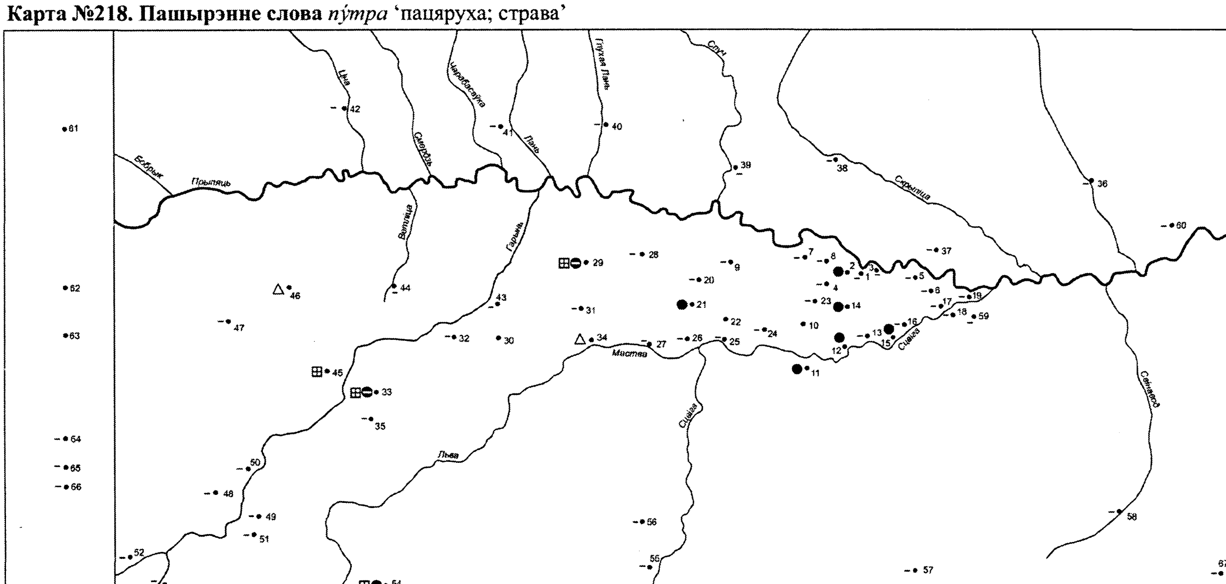

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №49 тэмы №25

- ● [пу́тра] 'пацяруха'
- ⊖ пу́тра 'страва'
- △ труя́ 'пацяруха; сечка'
- ⊞ ква́ша 'страва'

Карта №219. Пашырэнне слова *рахамо́цье* 'лахманы, барахло' і падобных

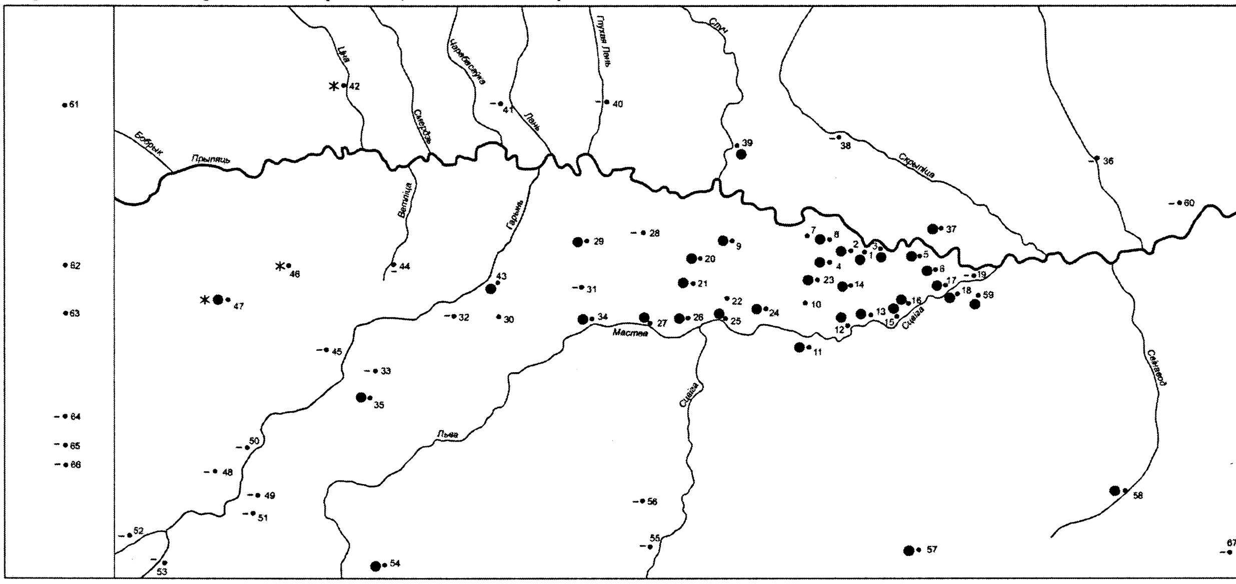

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №50 тэмы №25

- ● [рахамо́цьe]
- ∗ іншыя словы з тым жа значэннем

Карта №220. Пашырэнне слова *ра́хацца* 'збірацца' і аднакарэнных

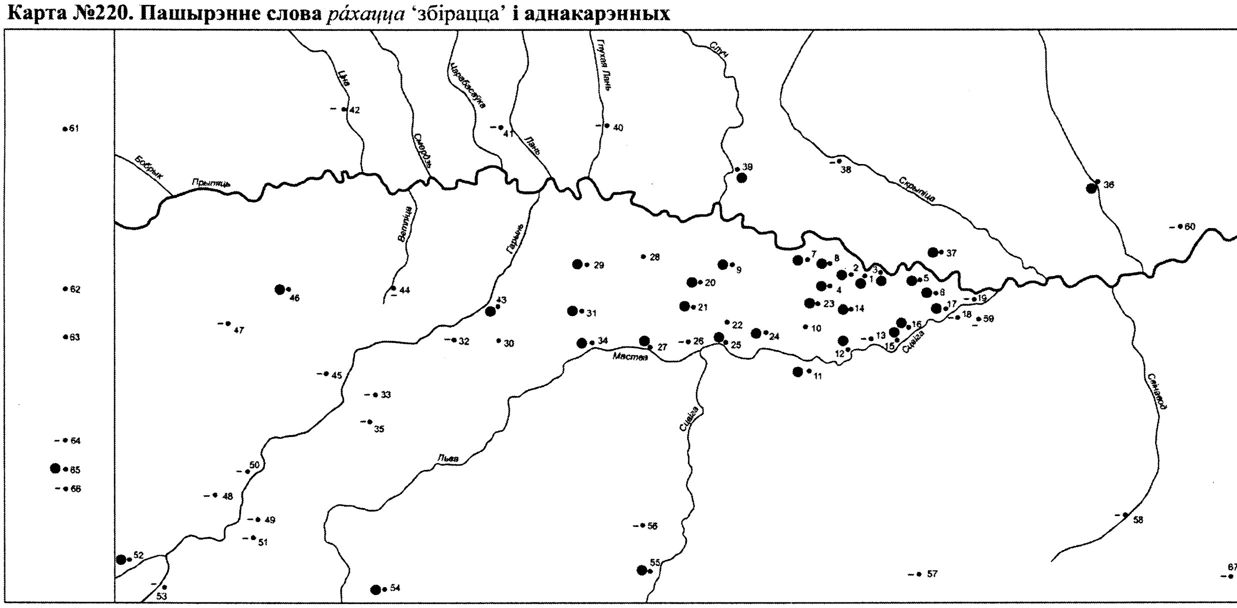

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №51 тэмы №25

- ● [ра́хацца]

Карта №221. Пашырэнне слоў *свор, сво́рок, чвор, чво́рок, швор* ‘узвышаная мясціна’

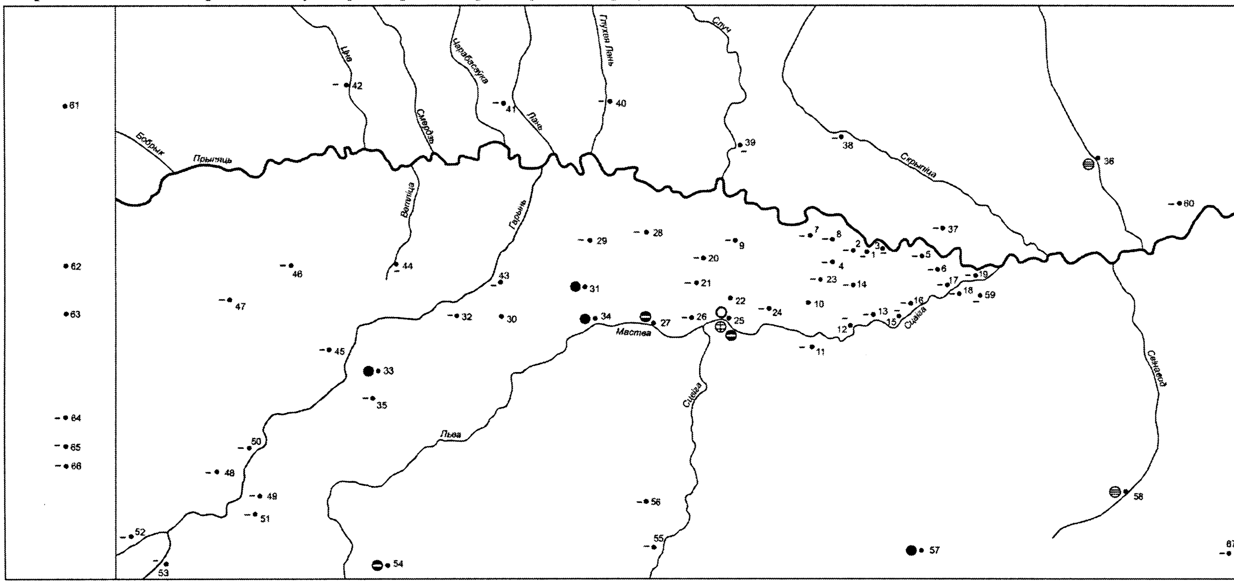

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №52 тэмы №25

- ● свор
- ⊖ сво́рок
- ○ чвор
- ⊕ чво́рок
- ⊜ швор

Карта №222. Пашырэнне слоў *скверно́та, [скверо́та]* ‘брыдота; скнара’, *скверэ́цца* ‘смажыцца, скварыцца’

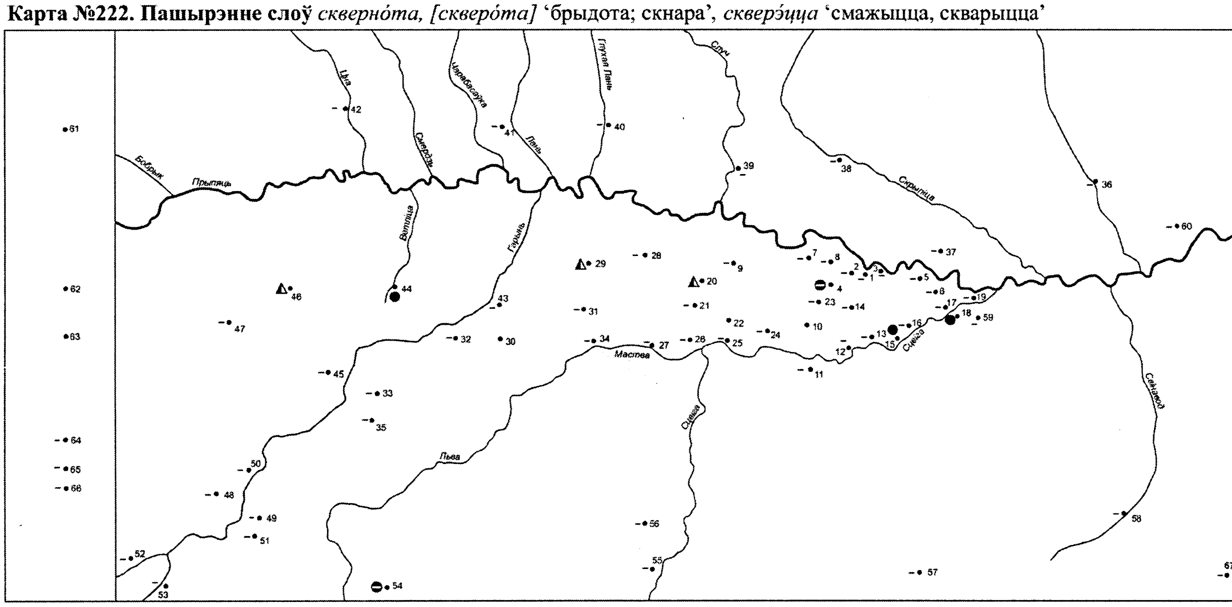

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №54 тэмы №25

- ⊖ скверно́та
- ● [скверо́та]
- ▲ скверэ́цца

Карта №223. Пашырэнне слова *[скаргá]* ‘балбатлівая жанчына, пляткарка’ і падобных

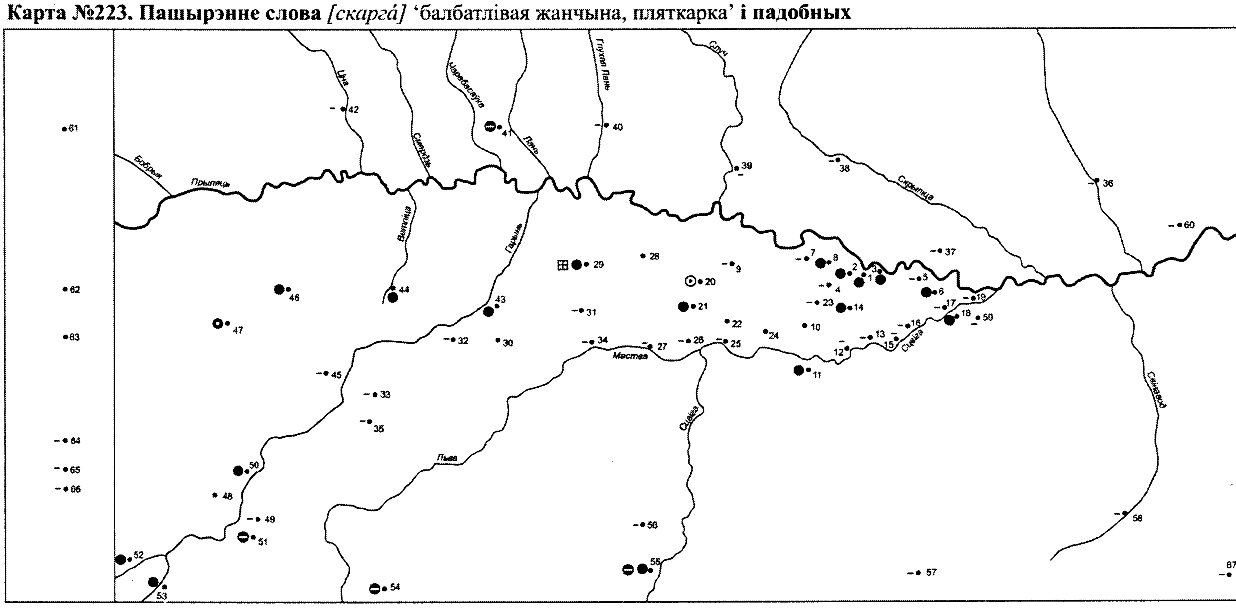

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №55 тэмы №25

- ● [скаргá]
- ⊖ скіргá
- **o** скэргá
- ⊙ скергáта баба
- ⊞ скрагнá ‘скуты’

Карта №224. Пашырэнне і значэнне слова *скіргатáць* і аднакарэнных

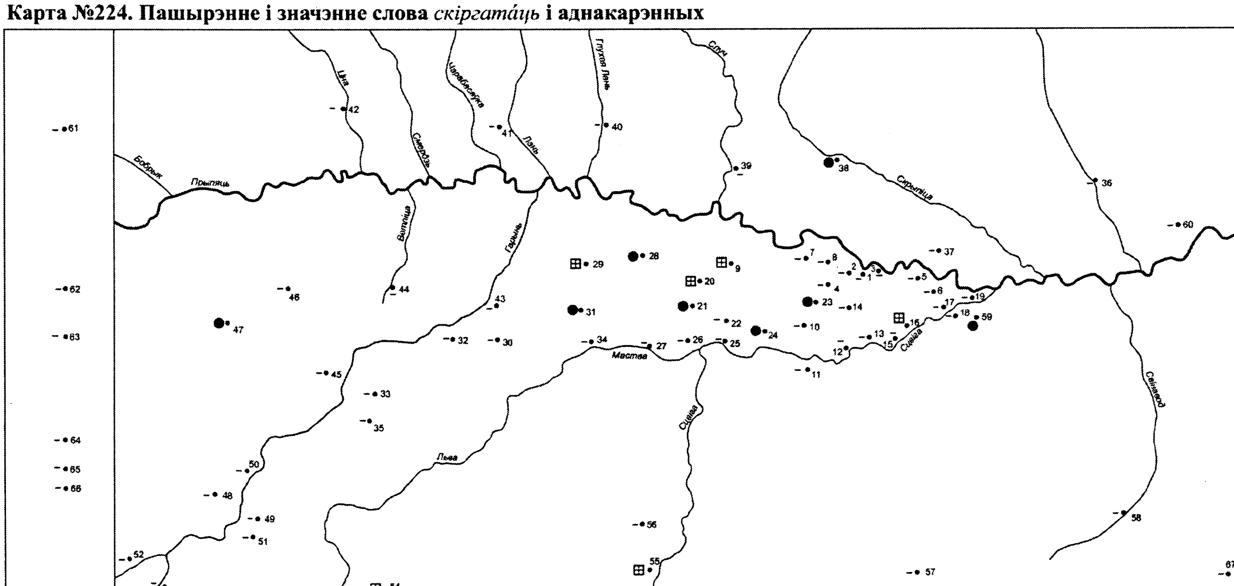

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №55 тэмы №25

- ● [скіргíчэ] ‘стракоча (пра сароку)’
- ⊞ [скіргíчэ] ‘пляткарыць; сварыцца (пра чалавека)’

Карта №225. Пашырэнне слова *склець* ‘недаядаць, пакутваць, хварэць’ і падобных

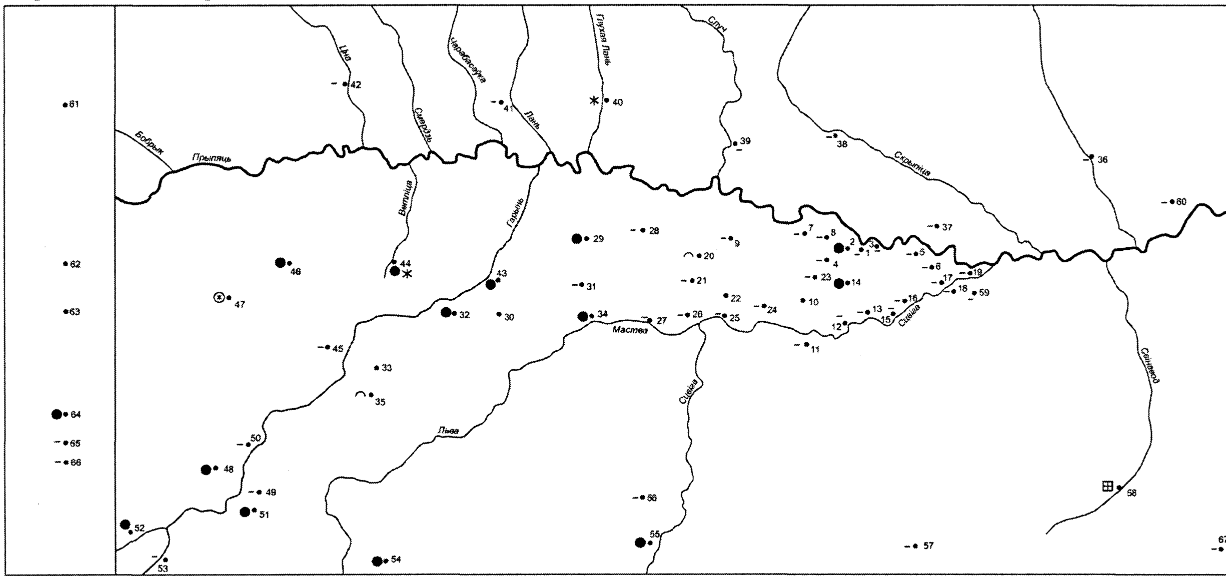

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №56 тэмы №25

- ● [склець]
- ⊙ зглі́ты
- ⊞ тле́ць
- ⌒ скле́ць ‘дрэнна гарэць’
- ✱ іншыя значэнні слова *склець*

Карта №226. Пашырэнне і значэнне слова *[скóіцца]*

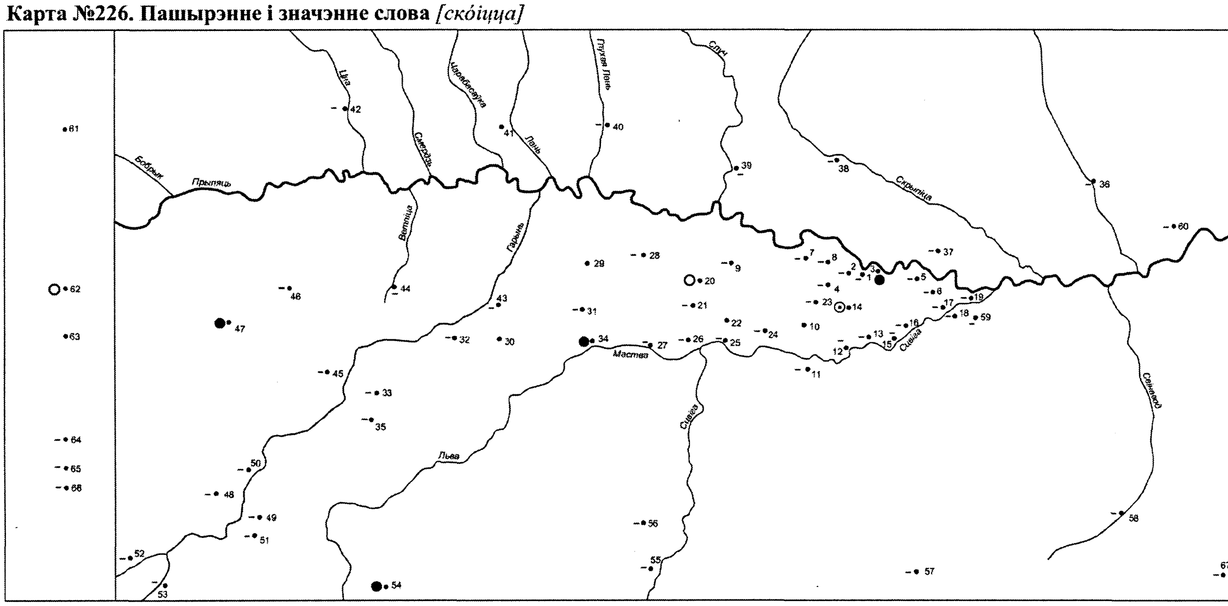

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №57 тэмы №25

- ● ‘здарыцца станоўчаму’
- ⊙ ‘здарыцца негатыўнаму’
- ○ значэнне не адзначана

Карта №227. Словы з каранямі *скуг-/ско́г-/скіг-* ‘падаваць голас’

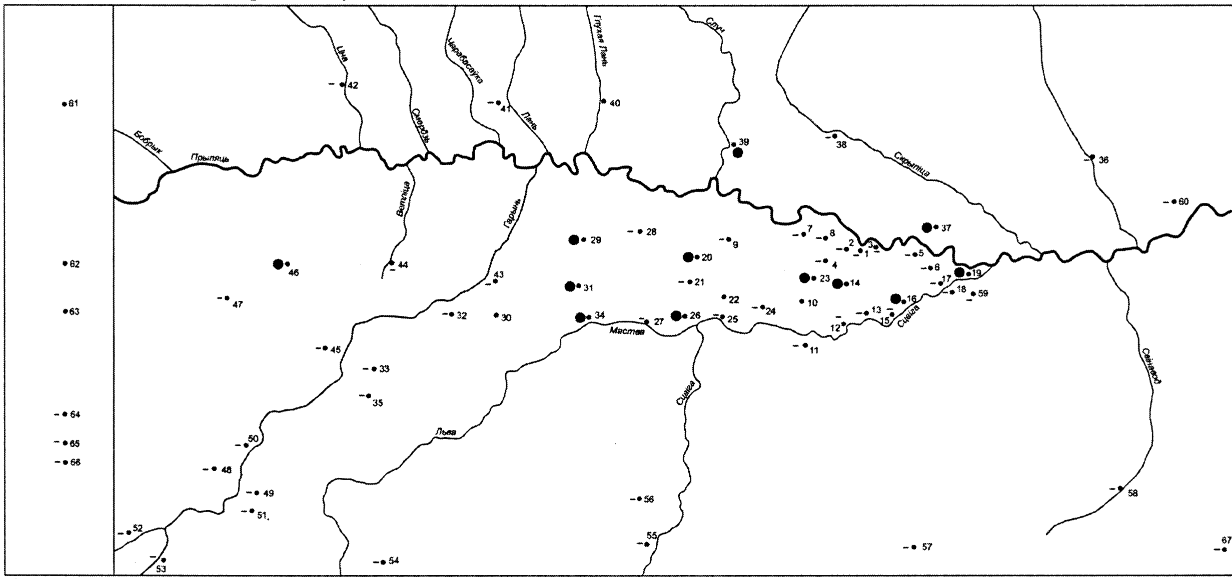

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №58 тэмы №25

● скуг-/скоґ-/скіг-

Карта №228. Пашырэнне слоў *слу́дба, слу́два* ‘цвёрдае, зацвярдзелае (пра зямлю, хлеб)’

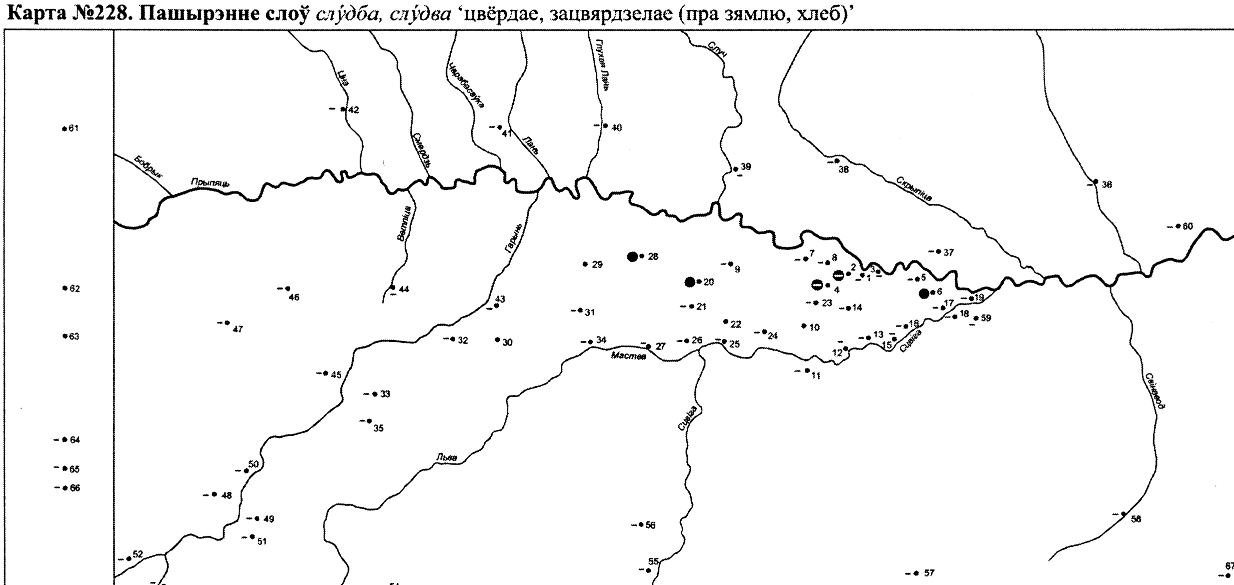

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №59 тэмы №25

● слу́дба

⊖ слу́два

Карта №229. Словы з коранем *смуг-/смуж-*

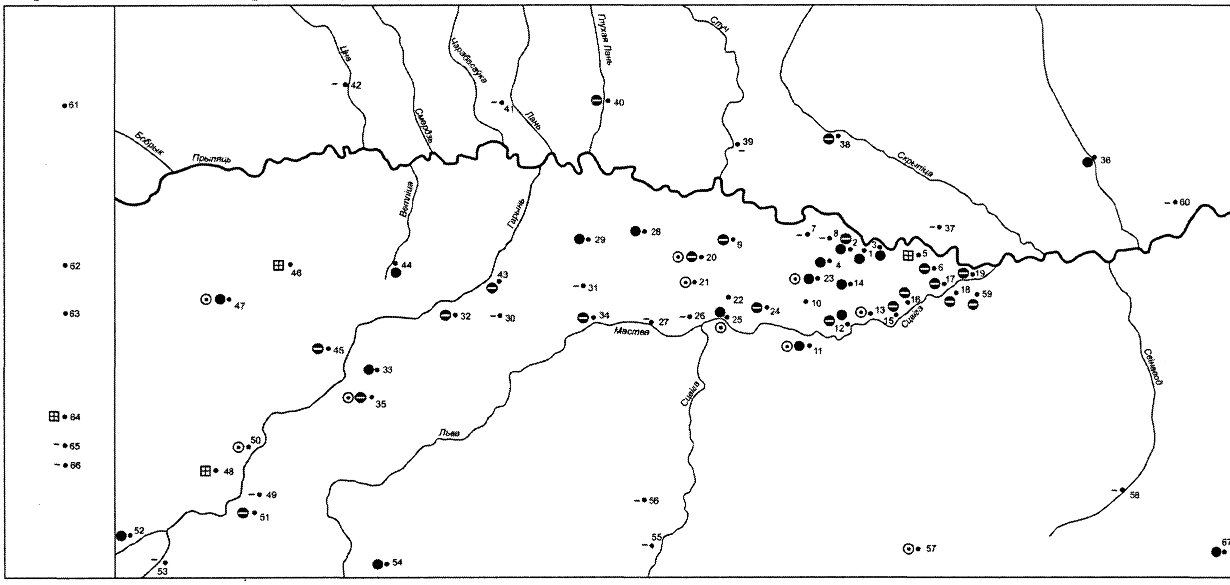

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №60 тэмы №25

- ● сму́га 'палоса'
- ⊖ смуга́ 'палоса'
- ⊙ іншыя словы з коранем *смуг-/смуж-* 'палоса'
- ⊞ словы з коранем *смуг-/смуж-* – іншыя значэнні

Карта №230. Пашырэнне і значэнне слоў *спаёва́ць, споёва́ць, сполёва́ць*

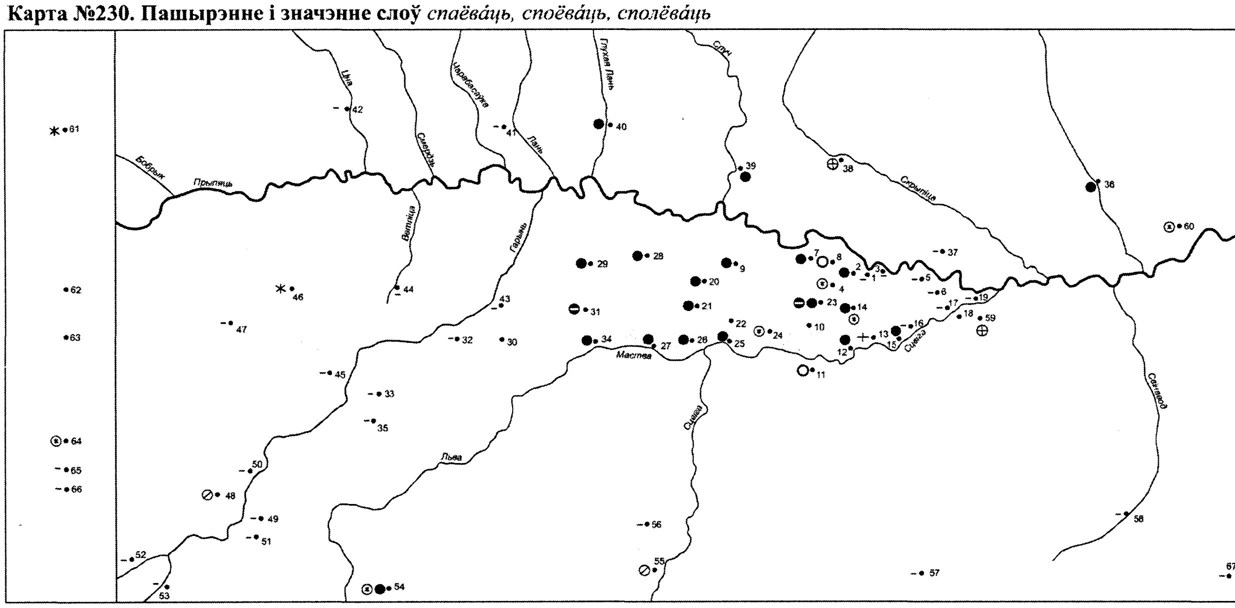

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №61 тэмы №25

спаёва́ць, споёва́ць

- ● 'стаптаць агарод, поле; знішчыць пасевы'
- ⊖ 'ссекці ўчастак лесу'
- ⊘ 'збыць якую-н. рэч'
- ○ 'знішчыць наогул'
- ⊕ сполёва́ць 'стаптаць агарод, пасевы'
- ⊛ іншыя значэнні слоў з каранямі *паёв-/поёв-* і *полёв-* або іх значэнне не адзначана
- ∗ зграсова́ць, столочы́ць 'стаптаць агарод, пасевы'
- + змаёва́ў 'знішчыў'

Карта №231. Пашырэнне і значэнне слова *спа́тошыць* і аднатыпных

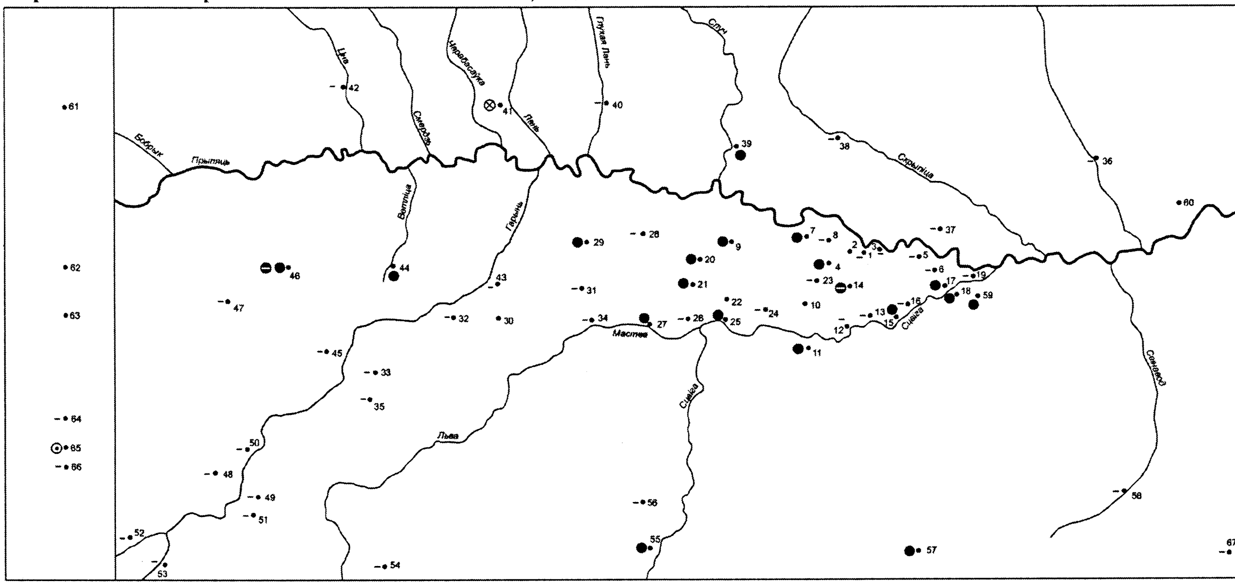

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №62 тэмы №25

- ● спа́тошыць 'спустошыць'
- ⊖ спаточы́ць, ста́тошыць 'спустошыць (гарод, пасевы)'
- ⊙ спотошы́ты 'хутка з'есці'
- ⊗ спа́тошыць 'хвалявацца'

Карта №232. Пашырэнне слова *ста́чыць* 'хопіць, дастаткова'

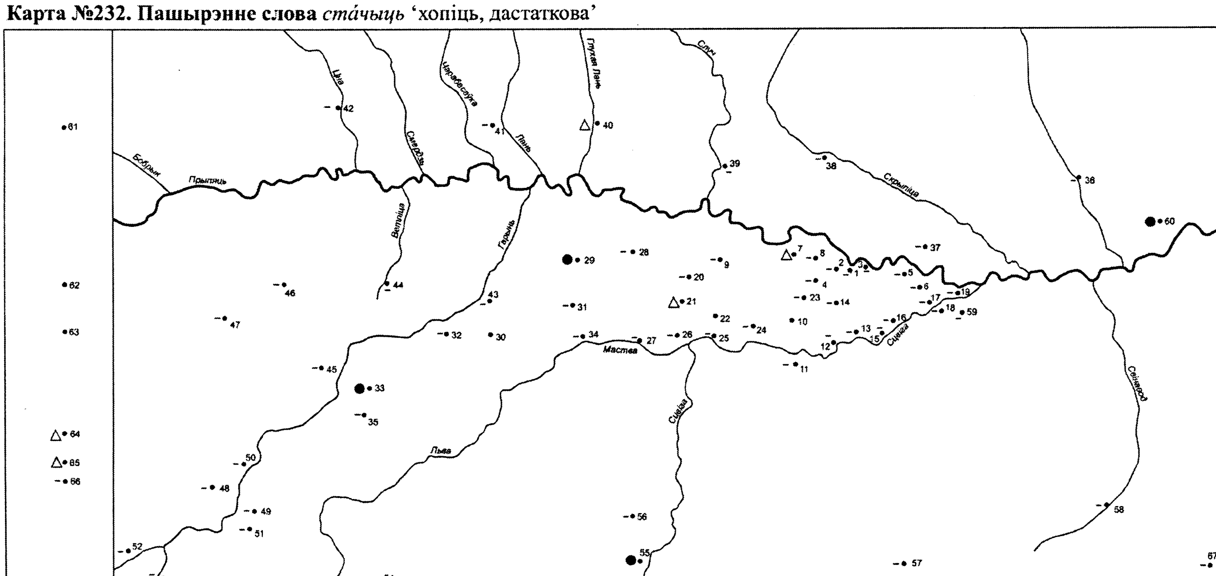

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №63 тэмы №25

- ● ста́чыць
- △ [сточы́ць] – у розных значэннях

Карта №233. Словы з каранямі *стром-/строп-*

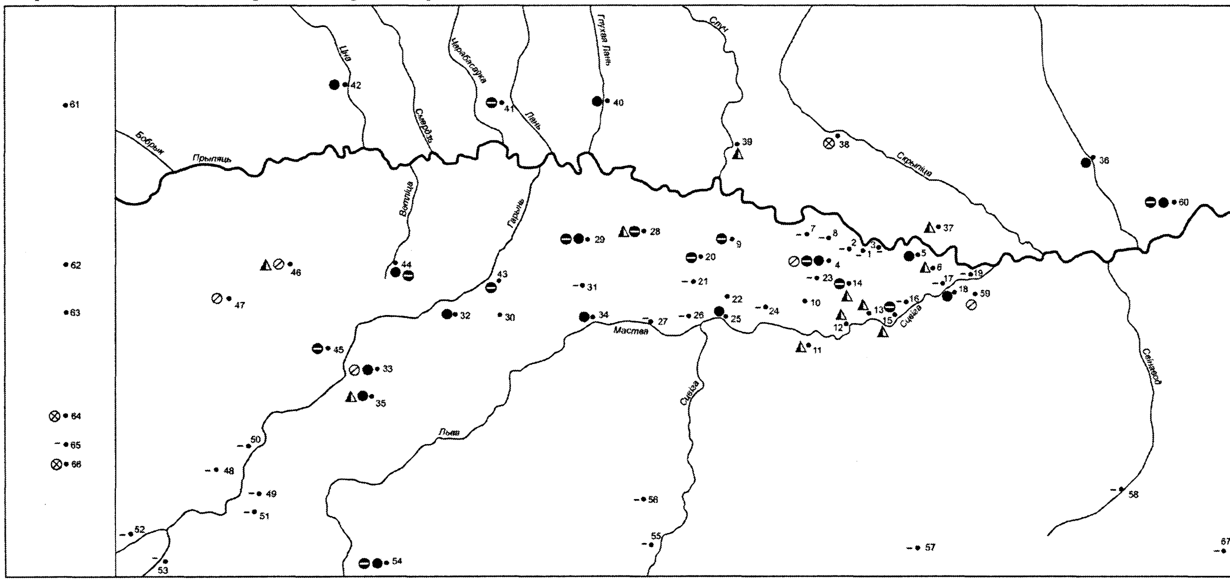

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №64 тэмы №25

- ● стром 'стромкасць; вертыкальнасць; верхавіна дрэва; верх страхі і інш.'
- ⊖ стро́мкі 'круты, стромкі, блізкі да вертыкальнага'
- ⊘ застромі́лосо 'завісла (пра дрэва, калі яго зразаюць)'
- ⊗ іншыя словы з коранем *стром-*
- ▲ строп 'прастора пад страхой у верхняй яе частцы'

Карта №234. Пашырэнне слова *стры́га* 'неакуратна пастрыжаны чалавек і інш.'

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №65 тэмы №25

- ● стры́га
- ⊖ стры́га-мары́га (у дражнілцы)
- ⊕ скры́га (у лаянцы на дзіця)

Карта №235. Пашырэнне і значэнне слова *сту́га*

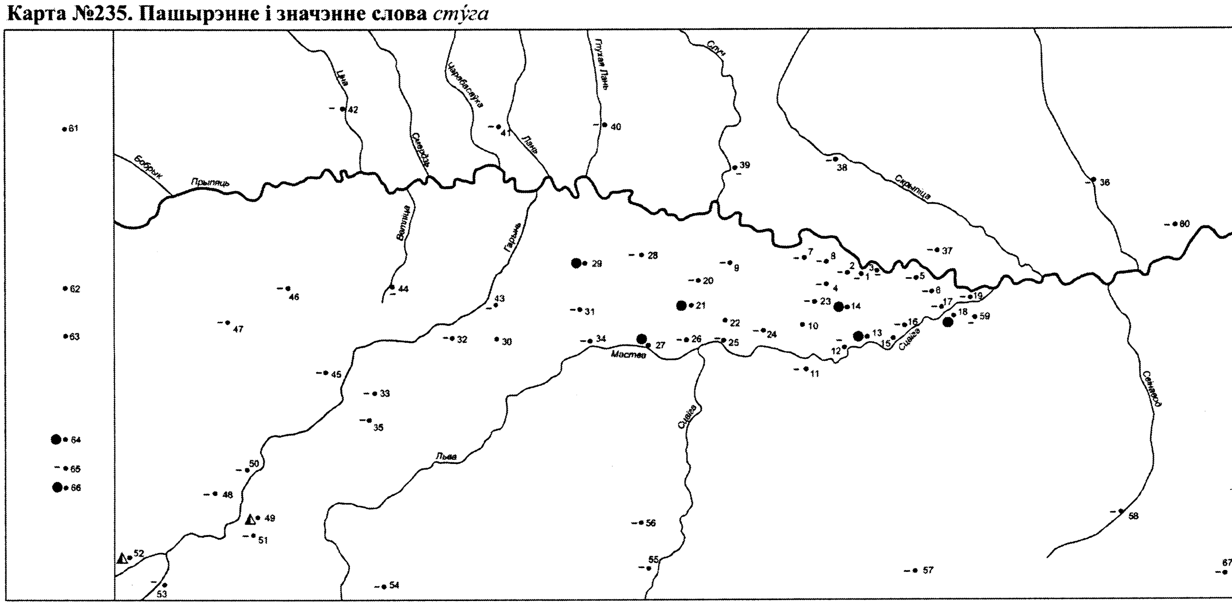

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №66 тэмы №25

● сту́га 'посуд, плецены з саломы і лазы'

▲ сту́га, сту́жа 'сцюжа'

Карта №236. Пашырэнне і значэнне слоў *супя́чыцца, супя́чыць* і аднакарэнных

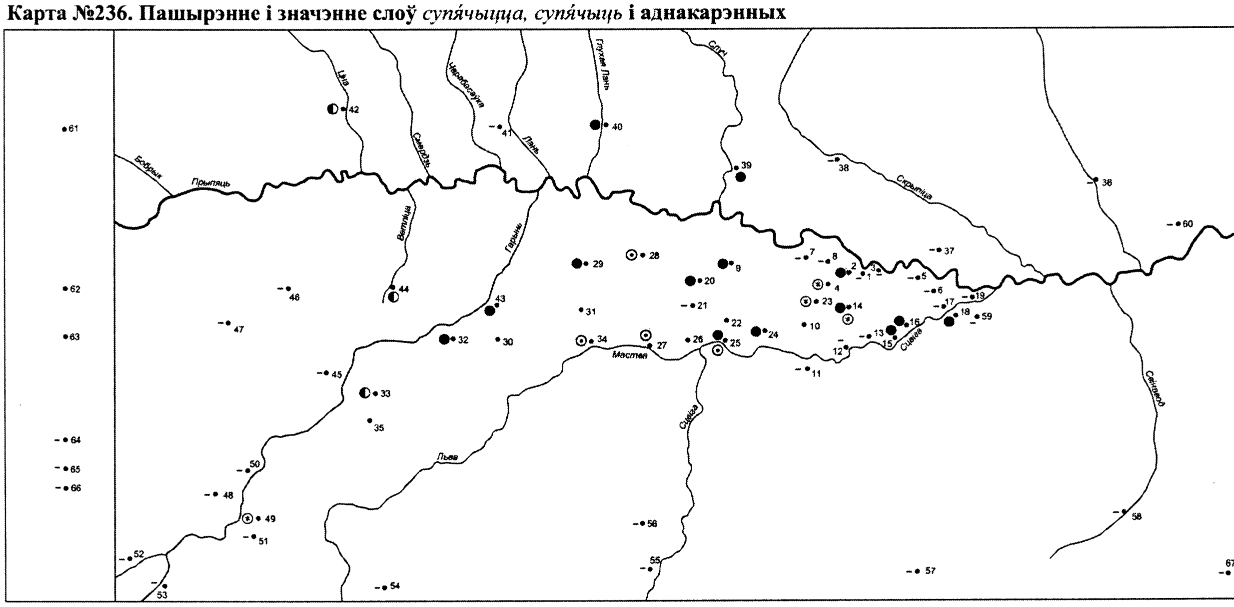

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №67 тэмы №25

● 'пярэчыць, не згаджацца' ⊙ іншыя значэнні

◐ 'разгубіцца'

⊙ 'зажурыцца'

Карта №237. Пашырэнне слоў *таліна́* **'праталіна, талая мясціна' і аднакарэнных**

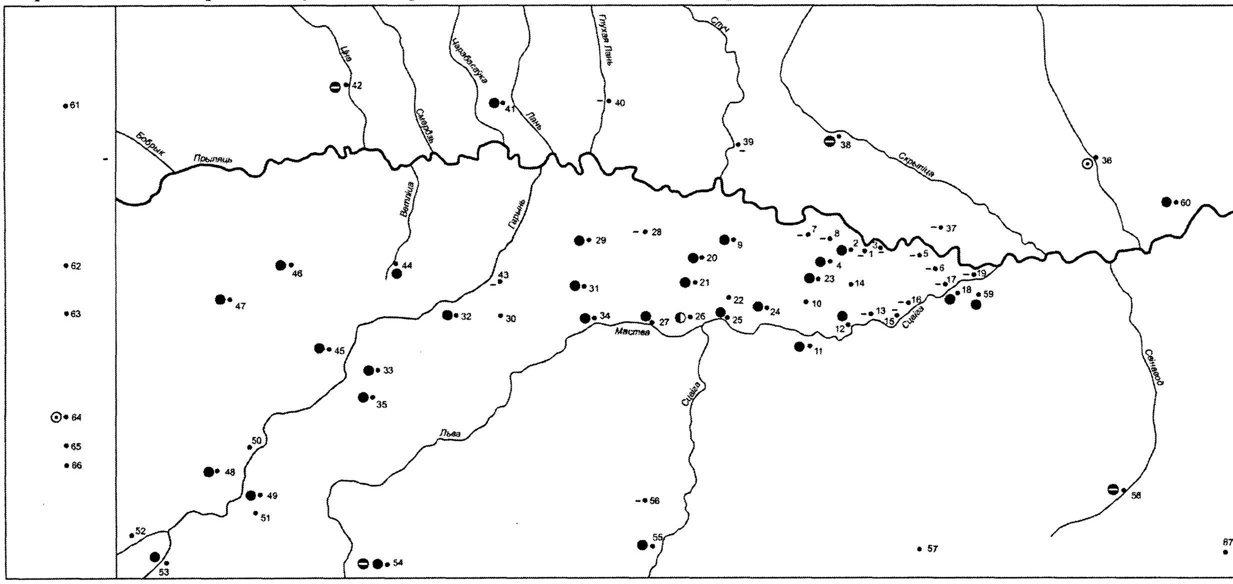

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №71 тэмы №25

- ● [таліна́]
- ◐ толіна́
- ⊖ прота́ліна
- ⊙ прота́лок

Карта №238. Пашырэнне і значэнне слова *та́ловаць* **і аднакарэнных**

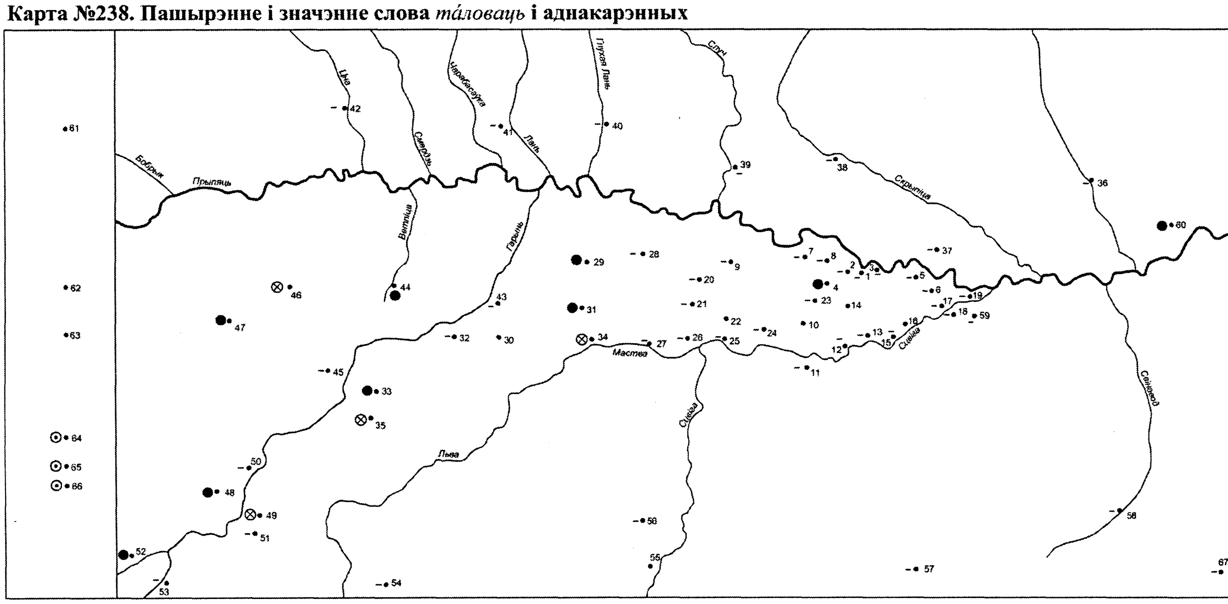

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №72 тэмы №25

- ● [та́ловаць] 'таптаць (сена); складаць, назапашваць; вытоптваць пасевы'
- ⊙ [вталова́тысь] 'замарыцца'
- ⊗ та́ловаць (іншыя значэнні)

Карта №239. Пашырэнне слоў *талагу́ніцца, тологу́ніцца* 'павольна ісці і інш.' і аднакарэнных

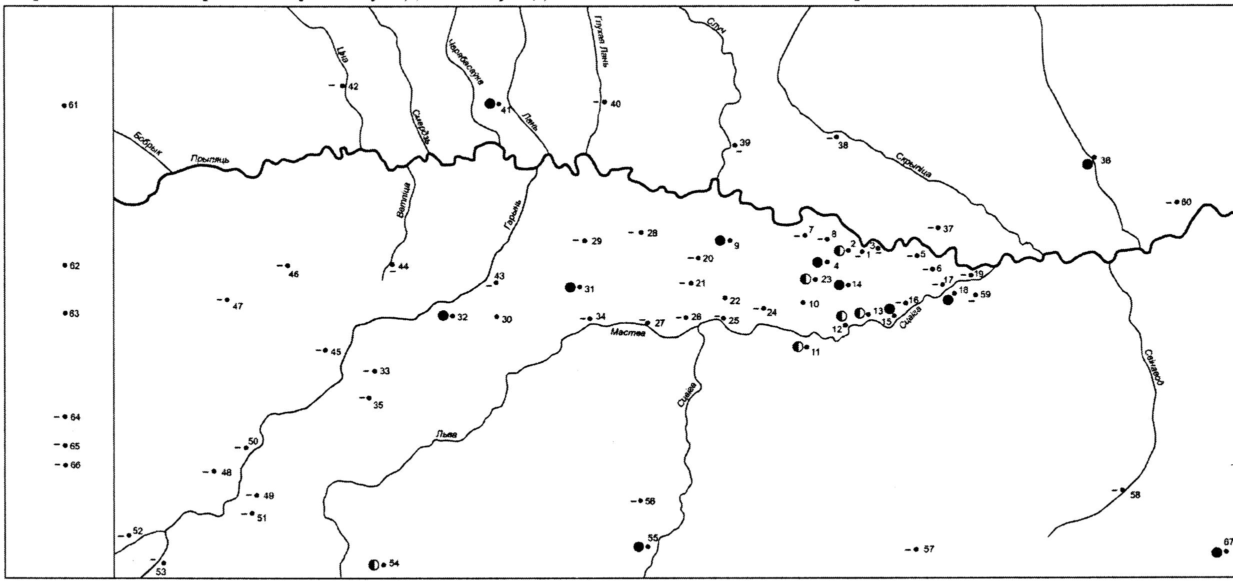

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №73 тэмы №25

● [талагу́ніцца]

◐ [тологу́ніцца]

Карта №240. Пашырэнне і значэнне слова *то́ча*

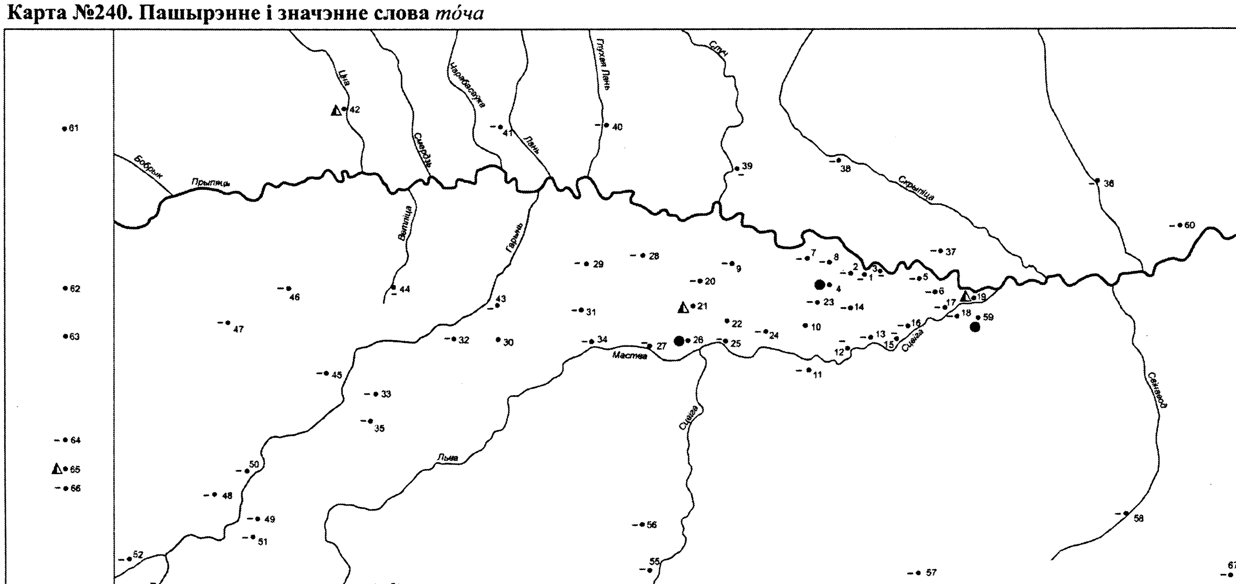

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №74 тэмы №25

● то́ча́ 'месца, дзе прасочваецца вада'

◭ то́чка 'мядзведка'

Карта №241. Пашырэнне і значэнне слова *трýпесок* і падобных

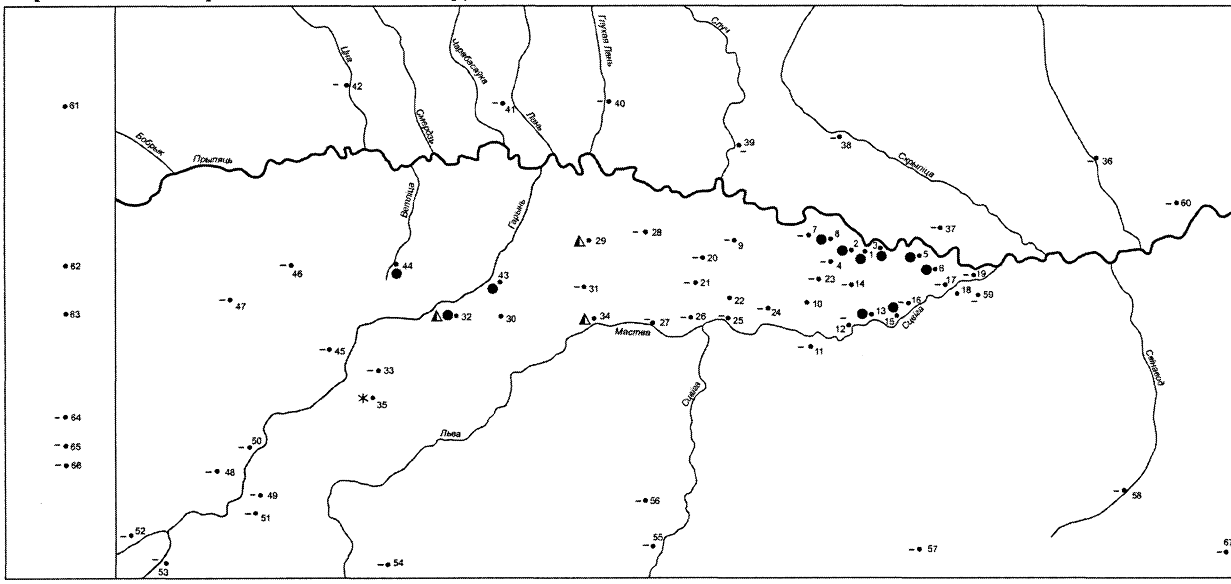

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №75 тэмы №25

- ● трýпесок 'дробныя кавалкі чаго-н.'
- ▲ труя́ 'пацяруха; парахня'
- ∗ трýсок 'дробныя кавалкі чаго-н.'

Карта №242. Пашырэнне і значэнне слоў *тупоні́ць, ступене́ць, цвак, [цвях]*

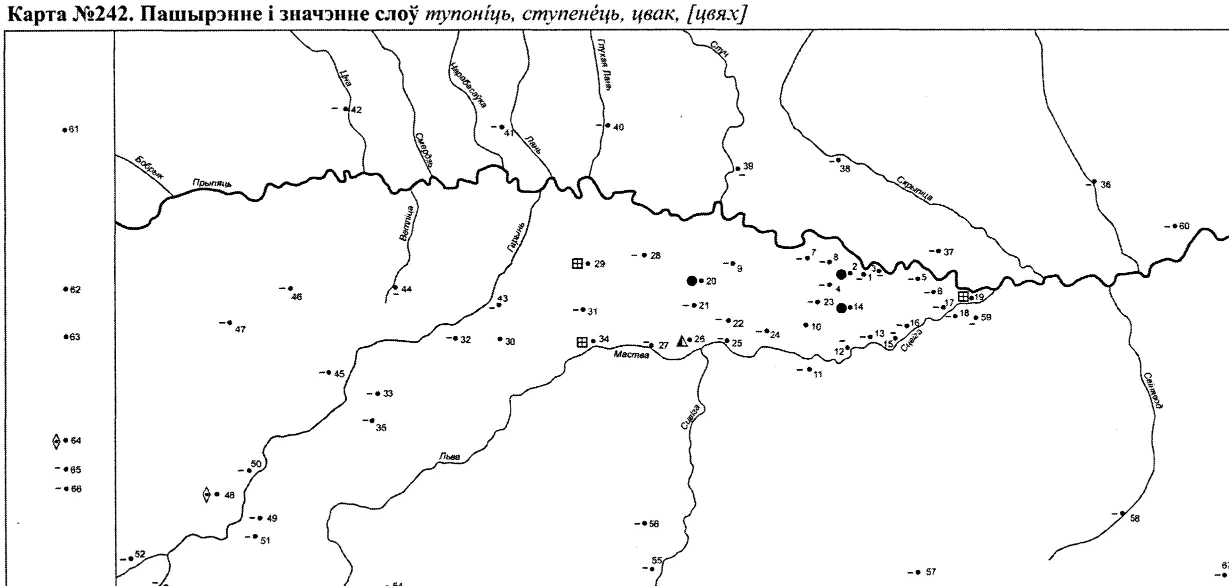

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №76 і 87 тэмы №25

- ● тупоні́ць 'тупацець'
- ▲ ступене́ць 'перастаць хварэць'
- ⊞ цвак 'назва птушкі'
- ◊ [цвях] 'цвік'

Карта №243. Ужыванне слоў *ізжóхмацца, ужджóхмацца, зóхмацца* ‘сабрацца, падрыхтавацца; усхадзіцца’

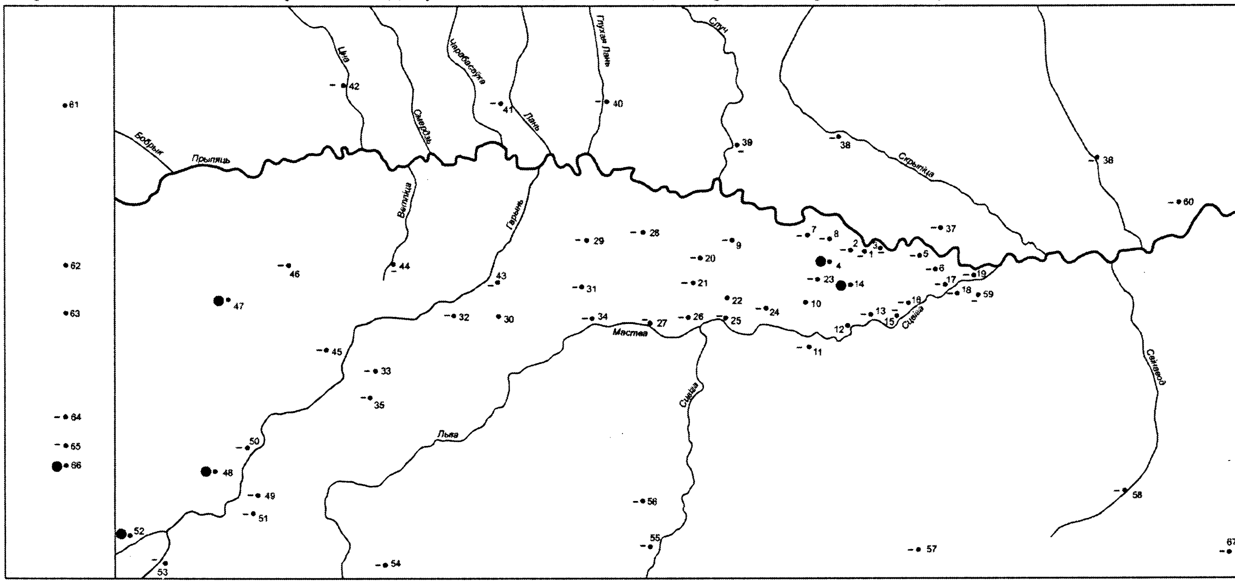

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №80 тэмы №25

● ужыванне адзначаных слоў

Карта №244. Пашырэнне слова *унýрыцца* ‘засяродзіцца над чым-н.; утаропіцца’ **і аднакарэнных**

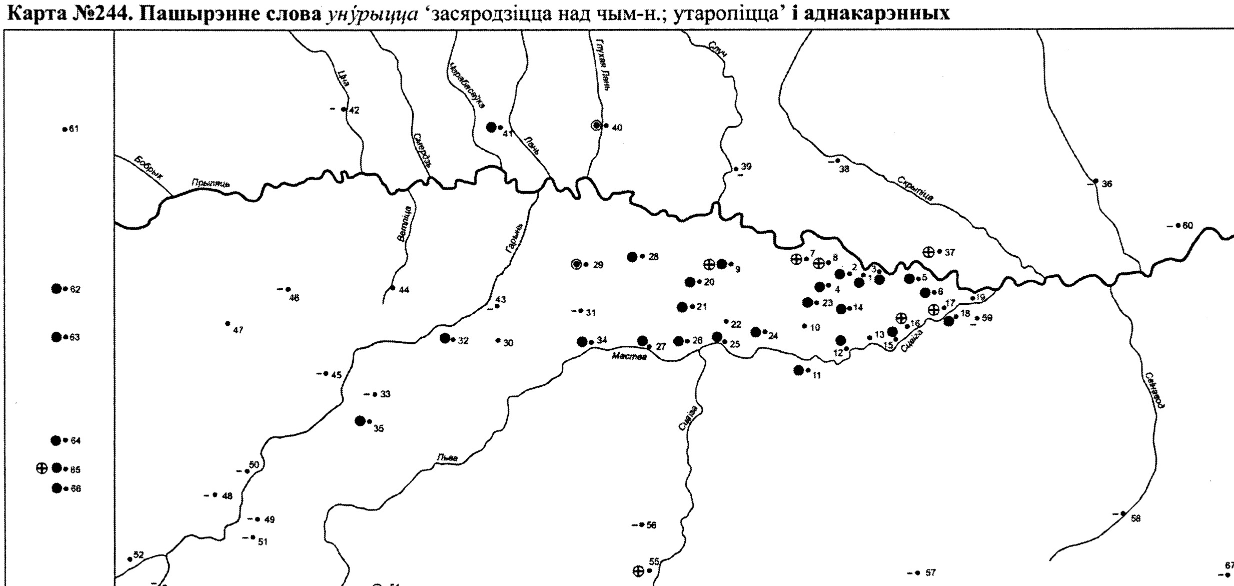

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №81 тэмы №25

● [унýрыцца]

◉ понýрыцца

⊕ іншыя значэнні

Карта №245. Пашырэнне і значэнне слова *упікýліць* і аднакарэнных

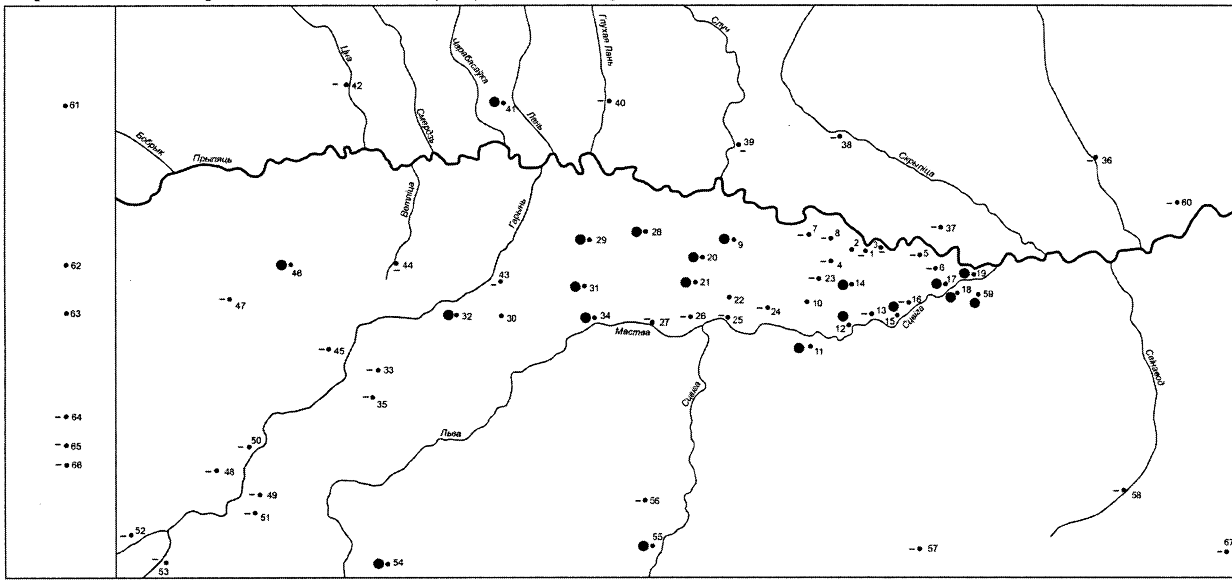

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №82 тэмы №25

- ● [упікýліць] ‘укусіць (пра пчалу, камара і пад); ударыць; дапікнуць і пад.’

Карта №246. Пашырэнне і значэнне слова *урэ́м'е*

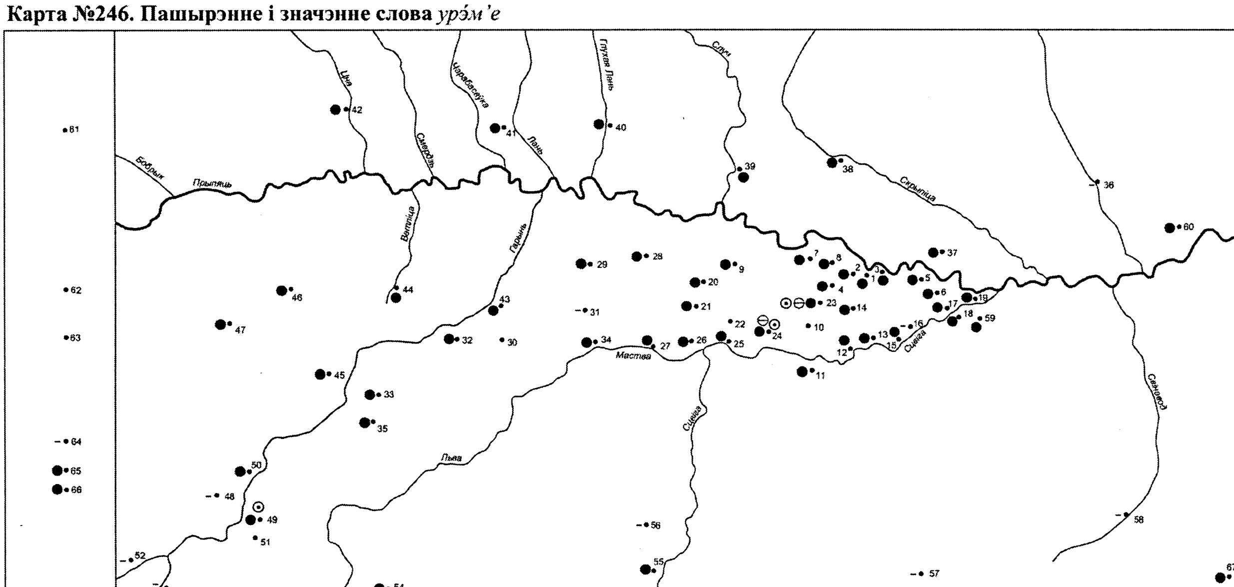

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №83 тэмы №25

- ● [урэ́м'е] ‘пара, час’
- ⊖ урэ́м'е ‘квадра месяца’
- ⊙ урэ́м'е ‘пара года’

Карта №247. Пашырэнне слоў з коранем *-строп-* (у розных значэннях)

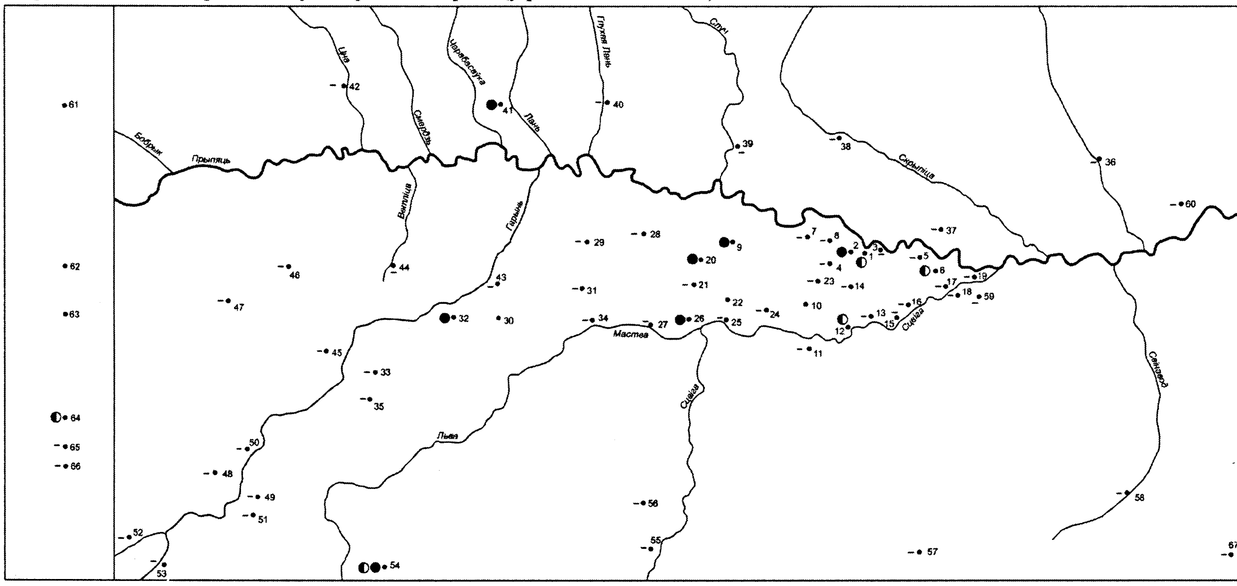

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №84 тэмы №25

- ● устро́піцца
- ◐ іншыя словы з коранем - *строп-*

Карта №248. Пашырэнне і значэнне слова *утро́н* 'страта, шкода' і аднакарэнных

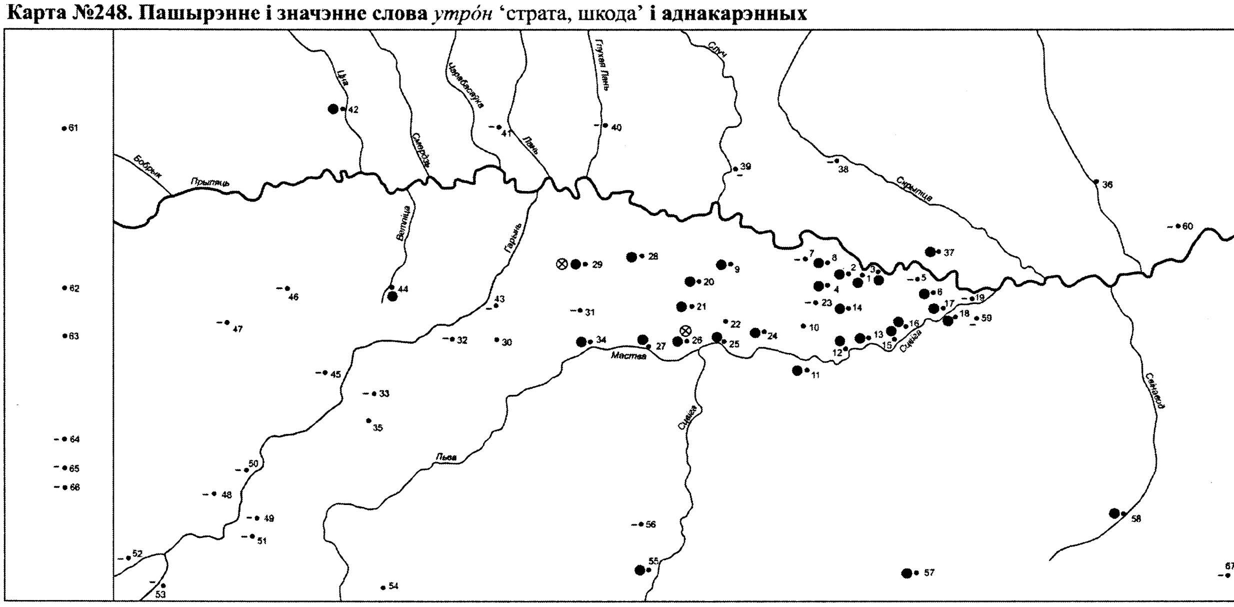

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №85 тэмы №25

- ● утро́н
- ⊗ утро́на, трон

Карта №249. Пашырэнне слова *охамену́цца* 'апамятацца, абдумацца' **і аднакарэнных**

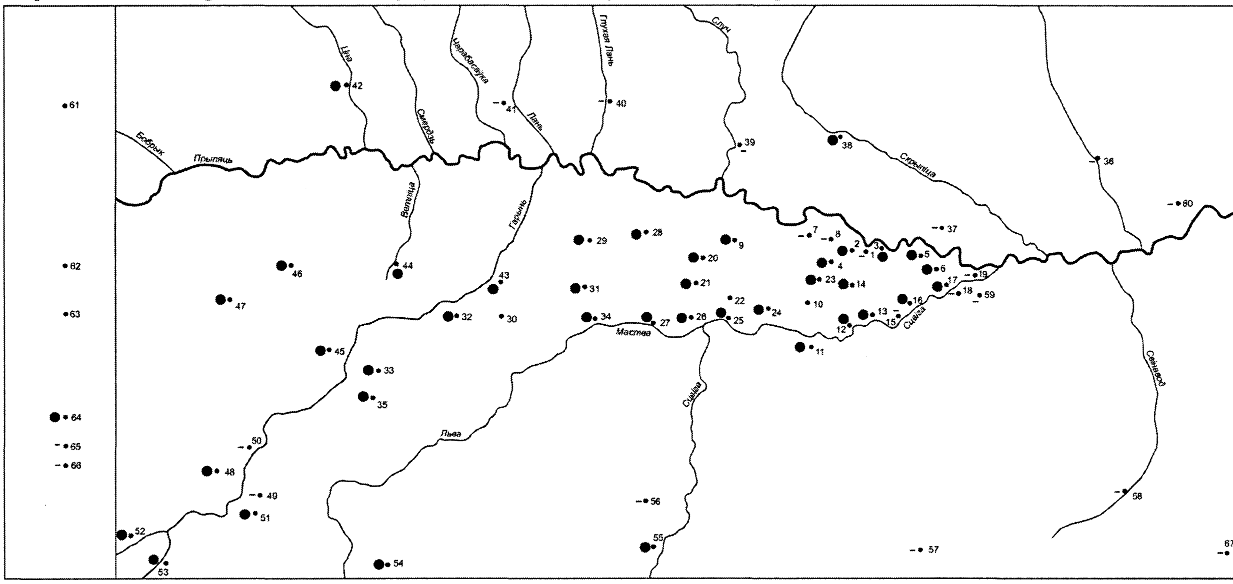

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №86 тэмы №25

- ● [охамену́цца]

Карта №250. Слова *цепе́р* 'сёння'

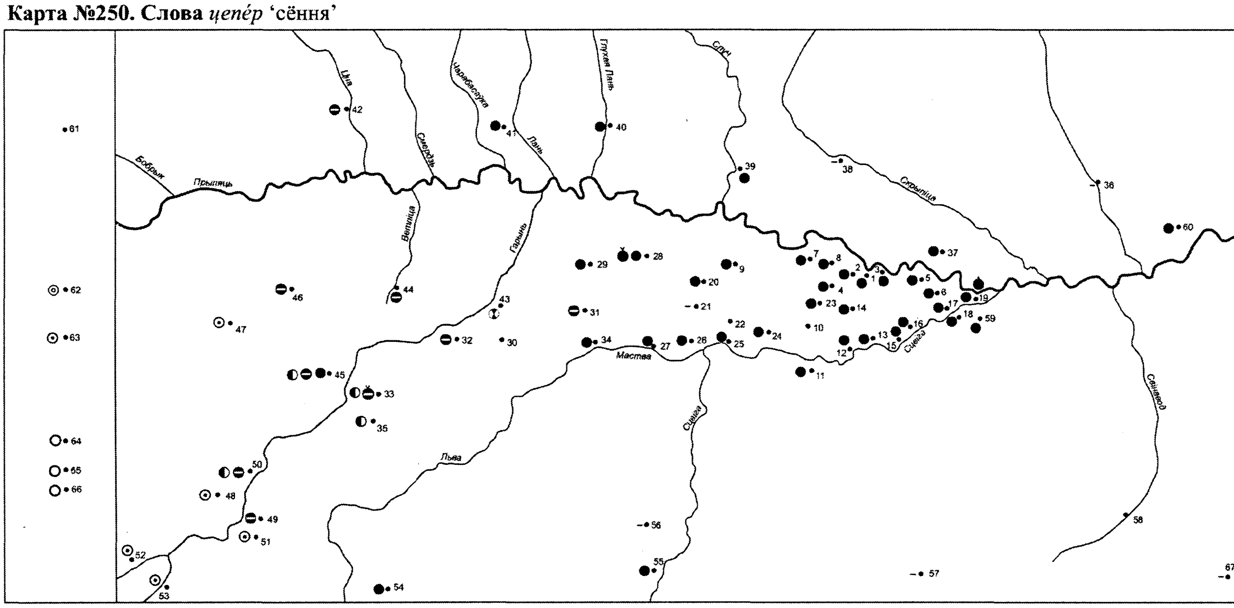

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №88 тэмы №25

цепе́р	цэпэ́р
цепе́ра	тепэ́р
цепе́рака	тэпэ́р
цепэ́р	ты'пэ́р
цепэ́ра	тыпэ́р

Карта №251. Ужыванне слоў *цівóся, цівóсь, ціóся* 'даўно, калісьці'

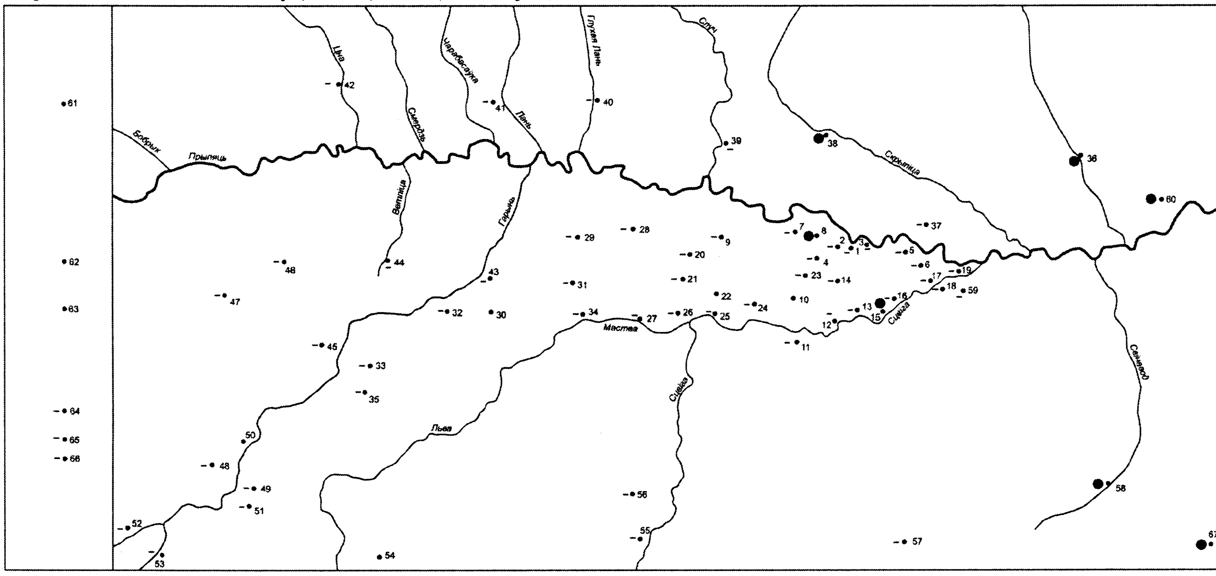

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №89 тэмы №25

● цівóся, цівóсь, ціóся

Карта №252. Пашырэнне і значэнне слова *цýнік*, аднакарэнных і блізкіх па значэнні

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №90 тэмы №25

- ● цýнік, цôнік, цóнік 'бервяно ў прасценку паміж вокнамі; кароткае і тоўстае бервяно'
- ◐ цýнік, цôнік 'парасятка'
- ◒ цýнік, цóнік, цýня, цюнік 'падзыўныя для парасят'
- ⊙ цýнік, цюнік 'малы і тоўсты чалавек'
- ○ цýнік, цóнік – значэнне не адзначана
- ⊞ самінец 'прасценак паміж вокнамі'
- ⁎ жýнік 'парасятка'

Карта №253. Пашырэнне слова *чама́ра* ‘асоба, якая характарызуецца негатыўна’ **і аднакарэнных**

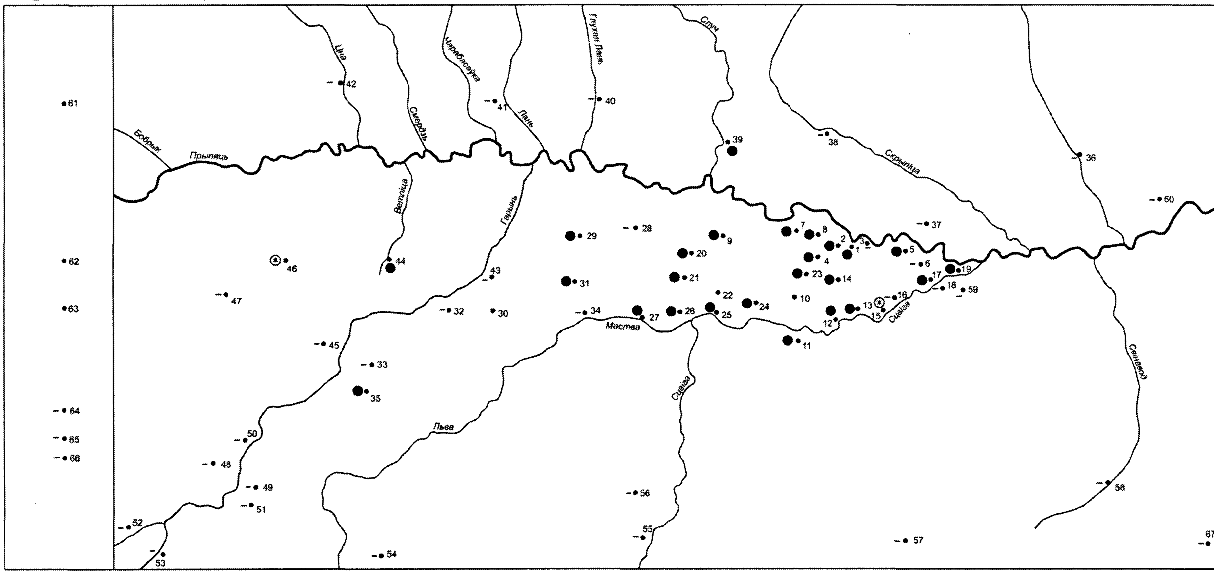

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №91 тэмы №25

- ● [чама́ра]
- ⊙ адзінкавыя ўтварэнні ад таго ж кораня

Карта №254. Пашырэнне слова *ша́хворост* ‘мітуслівы чалавек’ **і падобных**

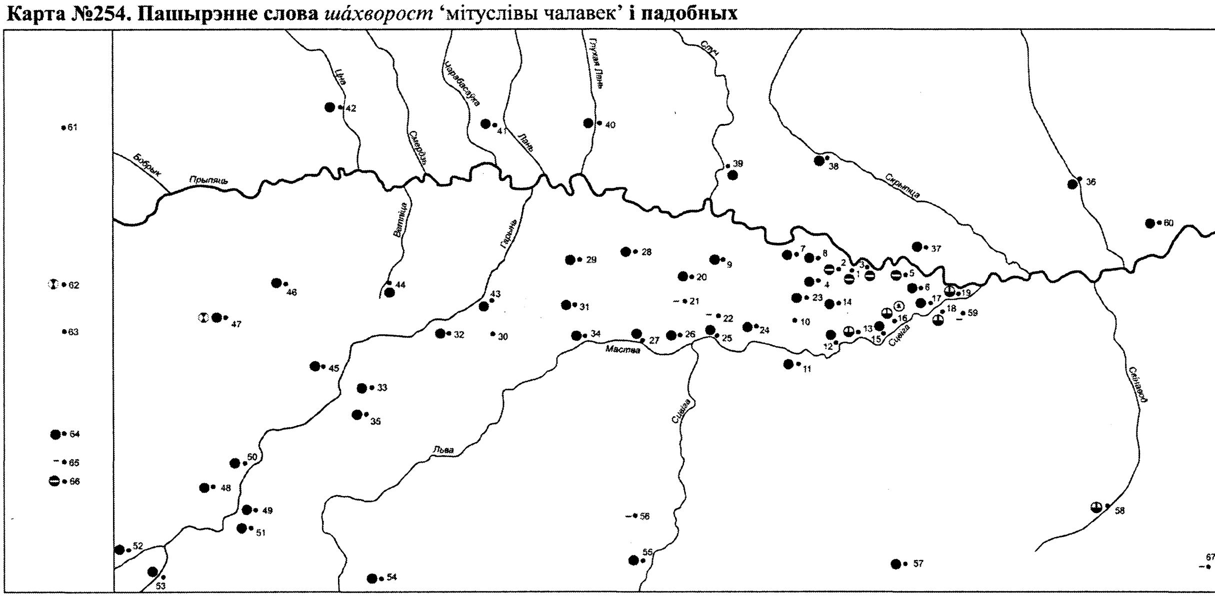

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №92 тэмы №25

- ● [ша́хворост]
- ⊖ [ша́хворосцень]
- ⊙ [шары́хворост]
- ⊕ шары́хвост
- ⊙ шы́хворост

Карта №255. Пашырэнне слова *шчы́бра́вы* ‘прыгожы, зграбны малады чалавек’ і аднакарэнных

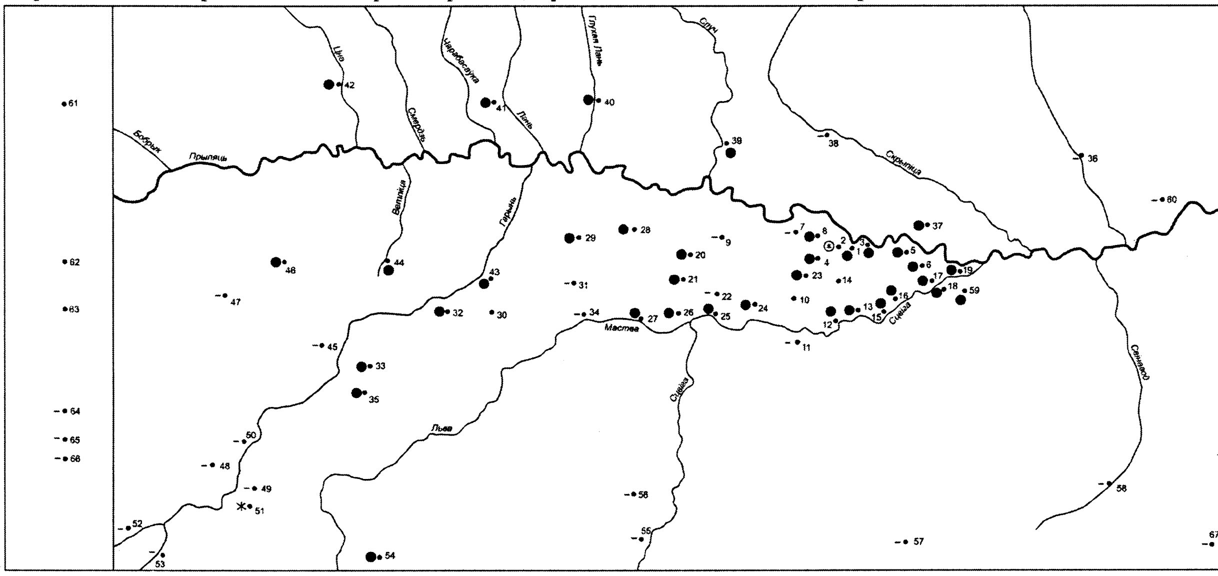

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №93 тэмы №25

● [шчы́бра́вы]

⊙ шчы́брынькі

⁎ чэбра́нік ‘зелле’

Карта №256. Пашырэнне слова *шчы́ж’е* ‘цвёрдыя камякі зямлі і г. д.’ і іншых лексем, блізкіх па значэнні

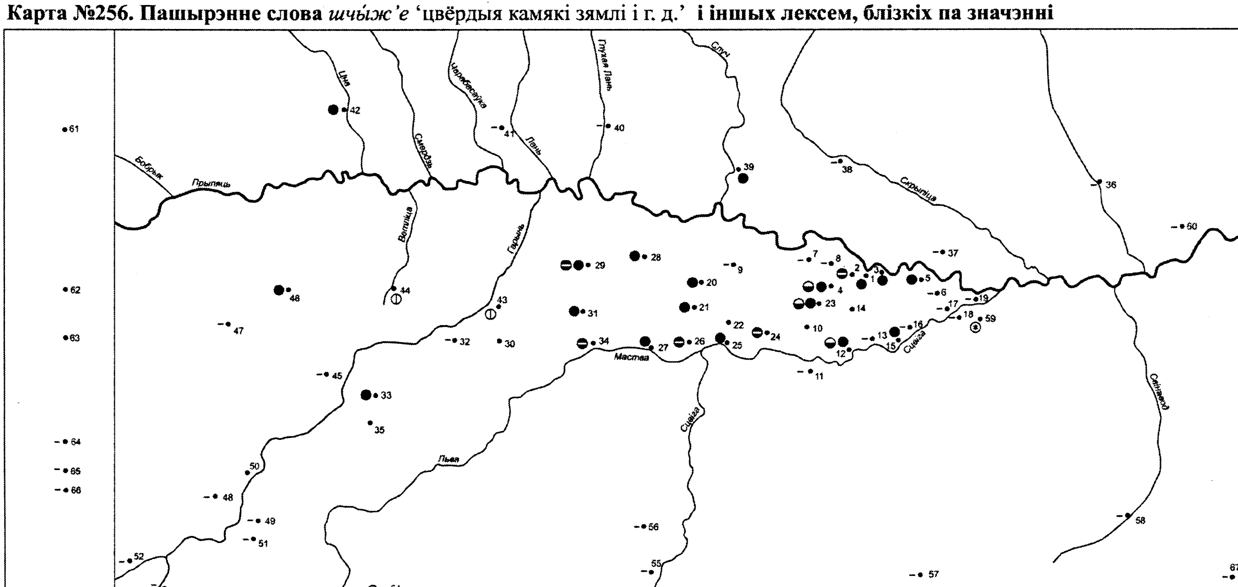

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №94 тэмы №25

● шчы́ж’е

⊖ шчы́зье

◒ шчы́га

⦶ сці́ж’е

⊙ шчы́бле

Карта №257. Пашырэнне слова *шчы́ковіца* ў розных значэннях

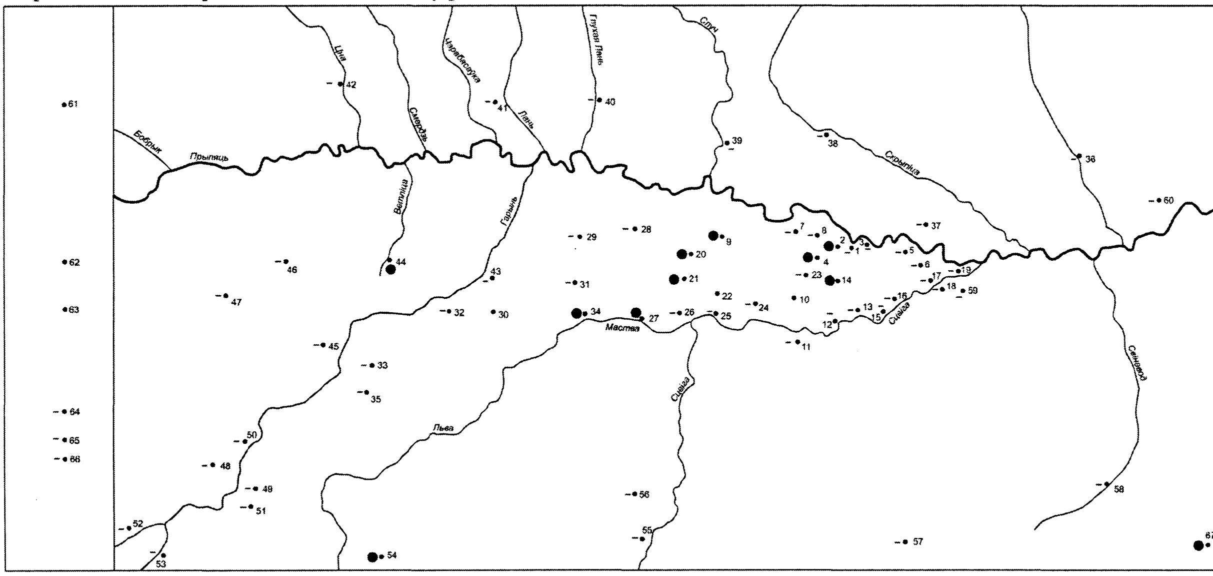

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №95 тэмы №25

● шчы́ковіца

Карта №258. Ужыванне слова *я́бродзь* ‘маладыя парасткі, дробныя галінкі дрэў; «коцікі» на вярбе, лазе’ **і падобных**

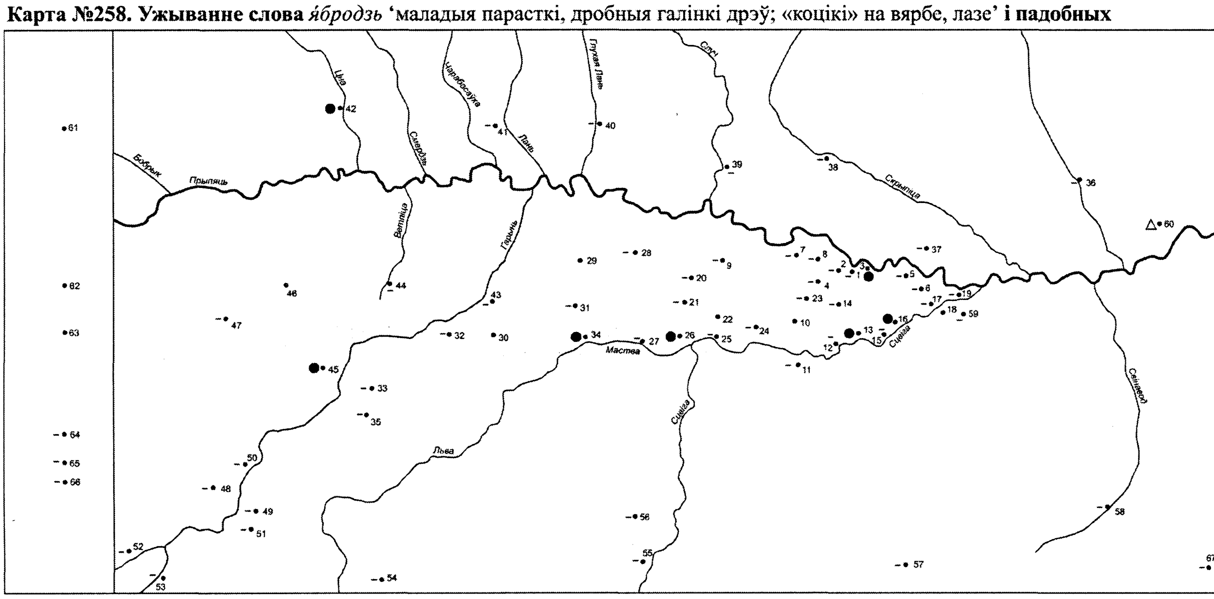

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №96 тэмы №25

● [я́бродзь]

△ обро́дзь

Карта №259. Назвы з каранямі ***-ятр-, -ядр-/-едр-, -(і)рдз-, -яр-*** **‘пачырваненне і высыпка на скуры’**

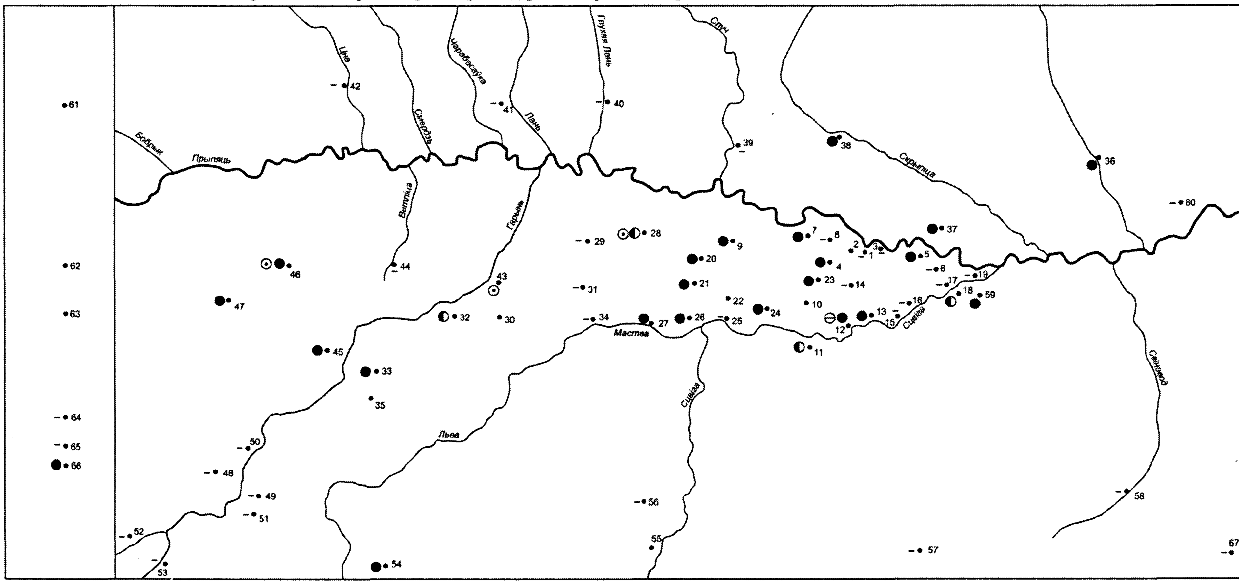

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №97 тэмы №25

- ● -ятр-
- ◐ -ядр-/-едр-
- ⊙ -(і)рдз-
- ⊖ -яр-

Карта №260. У яго не было сваёй [сям’і]

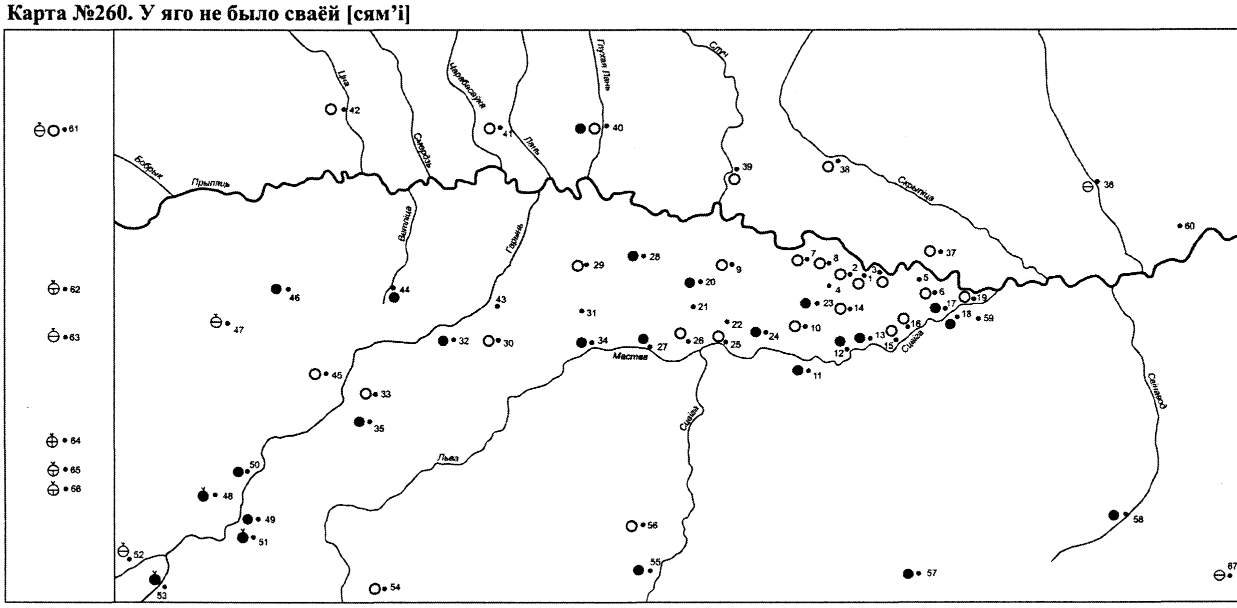

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №1 тэмы №4

○	сем’ё	⊖̊	[сэм’і]
●	сем’ê	⊕̊	сым’і
⊖	сем’і	⊕	сымні
●̌	сэм’ê		

Карта №261. Два гектары [зямлі]

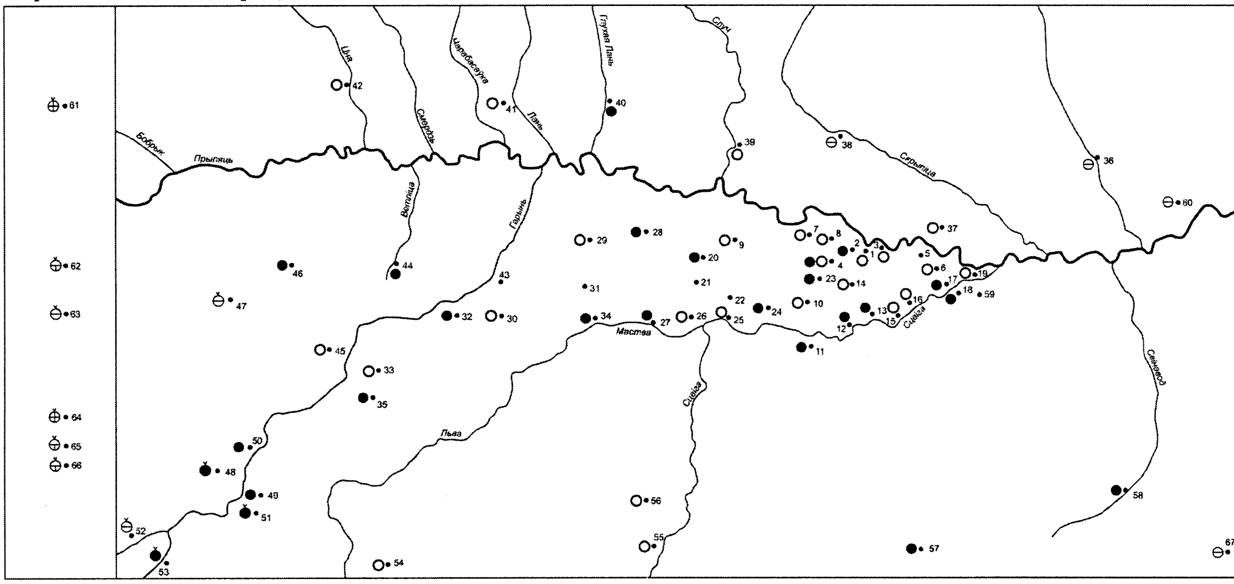

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №2 тэмы №4

- ○ землé
- ● землê
- ⊖ землі
- зэмлê
- [зэмлі]
- зымлі
- ⊕ зэмнé, зымні

Карта №262. Спытацца ў старых дзядоў і [баб]

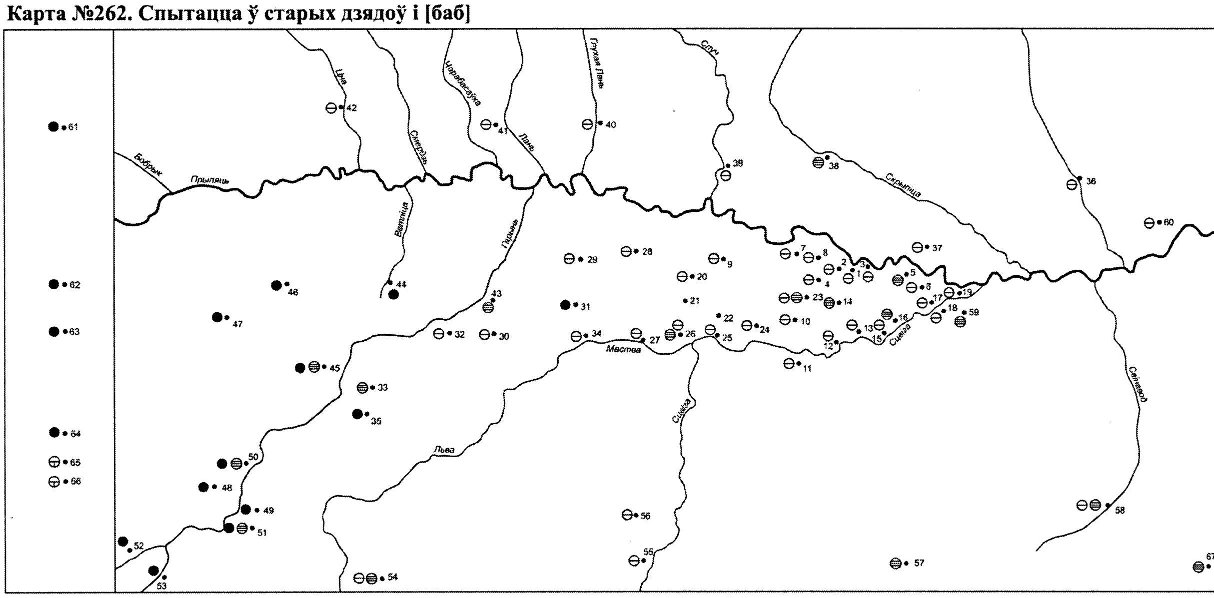

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №3 тэмы №4

- баб
- ⊖ бабóў
- бабів
- ● бабэ́й

Карта №263. У нашым сяле мала старых [хат]

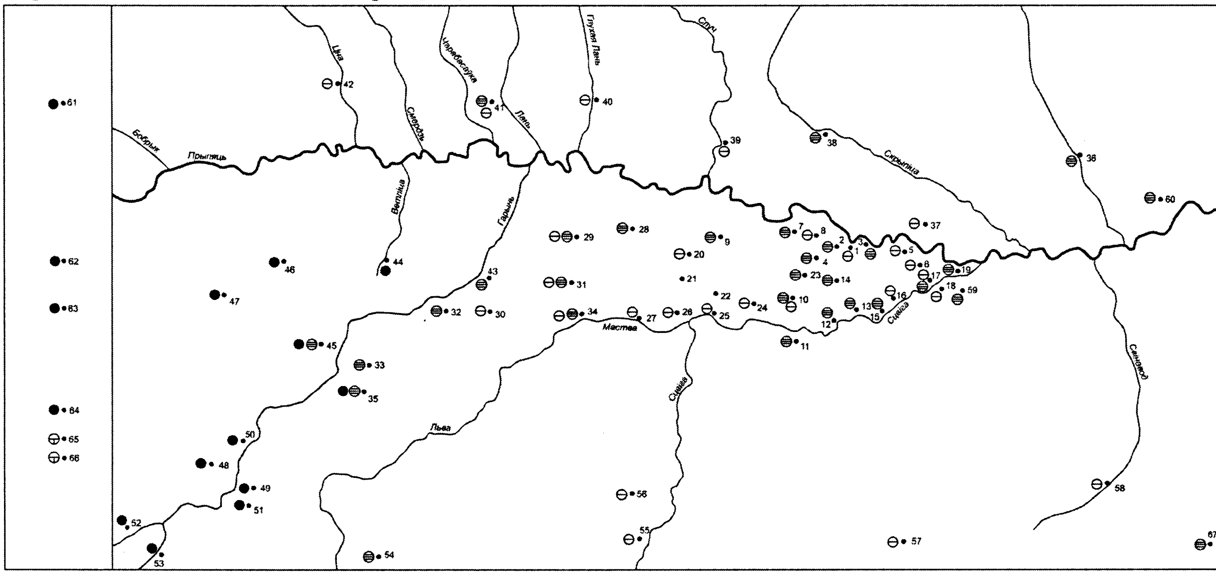

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №4 тэмы №4

- ⊜ хат
- ⊖ хато́ў
- ⊕ хаты́в
- ● хатэ́й

Карта №264. Агарод аралі [канём]

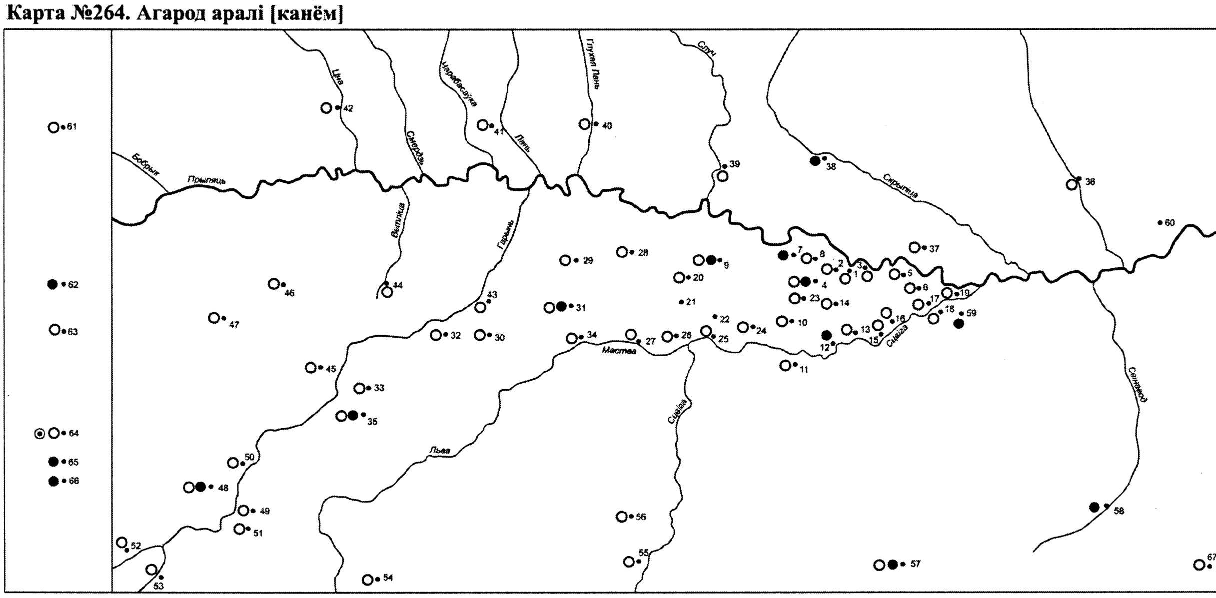

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №5 тэмы №4

- ● конём
- ○ коне́м
- ⊙ конэ́м

Карта №265. Курыца з [яйкам]

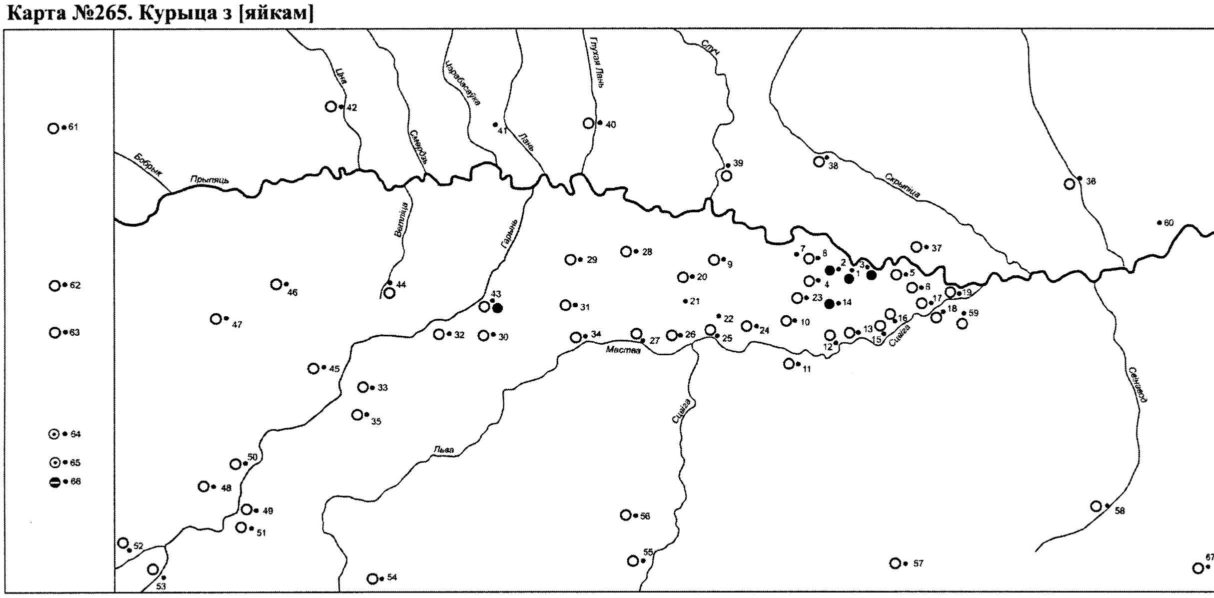

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №6 тэмы №4

- ○ ейцэ́м
- ⊙ йіце́м, йіцэ́м, йійцэ́м
- ● ейцо́м
- ⊖ йіцём

Карта №266. Паляўнічы ходзіць на паляванне з [ружжом]

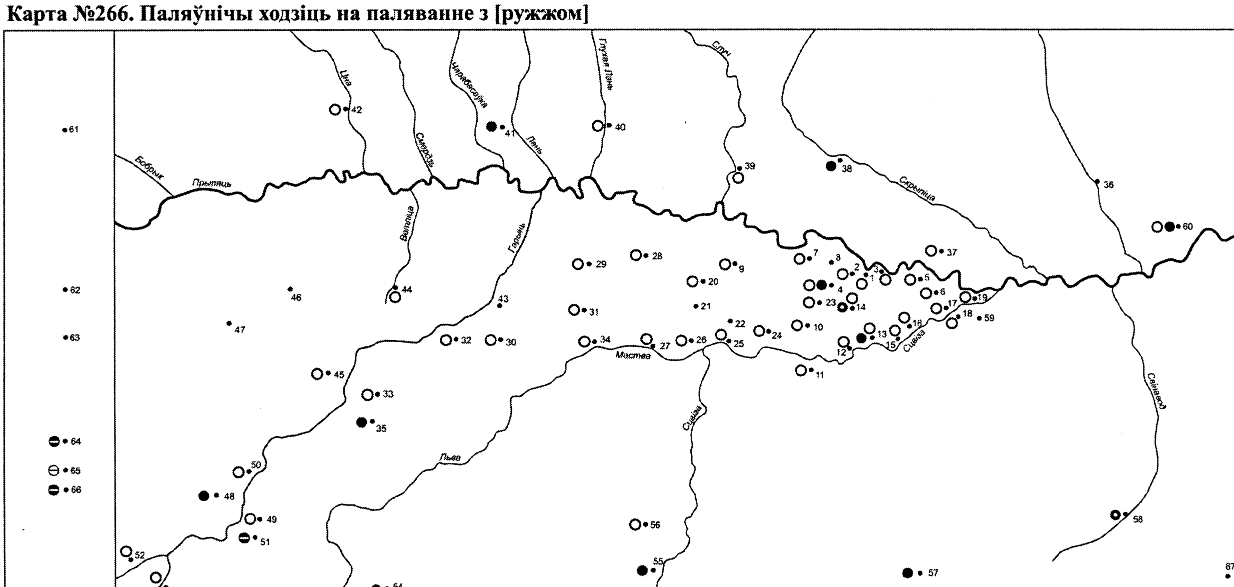

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №7 тэмы №4

- ○ з руж'е́м
- ⊖ з ружэ́м
- ◉ з ружжо́м
- ⊖ з ружо́м
- ● з руж'ём

Карта №267. Панапухала [пад вачыма]

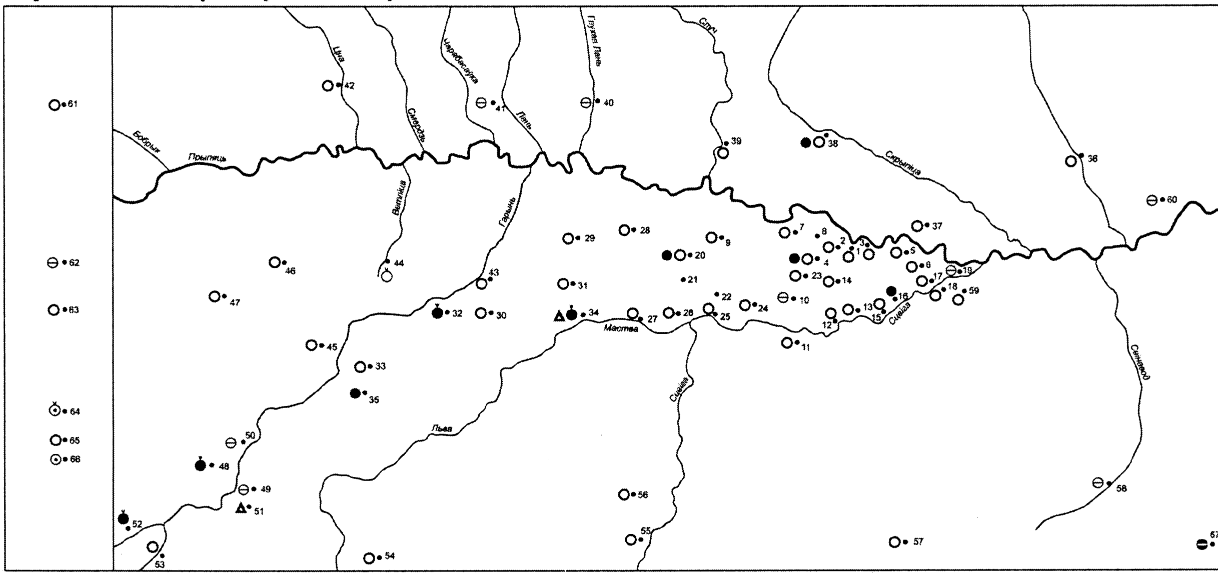

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №8 тэмы №4

- ○ под очы́ма
- ⊖ под вочы́ма
- ⊙ под гучы́ма
- пуд очы́ма
- пуд гочы́ма
- ▲ пiд (пыд) очы́ма
- ● под очáмi
- под вочáмi
- пуд очáмi
- пiд (пыд) очáмi

Карта №268. Конь слухае [вушамi]

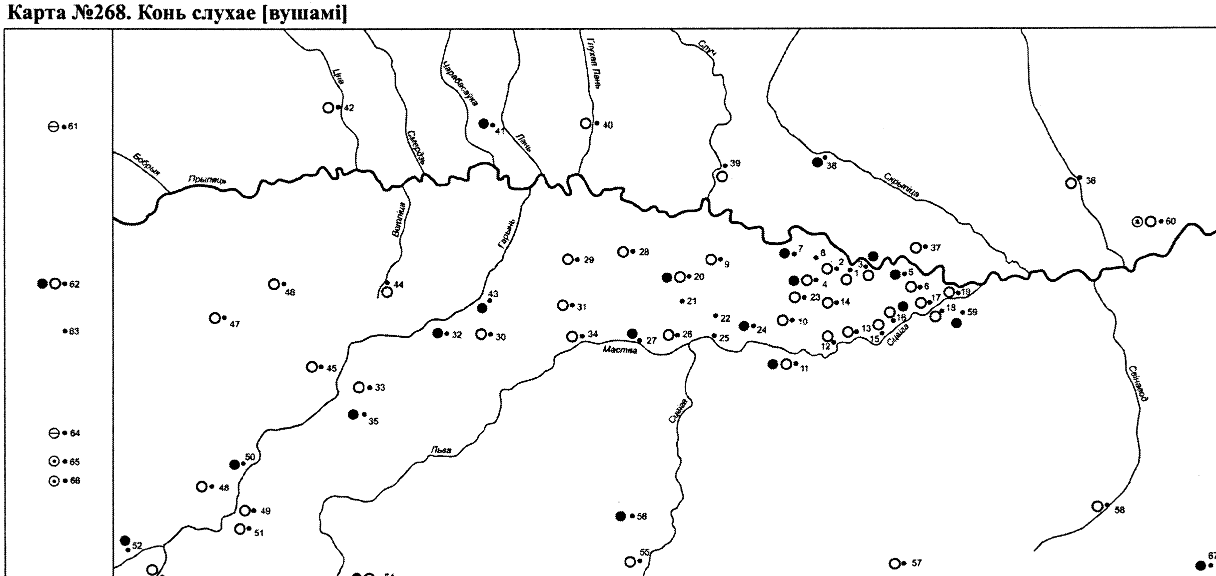

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №9 тэмы №4

- ○ (в)ушы́ма
- ⊖ гушы́ма
- ● [вушáмi]
- ⊙ [вýхамы]
- вушмí

Карта №269. Сустрэўся з чужымі [людзьмі]

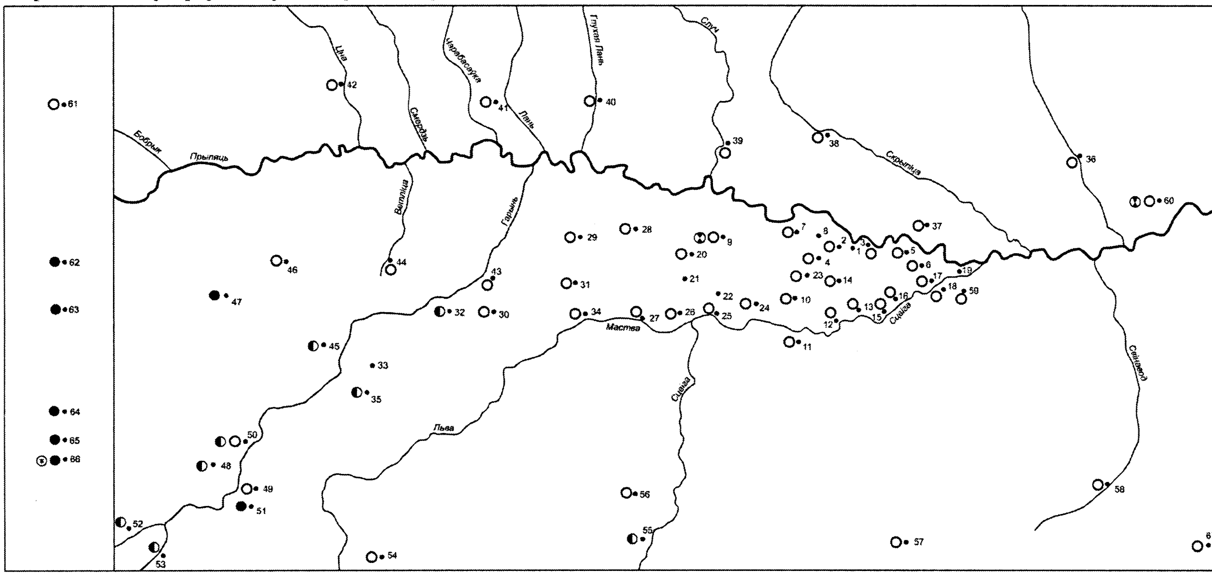

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №10 тэмы №4

- ○ людзьмі́
- ◐ людьмі́
- ● людьмы́
- ⦶ людзя́мі
- ⊙ людьмы́ма

Карта №270. Грыбы растуць у [лесе]

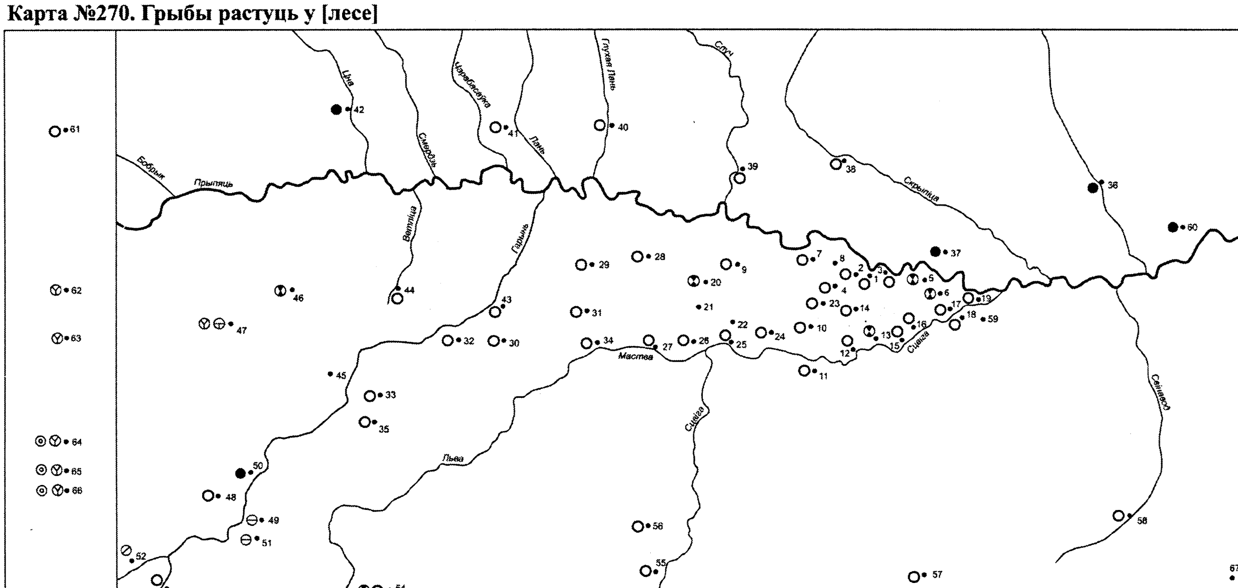

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №11 тэмы №4

○	у ле́сі	⊘	у лі́сі
⊖	у лêсі	⊛	у лі́сы
⊕	у лêсы	◎	у лі́совы
●	у ле́се	⦶	у лесу́

Карта №271. Насмарк, круціць у [носе]

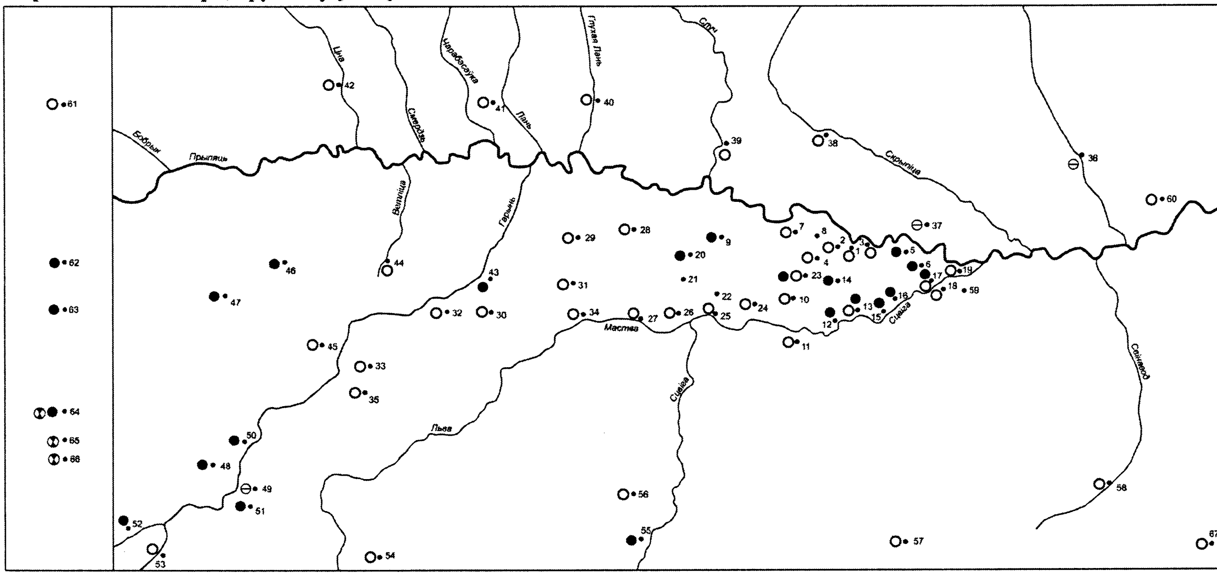

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №12 тэмы №4

- ○ у нóсі
- ⊖ [у нóсе]
- ● у носý
- ⦶ у нóсовы, у нусóвы

Карта №272. [На краі] стала

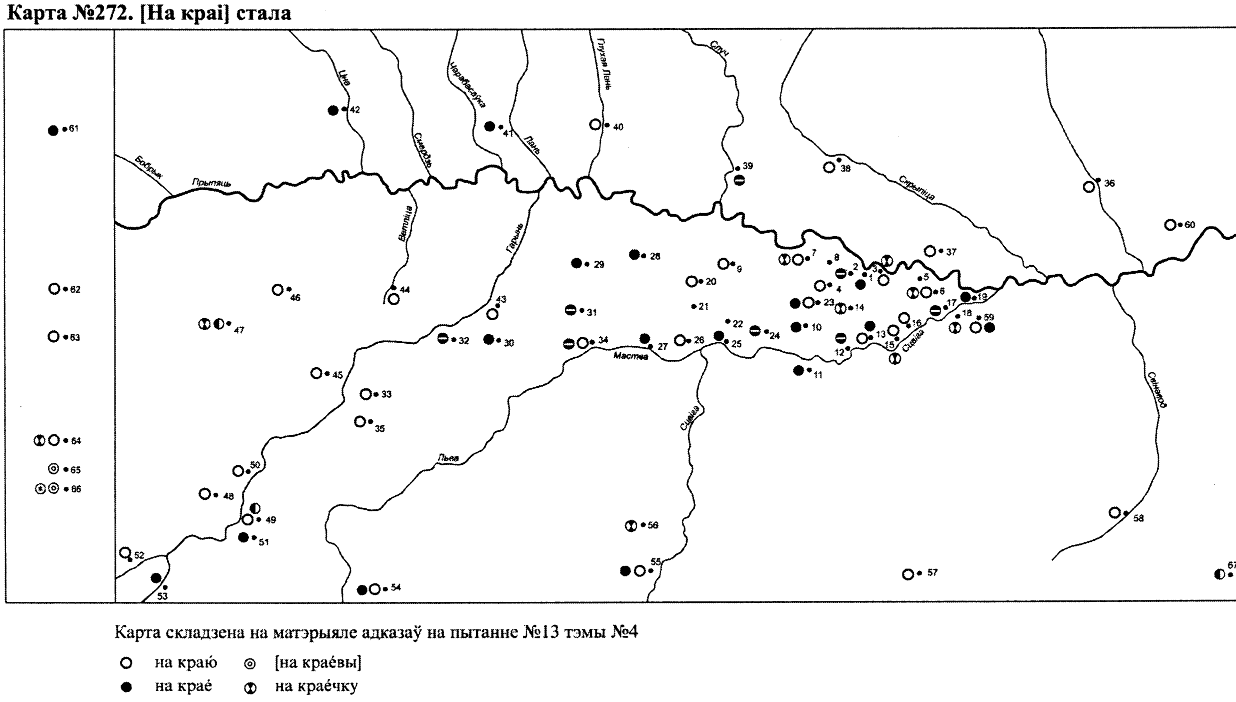

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №13 тэмы №4

- ○ на краю
- ● на краé
- ⊖ на краê
- ◐ на крайі
- ◎ [на краéвы]
- ⦶ на краéчку
- ⊙ на краéчкувы

Карта №273. Клічная форма

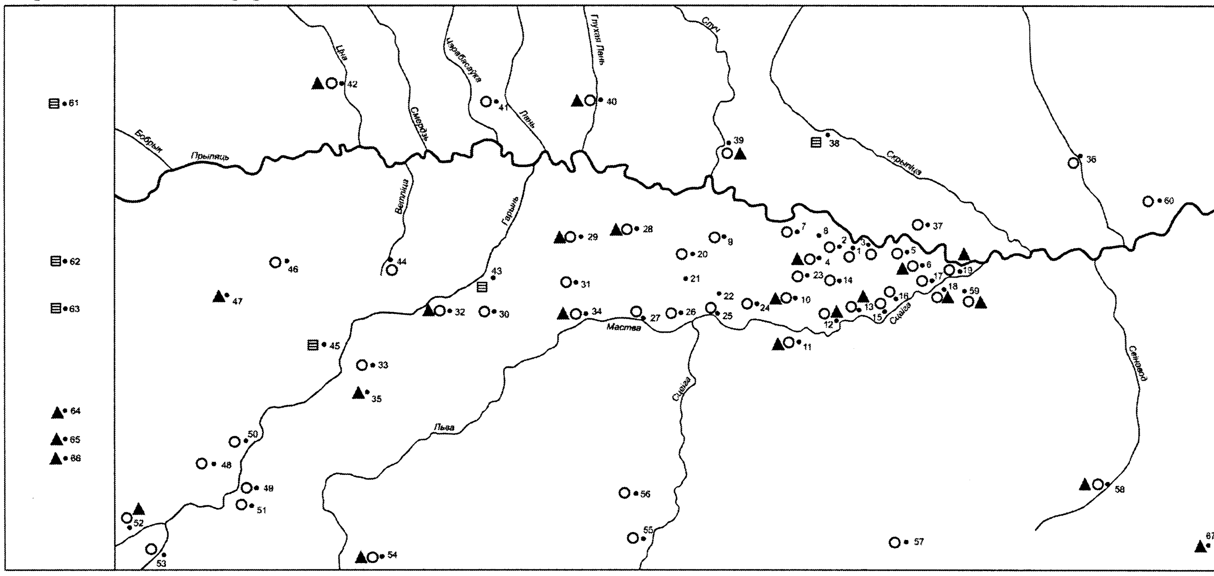

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №14 тэмы №4

- ○ [На́дзе], Ма́не, Та́не, Ве́рэ
- ▲ [На́дзё], Га́лё, Га́нно, Лёно, Ні́но
- ▤ Ва́ля, [На́дзя], Га́ля

Карта №274. *Новае*, прым. н. роду

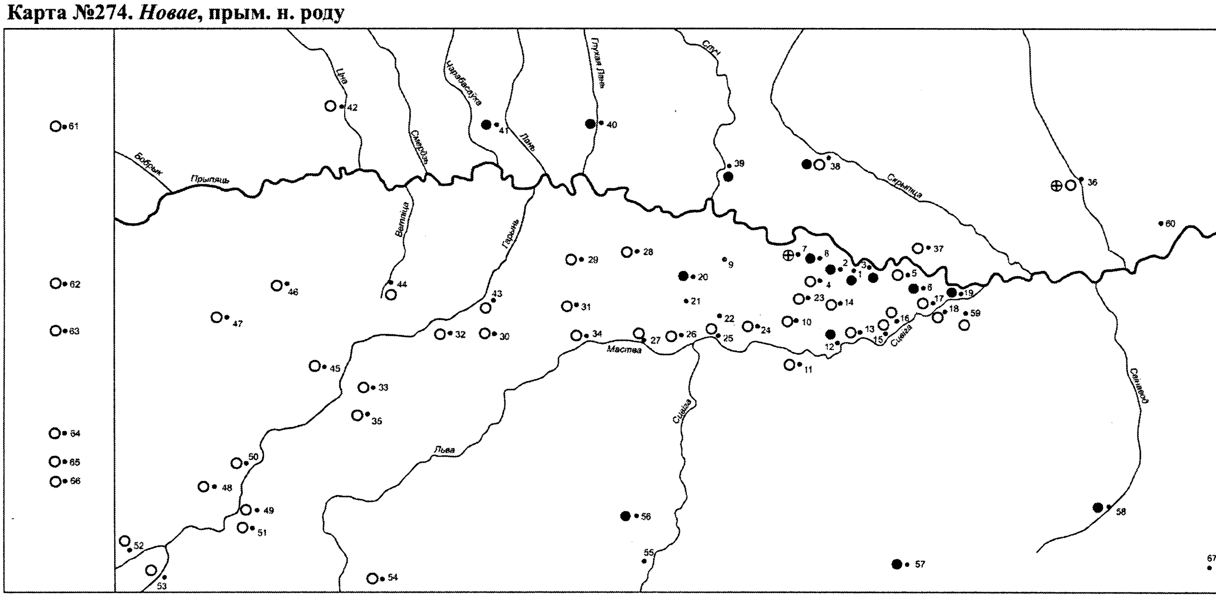

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №15 тэмы №4

- ○ но́вэ, но́вэе
- ● но́ве
- ⊕ но́во

Карта №275. *Белае*, прым. н. роду

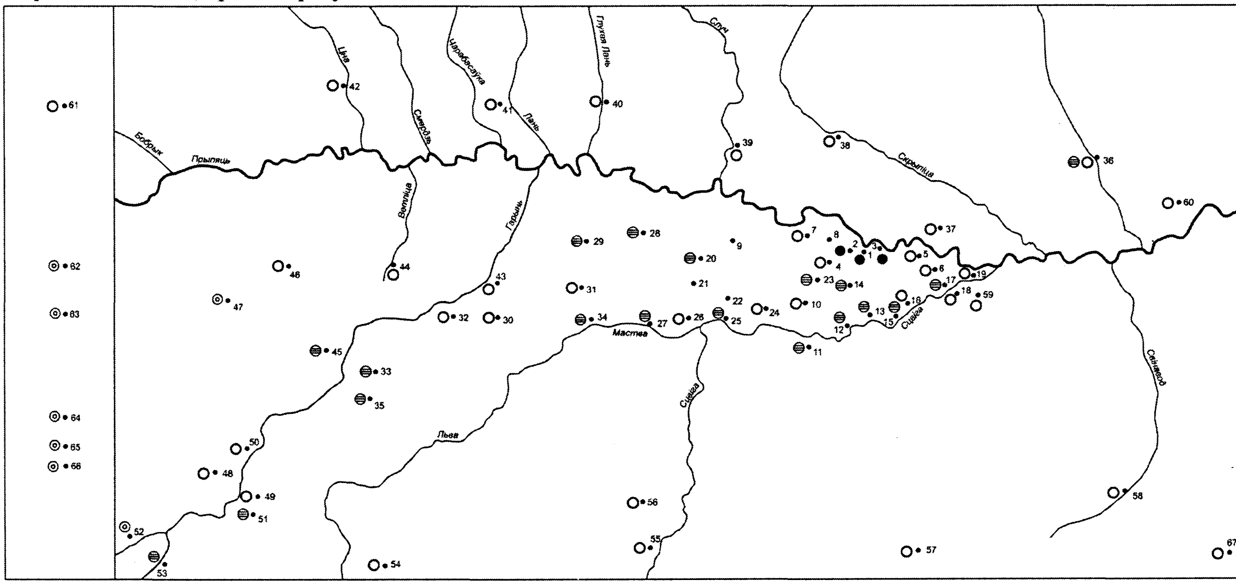

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №16 тэмы №4

- ○ бе́лэ
- ⊜ бếлэ
- ◎ [бі́лэ]
- ● бе́ле

Карта №276. Нясмачнае

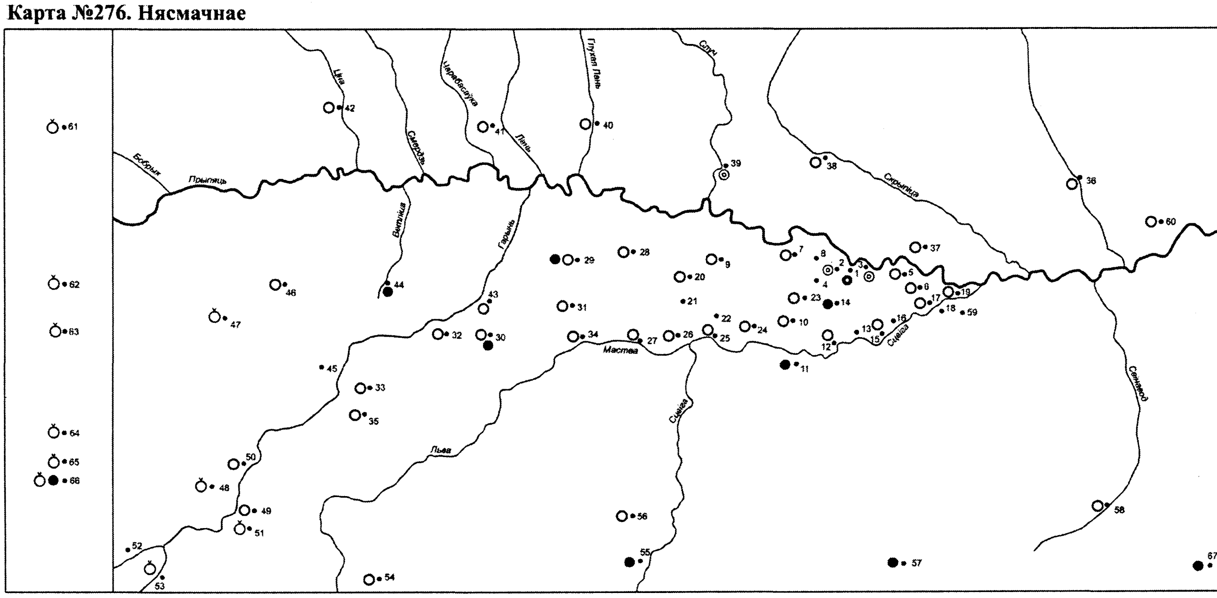

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №17 тэмы №4

- ○ несма́чнэ
- ◎ несма́чне
- ● [несма́шнэ]
- ◉ несма́шне
- ǒ нэсма́чнэ, ысма́чнэ

Карта №277. У [нашым] сяле

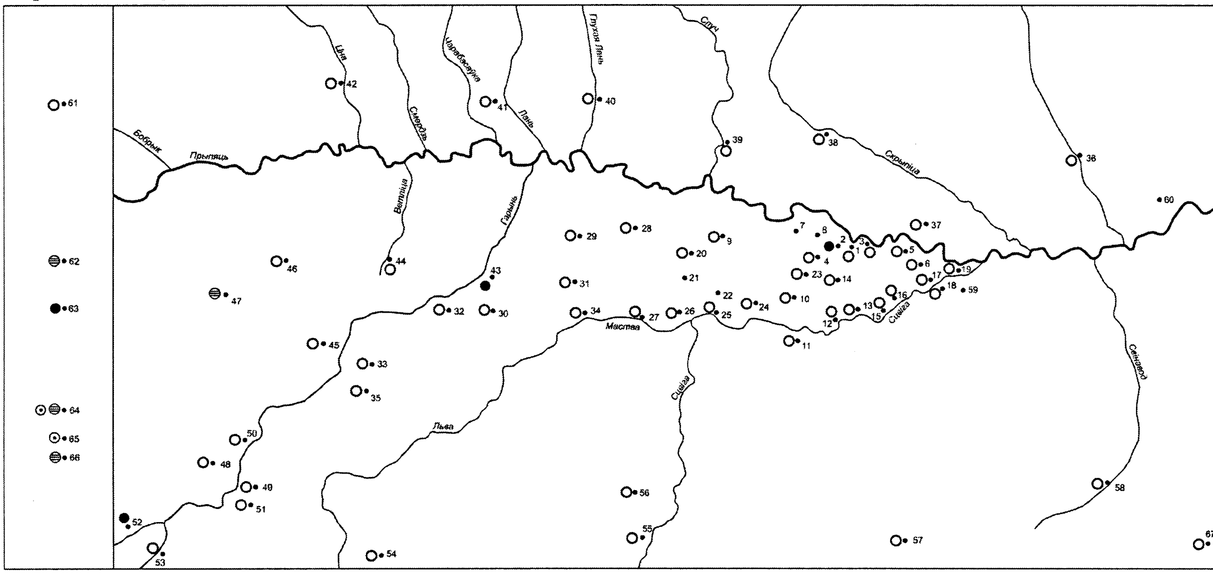

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №18 тэмы №4

○ у на́шом
● у на́шум
⊜ [у на́шому]
⊙ в на́шым

Карта №278. На [харошым] месцы

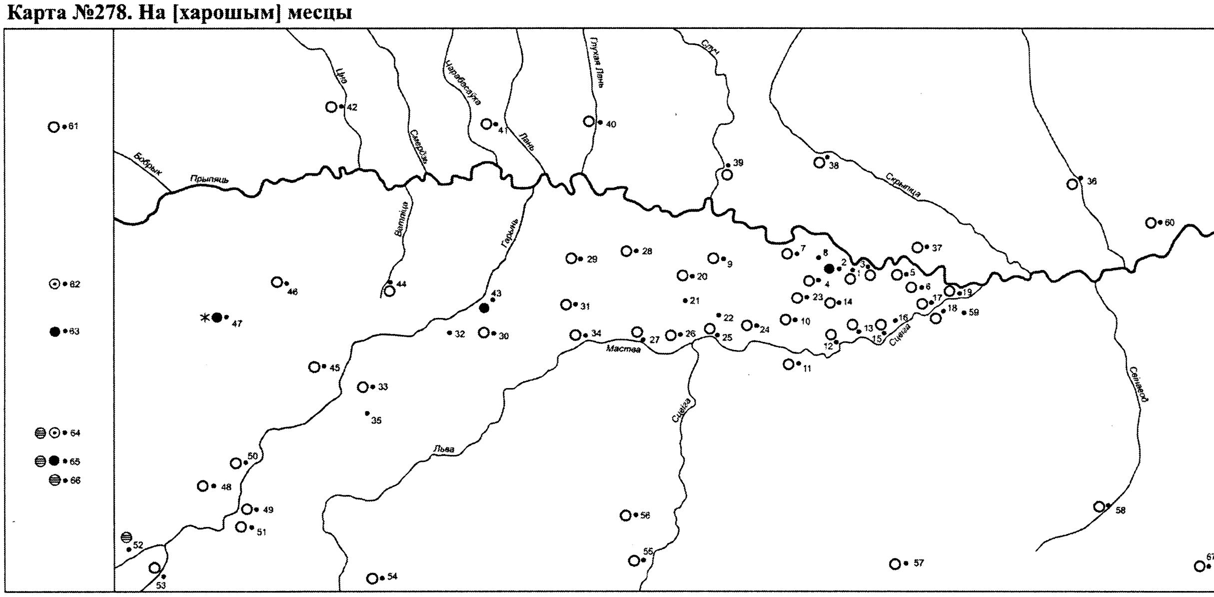

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №19 тэмы №4

○ на хоро́шом
● на хоро́шум
⊙ на хоро́шым
⊜ [на хоро́шому]
⁎ на до́брум

Карта №279. Перавязі яго з таго берага на [гэты]

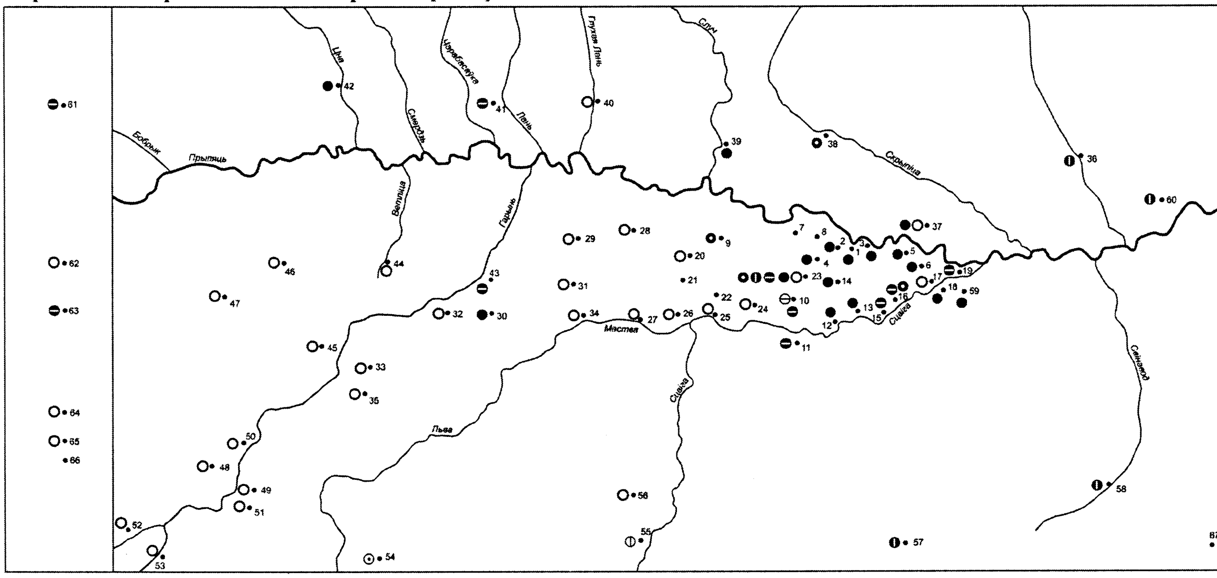

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №20 тэмы №4

○	на гэ́той	●	на гэ́ты
⊖	на ге́той	⊖	на ге́ты
⦶	на е́той	◐	на е́ты
⊙	на э́той	⊙	на э́ты

Карта №280. Дождж ліў [увесь] дзень

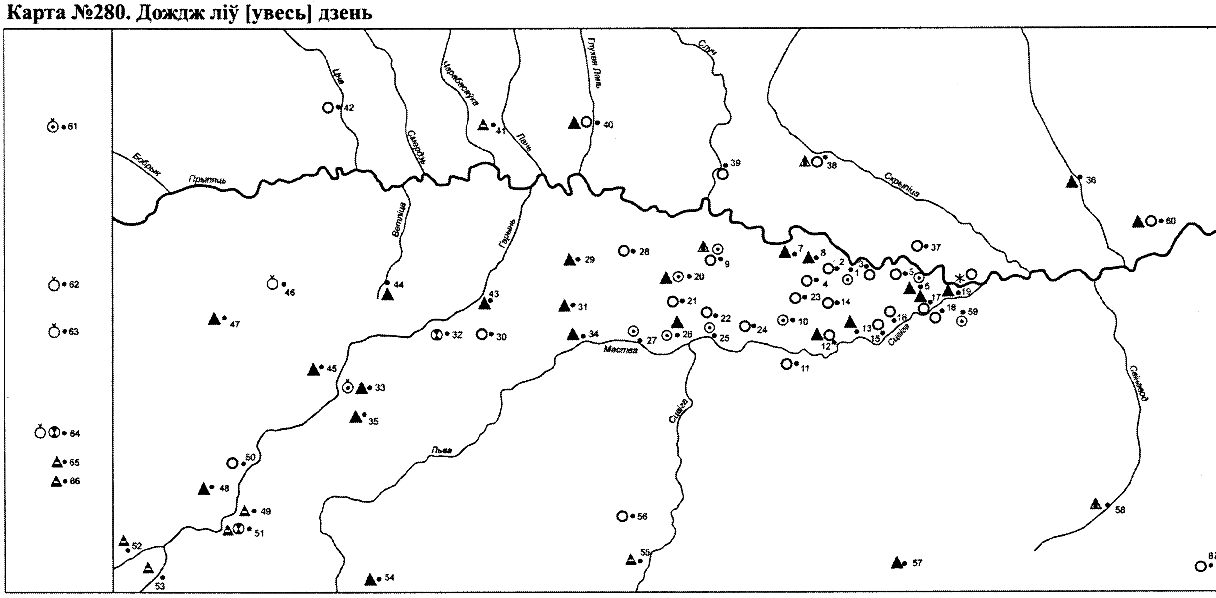

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №21 тэмы №4

○	уве́сь	⦶	вэзь дзень, увэ́з день, ввыздэ́нь
○̌	[увэ́сь]	▲	усёй
⊙	весь	△	всёй
⊙̌	вэсь	▲	усе́й
		✱	цы́лы

Карта №281. Дзень

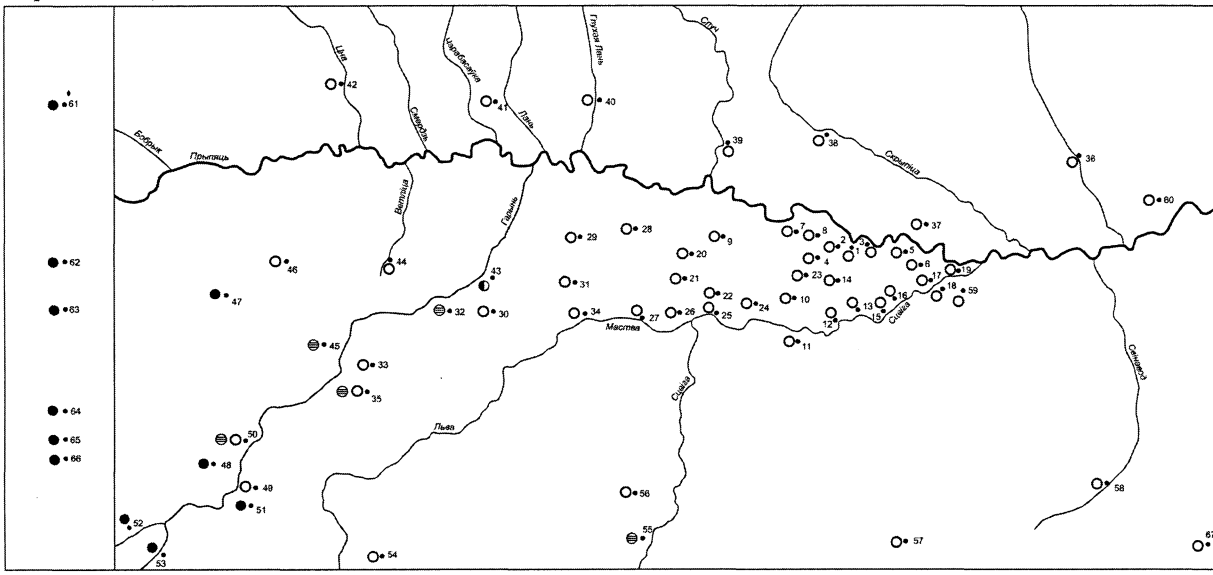

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №21 тэмы №4

- ○ дзень
- ⊜ день
- ● дэнь
- ◐ дзэнь

Карта №282. Жала жыта разам з [усімі]

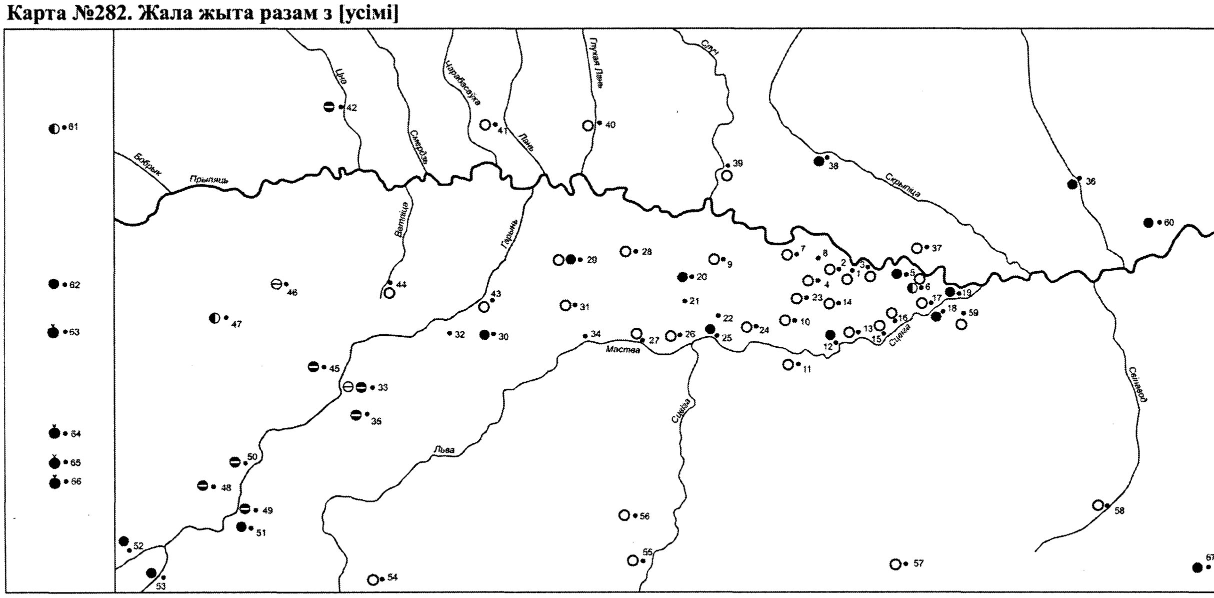

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №22 тэмы №4

- ● з усімі
- ● [з усíмы]
- ⊖ [з усéмі]
- ◐ з усíма
- ○ з усімá
- ⊖ з усемá

Карта №283. У яго баліць пад [грудзьмі]

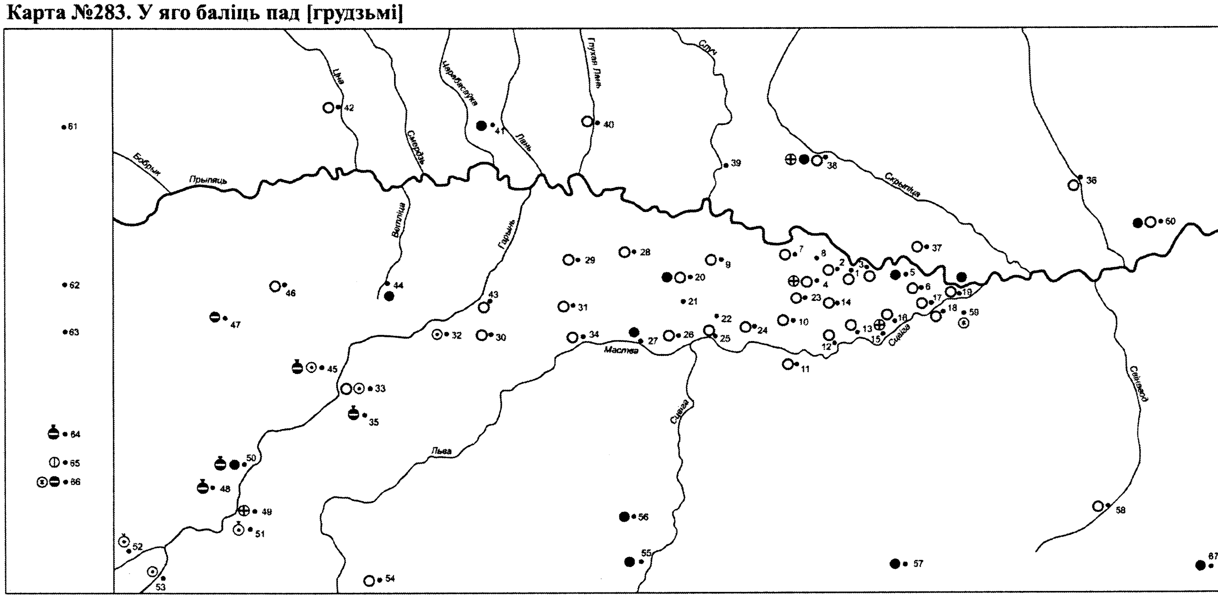

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №23 тэмы №4

○	под грудзі́ма	●	под грудзьмі́
⊙	под груді́ма	⊖	[под] грудьми́
♁	пуд груді́ма	♁	под грудьмі́
⊙	під груді́ма	⊕	под грудзя́мі
⦶	под груди́ма	⊛	іншыя формы

Карта №284. Добрыя халявы ў тваіх *[чобо́цях]*

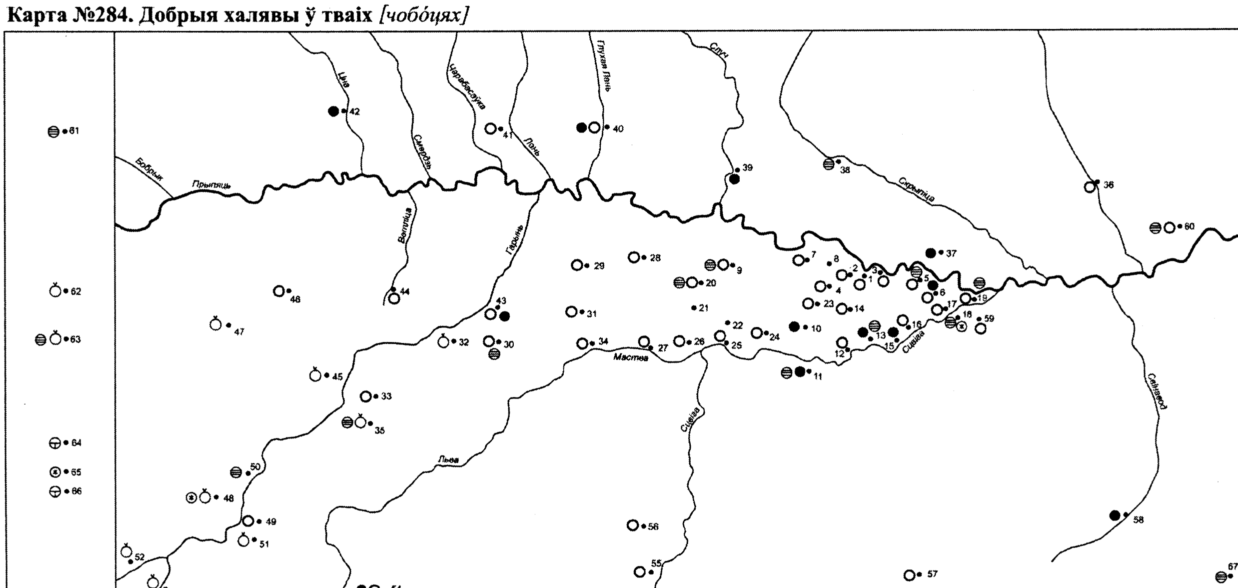

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанні №25, 28 тэмы №4

○	у чобо́цях	⊖	[у чо́бо́тюх]
Ǒ	у чобо́тях	⊜	у чо́ботах
●	у чобо́цех	⊛	іншыя формы

Карта №285. Дай мне абуць тваіх гумовых *[чобо́т]*

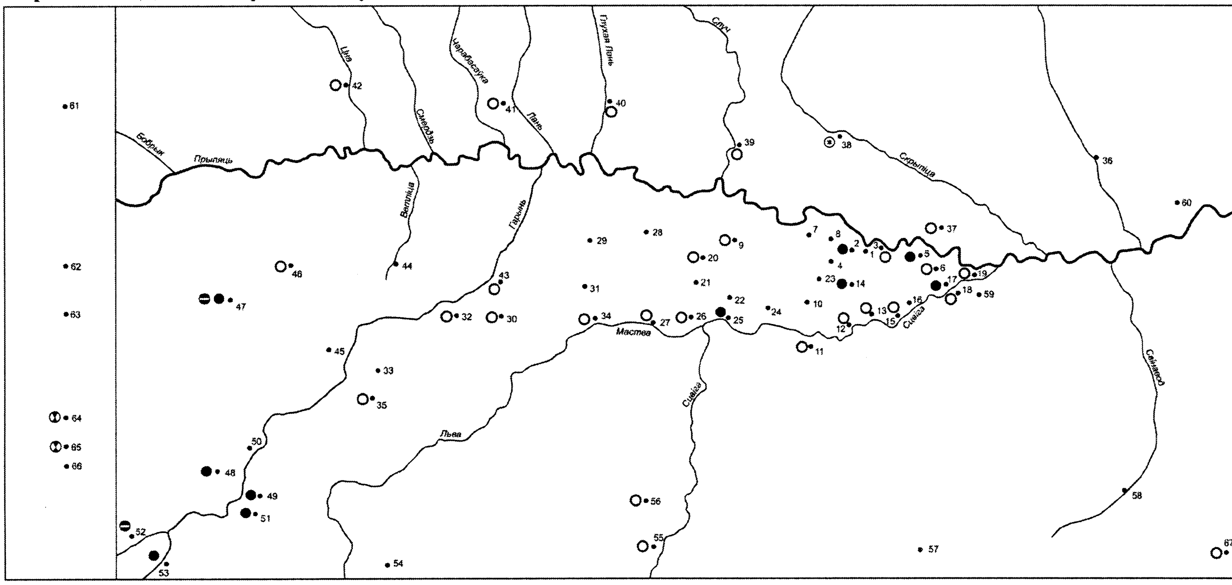

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №26 тэмы №4

- ○ чобо́т
- ● чобо̂т
- ⊖ чобу́т
- ⦶ чобі́т, чобы́т
- ⊙ чо̀бот

Карта №286. Наслядзіў сваімі *[чобоцьмí]*

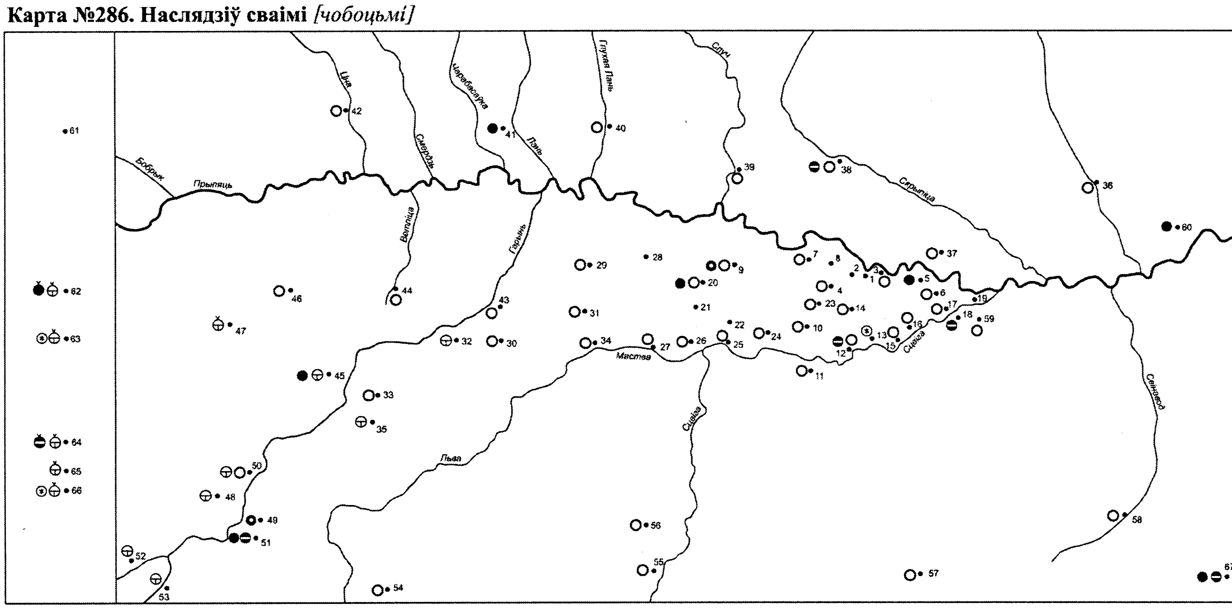

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №27 тэмы №4

- ○ чобоцьмí
- ⊕ чоботьмí
- ⊕ [чоботьмы́]
- ⊖ чо̀ботамі
- ⊖ чо̀ботамы
- ● чобота́мі
- ● чобота́мы
- ○ чобо́цямі
- ⊙ іншыя формы

Карта №287. Карова стаіць пад [варотамі]

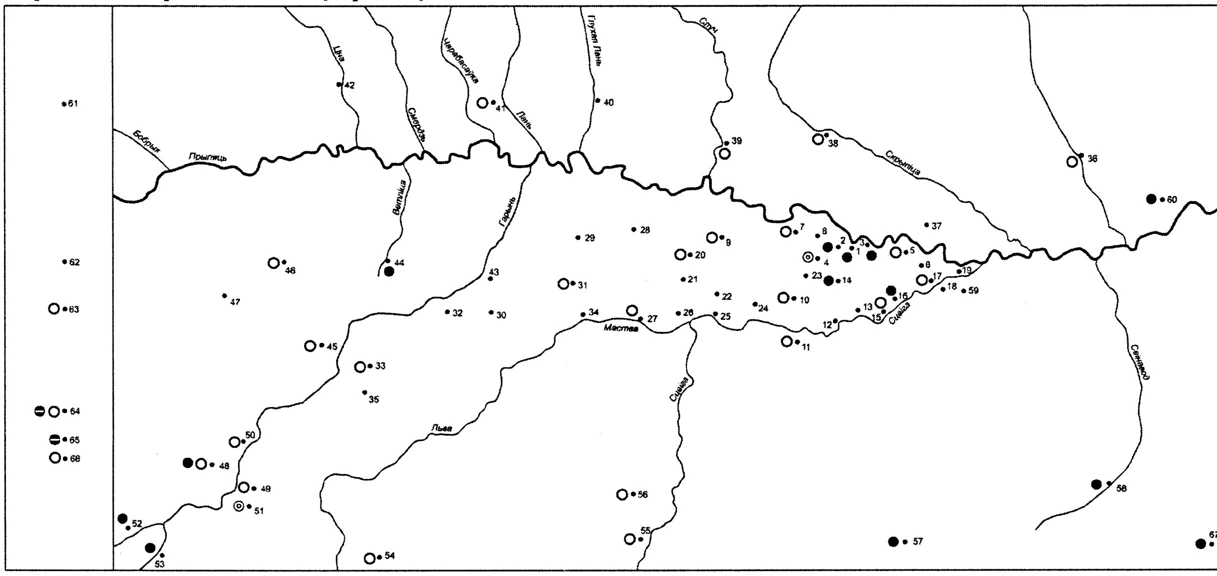

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №30 тэмы №4

- ○ [под вор́отамі]
- ◎ под [вор́оцямі]
- ● [под вор́оцьмі]
- ⊖ за вор́ітьмы

Карта №288. Ён не хоча [рабіць]

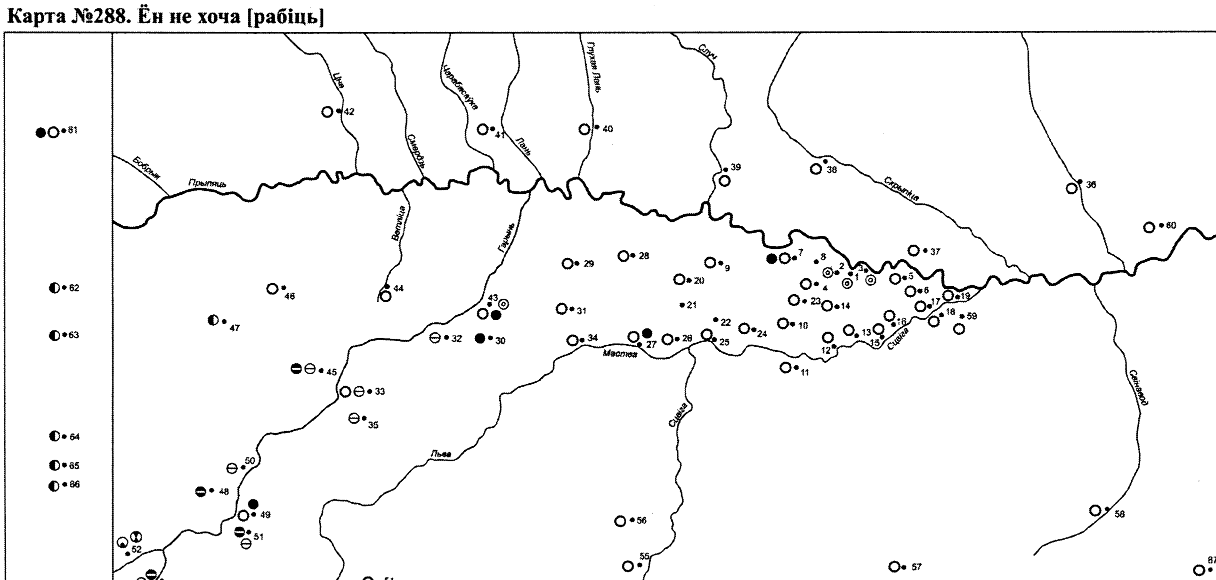

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №31 тэмы №4

○	робíць	●	робíці
◎	робíц	⊖	робíті
⊖	робíть	◑	робы́'ті
◒	робы́'ть	◐	[робы́ты]

Карта №289. Гусі на рэчцы могуць далёка [заплысці]

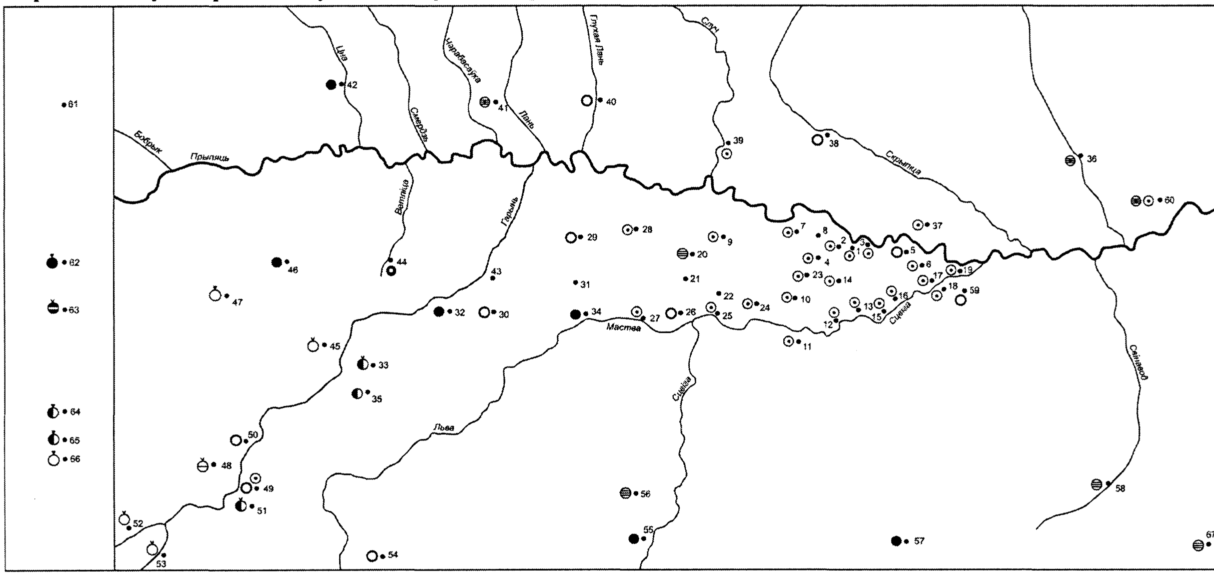

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №32 тэмы №4

- ○ заплы́сці
- ⊙ заплусці
- заплысті
- заплысты́
- заплісті
- ● заплыўці
- заплуўці
- заплывті
- заплывты́
- запліўті
- заплыўсці
- заплывсті
- заплывсты́
- заплы́ць
- заплу́ць

Карта №290. [Пераплыў] раку

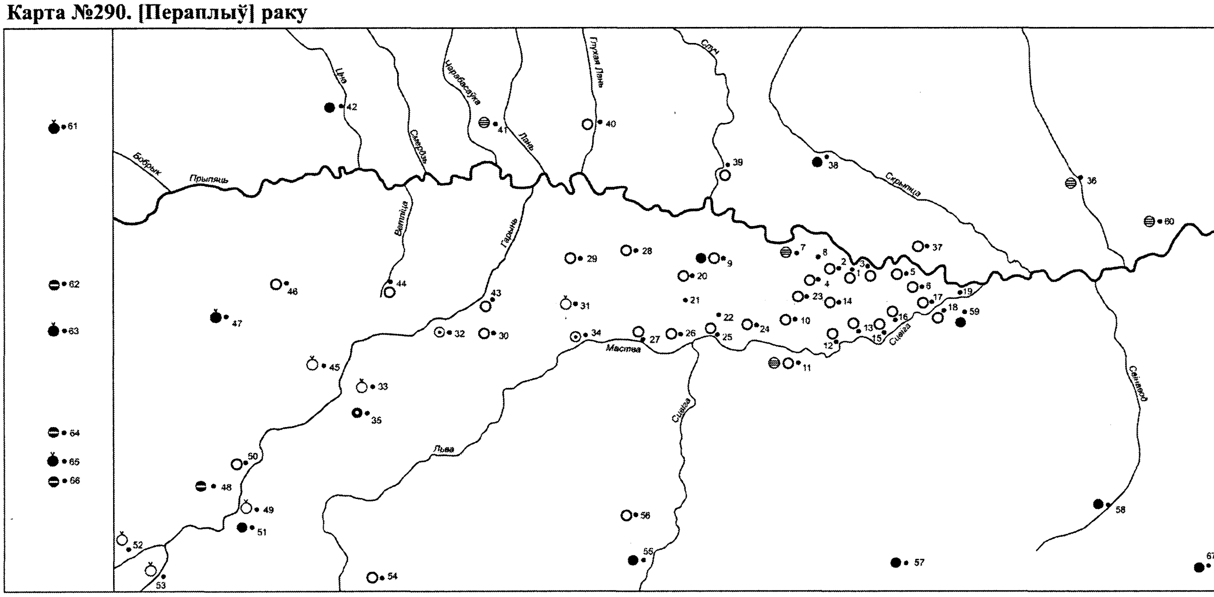

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №33 тэмы №4

- ○ перэпло́ў
- пэрэпло́ў
- ⊙ парапло́ў
- перэплу́ў
- ● перэплы́ў
- [пэрэплы́в]
- параплы́ў
- [пэрэплів]

Карта №291. Што гэта праўда, я магу пабажыцца і [паклясціся]

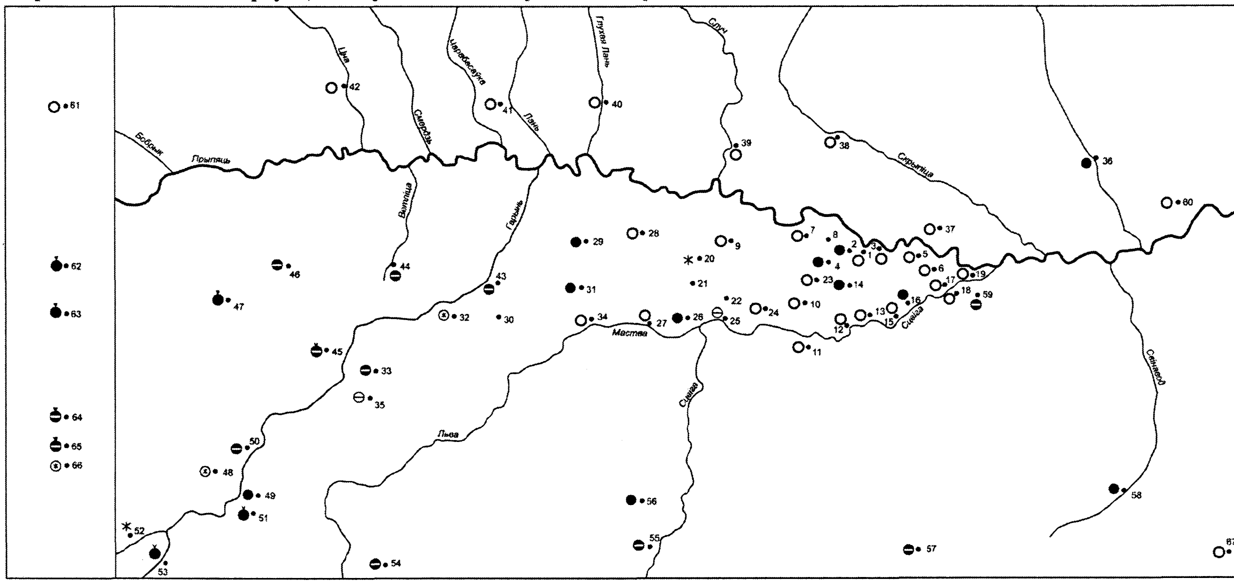

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №34 тэмы №4

- ○ поклесціса
- ⊖ [поклесціс]
- ● поклясціса
- ⊖ поклясціс
- ● поклястіса
- ● поклястіс
- ● поклястыса
- ● поклястысь
- ⊙ адзінкавыя ўтварэнні ад таго ж кораня
- ∗ адзінкавыя назвы

Карта №292. За што ты яго так ганіш і [клянеш]

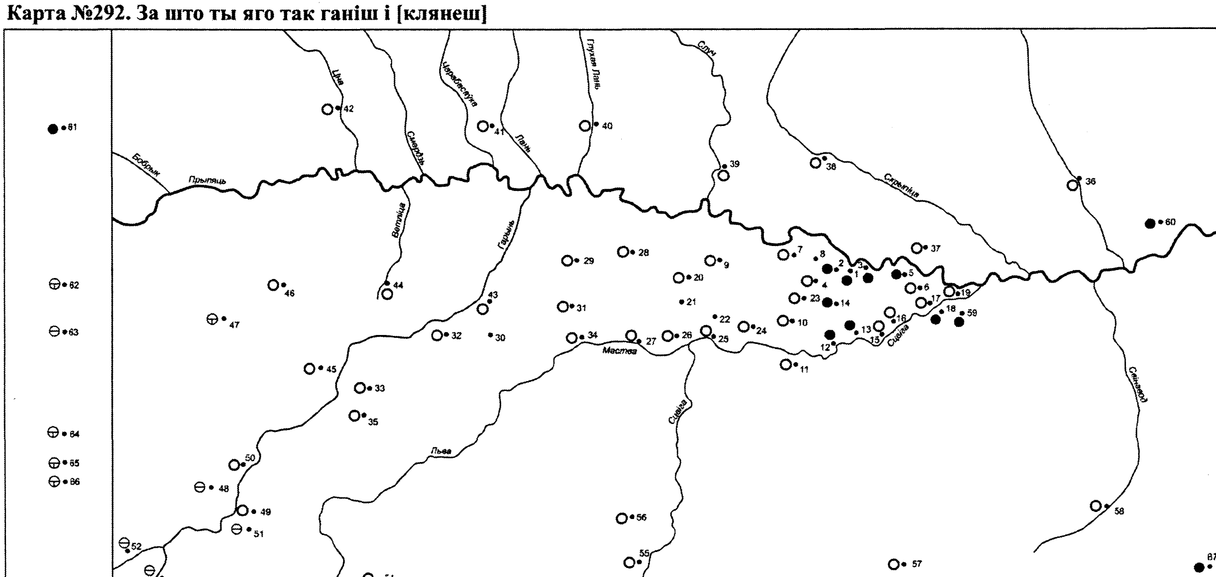

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №35 тэмы №4

- ○ [клінéш]
- ⊖ клінэ́ш
- ⊕ клынэ́ш
- ● кленéш

Карта №293. Сцямнела, пачалі лятучыя мышы [лятаць]

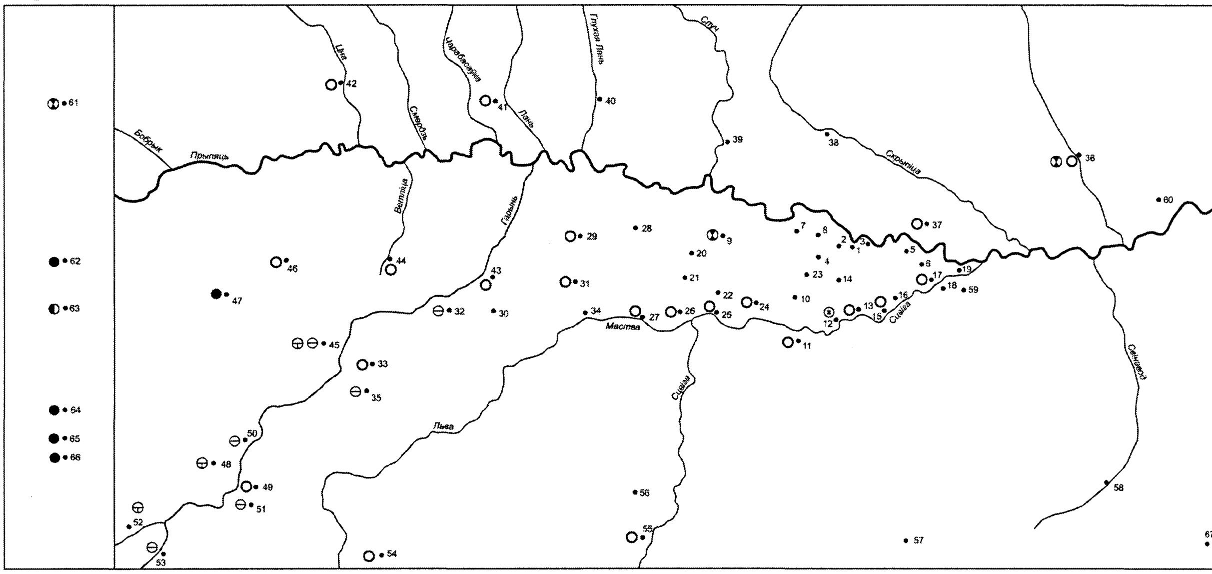

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №36 тэмы №4

○ ле́таць
⊖ ле́тать
⊕ ле́таті
◐ ле́таты
● лэ́таты
⦶ лётаць
⊙ ля́таць

Карта №294. Дождж будзе, ластаўкі нізка [лятаюць]

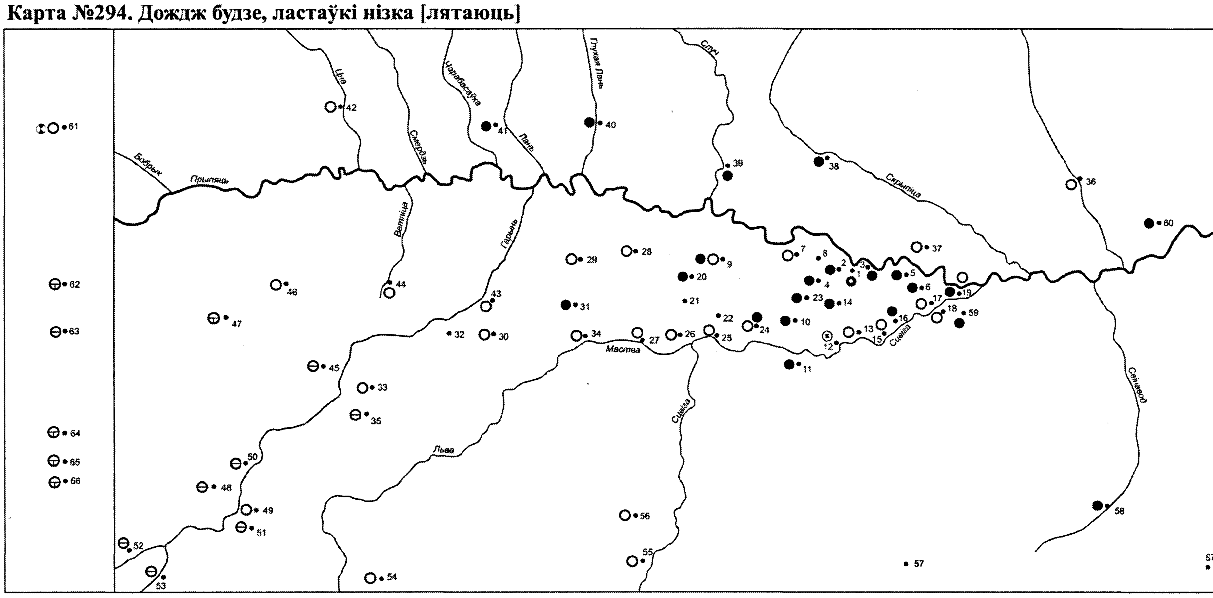

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №37 тэмы №4

○ ле́таюць
⊖ ле́тають
⊕ лэ́тають
● лета́юць
○ лета́юц
⦶ лётаюць
⊙ ля́таюць

Карта №295. Дровы пілою [пілуюць]

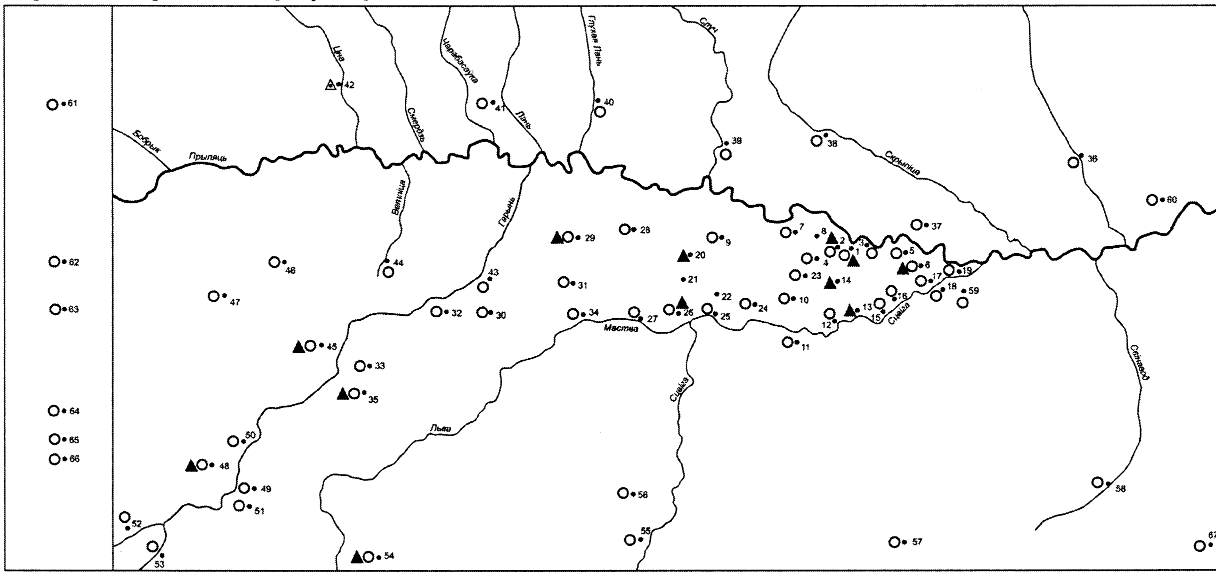

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №38 [а] тэмы №4

○ [рэ́жуць]
▲ [піляць]
△ пілу́юць

Карта №296. Дровы сякераю [сякуць]

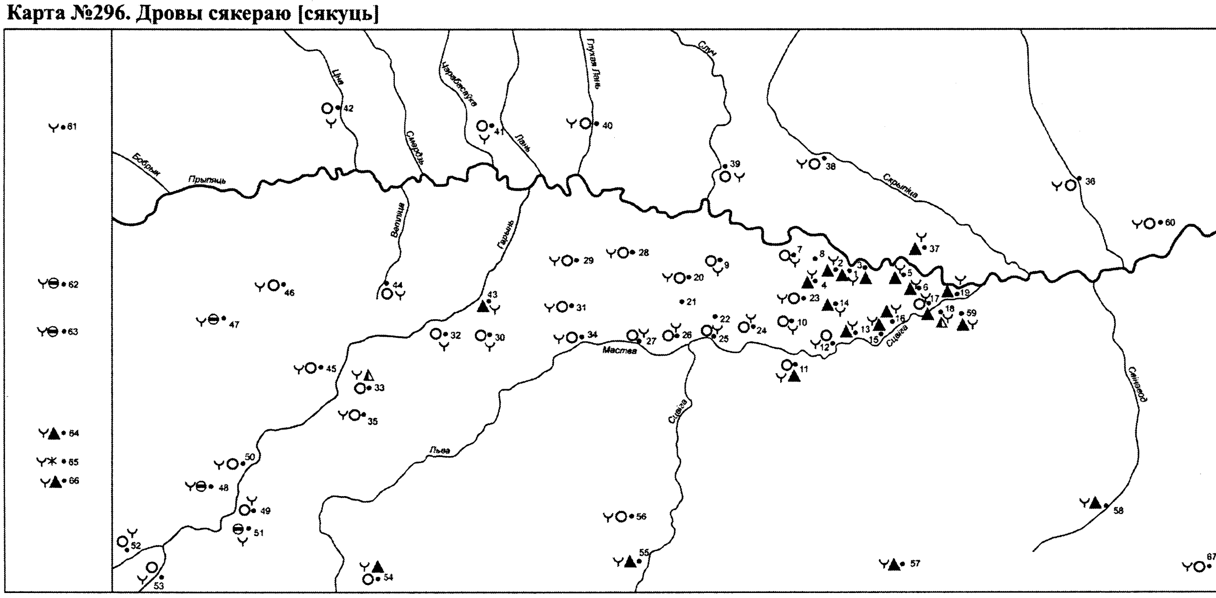

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №38 [б] тэмы №4

○ [секу́ць] △ ру́бяць
⊖ [сечу́ть] ⋎ [ко́люць]
▲ [руба́юць] ⁎ цёпаюць

Карта №297. Бліны на патэльні [пякуць]

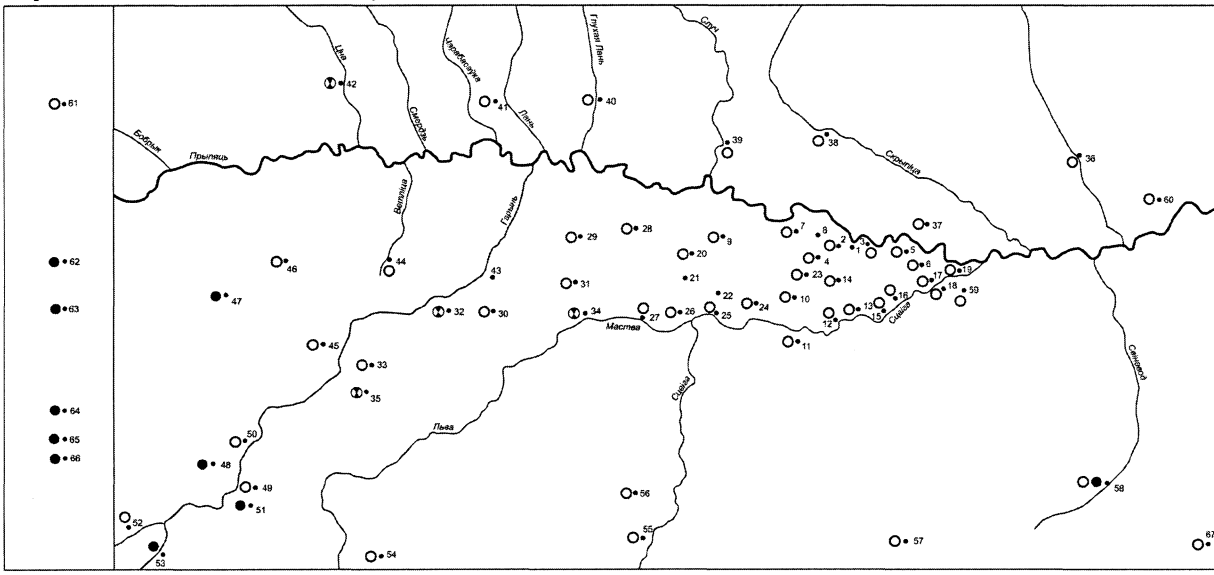

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №39 [в] тэмы №4

- ○ [пеку́ць]
- ⦶ [паку́ць]
- ● [пэчу́ть]

Карта №298. Сала на патэльні [пякуць]

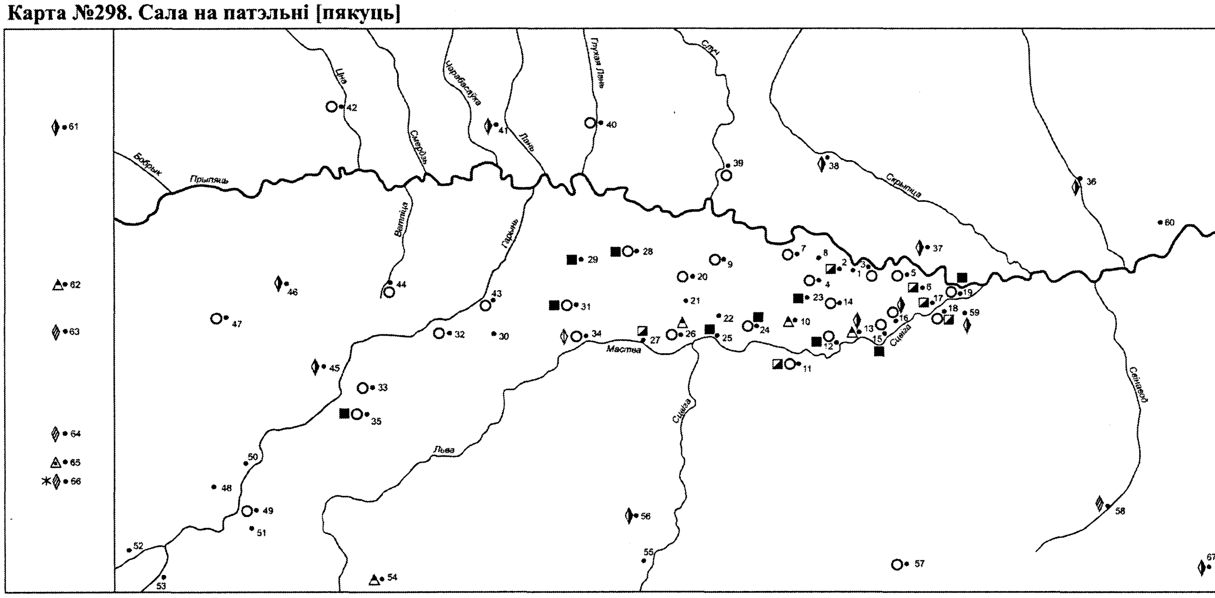

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №39 [г] тэмы №4

- ○ [жа́раць]
- △ [сма́жаць]
- ◬ зма́жаць
- ■ [прагу́ць]
- ◪ [прэгу́ць]
- ◊ [пеку́ць]
- ◊ паку́ць
- ◊ [печу́ць]
- ⁎ скwа́раць

Карта №299. Парэзаную скрылькамі бульбу ў гаршку [тушаць]

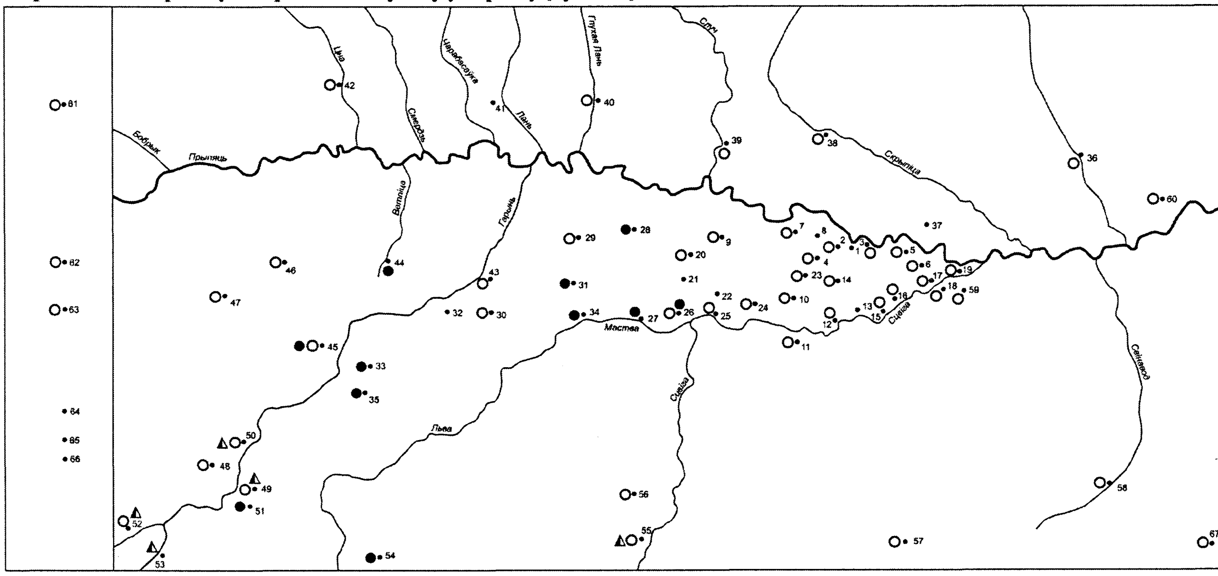

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №39 [е] тэмы №4

- ○ (open circle) [ту́шаць]
- ● (filled circle) [тушку́юць]
- ▲ (triangle) [жа́раць]

Карта №300. Натамілася, сяду трошкі [пасяджу]

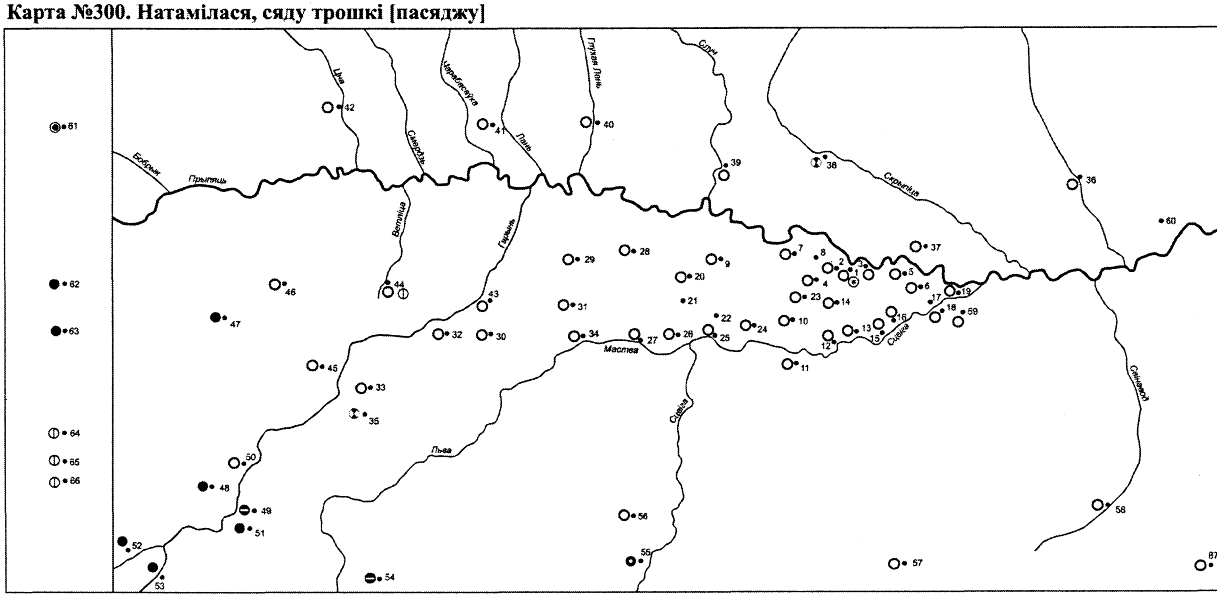

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №40 тэмы №4

○ (open circle) [поседжу́]	● (filled circle) посэдю́
⦶ (circle with vertical bar) посэджу́, посыджу́	◉ (circle with dot) посэдзю́
⊖ (half-filled circle) поседзю́	⌶ (barred circle) посежу́
⭘ (bold ring) поседю́	⊙ (circle with dot) посею́

Карта №301. Тое, што не дакасіў, то пайду [дакашу]

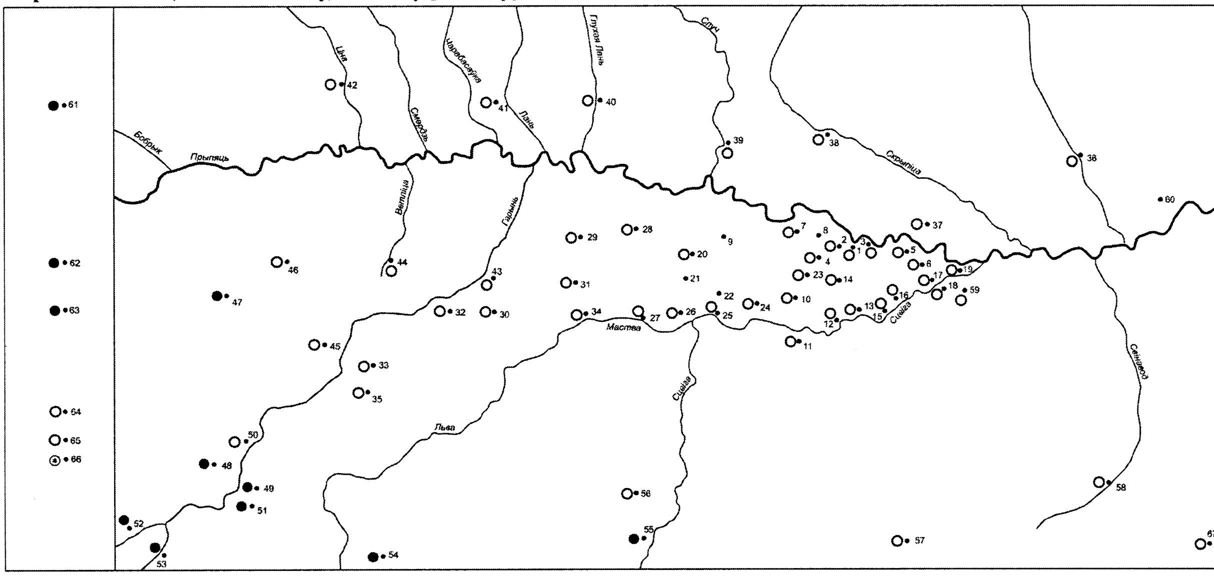

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №41 тэмы №4

- ○ докошу́
- ● докосю́
- ⊙ дукушу́

Карта №302. Дзеці, ціха, [не рабіце] шуму, [не шуміце]

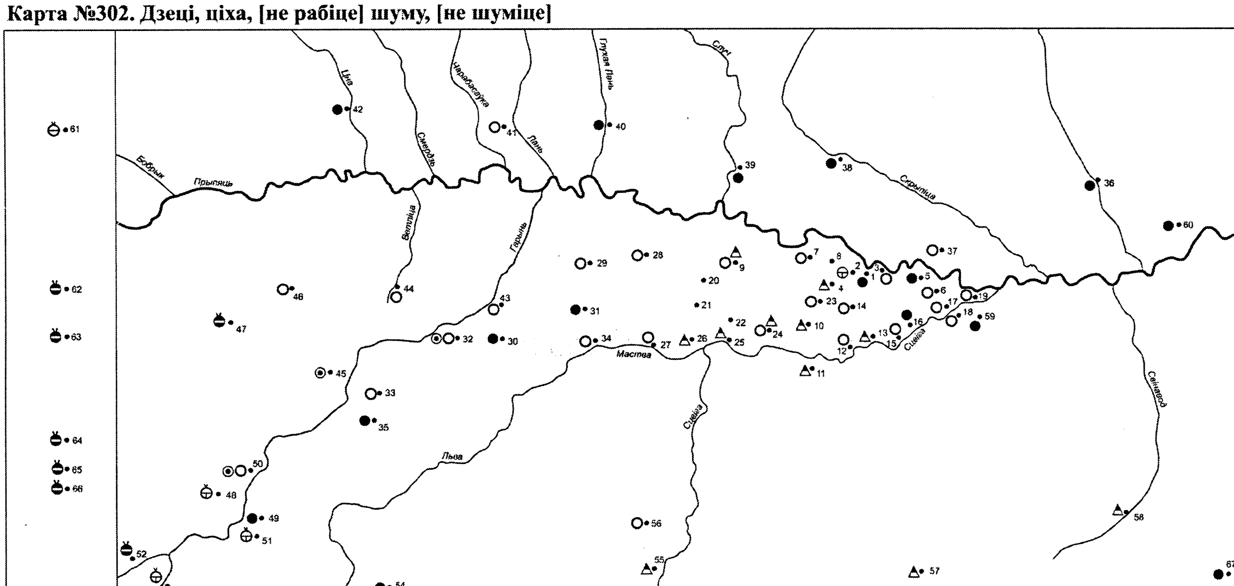

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №42 [а, в] тэмы №4

- ○ не робе́це
- ⊖ не робе̂це
- ⊙ не робе́те
- ⊖ нэ робе́те
- ⊕ нэ робе̂тэ
- ● не робі́це
- ● [нэ робі́тэ]
- △ не шуме́ць

Карта №303. Дзеці, моцна [не крычыце]

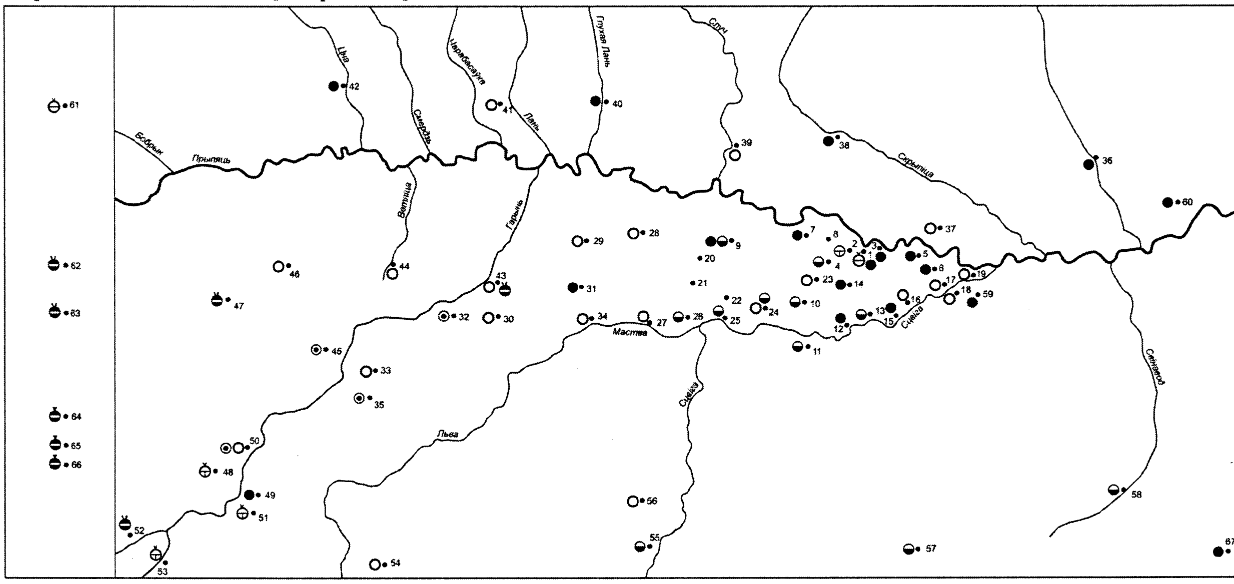

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №42 [б] тэмы №4

- ○ не крычэ́це
- ⊖ не крычэ́^{ы}це
- ◉ не крычэ́те
- нэ крычэ́тэ
- нэ крычэ́^{ы}тэ
- ◒ не крычэ́ць
- ● не крычы́це
- нэ крычы́тэ
- ны крычі́тэ

Карта №304. *Часы́ на сьцене́ [вісяць]* **і інш.**

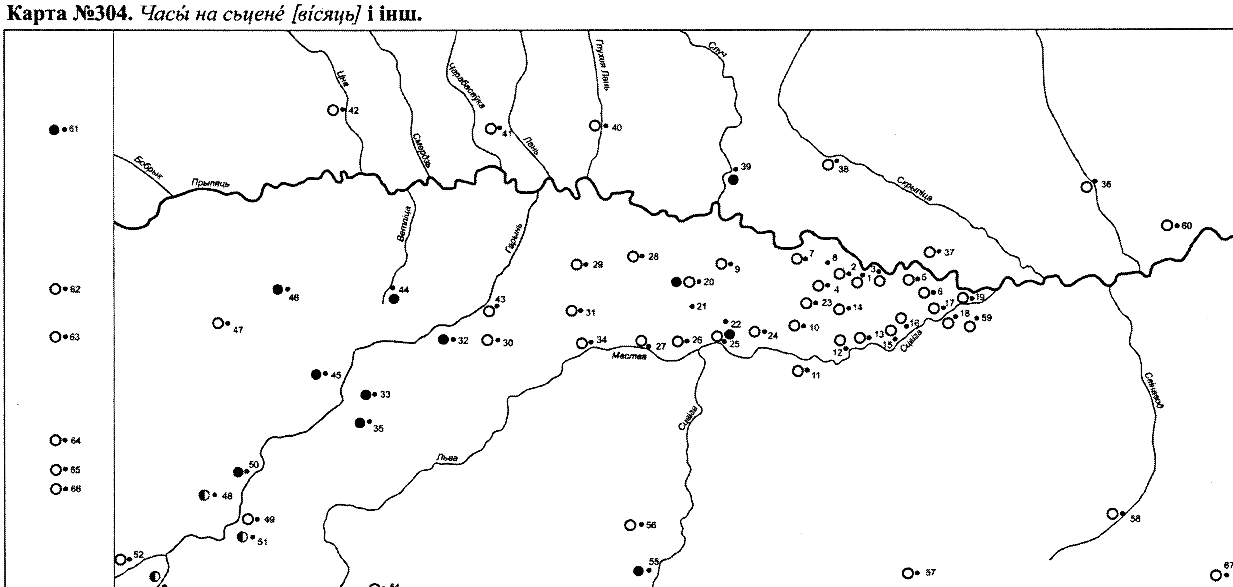

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №43 тэмы №4

- ○ [вісяць]
- ◐ вêсять
- ● [вéсяць]

Карта №305. Ён [смяецца]

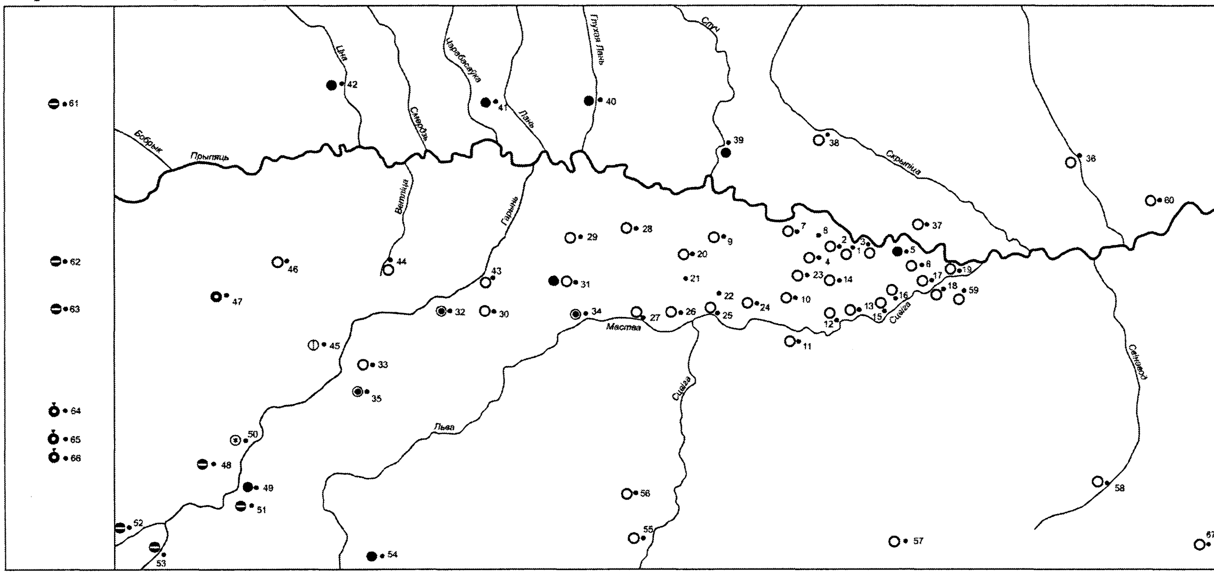

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №44 тэмы №4

- ○ смеі́цца
- ◉ смаі́цца
- ● смее́цца
- ⊖ смэе́цца
- ● смые́цца
- ♁ смые́цьця
- ⊙ смíе́ццы
- ⦶ смэі́цца

Карта №306. Яны [смяюцца]

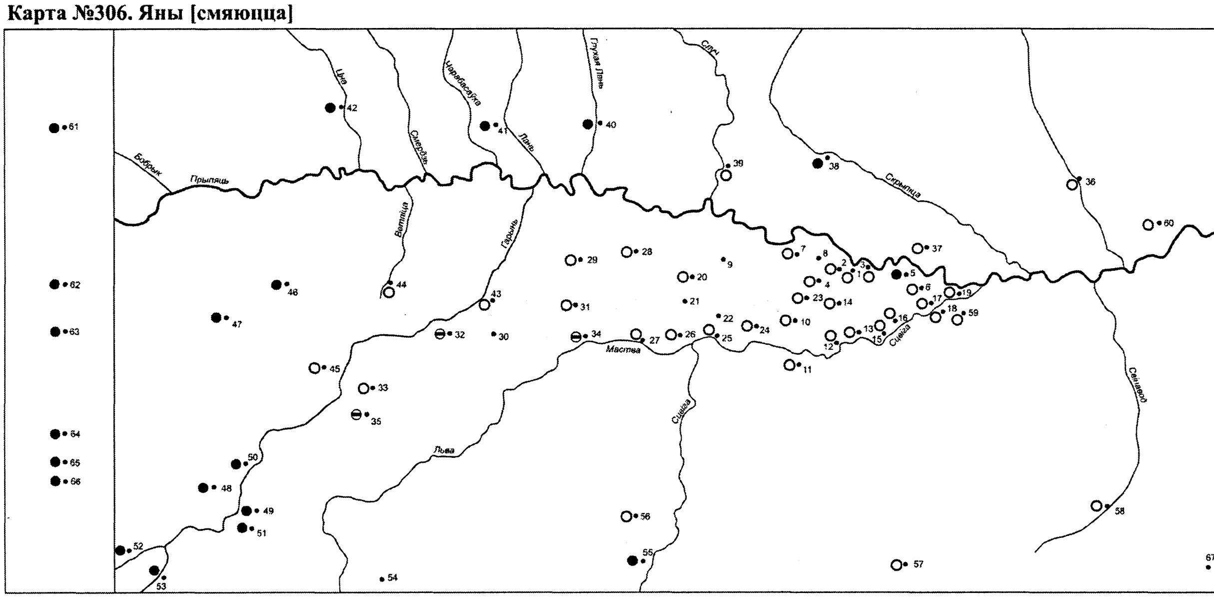

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №45 тэмы №4

- ○ воны́ смея́цца
- ⊖ воны́ смая́цца
- ● воны́ [смею́цца]

Карта №307. Карову [паганю] на пашу

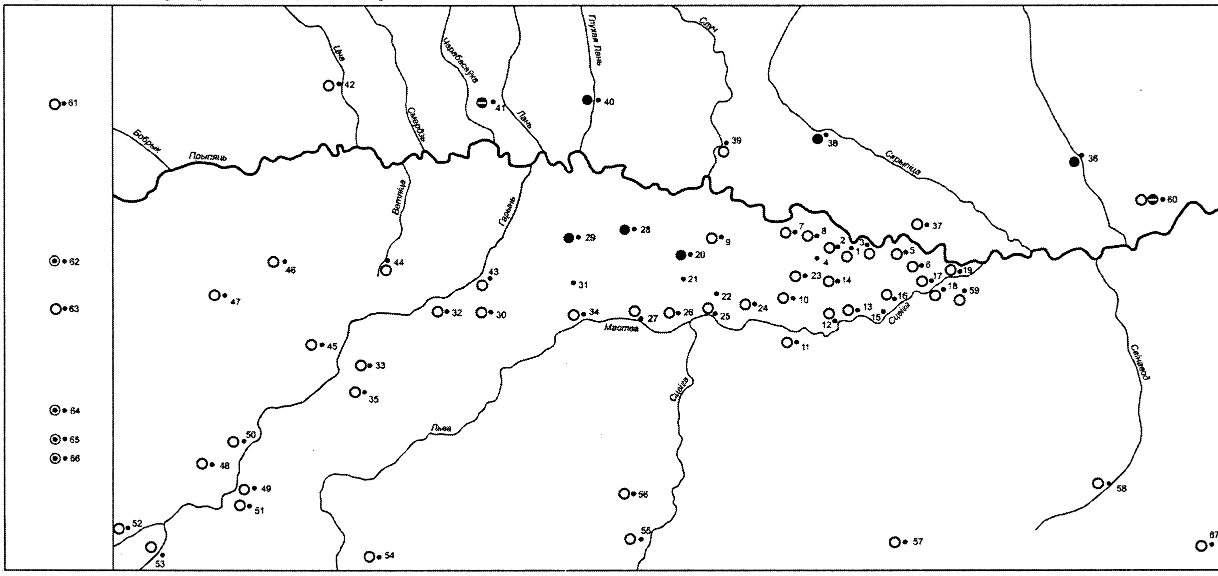

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №47 тэмы №4

○ пожэну́
⊙ [пожыну́]
● погэну́
⊖ погену́

Карта №308. Пастух [гоніць] каровы на пашу

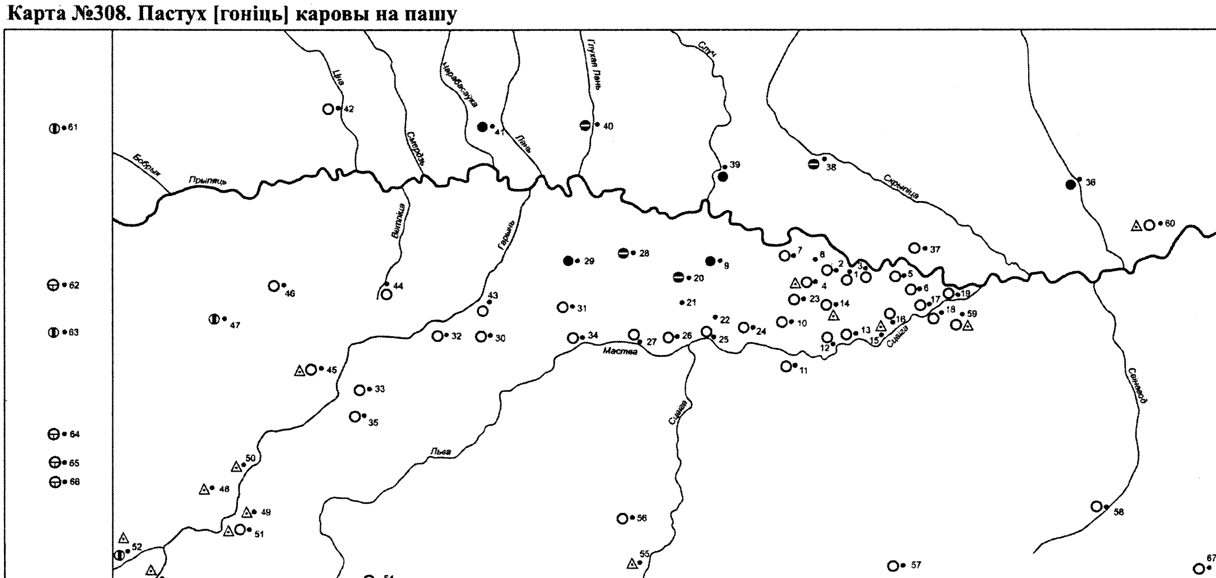

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №48 тэмы №4

○ жэне́ ● гене́
◐ жэнэ́ ⊖ гэне́
⊕ [жынэ́] △ [го́ніць]

Карта №309. Што ён казаў, тое і я [кажу]

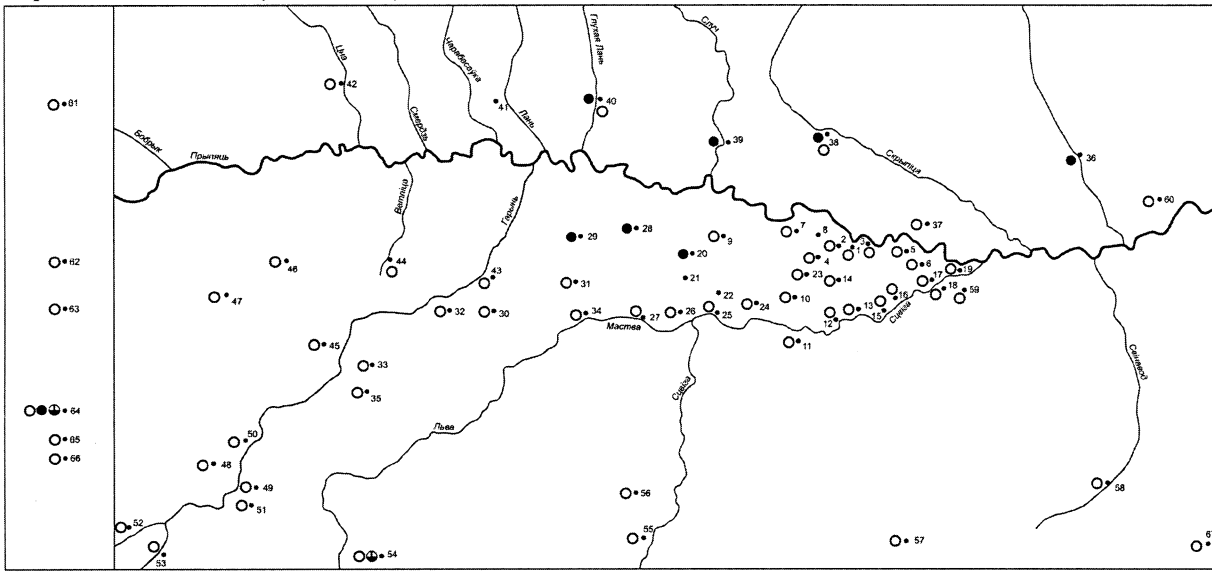

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №49 тэмы №4

- ○ кажý
- ● кагý
- ⊕ ку

Карта №310. Што ён [кажа]

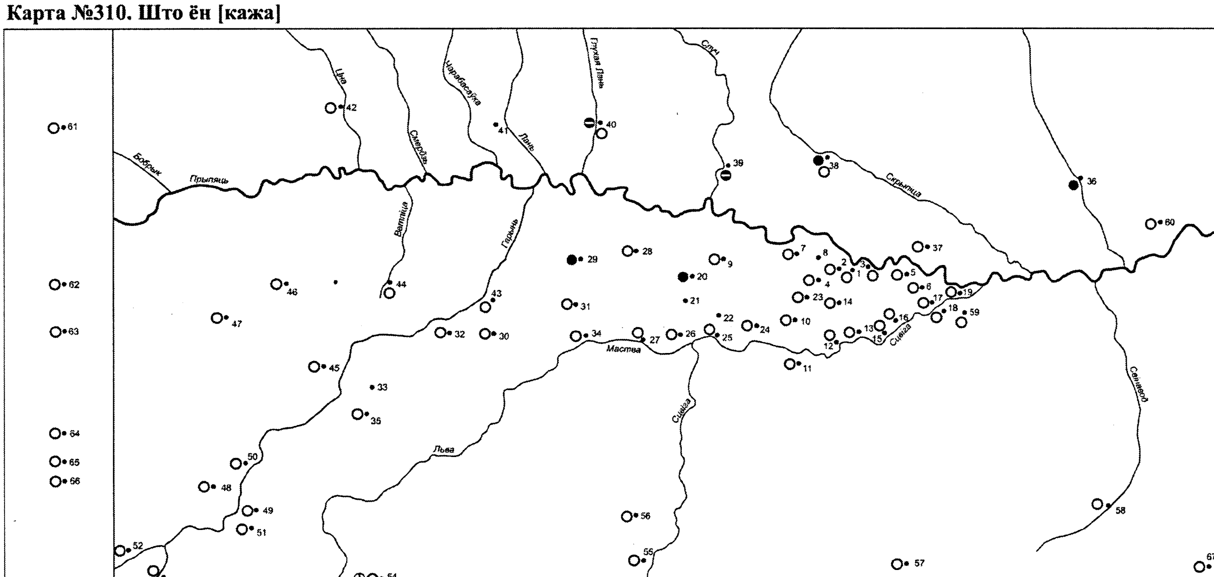

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №50 тэмы №4

- ○ ка́жэ
- ● ка́гэ
- ⊖ ка́ге
- ⊕ ка

Карта №311. Вецер моцна [дзьме]

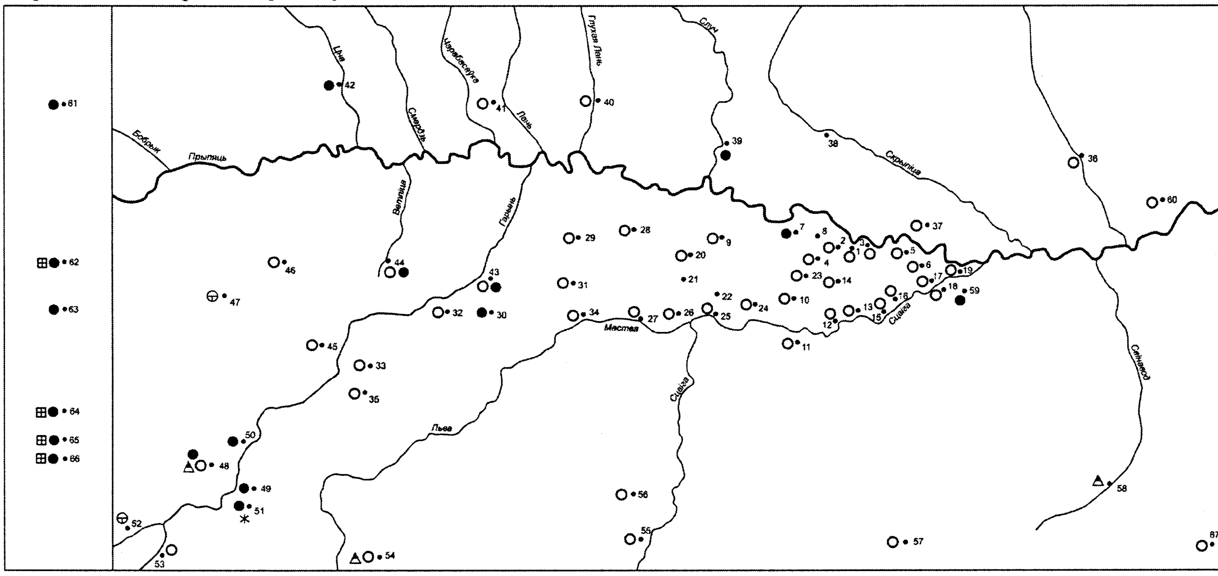

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №51 тэмы №4

- ○ ду́не
- ⊖ ду́нэ́
- ● ду́е
- ⊞ дмэ
- △ ве́е
- * буры́ть

Карта №312. Годзе табе спаць

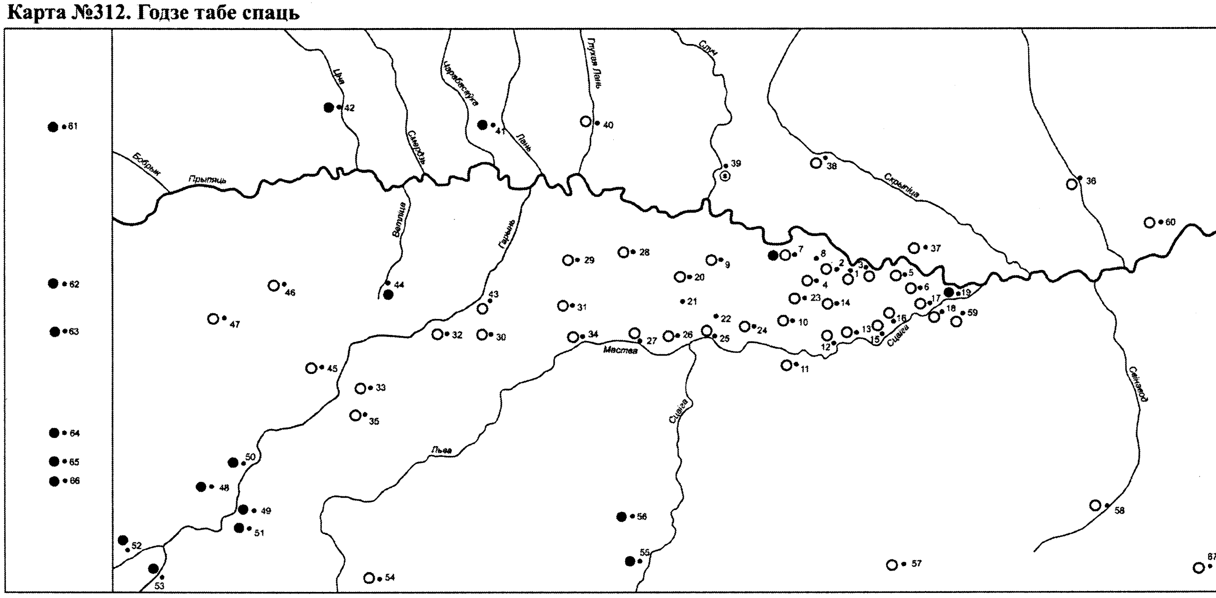

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №52 тэмы №4

- ○ го́дзі ты спаў
- ● [го́дзе тобе́ спаць]
- ⊛ го́дзе ты спаць

Карта №313. Хадзіла ў ягады [тры разы]

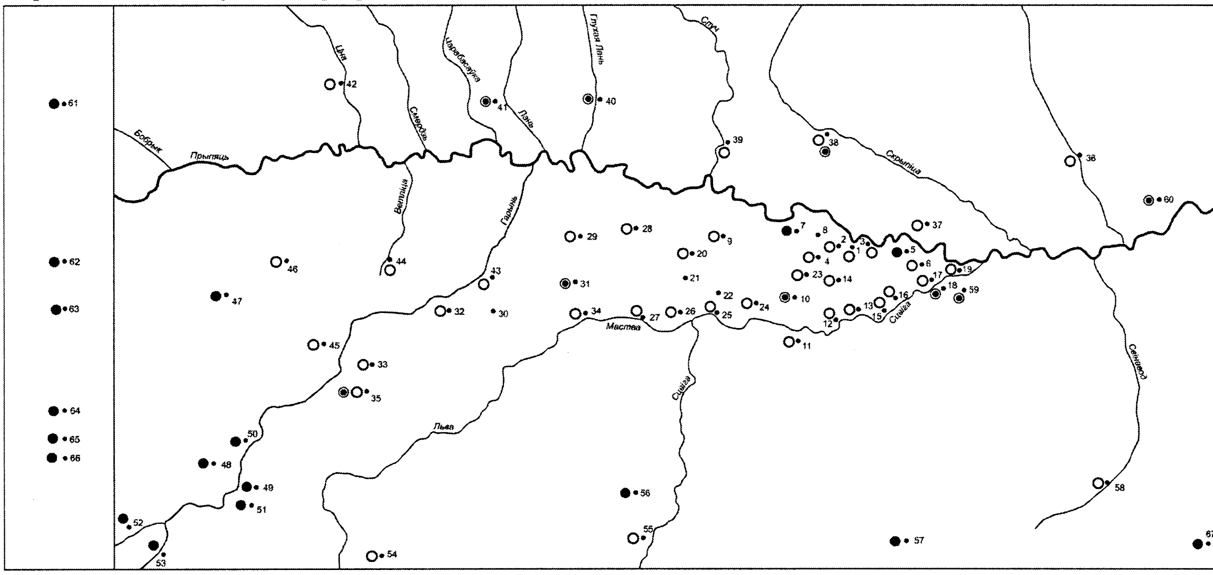

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №53 тэмы №4

- ○ тры раз
- ● тры ра́зы
- ◉ тры разы́

Карта №314. Два пуды

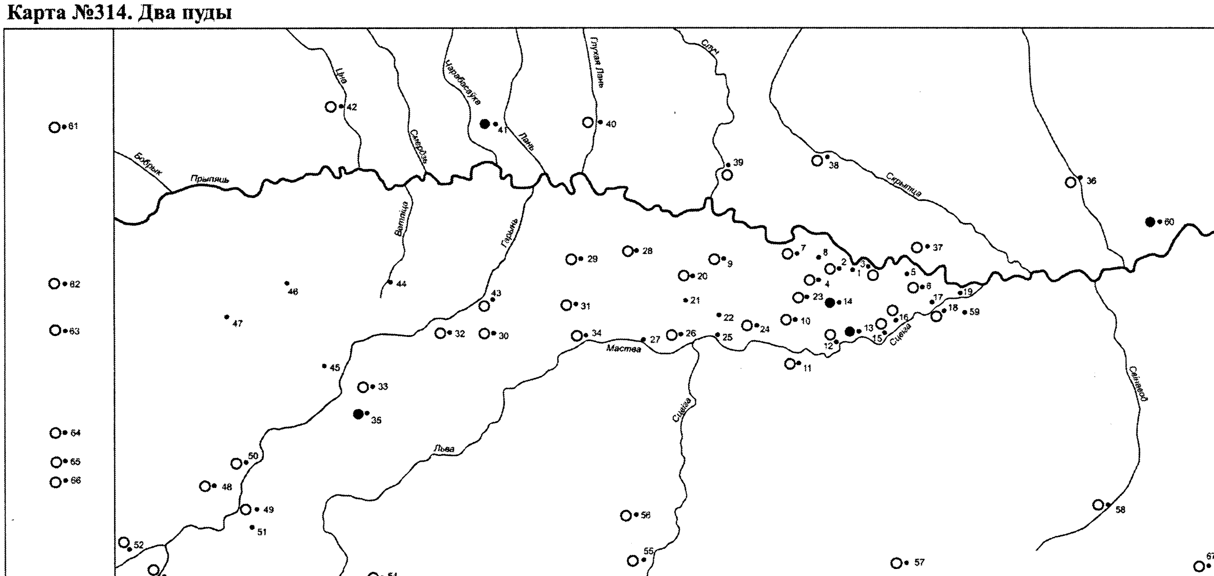

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №54 тэмы №4

- ○ два пу́ды
- ● два пуды́

Карта №315. Што табе баліць, [дзіцятка]?

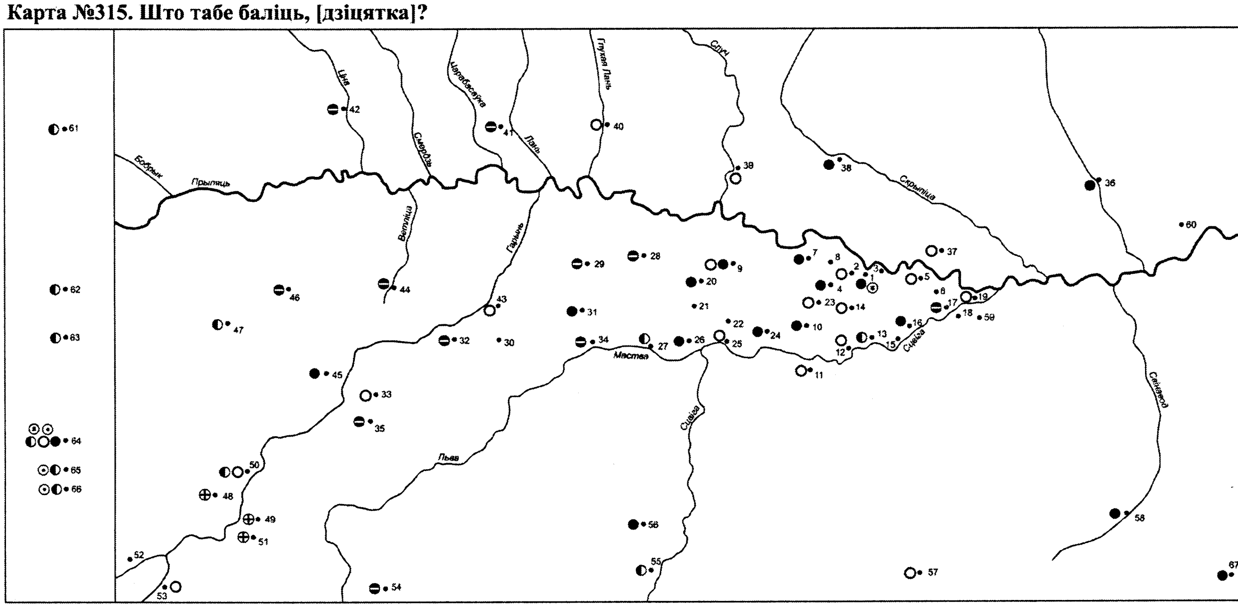

Карта складзена на матэрыяле адказаў на пытанне №55 тэмы №4

- ● дзе́ткі, дзе́тко, [дзе́тка]
- ○ дзіця́, [дзіця́тко]
- ⊖ [дзе̂цятко]
- ◐ [дзіцятко]
- ⊕ [дзе̂цятко]
- ⊙ дыты́но, дыты́нко
- ⊛ де́точок

ІНДЭКС

---

* Падаюцца словы, сегменты слоў, словаформы і выразы, адзначаныя ў адказах на Апытальнік і ў мікраатласе. Умоўныя абазначэнні: т. – нумар тэмы ў апытальніку; п. – нумар пытання ў тэме; к. – нумар карты.

Д

Е

Ё

Ж

З

І

Й

К

М

Р

С

Т

У

Э

Ю

Я

ЗМЕСТ

Навуковае выданне

Крывіцкі Аляксандр Антонавіч,
Цыхун Генадзь Апанасавіч,
Яшкін Іван Якаўлевіч і інш.

ЛІНГВІСТЫЧНЫ МІКРААТЛАС ТУРАЎШЧЫНЫ

Укладальнікі:

Клімчук Фёдар Данілавіч,
Кошчанка Уладзімір Аляксандравіч,
Лапуцкая Ірына Іосіфаўна,
Саскевіч Мікалай Аляксеевіч

Рэдактар *А. М. Масухранава*
Мастацкі рэдактар *І. Т. Махнач*
Тэхнічны рэдактар *В. А. Тоўстая*
Камп'ютарная вёрстка *Н. І. Кашуба*

Пры афармленні вокладкі выкарыстана карціна Напалеона Орды «Тураў» (1856 г.)

Падпісана да друку 01.07.2016. Фармат 60×84 $^{1}/_{8}$. Папера афсетная. Друк лічбавы. Ум. друк. арк. 32,09.
Ул. -выд. арк. 24,4. Тыраж 120 экз. Заказ 135.

Выдавец і паліграфічнае выкананне:
Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства «Выдавецкі дом «Беларуская навука». Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы, распаўсюджвальніка друкаваных выданняў № 1/18 ад 02.08.2013.
Вул. Ф. Скарыны, 40, 220141, г. Мінск.

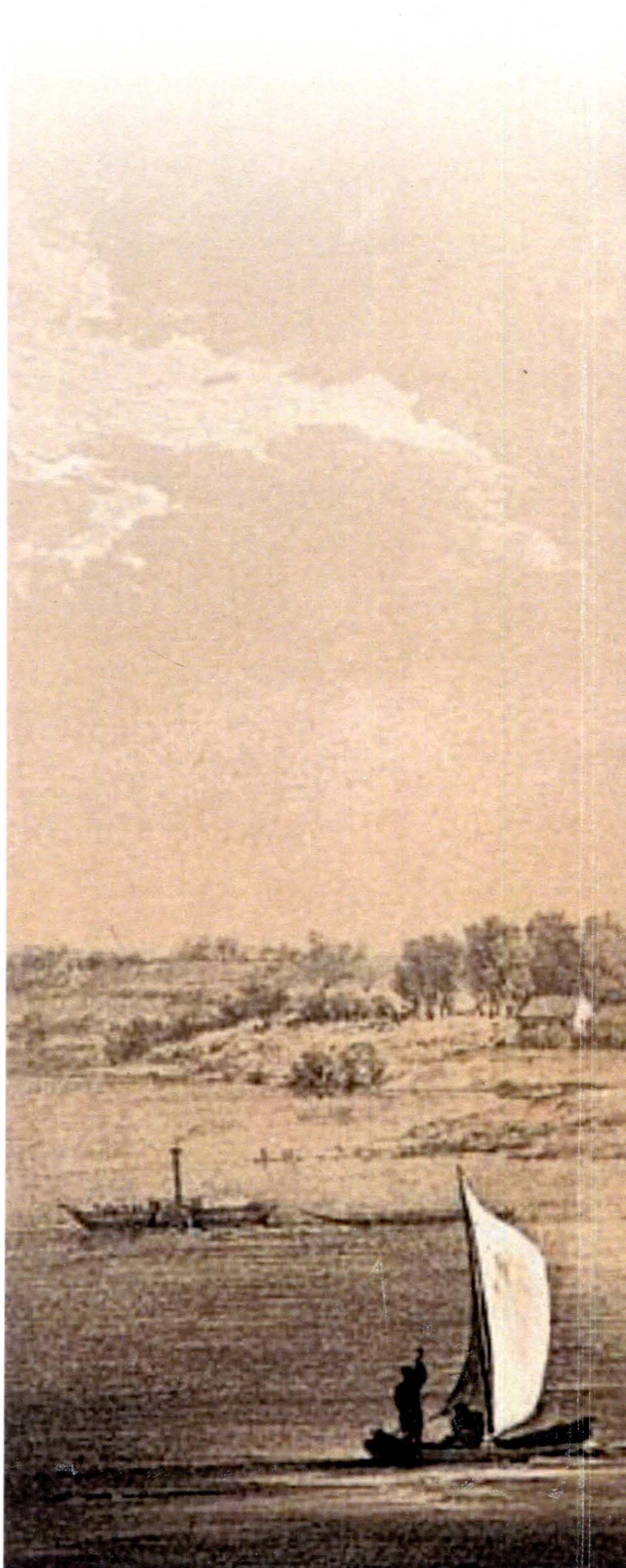

ISBN 978-985-08-2022-8